
Reconstructieplan / Milieueffectrapport De Peel

Deel B

Reconstructiegebied De Peel

Datum:
22 april 2005

Leeswijzer

Voor u ligt het ontwerpreconstructieplan De Peel, inclusief het milieueffectrapport (MER). Dit plan bevat veel informatie. Misschien wilt u alles lezen of misschien bent u alleen geïnteresseerd in enkele onderdelen van het plan. Om u de weg te wijzen, vindt u hier enkele leessuggesties.

Algemeen

Het plan is geschreven vanuit de visie zoals die in de reconstructiecommissie tot stand is gekomen. Dit betekent dat daar, waar gesproken wordt over “we” en “wij”, tot en met het advies aan Gedeputeerde Staten (het “2e concept”) in alle gevallen de commissie werd bedoeld.

Nu Provinciale Staten het plan hebben vastgesteld is het formeel een plan van Provinciale Staten. Echter, vooral op die plaatsen in de plannen waar gesproken wordt over advisering, maatwerk leveren, uitvoeringsgerichte maatregelen, projecten en dergelijke, wordt nog steeds de reconstructiecommissie bedoeld. Dit betreft met name de hoofdstukken 5 (Visie en doelen) en 6 (Voorkeursalternatief).

Het in detail uitsplitsen van het gebruik van “wij” naar hetzij Provinciale Staten, hetzij Gedeputeerde Staten, danwel de reconstructiecommissie is, gelet op het gevoerde proces, niet mogelijk en ook niet wenselijk.

Deel A bevat de informatie op hoofdlijnen en is ook zonder deel B te lezen. Wilt u snel een indruk krijgen van de inhoud van dit plan dan kunt u volstaan met het lezen van de samenvatting, hoofdstuk 3 en §4.1. In deel A wordt ingegaan op de structuur en het karakter van het gebied, op de gebiedsvisie en de beoogde reconstructiedoelen. U kunt lezen wat het voorkeursalternatief voor De Peel is en wat mogelijke planalternatieven en varianten zijn. Van de verschillende alternatieven worden de effecten op de omgevingskwaliteit en de sociale en economische vitaliteit beschreven. Op basis van een vergelijking van de alternatieven wordt de keuze voor het voorkeursalternatief onderbouwd. Vervolgens is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief willen realiseren. Deel A is verder voorzien van diverse bijlagen, waaronder een begrippenlijst.

Deel B is met name bedoeld voor lezers die behoefte hebben aan meer diepgang en achtergrondinformatie over deel A. Het geeft daarmee een onderbouwing van de teksten in deel A en is niet zonder deel A leesbaar. In deel B komen (tenminste) dezelfde onderwerpen aan de orde als in deel A, maar dan uitgebreider.

Hoofdstuk 1, inleiding, gaat uitgebreid in op de totstandkoming van dit reconstructieplan. Onze visie op De Peel en ons voorkeursalternatief zijn in de hoofdstukken 5 en 6 van deel B thematisch beschreven. Deze hoofdstukken zijn in deel A meer gebiedsgericht en integraal van aard.

In hoofdstuk 10 is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief uit willen voeren. De hoofdstukken 11 en 12 gaan in op de juridische aspecten en het flankerend beleid.

Deel B bevat alle onderdelen die noodzakelijk zijn voor het MER. Dit zijn het beleidskader (hoofdstuk 2), de huidige situatie (hoofdstuk 3), de autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 4), de alternatieven (hoofdstuk 7), de effecten (hoofdstuk 8) en het meest milieuvriendelijke alternatief (hoofdstuk 9). In deel B zijn verder een literatuurlijst en diverse bijlagen opgenomen, waaronder een lijst met afkortingen, de waterparagraaf en een samenvatting van het milieueffectrapport.

Kaarten

In de delen A en B zijn verscheidene kaarten opgenomen.

In deel A zijn drie kaarten opgenomen: Een topografische kaart van het plangebied, een kaart Omgevingskwaliteit (Plankaart 1) en een kaart Sociale en economische vitaliteit (Plankaart 2).

Op de plankaarten 1 en 2 zijn onder andere de gebieden begrensd waarvoor op grond van § 11.6 van deel B een regeling voor doorwerking naar het bestemmingsplan is opgenomen (integrale zoneringsintensieve veehouderij, in te richten waterbergingsgebieden, bestaand inundatiegebied en de natte natuurplek inclusief de 500 meter zones daar omheen). Alleen voor die onderwerpen hebben de plankaarten 1 en 2 een directe juridische betekenis. Op de betreffende kaarten is in de legenda aangegeven voor welke onderwerpen de juridische doorwerking van toepassing is.

Een aantal onderwerpen op de kaarten betekent een wijziging van het Streekplan. Deze onderwerpen zijn genoemd in § 11.5 van deel B.

De overige onderwerpen op plankaart 1 en 2 en de kaarten behorende bij deel B hebben een toelichtende en ondersteunende functie of bevatten een vertaling van bestaand beleid.

Ten aanzien van deze onderwerpen hebben de kaarten daarom geen juridische status.

In onderstaand schema is de samenhang tussen de delen A en B weergegeven. Daarnaast is in het plan per hoofdstuk en/of paragraaf aangegeven met welk hoofdstuk of paragraaf van deel A dit samenhangt.

DEEL A	DEEL B
1. Inleiding	1. Inleiding 11. Juridische aspecten
	2. Beleidskader en wettelijk kader
2. De streek in beeld	3. Huidige situatie 4. Autonome ontwikkeling
3. Waar willen we naar toe?	5. Visie en doelen
4. Plan en alternatieven	6. Voorkeursalternatief 7. Alternatieven
5. Effecten	8. Effecten 9. Vergelijking van de alternatieven
6. Uitvoering	10. Uitvoering 12. Flankerend beleid

Inhoud

1	Inleiding	15
1.1	Organisatie en werkwijze	15
1.2	Planvormingsproces tot ontwerp	19
1.2.1	Fasen totstandkoming ontwerp	19
1.2.2	Afstemming	20
1.2.3	Watertoets en natuurtoets	20
2	Beleidskader en wettelijk kader	25
2.1	Kaderstellende besluiten	25
2.2	Besluiten per thema	26
2.2.1	Water en bodem	26
2.2.2	Milieu	29
2.2.3	Natuur	33
2.2.4	Landschap en cultuurhistorie	37
2.2.5	Landbouw	39
2.2.6	Recreatie en toerisme	42
2.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	42
2.3	Gebiedsspecifieke besluiten	45
3	Huidige situatie	47
3.1	Water en bodem	47
3.2	Milieu	52
3.3	Natuur	55
3.4	Landschap en cultuurhistorie	58
3.5	Landbouw	60
3.6	Recreatie en toerisme	62
3.7	Wonen, werken en leefbaarheid	64
4	Autonome ontwikkelingen	67
4.1	Water en bodem	67
4.2	Milieu	69
4.3	Natuur	73
4.4	Landschap en cultuurhistorie	74
4.5	Landbouw	75
4.6	Recreatie en toerisme	77
4.7	Wonen, werken en leefbaarheid	78

5	Visie en doelen	81
5.1	Visie	81
5.1.1	Hoe is de visie tot stand gekomen?	81
5.1.2	De Peel in 2016	81
5.2	Bepalen reconstructiedoelen	84
5.3	Reconstructiedoelen De Peel	84
5.3.1	Wat is fasering?	84
5.3.2	Methodiek fasering	85
5.3.3	Fasering in De Peel	85
5.3.4	Algemene randvoorwaarden	87
6	Voorkeursalternatief	89
6.1	Totstandkoming voorkeursalternatief	89
6.2	Water en bodem	89
6.2.1	Waterberging	89
6.2.2	Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)	92
6.2.3	Water- en bodemkwaliteit	97
6.2.4	Beekherstel	100
6.2.5	Bodembeheer	101
6.3	Milieu	102
6.3.1	Ammoniak	102
6.3.2	Stank	103
6.3.3	Mestver- en bewerking en duurzame energie	104
6.3.4	Geluid en licht	106
6.4	Natuur	107
6.4.1	Ecologische hoofdstructuur (EHS)	107
6.4.2	Verbindingszones	108
6.4.3	Regionale natuur- en landschapseenheden	110
6.4.4	Soortenbescherming	115
6.4.5	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer	118
6.5	Landschap en cultuurhistorie	119
6.5.1	Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie	120
6.5.2	Beeldkwaliteit landelijk gebied	126
6.5.3	Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's	126
6.6	Landbouw	128
6.6.1	Veterinaire kwetsbaarheid	132
6.6.2	Ruimtelijke structuur landbouw	133
6.6.3	Verbrede landbouw	141
6.6.4	Duurzame productie	143
6.7	Recreatie en toerisme	143
6.7.1	Inleiding	143
6.7.2	Strategie	144
6.7.3	Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart	149
6.8	Wonen, werken en leefbaarheid	152
6.8.1	Sociale aspecten in de landbouw	152
6.8.2	Nieuwe economische activiteiten	153
6.8.3	Leefbaarheid	160
6.8.4	Kaart Wonen, werken en leefbaarheid	160

6.8.5	Verkeer en vervoer	163
6.9	Integrale zonering intensieve veehouderij	164
6.9.1	Uitgangspunten begrenzing integrale zonering	165
6.9.2	Begrenzing extensiveringsgebied	166
6.9.3	Begrenzing verwevingsgebied	167
6.9.4	Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied	167
7	Alternatieven	169
7.1	Methodiek alternatiefontwikkeling	170
7.2	Alternatieven	170
7.2.1	Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling	171
7.2.2	Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij	172
7.2.3	Alternatieven voor de waterthema's	174
7.2.4	Overzicht van de alternatieven	174
7.3	Gebiedsspecifieke varianten	177
7.3.1	Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten	177
7.3.2	Gebiedsspecifieke varianten in De Peel	177
8	Effecten	179
8.1	Overzicht effecten	174
8.2	Effecten van het VKA en de alternatieven	183
8.2.1	Water en bodem	183
8.2.2	Milieu	188
8.2.3	Natuur	193
8.2.4	Landschap en cultuurhistorie	195
8.2.5	Landbouw	198
8.2.6	Recreatie en toerisme	200
8.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	201
8.2.8	Resumé belangrijkste effecten	203
8.3	Effecten van de varianten	205
8.4	Leemten in kennis en informatie	207
9	Vergelijking van de alternatieven	209
9.1	Meest milieuvriendelijke alternatief	210
9.1.1	Beschrijving meest milieuvriendelijke alternatief	210
9.1.2	Kosten van het meest milieuvriendelijke alternatief	213
9.2	Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA	215
9.3	Gemaakte keuzes voor het VKA	215
10	Uitvoering	219
10.1	Uitvoeringsstrategie	219
10.1.1	Programmering op doelen	219
10.1.2	Gefaseerde aanpak in de uitvoering	220
10.1.3	Van doelen naar projecten	220
10.2	Uitvoeringsorganisatie	222
10.3	Indicatieve kosten	225

10.4	Samenhang in regelingen en instrumenten	226
10.4.1	Instrumentenpakketten	226
10.4.2	Nieuwe instrumenten	230
10.5	Bestuursovereenkomsten	230
10.6	Communicatie	231
10.7	Monitoring	231

11 Juridische aspecten 233

11.1	Procedure van het reconstructieplan en MER	233
11.2	Wijziging van het reconstructieplan	234
11.3	Uitwerking van het reconstructieplan	234
11.3.1	Lopende landinrichtingsprojecten	234
11.3.2	Planuitwerking en herverkaveling	235
11.4	Juridische aspecten van de uitvoering	235
11.4.1	Planologische doorwerking	235
11.4.2	Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie	236
11.4.3	Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.	236
11.4.4	Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium	236
11.5	Doorwerking naar het Streekplan	237
11.6	Doorwerking naar bestemmingsplannen	238
11.6.1	Integrale Zonering Intensieve Veehouderij	241
11.6.2	Waterberging in concreet begrensde gebieden	246
11.6.3	500 meter zones rondom natte natuurgebieden	248
11.7	Uitvoering en handhaving	250

12 Flankerend beleid 253

12.1	Wat is flankerend beleid?	253
12.2	Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?	254
12.3	Flankerend beleid: een instrument van de overheid	254
12.4	Flankerend beleid en Water	254
12.5	Praktische invulling	255
12.6	Verzoek om schadevergoeding	255

Literatuurlijst 257

Bijlage 1 Verklaring afkortingen 261

Bijlage 2 Waterparagraaf 265

Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Brabant 269

Bijlage 4 Samenvatting milieueffectrapporten 275

4.1	Aanleiding en doel	275
4.2	Procedure	275
4.3	Plaats van het MER in het plan	276
4.4	Wat beschrijft deze samenvatting verder	276

4.5	De voorgenomen activiteit	276
4.6	Alternatieven	279
4.7	Beoordelingskader (milieu)effecten	280
4.8	Effecten per aspect	283
4.9	Leemten in kennis en informatie	292
4.10	Het meest milieuvriendelijke alternatief	293
4.11	Vergelijking	295

Bijlage 5 Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken 297

Bijlage 6 Toelichting toeristisch recreatieve ontwikkelingskaart 337

Bijlage 7 Toeristisch-recreatieve ontwikkelingstabel 341

Bijlage 8 Gebiedsuitwerkingen 351

8.1	Agrarisch bedrijventerrein De Fuik	351
8.2	Projectlocatie recreatie Someren-Keelven	352
8.3	Golfbaan Gezandebaan	355
8.4	Recreatieve ontwikkelingen projectlocatie Helmond-Deurne	357
8.5	Recreatieve projectlocatie Stippelberg-zuid	358
8.6	Vaarle en Gulbergen	361

Bijlage 9 Balans intensieve veehouderij 365

Kaarten bij Deel B

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (MER) opgenomen achter hoofdstuk 4:

1	Geomorfologie
2	Grondwatersysteem en grondwaterbeschermingsgebieden
3	Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat
4	Oppervlaktewatersysteem
5	Verdroogde natuur en droge/natte gebieden landbouw
6	Natte natuurparels en stroomgebieden natuurbeken
7	Verzuringsgevoelige en wettelijk beschermde gebieden
8	Stikstofdepositie in GHS-natuur
9	Stankproductie uit stallen
10	Groene Hoofdstructuur (GHS) en stiltegebieden
11	Cultuurhistorische, aardkundige en archeologische waarden
12	Structuurkaart landschap
13	Ligging veehouderijbedrijven

Plan- en ontwikkelingskaarten opgenomen achter hoofdstuk 6:

14	Water
15a	Natuur 1
15b	Natuur 2
16	Cultuurhistorische Hoofdstructuur De Peel
17	Melkveehouderij, extensivering
18	Plantaardige teelten

19	Intensieve veehouderij: integrale zonering
20	Recreatie
21	Wonen, werken en leefbaarheid

Kaarten alternatieven (MER) opgenomen achter hoofdstuk 7:

22	Voorkeursalternatief (basis voor effectbepaling in het MER)
23a	Alternatief 1a en 1b
23b	Alternatief 2
24	Meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)

Kaarten Effecten (MER alleen op CD-ROM)

25	Ammoniak VKA
26	Stankhinder VKA
27a	Uitspoeling nitraat
27b	Uitspoeling fosfaat
28a	Doelrealisatie natte natuur VKA
28b	Doelrealisatie natte natuur, alternatief water voor de natuur
28c	Productieverandering nat VKA
28d	Productieverandering nat, alternatief water voor de natuur
28e	Productieverandering droog VKA
28f	Productieverandering droog, alternatief water voor de landbouw

1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de wijze waarop de reconstructie in De Peel is georganiseerd en de plaats die de reconstructiecommissie daarin heeft (§1.1). Paragraaf 1.2 beschrijft het gevolgde planvormingsproces om te komen tot voorliggend plan.

1.1 Organisatie en werkwijze

In Noord-Brabant is gekozen voor een organisatiestructuur waarbij het interactieve planproces met de streek centraal staat. Er ligt een zwaar accent op de zeven regionale reconstructiecommissies. De verschillende rollen zijn hieronder toegelicht.

Regionale reconstructiecommissie (RRC) De Peel

Provinciale Staten (PS) hebben op 17 januari 2003 het besluit genomen tot instelling van de reconstructiecommissie (conform artikel 6 van de Reconstructiewet). Vooruitlopend hierop is reconstructiecommissie De Peel bij GS-besluit van 5 september 2000 van start gegaan. In het besluit van 17 januari zijn ook taken en bevoegdheden vastgelegd. De reconstructiecommissie heeft als taak Gedeputeerde Staten (GS) te adviseren over de reconstructie in De Peel en de uitvoering van het reconstructieplan te bevorderen. Om te zorgen voor een goede inbedding van deze advisering in de streek zijn een actieve inbreng in het planvormingsproces door een zorgvuldige communicatie met de betrokken achterban essentieel. Meer specifiek zijn de taken van de reconstructiecommissie:

- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen ontwerp reconstructieplan (inclusief ontwerp Startnotitie en ontwerp MER).
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen Startnotitie en concept MER).
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen uitvoeringsprogramma dat dient als document voor de werkprogrammering en als document voor een financiële claim.
- Verslag uitbrengen aan GS over de voortgang van de uitvoering van de reconstructie.
- Adviseren van GS over de gewenste bestuurlijke organisatie voor de uitvoering en de nadere planvorming.
- Vestigen van de aandacht van GS op hetgeen de reconstructiecommissie ter zake van bovengenoemde onderwerpen gewenst voorkomt.
- Voortzetten van projecten die door de landinrichtingscommissies worden overgedragen dan wel daarvoor in aanmerking komende projecten.

De reconstructiecommissie heeft geen formele rol in de beschikking van financiële middelen voor projecten. De provincie, gemeenten, waterschappen en particuliere partijen beschikken over financiële middelen. De reconstructiecommissie wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn politiek-bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het gehele proces van de reconstructie van het landelijk gebied. Zij stellen zowel de reconstructieplannen als de eventuele uitwerkingen van de reconstructieplannen vast.

Provinciale Commissie Landelijk Gebied

De Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG) is door GS ingesteld (bij besluit van 5 september 2000) om GS te adviseren over integrale gebiedsoverschrijdende zaken in verband met de revitalisering. In dit kader brengt zij onder meer advies uit over het totaal van de op te stellen ontwerp-reconstructieplannen, de op te stellen uitvoeringsprogramma's en de daarop te baseren financiële aanspraken. De PCLG kent een brede samenstelling van maatschappelijke organisaties, die is vastgelegd in het instellingsbesluit.

Overige provinciale commissies

Naast de PCLG zijn ook de Provinciale Commissie voor Milieu en Water (PCMW) en de Provinciale Planologische Commissie (PPC) gevraagd advies uit te brengen over de ontwerp-reconstructieplannen. De PCMW, ingesteld op 17 december 1993, is van gelijk statuut als de PCLG, en heeft eveneens een brede samenstelling. Zij adviseert GS inzake alle onderwerpen die (ook) betrekking hebben op milieu- en waterbeheer.

De PPC is ingesteld bij de Wet op de Ruimtelijke Ordening, in de provincie Noord-Brabant op 9 maart 1966, als overleg- en adviesorgaan van GS inzake alle zaken betreffende de ruimtelijke ordening. Ook de brede samenstelling van de PPC is krachtens de wet vastgelegd.

Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten stellen het reconstructieplan in ontwerp op (artikel 14, lid 1 van de Reconstructiewet). Daarnaast stellen GS het regionaal uitvoeringsprogramma vast (artikel 31, lid 1 Reconstructiewet) en zijn zij belast met de uitvoering (artikel 37, lid 2 Reconstructiewet).

Ministeries

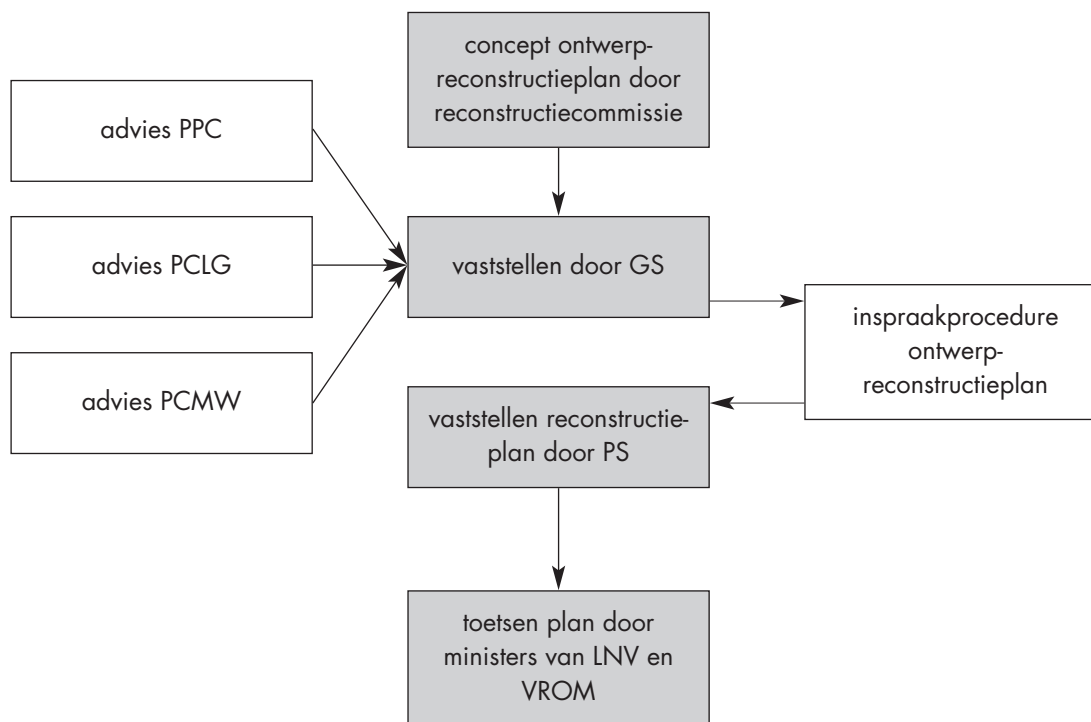
Het reconstructieplan moet door de ministers van LNV en VROM worden goedgekeurd. Ook co-financieren zij de uitvoering van het plan op basis van de trits bestuursovereenkomst - regionaal uitvoeringsprogramma - provinciaal uitvoeringsprogramma - uitvoeringscontract. Binnen de reconstructiecommissie hebben zij een adviserende rol.

Bovenstaande is schematisch weergegeven in figuur 1.1.

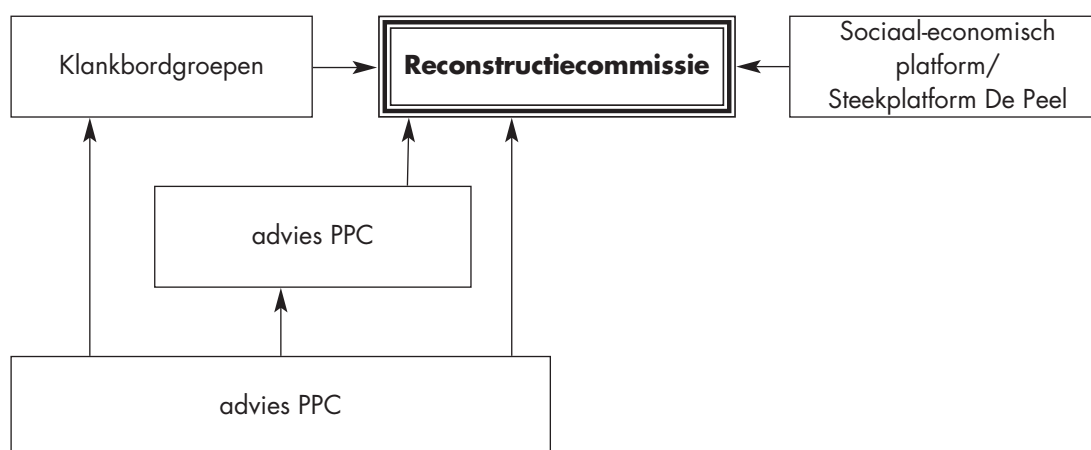
De reconstructiecommissie is door verschillende gremia ondersteund bij de uitvoering van haar taken in de periode tot aan vaststelling van het reconstructieplan. Dit is in figuur 1.2 schematisch weergegeven. Vervolgens worden de verschillende rollen toegelicht. De organisatie van de uitvoering is toegelicht in hoofdstuk 10.

Het projectbureau

Het projectbureau ondersteunt de reconstructiecommissie bij haar taken. Het projectbureau draagt zorg voor het opstellen van het reconstructieplan en het regionaal uitvoeringsprogramma, het rapporteren over de voortgang, het continueren van lopende projecten enzovoort. De gebiedscoördinator is de ambtelijk secretaris van de reconstructiecommissie, de voorzitter van de ambtelijke werkgroep en hoofd van het projectbureau.

Figuur 1.1 Bevoegdheden in de procedure tot en met bekendmaking van het reconstructieplan

Figuur 1.2 Ondersteuning van de reconstructiecommissie bij de uitvoering van haar taken tot aan vaststelling van het reconstructieplan

Ambtelijke werkgroep

De voorbereiding van de vergaderstukken van de reconstructiecommissie vindt plaats in de ambtelijke werkgroep. Haar taak is onder meer:

- Het voorbereiden van discussies/notities voor de reconstructiecommissie, met name gericht op het reconstructieplan/milieueffectrapport en het regionaal uitvoeringsprogramma.
- Het adviseren van de leden van de reconstructiecommissie over voorliggende notities.
- Het fysiek en inhoudelijk uitwerken van besluiten van de reconstructiecommissie.
- Informatie-uitwisseling.

Klankbordgroepen

De reconstructiecommissie heeft op basis van artikel 8, lid 4 van haar instellingsbesluit, per gemeente één klankbordgroep ingesteld (uitgezonderd Helmond). Het reconstructieplan is tot stand gekomen met de onmisbare inschakeling van lokale kennis en inzet van deze klankbordgroepen. De klankbordgroepen hebben de reconstructiecommissie geholpen met gedetailleerde lokale informatie.

Naast de voorzitter (meestal de vertegenwoordigende wethouder in de reconstructiecommissie) en de secretaris (ambtenaar van de betrokken gemeente) zijn over het algemeen de volgende groepen vertegenwoordigd: Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), lokale milieugroepen/Brabantse Milieu Federatie (BMF) en terreinbeherende instanties, de toeristisch-recreatieve sector dan wel het overige bedrijfsleven, waterschappen en verenigingen op het gebied van cultuurhistorie.

Sociaal-economisch platform (SEP) / Streekplatform De Peel

Het sociaal-economische platform is aangewezen om lokale initiatieven ter verbetering van de sociale en economische structuur te initiëren, stimuleren en begeleiden. Het SEP heeft twee hoofdtaken:

- Beleidsmatige inbreng in het planvormingsproces. Het platform adviseert de reconstructiecommissie gevraagd en ongevraagd over sociale en economische aspecten van de reconstructie. Als resultaat van dit interactieve proces heeft het SEP een belangrijke bijdrage geleverd aan de sociale en economische onderdelen van het reconstructieplan.
- Het initiëren, stimuleren en begeleiden van projecten in de beleidsuitvoering en daarbij het opsporen van projecten en projectideeën waarin de deelnemende organisaties in het platform een belangrijke rol vervullen. Daarna zorgt het SEP voor de eventuele begeleiding van de initiatiefnemers.

In het SEP wordt de regionale kennis op het gebied van sociale en economische thema's gebundeld. Het Streekplatform De Peel bestaat uit de 8 Peelgemeenten (Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek, Mierlo, Nuenen c.a., Someren) en een groot aantal sociaal-economische partijen (Rabobanken, ZLTO, NV REDE, RPA, Kamer van Koophandel, Kennisinstellingen, Syntens, BZW, MKB, Recron, Vereniging Kleine Kernen, KVO en SRE). Het SEP werkt samen met andere partijen en overlegorganen in De Peel die actief zijn op het sociaal en economisch terrein in het gebied. Het SEP gebruikt haar netwerk in de streek voor de uitvoering van de opdracht van de reconstructiecommissie.

Eén van de partijen in dit netwerk is de Stuurgroep Dynamisch Platteland waarin alle landelijke gemeenten van Noord-Brabant vertegenwoordigd zijn. In deze stuurgroep participeren de bestuurlijke trekkers van de verschillende reconstructiegebieden, burgemeesters of wethouders van de landelijke gemeenten en andere sociaal-economische partijen. In de stuurgroep worden de ervaringen van de verschillende reconstructiegebieden onderling uitgewisseld en worden bovenregionale ontwikkelingen gestimuleerd.

TELOS

Telos, heeft als onafhankelijk centrum voor Duurzaamheidsvraagstukken het reconstructieproces in De Peel vanaf het begin gevolgd en ondersteund. Zij hebben het 1e concept reconstructieplan (d.d. 29 januari 2004) geanalyseerd vanuit een kritisch-constructieve benadering en een advies opgesteld. Beoordeeld is in hoeverre het plan bijdraagt aan een duurzame ontwikkeling in De Peel. Tevens hebben zij gekeken naar het proces en het draagvlak voor de reconstructie. Wij hebben de aanbevelingen van Telos meegenomen bij het opstellen van het ontwerp-reconstructieplan. Het advies is weergegeven op de CD-ROM.

1.2 Planvormingsproces

Het reconstructieplan/milieueffectrapport is in drie fasen tot stand gekomen. Deze zijn beschreven in §1.2.1. Hierbij heeft diverse malen afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende reconstructiegebieden. Dit is beschreven in §1.2.2. Daarnaast zijn een water en natuurtoets uitgevoerd (§1.2.3).

1.2.1 Fasen totstandkoming ontwerp

1. Oriëntatiefase

In oktober 2000 is de reconstructiecommissie gestart met haar werkzaamheden. De eerste maanden heeft zij zich georiënteerd op haar opdracht en een werkplan opgesteld. Daarnaast is een Streek Centraal bijeenkomst georganiseerd, waarbij de streek over het reconstructieproces is geïnformeerd.

2. Verkenningfase

In deze fase heeft de reconstructiecommissie de problematiek in haar plangebied bestudeerd. Deze fase bestond uit twee onderdelen:

1. Opstellen en bespreken van verkenningennotities in onder andere de klankbordgroepen en de reconstructiecommissie. Deze notities bevatten per thema de belangrijkste informatie die de reconstructiecommissie als achtergrondinformatie heeft gebruikt bij het verdere proces.
2. Een eerste workshop in de eerste helft van 2001, waarin de leden van de reconstructiecommissie hun ambities naar voren hebben gebracht. De verkenningfase heeft geresulteerd in een beeld van de bestaande situatie, de autonome ontwikkelingen, de knelpunten en kansen en de wensen voor het gebied.

3. Ontwerpfase

Deze fase heeft geleid tot het ontwerp-reconstructieplan/milieueffectrapport. In deze fase heeft de reconstructiecommissie stapsgewijs toegewerkt naar het ontwerp. Via diverse tussenstappen, zoals workshops, is zij halverwege 2002 gekomen tot een gezamenlijk streefbeeld. Het streefbeeld bevat een visiedeel (hoe ziet De Peel er in 2016 uit?) en doelen voor het gebied. Op basis van de algemene (provinciale en rijks-) reconstructiedoelen en de gebiedspecifieke doelen is de reconstructiecommissie gekomen tot regionale reconstructiedoelen voor 2016 en een fase-ring in de tijd (wat pakt de reconstructiecommissie als eerste op?). Het streefbeeld is in het najaar van 2002 tijdens een Streek Centraal bijeenkomst gepresenteerd.

In juli 2003 hebben de reconstructiepartners afspraken gemaakt over het vervolg van de reconstructie. Dit is het zogenaamde akkoord van Cork. Dit akkoord bevat afspraken over het bouwblok van intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden, de wijze waarop de Wet ammoniak en veehouderij wordt meegenomen, en de wijze waarop stank en de waterthema's worden ingevuld (zie CD-ROM).

Het streefbeeld en het akkoord van Cork hebben de basis gevormd voor het invullen van het voorkeursalternatief en het regionaal uitvoeringsprogramma. Tegelijkertijd zijn, in het kader van de m.e.r., alternatieven ontwikkeld. In december 2003 is het eerste conceptreconstructieplan door de reconstructiecommissie vastgesteld en vrijgegeven voor discussie met de streek. Op grond van de resultaten van de achterbanconsultatie, het GS-standpunt en de uitkomsten van de effectenbepaling en de alternatiefvergelijking uit de m.e.r. is het eerste concept aangescherpt tot het tweede conceptreconstructieplan/milieueffectrapport dat op 30 juni 2004 door de reconstructiecommissie is vastgesteld en is aangeboden aan GS. GS hebben het tweede concept op een aantal punten aangepast tot dit ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport, dat zij op 20 juli 2004 hebben vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak.

1.2.2 Afstemming

Tijdens alle drie in §1.2.1 beschreven fasen heeft afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende reconstructiegebieden en provincies.

Met de reconstructiegebieden

Aan het reconstructieplan ligt de lagenbenadering en diverse andere uitgangspunten uit het Streekplan en het Koepelplan ('Reconstructie aan zet') ten grondslag. De provincie heeft met toepassing van de lagenbenadering een Duurzaam Ruimtelijke Structuurkaart gemaakt die als uitgangspunt dient voor de verdere ontwikkeling van Brabant. Deze kaart is gebruikt bij de verdere planvorming en dient ook als basis voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan. Hierdoor is in grote lijnen gewaarborgd dat een gebiedstype - bijvoorbeeld een beekdal - dat zowel ligt in De Peel als in een aangrenzend gebied, in beide gebieden eenzelfde soort inrichting krijgt.

Daarnaast is er in de diverse stadia via workshops en werkateliers nauw samengewerkt met de andere gebieden. Daarbij is aandacht gegeven aan de juiste aansluiting van ontwikkelingen op de grensvlakken van De Peel met andere gebieden.

De betrokkenheid van de in de vorige paragraaf genoemde partners, die vaak een organisatie hebben die breder werkt dan het betreffende plangebied, draagt ook bij aan een goede afstemming op de grensvlakken van de gebieden.

Tenslotte heeft er op ambtelijk niveau veel overleg plaatsgevonden om de plannen, de kaarten en de projecten gedetailleerd op elkaar aan te laten sluiten.

Met Limburg

Voor de afstemming van dit plan met het reconstructieplan van Noord- en Midden-Limburg is op ambtelijk niveau regelmatig overleg gevoerd.

1.2.3 Watertoets en natuurtoets

Naast de milieueffectrapportage is ook nog een tweetal specifieke toetsingsprocedures aan de orde; de watertoets en de "natuurtoets". Bij de vaststelling van het reconstructieplan door GS moeten deze toetsen zijn doorlopen. Op het abstractieniveau van het reconstructieplan is qua natuurtoetsing met name de zogenaamde "habitattoets" van belang.

De verantwoordelijke instanties voor deze beide toetsen, de waterbeheerders voor de watertoets en de Provincie als bevoegd gezag voor de habitattoets, moeten beoordelen of voldaan is aan de (wettelijke) eisen. In deze paragraaf wordt hierop ingegaan.

Bij de opzet en uitwerking van de MER-criteria voor de effectbepaling is vooraf rekening gehouden met de inhoudelijke eisen van de watertoets en natuurtoets. De drie toetsen zijn daarmee inhoudelijk geïntegreerd.

Het reconstructieplan beperkt zich veelal tot het op hoofdlijnen beschrijven van gewenste nieuwe ontwikkelingen waarbij de gewenste ontwikkeling van de natuurgebieden als randvoorwaarde is meegenomen. Een gedetailleerde bepaling van de effecten, inclusief eventuele mitigerende en compenserende maatregelen, is in dit stadium daarom nog niet te maken.

Bij verdere uitwerkingen of concrete projecten zal om deze reden opnieuw, maar dan op een meer gedetailleerd niveau, de wettelijke toetsing (watertoets en natuurtoets en afhankelijk van de aard en omvang van de uitwerking of het project, mogelijk ook een m.e.r.-procedure) moeten worden doorlopen.

Watertoets

Het kabinetsstandpunt “Anders omgaan met water: waterbeleid in de 21e eeuw” stelt dat het toekomstige waterbeleid sterker moet anticiperen op toekomstige ontwikkelingen in plaats van te reageren op incidenten. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen en wateroverlast moet worden teruggedrongen. Het parool is: meer ruimte voor water, naast allerlei technische maatregelen. Het beleid gaat uit van een drietrapsstrategie: vasthouden, bergen en afvoeren.

Vastgelegd is daarom dat op alle nieuwe ruimtelijke plannen een watertoets moet worden toegepast, als dat vanuit waterhuishoudkundig oogpunt relevant is. De watertoets moet waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen in deze plannen.

Het reconstructieplan is een plan waarop de watertoets van toepassing is. De watertoets bestaat uit een procedureel en een inhoudelijk deel.

De procedure vereist betrokkenheid van de waterbeheerders. Dit is in het reconstructieproces ondermeer geregeld via de participatie van de waterbeheerders in reconstructiecommissies en provinciale commissies, en een formele toetsing op basis van de inhoudelijke resultaten. De betrokken waterbeheerders zijn de waterschappen Aa en Maas en de Dommel, Rijkswaterstaat en de Provincie als grondwaterbeheerder.

Binnen het werkproces van de revitalisering zijn de waterbeheerders intensief betrokken geweest bij het planvormingsproces. Daarnaast heeft het door de waterbeheerders opgestelde Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) als kader gediend voor de uitwerking van het ontwerp-reconstructieplan. De procesmatige en inhoudelijke inbreng is daarmee gewaarborgd.

De formele toetsing door de waterbeheerders heeft plaatsgevonden nadat het 1e concept-reconstructieplan/milieueffectrapport is verschenen. In het MER zijn o.a. gegevens opgenomen, waarin de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast in samenhang met gevolgen voor waterkwaliteit en verdroging in beeld zijn gebracht.

De waterbeheerders hebben een integraal wateradvies gegeven dat door de initiatiefnemer gebruikt is bij opstellen van het ontwerp-reconstructieplan. Het advies van de waterbeheerders en onze reactie hierop is verwerkt in bijlage 2.

De uiteindelijke reconstructieplannen zijn van een zodanig abstractieniveau dat het vaak moeilijk is te toetsen op het concrete niveau zoals de procedure van de watertoets dat voor ogen heeft. Daarom blijft het noodzakelijk om een watertoets uit te voeren op het niveau van concrete plannen en projecten, als deze nader worden uitgewerkt. Bij de uitwerking van zoekgebieden voor regionale waterberging en de uitbreiding van bouwblokken boven 2,5 hectare in zoekgebieden voor rivierverruiming en noodoverloopgebieden zal opnieuw een watertoets nodig zijn. Indien sprake is van mitigatie en compensatie dan zal dat op projectniveau zijn. Op het niveau van dit plan is het niet aan de orde.

Om dit plan uit te voeren wordt een uitvoeringsorganisatie opgezet, die tezamen met andere belanghebbenden belast is met de realisatie van de doelstellingen. Voor wat betreft de financiering van de waterprojecten is door ons en de waterschappen in totaal 60 miljoen euro gereserveerd voor de eerste planperiode. Dit is een totaalbedrag voor de hele provincie Noord-Brabant. Wij hebben met de waterschappen een bestuurovereenkomst afgesloten waarin o.a. is vastgelegd op welke wijze projecten zo efficiënt mogelijke uitgevoerd worden.

Natuurtoets

In het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet dient expliciet onderzocht te worden welke effecten plannen en bijbehorende ingrepen hebben op de aangewezen beschermde natuurwaarden.

Bij het beoordelen van plannen en projecten dienen de (mogelijke) effecten onderzocht te worden die deze plannen en projecten kunnen hebben op internationaal beschermde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Hierbij gaat het met name om gebiedsbescherming. Indien sprake is van mogelijk significante gevolgen is een zogenaamde passende beoordeling vereist.

Op nationaal niveau is de Natuurbeschermingswet van toepassing. De Habitatrichtlijn is op dit moment nog niet in de Natuurbeschermingswet geïmplementeerd. Daarom gelden - totdat de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking is - rechtstreeks de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Relevant is de zogenaamde “habitattoets” op grond van artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Deze is gericht op de vraag of het voortbestaan van de aanwezige soorten en biotopen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden voldoende gegarandeerd wordt en welke waarden negatief beïnvloed worden door het plan.

De natuurtoetsing gericht op soortbescherming, zoals voortvloeiend uit de werking van de Flora- en Faunawet (van kracht sinds 1 april 2002), is pas aan de orde bij de maatregelen en projecten die volgen uit het reconstructieplan. In dit stadium van het reconstructieplan is er geen verplichting tot toetsing aan deze wet. In dit plan zijn overigens wel de effecten op de belangrijkste soorten aangegeven. Bij de uitwerking zal steeds bekeken moeten worden of ont-heffingen in het kader van de Flora- en Faunawet mogelijk dan wel noodzakelijk zijn.

De toets in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (de habitattoets) dient te worden uitgevoerd voor alle plannen of projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor de “speciale beschermingszones” die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied dan wel aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Voor Vogelrichtlijngebieden zijn bij de aanwijzing zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Voor Habitatrichtlijngebieden zijn tot op heden nog slechts de soorten en habitats bekend waarop de nog te formuleren instandhoudingsdoelstellingen zich moeten richten. De habitattoets dient zich formeel uitsluitend op de instandhoudingsdoelstelling (en de samenhang tussen de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) te richten.

Bij het onderzoek naar mogelijk significante gevolgen moet op grond van de Habitatrichtlijn (artikel 6) de volgende gang van zaken gevolgd worden:

- Indien het plan significante gevolgen kan hebben voor een Vogel- of Habitatrichtlijngebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen.
- Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het Vogel- of Habitatrichtlijngebied wordt slechts toestemming gegeven voor het plan nadat de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone niet zal aantasten.
- Indien het plan, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor

de speciale beschermingszone, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, toch moet worden gerealiseerd, worden alle nodige compenserende maatregelen genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologische netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

Interpretatie van artikel 6 van de Habitatrictlijn geeft aan dat de reconstructieplannen beoordeeld moeten worden op de volgende aspecten:

- Of ze voldoen aan de verplichting om de speciale beschermingszones de nodige bescherming te bieden.
- Of de activiteiten die voorzien zijn in de plannen al of niet kunnen leiden tot significante effecten.

Ten aanzien van het eerste punt kan geconstateerd worden dat in de Vogel- en Habitatrictlijngebieden zelf geen ingrepen gepland zijn die de natuurlijke kenmerken van de gebieden direct aantasten. Uit de beschrijving van de autonome ontwikkeling (hoofdstuk 4) en de effectbeschrijving (hoofdstuk 8) blijkt dat als gevolg van het plan de natuurlijke kenmerken van de gebieden veelal in stand blijven dan wel versterkt worden door bijvoorbeeld verdere realisatie van de ecologische hoofdstructuur, afname van de ammoniakemissie en verhoging van de grondwaterstand in natte natuurparels.

Ondanks deze trend blijkt uit de beschreven effecten voor natuur (zie de effectbepaling in hoofdstuk 8 en de factsheets op de CD-ROM) dat naast veel positieve effecten, er op sommige planonderdelen ook significant negatieve gevolgen kunnen optreden op de Vogel- en Habitatrictlijngebieden bijvoorbeeld via externe werking (ingrepen elders die van invloed zijn op de waarden in de speciale beschermingszones).

De potentieel negatieve effecten als gevolg van het reconstructieplan zijn: plaatselijke toename van ammoniakemissie als gevolg van groei, verplaatsing en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, de toenemende druk op natuurgebieden als gevolg van extra recreatief en toeristisch gebruik en de verslechtering van de waterkwaliteit door bestrijdingsmiddelen bij intensivering van het landbouwkundig gebruik.

In de MER-alternatieven en het meest milieuvriendelijke alternatief is (op hoofdlijnen) nagegaan op welke wijze, middels planaanpassing of via compensatie of mitigatie, negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Hierbij is ondermeer een planaanpassing naar voren gekomen waarin, om significante gevolgen uit te sluiten, landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1000 meter van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden waren voorzien, te laten vervallen waardoor nieuwvestiging wordt uitgesloten. In landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1500 meter van Habitat- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is nieuwvestiging niet direct mogelijk.

De exacte locaties waar de genoemde effecten kunnen optreden blijken niet uit dit reconstructieplan. Daarom wordt aanbevolen bij de nadere uitwerking van dit plan de beoogde ingrepen opnieuw te toetsen via het uitvoeren van een passende beoordeling van de effecten. Bij mogelijk significante negatieve gevolgen zal dan nagegaan moeten worden of er dwingende redenen van groot openbaar belang aanwezig zijn, of er alternatieven aanwezig zijn en op welke wijze verdere compensatie of mitigatie mogelijk is. Via het monitoringsprogramma kan gevolgd worden of de beoogde positieve effecten optreden en hoe deze zich verhouden tot de mogelijke significante negatieve effecten.

2 Beleidskader en wettelijk kader

Het reconstructieplan/milieueffectrapport moet passen binnen vigerend beleid en moet anticiperen op beleid in ontwikkeling. In dit hoofdstuk is per thema een korte toelichting gegeven op het relevante beleids- en wettelijk kader en het beleid in ontwikkeling. Tevens is is waar mogelijk, aangegeven op welke wijze genoemde uitgangspunten in het plan terugkomen.

Het beleid is voortdurend in beweging. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stank- en ammoniak-regelgeving en het mineralenaangiftesysteem (MINAS) in relatie tot de nitraatrichtlijn. In het reconstructieplan is het beleid opgenomen zoals dat gold **in het voorjaar van 2004**.

Na een beschrijving van specifiek voor de reconstructie geldende beleidsdocumenten en wetten in §2.1, worden thematisch de betreffende beleidsdocumenten en wetten beschreven in §2.2 en §2.3. Voor deze paragrafen is eenzelfde opbouw gehanteerd als in latere hoofdstukken, zoals bij de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 3) en de beschrijving van de effecten van de alternatieven (hoofdstuk 8). In §2.4 zijn de gebiedsspecifieke besluiten opgenomen.

In §2.2 is een overzicht opgenomen met per thema alle relevante besluiten/beleid. Alleen de besluiten/beleid die kaderstellend zijn voor het reconstructieplan zijn hieronder verder uitgewerkt.

2.1 Kaderstellende besluiten

Reconstructiewet Concentratiegebieden (2002) + Rijkskader Reconstructieplannen (2002)

De Reconstructiewet Concentratiegebieden en de hierbij behorende Rijksuitgangspuntennotitie bieden het wettelijk kader voor de planvorming en uitvoering van de reconstructieplannen. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking. In de Reconstructiewet is vastgelegd waar het reconstructieplan aan moet voldoen. Het Rijkskader Reconstructieplannen wordt door het Rijk gebruikt bij de toetsing van de reconstructieplannen en is gebruikt bij het opstellen van de reconstructieplannen.

Provinciale Uitgangspunten Notitie (1999) + Reconstructie aan zet, Koepelplan Reconstructie Concentratiegebieden (juni 2001)

De provincie Noord-Brabant heeft een Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN, 1999) opgesteld. Het Koepelplan is het directe resultaat van afspraken uit de PUN. In het Koepelplan zijn specifiek voor Noord-Brabant eisen opgenomen waar de reconstructieplannen aan moeten voldoen. Het Koepelplan heeft twee primaire functies. Het is

1. richtinggevend kader voor de reconstructiecommissies. Het Koepelplan bevat opdrachten voor de reconstructiecommissies. De opdrachten hebben betrekking op verschillende beleidsterreinen. Het Koepelplan is daarmee het kader waaraan de provincie de reconstructieplannen toetst. Het Koepelplan moet inspireren tot een adequate invulling van het beleid voor het landelijk gebied.

2. integrerend kader voor het provinciale beleid voor het landelijk gebied. Het Koepelplan presenteert het provinciale en rijksbeleid, gericht op het landelijk gebied, zoveel mogelijk in onderlinge samenhang. Het gaat daarbij om beleidsthema's variërend van water, natuur, milieu, cultuurhistorie en ruimtelijke ordening tot sociale en economische vitaliteit, landbouw en recreatie.

Het Koepelplan geeft aan wat de provincie van de reconstructiecommissies verwacht, welke doelen ze met de reconstructie wil realiseren. De taakstelling (zoveel mogelijk geformuleerd als doelstelling) voor de reconstructiecommissie bevat resultaat- en inspanningsverplichtingen. Daarnaast zijn er facultatieve onderdelen die de reconstructiecommissie naar eigen inzicht kan invullen. De verplichtingen hebben betrekking op de via uitvoering van het reconstructieplan te realiseren eindsituatie, die uiterlijk 12 jaar na vaststelling van het reconstructieplan moet zijn bereikt. Het Koepelplan geeft aan dat alle doelen niet zonder meer naast elkaar mogelijk zijn met het oog op de beperkte ruimte. De reconstructiecommissies worden gevraagd met optimale oplossingen, passend bij het gebied, te komen.

De reconstructie is gericht op duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. Maatregelen en activiteiten in de bebouwde kom vallen in principe buiten de reconstructie, met uitzondering van de activiteiten die betrekking hebben op leefbaarheidsaspecten.

2.2 Besluiten per thema

2.2.1 Water en bodem EU-Kaderrichtlijn Water (2000)

Dit is een Europese richtlijn op het gebied van oppervlakte- en grondwater. Het doel van de richtlijn is het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als neven doel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De implementatie van de KRW in Nederland valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De uitvoering ervan ligt in handen van de regionale waterbeheerders. In Nederland wordt op dit moment gewerkt aan de aanpassing van wet- en regelgeving. Het kabinet pleit in de zogenaamde “ambitienota” voor een zo pragmatisch mogelijke implementatie van de KRW in Nederland: de milieukwaliteit mag in ieder geval niet verslechteren, ook niet als de economie groeit en de bevolking toeneemt. Zelfs met deze pragmatische uitvoering is er sprake van een forse extra opgave ten opzichte van de bestaande beleidspraktijk.

De KRW geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Ook is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn. In deze plannen worden waterkwaliteitsdoelstellingen en doelstellingen betreffende de ecologische kwaliteit van de waterlichamen opgenomen. De KRW eist dat in 2015 minimaal een goede ecologische toestand voor natuurlijke wateren of een goed ecologisch potentieel voor sterke veranderde en kunstmatige wateren is gerealiseerd. Als doelen in 2015 niet haalbaar zijn, en dus fasering noodzakelijk is, moet dit in de stroomgebiedbeheersplannen zijn aangegeven.

In een landelijke studie van Alterra naar de mogelijk gevolgen van de implementatie van de KRW voor de landbouw is geconcludeerd dat de gevolgen voor de landbouw van de KRW aanzienlijk (kunnen) zijn. Vaak blijkt fosfaat en in mindere mate nitraat maatgevend om de ecologische doelstellingen in het oppervlaktewater te realiseren. Om de uit ecologische doelstel-

lingen voortvloeiende waterkwaliteitsdoelstellingen te kunnen realiseren moet zeer forse ingrepen worden gepleegd om de uitspoeling van stikstof en de afspoeling van fosfaat te reduceren. Daarnaast moet ook de belasting door bestrijdingsmiddelen en zware metalen (diervoeding en kunstmest) afnemen.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In het reconstructieplan/milieueffectrapport kunnen de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen voor (oppervlakte)water- en bodemkwaliteit nog niet getoetst worden aan de doelstellingen uit de KRW, omdat de ecologische doelstellingen voor de verschillende waterlichamen nog moeten worden vastgesteld. De te nemen maatregelen worden opgenomen in het tweede generatie reconstructieplan.

In de effectbeschrijving wordt wel ingegaan op de effecten van dit (eerste generatie) reconstructieplan en van alternatieve oplossingen op de waterkwaliteit. Het betreft effecten die zijn gebaseerd op kwantitatieve veranderingen in de grondwaterstand. Het gaat dus om een inschatting van de indirecte effecten die optreden door maatregelen die zijn gericht op het vernatten van natuurgebieden en waterconservering door de landbouw, en dus niet de effectbepaling van de (nog vast te stellen) maatregelen die zijn gericht op het realiseren van doelen in het kader van de KRW.

Kabinetsstandpunt Waterbeleid in de 21ste eeuw (2000) (waaronder 'Anders omgaan met water' en 'Ruimte voor de rivier')

Dit kabinetsstandpunt geeft de visie van het Rijk weer op de aanpak van veiligheid en wateroverlast. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen. Wateroverlast moet teruggedrongen worden.

Méér ruimte voor water, naast technische maatregelen en taakstellende afspraken tussen verschillende overheden, is essentieel voor het slagen van dit beleid. Voor de aanpak van veiligheid en wateroverlast is uiteindelijk een goede mix van ruimtelijke en technische maatregelen noodzakelijk. Onder technische maatregelen worden maatregelen zoals dijkverhogingen en -versterkingen, bemaling en stuwen verstaan. Onder ruimtelijke maatregelen verstaat het kabinet onder meer het verbreden of verlagen van uiterwaarden en de inzet van waterbergings- en retentiegebieden.

In het Streekplan zijn zoekgebieden voor regionale waterberging en zoekgebieden voor rivierverruiming aangegeven.

In de Startovereenkomst "Waterbeleid 21ste eeuw" (op 14-2-2001 ondertekend door het Rijk, het Interprovinciaal Overlegorgaan, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen) is vastgelegd dat bij ruimtelijke plannen de watertoets toegepast moet worden. De watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport wordt rekening gehouden met het beleid dat geldt voor zoekgebieden voor rivierverruiming en potentiële noodoverloopgebieden. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben, zoals woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glastuinbouw.

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn de zoekgebieden overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Voor een deel zijn de gebieden concreet

begrensd en voor een deel zijn ze nader begrensd als voorlopig reserveringsgebied. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben. Voorbeelden zijn: woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glastuinbouw. Voor de concreet begrensde gebieden worden ook minder groot-schalige ontwikkelingen gereguleerd via een aanlegvergunningstelsel.

Water is een belangrijk punt van discussie in de reconstructie, waarbij alle verantwoordelijke partijen vertegenwoordigd zijn (provincie, waterschappen, gemeenten). De watertoets is toegepast op dit ontwerp-reconstructieplan. In dit reconstructieplan/milieueffectrapport is specifiek op de watertoets ingegaan in de zogenaamde waterparagraaf.

Vierde Nota Waterhuishouding (1998)

Deze nota geeft het rijksbeleid op het gebied van waterhuishouding weer.

De hoofddoelstelling van deze nota is: “Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”.

In deze nota zijn MTR-normen (MTR=maximaal toelaatbaar risico) opgenomen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen getoetst aan de MTR-normen voor het oppervlaktewater.

Provinciaal Waterhuishoudingsplan (1998) en Partiële herziening Waterhuishoudingsplan 2003-2006 (2003)

Het provinciaal Waterhuishoudingsplan is partieel herzien en de volledige tekst is opgenomen in de Partiële herziening. De volgende onderdelen zijn relevant voor de reconstructie:

- Verbetering van de waterhuishoudkundige voorwaarden
Zie onder het onderstaande kopje ‘Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)’.
- Het verbeteren van de waterkwaliteit
Het beleid is gericht op het realiseren van een zodanige milieukwaliteit dat er geen risico’s optreden voor de volksgezondheid en dat het grondwater in de hele provincie met aanvaardbare inspanningen geschikt te maken is voor de bereiding van drinkwater. Daarnaast is het beleid gericht op het in stand houden of tot stand brengen van een evenwichtige opbouw van het ecosysteem, zowel binnen als buiten natuurgebieden zoals aangegeven op de provinciale natuurdoelenkaart.
- De inrichting van waterlopen in het buitengebied
Hierbij gaat het om behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke en natuurwaarden voor waterlopen met een waterhuishoudkundige functie.

Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)

In de Vierde Nota Waterhuishouding vraagt het Rijk de provincies om het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) provinciedekkend vast te stellen. Inmiddels zijn de opvattingen over de taakverdeling en tijdsplanning veranderd. In 2003 zijn in het Nationaal Bestuursakkoord Water nieuwe afspraken over het GGOR vastgelegd: ‘De provincies stellen uiterlijk 2005 de kaders voor het gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) op. Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op en neemt deze op in het waterbeheersplan.’

Over de kaders voor het GGOR vindt op dit moment nog overleg plaats tussen provincie en waterschappen. De provinciale kaders voor het GGOR bestaan uit de provinciale beleidsuit-

gangspunten, afspraken in de reconstructieplannen en richtlijnen voor de uitwerking door de waterschappen. De in het reconstructieplan opgenomen afspraken over prioritering, ambitieniveau en maatregelen worden ongewijzigd overgenomen in het eigenstandig document ‘Kaders voor het GGOR’.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn maatregelen opgenomen die leiden tot een afgewogen GGOR en tot de realisatie van waterdoelen in hydrologisch te herstellen natuurgebieden (onder meer natte natuurparels). De maatregelen en bijbehorende doelrealisatie (berekend in de m.e.r.) maken deel uit van het kader voor het door de waterschappen uit te werken gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR).

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport is een aantal alternatieven opgesteld die betrekking hebben op de vernatting van natuurgebieden en waterconservering in landbouwgebieden.

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport is een deel van de overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Ook hier is het streven de gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Voor de verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit zijn er maatregelen opgenomen in het plan, waaronder het saneren van puntbronnen.

Verder bevat het plan maatregelen voor beekherstel.

2.2.2 Milieu

Integrated Pollution Prevention Control (IPPC) (1996)

Dit is een Europese richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging. Bij oprichting en/of uitbreiding van onder andere installaties voor de intensieve pluimvee- of varkenshouderij boven een bepaalde omvang moet worden getoetst of de voorgenomen activiteit een ‘belangrijke verontreiniging’ of ‘belangrijke toename van verontreiniging’ veroorzaakt. Er zijn emissiegrenswaarden vastgesteld voor deze installaties. De richtlijn bevat eisen ter voorkoming en, wanneer dat niet mogelijk is, beperking van emissies in lucht, water en bodem.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Voor de reconstructie is de IPPC vooral van belang voor het aspect ammoniak. In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn verwachtingen ten aanzien van groei en krimp van bedrijven en veranderingen in de ruimtelijke verdeling van bedrijven vertaald in verwachtingen ten aanzien van emissie en depositie van ammoniak, maar zijn geen uitspraken gedaan over individuele bedrijven en het voldoen aan de IPPC-richtlijn.

Europese Nitraatrichtlijn (1991)

In deze Europese richtlijn is opgenomen dat de concentratie van nitraat in het grondwater de norm van 50 mg/l niet mag overschrijden. Het mestbeleid, met de daarbij behorende aanwijzing van droge zandgronden door de minister van LNV, heeft mede tot doel te voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn.

Om de nitraatverliezen door landbouwkundige activiteiten te beperken noemt de Nitraatrichtlijn de volgende typen acties:

- Wisselbouw, het afdekken van de grond in de winter en het verbouwen van tussenbouwgewassen om doorlekken naar het grondwater tijdens de natte seizoenen te beperken.
- Het gebruik van (kunst)mest in balans met de gewasbehoeften, stikstofinputs en bodemvolume. Regelmatige mest- en bodemanalyse, verplichte plannen voor kunstmestgebruik en algemene beperkingen per gewas ten aanzien van minerale en organische stikstofbemesting.

- Het goed bijhouden van de stikstofverspreiding en voldoende opslag van natuurlijke mest die alleen beschikbaar is voor gewassen die voedingsstoffen nodig hebben. Als de mest wordt verspreid, moet dat op een verantwoorde manier met de juiste technieken gebeuren.
- Het zorgen voor een buffer van niet-bemeste grasstroken en heggen langs waterlopen en sloten.
- Goede, strikte regelingen (beperkingen) voor het bewerken van steile gronden en irrigatie.

In ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen, omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen van onder andere de Nitraatrichtlijn. Dit is verder uitgelegd in §2.2.5 (landbouw).

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn de verwachtingen ten aanzien van het veranderen van mestbeleid (evenwichtbemesting) vertaald in de inschatting van de ammoniakemissie in 2016.

Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996

Voor de beoordeling van stankoverlast afkomstig van veehouderijen is de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder in oktober 1996 in werking getreden. In 1998 is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een aantal uitspraken gedaan over deze Richtlijn. Hieruit bleek dat:

- de afstandsmeting en de omrekeningsfactoren voor Groen-Labelstallen zijn aanvaard;
- de aanbeveling om uit te gaan van het aantal dierplaatsen in plaats van het aantal dieren, voorlopig is afgewezen, en
- de verschuiving in de indeling in omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten en de beoordelingsmethode voor cumulatie van stankhinder onvoldoende gemotiveerd zijn bevonden.

Voor de beoordeling van de effecten op omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten kan - behoudens een aantal uitzonderingen - over het algemeen worden teruggevallen op de brochure Veehouderij en Hindervet (uitgave 1985). Voor de beoordeling van cumulatie van stank moet op dit moment het toetsingskader, zoals is aangegeven in het rapport “Beoordeling cumulatie stankhinder door intensieve veehouderij” (publicatiereeks Lucht no. 46, uitgave 1985), worden aangehouden. De regelgeving verandert naar verwachting wel op korte termijn (zie hierna).

Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden (2002)

In deze wet, die op 14 mei 2002 door de Eerste Kamer is aangenomen, zijn de afstandseisen overgenomen uit de hiervoor beschreven Richtlijn Veehouderij en Stankhinder (1996). De zogeheten cumulatieregeling is uit het wetsvoorstel geschrapt. Daardoor wordt bij de beoordeling van stankhinder alleen gekeken naar het individuele effect van een veehouderij op een voor stank gevoelig object.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

De toepassing van deze wet is gekoppeld aan het reconstructieplan. Na vaststelling van dit reconstructieplan/milieueffectrapport geldt het in deze wet genoemde aparte (soepelere) regime voor stank voor de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en de extensiveringsgebieden.

den met het primaat natuur. Door de zonering van de reconstructiegebieden in extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden, geldt de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder alleen nog in de overige extensiveringsgebieden en de niet-reconstructiegebieden.

Het aantal mensen dat werkelijk stankhinder ondervindt daalt niet door een versoepeling van de stankregelgeving. Het daadwerkelijk ervaren van stankhinder is namelijk niet volledig gelijk aan het aantal mensen dat binnen een stankcirkel van een veehouderijbedrijf woont. Dit reconstructieplan/milieueffectrapport geeft inzicht in het huidige en toekomstige aantal stankgehinderden en in de maatregelen die worden genomen om het aantal stankgehinderden te verminderen.

Beleid in ontwikkeling

(Ontwerp)Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (2003)

Dit besluit stelt veehouderijen verplicht om bij nieuwbouw emissiearme stallen te bouwen. Van dit besluit is in mei 2001 een ontwerp in de Staatscourant gepubliceerd.

Wetsvoorstel Stank en veehouderij (2003)

Door het ministerie van VROM wordt een wetsvoorstel voorbereid dat het nieuwe beoordelingskader voor stank uit de veehouderij zal gaan vormen. Deze wet komt in de plaats van de Richtlijn Veehouderij en stankhinder 1996. Het is de bedoeling dat de specifieke wetgeving voor de reconstructiegebieden (de Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden) in de nieuwe wet zal opgaan. Er wordt bij deze wet geen onderscheid meer gemaakt tussen de verschillende typen zoneringsgebieden. Dit wetsvoorstel 'Stank en veehouderij' ligt nu voor advies bij de Raad van State.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (2002)

Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav vormt een onderdeel van de ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare natuurgebieden.

De emissiegerichte benadering zal gestalte krijgen in het "Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij". Het aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden is geregeld in de Wav en heeft betrekking op zones rondom voor verzuring gevoelige gebieden, gelegen in de EHS. In de Wav is bepaald dat in een zone van 250 meter rond kwetsbare bos- en natuurgebieden (groter dan 5 hectare) een oprichtingsverbod geldt voor (nieuwe) intensieve veehouderijen en dat de uitstoot van ammoniak door bestaande bedrijven in deze zone binnen het zogeheten bedrijfsemissieplafond moet blijven.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn de kwetsbare gebieden en de 250 meter zones eromheen, in beginsel extensiveringsgebied aangewezen.

Beleid in ontwikkeling

In het Hoofdlijnenakkoord (regeerakkoord) is opgenomen dat de werkingssfeer van de Wet ammoniak en veehouderij beperkt wordt tot de zeer kwetsbare natuur.

In maart 2004 heeft het IPO een voorstel gedaan wat inhoudt dat provincies ruimte krijgen voor een eigen afweging bij de keuze van kwetsbare natuurgebieden die onder de bescherming van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zullen vallen. Hierdoor ontstaan betere mogelijkheden voor aansluiting op het proces van de ruimtelijke ordening en de reconstructie. De Minister van LNV is van mening dat dit voorstel in principe mogelijkheden biedt om de gewenste

aanpassing van de Wav vorm te geven. Bovendien past dit voorstel in het streven van het kabinet meer ruimte en verantwoordelijkheid te geven aan provincies en gemeenten bij de ruimtelijke inrichting van ons land. De Minister ziet een goed perspectief om op basis van dit voorstel verder te gaan.

Zowel de Minister van LNV als de staatsecretaris van VROM nemen grotendeels het voorstel van het IPO over voor de nieuwe Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (brief van 3 juni 2004).

Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) (2002)

De Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is een op de Wet ammoniak en veehouderij gebaseerde ministeriële regeling die de emissiefactoren bevat die nodig zijn om in de vergunde en in de aangevraagde situatie de ammoniakemissie van een veehouderij te kunnen berekenen. De Rav bevat een lijst met de verschillende stalsystemen per diercategorie en de daarbij behorende emissiefactoren. Tevens zijn hierin de maximale emissiewaarden opgenomen voor de berekening van de emissieplafonds op grond van de Wav.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

De informatie uit deze regeling wordt voor zover mogelijk in dit reconstructieplan/milieueffectrapport gebruikt om de effecten van zonering op emissie en depositie van ammoniak te kunnen bepalen. De regeling treedt binnenkort in werking. Enkele factoren wijken af van de nu vigerende regeling.

Provinciaal Milieubeleidsplan (2000) + Provinciale milieuverordening (2002)

In dit plan is het provinciale milieubeleid per milieuthema en per doelgroep opgenomen. Voor de reconstructie zijn vermindering van de verzuring en vermindering van geurhinder de meest belangrijke milieudoelen uit het milieubeleidsplan. De landbouw is de meest relevante doelgroep voor de reconstructie. In de provinciale milieuverordening zijn twee hoofdcategoryën van specifieke gebieden onderscheiden, te weten grondwaterbeschermingsgebieden met als functie bescherming van grondwaterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening en milieustimuleringsgebieden. De gebiedsbescherming in de milieustimuleringsgebieden vindt vanuit diverse invalshoeken plaats en is niet voor ieder gebied dat onderdeel uitmaakt van deze hoofdcategory hetzelfde. Bij de aanwijzing van specifieke gebieden speelt met name:

- het belang van de bescherming van de bodem (bodembeschermingsgebieden);
- het belang van het beperken en voorkomen van geluidhinder (stiltegebieden);
- het belang van de bescherming van natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden.

Een gebied kan om een of meer redenen als bijzonder gebied worden aangewezen, waardoor deze gebieden elkaar deels overlappen. De gebieden zijn aangewezen in de provinciale milieuverordening. In de provinciale milieuverordening zijn verder regels opgenomen voor afvalstoffen, inclusief lozingen van afvalwater.

Hieronder is kort iets opgenomen over grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden, omdat vooral deze relevant zijn voor de reconstructie. Deze gebieden zijn weergegeven op kaarten 2 en 10.

- Grondwaterbeschermingsgebieden

In de provinciale milieuverordening zijn beschermingszones en boringsvrije zones aangewezen rond waterwingebieden en regels gesteld voor activiteiten in deze zones die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. Rond kwetsbare en zeer kwetsbare winningen zijn 25-jaarszones (regenwater dat binnen deze zone inzijgt, doet er ten hoogste 25 jaar over om de winningsputten te bereiken) aangewezen als beschermingszones. Daarnaast zijn rond enkele zeer kwetsbare winningen 100-jaarszones aangewezen.

In de partiële herziening van het provinciale waterhuishoudingsplan zijn de begrenzingen van enkele grondwaterbeschermingsgebieden aangepast.

- **Stiltegebieden**

Ter bescherming van relatief onverstoorde gebieden zijn in de Provinciale milieuverordening stiltegebieden aangewezen en regels opgesteld ter voorkoming van geluidsoverlast. Ter ondersteuning van deze regelgeving is het ruimtelijk beleid erop gericht functies die tot extra geluidsverstoring leiden, uit deze gebieden te weren. Het gaat er hierbij om dat het heersende geluidsniveau niet wordt verhoogd. Activiteiten die in dit verband geweerd moeten worden, zijn met name niet-agrarische bedrijvigheid, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en militaire activiteiten.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn de effecten op grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden bepaald.

2.2.3 Natuur Vogelrichtlijn (1979) + Habitatrichtlijn (1992)

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die als doel heeft een Europese bescherming van vogels te garanderen in een Europees netwerk van natuurgebieden. De Habitatrichtlijn is eveneens een Europese richtlijn. Deze richtlijn heeft als doel het beschermen van typen natuurlijke habitats (leefgebieden) en soorten (planten en dieren) in een Europees netwerk van natuurgebieden. De bescherming van vogels, andere dieren, planten en habitats gebeurt door de aanwijzing van gebieden (Speciale Beschermingszones). Voor de Vogelrichtlijn gebeurt dit op grond van de aanwezigheid van bepaalde aantallen van de kwalificerende vogelsoorten (bijlage I van de Vogelrichtlijn). Voor de Habitatrichtlijn gebeurt dit op basis van de bijlagen I (gebieden) en II (soorten) van deze richtlijn. De Speciale Beschermingszones vormen samen het netwerk van natuurgebieden. Dit netwerk heet 'Natura 2000'.

De Habitatrichtlijn kent, in tegenstelling tot de Vogelrichtlijn, ook een soortbescherming (die ook geldt buiten de aangewezen gebieden). Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geeft een lijst van soorten die strikt beschermd moeten worden.

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zullen in de nieuwe Natuurbeschermingswet worden geïmplementeerd.

Nieuwe plannen of projecten in of nabij de Speciale Beschermingszones dienen conform de richtlijn te worden getoetst. Voor plannen of projecten die significante gevolgen hebben op soorten of habitats waarvoor de Speciale Beschermingszone is aangewezen geldt het 'nee-ten-zij-principe'.

Wanneer het betrokken gebied een gebied is met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort, kunnen alleen argumenten die verband houden met:

- de menselijke gezondheid;
- de openbare veiligheid;
- voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van openbaar belang worden aangevoerd om ingrepen te mogen plegen in het gebied.

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn weergegeven op kaart 7.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in dit reconstructieplan/milieueffectrapport veelal gezoned als extensiveringsgebied, inclusief een zone eromheen. In de effectbeschrijving van

dit plan wordt getoetst of het plan strijdig is met de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden.

Natuurbeschermingswet (1998)

De Natuurbeschermingswet (Nb-wet) stelt gebieden veilig die vanwege hun bijzondere natuur of hun natuurwetenschappelijke betekenis van algemeen belang zijn. Zowel gebieden die eigendom zijn van de staat als gebieden in handen van particulieren kunnen aangewezen worden als respectievelijk staatsnatuurmonument of beschermd natuurmonument.

De beschermde natuurmonumenten zijn weergegeven op de kaart 7.

Beleid in ontwikkeling: Wijziging Natuurbeschermingswet 2002

Het wetsvoorstel bestaat uit drie onderdelen:

1. de aanwijzing van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden
2. het beheer van deze gebieden
3. het toetsen van plannen, projecten en andere handelingen in of nabij deze gebieden

Er worden nieuwe Natuurbeschermingswetgebieden vastgesteld, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Bij de zonering is rekening gehouden met de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de Natuurbeschermingswetgebieden.

Flora- en Faunawet (2002)

De Nederlandse Flora- en Faunawet regelt de wettelijke bescherming van in het wild levende planten en dieren. Deze bescherming houdt onder meer in dat handelingen waarmee beschermde dieren worden verontrust, verjaagd, gevangen of gedood zijn verboden. Ook het verontrusten en beschadigen van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde dieren is verboden. Een tweede uitgangspunt is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat ieder die weet of kan vermoeden dat zijn handelen of het nalaten daarvan nadelige gevolgen voor planten of dieren kan hebben, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel zich in te spannen om de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

De Flora- en Faunawet gaat uit van het ‘nee, tenzij’-beginsel. Dit betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. Er moet daarbij gekeken worden naar alternatieven, naar dwingende redenen van groot openbaar belang en naar mogelijkheden voor compensatie.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Bij het opstellen van het reconstructieplan/milieueffectrapport is waar mogelijk rekening gehouden met het soortenbeleid. Bij uitvoering van het reconstructieplan kan het aanvragen van ontheffing van de Flora- en Faunawet aan de orde zijn.

Structuurschema Groene Ruimte I (1995)

Het ruimtelijke beleid voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) is gericht op het instandhouden van de natuur door behoud, herstel en ontwikkeling wezenlijke kenmerken en waarden. In

het SGR is ook het zogenoemde compensatiebeginsel beschreven.

In de aanvulling op het SGR I is het robuuster maken van de EHS opgenomen om zo een verhoging van de biodiversiteit mogelijk te maken. Dit kan door het realiseren van robuuste verbindingen op “zwakke plekken” in de EHS (robuuste ecologische verbindingen). Het beleid uit het Structuurschema Groene Ruimte is vertaald in provinciaal natuurbeleid.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een nota van het Rijk, waarin de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland vastgelegd worden. Het gaat daarbij om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol zal spelen.

De opdracht uit het Hoofdlijnenakkoord (regerakkoord) is om de afzonderlijke nota's op de desbetreffende onderdelen van ruimtelijk beleid samen te voegen tot één Nota Ruimte. De nota bevat daarmee niet alleen de ruimtelijke uitspraken zoals die eerder in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening waren opgenomen, maar ook die uit het Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2) en uit het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP), voor zover het kabinet daaraan vasthoudt. Daarnaast worden in de Nota Ruimte ook de Gebiedsgerichte Economische Perspectieven (GEP) opgenomen. De Nota Ruimte zal zo hét ruimtelijke beleid van het kabinet gaan bevatten. Het kabinet heeft deel 3 van de PKB Nota Ruimte (het kabinetsstandpunt) - na overleg met de mede-overheden en andere relevante partijen – op 27 april 2004 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Alle niet-ruimtelijke facetten van het mobiliteitsbeleid en het verbrede landbouwbeleid zullen in respectievelijk de nieuwe Nota Mobiliteit en de Agenda voor een Vitaal Platteland worden vastgelegd.

Gebieden waarvoor het compensatiebeginsel van toepassing is:

- kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur;
- gerealiseerde natuurontwikkelingsgebieden;
- kleinere natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur die zijn aangewezen in Streek- of bestemmingsplannen of onder de Natuurbeschermingswet vallen;
- biotopen van aandachtsoorten die op indicatie van de soortenbeschermingsplannen van het Rijk in Streekplannen en/of bestemmingsplannen zijn opgenomen;
- bossen en landschappelijke beplantingen, vallend onder de Boswet;
- grootschalige openbare recreatievoorzieningen.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (onderdeel natuur)

Het gehele buitengebied is onderverdeeld in 2 typen structuren: de groene hoofdstructuur (GHS) en de agrarische hoofdstructuur (AHS). De GHS is een samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuurwaarden, en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden. De AHS omvat het gebied buiten de GHS en de bebouwde kernen en infrastructuur. In de AHS staan de instandhouding en de versterking van de landbouw voorop.

Beide hoofdstructuren zijn onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur (met hoofdfunctie natuur), GHS-landbouw (landbouwgebieden met hoge natuurwaarden), AHS-landschap (landbouwgebieden met overige bijzondere natuur- en landschapswaarden) en AHS-landbouw (landbouwproductiegebieden).

De hoofdzones zijn vervolgens onderverdeeld in een aantal subzones in volgorde van kwetsbaarheid (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1 Hoofd- en subzones uit Streekplan 2002

Hoofdzone	Subzone
GHS-natuur	1. Natuurparel
	2. Overig bos- en natuurgebied
	3. Ecologische verbingszone
GHS-landbouw	4. Leefgebied kwetsbare soorten
	5. Leefgebied struweelvogels
	6. Natuurontwikkelingsgebied
AHS-landschap	7. Leefgebied dassen
	8. Waterpotentiegebied
	9. RNLE-landschapsdeel
AHS-landbouw	10. Zoekgebied veeverdichtingsgebieden
	11. Vestigingsgebied glastuinbouw
	12. Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw
	13. Glasboomteeltgebied
	14. AHS-overig

Bron: Streekplan 2002

Natuurgebiedsplannen en Beheersgebiedsplan (2002)

In deze plannen zijn de streefdoelen voor de natuur in Noord-Brabant (natuurdoeltypen) vastgelegd. De plannen geven op perceelsniveau aan waar en welke subsidies voor aanleg en beheer van natuur verkregen kunnen worden op grond van de subsidieregeling natuurbeheer (natuurgebiedsplan) en de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (beheersgebiedsplan). Daarnaast vormen deze plannen de provinciale begrenzing van de ecologische hoofdstuctuur van het rijk op perceelsniveau en daarmee de EHS zoals deze wordt gehanteerd in de Wet ammoniak en veehouderij.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In het kader van de reconstructie wordt gestreefd naar het realiseren van de natuurdoeltypen door onder andere verhoging van grondwaterstanden en vermindering van de ammoniakdepositie en de belasting van het grond- en oppervlaktewater met bestrijdingsmiddelen en meststoffen. In dit reconstructieplan/milieueffectrapport is getoetst in hoeverre de randvoorwaarden voor de natuurdoeltypen op het gebied van grondwaterstand en stikstofdepositie door het plan worden gerealiseerd.

Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012 (2002)

Deze nota geeft het sectorale natuur- en landschapsbeleid weer van de provincie. In het Streekplan heeft (gedeeltelijk) een afweging van dit beleid plaatsgevonden. In deze nota is een onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is vertaald in het Streekplan. In deze beleidsnota zijn verschillende instrumenten opgesomd voor realisatie van het beleid, zoals de EHS, ecologische verbingszones, robuuste ecologische verbindingen, regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n) en agrarisch natuurbeheer. Daarnaast wordt ingegaan op de bescherming van leefgebieden van kwetsbare soorten, dassen en struweelvogels en op de bescherming van de soorten zelf.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Voor de reconstructie worden alle bovengenoemde instrumenten ingezet. Enkele voorbeelden

zijn het streven om de EHS versneld te realiseren, het begrenzen van de RNLE'n en het stimuleren van agrarisch natuurbeheer.

2.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Verdrag van Valetta/Malta (1992)

Dit Europese Verdrag heeft tot doel het archeologische erfgoed te beschermen als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie.

Hiertoe worden als bestanddelen van het archeologische erfgoed beschouwd alle overblijfselen, voorwerpen en andere sporen van de mens uit het verleden:

- waarvan het behoud en de bestudering bijdragen tot het reconstrueren van de bestaansgeschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving;
- ten aanzien waarvan opgravingen of ontdekkingen en andere methoden van onderzoek betreffende de mensheid en haar omgeving de voornaamste bronnen van informatie zijn.

Tot het archeologische erfgoed behoren bouwwerken, gebouwen, complexen, aangelegde terreinen, roerende zaken, monumenten van andere aard, alsmede hun context, ongeacht of zij op het land of onder water zijn gelegen.

Het verdrag van Valetta schrijft voor dat bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen moet worden. Dit verdrag is vertaald in het Streekplan en in de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten.

Architectuurnota (2000)

Dit is een nota van de ministeries van OCW, VROM, VenW en LNV met negen Grote Projecten op het gebied van architectuur en ruimtelijke ordening om het architectuurbeleid concreet vorm te geven. De reconstructie is één van de negen Grote Projecten die zijn opgenomen in de Architectuurnota. Bij deze negen Grote Projecten moeten ontwerpers in een vroegtijdig stadium worden ingeschakeld, moet er een integrale aanpak komen en moet er een goede, bestuurlijke afstemming en een duidelijke regie zijn. Ook wordt het publiek betrokken bij een aantal van deze projecten.

De Grote Projecten bestrijken het hele scala aan bouwopgaven voor de nabije toekomst, waarbij naast nieuwbouw en monumenten ook grote opgaven in het landelijk gebied, infrastructuur en de ruimtelijke ordening aan de orde zijn. Op deze manier kunnen zij een voorbeeldwerking hebben voor heel opdrachtgevend Nederland, waaronder provincies, gemeentes, ontwikkelaars, stichtingen en particulieren.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Bij het opstellen van dit reconstructieplan zijn ontwerpers betrokken. Zij hebben hun inbreng geleverd tijdens ontwerpatelier en via ontwerpopdrachten.

Nota Belvédère (1999)

De Nota Belvédère is een beleidsnota van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. De hoofddoelstelling van de nota luidt: De cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte en het rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen.

In het kader van Belvédère is een landsdekkend overzicht vervaardigd van de cultuurhistorisch meest waardevol geachte steden en gebieden; de Cultuurhistorische Waardenkaart van Nederland. Deze kaart bevat onder andere de Belvédèregebieden. Dit zijn gebieden met een

hoge concentratie van cultuurhistorische waarden. In het reconstructiegebied van De Peel liggen o.a. de Belvédèregebieden het Dommeldal (deels) en het gebied bij Griendtsveen-Helenaveen.

Buiten de Belvédèregebieden zijn er ook cultuurhistorische waarden aanwezig. Vaak zijn dat waarden die vanuit een van de drie sectorale invalshoeken binnen de cultuurhistorie (archeologie, bouwkunde, historisch landschap) als van bijzonder hoge waarde worden geacht. De cultuurhistorische waarden zijn doorvertaald in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (zie hieronder). Een belangrijk deel van de cultuurhistorische waarden is aangegeven op kaart 11.

Kookboek Cultuurhistorie, Cultuurhistorische waardenkaart (2000, 2002)

De provincie heeft de cultuurhistorische (landschaps)waarden van bovenlokaal belang aangegeven op de (provinciale) Cultuurhistorische waardenkaart. Deze is door GS vastgesteld. Bij de opstelling en uitvoering van ruimtelijke plannen moet met deze waarden rekening worden gehouden. Dit geldt in het bijzonder voor de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarde. In beginsel zijn in deze vlakken alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Vertaling in reconstructieplan/ milieueffectrapport

In het kader van de reconstructie is onder andere bij de integrale zonering rekening gehouden met de cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Archeologische Monumentenkaart en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (2000)

Bij de opstelling en de uitvoering van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met (bekende) archeologische waarden, zoals aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart, en de te verwachten archeologische waarden, zoals aangegeven op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden. Het uitgangspunt hierbij is dat het archeologisch erfgoed moet worden beschermd op de plaats waar het wordt aangetroffen. Gezien dit uitgangspunt moeten in geval van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden met een hoge of een middelhoge verwachtingswaarde voor archeologisch erfgoed, de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart worden gebracht.

De archeologische waarden zijn deels opgenomen in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (Kaart 11).

Vertaling in reconstructieplan/ milieueffectrapport

In het kader van de reconstructie is rekening gehouden met archeologische waarden.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (landschap en cultuurhistorie)

In het Streekplan wordt naast de onderwerpen cultuurhistorie en archeologie ook aandacht besteed aan aardkundige waarden, landschapsvisies en beeldkwaliteitsplannen. De kern van een landschapsvisie is een duurzaam integraal landschapsontwerp dat gebaseerd is op de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. Landschapsvisies kunnen een bouwsteen zijn voor of een onderdeel van een reconstructieplan. De verscheidenheid aan landschapstypen en cultuurhistorische (landschaps)waarden is een belangrijk element van de identiteit van Noord-Brabant.

Tevens kunnen bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van de reconstructie beeldkwaliteitsplannen worden opgesteld. In dergelijke plannen moet de na te streven beeld-

kwaliteit worden beschreven, onder meer door aan te geven op welke ruimtelijke kenmerken van landschap en bebouwing en op welke landschappelijke structuren en elementen moet worden ingespeeld en welke streefbeelden daarbij gelden.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In §2.3 is aangegeven welke landschapsvisies zijn gebruikt. In §6.5.2 wordt aandacht besteed aan de beeldkwaliteitsplannen. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van aardkundige waarden.

2.2.5 Landbouw

Meststoffenwet, Mineralen Aangifte Systeem (MINAS) (2001)

In 1998 trad het MINeralen AangifteSysteem (MINAS) in werking. Het doel ervan is het terugdringen van milieuverontreiniging door meststoffen. De regelgeving is er onder andere op gericht om de uitspoeling van nitraat en fosfaat naar het grondwater en oppervlaktewater zodanig te verlagen dat de milieurisico's worden beperkt. MINAS is een mineralenboekhouding waarmee de mineralenstromen op een bedrijf in beeld kunnen worden gebracht. Hierbij gaat het om fosfaat en stikstof. Wie meer mineralen heeft aangevoerd dan afgevoerd, moet een heffing betalen over de te veel aangevoerde mineralen. Het doel is dat agrariërs hun bedrijf zo inrichten dat geen heffing hoeft te worden betaald. Vanaf 2001 zijn alle land- en tuinbouwbedrijven aangifteplichtig voor MINAS.

Leidraad Mest (2001)

De Leidraad Mest is een product van het provinciaal bestuurlijk Platform Mest met een beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven. Dit Platform bestaat uit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Zuidelijk Platform, Mestac, Nevedi), maatschappelijke organisaties (Brabantse Milieufederatie (BMF), Rabobank) en overheden (ministeries, provincie, gemeenten, waterschappen, regionale milieudiensten).

Na opstelling van de Leidraad door het Platform Mest hebben de provincie en alle Brabantse gemeenten en waterschappen de Leidraad vastgesteld.

Alle in het Brabantse Platform Mest betrokken partijen zijn het erover eens dat binnen een duurzame landbouw gebruik van onbewerkte (drijf)mest niet past. Gestreefd wordt naar verdringing van kunstmest en onbewerkte mest door kwalitatief hoogwaardige dierlijke meststoffen. Als verdringing van kunstmest wordt gerealiseerd, zal daardoor tegelijkertijd het mineralenoverschot verminderen. Mestbewerking kan een dergelijke kwaliteitsslag tot stand brengen. Daarom dient mestbewerking een belangrijke rol te spelen bij het realiseren van een milieuvriendelijke afzet van (alle) mest, zonder daarmee overigens te rechtvaardigen dat er meer dieren gehouden kunnen worden. De planologische randvoorwaarden voor mestbewerkingslocaties zijn in deze Leidraad opgenomen. Bij de realisatie van mestverwerkingsinstallaties moet de Leidraad Mest toegepast worden.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In het reconstructieplan/milieueffectrapport kunnen mestverwerkingslocaties aangewezen worden of zoekgebieden voor mestverwerkingslocaties. Daarmee wordt de Leidraad geconcretiseerd. Tevens kan er (eventueel) een nieuwe opkoopregeling van bedrijven worden aangegeven in het plan. Dit kan leiden tot een lagere mestproductie (minder vee). Daarnaast kan er in het reconstructieplan/milieueffectrapport aanvullend provinciaal milieubeleid ten aanzien van mestverwerking worden opgenomen.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. Het Hof vindt onder meer dat het Nederlandse mineralen aangiftesysteem (MINAS) ontoereikend is om aan de eisen van de Nitraatrichtlijn te voldoen. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Het kabinet kiest bewust niet voor krimpmaatregelen. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen. In het Actieprogramma wordt vooral ingegaan op het nieuwe systeem van gebruiksnormen voor stikstof en fosfaat.

Er komen drie gebruiksnormen:

- gebruiksnorm voor de stikstof uit dierlijke mest
- gebruiksnorm totale stikstofbemesting
- gebruiksnorm totale fosfaatbemesting.

Bij de laatste twee gebruiksnormen moeten ook kunstmest en andere meststoffen (zoals compost) worden meegenomen. Het streven is om de nieuwe regels uiterlijk 1 januari 2006 in werking te laten treden. Tot die tijd blijft de bestaande wetgeving volledig van kracht, inclusief MINAS.

Met het nieuwe beleid zal Nederland in 2006 voldoen aan de eisen van de Europese nitraatrichtlijn. In 2015 is voor fosfaat evenwicht bereikt tussen bemesting en de onttrekking van mest door het gewas. Het kabinet overlegt nog met de Europese Commissie over de voorgestelde invulling van het mestbeleid. Dat moet in de zomer van 2004 tot een akkoord leiden.

Het voorstel tot wijziging van de meststoffenwet wordt nu voor advies aan maatschappelijke organisaties aangeboden (zie ook Dossier Mest). In juni zal het voor advies worden aangeboden aan de Raad van State en vervolgens aan de Tweede Kamer.

Kabinetstandpunt inzake toekomst intensieve veehouderij in Nederland

Dit kabinetstandpunt bevat de conclusies van het kabinet uit het brede debat dat in het najaar van 2003 is gevoerd over de intensieve veehouderij. Volgens het kabinet heeft intensieve veehouderij toekomst in Nederland. Dat kan in een 'veehouderijkolom' (producenten, slachterijen, verwerkers, detailhandel, etc.) die kwaliteit produceert en die met service en uitgekiende logistiek opereert op de Noordwest-Europese vers- en gemakvoedselmarkt. Een intensieve veehouderij die in zijn ondernemen duurzaamheid en dierenwelzijn centraal stelt, die de consument een steeds ruimere keuze biedt en die maatschappelijk verantwoord ondernemen zó invult dat de burger er trots op kan zijn. Dit toekomstperspectief wordt in grote lijnen ook gedragen door een belangrijk deel van de betrokken partijen in de kolom en door maatschappelijke organisaties en daardoor wint het aan kracht, constateert het kabinet. Het kabinet meent dat voorkomen moet worden dat de intensieve veehouderij in zijn huidige vorm naar elders gaat. Dat zou slechts het probleem verplaatsen naar andere landen. Geen blijvende toekomst ziet het kabinet voor bedrijven die weigeren de ernst van de situatie op langere termijn in te zien.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport wordt de ruimtelijke spreiding van de intensieve veehouderij meer afgestemd op waarden van natuur, landschap en wonen door de integrale zone-ring. Daarnaast worden maatregelen voorgesteld om de milieubelasting verder te beperken, de landschappelijke inpassing te vergroten, de veterinaire veiligheid te verbeteren en/of de veehouderijkolom te versterken. Ook zijn de effecten van voorgestelde maatregelen inzichtelijk gemaakt.

Kabinetstandpunt (2001) en advies Herstructurering melkveehouderij (Commissie Koopmans) (2000)

Dit is een advies van de Commissie Koopmans aan de regering voor een herstructurering van de melkveehouderij. De commissie adviseert om de precieze problematiek van de melkveehouderij in de reconstructiegebieden in kaart te brengen en gebieden voor te dragen voor herinrichting. Om tot een duurzame melkveehouderij en structuurverbetering van de melkveehouderij te komen, wordt in een aantal gebieden extensivering nagestreefd. Daarbij dient in kwetsbare gebieden grondgebondenheid te worden nagestreefd, onder meer door verplaatsing van melkveehouderijbedrijven.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn gebieden aangewezen waar met prioriteit herstructurering van de melkveehouderij plaats zal vinden (nabij kwetsbare natuurgebieden en drinkwaterwinningen) en waarbij Koopmansgelden ingezet kunnen worden.

Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)

Deze provinciale beleidsnota vormt het toetsingskader voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De Handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het Streekplan en het Koepelplan.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in hoofdstuk 11.6.1 de Handleiding als toetsingskader voorgeschreven. De handleiding is als bijlage in het plan opgenomen."

Buitengebied in ontwikkeling (2004)

Deze provinciale beleidsnota draagt bij aan een vitaal platteland en geeft ruimte aan daarbij passende economische dragers voor het buitengebied. Het is daarbij belangrijk dat de sociale aspecten van veranderingen in de landbouwsector, waaronder de krimp in de intensieve veehouderijsector, worden opgevangen. Naast het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden aan bestaande economische dragers, zullen tevens alternatieve economische functies voor het platteland moeten worden gevonden en gestimuleerd.

Deze kunnen eveneens zorgen voor een duurzaam beheer en behoud van gebiedseigen kwaliteiten en functies van het landelijke gebied. Het beleid beoogt voorts behoud en versterking van de leefbaarheid van het platteland/kleine kernen alsmede het behoud van het landelijk karakter en de ruimtelijke kwaliteit van het platteland.

In de nota is een verruimd beleid ontwikkeld voor bebouwingsconcentraties en daarnaast is het beleid inzake hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties op onderdelen aangepast waarbij mede een koppeling is gelegd met specifieke gebiedsdoelen die in de reconstructie- en gebiedsplannen zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in paragraaf 6.8 van deel B de beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling als kader gehanteerd voor het gewenste beleid.

Nota Glastuinbouw (1999)

Dit is een provinciale beleidsnota op het gebied van glastuinbouw. Doel van de Nota Glastuinbouw is een duurzame glastuinbouwsector die op termijn (2010) voor ongeveer 75 procent is geconcentreerd in vestigingsgebieden, doorgroeigebieden of in gebieden met bijzondere

status. Dit wordt bereikt door verplaatsing van solitaire bedrijven uit (in eerste instantie) kwetsbare gebieden, verduurzaming op de minder kwetsbare locaties en projectmatige, duurzame concentratie in hiervoor optimale gebieden.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In het reconstructieplan/milieueffectrapport kunnen projectvestigingen (zoekgebieden voor grootschalige glastuinbouwvestiging), vestigingsgebieden (ruime mogelijkheden voor bestaande bedrijven en mogelijkheid voor nieuwvestiging) en mogelijke doorgroeigebieden (voor bestaande bedrijven) worden begrensd.

Beleidsnota Teelt Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw (2003)

Deze provinciale beleidsnotitie vormt het toetsingskader van Gedeputeerde Staten voor het gebruik van ondersteunende voorzieningen bij plantaardige teelten. Ondersteunende voorzieningen kunnen onderverdeeld worden in lage en hoge voorzieningen. Enkele voorbeelden zijn; insectengaas, afdekfolies, containerteelt, schaduwhallen, hagelnetten en bakken in stellingen. In deze notitie zijn voorwaarden opgenomen voor de toepassing van ondersteunende voorzieningen. Ook zijn verschillende typen gebieden aangeduid waar ondersteunende voorzieningen niet of maar beperkt zijn toegestaan. De notitie is een nadere invulling van het in het Streekplan geformuleerde beleid met betrekking tot teeltondersteunende voorzieningen.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In het reconstructieplan/milieueffectrapport kunnen gebieden worden aangewezen waar meer mogelijkheden zijn voor ondersteunende voorzieningen dan tot nu toe mogelijk was.

2.2.6 Recreatie en toerisme

Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie (2001)

Deze nota bevat het provinciale beleid op het gebied van toerisme en recreatie. De provincie wil binnen het kader van de reconstructie ontwikkelingskansen bieden aan de sector. Belangrijk uitgangspunt is het aanscherpen van de contrasten tussen regio's. In plaats van 'meer van hetzelfde' wil de provincie de kwaliteit van het bestaande aanbod verbeteren en differentiëren. Bij de verder te ontwikkelen gebiedsdifferentiatie zal aangesloten worden bij herkenbare, zogeheten recreatiemilieus. Er zijn drie typen recreatiemilieus genoemd in de notitie:

- 'doen'; waaronder buitenrecreatie, bewegingsrecreatie, natuurgerichte recreatie;
- 'vermaak'; stedelijke en dorpse gezelligheid, vertier en verwennerij;
- 'verblijf'; waaronder 'onze buurt buiten' (bijvoorbeeld bungalowparken en campings), 'einde van de wereld' (bijvoorbeeld losse verhuureenheden en kamperen bij de boer) en groepsverblijf.

Het provinciale beleid is er op gericht dat in Brabant alle recreatiemilieus voorhanden moeten zijn.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Het onderdeel recreatie en toerisme is in dit reconstructieplan/milieueffectrapport zodanig uitgewerkt, dat het kan fungeren als een regionaal ontwikkelingsplan binnen het beleidskader Toerisme en Recreatie ((Ont)spannend Brabant). In het plan is door middel van het aanwijzen van gebieden aangegeven waar welke ontwikkelingen van de toeristisch-recreatieve sector gewenst zijn.

2.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Werken aan sociale kwaliteit (1999)

Het welzijnsbeleid van de rijksoverheid is vastgelegd in de nota Werken aan sociale kwaliteit uit 1999. De centrale doelstelling van het welzijnsbeleid is bijdragen aan de sociale kwaliteit in de samenleving. Het beleid is gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie,

het verbeteren van de toegankelijkheid van voorzieningen en diensten, het voorkomen en bestrijden van sociale uitsluiting en het ondersteunen van lokaal sociaal beleid. De vergroting van de leefbaarheid op het platteland is hierbij een van de aandachtspunten. Het Rijk wil deze doelen bereiken door een programmatische aanpak, waarin het Rijk, samen met andere overheden en organisaties, de rol heeft van regisseur/programmamaker. Expliciet wordt hierbij aangegeven dat welzijnswerk flankerend beleid is dat alleen in samenwerking met andere sectoren vorm gegeven kan worden.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn gebieden aangegeven waar een leefbaarheid-problematiek is geconstateerd en waar een speciale ontwikkelingsopgave is geformuleerd. Hiervoor worden dorpsontwikkelingsplannen opgesteld.

Brabant in balans, Streekplan Noord-Brabant 2002

In het Streekplan zijn vijf leidende principes voor het provinciaal ruimtelijk beleid voor de komende tien jaar opgenomen om het hoofddoel 'zorgvuldiger ruimtegebruik' te realiseren:

1. Meer aandacht voor de onderste lagen;
2. Zuinig ruimtegebruik;
3. Concentratie van verstedelijking;
4. Zonering van het buitengebied;
5. Grensoverschrijdend denken en handelen.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

Van de Vijfde nota Ruimtelijke Ordening is PKB deel 1 (beleidsvoornemen van het kabinet) en deel 3 verschenen. Hierin is de doelstelling van het ruimtelijk beleid tot 2020 verwoord en is een doorkijk gegeven naar het jaar 2030. De nota geeft aan dat op een inspirerende manier sturing moet worden gegeven aan de inrichting van de ruimte om sociaal culturele en economische ontwikkelingen ruimtelijk te accommoderen. Om de ruimtevrage te kunnen accommoderen wordt ingezet op de strategieën "intensiveren", "combineren" en "transformeren". De nadruk ligt op de versterking van de Randstad als centrum binnen de nationale ruimtelijk-economische hoofdstructuur.

In Zuid-Nederland worden drie stedelijke netwerken onderscheiden waar de verstedelijkingsopgave zich zal concentreren. Een daarvan is Brabantstad: Breda (Baronie), Tilburg (Meierij), 's-Hertogenbosch (Maas en Meierij), Helmond (De Peel) en Eindhoven (Boven-Dommel). Brabantstad is naast Maastricht-Heerlen aangeduid als nationaal stedelijk netwerk. Brabantstad is via snelwegen verbonden met de Randstad, het Ruhrgebied en de Vlaamse Ruit.

Natuur en landschap in het zuiden worden versterkt door een gebiedgerichte benadering, uitgaande van de bodem en de watersystemen. Robuuste ecologische verbindingen worden nagestreefd. In de reconstructiegebieden is het beleid gericht op het geven van een nieuwe impuls aan de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. In de landelijke gebieden is ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit het principe ruimte voor ruimte ingevoerd. Voor Noord-Brabant gaat het om 3.000 woningen, bij voorkeur te vestigen in en aansluitend op bestaande kernen.

Ad 1. Bij de beoordeling, initiëring en ondersteuning van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt de zogenoemde lagenbenadering gehanteerd. De onderste laag wordt gevormd door het watersysteem, de bodemtypologie en de geomorfologie en de hiermee samenhangende natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische (landschaps-) waarden. De tussenlaag omvat de infrastructuur; hierbij is het streven de gebruiksmogelijkheden te intensiveren. Deze twee lagen moeten meer sturend worden voor ruimtelijke ontwikkelingen dan nu het geval is. Het ruimtegebruik voor de functies wonen, werken, landbouw en recreatie (de bovenste laag) moet meer afgestemd worden op deze onderste twee lagen.

Ad. 2. Zuinig ruimtegebruik betekent dat economische groei gepaard gaat met een minder dan evenredige groei van het ruimtebeslag. In deze lijn is het van groot belang optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden om de bestaande bebouwde ruimte (opnieuw en) beter te benutten. Daarnaast wil de provincie een sterk accent leggen op het meervoudig gebruik van de ruimte, dat betekent dat meer functies op één locatie gecombineerd worden.

In het beleid voor vrijkomende agrarische bedrijfslocaties speelt zuinig ruimtegebruik eveneens een belangrijke rol. Het agrarisch hergebruik van vrijkomende bouwblokken gaat boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

De uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag ten koste van het buitengebied moet zoveel mogelijk worden voorkómen. Wanneer uitbreiding onontkoombaar is, moet deze gepaard gaan met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit elders in het buitengebied (rood-met-groen). In de uitwerkingsplannen voor de stedelijke en de landelijke regio's moet hieraan concreet invulling worden gegeven.

Ad. 3. Een ander leidend principe is concentratie van verstedelijking. Enerzijds om de steden voldoende draagvlak te geven voor hun functie als economische en culturele motor, anderzijds om het dichtslippen van het landelijk gebied tegen te gaan. Op provinciale schaal betekent dit dat het leeuwendeel van de woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur moet plaatsvinden in vijf stedelijke regio's. In de landelijke regio's staat het voorkómen van verdere aantasting van het buitengebied centraal. Dit betekent dat het accent op inbreiden en herstructureren ligt.

Ad. 4. Het buitengebied blijft in hoofdzaak bestemd voor landbouw, natuur en recreatie. De onderlinge verhouding tussen deze drie hoofdfuncties verandert echter. Dit komt onder meer door de toenemende waardering voor natuur, landschap, rust en ruimte en door de ingrijpende veranderingen in de landbouw. Daarnaast wordt recreatie een steeds belangrijkere activiteit. Om de drie hoofdfuncties maximaal tot hun recht te laten komen, is het buitengebied gezoneerd in een groene hoofdstructuur (GHS) en een agrarische hoofdstructuur (AHS). Samen omvatten ze het gehele buitengebied van de provincie Noord-Brabant (zie ook onder het thema 'Natuur' §2.2.3).

Ad. 5. In het ruimtelijk beleid wil de provincie meer inhoud geven aan grensoverschrijdende aspecten, zowel internationaal als interprovinciaal. Hierbij liggen de accenten op het gebied van de waterhuishouding, natuur, infrastructuur, verkeer en vervoer en bedrijvigheid.

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

Dit reconstructieplan/milieueffectrapport past in beginsel binnen de kaders van het Streekplan. Indien het plan op onderdelen afwijkt van het Streekplan, geldt de vaststelling van het reconstructieplan door PS tevens als besluit tot herziening van het Streekplan op deze onderdelen.

Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006

Het provinciale sociaal en economisch beleid is opgenomen in deze nota. De Kadernota Sociaal-Economisch Beleid sluit nadrukkelijk aan bij het reconstructieproces in het landelijk gebied, door daar waar mogelijk en wenselijk de sociaal-economische platforms te ondersteunen. Met de uitwerkingsplannen van het Streekplan wordt gezocht naar een meer regionale benadering van de economische ontwikkelingen en vraag en aanbod van bedrijventerreinen. Maatwerk in de kleinere kernen op basis van ruimtelijke kwalitatieve overwegingen staat daarbij voorop.

In samenhang met de reconstructie van het landelijk gebied en de uitwerking van het Streekplan zullen de mogelijkheden worden onderzocht van het economische (her)gebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB).

2.3 Gebiedsspecifieke besluiten

Hieronder worden de gebiedsspecifieke besluiten opgesomd.

Structuurvisies (Plus)

Op (inter-)gemeentelijk en regionaal niveau zijn/worden op basis van het Streekplan structuurvisies opgesteld. Programmatisch geven de visies invulling aan de behoefte aan woon- en werkmilieus in de regionale context. Uit de confrontatie van structuurbeeld en programma worden ontwikkelkansen en variaties in ruimte en tijd van bestaande en nieuwe functies afgeleid.

In De Peel zijn de volgende structuurvisies opgesteld:

- StructuurvisiePlus Laarbeek (2001)
- Structuurplan Nuenen, Gerwen en Nederwetten (1999)
- StructuurvisiePlus Deurne (2002)
- Structuurvisie Gemert-Bakel

Vertaling in reconstructieplan/milieueffectrapport

De structuurvisies zijn belangrijke bouwstenen voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan in stedelijke en landelijke regio's, als ook voor de reconstructieplannen. Punt van aandacht is dat het plangebied met de zonering buitengebied van de reconstructie deels binnen de begrenzing valt van stedelijke uitbreidingsgebieden in de structuurvisies.

(Integrale) Waterbeheersplannen/ Stroomgebiedbeheersplannen, Stroomgebiedvisies

- Waterbeheersplan Waterschap de Dommel 2001-2004
- Waterbeheersplan 2001-2004 van Waterschap de Aa (2000)
- Visie op water, Waterschap de Aa
- Deelstroomgebiedvisies Brabant Oost en Brabant West (concept 2002)

Stedelijke uitwerkingsplannen

- Voorontwerp Regionaal structuurplan Regio Eindhoven (2004).

Uitwerkingsplannen

De uitwerkingsplannen van het Streekplan zijn vastgesteld. In deze plannen worden onder andere de transformatiegebieden aangewezen waar verstedelijking afweegbaar is. De transformatiegebieden zijn begrensd door het landschappelijk raamwerk waarbinnen verstedelijking in principe niet wordt toegestaan. Punt van aandacht is dat de uitwerkingsplannen en het reconstructieplan elkaar op onderdelen overlappen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het reconstructieplan en de uitwerkingsplannen zijn op elkaar afgestemd en waar mogelijk zijn win-win situaties benut (bijvoorbeeld door het gemeenschappelijk opstarten van projecten). De verhouding tussen reconstructieplan en uitwerkingsplan is nader verduidelijkt in hoofdstuk 11 van deel B van het reconstructieplan."

Landschapsvisies

- Landschapsbeleidsplan Asten (1997)
- Landschapsbeleidsplan Deurne (1993)
- Landschapsbeleidsplan Someren (1997)
- Landschapsvisie Ruimtelijke Kwaliteit Reconstructie Pilot Gemert-Bakel (1999)

Ruimtelijk ontwikkelingsplan

- Beeldkwaliteitsplan Elsendorp (2001).

Dorpsontwikkelingsplannen

- Dorpsontwikkelingsplannen Gemert-Bakel

Landinrichtingsprojecten

Reconstructiegebied	Landinrichtingsproject	Geldende wetgeving
De Peel	Dommelstroom Peelveren	Reconstructiewet Landinrichtingswet

3 Huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft in 7 paragrafen de huidige situatie. De volgorde van de beschrijving is gebaseerd op de lagenbenadering. Gestart wordt met een beschrijving van de omgevingskwaliteit beschreven in 4 aspecten: water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, licht en geluid), natuur en als laatste landschap & cultuurhistorie. Vervolgens wordt ingegaan op de sociale en economische vitaliteit, beschreven in 3 aspecten: landbouw, recreatie & toerisme en wonen, werken en leefbaarheid.

De beschrijving van de huidige situatie vormt het referentiekader voor de beoordeling van de effecten van het reconstructieplan. Elk aspect is verdeeld in een aantal deelaspecten. Elk deelaspect correspondeert met één of meerdere beoordelingscriteria die zijn opgenomen in het m.e.r.-beoordelingskader (zie hoofdstuk 8 Effecten). Via een code (afkorting) is aangegeven met welke beoordelingscriteria de beschrijving correspondeert. In hoofdstuk 4 wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Hierbij wordt dezelfde volgorde en codering gehanteerd.

De beschrijving van de huidige situatie sluit qua abstractieniveau waar mogelijk aan bij de maatregelen en ingrepen die in het reconstructieplan zijn voorzien. Het abstractieniveau kan dus voor de diverse onderwerpen uiteenlopen.

3.1 Water en bodem

Grondwatersysteem op hoofdlijnen

Het reconstructiegebied De Peel ligt deels op de Peelhorst en deels in de Centrale Slenk. De Peelrandbreuk vormt de overgang tussen de Centrale Slenk en de Peelhorst. De Peelrandbreuk ligt globaal langs de lijn Neerkant, Deurne en Gemert. Op kaart 1 staat de geomorfologie van het gebied.

Het grondwatersysteem kan onderscheiden worden in kwel-, infiltratie en intermediaire gebieden (zie kaart 2). In een *infiltratiegebied* wordt de overtollige neerslag niet afgevoerd naar het oppervlaktewater, maar voedt de overtollige neerslag het (diepere) grondwater. Infiltratiegebieden bevinden zich vaak ter plaatse van dekzandruggen. De belangrijkste infiltratiegebieden liggen ten zuidwesten van Deurne, ten zuidoosten van Helmond, ten noorden van Milheeze en langs de zuidwestelijke grens van het reconstructiegebied. In een *kwelgebied* stroomt het grondwater, dat ter plaatse van een infiltratiegebied het diepere grondwater gevoed heeft, vanuit de diepere pakketten omhoog. Het opstijgende grondwater kan tot aan het maaiveld reiken, in diepe greppels uittreden of alleen de beken, waterlopen of kanalen bereiken. De wijze waarop het grondwater het oppervlak bereikt kan per seizoen verschillen. De kwelgebieden bevinden zich onder andere langs de Dommel, de Aa, de Astense Aa, de Goorloop, de Vleutloop, de Kawaise loop, ten noordwesten van Nuenen, ten zuiden van Gemert en langs breuken zoals de Peelrandbreuk. De *intermediaire* gebieden liggen in het oostelijk en zuidelijk deel van het reconstructiegebied, ten oosten van Helmond en ten oosten van Gemert. In het verleden bestond veel van het intermediair gebied uit natte heide en hoogveen. In het intermediaire gebied zakte het neerslagoverschot langzaam de bodem in en stroomde het 'ondiep' (via

de bodem) af naar een beekstelsel (ondiepe kwel). Tijdens de ontginning van het natte gebied is een stelsel van sloten en greppels aangelegd om de overvloedige neerslag snel af te voeren.

Oppervlaktewatersysteem op hoofdlijnen

Het reconstructiegebied ligt vrijwel helemaal in het stroomgebied van de Aa. Daarnaast liggen twee delen in het stroomgebied van de Boven-Dommel en de Beneden-Dommel (zie kaart 4 Oppervlaktewatersysteem). De begrenzingen van de reconstructiegebieden is gebaseerd op gemeentegrenzen en niet op watersystemen. Hierdoor liggen delen van de stroomgebieden binnen de grenzen van De Peel en delen daar buiten.

Binnen de stroomgebieden kunnen deelstroomgebieden worden onderscheiden. Een deelstroomgebied bestaat uit een beek of waterloop met het achterliggende gebied dat de beek of waterloop van water voorziet. Kaart 4 biedt inzicht in de ruimtelijke samenhang van het oppervlaktewatersysteem.

Regionale waterberging (Wb-2, Wb-3)

In De Peel speelt van oudsher het probleem van wateroverlast met name in de beekdalen en op de overgangsgronden. De zandgronden kenden vroeger op veel plekken een stagnerende afvoer.

Veel beken in De Peel zijn gekanaliseerd om het water snel uit het gebied te leiden. Daarnaast heeft de gewenste ontwateringsbasis voor de landbouw geleid tot het aanleggen van intensieve ontwateringssystemen en verdieping van watergangen. De sloten, greppels en genormaliseerde beken voeren het overvloedige regenwater versneld af. Hierdoor doen piekafvoeren zich vaker voor en neemt de kans op overstromingen toe. Een eerste gebied dat speciaal is ingericht voor de opvang van piekafvoeren is Starkriet te Someren.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR) (Wb-4, Wb-5, Wb-6)

In grote delen van het reconstructiegebied De Peel is het grondwaterregime niet meer in overeenstemming met het 'natuurlijke' regime. Op kaart 5 zijn gebieden weergegeven die 'van nature' te droog zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is wateraanvoer en beregning noodzakelijk. Ook geeft deze kaart de gebieden weer die 'van nature' te nat zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is het grondwaterpeil door technische maatregelen verlaagd (Provincie Noord-Brabant, 2001h).

Op veel plaatsen in De Peel voldoen de grond- en oppervlaktewaterstanden niet aan de wensen van het huidige of toekomstige grondgebruik. Er is sprake van verdroging in de natuurgebieden. Ook landbouwgebieden hebben te maken met droogteschade, vooral in de gebieden die van nature toch al droger zijn dan gewenst op basis van het huidige agrarisch grondgebruik (zie kaart 5). Droogteschade is vaak het gevolg van het streven naar maximalisatie van de agrarische productie en ontkoppeling van teelten van de natuurlijke bodemcondities.

Om zo vroeg mogelijk in het jaar het land te kunnen bewerken, wordt het water in het voorjaar versneld afgevoerd. Dit heeft geleid tot een afname van de vochtvoorziening. Door beregning uit grondwater wordt getracht de productie te maximaliseren. Dit heeft het neveneffect dat de grondwaterstanden dalen. Daarnaast is de aanvoer van water in de droge perioden vaak niet toereikend om het vochttekort op te heffen.

Kaart 5 geeft de natte delen van de EHS aan. Eveneens is aangegeven welke delen hiervan momenteel verdroogd zijn. In De Peel zijn dit 25 natuurgebieden, waaronder veel (delen van) natte natuurgebieden. Tabel 3.1 geeft een overzicht van oppervlaktes en percentages voor De Peel.

Tabel 3.1 Oppervlakte natte natuur en het percentage dat hiervan verdroogd is

Totale oppervlakte natte natuur in EHS	% verdroogde natte natuur in 2003
5547	70%

Oorzaken van verdroging zijn in het algemeen de afstemming van grond- en oppervlaktewaterstanden op eisen vanuit de functies wonen en landbouw. Ook grondwateronttrekkingen hebben een verdrogend effect. Voor drinkwaterbereiding werd in 1999 circa 15 miljoen m³ grondwater onttrokken. In De Peel bevinden zich 13 geregistreerde industriële grondwateronttrekkingen. In 1999 werd circa 4,2 miljoen m³ grondwater voor industrieel gebruik onttrokken. Tenslotte zijn er in het gebied enige honderden onttrekkingen voor beregening. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor beregening verschilt per seizoen.

Verdroging wil niet alleen zeggen dat de grond- en oppervlaktewaterstand te laag is, maar kan ook tot uiting komen in een gewijzigde kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Door verlaging van de waterstanden worden grote hoeveelheden schoon en mineralenrijk kwelwater afgevoerd. Bepaalde vegetatietypen zijn afhankelijk van de specifieke samenstelling van dit kwelwater. In droge perioden wordt ‘gebiedsvreemd’ water ingelaten dat van een andere samenstelling is. Dit betreft ongeveer 30 miljoen m³ op jaarbasis. Het water is (deels) afkomstig uit de Maas. Dit geeft problemen bij de realisatie van natuurdoelen. Daarnaast leidt verdroging tot mineralisatie van de bodem, waarbij voedingsstoffen beschikbaar komen voor planten. Hierdoor treden verzuuring en een afname van het aantal plantensoorten op. Voor de meeste verdroogde natuurgebieden worden voorbereidingen getroffen, of is reeds een aantal maatregelen uitgevoerd om de verdroging te beperken.

Langs de Peelrandbreuk en langs enkele andere kleinere breuken komen kwelverschijnselen voor, die ontstaan doordat de breuken slecht ‘waterdoorlatend’ zijn. Hierdoor kan het grondwater niet verder stromen en wordt het afgebogen naar het oppervlak. Hierdoor komen op onverwachte, vaak hoog gelegen plaatsen drassige en moerige gronden voor die vaak kenmerkend zijn voor de lagere natte delen van beekdalen. Dit verschijnsel wordt ‘wijst’ genoemd en is uniek in Nederland. Teneinde het wijstwater af te voeren is de ‘ondoorlatende’ Peelrandbreuk op veel plaatsen doorbroken. Hierdoor zijn de hierboven beschreven kenmerkende eigenschappen en de daaraan gekoppelde natuurwaarden op de meeste plaatsen verloren gegaan.

Water- en bodemkwaliteit

Algehele waterkwaliteit (Wb-7, Wb-8)

In De Peel overschrijden de concentraties nitraat in het grond- en oppervlaktewater de MTR (Maximaal toelaatbaar risico, het minimale kwaliteitsniveau zoals gedefinieerd in de Vierde Nota Waterhuishouding) van respectievelijk 50 mg NO₃ per liter en 2,2 mg N per liter. Dit geldt ook voor de concentraties fosfaat in het oppervlaktewater (0,15 mg P per liter). De waterkwaliteit wordt beïnvloed door de aanvoer van ‘gebiedsvreemd’ water en de effluentlozingen van de RWZI's.

Vrijwel overal in het gehele reconstructiegebied van De Peel worden zowel in het grondwater als in het oppervlaktewater de MTR-normen voor koper, nikkel en zink overschreden. De overschrijdingen van nikkel wordt verondersteld een natuurlijke herkomst te hebben, namelijk de Peelrandbreuk.

In het buitengebied bevinden zich nog 2172 ongezuiverde lozingen van huishoudens en bedrij-

ven (situatie 2001). De lozingen hebben een negatieve invloed op de waterkwaliteit. Naast lozingen van huishoudens en bedrijven is het effluent (gereinigde water) van rioolwaterzuiveringen (RWZI) en riooloverstorten eveneens van belang voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. In De Peel liggen de RWZI's van De Rips, Helmond en Asten. Het effluent van de RWZI's voldoet aan de milieunormen, maar heeft desondanks een negatieve invloed op de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater. Verder bevinden zich 208 riooloverstorten in De Peel, waarvan er 86 voldoen aan de basisinspanning. Van de 208 riooloverstorten zijn er 120 vanuit gemengde rioolstelsels en 88 vanuit gescheiden stelsels. Voor 34 riooloverstorten van gemengde stelsels moeten nog maatregelen genomen worden om aan de basisinspanning te voldoen. Evenals bij de RWZI's is er, ondanks de basisinspanning en eventuele aanvullende maatregelen, sprake van een negatieve invloed op het ontvangende oppervlaktewater.

Natuurparels en stroomgebieden natuurbeken (Wb-9)

Kaart 6 geeft de natte natuurparels en de stroomgebieden natuurbeken voor oppervlaktewaterkwaliteit weer. In het algemeen is de waterkwaliteit onvoldoende voor de gewenste natuurdoeltypen in de natte natuurparels. Om deze natuurgebieden te beschermen is het nodig om de grondwaterkwaliteit te verbeteren (Provincie Noord-Brabant, 2001h). Aandachtspunt voor de oppervlaktewaterkwaliteit in natuurgebieden is ook de uitspoeling van zware metalen. Verzuring van de bodem bij omvorming van landbouwgronden in natuur kan ertoe leiden dat de uitspoeling van zware metalen en aluminium zodanig toeneemt dat de concentraties in het grond- en oppervlaktewater te hoog worden voor het realiseren van de gewenste natuurdoeltypen. Vooral de bodem in het oostelijk deel van het reconstructiegebied is gevoelig voor uitspoeling van zware metalen. Een uitzondering vormen de beekdalen (inclusief de natte delen van de EHS).

In de stroomgebieden natuurbeken moeten de MTR-normen voor meststoffen en bestrijdingsmiddelen in 2022 zijn gehaald (Provincie Noord-Brabant, 2001e). In de meeste stroomgebieden natuurbeken treden nog forse overschrijdingen van deze normen op. Op kaart 6 zijn de gebieden aangegeven waar bufferstroken langs waterlopen zinvol kunnen zijn voorzover ze in de prioritaire stroomgebieden liggen. Het betreft gebieden met een ondiepe afvoer van het grondwater naar de ernaast gelegen waterlopen en/of in natte perioden een rechtstreekse bovengrondse afvoer naar de waterlopen (run off). Kaart 6 schetst een globaal beeld. Bij de verdere uitwerking hiervan dient nader maatwerk geleverd te worden op basis van de lokale situatie.

Voor wat betreft de gewenste bodemkwaliteit in natuurparels en stroomgebieden natuurbeken is fosfaat een knelpunt, vooral wanneer landbouwgronden worden ingericht als natuurgebied.

Grondwaterbeschermingsgebieden (Wb-11)

Kaart 2 geeft de waterwingebieden met hun 25- en 100-jaarszone aan. In De Peel liggen de drinkwaterwinningen van Lieshout, Helmond, Vlierden en Someren. Omdat zich boven deze winningen beschermende 'kleilagen' bevinden, is geen van deze winningen zéér kwetsbaar voor grondwaterverontreinigingen. Risicostoffen voor waterwingebieden zijn met name nitraat en bestrijdingsmiddelen.

Uitspoelingsgevoelige gronden (Wb-10)

Kaart 3 geeft de uitspoelingsgevoeligheid voor nitraat en fosfaat weer. De relatief droge(re) van oorsprong schrale zandgronden zijn in het algemeen gevoelig voor de uitspoeling van nitraat. Dit geldt met name voor de gronden met een laag gehalte aan organische stof. Deze gronden liggen in de hogere delen van het landschap (jonge heideontginningen). Hier kan het grondwater tot op grote diepte verontreinigd raken met nitraat. Nitraat wordt in grofzandige gronden slecht afgebroken.

Uit onderzoek blijkt dat veel landbouwgronden grote hoeveelheden fosfaat bevatten vanwege een jarenlange ophoping in de bovengrond. Ophoping ontstaat wanneer er langdurig méér fosfaat (in de vorm van mest) aan de bodem wordt toegediend dan nodig is voor de gewasbehoefte. De bodem slaat deze ‘overdosis’ op.

De lager gelegen landbouwgronden zijn -vanwege hun hogere grondwaterstand- gevoelig voor fosfaatuitspoeling. Verhoging van de grondwaterstand leidt tot zuurstofarme omstandigheden waardoor gebonden fosfaat in oplossing gaat. Gronden die zeer gevoelig zijn voor de uitspoeling van fosfaat liggen vooral langs de oostgrens van het reconstructiegebied. Gronden die zeer gevoelig zijn voor de uitspoeling van nitraat worden vrijwel niet aangetroffen.

Een aantal teelten is sterk afhankelijk van bestrijdingsmiddelen. Vooral in de aardappelteelt en in de intensieve sectoren van de boomkwekerij, bloembollenteelt en de vollegrondse aardbeienteelt worden bestrijdingsmiddelen gebruikt. Gronden met een laag gehalte aan organische stof en lutum zijn gevoelig voor de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen.

In toenemende mate worden bestrijdingsmiddelen in het grondwater aangetroffen (Provincie Noord-Brabant, 2001h). Uitspoeling van deze schadelijke stoffen tast de multifunctionaliteit van bodem en water aan. Dit heeft op korte én lange termijn gevolgen voor alle vormen van grondgebruik. Met name de natuur en de drinkwatervoorziening ondervinden hiervan nadelige gevolgen.

Beekherstel (Wb-12)

In De Peel ligt 118 kilometer beek met de functie waternatuur of multifunctionele beekontwikkeling. Door ‘beeknormalisaties’ zijn de kenmerkende ecologische en landschappelijke eigenschappen van veel beken verloren gegaan. In De Peel betreft dit onder andere de Snelle Loop, de Esperloop, de Peelse loop, de Astense Aa, de Aa en de Dommel.

De gerealiseerde verbeteringen aan beeksystemen betreffen tot op heden vaak één of twee aspecten zoals morfologie, meandering of waterkwaliteit. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit moeten ook maatregelen worden genomen in de deelstroomgebieden van waaruit de beek gevoed wordt. De tot nu toe genomen maatregelen zijn kleinschalig en hebben een beperkt effect. Hierdoor is een verbetering van de waterkwaliteit tot het gewenste niveau nog niet in zicht.

Bodembeheer (Wb-13)

In de verkenningennotitie water en bodem De Peel (Provincie Noord-Brabant, 2001h) zijn de bodembelasting met zware metalen en de risicolocaties voor verontreinigde land- en waterbodem op kaart weergegeven. Deze kaarten geven samen een beeld van de huidige bodemkwaliteit. In de landbouwgebieden zijn dierlijke mest, kunstmest en kalkmeststoffen belangrijke aanvoerposten van zware metalen. Daarnaast speelt depositie vanuit de lucht een rol. Uit meetgegevens blijkt dat de hoogste gehalten aan zware metalen in de bovengrond zich voordoen in bos. Dit heeft te maken met hogere invang van atmosferische depositie en de mogelijkheid voor ophoping (omdat menging door bodembewerking achterwege blijft). Voor wat betreft de geschiktheid voor agrarische functies is de actuele bodembelasting met zware metalen in De Peel geen belemmering.

Door de voormalige zinkfabrieken in de Kempen, worden in delen van De Peel ernstige en deels urgente verontreinigingen met cadmium en zink aangetroffen.

3.2 Milieu

Ammoniak (Mi-1, Mi-2)

De landbouw levert de grootste bijdrage van de emissie van ammoniak in De Peel. Andere bronnen van ammoniakemissie zijn verkeer en industrie. De emissie uit de landbouw kan worden onderverdeeld naar emissie uit puntbronnen (stallen en opslag) en emissie uit oppervlaktebronnen (beweiding, toediening van dierlijke mest en toediening van kunstmest).

De *ammoniakemissie* in De Peel bedraagt in totaliteit 6,1 kton in 2004. Tabel 3.2 geeft een beeld van de ammoniakemissies uit de landbouw in De Peel in 2003.

Tabel 3.2 Overzicht ammoniakemissies uit de landbouw

Gebied	Emissies uit puntbronnen	Emissies uit oppervlakte -bronnen landbouw	Totale emissies uit de landbouw
De Peel	4 kton/jr	2,1 kton/jr	6,1 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	21,4%	16,7%	19,5%

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Bijna 75% van de totale ammoniakemissie in De Peel komt vrij vanuit stallen van veehouderijen. Ook aanwending (mesttoediening) is een belangrijke bron van emissie. De varkenssector (vleesvarkens en zeugen) zorgt voor de grootste ammoniakemissie uit stallen. De ammoniakemissie uit stallen is plaatselijk zeer hoog, met name in een zone rond de plaatsen Gemert, Bakel, Deurne, Liessel, Neerkant, Asten en Someren.

De depositie van ammoniak en stikstofdioxiden vanuit de lucht (*samen stikstofdepositie*) draagt bij aan verzuring en vermesting van het milieu. Een groot deel van de ammoniakemissie slaat op relatief korte afstand weer neer. Het overige deel levert een bijdrage aan de zogenoemde achtergronddepositie. Deze depositie, afkomstig van met name landbouw, industrie, energiebedrijven en verkeer en vervoer, is in Brabant voor het merendeel afkomstig uit het buitenland en omliggende provincies.

De stikstofdepositie is dermate hoog dat deze in nagenoeg alle natuurgebieden de maximale hoeveelheid stikstof overschrijdt, die deze gebieden zonder schade kunnen verdragen (de kritische depositiewaarde). In De Peel is sprake van een zeer ruime overschrijding van deze kritische depositiewaarde. Op veel plaatsen is de huidige depositie hoger dan 3000 mol stikstof per jaar (2004). Op kaart 7 staan de voor verzuring gevoelige gebieden en kaart 8 geeft de stikstofdepositie in De Peel in klassen weer.

Tabel 3.3 geeft de gemiddelde stikstofdepositie én de herkomst van de depositie voor zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en voor overige voor verzuring gevoelige EHS.

Met algemeen emissiebeleid kan de achtergronddepositie worden verminderd. Door het nemen van lokale ammoniakmaatregelen (gebiedsgericht beleid) is het mogelijk lokale depositiepieken aan te pakken, zodat de depositie op de meest gevoelige ecosystemen verder wordt beperkt en wordt voorkomen dat er sprake is van een toename van depositie. Maatregelen in het kader

Tabel 3.3 Gemiddelde stikstofdepositie (in mol/ha/jr) in De Peel en herkomst hiervan

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	3485	1858	1627
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	3924	2287	1637
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	4032	2385	1647
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	4021	2388	1633

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Tabel 3.4 Ligging vergunde stalemissie in De Peel ten opzichte van kwetsbare natuurgebieden in 2003

Afstand tot kwetsbaar natuurgebied (A- en B- gebieden)	Emissies uit stallen		Aantal depositiepieken > 600 mol/ha/jaar		Aantal veehouderij- locaties	
	kton/jr (%)	% afkomstig van gespecialiseerde IV -locaties		% afkomstig van gespecialiseerde IV- locaties	% gespecialiseerde IV locaties	
0 – 250 meter	1,08	71% (24%)	314	55%	523	45%
250 – 500 meter	0,94	65% (21%)	13	92%	465	40%
> 500 meter	2,47	71% (55%)	0	0%	1081	46%
Totaal		4,50 (100%)	70%	327	56%	2069 44%

Bron: BVB mei 2003

van de reconstructie, zoals de integrale zonering intensieve veehouderij en de verplaatsing van bedrijven, hebben vooral betrekking op de spreiding van stalemissies. Daarom geeft tabel 3.4 de ruimtelijke spreiding van de (vergunde) stalemissie in 2003 ten opzichte van de kwetsbare natuurgebieden weer. Hierbij is onderscheid gemaakt in de totale stalemissie en het aandeel van de gespecialiseerde IV-bedrijven in deze stalemissie.

Stank (Mi-3)

Verkeer, industrie, huishoudens en landbouw zijn de belangrijkste bronnen van geuroverlast.

De landbouw zorgt voor het grootste percentage geurgehinderden. Het betreft stankemissie uit stallen (zie kaart 9) en uit opslag en aanwending van mest. De regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder richt zich vooral op stallen via de vergunningverlening (voor veehouderijen) en procedures in het kader van de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld in verband met de bouwmogelijkheden van woningen in relatie tot stankcirkels). Deze problematiek vindt zijn oorsprong in de intensivering en schaalvergroting van de veehouderij en de verwevenheid tussen agrarische en niet-agrarische bebouwing. Door het omzetten van agrarische bedrijven in burgerwoningen is die problematiek alleen maar nijpender geworden. Deze verweving heeft tevens tot gevolg dat veel bedrijven geen of weinig ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben omdat ze op grond van de stankregelgeving al zoveel hinder veroorzaken dat ze niet mogen uitbreiden.

In De Peel bestaat in het algemeen een sterke overlap tussen stankcirkels en woonkernen. Dit beeld lijkt iets minder klemmend rond Helmond en het gebied ten noordwesten daarvan.

Problemen met stank en beperking van ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijbedrijven doen zich naar verwachting voor bij zowel woonkernen als verspreide woonbebouwing (met name in het westelijke deel van De Peel, het oude cultuurlandschap). Deze komen voort uit het verspreid en naast elkaar voorkomen van veehouderijen en stankgevoelige objecten (met name verspreide burgerwoningen en recreatieterreinen). Het aantal stankgehinderden in de kernrandzones is groter dan daarbuiten, door het grote aantal inwoners in de kernen.

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen:

1. het aandeel bewoners van een gebied dat in een stankcirkel woont (overlast volgens de wettelijke normen) en
2. het aandeel bewoners dat stank als hinderlijk ervaart (feitelijk ervaren overlast).

Tabel 3.5 geeft voor De Peel een beeld van de oppervlakte kernen die binnen stankcirkels ligt en het aantal locaties van landbouwbedrijven dat deze overlap veroorzaakt. Daarnaast zijn deze getallen voor de IV-locaties opgenomen. Kaart 9 toont de ligging van stankgevoelige objecten ten opzichte van de stankcirkels.

Tabel 3.5 Aantal hectare woongebied binnen stankcirkel en aantal locaties dat deze stankcirkels veroorzaakt

	Ha woongebied binnen stankcirkel categorie 1	Aantal locaties dat leidt tot overlap stankcirkels categorie 1 en woongebied
Totaal aantal veehouderijlocaties	239	471
IV-locaties	125	323

Bron: BVB mei 2003

De resultaten van het Telefonisch Leefbaarheids Onderzoek Gemert-Bakel (1999) geven een duidelijk beeld van de feitelijk ervaren overlast met als uitkomst dat circa 28% van de inwoners stankgehinderd is, waarvan 13% ernstig gehinderd. Ruim 16% van alle Nederlanders zegt regelmatig hinder te ondervinden van stank. Dit percentage ligt in Noord-Brabant enigszins hoger dan landelijk (17%, CBS 1999).

Met behulp van een provinciaal rekenmodel, gegevens uit het BVB-bestand, een inschatting

van geurhinder uit mestaanwending en gegevens over het aantal woningen en inwoners per postcodegebied, is een inschatting gemaakt van het aantal gehinderde woningen en personen in De Peel. Op basis van deze modelmatige inschatting bedraagt het percentage geurgehinderden door stank uit de stallen in de huidige situatie in De Peel 6%. Het totale percentage geurgehinderden (stank uit de stallen en stank uit mestaanwending) bedraagt 17%.

Mestver- en bewerking

Er is sprake van een aanzienlijk mestoverschot voor met name varkens- en pluimveemest op zowel bedrijfs- als gebiedsniveau. In 1999 produceerde de veestapel in De Peel in totaal 10,7 miljoen kilo fosfaat en 27,9 miljoen kilo stikstof. Slechts circa een kwart van de hoeveelheid fosfaat en een derde van de hoeveelheid stikstof wordt op het eigen bedrijf gebruikt (LEI-DLO, 2000). Het merendeel van de mest wordt afgezet op andere bedrijven in of buiten de regio, of wordt verwerkt.

Geluid en licht (Mi-4)

Verkeer en bedrijfsmatige activiteiten zijn de belangrijkste veroorzakers van geluid in het buitengebied. In De Peel liggen zeven stiltegebieden, namelijk Strabrechtse Heide, De Pan, Stippelberg, Groote Peel, De Heitrak, Deurnse Peel en De Bult (zie kaart 10). Er zijn ook nog andere gebieden die wel als stil te typeren zijn, maar die geen specifieke bescherming hebben.

In het buitengebied zijn assimilatiebelichting in de glastuinbouw, verlichting langs infrastructuur en uitstraling vanuit het stedelijk gebied (onder andere sportvelden) belangrijke bronnen van lichtvervuiling. Lichtvervuiling kan het biologisch ritme van planten en dieren verstoren en doet afbreuk aan het ervaren van donkerte. Voor assimilatiebelichting in de glastuinbouw is het verplicht om de gevel af te schermen en een ‘donkere’ periode in te stellen.

3.3 Natuur

In het reconstructiegebied De Peel liggen vijf grote natuurgebieden; het Nationaal Park De Groote Peel, de Deurnse Peel, het Dommeldal, de Strabrechtse Heide en Stippelberg. De Groote Peel en de Deurnse Peel zijn overblijfselen van een hoogveengebied dat ooit 30.000 ha besloeg. De gebieden zijn ontwaterd en vervolgens tot op wisselende diepte afgegraven voor de winning van turf. Hierdoor is een ongerept natuurgebied overgebleven met grote waterplassen, heidevelden, vlakten met Pijpenstrootje en zandruggen. Het vochtige karakter en de rust maken het gebied aantrekkelijk voor dieren. Door het afgraven van de watervasthoudende “spons” en doordat stagnerende lagen lokaal zijn doorgraven is sprake van verdroging. De Groote Peel en de Deurnse Peel zijn samen een van de vogelrijkste gebieden van West-Europa. Zowel in de Groote Peel als in de Deurnse Peel is tot direct grenzend aan het gebied sprake van intensieve landbouw. De Deurnse Peel en de Mariapeel (Limburg) grenzen aan elkaar en liggen op korte afstand van de Groote Peel waarmee ze een uitgestrekt wetland vormen. Een derde groot natuurgebied vormen de bossen en heideterreinen van de Stippelberg. Het gebied de Strabrechtse Heide (die voor het grootste deel in het reconstructiegebied Boven Dommel ligt, ten zuiden van Eindhoven) vormt het grootste aaneengesloten heidegebied in Noord-Brabant. Het is een zeer afwisselend gebied met stuifzand, struik- en dopheidevelden en natte stukken met vennen.

Naast deze grote natuurgebieden liggen in De Peel vele andere natuurgebieden, zoals de Brouwhuise Heide en het bos bij Stiphout. Ieder gebied bezit zijn eigen natuurwaarde van kwelvegetaties tot vochtige en droge heide, van droge voedselarme tot natte voedselrijke bossen, met elk hun eigen karakteristieke flora en fauna.

Ecologische hoofdstructuur (EHS) (Na-1, Na-2, Na-7)

De ruggengraat van het Brabantse natuurbeleid is vastgelegd in het Streekplan (2002) en wordt gevormd door de groene hoofdstructuur (GHS). Deze valt voor een belangrijk deel samen met de meer concreet begrensde ecologische hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuwe natuurgebieden (reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden) en gronden die zijn begrensd voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden). In de natuurgebiedsplannen, die in 2002 zijn vastgesteld, is de EHS op perceelsniveau begrensd en is aangegeven welke natuurdoelen worden nagestreefd.

In De Peel is circa 15.400 hectare als EHS begrensd, waarvan circa 1.600 hectare nieuwe natuur nog verworven moet worden (zie tabel 3.6).

Tabel 3.6 Realisatie EHS in De Peel

Onderdeel EHS (Na-1 en Na-3)	Begrensd (ha)	Verworven (ha en %)*	
Bestaand bos- en natuurgebied	12525,8	4268,2	34%
Reservaatgebied	1478,6	284,5	19%
Natuurontwikkelingsgebied	491,5	42	9%
Beheersgebied **	969,6	0,7	0%
Totaal EHS	15465,4	4595,8	30%

Peildatum 1-1-2002

* Een oppervlakte bos- en natuurgebied is in eigendom en beheer van particulieren en/of gemeenten. Verwerving is niet noodzakelijk om de EHS (of de gestelde natuurdoelen op deze oppervlakte) te kunnen realiseren. Uit de, in de tabel aangegeven, oppervlakteverschillen, kan dus niet worden afgeleid in welke mate de EHS is/wordt gerealiseerd.

** Beheersgebied wordt in principe niet verworven. Het aantal hectares waarover reeds beheersovereenkomsten zijn afgesloten, is niet beschikbaar en derhalve niet in de tabel opgenomen.

De kwaliteit van de EHS laat in De Peel op de meeste plaatsen nog te wensen over. De natuur staat onder grote druk. Landbouw, natuur, stad en infrastructuur komen in elkaars nabijheid voor en zijn sterk met elkaar verweven. Het gebied kent een hoge milieubelasting van water, lucht en bodem en is sterk versnipperd.

Een probleem is de voortgaande versnippering en verstoring van het landelijk gebied door uitbreiding van stedelijk gebied en aanleg van infrastructuur. Knelpunten voor de natuur in de bestaande infrastructuur zijn onder andere de A67 en provinciale wegen, zoals de Helmondsingel en de Meijelseweg, en daarnaast de Zuid-Willemsvaart en het Wilhelminakanaal. Verder zijn er nog tal van primaire, secundaire en tertiaire wegen die voor versnippering zorgen. Van grote invloed zijn ook verdroging en beekdegeneraties, veroorzaakt door sectorale ingrepen in de waterhuishouding.

Samenvattend zijn vooral versnippering, verdroging, vermeting (onder andere ammoniakdepositie), verstoring en matige waterkwaliteit problemen voor het bereiken van de natuurdoelen. De mate waarin deze afzonderlijke problemen parten spelen bij de realisatie van natuurdoelen is beschreven bij de aspecten Milieu (§3.2) en Water & Bodem (§3.1).

Verbindingszones (Na-3)

Ecologische verbindingszones (EVZ's) verbinden de natuurgebieden van de EHS met elkaar. Er zijn zowel droge als natte verbindingszones. Daarnaast zijn er robuuste verbindingen. Deze zijn

veel breder dan de EVZ's en verbinden de grote, meest waardevolle natuurgebieden met elkaar. In De Peel moet 179 kilometer verbindingzone worden gerealiseerd. Een deel van de verbindingzones is (gemiddeld) tien meter breed, de rest is 25 meter breed. Een deel van de EVZ's is begrensd als onderdeel van de EHS. Tabel 3.7 geeft een overzicht van de oppervlakte en mate van realisatie van dit deel van de EVZ's.

Tabel 3.7 Realisatie ecologische verbindingzones (onderdeel van de EHS) in De Peel

	Begrensd (ha)	Gerealiseerd	
Ecologische verbindingzone	448,25	126,15 ha	28,1%

Peildatum 1-1-2002

Een onderdeel van het rijksbeleid voor natuur zijn de zogenoemde 'robuuste verbindingen'. In het reconstructiegebied De Peel is de robuuste ecologische verbinding (REV) tussen de Stippelberg en De Peelvenen gepland, waarin ook de peelrestanten De Bult en Heidse Peel (Limburg) zijn opgenomen. Deze REV is nog niet op perceelsniveau begrensd. De lengte is circa acht km. Op kaart 10 is de globale ligging van Robuuste Ecologische Verbindingen weergegeven.

Regionale natuur- en landschapseenheden (Na-4)

In het provinciaal beleid worden de regionale natuur- en landschapseenheden (RLNE'n) onderscheiden. Dit zijn grote eenheden, bestaande uit natuurgebieden, landschappelijk waardevolle gebieden en landbouwgebieden, die door hun omvang goede mogelijkheden bieden voor behoud, herstel en ontwikkeling van soorten. Ook hebben RLNE'n tot doel landschapswaarden en cultuurhistorische waarden te behouden en soms om hydrologische waarden te beschermen. In De Peel liggen drie regionale natuur- en landschapseenheden, namelijk de Stippelberg, Kempische beken en De Peelvenen. Kaart 15b geeft de RLNE'n weer binnen De Peel zoals opgenomen in het Streekplan 'Brabant in balans'.

Beschermde soorten en beschermde gebieden (Na-5, Na-6)

De soortbeschermende werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. Verder schenkt het provinciale beleid aandacht aan een aantal soorten. In De Peel gaat het dan onder andere om de das en diverse vlindersoorten.

In De Peel heeft een drietal gebieden een bijzondere beschermingsstatus gekregen op basis van het belang van deze gebieden voor zeldzame soorten of habitats (zie tabel 3.8). Deze gebieden zijn door het voorkomen van specifieke soorten en/of habitats gevoelig voor verzuring, vermesing, verdroging en verstoring.

3.4 Landschap en cultuurhistorie

De ondergrond (geologie) van De Peel is gevormd onder invloed van bewegingen in de aardkorst en verder bewerkt via klimaat en erosie (geomorfologie). De Peel ligt voor een deel op het plateau De Peelhorst en voor een deel in de lager gelegen Centrale Slenk. De Peelhorst is opgeheven ten opzichte van de Centrale Slenk. Hierdoor zijn op de grens tussen de hoog- en laaggelegen gebieden en op de Peelhorst breuken ontstaan. De breuklijn langs de westkant van De Peelhorst is De Peelrandbreuk.

In de beide laatste IJstijden is over de ondergrond een dikke laag zand afgezet. Hierin zijn ver-

Tabel 3.8 Natuurtypen en gevoeligheid van het Habitatrichtlijngebied in De Peel

Gebied	Beschermingsstatus	Habitattypen
Groote Peel	Vogelrichtlijngebied Habitatrichtlijngebied Staatsnatuurmonument of Beschermd Natuurmonument	Hoogveen, droge en vochtige heide
Mariapeel en Deurnse Peel	Vogelrichtlijngebied Habitatrichtlijngebied Staatsnatuurmonument of Beschermd Natuurmonument	Hoogveen, droge en vochtige heide
Strabrechtse Heide en Beuven	Habitatrichtlijngebied Staatsnatuurmonument of Beschermd Natuurmonument	Droge en vochtige heide, voedselarm water, graslanden en bossen

volgens door lokale omstandigheden vele oneffenheden in het terrein ontstaan, zoals dekzandruggen en dekzandvlakten. De Peelhorst is een hooggelegen vlakte, die afgesloten is aan de onderzijde met een ondoorlatende leemlaag. Op deze vlakte heeft zich hoogveen ontwikkeld, doordat het water niet kon worden afgevoerd. Een van de grote dekzandruggen is de Midden Brabantse Dekzandrug (bij Mariahout). Deze dekzandrug leidde plaatselijk tot verstoppingen in het beekdal en stroomverleggingen. De beek de Aa buigt onder invloed van deze dekzandrug af naar het noordoosten. Tijdens het Holoceen lag ten zuiden van de lijn Helmond-Eindhoven nog een barrière met een stagnerende werking op de beken. Langs de Aa ontstonden in die tijd uitgestrekte gebieden bedekt met beekleem doordat deze gebieden overstroonden in perioden van grote waterafvoer.

Het verschil in ondergrond komt duidelijk tot uiting in de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Van oudsher hebben de mensen zich gevestigd op de overgang van hogere, drogere (dekzandruggen) naar lagere, nattere gronden (beekdalen). Aan de randen van de beekdalen zijn zo de esdorpen en stadjes, zoals Helmond, Rixtel en Bakel ontstaan. Rond de nederzettingen lagen de akkers (essen). Op de lagere gronden, in de beekdalen werd het vee geweid. Aan het eind van de middeleeuwen raakte het potstalsysteem in gebruik. De heideplaggen hiervoor werden gestoken op de nabijgelegen heidevelden. Op den duur ontstonden stuifduinen door ontbossing en afplaggen. Deze stuifduinen werden later herbebost om verstuivingsgevaar tegen te gaan. Door onder andere de uitvinding van de kunstmest halverwege 19e eeuw konden de heidegronden (woeste gronden) worden ontgonnen. In De Peel zijn op deze wijze de omgeving van Someren en Asten in cultuur gebracht. Tot het eind van de 19e eeuw lag in De Peel een uitgestrekt moerassig hoogveengebied. Door het graven van vaarten en kanalen, zoals de Helenavaart en het Griendtsveenkanaal, kon het gebied worden ontwaterd en ontgonnen. Uit deze periode stammen de veenderijen en het veendorp Helenaveen, het oudste voorbeeld van een planmatige, particuliere veenontginning in Zuid-Nederland. Het veen werd afgegraven tot de zandondergrond.

De kanalen in het gebied hebben voor welvaart en industrie gezorgd. Kanalen in het dekzandlandschap zijn: het Wilhelminakanaal, het Eindhovens Kanaal en de Zuid-Willemsvaart.

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie (Lc-1, Lc-2, Lc-3, Lc-6)

De Peel kenmerkt zich door de afwisseling tussen grote aaneengesloten bossen en heidevelden,

lange en relatief brede beekdalen, kleinschalige besloten cultuurlandschappen en veel jonge, rationeel verkavelde heideontginningen met een meer open karakter. De oude occupatie-assen op de randen van de beekdalen, wegbeplantingen en bossen bepalen de opbouw van het landschap. De oude ontginningen van het dekzand zijn door ruilverkaveling soms moeilijk te herkennen. Vaak ook grijpen de oude essenverkaveling en de nieuwe heideontginning in elkaar. In de beekdalen komt van oudsher een specifieke verkaveling voor; smal en langgerekt, haaks op de beek. Lang niet overal is deze verkaveling nog te zien in het landschap. De heidegronden hebben vaak een rechthoekig verkavelingspatroon. Het landschap van de hoogveenontginningen en de jonge ontginningen van het dekzand verschillen visueel weinig van elkaar.

De oude akkernederzettingen bij de beekdalen met hun bolle akkers en grillige vormen, waar de meeste cultuurhistorische en archeologische waarden zijn te vinden, liggen vooral aan de westkant, in de stroomgebieden van de Aa en de Dommel en aanverwante beken. De veenontginningen liggen in het oosten en zuidoosten van het reconstructiegebied, langs kanalen als het Peelkanaal, de Helenavaart en het kanaal van Deurne. In De Peel liggen diverse landgoederen en resten daarvan. In de productiebossen zijn ook delen natuurlijk bos te vinden en stuifduinen, vennen en heideterreinen. Grote bosgebieden zijn: Stippelberg en landgoed de Groote Slink - Bunthorst.

De Peel kent een aantal belangrijke cultuurhistorische elementen. De sluizen van de Zuid-Willemsvaart, met namen als Sluis 12 en Sluis 13, zijn karakteristieke elementen. Andere bijzondere elementen zijn de kanalen en vaarten in de veenkoloniën en de oorspronkelijke bebouwing van de veenontginningsdorpen. Enkele unieke, grootschalige jonge heide-ontginningen zijn de omgeving van Someren-Heide en boven Mariahout en Boerdonk. De beekdalen van de Kleine Dommel en de Aa zijn uniek, doordat grote delen nog intact en duidelijk te herkennen zijn aan de verkaveling, de vele broekbosjes en het grondgebruik; de beken zelf worden gekenmerkt doordat hun natuurlijke, meanderende loop behouden is gebleven. Mooie voorbeelden van oude akkernederzettingen liggen in de omgeving van Beek en Donk en Aarle-Rixtel. Tot slot zijn in De Peel verschillende molens en watermolens te vinden.

In het gebied liggen drie Belvédèregebieden: Peelvenen, Strabrechtse Heide en het Dommeldal. De meest waardevolle gebieden zijn: Peelvenen, Stippelberg, Dommeldal, Strabrechtse Heide en omgeving kasteel Croy.

De volgende landschapseenheden komen voor in De Peel:

- Landschap van de zandgebieden: beekdal, dekzandrug, dekzand-oude ontginning, dekzand-jonge ontginning, landgoederen;
- Landschap van de veengebieden: hoogveenontginning;
- Verstedelijkt gebied: steden en dorpen, grootschalige industrie en bedrijven, grootschalige infrastructuur.

De structuurkaart (kaart 12) schetst de landschapseenheden.

Beeldkwaliteit landelijk gebied (Lc-4, Lc-5)

Doordat veel agrarische bedrijven hun bedrijf beëindigen, komen veel gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Het landschapsbeeld verbetert door enerzijds het afbreken van voormalige stallen zonder cultuurhistorische of architectonische waarde en anderzijds door nieuwe functies te geven aan vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen indien ze passen binnen het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's (Lc-7)

In De Peel ligt een groot deel van de stedelijke regio Eindhoven-Helmond. Binnen de stedelijke regio liggen ook groene, open ruimtes met een agrarische functie zoals het Dommeldal en

rondom de grotere kernen in het gebied. Tussen Nuenen en Helmond ligt de bosgordel Gerwense Heide, Molenheide, Geeneindse Heide en Papenvoortse Heide. De landschapsecologische zones uit het Streekplan liggen tussen Eindhoven en Nuenen en tussen Nuenen en Helmond. Vanuit de stedelijke regio Eindhoven-Helmond is er recreatieve druk op kwetsbare natuurgebieden.

3.5 ↔ 2.5

3.5 Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid (La-1, La-2)

Door de uitbraak van varkenspest in 1997 en diverse andere dierziekten in de jaren daarna, is de behoefte ontstaan om de veterinaire veiligheid te vergroten. Dat kan door het nemen van ruimtelijke maatregelen en het meer sluiten van productieketens. Er zijn nog geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire veiligheid te vergroten. Wel zijn er al maatregelen genomen op bedrijfs- en ketenniveau.

Ruimtelijke structuur landbouw (La-4, La-6, La-7)

Kaart 13 geeft de ligging van intensieve veehouderij en melkveebedrijven in het reconstructiegebied weer. De landbouw is in De Peel met een aandeel van 54% in het totale grondgebruik de grootste grondgebruiker.

Tabel 3.9 geeft een overzicht van het aantal bedrijven naar grootte voor de diverse vormen van landbouw.

Tabel 3.9 A Aantal bedrijven, per bedrijfstype, hoofd- en nevenactiviteit

	Totaal	Akkerbouw	Tuinbouw en blijvende teelt	Graasdieren	Hokdieren	Combinatie
De Peel	2188	195	298	791	656	248

Bron: CBS, 2002

Tabel 3.9 B Aantal bedrijven naar economische omvang

	Totaal	< 70 NGE	70-150 NGE	> 150 NGE
De Peel	2188	1071	757	360

Bron: CBS, 2002

De veehouderij is de grootste sector. Hierbinnen zijn de melkveehouderij en de varkenshouderij de grootste sectoren. De gemiddelde omvang van de veehouderijbedrijven ligt in De Peel boven het gemiddelde voor Noord-Brabant en Nederland.

Tabel 3.10 geeft een beeld van de vergunde omvang van bedrijfslocaties in de intensieve veehouderij in De Peel. Het aantal bedrijfslocaties kan afwijken van het aantal ondernemers; één ondernemer kan meerdere locaties in gebruik hebben.

Tabel 3.10 Vergunde omvang van bedrijfslocaties intensieve veehouderij

Vergunde grootteklasse IV-tak Aantal bedrijfslocaties in De Peel	Aantal NGE uit vergunning
0 - 70 NGE	1344
70 - 140 NGE	427
> 140 NGE	298

Bron: BVB mei 2003

Een groot deel van de bedrijfslocaties heeft te maken met randvoorwaarden ten aanzien van milieu, ruimtelijke ordening en dierenwelzijn. Vooral regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder, ammoniakuitstoot en grootte van de agrarische bouwkvelds beperken de ontwikkelingsmogelijkheden. In tabel 3.11 is aangegeven hoeveel IV-locaties liggen in gebieden met randvoorwaarden (en daarmee veelal beperkingen) voor de uitbreiding.

Tabel 3.11 Aantal IV-locaties dat te maken heeft met beperkingen in de uitbreidingsmogelijkheden ingedeeld naar type beperking

Type beperking	Aantal IV-locaties
Streekplan locatie ligt in categorie natuurparel of overig bos- en natuurgebied	42
Streekplan/ natuur GHS kwetsbare soorten excl. weidevogels	39
Streekplan/Ammoniak A-gebied en zone 250 meter	155
Ammoniak Ligging in Wav-zone	363
Afstand tot kwetsbaar gebied, tevens VHR-gebied of Nb-wet 0 - 500 meter	93
Stank Individuele cirkel cat1 overlapt woonkern of ligging in stankobject (indeling provincie, indicatief)	227
Stank Individuele cirkel cat2 overlapt stankobject cat 2 (indicatief)	208
Totaal aantal (en percentage) IV-locaties met 1 of meer beperkingen zoals hiervoor genoemd	724 (50%)
Totaal aantal IV-locaties (vergund)	1438

Bron: BVB december 2003, RLG atlas 2 en 2a

De melkveehouderij is in De Peel een sterk ontwikkelde sector. De bedrijven zijn relatief groot wat betreft het aantal koeien, maar kennen vaak een geringe oppervlakte. Dit resulteert in een

hoge gemiddelde veedichtheid. Ongeveer de helft van de bedrijven heeft een veedichtheid van 2,5 grootvee-eenheden (GVE) per hectare of meer. Er zitten uitschieters tussen van 12 GVE/hectare.

De bedrijfsomvang van de akkerbouwbedrijven in De Peel ligt ruim onder het Brabants gemiddelde. Dit komt doordat snijmaïs in de statistieken tot de akkerbouwgewassen wordt gerekend. In het gebied verbouwen relatief veel bedrijven akkerbouwgewassen als neventak, waarbij het echter vaak gaat om geringe arealen, vaak snijmaïs ten behoeve van de ruwvoerwinning in de veehouderij.

De glastuinbouw is in De Peel relatief sterk vertegenwoordigd. In 1998 waren er in het gebied 133 volwaardige glastuinbouwbedrijven. Worden ook de bedrijven met ondersteunend tuinbouw onder glas meegenomen, dan komt het totaal op 167 bedrijven. De glastuinbouw in De Peel kent concentraties in met name Asten, Someren en Deurne.

Wat betreft boomteelt zijn in De Peel geen échte concentratiegebieden aanwezig, al is de boomteelt wel enigszins geconcentreerd binnen de glastuinbouwgebieden van Asten, Someren en Deurne en rondom Lieshout en Beek en Donk.

Andere sectoren met een redelijke omvang in De Peel zijn de overige graasdierbedrijven (geiten, schapen en paarden), hokdierbedrijven (nertsen, konijnen) en champignonbedrijven. Waarschijnlijk zijn vooral recreatieve paardenbedrijven verantwoordelijk voor het hoge aantal overige graasdierbedrijven. De overige hokdierbedrijven en de champignonbedrijven zijn over het algemeen (relatief) gespecialiseerde bedrijven. Zo waren er in 2002 in het gebied 165.000 nertsen op pelsdierbedrijven.

Verbrede landbouw (La-3)

Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw (neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten) is in De Peel relatief laag ten opzichte van zowel de rest van Noord-Brabant als Nederland.

Gezien het karakter van het gebied zijn de mogelijkheden voor verbreding ook minder dan bijvoorbeeld in Midden-Brabant. Uitzondering vormt de gemeente Nuenen, waar met name de percentages bedrijven met beheerslandbouw en huisverkoop ruim boven het landelijk gemiddelde liggen. Ook in Helmond en Mierlo ligt het percentage bedrijven met huisverkoop ruim boven het landelijk gemiddelde.

Duurzame productie (La-5)

Deze paragraaf gaat specifiek in op de biologische landbouw. Andere onderdelen van duurzame productie komen aan de orde bij veterinaire kwetsbaarheid en bij milieu.

Het aandeel biologische bedrijven is in De Peel relatief laag. In 2000 waren er negen biologische bedrijven in De Peel. Dit relatief geringe aantal hangt waarschijnlijk samen met het feit dat het accent van de landbouw in De Peel op de intensieve veehouderij ligt.

3.6 Recreatie en toerisme

Perspectief toeristisch-recreatieve sector (Rt-1)

De Peel is een gebied met een beperkte toeristisch-recreatieve ontwikkeling en uitstraling. Het toeristisch-recreatieve product wordt nog niet voldoende samenhangend onder de aandacht van het publiek gebracht. Het gebied kent verschillende typen verblijfsaccommodaties, maar

die zijn niet altijd van een kwalitatief hoog niveau. Minicampings, groepsaccommodaties, hotels en pensions komen het meeste voor. Zij vormen samen ruim driekwart van het aanbod. Kwalitatief goede recreatieve groepsverblijven ontbreken. De meeste kampeerterrainen, al dan niet met bungalows, zijn behoorlijk omvangrijk. De andere bedrijven nemen wat slaappleaatsen betreft een marginale positie in. Bij de pensions gaat het vaak om enkele slaappleaatsen per pension, vaak ingenomen door mensen die (tijdelijk) in het gebied werken. Ook de hotels zijn gemiddeld gezien niet zo groot.

In De Peel vormt de bedrijfskwaliteit meer de basis om mensen naar het gebied te trekken dan in andere gebieden omdat de omgevingskwaliteit vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder sterk is. Om een goede kwaliteitslag te kunnen maken, hebben sommige sectoren behoefte aan ruimte voor kwaliteitsverbeteringen en productvernieuwing.

Naast verblijfsrecreatie kent De Peel verschillende bedrijven in de recreatiesector. De lokale en regionale stedelijke bevolking vormt een belangrijke doelgroep voor dagrecreatie en dagtoerisme in het gebied. Het gebied is hierop reeds aanzienlijk ingericht.

Er zijn twee informatiecentra in De Peel - het Natuurhistorisch Museum De Peel in Asten en Natuur- en Milieu Educatiecentrum 'De Ossenbeemd' in Deurne - en een educatief centrum in Handel. Net over de provinciale grens (in Limburg) ligt het bezoekerscentrum Groote Peel ('Mijl op Zeven').

Verder heeft Eindhoven een goed aanbod van sport- en leisure-activiteiten, dat nog steeds groeiend is. Het winkelaanbod in Eindhoven en Helmond is zonder meer uitstekend.

Het gebied is recreatief goed ontsloten maar heeft in kwalitatief opzicht nog verbetering. De routestructuren voor de paardensport hebben nog geen passend voorzieningenaanbod voor het gebruik van de routes. De horecagelegenheden in het buitengebied zijn van groot belang voor de routegebonden recreatievormen (het afstappen). De horecabedrijven liggen heel verspreid in De Peel in een zone van noord naar zuid; in de oost- en westzijde van het gebied zijn nagenoeg geen horecabedrijven in het buitengebied.

Het huidige aanbod van golfbanen in De Peel kan als niet toereikend voor de vraag worden beschouwd.

Ruimtelijke structuur (Rt-2)

In De Peel zijn verspreid over het gebied aardkundige waarden (waaronder de wijstgronden) en archeologische, cultuurhistorische en architectonische waarden aanwezig die een belangrijke rol spelen voor de ruimtelijke kwaliteit, de (recreatieve) aantrekkelijkheid en de herkenbaarheid van het gebied. Daarnaast zijn er verschillende grote natuurgebieden, welke bestaan uit heidegebieden, kleine stukjes veenmoeras en vennen. Zij maken deel uit van het zogenoemde historische Peelland, dat de grootste trekker van het gebied vormt. De voormalige veenkolonie Helenaveen is een interessante cultuurhistorische bezienswaardigheid. De toeristische voorzieningen in dit gebied zijn echter beperkt ontwikkeld in tegenstelling tot de sterk ontwikkelde recreatiesector in de Limburgse Peel. Voor dagrecreatie zijn dus vooral de natuurgebieden trekkers.

De directe omgeving van de Groote en Deurnse Peel biedt een typisch Peellandschap. Ook natuurgebieden als de Stippelberg, de Stiphoutse Bossen en de Lieropse Heide bieden diverse mogelijkheden voor recreatief medegebruik (zoals wandelen en fietsen). De Peel beschikt over een zeer grote hoeveelheid viswater, variërend van kanalen tot beken en kleine visvijvers in woonwijken. In De Peel liggen daarnaast acht recreatiewateren, allen voorzien van een ligweide en de meeste ook met een zandstrand. De recreatiewateren liggen verspreid in de zone van zuidwest naar noordoost. In het noordwesten en zuidoosten van het gebied ontbreekt recreatiewater.

Belevingswaarde landelijk gebied (Rt-3)

Fietsroutes zorgen voor activiteit in de aan de route gelegen dorpen. In De Peel is in 2000 het fietsknooppuntensysteem aangelegd. Daarnaast zijn er nog bewegwijzerde regionale rondrijroutes en er loopt een gedeelte van de Landelijke Fietsroute 13: de Schelde-Rheinroute door De Peel. Verschillende gemarkeerde Lange Afstand Wandelroutes (LAW's) lopen door De Peel (Peellandpad, Pelgrimspad en Vennekespad) en inmiddels is één middellange wandelroute uitgezet: de Potstalroute. Verder zijn naast het provinciale ruiterroutenetwerk in tal van bos- en natuurgebieden ruiterroutes uitgezet en is door het Brabants Bureau voor Toerisme één skate-route beschreven, de Stippelbergroute (34 km).

3.7 Wonen, werken en leefbaarheid

De Peel heeft 232.575 inwoners verdeeld over acht gemeenten. Helmond is verreweg de grootste gemeente met circa 83.000 inwoners; Mierlo de kleinste met circa 10.000 inwoners (vanaf 1 januari 2004 gefuseerd met gemeente Geldrop). De bevolkingsdichtheid is het hoogst in Helmond (1493 inwoners/km²). Mierlo en Nuenen kennen een dichtheid van respectievelijk 570 en 720 inwoners/km². Het gebied is dan ook globaal te omschrijven als een plattelandsgedebied met één grote stad (Helmond), een verstedelijkt gebied (Nuenen en Mierlo) en een platteland met een aantal kernen.

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

Sociale gevolgen bedrijfsbeëindiging landbouwbedrijven

Door de veranderingen in de landbouw en in het landelijk gebied in het algemeen staat de sociale en economische vitaliteit en de leefbaarheid onder druk. Gevolgen, die samenhangen met de bedrijfsbeëindigingen van landbouwbedrijven, kunnen zowel direct (agrarische bedrijven zelf) als indirect (agribusiness complex) van aard zijn. In 2000 had 80 van de agrarische bedrijven een bedrijfshoofd van ouder dan veertig jaar. Deze categorie bedrijven vormt slechts 4 van de bedrijven die over één of meer opvolgers zegt te beschikken. In totaal gaf slechts 15% van alle bedrijven aan één of meer opvolgers te hebben. Indien een agrariër stopt met zijn bedrijf, zal hij niet snel genegen zijn om (laaggeschoolde) arbeid te gaan verrichten op het bedrijf van een ander; de ondernemer blijft het liefst zelf ondernemer. De gevolgen van bedrijfsbeëindiging voor het huishouden en het gezin kunnen van doorslaggevende betekenis zijn, zowel in negatieve zin (wegvallen inkomen, isolement), maar ook in positieve zin, zoals omschakeling naar activiteiten buiten het bedrijf door de partners. Het totale aantal arbeidskrachten in de agrarische sector is in de periode 1999-2001 vrijwel gelijk gebleven. Binnen het totale aantal arbeidskrachten heeft echter een verschuiving plaats van gezinskrachten naar niet-gezinskrachten.

Het aandeel van de directe agrarische sector bedraagt gemiddeld zo'n 9% in het gebied, terwijl de totale sector inclusief toeleveranciers en afnemers voor circa zestien procent van werkgelegenheid zorgt. De agrarische gemeenten in dit reconstructiegebied zijn Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek en Someren. In de agrarische gemeenten ligt het aandeel (primaire) landbouwers in de beroepsbevolking ruim boven de tien procent. Ook in deze gemeenten is de agrarische sector echter niet de belangrijkste sector voor de werkgelegenheid. Dat zijn namelijk de industrie en handel. Vanuit de andere sectoren zijn diverse bedrijven met een relatie met de primaire productie op de land- en tuinbouwbedrijven, de zogenoemde agribusiness. In de regio (exclusief Helmond) is sprake van een ondervertegenwoordiging van de dienstverlenende sectoren (zakelijk, financieel).

De regio kent een lager werkloosheidspercentage dan het landelijk gemiddelde. Echter de werkloosheidstoename in januari 2003 is het grootst sinds twintig jaar. In de regio Midden,

Noord-Oost en Zuid-Oost Brabant lag de toename van de werkloosheid over heel 2002 hoger dan het landelijk gemiddelde. Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking van De Peel (exclusief Helmond) ligt lager dan gemiddeld in Nederland.

Nieuwe economische dragers

Nieuwe economische mogelijkheden vragen ruimte. In De Peel zijn de mogelijkheden voor nieuwe ruimtevragende bedrijvigheid in het landelijk gebied, naast de geëigende alternatieven als verbrede landbouw, toerisme en natuurbeheer, de laatste tijd steeds beter. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de samenwerking tussen partijen in het Streekplatform De Peel en de hieruit voortvloeiende projecten. Wel dreigen met name in de segmenten “gemengd en kleinschalig lokaal bedrijventerrein” op korte termijn grote knelpunten te ontstaan.

Versterking agribusinesscomplex

Met name het industriële bedrijfsleven in Helmond besteedt aandacht aan systeeminnovatie en ketenontwikkeling, waarbij ook bedrijven uit de gehele Peelregio bij de ketens worden betrokken. Goede voorbeelden hiervan zijn de Foodregio Helmond, het project PeelPaard, Peelmilieu en PION (voorheen: Milieu Coöperatie de Peel).

Voorzieningen in de kernen

Belangrijk voor de leefbaarheid van landelijke gebieden is de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals werk, scholen, gezondheidszorg, sportaccommodaties, openbaar vervoer en openbare diensten. Het voorzieningenniveau is vooral in de landelijke gebieden niet overal even goed. De oorzaak ligt in de toegenomen mobiliteit (door auto-gebruik) en individualisering van plattelandbewoners. Bovendien kunnen voorzieningen niet meer worden gehandhaafd bij een kleine afzetmarkt. Dit heeft een directe relatie met de beperkte mogelijkheden voor woningbouw in de kleine kernen (onder andere door beperkingen op het gebied van stankhinder). Het gebrek aan voorzieningen leidt tot schaalvergroting in het ruimtelijk gedrag van individuen.

Alle dorpen in De Peel hebben een sterk ontwikkeld verenigingsleven. De inzet van vrijwilligers is er groot. Het verenigingsleven wordt gezien als een belangrijke kwaliteit van de dorpen.

Verkeer en vervoer (Slv-3, Slv-4)

Met name rond om Eindhoven (A2/A67) treedt er congestie op. Naar verwachting heeft dit ook zijn weerslag op de bereikbaarheid van De Peel. Het regionale en het lokale wegennet zit ook tegen de grenzen van haar capaciteit aan en levert hier en daar al knelpunten op. Door congestieproblemen op de rijkswegen treedt sluipverkeer op deze wegen op.

4 Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkeling wordt weliswaar zoveel mogelijk beschreven, maar wordt niet gebruikt als referentie voor de effectbepaling voor het MER. De informatie over de autonome ontwikkeling zal worden ingezet om na te gaan in hoeverre de verwachte effecten daadwerkelijk zijn toe te schrijven aan de impact van het reconstructieplan of wellicht autonoom toch al zouden plaats vinden.

Dit hoofdstuk beschrijft de autonome ontwikkeling per aspect en is in volgorde en opbouw gelijk aan de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 3).

4.1 Water en bodem

Regionale waterberging (Wb-2, Wb-3)

Doordat regenval grotere extremen gaat vertonen vanwege klimatologische veranderingen, zullen ook beken grotere hoeveelheden water moeten afvoeren terwijl de afvoer stagneert door stijging van de zeespiegel. De schade door wateroverlast neemt toe, óók omdat de getroffen economische waarden groter van omvang worden. Door de verdergaande verstedelijking en het toenemende gebruik van teeltondersteunende voorzieningen en glas neemt het verhard oppervlak nog steeds toe. Volgens het huidige beleid mag hierdoor het aantal knelpunten, waar wateroverlast optreedt, én de frequentie, waarmee wateroverlast optreedt, niet toenemen.

Wateroverlast treedt met name op in stedelijke gebieden, de oplossingen liggen echter vooral in het landelijk gebied. Volgens Waterbeheer in de 21e eeuw (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000) moet de noodzakelijk waterberging in 2050 gerealiseerd zijn. De waterbergingsgebieden tot 2015 worden in de eerste planperiode concreet begrensd door de waterschappen (in samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties), zodat uitvoering in de reconstructie plaats kan vinden. Zonder reconstructie zou de begrenzing langer op zich laten wachten. De realisatie van waterberging zal in de autonome ontwikkeling de eerste jaren langzaam op gang komen, omdat wordt geprobeerd waterberging als eerste in de EHS te realiseren en pas daarna in het agrarisch gebied. Dit is volgend op de aankoop van gronden voor de realisatie van de EHS.

In 2004 berekenen de waterschappen hoeveel van de 1465 hectare zoekgebied regionale waterberging in De Peel concreet gerealiseerd moet worden.

De zoekgebieden voor regionale waterberging zijn weergegeven als “voorlopig reserveringsgebied 2050” op plankaart 14.

Waterdoelen en grondwaterstand (Wb-4, Wb-5, Wb-6)

Door de klimaatverandering wordt het warmer in Nederland. Als gevolg van de toegenomen verdamping en langere periodes zonder neerslag, wordt het in de zomer en herfst droger. Ook stijgt de behoefte aan grond- en oppervlaktewater voor beregning van landbouwgronden. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor industrieel gebruik en drinkwaterbereiding daalt. Dit is niet voldoende om het negatieve effect van winningen op grondwater en kwel op te heffen.

Daarnaast wordt in de toekomst weer een toenemende vraag naar grondwater verwacht door economische groei en bevolkingsaanwas.

Er zijn en worden projecten opgestart om de verdroging in natuurgebieden te bestrijden. Meestal gaat het dan om maatregelen in het natuurgebied zelf. Om de grondwaterstand te verhogen, zijn echter ook externe maatregelen nodig. Dit ligt vaak moeilijk, omdat maatregelen buiten het natuurgebied tot gevolg hebben dat het landgebruik deels moet worden afgestemd op een afnemende ontwateringsdiepte en omdat schade gecompenseerd moet worden. De verdrogingsdoelstelling (veertig procent van de verdroogde natuurgebieden hersteld in 2010) wordt niet gehaald. In 2000 was slechts drie procent van de Brabantse natuurgebieden hersteld, die in 1994 waren verdroogd. In dit tempo zal in 2015 ruim tien procent van de verdroogde natuur hersteld zijn. Tabel 4.1 geeft aan wat dit betekent voor het bereiken van de natuurdoelen in de EHS in De Peel.

Tabel 4.1 Verwachte percentage van de natte natuur dat nog verdroogd is in 2016 en bij herstelmaatregelen zonder uitstralingseffecten

Totale oppervlakte natte natuur	% verdroogde natte natuur in 2016 bij maatregelen zonder uitstralingseffecten*
5547	57%

* Geen uitstralingseffecten op het omliggend landbouwgebied (scenario 2 effectenonderzoek water)

Met waterconserverings-projecten probeert men droogteschade in de landbouwgebieden op te lossen. Dit gebeurt echter nog niet in het gehele reconstructiegebied. Veel landbouwgebieden zijn en blijven afhankelijk van wateraanvoer van gebiedsvreemd water of beregening uit grondwater.

Water- en bodemkwaliteit (Wb-7, Wb-8, Wb-9, Wb-10, Wb-13)

Er ligt een wetsvoorstel in de eerste kamer om de mestwet te wijzigen (zie §2.2.5), waardoor het interessanter wordt voor veehouders om voor MINAS op de eenvoudige wijze (forfaitair) aangifte te doen. De gunstigere standaardhoeveelheden (forfaits) zullen in de praktijk een zekere verhoging van de hoeveelheid mineralen die op de bodem gebracht worden, tot gevolg hebben. Daar staat tegenover dat de verliesnormen voor stikstof en fosfaat in 2003 en 2004 worden aangescherpt, waardoor minder mineralen op de bodem gebracht mogen worden. Netto is er in de komende jaren waarschijnlijk sprake van een afnemende belasting van de bodem met mineralen uit de landbouw.

Het Europese Hof van Justitie vindt MINAS ontoereikend om aan de Europese Nitraatrichtlijn te voldoen. De verwachting is dat in 2006 nieuwe Nederlandse wet- en regelgeving op dit gebied in werking treedt. Deze nieuwe regelgeving dringt waarschijnlijk de belasting van de bodem met meststoffen verder terug. Aangezien er nog geen wetsvoorstel beschikbaar is, is bij de inschatting van de autonome ontwikkeling uitgegaan van MINAS.

Ook met de introductie van de MINAS-eindnorm in 2003, vindt op het gebied van fosfaat nog een geringe overdosering plaats. De fosfaatophoping zal ook na invoering van de MINAS-eindnorm verder toenemen. In grote delen van De Peel worden circa dertig jaar na invoering van de MINAS-eindnorm (2003) en de EU Nitraatrichtlijn de basisnormen voor nitraat- en fosfaatconcentraties in het grond- en oppervlaktewater nog steeds overschreden.

De aanpak van rioolwaterzuiveringen en riooloverstorten loopt. RWZI Asten is reeds gemoderniseerd, RWZI De Rips wordt opgeheven en RWZI Aarle-Rixtel wordt de komende jaren

gemoderniseerd. Na de modernisering is het effluent van de RWZI's beter dan volgens de milieunormen vereist. Ten aanzien van de riooloverstorten zijn met alle gemeenten (met uitzondering van Gemert-Bakel) via Wvo-vergunningen afdwingbare afspraken gemaakt om de basisinspanning voor 2005 te leveren. De behoefte aan aanvoer van gebiedsvreemd water wordt zoveel mogelijk verminderd door waterconserveringsprojecten.

Van de ongezuiverde lozingen wordt ongeveer veertig procent aangesloten op het riool, de rest op een IBA (Individueel Behandelingsstelsel Afvalwater). Het beleidsdoel om alle ongezuiverde lozingen in 2005 gesaneerd te hebben, wordt echter niet gehaald.

Voor alle hiervoor genoemde puntbronnen geldt dat, ondanks de genoemde maatregelen, de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater door de resterende lozingen negatief wordt beïnvloed.

Grondwaterbeschermingsgebieden (Wb-11)

Behalve in het oppervlaktewater worden bestrijdingsmiddelen in toenemende mate in het grondwater aangetroffen. Daarnaast dringen de bestrijdingsmiddelen door naar het diepere grondwater. Hierdoor worden de drinkwatervoorraden bedreigd. Het gewasbeschermingsbeleid wordt steeds strenger. Echter er treedt een verschuiving op naar intensieve teelten, waarin meer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt dan in de oorspronkelijke, extensievere teelten.

Beekherstel (Wb12)

De maatregelen die genomen worden om beken te herstellen, zijn vaak kleinschalig en hebben een beperkt effect. Teneinde de beek te laten meanderen dient grond aangekocht te worden. In veel gevallen is dit een struikelblok. Om een beeksysteem goed te herstellen (voldoende stromend, schoon water en ruimte voor morfologische processen) dient een groter deel van het stroomgebied bij het herstel betrokken te worden. Herstel op deze schaal gebeurt nog niet in de mate en het tempo waar naar wordt gestreefd.

4.2 Milieu

Ammoniak (Mi-1, Mi-2)

Het Rijk verwacht door invoering van de AMvB Huisvesting, MINAS en door de opkoopregelingen landelijk een ammoniakemissie van 106 kton uit de landbouw in 2010 te kunnen bereiken (milieubalans 2003). Hiermee wordt voldaan aan de Europees afgesproken resultaatsverplichting uit de NEC-richtlijn. Indien de voorgenoemde aanvullende maatregelen worden genomen (aanscherpen van de uitrijregels voor drijfmest en het toepassen van veevoermaatregelen in de melkveehouderij) zou de totale emissie uit de landbouw in Nederland in 2010 uitkomen op 95,5 kton per jaar (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Voor Noord-Brabant is de te verwachten emissie berekend 18 kton ammoniak. Dit komt overeen met de afspraken in het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4). De verdeling van de emissies is daarbij gebaseerd op de huidige verdeling van vee over de provincie. De 18 kton voor Noord-Brabant is gebaseerd op de nationale inspanningsverplichting voor 2010 (NMP4) van 100 kton. Voor De Peel betekent dit een indicatieve streefwaarde voor de emissie van 2,7 kton, zowel met als zonder ruimtelijke optimalisatie van de emissieverdeling voor de natuur in Noord-Brabant.

Bij het in werking treden van de AMvB Huisvesting zullen nieuwe stallen aan de eisen moeten voldoen. Voor bestaande stallen geldt een overgangstermijn (2008 of 2010). Uitgaande van dezelfde (vergunde) veestapel maar op basis van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting, zal de vergunde stalemissie met circa veertig procent dalen ten opzichte van de huidige emissie uit stallen.

De emissie uit aanwending van mest wordt in de autonome ontwikkeling vooral bepaald door de normen voor mestgebruik. De inschatting van de emissie uit aanwending is gebaseerd op de aanname dat in de autonome ontwikkeling het systeem van mestafzetcontracten volledig is ingevoerd (=evenwichtsbemesting). In Noord-Brabant is er sprake van een aanzienlijk mestoverschot. Ook bij een daling van de veestapel zal er nog sprake zijn van een mestoverschot en is de verwachting dat de ruimte die de bemestingsnormen bieden volledig benut zullen worden. De emissie uit aanwending zal daardoor maximaal 52% dalen bij evenwichtsbemesting.

Tabel 4.2 geeft de verwachte ammoniakemissie vanuit de landbouw in De Peel in de autonome ontwikkeling (2016) aan.

Tabel 4.2 Verwachte ammoniakemissies in De Peel in 2016

Gebied	Emissies uit puntbronnen	Emissies uit oppervlakte-bronnen landbouw	Totale emissies uit de landbouw
De Peel	2,8 kton/jr	1 kton/jr	3,8 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	21,7%	13,5%	19,7%

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

In de autonome ontwikkeling zijn voor wat betreft de spreiding van stalemissies rondom natuurgebieden vooral de regelgeving uit de Wet ammoniak en veehouderij (Wav), de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) en de vertaling van de Europese regels (Vogel- en Habitatrichtlijn, IPPC) in landelijke wetgeving van belang.

De blijvende bronnen kunnen in de zogenaamde Wav-zones (250 meter rondom kwetsbare gebieden) gemiddeld genomen niet of slechts beperkt groeien. Daardoor zal in deze zones naar verwachting sprake zijn van een netto afname van de emissie. Buiten de Wav-zones kunnen bedrijven vanuit het ammoniakbeleid gezien sterker groeien. Door strengere emissie-eisen zal ook hier naar verwachting gemiddeld genomen een netto afname van de emissie optreden. Maar deze is minder sterk dan in de Wav-zones. De voorgenomen aanpassing van de Wav zal dit algemene beeld niet veranderen, maar heeft wel invloed op de ligging en omvang van de Wav-zones (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Tabel 4.3 geeft de verwachte stikstofdepositie in zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en in overige voor verzuring gevoelige EHS weer op basis van de invoering van de AMvB-Huisvesting, mestafzetcontracten en de daling van de veestapel (deelnemers en aanmelders RBV1 en RBV2 regeling).

De stikstofdepositie in 2016 zal bijna overal hoger zijn dan de kritische depositiewaarde van de zeer kwetsbare gebieden. Tabel 4.4 geeft een overzicht van de gemiddelde stikstofdepositie in zeer kwetsbare, kwetsbare en overige voor verzuring gevoelige EHS weer in 2016.

Tabel 4.3 Verwachte stikstofdepositie in 2016 op basis van AMvB-Huisvesting, mestafzetcontracten en daling veestapel (in mol / ha)

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2218	1065	1153
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2452	1295	1157
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2473	1306	1167
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2488	1335	1153

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Tabel 4.4 Verwachte overschrijding van de kritische depositiewaarden voor stikstof in 2016

Type natuur	Aantal ha en % waar de kritische depositiewaarde voor totale stikstofdepositie niet wordt overschreden	
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	0 ha	(0%)
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	1078 ha	(42%)
Zeer kwetsbare gebieden niet vallen onder de Wav	0 ha	(0%)
Kwetsbare gebieden niet vallen onder de Wav	77 ha	(6,1%)

Stank (Mi-3)

Op grond van de gegevens uit het Bestand Veehouderijbedrijven (BVB, mei 2003) kan worden afgeleid dat door omschakeling naar emissiearme stalsystemen (technische maatregelen) nog een redelijke reductie van de stankemissie kan worden bereikt. In de praktijk wordt deze 'winst' vaak teniet gedaan door het 'opvullen' van de stankcirkel door het houden van meer dieren.

De geuroverlast kan met een hoger percentage afnemen als bij de bedrijfsontwikkeling (bijvoorbeeld de ontwikkeling naar een emissiearme stal) sterk rekening wordt gehouden met de locatie ten opzichte van stankgevoelige objecten. Dit betekent dat niet altijd op de locatie van de bestaande stal gebouwd zou moeten worden, maar dat nieuwe stallen zo ver mogelijk van geurgevoelige objecten gerealiseerd moeten worden.

Naar verwachting zullen ondanks de technische maatregelen (de ontwikkeling van emissiearme stallen, o.a. opgenomen in de AMvB Huisvesting) nog knelpunten blijven bestaan in de clusters en linten van veehouderijbedrijven gemengd met burgerwoningen met name in het westelijke deel van De Peel. Het risico van ‘normopvulling’ bij het toepassen van emissiearme stallen en daarmee het laten voortduren van knelsituaties blijft een belangrijk aandachtspunt.

Door de begrenzing van de integrale zonering in het reconstructieplan De Peel, zal de Wet stankemissie veehouderijen (Wsv) van toepassing zijn in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Daarmee vervalt voor deze locaties de cumulatieve beoordeling van stankhinder uit de huidige regelgeving. Mogelijk vervalt die cumulatieve beoordeling op termijn voor heel Nederland, maar tot op heden is dit alleen geconcretiseerd in een wet voor bovengenoemde gebieden.

Omdat het vervallen van de cumulatie in de Wsv meer mogelijkheden voor woningbouw en voor uitbreidingen van veehouderijen biedt, zal bij aanwijzing van landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden de kans op feitelijke overlast op sommige plaatsen waarschijnlijk toenemen. In dat geval zullen er immers woningen worden gebouwd of veehouderijen uitbreiden op plekken, waar in werkelijkheid al sprake was van een overbelaste situatie. Daarnaast is de ruimte om bij vergunningverlening geen rekening te houden met cumulatie beperkt omdat voor IPPC- en MER-plichtige bedrijven in Europees kader toch rekening moet worden gehouden met het effect van cumulatie.

Uitgaande van de toepassing van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting zal het percentage geurgehinderden door stank uit stallen afnemen tot 6%. Het totaal aantal geurgehinderden (stank uit stallen en mestaanwending) zal in 2016 10% bedragen (bron: provinciaal model agrarische stankhinder).

Mestver- en bewerking

Om de milieukwaliteit te verbeteren zijn de afgelopen jaren de normen voor mestaanwending aangescherpt. Dit heeft tot gevolg dat de benutting van mineralen uit meststoffen is verbeterd. Ook heeft dit geresulteerd in een kleinere mestafzetruimte. Daardoor is in gebieden met veel intensieve veehouderij het mestoverschot toegenomen. De geringe werkzaamheid van onbewerkte mest (en de verliezen naar het milieu die hiermee gepaard gaan) kan verbeteren door de toepassing van mestbewerking. In Noord-Brabant zit een beperkt aantal initiatieven op het gebied van mestbewerking in de aanloopfase. Daarnaast is er een veertigtal initiatieven om met mestbewerking aan de slag te gaan bij de provincie bekend. Bij deze initiatieven is sprake van een behoorlijke diversiteit in technieken en schaalgrootte. Voor deze initiatieven geeft de Leidraad Mest aan welke kansrijk kunnen zijn.

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen.

Geluid en licht (Mi-4)

De behoefte aan rust en stilte in De Peel blijft waarschijnlijk toenemen. Daar tegenover staat dat de aantasting van stilte waarschijnlijk voortschrijdt, onder andere door toenemende infrastructuur en de groeiende populariteit van lawaaisporten.

Economische groei zal waarschijnlijk samengaan met een verder aantasting van de duisternis door een toenemende mobiliteit en toename van auto(snel)wegen en industrieterreinen. Daarnaast zal naar verwachting de behoefte aan assimilatiebelichting in de glastuinbouw toenemen.

4.3 Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS) (Na-1, Na-2, Na-7)

In de periode 2004-2007 gaat het Rijk meer investeren in realisatie van de EHS, in totaal 413 miljoen euro voor heel Nederland. Voor de periode daarna is ook structureel geld beschikbaar. Aanvullend is voor de kwaliteitsverbetering van water- en milieuecondities en ontsnippering van de EHS in de reconstructiegebieden in komende jaren 82 miljoen euro beschikbaar. Met deze gelden ligt de realisatie van de EHS in 2018 binnen bereik. Naast een impuls aan agrarisch en particulier natuurbeheer worden de extra middelen ingezet op verwerving en inrichting. Het streven is veertig procent van de EHS te realiseren door middel van beheer en zestig procent met verwerving van gronden. De aankoop van gronden is uiterlijk in 2015 afgerond. Dit zijn gronden buiten de bestaande natuurgebieden (LNV, persbericht 16 september 2003). Het is echter de vraag of met agrarisch natuurbeheer alle natuurdoelen bereikt kunnen worden. Agrariërs willen in de nabije toekomst een steeds actievere rol vervullen als het gaat om agrarisch natuurbeheer in het landelijk gebied. De samenwerking met andere partijen, zoals gemeenten en Brabants Landschap, zal toenemen. Er komen ook meer middelen beschikbaar. De verwachting is dan ook dat er meer agrariërs aan agrarisch natuurbeheer mee zullen doen. Rondom de Strabrechtse heide en de Stippelberg worden projectmatig ontsnipperingsmaatregelen uitgevoerd.

Verbindingszones (Na-3)

Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd is de verwachting dat de verbindingzones niet gerealiseerd zijn in 2012, en mogelijk ook niet in 2018. De waterschappen liggen op schema met het aanleggen van verbindingzones met een breedte van tien meter. De gemeenten liggen achter op schema en Rijkswaterstaat ligt op schema.

De realisatie van de robuuste verbindingen start in Nederland in 2004. In de periode tot 2007 (1e tranche) is voorzien in 13.500 ha robuuste verbinding voor Nederland; de resterende 13.500 ha worden in de periode daarna (2e tranche) gerealiseerd. Net als bij de EHS zet het Rijk in op 40% particulier en agrarisch natuurbeheer en 60% verwerving en beheer door terreinbeherende organisaties. In overleg met de provincies worden in november prioriteiten en tracés van de robuuste verbindingen bepaald (LNV persbericht 16 september 2003). Het IPO zal voorstellen de REV de Stippelberg - De Peelvenen in de 2e tranche te realiseren. Het is overigens onzeker of de gewenste natuurtypen in de REV de Stippelberg - De Peelvenen haalbaar zijn.

Regionale Natuur- en landschapseenheden (Na-4)

In het Streekplan van de provincie Noord-Brabant is een beschermingsregime vastgelegd voor de Regionale natuur- en landschapseenheden. In deze gebieden geldt het 'nee-principe' ten aanzien van stadsuitbreiding en het 'nee, tenzij-principe' ten aanzien van een groot aantal andere vormen van ruimtegebruik. Regionale natuur- en landschapseenheden zullen hierdoor

ge vrijwaard blijven van ‘rode ontwikkelingen’ voor zover het niet gaat om grote infrastructurele projecten. In de RNLE’s zullen in de autonome ontwikkeling projecten worden uitgevoerd voor landschap, natuur en water. Het tempo waarin dit gebeurd is moeilijk in te schatten.

Beschermde soorten en beschermde gebieden (Na-5, Na-6)

De betere planologische bescherming van natuurgebieden, de realisatie van de EHS en soortbescherming door de Flora- en faunawet leiden tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde en zeldzame soorten, voor zover deze achteruitgang niet te wijten is aan de milieuomstandigheden.

De provincie heeft een eigen subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Inmiddels zijn pilots gestart in de RNLE’s de Maashorst en Brabantse Delta. Afhankelijk van de resultaten wordt een definitieve regeling gemaakt. Uitbreiding van deze subsidieregeling naar gebieden in De Peel kan een positief effect hebben op beschermde soorten.

De provincie Noord-Brabant is bezig met het opstellen van soortbeschermingsplannen die waarschijnlijk eind 2003 gereed zullen zijn.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie (Lc-1, Lc-2, Lc-3, Lc-6)

De kwaliteit van het landschap staat onder druk van een sluipende nivellering en vervlakking. Dit betekent dat verschillende landschappen en gebiedsdelen steeds meer op elkaar gaan lijken als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen, zoals verstedelijking en schaalvergroting in de landbouw. De aanwezigheid van dynamiek vanuit verschillende intensieve grondgebruiksvormen leidt zowel tot nivellering van bestaande waardevolle landschappen als tot mogelijkheden om nieuwe landschappen te creëren. Sommige functies eisen meer ruimte, bijvoorbeeld door toegenomen welvaart en mobiliteit: verstedelijking, infrastructuur, recreatie, natuur. Maar ook de oude functies, zoals waterbeheer en landbouw, veranderen.

Voor de toekomst ligt er een ‘ontwerpopgave’. Dat is een op-gave om bij het bieden van ontwikkelingsruimte aan nieuwe en bestaande functies, door middel van een ontwerpende benadering het landschap zó vorm te geven dat identiteit en variatie versterkt worden.

Omdat de Peelvenen, Strabrechtse Heide en het Dommeldal Belvédèregebieden zijn, wordt in deze gebieden de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend voor de inrichting en ruimte. Het rijksbeleid zal daar goede voorwaarden voor scheppen.

Het rijk geeft ook extra aandacht en extra geld voor versterking van de ‘groenblauwe dooradering’. Deze moet zowel natuur, recreatie, cultuurhistorie als waterbeheer dienen en tegelijk de beeldkwaliteit van het landschap verhogen.

Beeldkwaliteit landelijk gebied (Lc-4, Lc-5)

Doordat agrariërs hun bedrijf beëindigen, komen gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Tegelijkertijd worden in het kader van de uitplaatsing naar verwachting nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen opgericht. Landschappelijke kwaliteiten worden versterkt. Enerzijds door het afbreken van voormalige stallen of door het op een andere wijze in het landschap inpassen van deze stallen door een andere functie. Anderzijds door het waarborgen van goede landschappelijke en architectonisch verantwoorde inpassing van de nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen. In de stadsrandzones en landelijke kernranden wordt sloop niet per definitie voorgestaan, omdat vrijkomende gebouwen ook dienst kunnen doen als vestiging van nieuwe economische dragers die passen bij het karakter van de kernrand.

Een belangrijk probleem dat zich bij stallen voordoet is de aanwezigheid van asbest, met name in de daken. Dit brengt zeer hoge verwijderingskosten met zich mee. Het gevolg hiervan is dat

ingrijpende verbouwingen, die vaak nodig zijn bij functiewijziging, niet rendabel uitgevoerd kunnen worden. Het risico bestaat dat vrijkomende locaties ongewenst worden hergebruikt of leeg blijven staan. Dat leidt tot verrommeling van het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's (Lc-7)

Binnen de stedelijke regio Eindhoven-Helmond ligt er een opgave om een groot aantal nieuwe woningen en bedrijventerreinen te realiseren. Deze opgave zal zijn beslag voor een deel krijgen in het huidige, open landelijke gebied rondom Helmond en Eindhoven. Ook ligt er vanuit een aantal partijen de wens dat “De Ruit” (de rondweg Eindhoven) in de komende jaren gerealiseerd wordt. Steden en kernen dreigen aan elkaar te groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor recreatie en ecologie, dreigen te verdwijnen. Om dit te voorkomen zullen twee landschapsecologische zones worden gerealiseerd tussen Eindhoven en Helmond.

Nieuwe bossen in de stedelijke regio dragen bij aan de verbetering van woon-, werk en leefklimaat, de geleiding van stedelijke ontwikkelingen en de ontlasting van de recreatieve druk op bestaande bos- en natuurgebieden. Er komt een groene impuls voor de grote steden door het project ‘Groen in en om de stad’ (GIOS). In de stadsregio Eindhoven-Helmond is het bosplan Vaarle opgesteld. Dit plan bevat de aanleg van een nieuw stadsregionaal bos wat aansluit op de bestaande bossen tussen Nuenen en Helmond en aansluit op Landgoed Gulbergen. Er zal een uitbreiding plaatsvinden van het groenbeleid tot in de stad en een intensivering van het stedelijk recreatiebeleid, waardoor de recreatieve druk op de kwetsbare natuurgebieden wordt verminderd.

4.5 Landbouw

4.5 ↔ 2.5

Veterinaire kwetsbaarheid (La-1, La-2)

In de komende jaren zullen maatregelen op bedrijfs- en ketenniveau worden genomen ter verbetering van de veterinaire veiligheid zoals dat in de afgelopen jaren ook al is gebeurd.

Ruimtelijke structuur landbouw (La-4, La-6, La-7)

Door ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele en landschappelijke functies zal het areaal landbouwgrond verder teruglopen. Voor 2005 is een afname van het landbouwareaal in De Peel van 3% voorzien ten opzichte van 1999 (LEI).

Toenemende globalisering en geleidelijke afschaffing van de landbouwsubsidies leiden tot dalende prijzen. Hierdoor zal er een toenemende druk op de agrarische sector zijn om verdere kostenbesparende maatregelen te nemen. Daarnaast nemen de eisen toe om schoon en duurzaam te produceren. Dit zal het proces van schaalvergroting (aanzienlijk minder, maar wel grotere bedrijven) in de landbouw versnellen. In de melkveehouderij zal dit leiden tot een verdere loskoppeling van grond en productie, waardoor de veedichtheid toeneemt. Waarschijnlijk neemt deze sector in omvang af.

De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft waarschijnlijk gelijk ten opzichte van de omvang na uitvoering van Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven (RBV1 en RBV2). Tegelijkertijd zal het aantal ondernemers sterk dalen en het aantal locaties zelfs nog sterker. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt toe. Vooral grote, kapitaal- en kennisintensieve bedrijven hebben goede overlevingskansen.

De bontproducerende sector (nerts en vossen) zal in de komende jaren naast schaalvergroting ook nog groei van de productie laten zien.

De voorziene afname van veehouderijbedrijven is in de varkenssector groter dan in de melkveesector. Kleine bedrijven kunnen in de melkveesector langer overleven dan in de varkenssector door het relatief hoge eigen vermogen. De verwachting is dat in 2005 van de bestaande gespecialiseerde melkveebedrijven in De Peel 25% gestopt is en van de bestaande varkensbedrijven 40% (ten opzichte van 1999). Als deze lijn doorgetrokken wordt naar 2016 is de verwachting dat het aantal veehouderijbedrijven nog verder zal afnemen tot minder dan de helft van het huidige aantal bedrijven.

Het LEI schat in dat ongeveer 550 van de 1.678 onderzochte gespecialiseerde veehouderij- en akkerbouwbedrijven in De Peel in de periode tot 2005 zullen stoppen. Van de resterende bedrijven heeft bijna tien procent een slecht bedrijfsprospectief na 2005.

De vrijkomende locaties van stoppende intensieve veehouderijbedrijven worden onder meer in gebruik genomen door paardenhouderijen (een sector die een groei laat zien) en door vollegrondsgroenteteelt.

In de akker- en tuinbouw is er een trend naar intensievere teelten. Waarschijnlijk neemt de akker- en tuinbouw in omvang af. Gezien de geringe omvang van akkerbouwbedrijven in De Peel en de positie ten opzichte van de echte akkerbouwgebieden is het twijfelachtig of veel bedrijven de sprong naar een toekomstgericht gespecialiseerd akkerbouwbedrijf kunnen maken. De verwachting is dat ongeveer 30% van de gespecialiseerde akkerbouwbedrijven in De Peel in de periode tot 2005 het bedrijf zal beëindigen.

In de glastuinbouw zet de trend naar schaalvergroting door. Glastuinbouw zal in toenemende mate ruimtelijk geconcentreerd worden om schaal- en milieuvoordelen maximaal te benutten. Verspreide glastuinbouweenheden verdwijnen of richten zich op niches in de markt. Ook worden bestaande eenheden hergebruikt voor bijvoorbeeld aardbeien, champignons en boomteelt of door zaadfirma's.

Verbrede landbouw (La-3)

De betekenis van verbrede landbouw neemt toe. Voor bedrijven die niet mee willen gaan met de trend naar schaalvergroting kan verbreding een strategie zijn om aanvullende inkomsten te genereren. Doordat er al een aanzienlijk aanbod is op het gebied van agrotourisme zal er ingezet worden op kwaliteitsverbetering, het bieden van nieuwe producten en meer samenhang in bestaande producten. Toch lijkt een verdere groei van aanbod mogelijk, aangezien de markt voor agrotouristische overnachtingen twee keer zo groot is als het huidige aantal overnachtingen (Agrotourisme, z'n investering waard?, 2003). Met name het bestemmingsplan vormt op dit punt echter vaak een struikelblok. Voor dagrecreatie en verkoopactiviteiten wordt ook een verdere groei verwacht. Deze groei is met name kansrijk in de buurt van bevolkingsconcentraties.

Ook zorgboerderijen zullen nog een lichte groei laten zien. Voor veel vormen van verbrede landbouw geldt dat verbrede bedrijven zich steeds meer op de niet-primair agrarische activiteiten gaan richten en hun primair agrarische activiteiten langzaam afbouwen, mits dit past binnen het ruimtelijk beleid.

De belangstelling voor agrarisch natuurbeheer neemt toe door de aandacht vanuit zowel overheid, agrarische sector als maatschappelijke organisaties. Recentelijk heeft LNV bekend gemaakt voor veertig procent van de nog te realiseren EHS in te zetten op agrarisch natuurbeheer in plaats van op aankoop (LNV persbericht 16 september 2003). Dit stimuleert agrarisch natuurbeheer. Ook in de zogenaamde tweede pijler van het Europees landbouwbeleid speelt beheer van natuur en landschap door agrariërs een belangrijke rol. Met name voor melkveehouders biedt dit nieuwe Europese beleid perspectief, mits de vergoedingen hoog genoeg zijn.

Verbrede landbouw is in De Peel in de huidige situatie van geringe betekenis. Naar verwachting blijft de ontwikkeling van verbrede landbouw in de toekomst achter bij het landelijk gemiddelde.

Duurzame productie (La-5)

De biologische productie in Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde, hoewel de achterstand van Noord-Brabant de laatste jaren terugloopt. In het afgelopen jaar was de groei van het areaal biologische landbouw en aantal biologische bedrijven in Nederland respectievelijk 15 en 6%, in Brabant was dit respectievelijk 34 en 16%. Naar verwachting neemt de groei van het aantal biologische bedrijven in de akkerbouw en melkveehouderij verder toe. De stijging van het aantal bedrijven is in belangrijke mate afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag naar biologische producten en zal een golfbeweging vertonen als gevolg van de conjunctuur van de economie. Indien de groei van de afgelopen twee jaar voor Brabant (53% groei van het areaal) wordt doorgetrokken naar 2010, zal in 2010 op 5,6% van de landbouwgrond biologisch geteeld worden. Hiermee wordt het rijksdoel van 10% in 2010 dus niet gehaald. De biologische varkenshouderij kampt na een onstuimige groei met een overaanbod maar kan op termijn verder groeien.

Gezien het intensieve karakter van de landbouw in De Peel en het accent op intensieve veehouderij zal het meer energie kosten om een zelfde groei van de biologische landbouw te realiseren als in andere gebieden.

4.6 Recreatie en toerisme

Perspectief toeristisch-recreatieve sector (Rt-1)

Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. De groep ouderen is niet gebonden aan het hoogseizoen, gaat relatief veel in eigen land op vakantie, vraagt een goede kwaliteit van voorzieningen en heeft redelijk veel geld te besteden. Er is dan ook een trend tot algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie. Mensen willen bijvoorbeeld ruimere standplaatsen, grotere bungalows en meer ruimte om de bungalow heen. Dit betekent dat er meer oppervlakte nodig is. De verblijfsrecreatie wil bedrijfsnatuurplannen opstellen. Hierin worden voorstellen opgenomen voor meer natuur om de verblijfsobjecten heen en is aandacht voor het beter scheiden van afvalstromen.

Bij de recreant en toerist komt meer interesse voor cultuurhistorie. De kleine dorpen worden aantrekkelijk in relatie tot het landschap. Er is ook meer interesse voor de streek, hetgeen leidt tot meer agrotourisme en dagattracties. Er is daarom behoefte aan meer mogelijkheden voor kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve mogelijkheden in bijvoorbeeld cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en aan uitbouw van een samenhangend cultuurhistorisch product. Deze samenhang is vooral gekoppeld aan routestructuren, met name voor de fietsers en wandelaars. De Peelregio heeft het in zich om tot een verdubbeling van de directe werkgelegenheid in toerisme en recreatie te komen in 2012 (1.200 fte's directe werkgelegenheid t.o.v. van 605 op dit moment). De verblijfsrecreatiesector verwacht dat het product zich de komende jaren sterk zal verbreden. De variatie in aanbod zal toenemen.

Ruimtelijke structuur (Rt-2)

In het gebied tussen Helmond en Deurne zijn mogelijkheden voor vestiging van nieuwe intensieve vormen van recreatie. Dat betekent dat door de aanwezigheid van veel cultuurhistorische en landschappelijke waarden in de oude bebouwingslinten kansen liggen voor het versterken van recreatieve activiteiten (Groene Peelvallei).

De cultuurhistorische waarden in het gebied zijn aanzienlijk. Cultuurhistorie en recreatie bieden kansen naar elkaar. Ruimtelijke functies als stedenbouw, natuur en landschap, en land-

bouw als ook thema's als religie, kastelen en vestigingsverleden bieden hiervoor veel aanknopingspunten.

Belevingswaarde landelijk gebied (Rt-3)

Het cultuurlandschap spreekt de stedelingen aan. Om de landelijke omgeving te kunnen ervaren wordt het platteland meer opengelegd door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Een groei in het aanbod van voorzieningen voor buitenrecreatie (met name fietsen en wandelen) wordt vooral gezien in een steeds gevarieerder en fijnmaziger netwerk aan routes. Mountainbikeroutes, Middellange Afstand Wandelroutes (MLAW's) en de verbetering van de toeristisch-recreatieve bewegwijzering voor fietsroute-, wandelroute- en ruiterroutestructuur zijn in ontwikkeling.

4.7 Wonen, werken en leefbaarheid

De absolute stijging van de beroepsbevolking gaat in De Peel langzamer dan het Nederlands gemiddelde. Gezien de vergrijzing zal het aandeel van de beroepsbevolking ten opzichte van de totale bevolking in de komende jaren sterk afnemen. Met name in plattelands-gebieden wordt de druk op de beroepsbevolking steeds groter.

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

Het aantal agrarische bedrijven neemt al jaren gestaag af. De productieomvang (de economische grootte) van de overgebleven bedrijven groeit echter ook steeds. Samengevat betekent dit dat er steeds minder agrarische bedrijven zijn, maar dat die bedrijven wel steeds groter worden, die overigens wel op meerdere locaties gevestigd kunnen zijn.

De Peel is één van de regio's, waar de effecten van de RBV het sterkst zullen zijn. Naar verwachting zullen in De Peel ongeveer 350 intensieve veehouderijbedrijven verdwijnen.

Daarnaast zal een aantal van de bedrijven met extensieve veehouderij ophouden te bestaan. Geschat wordt dat het hierbij zal gaan om ongeveer 250 bedrijven. In totaal stoppen in de periode tot 2010 dus circa 600 bedrijven. De indirecte agrarische werkgelegenheid volgt naar verwachting de ontwikkeling van de economische omvang van de primaire agrarische productie. Dit betekent dat naar verwachting een afname optreedt in de indirecte agrarische werkgelegenheid die voortkomt uit onder andere intensieve veehouderij.

De afname van de werkgelegenheid in de intensieve veehouderij en de agri-business zal leiden tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. Op korte termijn is er (zoals gebruikelijk bij afname van de werkgelegenheid in een sector) een periode van frictiewerkloosheid voor de betrokkenen te verwachten - de periode tussen het moment van baanverlies en het vinden van een nieuwe baan. Hoe snel de betrokkenen een nieuwe baan zullen vinden, is afhankelijk van diverse factoren. Deze zullen per regio verschillen.

Een aantal bedrijven zal zich richten op verbreding en vernieuwing. Deze verbredings- en vernieuwingsactiviteiten zullen op bedrijfsniveau in een groot aantal gevallen voor een redelijke aanvulling van het inkomen zorgen, maar verwacht wordt dat op sectoraal en regionaal niveau de impact van verbreding en vernieuwing beperkt zal blijven. Initiatieven als de Ontwikkelingsmaatschappij Brabants Platteland (OBP) en het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven gaan naar verwachting voorzien in de behoefte aan stimulering en facilitering van innovatieve ontwikkelingen op het platteland.

Omdat er steeds meer stedelingen zonder lokale binding in het buitengebied komen wonen, komt de culturele identiteit nog meer onder druk te staan. Gezien de ontgroening en vergrijzing zal de werkgelegenheid in de gezondheids- en welzijnszorg de komende jaren sterk toenemen. In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverle-

ning toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen zoals centra voor ouderen die een combinatie bieden van mogelijkheden voor zorg en ontmoeting, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast wordt het opzetten van woon-zorgprojecten en levensbestendige woningen gestimuleerd. Op het gebied van onderwijsvoorzieningen worden brede-schoolprojecten gestimuleerd, die onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen op één locatie combineren. Zo'n multifunctioneel gebouw kan ook buurthuis,- sport- en zorgfuncties integreren.

Verkeer en vervoer (Slv-3, Slv-4)

De veranderingen in werkgelegenheidsstructuur zullen per saldo een toename van woon-werkverkeer betekenen. Verwacht mag worden dat de nu al ontoereikende infrastructuur zijn weerslag heeft op de bereikbaarheid van De Peel. De aanpassingen aan de lokale wegen in het kader van Duurzaam Veilig hebben plaatselijk een verschuiving van het verkeer naar de grotere wegen tot gevolg.

5 Visie en doelen

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe de visie van reconstructiecommissie De Peel tot stand is gekomen (§5.1.1) en wordt uitgebreider ingegaan op de inhoud van de visie (§5.1.2). In §5.2 wordt beschreven hoe de reconstructiedoelen voor De Peel zijn bepaald, waarna deze in §5.3 worden toegelicht. In deze paragraaf wordt ook een toelichting op de fasering gegeven.

5.1 Visie

5.1.1 Hoe is de visie tot stand gekomen?

In onze visie geven wij aan wat in grote lijnen het beoogde resultaat is van de reconstructie in De Peel. Het Koepelplan en het Streekplan vormen een belangrijke basis voor deze visie. Als eerste stap hebben wij in oktober 2002 een streefbeeld voor De Peel opgesteld met daarin onze ambities voor De Peel in 2016. Dit streefbeeld bevat zowel een visie op de omgevingskwaliteit als op de sociale en economische vitaliteit in het gebied.

5.1.2 De Peel in 2016

In deze paragraaf is per thema de gewenste omgevingskwaliteit en sociale en economische vitaliteit van het landelijk gebied van De Peel in 2016 beschreven. Onder omgevingskwaliteit vallen de thema's water en bodem, milieu, natuur en landschap en cultuurhistorie. Onder sociale en economische vitaliteit vallen de thema's landbouw, recreatie en wonen, werken en leefbaarheid (Provincie Noord-Brabant, 2002). Per thema wordt de visie voor De Peel voor 2016 beschreven.

Water en bodem

Door bij inrichtingsvraagstukken in het gebied water als uitgangspunt te nemen is een natuurlijker watersysteem ontstaan. Er is meer ruimte voor water ontstaan door het inrichten van retentiegebieden. Hierin wordt water bij afvoerpieken op de beken tijdelijk geborgen, waardoor wateroverlast voorkomen wordt.

Door verhoging van de grondwaterstanden en andere maatregelen is verdroging van natuur en droogteschade in de landbouw fors verminderd en wordt gebiedseigen water langer vastgehouden. Het watersysteem heeft hierdoor haar veerkracht weer terug.

In 2016 voldoet de kwaliteit van water en bodem aan de geldende normen in de prioritaire stroomgebieden. Deze (deel)stroomgebieden zijn: Astense Aa, Esperloop, Peelrijt, Vleutloop, Goorloop en Dommel. Het watersysteem heeft zijn natuurlijke karakter voor een deel weer terug. Het betreft hier met name de waardevolle beeksystemen, die ook als belangrijke ecologische dragers voor het gebied functioneren.

Er is een optimaal peilbeheer waardoor er minder verdroging optreedt en de waterkwaliteit is sterk verbeterd. Er vinden geen ongezuiverde lozingen meer plaats.

Vuilstorten die een belangrijke beperking van andere functies veroorzaken (zoals landbouw en natuurontwikkeling) zijn gesaneerd. Er heeft sanering van asbest in het buitengebied plaatsgevonden. Het grondwater in de waterwingebieden, en daarmee het gewonnen drinkwater, is en blijft van goede kwaliteit.

Milieu

De stankhinder is tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht. Er zijn geen ernstig stankgehinderten meer. De uitstoot van ammoniak en andere verzurende stoffen door landbouw (maar ook door verkeer, industrie en huishoudens) is drastisch teruggebracht. De achtergronddepositie van verzurende stoffen is voor de meest kritische natuurgebieden echter nog steeds te hoog. Door het zoneren van de gebieden in de directe omgeving van kernen en kwetsbare natuurgebieden als extensiveringsgebied en aanvullende maatregelen is een geleidelijke afwaartse beweging van bedrijven met intensieve veehouderij tot stand gekomen. Dit heeft in combinatie met emissiereducerende maatregelen de hoge lokale emissiepieken en depositie van ammoniak aanzienlijk teruggebracht.

Woonconcentraties en kwetsbare natuurgebieden ondervinden geen wezenlijke hinder meer van geluid en licht.

Natuur

De positie van de natuur in De Peel is versterkt door areaaluitbreiding. Grotere en waardevolle eenheden zijn gerealiseerd en hebben een inrichting en beheer die zijn afgestemd op de gewenste natuurwaarden. De kwaliteit van natuur is sterk verbeterd door het terugdringen van verdroging, schoner water, schonere bodems en lucht en een betere inrichting en beheer. De realisatie van landschapselementen, ecologische verbindingzones, waterbergingsgebieden en bufferstroken langs waterlopen heeft geïntegreerd plaatsgevonden. Agrarische bedrijven binnen regionale natuur- en landschapseenheden (Stippelberg, Peelvenen en Kempische Beken, waarvan de Strabrechtse Heide een onderdeel is) en binnen de beheersgebieden van de EHS doen aan agrarisch natuurbeheer. De ecologische hoofdstructuur (EHS) is geheel gerealiseerd, deels door aankoop deels door particulier (incl. agrarisch) natuurbeheer. Door al deze factoren en het treffen van een groot aantal ontsnipperingsmaatregelen, is de biodiversiteit sterk toegenomen.

Landschap en cultuurhistorie

Er heeft versterking van het landschap plaatsgevonden door onderhoud en aanleg van robuuste laanstructuren in de jonge ontginningen. In een groot deel van het agrarisch gebied in De Peel zijn nieuwe landschapselementen aangelegd voor een groenblauwe dooradering.

Bij het beheer werken particulieren, agrariërs en terreinbeherende instanties op goede en zake-lijke wijze samen. De vergoedingen voor het beheer en onderhoud staan in juiste verhouding tot de kosten.

Ontwikkeling van landbouwbedrijven gaat gepaard met een robuuste inpassing in het landschap (architectuur, erfbeplanting). Zogenaemde beeldkwaliteitsplannen stimuleren deze inpassing.

Op veel plekken zijn de lagen van de verschillende tijdsperioden nog duidelijk zichtbaar in het landschap. In 2016 is de afleesbaarheid van deze historische gelaagdheid verder versterkt en is het culturele erfgoed duidelijk herkenbaar. Het dient als inspiratiebron voor diverse ruimtelijke ontwikkelingen.

Landbouw

Door omschakeling en verplaatsing is de agrarische productie steeds beter afgestemd op de eisen en mogelijkheden van de omgeving. In kwetsbare gebieden vinden vooral extensieve vormen van grondgebonden landbouw plaats. De grondgebonden landbouw is de belangrijkste ruimtegebruiker en beheerder van het landelijk gebied. De veedichtheid per hectare is in overeenstemming met de eisen van de ondergrond. Er lopen nog steeds koeien in de wei.

Langs de verschillende beken zijn gebieden ingericht voor het opvangen van pieken in de waterafvoer. Melkveebedrijven hebben hier waterberging gecombineerd met extensivering.

In de jonge grootschalige ontginningen heeft de intensieve veehouderij zich ontwikkeld op bestaande en op nieuwe bouwblokken. Dat is gebeurd op voldoende afstand van de grote natuurgebieden (Strabrechtse Heide, Peelvenen, Stippelberg). Er zijn kansen benut door samenwerking met de aanwezige glastuinbouwbedrijven.

In de omgeving van de oudere woongebieden komen vooral gemengde landbouwwormen voor. Veel agrarische bedrijven produceren ook niet-agrarische producten, vooral op het terrein van natuur en landschap, recreatie en toerisme en zorg. Met name in het buitengebied tussen Helmond en Eindhoven zijn kansen benut op het gebied van verbrede landbouw. Veel bedrijven ontplooiën activiteiten op het gebied van de paardenhouderij.

Glastuinbouwbedrijven zijn doorgegroeid en gevestigd op duurzame locaties. Ten oosten van Deurne is hiervoor een projectvestiging glastuinbouw gerealiseerd.

Recreatie en toerisme

In het gebied tussen Helmond en Deurne liggen mogelijkheden voor vestiging van nieuwe intensieve vormen van recreatie.

Oude bebouwingslinten bieden door de aanwezigheid van veel cultuurhistorische en landschappelijke waarden mogelijkheden voor het versterken van recreatieve activiteiten.

Er is een verdubbeling van de werkgelegenheid in recreatie en toeristische sector. Bestaande recreatiebedrijven hebben de ruimte gekregen zich kwalitatief te verbeteren en hun product te vernieuwen. Bestaande dagrecreatie is uitgebreid (onder andere Gulbergen) en nieuwe recreatieve activiteiten zijn ontwikkeld. Routestructuren zijn versterkt en agrotourisme heeft zich verder ontwikkeld. De bevolking heeft voldoende uitloopegebied in de regio. Natuur en landschap zijn belangrijke pijlers onder het toeristisch-recreatieve product. Goede zonering, de aanleg van poorten en horeca in het buitengebied zorgen voor een beter medegebruik van deze gebieden. Op sommige trajecten van de kanalen kan watersport beoefend worden (toervaart en passantenplaatsen).

Wonen, werken en leefbaarheid

De afname van het aantal arbeidsplaatsen in de landbouw is deels opgevangen door de sector recreatie en toerisme. Er zijn echter meer nieuwe economische dragers.

In de Groene Peelvallei kan toerisme en recreatie zich verder ontwikkelen. Aan brede zorg en de paardensector wordt meer ruimte gegeven, specifiek in de zone Deurne-Helmond ten noorden van de spoorlijn. Voor de zorgcentra wordt specifiek meer ruimte gegeven in het gebied tussen Bakel-Milheeze en De Stippelberg.

Naar verwachting zal de terugval op sociaal-economisch gebied vooral de kwetsbare kleine kernen treffen. In het bijzonder die kernen die nu grotendeels afhankelijk zijn van de agrarische sector en vooralsnog geen ruimte hebben voor alternatieve bronnen. Er zijn oplossingen op het gebied van bedrijvigheid via inbreiding, verruiming van kleinschalige industrieterreinen en positieve regelgeving in de kernranden en lintbebouwing. Er is een positievere instelling bij de verruiming van de mogelijkheden tot hergebruik van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB).

Daarnaast gaat er een dubbel positieve werking uit van de nieuwe en versterkte natuurgebieden. Er is in De Peelspiegel (de zone rondom de Groote Peel en Deurnse Peel) meer ruimte voor zelfstandig economische dragers die zowel een 'buffer' als een 'poort' vormen naar de natuurgebieden.

De waterwegen (kanalen) zorgen zowel voor een economische verbindingssas als voor een recreatief uitbreidingsgebied van De Peel. Daarnaast is er een nieuwe voedselproductieketen in de

regio ontstaan die naast een lift voor het (producerende) platteland ook een brug moet slaan met industrie uit de stedelijke gebieden.

5.2 Bepalen reconstructiedoelen

De visie schetst een globaal wensbeeld voor het landelijk gebied van De Peel in 2016. Reconstructiedoelen maken de visie concreter en beter hanteerbaar voor daadwerkelijke verwezenlijking. Via de reconstructiedoelen wordt duidelijk wat wij willen doen aan bijvoorbeeld de wateroverlast of het beschermen van natuur. De reconstructiedoelen geven daarmee een basis voor de invulling van het voorkeursalternatief en de andere MER-alternatieven (H6 en H7). De reconstructiedoelen zijn daarom zodanig verwoord dat ze ruimte bieden aan verschillende alternatieven. Met andere woorden: er zit nog speelruimte in de ambitie van de reconstructiedoelen en de reconstructiedoelen bevatten nog nauwelijks gebiedsgerichte keuzes. De reconstructiedoelen richten zich op een tijdshorizon van 12 jaar. Dat betekent dat wij uiterlijk in 2016 de beschreven doelen bereikt willen hebben. In sommige gevallen kan het dan gaan om een ‘tussendoel’. Een voorbeeld is het behalen van de waterkwaliteitsnormen. Deze normen kunnen, ook met de grootste inspanningen, niet worden gehaald in 2016, maar bijvoorbeeld wel in 2050. Voor 2016 is dan een tussendoel geformuleerd. De reconstructiedoelen zijn geordend naar thema (bijvoorbeeld water en bodem).

De reconstructiedoelen zijn gebaseerd op de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader, het Koepelplan van de provincie Noord-Brabant en, uiteraard, onze visie op het gebied. De bepaling van de doelen is gebeurd in twee stappen. Op basis van de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader en het Koepelplan is eerst een algemene lijst met doelen gemaakt voor de Brabantse reconstructiegebieden. Doordat deze reconstructiedoelen gebaseerd zijn op de Rijksuitgangspunten, het Rijkskader en het Koepelplan, geven ze een totaalbeeld van de opdrachten voor de reconstructie. Aan deze volledige lijst van reconstructiedoelen hebben wij vervolgens een regionale invulling gegeven voor De Peel (de tweede stap). Basis voor deze regionale invulling is de visie.

5.3 Reconstructiedoelen De Peel

Deze paragraaf gaat in op de reconstructiedoelen voor De Peel. In §5.3.1 en §5.3.2 leggen we eerst de fasering uit en komen dan via deze fasering van de reconstructiedoelen uit bij de doelen die in de eerste fase worden opgepakt (§5.3.3). Tenslotte worden in §5.3.4 enkele randvoorwaarden genoemd waarbinnen het reconstructieplan is opgesteld en waarbinnen de uitvoering dient plaats te vinden.

5.3.1 Wat is fasering?

Als we alle doelen, die genoemd zijn, op een rij zetten dan is dat een fors pakket. In deel A zijn ze al beschreven. Een opsomming van al deze doelen is te vinden in bijlage 3. Het zijn dusdanig veel reconstructiedoelen dat het niet mogelijk is aan al deze doelen (tegelijk) te werken of deze allemaal volledig te bereiken gedurende de reconstructie. Daarom zijn de reconstructiedoelen ingedeeld in drie groepen in volgorde van urgentie in de uitvoering: Fase 1 (2005 - 2008), Fase 2 (2009-2012) en Fase 3 (2013 - 2016).

Doelen uit de eerste fase zijn altijd concreet uitgewerkt in dit reconstructieplan. Maatregelen om deze doelen te bereiken, zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering start derhalve in de eerste planperiode van de reconstructie.

Doelen uit de tweede fase zijn minder concreet uitgewerkt in het reconstructieplan. Er zijn minder of geen maatregelen opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering kan ook in de tweede planperiode van de reconstructie starten. Daarom zullen wij vaak pas in de tweede planperiode de uitvoering actief oppakken.

Doelen uit de derde fase zijn nauwelijks uitgewerkt in het reconstructieplan en wij zullen pas in de tweede of derde planperiode de uitvoering actief op ons nemen.

Echter, voor veel doelen die onder fase 2 of 3 staan, loopt de uitvoering reeds via het huidige beleid en wordt deze getrokken door (veelal) individuele partijen zoals de provincie, waterschappen of gemeenten. Deze uitvoering loopt nu natuurlijk gewoon door gedurende de eerste fase van het reconstructieplan, alleen zullen wij in de eerste fase geen specifieke inspanningen doen die erop gericht zijn de uitvoering van doelen uit fase 2 of 3 te ondersteunen. Kansen voor koppeling met doelen uit fase 1 worden uiteraard wel benut.

5.3.2 Methodiek fasering

Voor de indeling in drie fasen zijn twee stappen gezet. Eerst is voor alle reconstructiedoelen een algemene indeling gemaakt in de drie fasen. Deze indeling is voor alle reconstructiegebieden in Noord-Brabant gelijk (Brabantbrede fasering). Vervolgens hebben wij voor De Peel gekozen om een aantal reconstructiedoelen uit fase 2 of 3, op te nemen in fase 1 omdat het voor het gebied belangrijk is deze doelen direct op te pakken.

Fasering reconstructiedoelen Brabant

De algemene indeling van doelen in de drie fasen is gebaseerd op prioriteiten van Rijk en provincie. Hiervoor is gebruik gemaakt van de Rijks Uitgangspunten Notitie (RUN), het Rijkskader, het Koepelplan en brabantbrede prioriteiten van provinciale afdelingen en betrokken partijen. Doelen zijn in fase 1 gezet, indien concrete uitwerking in het reconstructieplan en start van de uitvoering in de eerste fase noodzakelijk zijn om goedkeuring te krijgen voor het plan van provincie en Rijk. De doelen, waarvoor concrete uitwerking zeer belangrijk is, maar waarvoor uitvoering ook in de tweede fase mag starten, zijn in fase 2 gezet. De doelen, waarvoor concrete uitwerking in het reconstructieplan niet nodig is om goedkeuring te krijgen, zijn in fase 3 gezet. Een overzicht van de fasering van de reconstructiedoelen voor Noord-Brabant is opgenomen in bijlage 3.

5.3.3 Fasering in De Peel

In deze paragraaf staan de reconstructiedoelen genoemd die wij in De Peel in de eerste fase hebben opgenomen en waarmee wij dus de komende vier jaar aan de slag gaan. In de vorige paragraaf is aangegeven, dat een aantal reconstructiedoelen Brabantbreed in de eerste fase is opgenomen. Daarnaast hebben wij zelf een aantal reconstructiedoelen in de eerste fase opgenomen. In deze paragraaf worden onze keuzes toegelicht.

De reconstructiedoelen die wij in de eerste fase oppakken zijn:

Water en bodem

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen.
- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd.
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd.
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd.
- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald.
- In uitspoelingsgevoelige gebieden wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald.

- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid.
- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden, wordt hersteld.

Milieu

- Verminderen van belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden
- Verminderen van het percentage stankgehinderden tot twaalf procent van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot nul procent van de bevolking in 2010.

Natuur

- Realisatie van de EHS in 2011
- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begrensd.

Landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) wordt intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Landbouw

- Ten behoeve van het beheersbaar maken van de verspreiding van epidemieën onder varkens worden varkensvrije zones ingesteld van minimaal één kilometer breed.
- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (commissie Koopmans).

Wonen, werken en leefbaarheid

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen.
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociaal-economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd.
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland.
- Stimuleren van een sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Om een aantal van bovenstaande doelstellingen te kunnen realiseren, is door alle reconstructiecommissies een integrale zonering voor de intensieve veehouderij gemaakt.

In De Peel hebben wij daarnaast nog gekozen om de volgende reconstructiedoelen de komende vier jaar op te pakken:

- Beschermen EHS tegen ongewenste invloeden en realisatie randvoorwaarden voor de verwezenlijking van natuurdoelen.
- Creëren of aanwijzen van een overlegorgaan dat lokale initiatieven ter verbetering van de sociaal-economische structuur initieert, stimuleert en begeleidt.
- Bedrijven die als gevolg van de reconstructie in hun ontwikkeling worden belemmerd krij-

- gen de mogelijkheid tot voortzetting op een andere locatie.
- Realisatie van één projectvestiging glastuinbouw in De Peel.
- Glastuinbouw is gevestigd op duurzame locaties zoals aangegeven in de nota Glastuinbouw.
- Reconstructie levert een bijdrage aan uitvoering van soortenbeschermingsplannen.
- Uitwerken begrenzing van de RNLE.
- Uitwerken van een regionaal ontwikkelingsplan voor toerisme en recreatie (ofwel toeristisch-recreatieve visie).
- Scheppen van ruimtelijke randvoorwaarden voor de verwezenlijking van de toeristisch-recreatieve visie.
- Landbouwon ontwikkelingsgebied: Glastuinbouw.
- Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden.
- Mobiliteitseffecten veroorzaakt door maatregelen in het kader van de reconstructie hebben geen negatieve gevolgen voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.
- Vermindering van de versnippering.
- Realisatie van de doelstellingen voor de RNLE.
- Verbetering van de sociaal-economische structuur door:
 - opvangen van sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector;
 - stimuleren van sociaal-economische mogelijkheden voor het platteland;
 - behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland.
- Maximale toename van het aantal agrarische bedrijven dat binnen de marktvoorwaarden landbouw en zorg combineert, agrotouristische diensten verleent of streekproducten produceert, verwerkt en afzet.
- Realiseren van boslocaties bij de stadsregio's.
- Behouden en versterken van groene en open gebieden in de stedelijke regio's.
- Versterken werking van EVZ's door het benutten van groenblauwe dooradering.
- Optimale inzet van agrarisch natuurbeheer in de GHS, EHS, RNLE'n, EVZ's, REV's en Landschapsecologische zones.
- Kwalitatieve verbetering van het bestaande toeristisch-recreatief product.
- Aanbrengen van meer verscheidenheid in toeristisch-recreatief product.
- Bijdragen aan professionalisering van de toeristisch-recreatieve sector.
- Afstemmen van de planvorming voor het landelijk en het stedelijk gebied.
- Behoud en herstel van donkere gebieden.
- Implementatie van de principes van het convenant Duurzaam Veilig op het gemeentelijk wegennet.

5.3.4 Algemene randvoorwaarden

Onderstaande randvoorwaarden komen voort uit specifieke thema's (zoals bodem en water, natuur). Bij elke ingreep in de reconstructie moet aan deze randvoorwaarden worden voldaan, dus ook indien de ingreep voortkomt uit een ander thema dan de randvoorwaarde.

Bodem en water: Bodembeheer

- Behoud van relatief schone bodems.
- Vraag en aanbod van bij de reconstructie omgaande grondstoffen zijn in balans.
- Hoogwaardige be- en verwerking en hergebruik van bij reconstructie vrijkomende afvalstoffen.
- Saneren van asbestvervuilingen als op de betreffende locaties in het kader van de reconstructie maatregelen worden getroffen.

Natuur: verstoring

- Bij realisatie van reconstructiedoelen wordt verstoring (door recreatie en andere functies) in natuurgebieden gereduceerd of voorkomen.

Natuur: soortenbescherming

- Reconstructieplannen passen binnen de kaders van het soortenbeschermingsbeleid, waaronder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Landschap en cultuurhistorie

- Behouden van (gebieden met):
 - bekende archeologische waarden volgens de Archeologische Waarden van het ROB;
 - aardkundige waarden;
 - architectonische waarden.

6 Voorkeursalternatief

Dit hoofdstuk bevat een uitgebreide beschrijving van het voorkeursalternatief. Paragraaf 6.1 geeft een korte toelichting op de totstandkoming van het voorkeursalternatief (VKA). Daarna wordt het voorkeursalternatief uitgebreid beschreven aangaande omgevingskwaliteit (§6.2 t/m 6.5) en sociale en economische vitaliteit (§6.6 t/m 6.8).

In deel A is de beschrijving gebiedsgericht en integraal. Voorliggend hoofdstuk is echter thematisch ingestoken en beschrijft per thema uitgebreid welk pakket aan maatregelen wij gewenst en geschikt achten. Het geeft daarmee een nadere toelichting op deel A en beschrijft ook de achtergrond van de gemaakte keuzes. De tekst wordt ondersteund aan de hand van een aantal thematische kaarten. Een belangrijk onderdeel van het voorkeursalternatief is de integrale zonering voor de intensieve veehouderij. Deze komt aan bod in §6.9.

Het voorkeursalternatief is feitelijk de kern van het plan en vormt de basis voor de uitvoering.

6.1 Totstandkoming voorkeursalternatief

Het fundament voor het voorkeursalternatief is de visie voor De Peel zoals beschreven in §5.1 en de (mede daarop gebaseerde) reconstructiedoelen voor De Peel (§5.3). Deze doelstellingen hebben we in het voorkeursalternatief nader uitgewerkt. Bepaalde doelstellingen hebben we gedetailleerd uitgewerkt, omdat we reeds in de eerste fase van de reconstructie met het realiseren van deze doelen willen beginnen (zie §5.3 over fasering).

Naast het voorkeursalternatief is een aantal andere alternatieven in beschouwing genomen (zie hoofdstuk 7). Door het vergelijken van verschillende alternatieven en het doorrekenen van de effecten van de verschillende alternatieven, inclusief het voorkeursalternatief, is het voorkeursalternatief bijgeslepen en aangescherpt. De rol van de andere alternatieven in de totstandkoming van ons voorkeursalternatief voor De Peel is beschreven in §9.3.

6.2 Water en bodem

6.2.1 Waterberging Regionale waterberging

Het voorkomen van de regionale wateroverlast wordt via twee sporen aangepakt; door vasthouden van water in de haarvaten en door realisatie van waterbergingsgebieden. Dit leidt tot een beperking van de piekafvoeren.

1. Vasthouden in de haarvaten

Door het langer vasthouden van water in de haarvaten wordt er niet alleen meer water geborgen, maar worden ook de waterpeilen en grondwaterstanden beïnvloed. Hiermee draagt het ook bij aan het realiseren van de waterdoelen voor landbouw en natuur (zie ook §6.2.2 Waterdoelen). In bepaalde situaties kan het realiseren van waterdoelen echter averechts werken op de reductie van piekafvoeren.

De waterschappen werken de regionale waterberging concreet uit met behulp van het Hoogwater Informatiesysteem Brabant (HIB) (zie 2. Realisatie waterbergingsgebieden). Hierbij wordt het effect van de berging in de haarvaten berekend en verwerkt, rekening houdend met de te

oppervlakte en/of hoeveelheid waterberging voor de gehele planperiode en daarna (2050) wordt vóór 2005 uitgewerkt met het berekeningsmodel HIB (Hoogwater Informatiesysteem Brabant). In deze uitwerking worden ook maatregelen in stedelijk gebied en het ontkoppelen van beken en kanalen voor de te realiseren waterberging nader onderzocht. Deze uitwerking wordt afgestemd met de Streekplanuitwerking met name voor de te begrenzen zoekgebieden waterberging in de stedelijke regio. Indien waterberging in een grondwaterbeschermingsgebied plaatsvindt, wordt rekening gehouden met de risico's voor de grondwaterkwaliteit. Het waterleidingbedrijf wordt bij deze analyse betrokken.

Wij zullen waterberging combineren met andere vormen van landgebruik. Multifunctioneel landgebruik is mogelijk, omdat berging van water alleen in uitzonderlijke situaties (enkele dagen of weken per jaar) nodig is. Inundatiediepten zijn daarbij meestal gering. Wij zoeken naar een combinatie met vormen van gebruik die te verenigen zijn met waterberging. Bij het bergen van water op agrarische percelen moet voorkomen worden dat de percelen hierdoor verontreinigd raken met stoffen die het eindproduct negatief kunnen beïnvloeden. Dergelijke verontreinigingen kunnen via het gras in de melk terechtkomen. Bij het bergen van water in natuurgebieden moet de waterkwaliteit passen bij de aanwezige natuurwaarden. Gelijktijdige aanpak van waterberging en waterkwaliteit is daarom van belang (zie §6.2.3). Bij de aanwijzing van waterbergingsgebieden zal rekening worden gehouden met de garanties die de zuivelindustrie, voor voedselveiligheid van melkproducten, stelt. Hier betreft het graslandgebieden die bij veehouderijbedrijven in gebruik zijn en die kunnen inunderen met water mede afkomstig van ongezuiverde lozingen of het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Wij achten het van belang dat aan het bergen van water in natuurgebieden een zorgvuldige afweging voorafgaat. Uit onderzoek naar waterberging in natuurgebieden (Raad voor het Landelijk Gebied, 2001; Dienst Landelijk Gebied, 2002) blijkt dat waterberging en natuur niet in alle gevallen samen gaan, en waterberging in specifieke kwetsbare natuurgebieden tot grote schade kan leiden. Wij vinden mede om die reden dat in eerste instantie de mogelijkheden voor het vasthouden van water ten volle benut moeten worden. Pas daarna is waterberging aan de orde.

Een aantal gebieden is vanwege actuele natuurwaarden dan wel de hoge natuurpotenties niet of minder geschikt als waterbergingsgebied. Voor deze gebieden zal in eerste instantie gezocht worden naar alternatieve locaties. Uit nadere analyse blijken er vier zoekgebieden waterberging te zijn, waarbinnen het realiseren van waterberging strijdig is met de huidige natuurwaarden of het toekomstige natuurdoeltype. Dit zijn de gebieden Starkriet, Dierdonk (Oude/Bakelse Aa), Strijp (Goorloop/Stiphoutse Loop) en De kleine Aa (de Oetert). Starkriet is al als waterbergingsgebied ingericht en ter bescherming van het natuurdoel is hier een deelgebied afgeschermd voor hoogfrequente overstroming, waardoor de bestaande natuurwaarden geen schade ondervinden. In het gebied De kleine Aa (de Oetert) ontstaat er al een conflict met de huidige natuurwaarden (orchideeënveld). Dit gebied is daarom niet opgenomen op kaart 14. De mogelijkheden voor waterberging zonder conflict met de huidige natuurwaarden of het toekomstige natuurdoeltype in beide andere gebieden worden onderzocht. In Dierdonk ligt slechts een conflict in een deelgebied van het zoekgebied waterberging.

Onder voorbehoud van afstemming met de Streekplanuitwerking voor het waterbergingsgebied in de stedelijke regio, wordt in het eerste deel van de planperiode (tot 2009) in De Peel gestart met de realisatie van drie waterbergingsgebieden: Diesdonk, Dierdonk (Oude Aa/Bakelse Aa) en Deurne-oost (het Riet). Deze staan als concrete in te richten locaties op kaart 14. De realisatie hiervan is in het uitvoeringsprogramma opgenomen. Het waterschap heeft deze drie gebieden op perceelsniveau begrensd (zie plankaart 1 Omgevingskwaliteit).

Kansrijke waterbergingsgebieden voor realisatie binnen de planperiode (tot 2016), zoals in het dal van de Aa (tussen Beek en Donk - Boerdonk - Gemert), langs de Kawaise Loop, Goorloop, Dommel en in het Nuenens Broek worden via inrichtingsplannen (opgenomen in het uitvoeringsprogramma) op perceelniveau begrensd.

In de inrichtingsplannen wordt ook bekeken of de gronden aangekocht dienen te worden, eventueel in combinatie met verwerving voor de EHS, of dat afspraken gemaakt kunnen worden met agrariërs over een schadevergoeding. Bij waterberging in de EHS wordt in het uitvoeringsplan onderzocht hoe rekening gehouden kan worden met de natuurdoelen. De mogelijkheden voor landbouwkundig gebruik zijn afhankelijk van de frequentie van overstromen.

Indien waterberging in grondwaterbeschermingsgebied plaatsvindt, wordt rekening gehouden met de risico's voor de grondwaterkwaliteit. Het waterleidingbedrijf wordt bij deze analyse betrokken. In gebieden die jaarlijks meerdere malen overstromen, zal het landbouwkundig gebruik beperkt zijn tot extensieve veehouderij. Mogelijk worden deze gebieden onttrokken aan de landbouw. In gebieden die maar eens in de tien jaar overstromen, kan het landbouwkundig gebruik voortgezet worden. Boomteelt en kapitaalintensievere teelten en functies liggen hier niet voor de hand.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005	Waterberging in de haarvaten: Inventarisatie van mogelijkheden voor een ander peilbeheer en te verwachten effecten bij alle stuwen. Automatisering stuwen en/of permanente peilverhoging op de plaatsen waar de negatieve gevolgen gering zijn.
2005	Kwantificering van de totale hoeveelheid te bergen water m.b.v. modelberekening (H.I.B.)
2005	Opstellen inrichtingsplannen voor 3 waterbergingsgebieden (Diesdonk, Dierdonk, Deurne-oost)
2005 - 2008	Inrichting waterbergingsgebieden Diesdonk, Dierdonk en Deurne-Oost
2009 - 2016	Inrichting overig noodzakelijk waterbergingsgebied (tot min. 30% van de totale noodzakelijke waterberging in 2050), zoals in het dal van de Aa (tussen Beek en Donk - Boerdonk - Gemert), langs de Kawaise Loop, Goorloop, Dommel en in het Nuenens Broek

6.2.2 Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

We streven naar het realiseren van natuurdoeltypen in de natuurgebieden en naar een optimalisatie van de landbouwkundige productie. Voor beide is een passend grond- en oppervlaktewaterregime een belangrijke randvoorwaarde.

Op basis van de keuzes die de reconstructiecommissie heeft gemaakt in het reconstructieplan, zal de provincie een afgewogen Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) voor Noord-Brabant vaststellen. Het realiseren van het optimale grondwaterregime, dat behoort bij het gewenste natuurdoel, betekent meestal hogere waterstanden en minder fluctuaties.

De grondwaterstanden worden met name bepaald door de ontwateringsmiddelen zoals sloten en drainage. Deze zijn aangelegd om de gronden geschikt(er) te maken voor bewoning en landbouw.

Daarnaast heeft grondwateronttrekking invloed. Globaal zijn drie typen grondwateronttrekkingen

gen te onderscheiden: industriële onttrekkingen, onttrekkingen voor beregening en de onttrekkingen voor de drinkwaterbereiding. Het effect van grondwaterwinningen op het grondwatersysteem kan sterk verschillen afhankelijk van de locatie, diepte en grootte van de winning. In dit reconstructieplan worden geen uitspraken gedaan of maatregelen genomen voor industriële onttrekkingen of onttrekkingen voor de drinkwaterbereiding.

Verdrogingsbestrijding en natte natuurparels

In Streekplan, Koepelplan en de partiële herziening van het Waterhuishoudingsplan zijn gebieden opgenomen met de aanduiding 'natuurparels'. Het gaat om de zogenaamde begeleid natuurlijke eenheden en om daarbuiten gelegen bos- en natuurgebieden met bijzondere natuurwaarden vanwege specifieke omstandigheden. Een aantal van deze natuurparels is ook voor het waterbeleid van groot belang. Dit zijn de zogenaamde 'natte natuurparels'. Deze maken onderdeel uit van de zogenaamde 'natte EHS'. In De Peel behoren de volgende natuurgebieden tot de natte natuurparels: grote delen van de Strabrechtse Heide, het Dommeldal en de Peelvenen, maar ook de kleinere gebieden Nuenens Broek, Breugelse Beemden, Sang en Goorkens, De Bult, De Berken (beekdal Astense Aa), en Aa bij Helmond. Deze natte natuurparels zijn weergegeven op kaart 6, 14 en plankaart 1.

Grote delen van de natte EHS zijn verdroogd (zie kaart 5). In deze gebieden worden de waterwensen van de in het natuurbeleidsplan vastgestelde natuurdoeltypen (de sectorale waterdoelen) niet gehaald. Om aan deze situatie een einde te maken heeft het Rijk bepaald dat in 2010 40% van deze verdroogde gebieden (referentiejaar 1994) hersteld moet zijn, dat wil zeggen niet meer verdroogd.

In de eerste planperiode nemen wij maatregelen om de verdroging te bestrijden in de helft van de natte natuurparels, conform de afspraken van Cork. In de tweede planperiode herstellen wij de rest van de natte natuurparels.

Deze aanpak van verdrogingsbestrijding vormt het kader waarbinnen de waterschappen het gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR) uitwerken.

Een eerste stap bij het realiseren van de gewenste grondwaterstanden in de natte natuurgebieden is het voorkomen van verdere verdroging. Verdere verlaging van de grondwaterstanden wordt tegengegaan. Deze bescherming wordt geregeld in de provinciale Verordening Waterhuishouding, de waterschapskeuren en de bestemmingsplannen (zie §11.6.3). Daarnaast bieden de Natuurbeschermingswet en de Habitat- en Vogelrichtlijn nog bescherming via externe werking. Dit betekent dat er in de omgeving van deze natuurgebieden geen ingrepen mogen plaatsvinden die het natuurgebied negatief beïnvloeden. Vanuit de Natuurbeschermingswet is alleen rond het natuurgebied Groote Peel een bufferzone begrensd (met planologische doorwerking in Streek- en bestemmingsplannen). Hierbinnen mogen geen hydrologische maatregelen worden genomen die het natuurgebied negatief beïnvloeden. Voor de andere natuurgebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen (bijvoorbeeld de Deurnse Peel en het Beuven) is een dergelijke bufferzone niet begrensd, maar is er wel sprake van een externe werking. De genoemde hydrologische beïnvloedingszone komt niet (altijd) overeen met de hiervoor genoemde bufferzone die wordt gehanteerd voor de handhaving van de huidige (verdroging)situatie (=stand-still).

In aanvulling daarop is besloten om voor de natte natuurparels en 500 meter zones het instrument van planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten. Hiermee voorziet dit reconstructieplan in voorbereidingsbescherming, welke van toepassing is tot het moment dat de gemeenten - indien noodzakelijk - hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Om de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid te bereiken

wordt een aanlegvergunningstelsel in de bestemmingsplannen opgenomen waarmee activiteiten, die een negatief effect op de waterhuishoudkundige situatie kunnen hebben, worden gereguleerd (zie voor het bijbehorende planologisch regime §11.6.3).

In de natte natuurparels worden vernattingsmaatregelen tot aan de rand van het gebied genomen. Vernattingsmaatregelen in het aangrenzende landbouwgebied zijn, uitzonderingen daargelaten, niet aan de orde. In het landbouwgebied grenzend aan een natte natuurparel zal de grondwaterstand dus stijgen. Over mogelijke nadelige effecten voor de landbouw is op voorhand geen uitspraak te doen. Verhoging van de grondwaterstand in het landbouwgebied kan tot verslechtering, maar ook tot verbetering van de productieomstandigheden leiden, afhankelijk van waar deze maatregel genomen wordt. Met betrokkenen worden afspraken gemaakt over de te nemen maatregelen en de wijze waarop nadelige effecten gecompenseerd worden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat er een evenwicht dient te zijn tussen de beschikbare middelen en eventueel optredend nadeel. Verwacht wordt dat groenblauwe diensten een bijdrage kunnen leveren aan het vinden van oplossingen. Eén andere mogelijke maatregel is het invoeren van een natschaderegeling. Hiermee kan schade door wateroverlast en schade aan bebouwing als gevolg van vernatting van natuurgebieden (die technisch niet kan worden gecompenseerd) financieel worden vergoed. Voor meer details hierover wordt verwezen naar het ‘flankerend beleid’ zoals opgenomen in hoofdstuk 12. Dit alles wordt verder vormgegeven door middel van uitvoeringsprojecten.

Wij willen graag experimenteren met middelen en instrumenten (o.a. groenblauwe diensten) in en rond de natte natuurparel Groote Peel. Dit pilotgebied kan veel bruikbare informatie opleveren voor de aanpak van de overige natte natuurparels in het reconstructiegebied. Bij de Groote Peel komen namelijk alle aspecten van verdrogingbestrijding aan de orde. De gevolgen voor allerlei functies zullen in een groot gebied merkbaar zijn. Destijds is uit onderzoek gebleken dat ingrepen in de waterhuishouding tot op 2 km van het natuurgebied van invloed zijn op de waterhuishouding van het gebied. In de Groote Peel wordt gestreefd naar hoge, stabiele grondwaterstanden. De pilot is gericht op het zo hoog mogelijk houden van de grondwaterstanden in de omgeving. In het gebied komen rundveehouderij, intensieve veehouderij, (glas)tuinbouw, recreatie en burgerbewoning voor. In het gebied kan tevens aangesloten worden bij een initiatief voor het behouden en extensiveren van de melkveehouderij.

Afgesproken is dat in de eerste uitvoeringsperiode (2005-2008) 50% van het areaal van de natte natuurparels wordt aangepakt.

We streven naar maximale doelrealisatie voor verdrogingbestrijding in de volgende natte natuurparels voor 2008 (zie kaart 14 Water):

- Deurnse Peel, Heitrakse Peel en ‘t Zinkske
In het herinrichtingsplan Mariapeel-Deurnsche Peel is reeds een plan van aanpak opgenomen om de waterdoelen in de natuurparel te realiseren.
- Sang en Goorkens
Hier worden bij de aanpak weinig knelpunten met de omringende landbouwgebieden verwacht, omdat het natuurgebied bovenstrooms in een beekdal ligt. Er zijn goede mogelijkheden voor het realiseren van de waterdoelen in relatie tot de verwerving van de EHS en beekherstel (zie §6.2.4). Het gebied maakt deel uit van het project “Integraal herstel Strabrechtse Heide, Beuven en omgeving”.
- Dommeldal
In het Dommeldal moet nog veel EHS gerealiseerd worden, waarmee een belangrijke stap in het realiseren van de waterdoelen kan worden gemaakt. Tevens kan hier aangesloten

worden bij het landinrichtingsproject Dommelstroom en de vrijwillige kavelruil die hier plaatsvindt.

We zullen de aanpak van de verdroging van de natuurgebieden die in Limburg liggen, maar grenzen aan Brabant, afstemmen met de aanpak in Limburg. Het aangrenzende Brabantse gebied is namelijk van invloed. Dat betreft de Heidse Peel, Kievitsloop en Weerterbos. In overleg met de provincie Limburg is besloten deze natuurgebieden na 2008 aan te pakken.

In de overige verdroogde gebieden (buiten de natte natuurparels) zullen wij in ieder geval lopende projecten en initiatieven stimuleren en doorzetten. Voorts zullen wij kansen in deze gebieden voor de aanpak van de verdroging, bijvoorbeeld in de grondverwerving dan wel in meekoppeling met andere projecten, ten volle benutten. In de derde planperiode zal de aanpak van de verdroogde gebieden buiten de natte natuurparels meer planmatig opgepakt worden. Bij het vernatten van deze gebieden wordt gewerkt met een zogenaamde interne buffer. Dit betekent dat de grondwaterstand in het aangrenzend landbouwgebied niet beïnvloed wordt. In de omgeving van verdroogde natuurgebieden wordt op basis van stimulering gestreefd naar het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen en het uitvoeren van vernattingsmaatregelen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het aanpassen van het peilbeheer (maatwerk) in en buiten de natuurgebieden. Vrijwillige kavelruilprojecten kunnen de realisering van de EHS versnellen (deze liggen vaak aangrenzend aan de natuurgebieden en door de inrichting van de gebieden is een vernatting van de bestaande natuurgebieden mogelijk). Dergelijke projecten kunnen het grondgebruik in het gebied beïnvloeden zodat op de natste delen de minst voor wateroverlast gevoelige teelten worden toegepast (volgens het principe: teelt volgt peil). Dit wordt gecompenseerd door het aanbieden van een vergoeding voor deze groenblauwe diensten.

Per natuurgebied kent het uitvoeringsprogramma een project waarin de maatregelen voor herstel verder worden uitgewerkt. Initiatieven die al lopen om de natte natuurparels en overige natte EHS te herstellen worden gesteund. Een voorbeeld hiervan is het verdrogingbestrijdingsproject Stippelberg.

Het verhogen van de grondwaterstanden is niet alleen gewenst voor de natuur, maar ook voor de landbouw omdat deze in een groot deel van het gebied kampt met droogte in de zomerperiode. We willen starten met waterconserveringsprojecten voor de landbouw rondom de belangrijkste natte natuurgebieden. Per gebied zullen de maatregelen verschillen. We streven naar oplossingen op maat. Per gebied verschilt de hydrologische situatie (geologische opbouw), het landbouwkundig grondgebruik en het draagvlak. Daarom wordt per gebied een project uitgewerkt, wat opgenomen wordt in het uitvoeringsprogramma. Een eenvoudige maatregel die vrij snel genomen kan worden, is het plaatsen van stuwtjes (bij voorkeur met bodemvallen, welke vismigratie toestaan).

In het uitvoeringsprogramma is ook het opstellen van een plan van aanpak voor het herstel van vennen in De Peel opgenomen.

In het herinrichtingsplan Mariapeel-Deurnsche Peel (L.I. Peelvenen) zijn reeds afspraken gemaakt omtrent de mate waarin externe effecten op mogen treden bij de realisatie van waterdoelen. Deze afspraken prevaleren boven de afspraken die in Cork zijn gemaakt over de realisatie van waterdoelen. In de landinrichting Dommelstroom zijn ook reeds afspraken gemaakt omtrent de realisatie van waterdoelen. Omdat voor deze landinrichting het plan van toedeling nog niet is vastgesteld, prevaleren de afspraken die gemaakt zijn in Cork boven de afspraken uit dit landinrichtingsplan.

Verhoging van de grondwaterstand kan op fosfaatverzadigde gronden leiden tot een toename van de fosfaatuitspoeling. Wij zijn ons van dit gevaar bewust en zullen bij de uitwerking van de plannen de risico's in beeld brengen. Bij het onderzoek naar grondwaterstandverhogende maatregelen zal het effect op de waterkwaliteit in ogenschouw genomen worden. Indien dit leidt tot onacceptabele effecten voor het betreffende natuurgebied en/of voor het watersysteem waarop het betreffende gebied afwatert, wordt gekeken welke compenserende dan wel mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden.

Ook het stedelijke gebied heeft invloed op de grondwaterregimes in De Peel. De betrokken overheden (waterschappen en gemeenten) wordt gevraagd om ook binnen het stedelijke gebied zoveel mogelijk water vast te houden. Afstemming met de Streekplanuitwerking en gemeentelijke waterplannen is hiervoor noodzakelijk.

Wij zullen er op toezien dat de waterhuishoudkundige omstandigheden in de GHS en AHS-landschap niet negatief beïnvloed worden. Dit ten behoeve van het behoud en bescherming van de specifieke natuurwaarden in deze gebieden. Aanvullend zullen wij in de eerste planperiode bezien waar en in welke mate maatregelen genomen kunnen worden om de functies in deze gebieden beter op elkaar af te stemmen. Vervolgens nemen wij deze maatregelen op in het uitvoeringsprogramma. Wij zullen initiatieven ter verbetering van de waterhuishoudkundige omstandigheden in de GHS en AHS-landschap ondersteunen.

Aangrenzend aan het gebied De Bult is een zoekgebied projectvestiging glastuinbouw gelegen. De Bult is één van de weinige hoogveenrestanten in Noord-Brabant. Het gebied is een natuurparel in het Streekplan en Habitatrictlijngebied voor natte habitats. Hiermee heeft het dezelfde status als de Groote en Deurnse Peel. Er wordt naar gestreefd om de water- en natuurdoelstellingen van het gebied De Bult te behouden bij de keuze van de locatie en de inrichting van het glastuinbouwgebied (zie §6.6).

Wijstgronden

Langs breuken, zoals de Peelrandbreuk, komen wijstverschijnselen voor. Dit is uniek in Nederland en is van grote aardkundige, geohydrologische, biotische en cultuurhistorische betekenis. Wij willen daarom de wijstgronden beschermen en waar mogelijk herstellen in overleg met de betrokken eigenaren en grondgebruikers. Op plankaart 1 en kaart 14 Water zijn hiervoor zoekgebieden wijstgronden aangegeven. Het voorkomen van wijst en de mogelijkheden voor herstel van wijst in deze gebieden worden nader onderzocht. In het uitvoeringsprogramma hebben wij daartoe, in samenwerking met de reconstructiecommissies van Peel & Maas en Maas & Meierij, een project opgenomen dat de aanpak voor bescherming en herstel nader uitwerkt. Maatregelen voor bescherming en herstel zijn bijvoorbeeld waterconservering, planologische veiligstelling, verwerving en natuurontwikkeling. De meest geschikte maatregelen zullen per gebied verschillen aangezien de wijze, waarop wijst zich manifesteert, verschilt.

Voorgesteld wordt om te experimenteren met herstel van wijst via groenblauwe diensten in het gebied met de meeste potentie. Dat is Geneneind te Bakel. Er zal aangesloten worden bij andere projecten in dit gebied op het gebied van beekherstel en aanpak van de waterkwaliteit (Esperloop). Het project wordt gebaseerd op vrijwilligheid en vergt de ontwikkeling van geschikte instrumenten.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 - 2008	Start pilot waterdoelen Groote Peel
2005 - 2008	Aanpak verdroging Deurnse Peel, Sang en Goorkens, Dommeldal
2005 - 2008	Opstellen Plannen van Aanpak verdrogingbestrijding overige natte natuurparels
2005 - 2016	Opstellen Plannen van Aanpak rond ieder verdroogd natuurgebied (overige natte EHS) en starten van projecten op basis van vrijwilligheid.
2005	Opstellen Plan van Aanpak bescherming en herstel wijst.
2005	Opstellen Plan van Aanpak herstel vennen
2005 - 2008	Plan van aanpak herstel wijst (incl. herstel landschap en cultuurhistorie) voor het gebied Geneneind te Bakel. Experiment met blauwe diensten gecombineerd met beekherstel en aanpak waterkwaliteit (Esperloop).
2005 -2016	Herstel maatregelen wijst uitvoeren waar kansen zich voordoen
2005 -2008	Uitwerken GGOR door provincie+waterschappen

6.2.3 Water- en bodemkwaliteit

Het verbeteren van de bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit is belangrijk in De Peel. Er zijn diverse maatregelen die hieraan voor het hele reconstructiegebied bijdragen. Voor een deel betreft het hier bestaand beleid.

Algehele waterkwaliteit

De Kaderrichtlijn Water is in december 2000 van kracht geworden. Samengevat is het doel van deze richtlijn het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als neven doel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De Kaderrichtlijn gaat er daarbij van uit dat water een erfgoed is dat moet worden beschermd en verdedigd. De Kaderrichtlijn geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Tevens is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn.

Voor het reconstructieproces is van belang dat het stroomgebiedsbeheersplan in 2008 gereed is, waarna de formele procedure voor de vaststelling volgt. In de eerste planperiode van het reconstructieplan (2005-2008) verlenen wij onze medewerking aan het opstellen van de concept-stroomgebiedsbeheersplannen. Wij streven er daarbij naar om deze maatregelen zoveel mogelijk een plaats te geven in het tweede generatie plan voor zover het valt binnen de kaders van de reconstructie. De ervaring die opgedaan wordt in de pilot-projecten zal worden toegepast bij de stroomgebiedsbeheersplannen en maatregelenpakketten die in het kader van de Kaderrichtlijn Water zullen worden uitgewerkt. Tot het moment dat deze stroomgebiedsbe-

heersplannen worden vastgesteld, gaan wij aan de slag met het in dit plan opgenomen uitvoeringsprogramma voor waterkwaliteit.

Aan het realiseren van de waterkwaliteitsdoelstelling wat betreft ongezuiverde lozingen en riool-overstorten wordt voor een belangrijk deel invulling gegeven door generiek beleid. We vinden dit onvoldoende omdat maar een percentage van het totale aantal lozingen wordt gesaneerd. Er wordt naar gestreefd om alle ongezuiverde lozingen en puntbronnen in de Peel te saneren. De primaire verantwoordelijkheid voor het saneren van ongezuiverde lozingen ligt bij de gemeenten. Via het reconstructieplan willen we een versnelling van de uitvoering realiseren. Dit gebeurt met stimuleringsmaatregelen. In het uitvoeringsprogramma staat welk deel wanneer wordt gerealiseerd.

De sanering van de overstorten wordt gestimuleerd door ze op te nemen in het uitvoeringsprogramma. Hiervoor zijn de gemeenten verantwoordelijk. Voor de aanpak van rioolwaterzuiveringsinrichtingen is het waterschap verantwoordelijk.

Stroomgebieden natuurbeken

De ruimtelijke ordening biedt weinig mogelijkheden om de diffuse bronnen aan te pakken. Onder diffuse bronnen wordt voornamelijk de af- en uitspoeling van stoffen in het landbouwgebied bedoeld, zoals nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen. Daarnaast zijn er andere stoffen die lokaal tot problemen leiden, zoals zware metalen, PAK's en hormoonverstorende stoffen.

De normoverschrijdingen voor nitraat en fosfaat zijn groot en doen zich voor in vrijwel het hele Peelgebied. Daarom geven we prioriteit aan die gebieden waar het behalen van de waterkwaliteitsdoelen het belangrijkste is. Dat zijn de stroomgebieden natuurbeken (zie kaart 14). In deze gebieden zal door stimulering (mogelijk met behulp van zogenaamde groene en blauwe diensten) gewerkt worden aan een vermindering van de uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen door extensivering van de grondgebonden landbouw. Dit gebeurt door maatwerk en in nauwe samenwerking met de mensen in het gebied. Voor de overige uitspoelingsgevoelige gebieden geldt het generieke beleid.

Om snel een bruikbaar maatregelenpakket voorhanden te hebben voor het verbeteren van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, willen we experimenteren met middelen en instrumenten. We starten daarom een gebiedspilot in het stroomgebied van de Peelrijt. Dit stroomgebied is belangrijk voor het natte natuurgebied Strabrechtse Heide.

Maatregelen waaraan wordt gedacht zijn o.a. het aanleggen van een rietmoeras, het saneren van ongezuiverde lozingen, het samen met de landbouw zoeken naar mogelijkheden om de uit- en afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te verminderen, het verminderen van het gebruik van koper en zink en het beter afstemmen van de mestgift op de behoefte van het gewas.

De ervaringen uit deze pilot zullen worden gebruikt om te komen tot een grootschalige aanpak van de diffuse bronnen in de tweede en derde planperiode, waarbij nauw zal worden aangesloten bij de op te stellen stroomgebiedsbeheersplannen (Kaderrichtlijn Water).

Bij het onderzoeken van mogelijke maatregelen wordt nadrukkelijk gekeken naar de relatie met het stedelijke gebied en de mogelijkheden om die relatie in positieve zin te beïnvloeden. Het opstellen van een locatiegebonden maatregelenpakket wordt opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Het beheer en onderhoud van de waterlopen wordt onder de loop genomen. Maaisel wordt meestal over de schouwpaden verspreid. Hiervoor kunnen alternatieven worden gezocht.

In het stroomgebied van de Peelrijt ligt ook het landbouwwontwikkelingsgebied voor de intensieve veehouderij Someren-Heide. Dit is niet strijdig met elkaar omdat in het landbouwwontwikkelingsgebied alleen ruimte geboden wordt aan gebouwgebonden activiteiten, welke geen invloed hebben op de waterkwaliteit. Het beleid voor het grondgebruik in dit gebied is hetzelfde als in

de rest van het prioritair stroomgebied.

Inlaat van Maaswater.

Het oppervlaktewater in De Peel heeft op veel plaatsen een weinig gebiedseigen karakter. Op meerdere locaties wordt via het kanalenstelsel Maaswater in het regionale watersysteem gelaten. In de kanaalomleiding rond Helmond treedt een volledige vermenging op van gebiedseigen en gebiedsvreemd water, omdat het Rijkskanalenstelsel en het regionale watersysteem (de Aa) daar samengaan.

Het besluit om Maaswater in te laten is in het verleden genomen voor het peilbeheer ten behoeve van natuur, stedelijk water en landbouw. De behoefte aan wateraanvoer zal in de toekomst verminderen, doordat het gebiedseigen water langer wordt vastgehouden (zie §6.2.1 en §6.2.2).

In het reconstructieplan is herstel van een meer natuurlijk waterpeilverloop en gebiedseigen waterkwaliteit voorzien door het afkoppelen van de, door Maaswater gevoede, bovenlopen van de Astense Aa en de Esperloop.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Ten behoeve van drinkwatervoorziening wordt hoge prioriteit gegeven aan kwaliteit van grondwater in kwetsbare en zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. In De Peel ligt één kwetsbaar grondwaterbeschermingsgebied, namelijk bij Helmond.

Om de grondwaterkwaliteit in de grondwaterbeschermingsgebieden te behouden en te verbeteren, zijn in de Provinciale Milieuverordening (PMV) diverse maatregelen opgenomen. Zo mogen binnen de 25- en 100-jaarszones geen nieuwe agrarische bedrijven gevestigd worden. Dit gebied is dan ook begrensd als verwevingsgebied of extensiveringsgebied voor de intensieve veehouderij (zie §6.9). Dit gebied is tevens benoemd als recreatieve projectlocatie.

Hierdoor kan de landbouw op termijn in dit gebied extensiveren en recreatieve functies zich ontwikkelen.

Het is niet mogelijk om alle gewenste doelen voor waterkwaliteit binnen 15 jaar te realiseren, wel zal er met voldoende middelen een duidelijk vooral gebiedsgerichte verbetering optreden.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 - 2008	Starten pilot waterkwaliteit in prioritair stroomgebied Peelrijt en opstellen maatregelenpakket
2005 - 2008	Stimulering (met groene en blauwe diensten) van extensivering van het grondgebonden landbouwkundig gebruik door maatwerk en in nauwe samenwerking met de gebruikers in het gebied.
2005 - 2008	Opstellen plan van aanpak beheer en onderhoud van de waterlopen
2005 - 2016	Verdere vermindering van inlaat Maaswater door bij de systeempassende waterconservering en het afkoppelen van de bovenlopen Astense Aa en Esperloop ter herstel van een natuurlijker waterpeilverloop en gebiedseigen waterkwaliteit.
2005 - 2016	Saneren alle ongezuiverde lozingen, overstorten en rwzi's
2005 - 2008	Opstellen stroomgebiedsbeheersplannen

6.2.4 Beekherstel

De te herstellen natuurbeken in De Peel zijn door provincie en waterschappen beschreven en de consequenties zijn in beeld gebracht. Beekherstel heeft in De Peel betrekking op de Aa, de Soeloop, de Astense Aa, de Goorloop (incl. Vleutloop), de Esperloop, de Snelle Loop, de Peelse Loop en de Dommel.

Om de beken te herstellen zal een groot deel van de betreffende ruimte (een strook van 25 meter breedte bij bovenloop en 50 meter bij een middenloop zoals aangegeven op het IHS) moeten worden verworven en als natuur worden aangemerkt. Overigens zal een groot gedeelte van deze ruimte tevens benut worden voor regionale waterberging. Waterberging vindt voor een deel immers plaats in de natuurlijke overstromingsgebieden van een beek. Vervolgens kunnen de herstelmaatregelen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld hermeandering, inrichting oevers en aanleg vispassages).

Afhankelijk van de beschikbare middelen en instrumenten wordt het ambitieniveau vertaald in concrete plannen voor beekherstel. In het uitvoeringsprogramma worden deze als concrete projecten opgenomen. Bij het herstel zal rekening gehouden worden met de aanwezige archeologische en aardkundige waarden en de kansen voor cultuurhistorisch herstel en ontwikkeling.

Wij willen het belang van een integrale aanpak van de verschillende waterthema's benadrukken. Vooral voor beekherstel is dit belangrijk, omdat in een beekdal veel waterthema's fysiek samenkomen: herstel van de morfologie van de beek, waterkwaliteitsverbetering, verdrogingbestrijding in het beekdal en regionale waterberging.

Er is overlap met te realiseren ecologische verbindingzones, de te verwerven EHS en de prioritaire stroomgebieden. Daarmee is rekening gehouden bij de prioritering in de te herstellen beek(trajecten). Beken in de prioritaire stroomgebieden, waar ook maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit worden voorzien, hebben de hoogste prioriteit. Dan volgen de beken die door ligging in de natuurgebieden en te verwerven EHS relatief eenvoudig zijn te herstellen (geen extra grondaankopen noodzakelijk). Vervolgens is het criterium dat een middenloop van een beek pas kan worden hersteld als de bovenloop is hersteld. De volgende beektrajecten hebben allen de hoogste prioriteit en zijn aangegeven op kaart 14 (Water):

- Goorloop bovenloop + Vleutbeek
- Soeloop
- Astense Aa benedenloop
- Dommel
- Esperloop
- Snelle Loop (benedenloop)

Hoeveel beektrajecten in totaal hersteld worden binnen de planperiode hangt in grote mate af van de mogelijke combinaties met andere aspecten en de beschikbare middelen en instrumenten.

Voor het herstellen van de bovenloop van de Goorloop en Vleutloop kan de inrichting direct plaatsvinden zodra gronden zijn verworven. Het maken en uitvoeren van het inrichtingsplan hiervoor kan als maatregel in het uitvoeringsprogramma van het reconstructieplan worden opgenomen. Voor de overige beken is het instellen van een lokale commissie noodzakelijk om grondverwerving en kavelruil tot stand te brengen. Hiervoor worden twee uitvoeringsgebieden aangegeven, namelijk voor de combinatie van Astense Aa en Soeloop en de combinatie Esperloop en Snelle Loop. Het herstel van de bovenloop van de Soeloop is opgenomen in het herinrichtingsplan Deurnsche Peel - Mariapeel (Landinrichtingscommissie De Peelvenen, 2004). In het uitvoeringsprogramma staat een aantal projecten voor diverse beken, waarin uitgewerkt

wordt wat de exacte omvang is van de te herstellen beek en wat de exacte maatregelen zijn voor het herstel.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Opstellen inrichtingsplan en uitvoering herstel van de bovenloop van Goorloop en Vleutloop
2005	Instellen 2 lokale commissies voor grondverwerking en kavelruil voor het gebied Astense Aa + Soeloop en het gebied Esperloop + Snelle Loop.
2005 – 2008	Het herstel van de bovenloop van de Soeloop conform het landinrichtingsplan Mariapeel-Deurnsche Peel.

6.2.5 Bodembeheer

Doordat sinds de jaren zestig een ontwikkeling van stalmest naar drijfmest heeft plaatsgevonden, is het humusgehalte van de bodem op de arme zandgronden in De Peel sterk afgenomen. Door verlaging van het organische stofgehalte is de mineralenbenutting afgenomen. Om dit te compenseren en vooral om de gewasopbrengst verder te verhogen is het gebruik van kunstmest (stikstof) in de loop der jaren sterk toegenomen. Het streven naar duurzamere vormen van landbouw betekent ook aandacht besteden aan het aspect bodemvruchtbaarheid. Een goed bodemleven stimuleert de plantengroei waardoor dieren betere voeding krijgen en dus hoogwaardiger mest produceren. Hoogwaardige mest stimuleert weer het bodemleven, waardoor de cirkel weer rond is. Daarom streven we naar het verhogen van het organisch stofgehalte van de arme zandgronden en ondersteunen we projecten op dit gebied.

Het behoud van relatief schone bodems is een randvoorwaarde bij de uitvoering van dit reconstructieplan. Op het moment dat daadwerkelijk wordt ingegrepen in het gebied wordt gestreefd naar het verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem. Met daadwerkelijk ingrijpen wordt o.a. bedoeld: oprichten of verwijderen van bebouwing, aanleggen of verwijderen van beplanting, graven in de bodem en aanpassen van de waterhuishouding. Dit is onder meer aan de orde bij de ontwikkeling van duurzame (project)locaties intensieve veehouderij, herverkaveling, inrichting van gebieden voor regionale waterberging, bos, natuur, landschap en landgoederen en bij beekherstel.

Als de bodem verontreinigd is, wordt deze volgens wettelijke regels verwijderd dan wel op andere wijze gesaneerd. Voorkomen wordt dat er bij functiewijzigingen of intensiever agrarisch gebruik de bodemkwaliteit afneemt of dat onvervangbare waarden worden aangetast.

Het reconstructieplan is afgestemd met het projectbureau Actief Bodembeheer De Kempen.

Daarnaast hebben we bij het opstellen van het reconstructieplan rekening gehouden met de doelstellingen van het project 'Hergebruik en Eindbestemming Gesloten Stortplaatsen'. De voormalige stortplaats Gulbergen wordt omgevormd tot een recreatief object met regionale betekenis.

6.3 Milieu

6.3.1 Ammoniak

De ammoniakemissie en -depositie op bepaalde, voor verzuring gevoelige natuurgebieden in de EHS worden, aanvullend op het generieke beleid, gereuceerd door deze gebieden en de zone daaromheen zoveel mogelijk aan te wijzen als extensiveringsgebied, zie §6.9.1. Rond de

belangrijkste verzuringsgevoelige natuurgebieden in De Peel (Stippelberg, Deurnse Peel, Grootte Peel, Strabrechtse Heide) is de extensiveringszone minimaal 250 meter. Rond andere verzuringsgevoelige natuurgebieden heeft de commissie maatwerk geleverd. De meeste natuurgebieden in De Peel zijn net als in geheel Midden- en Oost-Brabant voor verzuring gevoelig. Nadat het Rijk duidelijkheid heeft gegeven over de ammoniaktoets in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet (VHR/NB-wet) zal, indien noodzakelijk, het reconstructieplan worden aangepast (zie §2.3). Vooralsnog hebben we bij de begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden een minimale afstand van 500 meter tot kwetsbare VHR/NB-wet gebieden aangehouden.

In de extensiveringsgebieden worden bedrijfsverplaatsingen en -beëindigingen en verbreding van de intensieve veehouderij met reconstructiemiddelen ondersteund. De provincie heeft een beslismodel voor ammoniak en stank ontwikkeld wat mede gebruikt kan worden bij de afweging voor bedrijfsverplaatsing en -beëindiging. Daarnaast is bij het aanwijzen van de landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij zoveel mogelijk rekening gehouden met de optimale herverdeling van ammoniakemissies, gezien vanuit het oogpunt van de natuur.

We willen overall maatregelen (op basis van vrijwilligheid) stimuleren welke bijdragen aan een verder vermindering van de ammoniakemissie dan wettelijk verplicht. Daarnaast willen we een strenge controle op het navolgen van het landelijk geldende ALARA-principe uit de Wet Milieubeheer en de AMvB-Huisvesting bij het bieden van uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven in landbouwontwikkelingsgebieden. Bedrijven boven een bepaalde omvang krijgen in ieder geval te maken met de Europese IPPC-richtlijn. Deze richtlijn heeft tot doel emissies te voorkomen en te beperken (zie §2.2.2). Kernpunten van de regeling zijn het toepassen van 'best beschikbare technieken' en het niet veroorzaken van 'belangrijke verontreiniging'. Thans wordt een toetsingskader voor deze en andere milieuregelingen uitgewerkt. Wij achten het niet zinvol om hier extra maatregelen aan toe te voegen, maar zullen wel projecten ondersteunen die de ammoniakemissie en de -depositie op de natuurgebieden verder beperken.

Naast de bescherming van kwetsbare natuurgebieden via zonering willen wij de huidige totale ammoniakemissie (circa 6,2 kton) van De Peel aanzienlijk terugdringen. Voor De Peel streven we naar een ammoniakemissie van 2,7 kton. Dit regionale cijfer heeft uitsluitend de functie van referentiewaarde. Deze referentiewaarde heeft niet als doel bedrijfsontwikkelingen of verplaatsingen te sturen. Als dit sturend zou werken, worden verplaatsingen richting de landbouwontwikkelingsgebieden en bedrijfsontwikkeling in deze gebieden belemmerd. Via deze referentiewaarde wordt inzichtelijk in welke mate het totaal aan reconstructieplannen bij zal dragen aan het behalen van het Brabantse emissiedoel van 18 kton in 2010. De provincie beschikt reeds over een monitoringssysteem om de ammoniakemissie te monitoren, waarbij de gemeenten informatie over de veehouderijen aanleveren: het Bestand Veehouderijbedrijven (BVB).

Het huidige beleid schiet tekort om de gestelde doelen voor de reductie van ammoniak te halen. Dit blijkt o.a. het uit het MER (zie H9 Meest milieuvriendelijke alternatief). Dit betekent dat het beleid moet worden aangescherpt of de doelen bijgesteld. In dit plan is de gecombineerde inzet van de generieke wet- en regelgeving (nationaal en Europees) en de zonering cruciaal voor het realiseren van de doelstellingen ten aanzien van de natuur en- en milieukwaliteit. De provincie gaat de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij en de milieueffecten monitoren. Indien de situatie ontstaat dat (bijvoorbeeld door veranderingen in Europees of nationale wetgeving of ontwikkelingen in de sector), het doelbereik ten aanzien van natuur, milieu, water en leefbaarheid verslechtert dan zullen wij ons beleid heroverwegen.

6.3.2 Stank

Het verminderen van het aantal stankgehinderten is een verantwoordelijkheid van de provincie en vooral van de gemeenten. In dit plan wordt hieraan bijgedragen door een zone van 250 meter rondom stads- en dorpskernen als extensiveringsgebied voor de intensieve veehouderij te begrenzen, zie §6.9.1. Gebieden met hoofddoelstelling ‘Wonen’ houden hierdoor het huidige beschermingsniveau tegen stankhinder.

De stankhinder neemt af door het beëindigen of verplaatsen van intensieve veehouderijbedrijven in deze zone. Ook niet-agrarische lintbebouwingen, bebouwingsclusters en objecten met maatschappelijke (woon)functies zijn gezoneerd als extensiveringsgebied¹. In deze gebieden worden beëindigingsregelingen en omschakelingsregelingen voor intensieve veehouderij-bedrijven ingezet. In principe is deze zone overal 250 meter breed, maar hierbij is lokaal maatwerk geleverd.

In het extensiveringsgebied voor de intensieve veehouderij met primaat ‘Wonen’ geldt momenteel de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder. In verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden en extensiveringsgebieden met primaat ‘Natuur’ leidt de toepassing van de Stankwet tot een lagere bescherming van stankgevoelige objecten, omdat veehouderijbedrijven niet meer belemmerd worden door de omvang van een naburig veehouderijbedrijf (de zogenoemde cumulatie verdwijnt) en omdat er een verschuiving plaatsvindt binnen de categorie-indeling van stankgehinderten.

In een aantal bebouwingsconcentraties en -linten (zonder cultuurhistorische of landschappelijke waarde) zijn verhoudingsgewijs nog zoveel agrarische bedrijven t.o.v. burgerwoningen aanwezig, dat hier voorrang gegeven wordt aan de intensieve veehouderij door deze gebieden te begrenzen als verwevingsgebied (zie Plankaart 2 Sociaal Economische Vitaliteit). Voorbeelden van dergelijke gebieden zijn Stad van Gerwen (Nuenen), Esdonk (Gemert-Bakel), Dijk en Hoekstraat (Asten), Belgeren (Deurne) en Donkersvoort (Laarbeek) en de linten Nieuwendijk en Kerkendijk te Someren. In deze gebieden worden de burgers minder beschermd tegen stankhinder als gevolg van het soepelere stankregime voor de intensieve veehouderij conform de Stankwet.

Om het aantal stankgehinderten in de toekomst te verminderen, is de ontwikkeling van emissiearme stallen zeer gewenst. Ook verplaatsing van het emissiepunt kan hieraan een bijdrage leveren, indien de milieuwinst niet benut wordt voor het houden van meer dieren. In de praktijk is mestaanwending echter een belangrijkere oorzaak van stankhinder dan stallen.

Maatregelen op dit punt kunnen sterk bijdragen aan het realiseren van de doelstelling voor stank. We willen maatregelen stimuleren om de stankhinder bij mestaanwending te verminderen. De kennis die uit het provinciaal project ‘Transitie duurzame landbouw’ naar voren komt, kan in dit verband worden ingezet. Hiertoe zullen wij de provinciale pilots, die gedurende de eerste fase van het reconstructieplan worden uitgevoerd, opnemen in het uitvoeringsprogramma.

Voor de verbetering van de leefbaarheid rond kleine kernen wordt er een interim-beleid opgesteld, vergelijkbaar met de Stad & Milieubenadering. We wensen hiervoor een experimenteerstatus om hiermee op enkele plaatsen ervaring op te doen. Door het strengere stankbeleid kunnen de intensieve veehouderijbedrijven niet verder groeien, maar zijn ook woningbouw en nieuwe economische dragers (bijvoorbeeld in vrijkomende agrarische bebouwing) niet mogelijk. Het interim-beleid moet ervoor zorgen dat in een beperkte periode toch nieuwe functies kunnen ontwikkelen binnen de stankcirkels van veehouderijbedrijven, onder de voorwaarde dat

¹ Het gaat om objecten van categorie 1 en 2 uit de Stankwet

deze bedrijven en hun stankcirkels binnen de planperiode verdwenen zijn. Hiervoor moeten voldoende garanties worden gegeven.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Opstarten pilot reductie stankhinder
2005 – 2008	Inzetten beëindigings- + omschakelingsregelingen in extensiveringsgebieden rond kernen e.d.
2005 – 2008	Opstarten interimbeleid conform Stad & Milieu-benadering

6.3.3 Mestver- en -bewerking en duurzame energie

We willen duurzame productie stimuleren. Hiervoor ondersteunen we zowel initiatieven, die gericht zijn op energiebesparing en productie van duurzame energie, als initiatieven, die bijdragen aan een verantwoorde mestbewerking en -verwerking en vermindering van het mestoverschot.

Wij zullen de productie van duurzame energie stimuleren door projecten in de landbouw te initiëren waarbij fossiele brandstoffen vervangen worden door duurzame energie.

Via mestverwerking en -bewerking wordt gestreefd naar verdringing van kunstmest en onbewerkte mest door kwalitatief hoogwaardige dierlijke meststoffen. Mestverwerking en -bewerking leveren daarmee een bijdrage aan een vermindering van de mineralenverliezen naar grond- en oppervlaktewater en de lucht. Dit levert tevens een bijdrage aan het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid (zie §6.2.5). Door landbouworganisaties, maatschappelijke organisaties en overheden is in dit kader de Leidraad Mest opgesteld (Provincie Noord-Brabant, 2001b). In deze leidraad zijn duurzaamheidscriteria geformuleerd waaraan mestverwerking en -bewerking moet voldoen (zie §2.2.5). Wij ondersteunen en stimuleren activiteiten en projecten die passen binnen deze leidraad. Daarbij werken wij actief mee om geschikte locaties beschikbaar te krijgen. De eerste voorkeur gaat daarbij uit naar bedrijventerreinen, veeverdichtingsgebieden, projectvestigingen glastuinbouw, waterzuiveringen en stortplaatsen. Een tweede voorkeur ligt binnen de landbouwon ontwikkelingsgebieden en de derde voorkeur is voor duurzame locaties in verwevingsgebieden.

Voor de mestverwerkings- en mestbewerkingsinitiatieven, die actueel zijn en worden in De Peel, wordt nagegaan hoe in dat verband op een verantwoorde wijze mestafzet plaats kan vinden. In Deurne, Someren-Heide en Elsendorp liggen het glastuinbouwgebied en het landbouwon ontwikkelingsgebied voor de intensieve veehouderij dicht bij elkaar. Hier liggen kansen voor de afzet van mineralen uit de veehouderij, opwekking van energie, beperking van transportbewegingen en warmtekrachtkoppelingen. We zullen initiatieven op dit gebied ondersteunen. We hebben daarom de LOG's en de aangrenzende gebieden aangewezen als zoekgebied voor mestverwerking.

Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productie door het optimaal benutten van kansen voor energiebesparing en het produceren van groene energie zal worden bevorderd, onder andere door het wegnemen van ruimtelijke belemmeringen.

De kennis die uit het (provinciaal) project 'Transitie duurzame landbouw' naar voren komt,

kan in dit verband worden ingezet. Daarnaast ondersteunen wij vernieuwende projecten die gericht zijn op de vermindering van het mestoverschot en het zorgvuldig omgaan met water en grondstoffen.

Om duurzame productie verder te stimuleren ondersteunen wij allereerst initiatieven, die gericht zijn op het situeren van agrarische bedrijven op de juiste locaties.

Voor alle nieuwe locaties voor intensieve veehouderij en plaatsen waar mestbewerkings- of mestverwerkingsinitiatieven in voorbereiding zijn, wordt aan de hand van de provinciale “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij” bezien of die plekken in aanmerking komen voor de vestiging van een intensieve veehouderij of de vestiging van een mestbewerkings- of mestverwerkingsbedrijf.

Wij willen de provinciale doelstelling van 1-2% energiebesparing per jaar en 5% duurzame energie in 2010 realiseren in De Peel. Daarbij hebben wij de ambitie om het uitvoeren van maatregelen of voorzieningen gericht op energiebesparing of productie van duurzame energie (zonne- en windenergie, toepassing van bio-energie (bijvoorbeeld biomassateelt) warmte-koudeopslag en covergisting bij mestbewerking) via projecten of activiteiten te organiseren en te faciliteren.

Daarbij gaat het om zowel zelfstandige projecten als regionale samenwerkingsprojecten.

Projecten, waarbij de verschillende functies of doelen kunnen worden gecombineerd, hebben onze voorkeur.

Onze inzet richt zich vooral op het scheppen van de juiste voorwaarden en het creëren van een optimale voedingsbodem voor partijen om de uitvoering op te pakken. Daarbij gaat het ondermeer om het mobiliseren van deskundigheid, creativiteit en capaciteit en het betrekken en integreren van aanpalende disciplines, het zorgdragen voor de communicatie tussen alle betrokken partijen en het bevorderen van de toepassing van kennis door kennisoverdracht. Daarbij kan het regionale servicepunt energie een belangrijke spilfunctie vervullen.

Waar mogelijk en zinvol bevorderen wij dat belemmeringen worden weggenomen. Ook spannen wij ons in om minder rendabele projecten, die toch een goede bijdrage aan de doelstelling leveren, mogelijk te maken.

Het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven neemt initiatieven voor de winning van duurzame energie uit biomassa. Wij willen deze activiteiten en nieuwe ontwikkelingen op dit terrein ondersteunen en stimuleren. Dit mede met het oog op de mogelijke bijdrage van deze activiteiten aan de inkomensverbreding binnen de landbouw.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Ondersteunen mestverwerking en -bewerking gekoppeld aan glastuinbouw

6.3.4 Geluid en licht

Binnen De Peel liggen 7 (delen van) stiltegebieden. Voor het grootste gedeelte vallen deze samen met bestaande bos- en natuurgebieden. Het gaat om de volgende, in de provinciale milieuverordening aangewezen gebieden (zie §2.2.2):

- Strabrechtse Heide
- De Pan
- Stippelberg
- Groote Peel
- De Heitrak
- Deurnse Peel
- De Bult

Daarnaast zijn er ook andere gebieden die als stil zijn te typeren, maar die geen specifieke bescherming hebben. Wij zijn van mening dat zowel de stiltegebieden als de stille gebieden zoveel mogelijk beschermd moeten worden tegen gebiedsvreemde geluidsbronnen. Wanneer zich bij de uitvoering van projecten kansen voordoen om de geluidsbelasting te verminderen, zullen we die ondersteunen en/of stimuleren. Omdat er door en langs de stiltegebieden in een aantal gevallen (veelal gemeentelijke) openbare wegen lopen, doen zich met name hier kansen voor om de geluidbelasting te verminderen door deze wegen aan de openbaarheid te onttrekken, af te sluiten of andere verkeersbelemmerende maatregelen te nemen. Een voorbeeld van het aan de openbaarheid onttrekken is het (gedeeltelijk) afsluiten van wegen in natuurgebieden. Voorwaarde bij deze maatregel is dat het gebied wel altijd toegankelijk moet blijven voor de bewoners.

Het landbouwontwikkelingsgebied Someren-Heide overlapt gedeeltelijk met een stiltegebied. Landbouw mag zich ontwikkelen in een stiltegebied. Het is reëel om te verwachten dat het geluidsniveau bijvoorbeeld door meer vrachtverkeer zal toenemen. Om het stiltegebied ook daadwerkelijk stil te houden, willen we de grens van het stiltegebied (m.b.t. de overlap met het landbouwontwikkelingsgebied) aanpassen in de Provinciale Milieu Verordening (PMV) en elders compenseren. Hierbij wordt o.a. aansluiting gezocht bij reeds aanwezige waarden die versterkt worden door stilte zoals de EHS. Het Stiltegebied Stippelberg wordt vergroot (zie kaart 15a Natuur) en kan dienen als compensatie voor Someren-Heide.

Donkere gebieden hebben (nog) geen formele status. In De Peel zijn delen van de grote natuurgebieden Stippelberg, Strabrechtse Heide, Deurnse Peel en Groote Peel als donker te typeren. Deze donkere gebieden moeten zoveel mogelijk beschermd worden tegen lichtbronnen. In de AMvB Glastuinbouw worden reeds maatregelen voorgeschreven om verstoring van de natuur (vooral nachtdieren) te voorkomen. Het aanwijzen van Deurnse Peel als donker gebied hoeft dus geen belemmering te zijn voor de projectvestiging glastuinbouw ten oosten van Deurne. De lichtuitstraling vanuit het stedelijk gebied, door wegverlichting, buitenverlichting en recreatieve voorzieningen kan wel aangepakt worden.

Als er binnen projecten kansen zijn om donkere gebieden te herstellen, zullen we deze ondersteunen en stimuleren. Eventuele maatregelen die ter zijner tijd genomen zouden kunnen worden is het aanpassen van bijvoorbeeld straatverlichting, zodat minder verstrooiing ontstaat.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Verkeersremmende maatregelen op wegen langs/door stiltegebieden

6.4 Natuur

6.4.1 Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS wordt gerealiseerd door:

- aankoop en inrichting van de betreffende gronden en
- beheerovereenkomsten met grondeigenaren af te sluiten in het kader van het Programma Beheer.

De rijksdoelstelling is realisatie van de EHS in 2018. De provinciale doelstelling beoogt een versnelde realisatie in 2011. De voorkeur van de reconstructiecommissie gaat uit naar deze versnelde realisatie. Of dit bereikt wordt, is met name afhankelijk van de beschikbare financiële middelen en de bereidheid van grondeigenaren om te verkopen dan wel beheerovereenkomsten af te sluiten.

Wij stimuleren de versnelde realisatie van de EHS op de volgende wijzen:

- Wij laten aankoopstrategieplannen (ASP) door de Dienst Landelijk Gebied opstellen (met prioritering in aankopen/ruilen/verplaatsen). In dit ASP wordt per knelpunt aangegeven op welke wijze en wanneer dit wordt aangepakt. Bij het opstellen van een Aankoopstrategieplan betrekken wij nadrukkelijk de binnen het gebied opererende landinrichtingscommissies.²
- Wij stimuleren de gemeenten hun gronden voor de EHS beschikbaar te stellen (evt. door kavelruil).
- Wij dragen actief bij aan grondverwerving, kavelruil en verplaatsingen, onder andere door voorlichting te geven over de mogelijkheden en door signalen en wensen uit de streek op te vangen en te melden bij de bevoegde instanties.
- Wij dragen actief bij aan de inzet van het Programma Beheer, onder andere door voorlichting te geven over de mogelijkheden en door signalen en wensen uit de streek op te vangen en te melden bij de bevoegde instanties.
- Wij stimuleren waar mogelijk functiecombinaties.

Wanneer gronden zijn verworven voor de EHS, zijn inrichtings- en beheersmaatregelen nodig om de grond geschikt te maken voor de gewenste natuurdoelen. Zodra duidelijk is dat voldoende grond beschikbaar is, zorgen wij ervoor dat er een inrichtingsplan gemaakt en uitgevoerd wordt.

Wanneer gronden binnen de EHS in particulier natuurbeheer worden genomen, zien wij erop toe dat een inrichtings- en beheersplan wordt opgesteld en uitgevoerd om de gewenste natuurdoelen te realiseren.

In grote delen van de EHS wordt de realisatie van gestelde natuurdoelen (de kwaliteit) bemoeilijkt door externe factoren. Dat zijn verdroging, vermesting, versnippering, verontreiniging, veronttrusting etc. Herstel van de milieuvoorwaarden voor de natuurdoelen is alleen mogelijk als dat op een integrale wijze gebeurt. Wij leggen de prioriteit voor de aanpak van milieuvoorwaarden bij de grote natuurgebieden Stippelberg, Deurnse Peel, Groote Peel, Strabrechtse Heide en Dommeldal (zie §6.2 en §6.3). Daarom heeft het realiseren van de EHS in deze gebieden de hoogste prioriteit.

² Om prioriteiten te kunnen stellen en daarmee gelden te kunnen sturen is een ASP noodzakelijk. Daarnaast vereisen enkele LNV-subsidieregelingen eveneens een ASP

6.4.2 Verbindingszones

Ecologische verbindingzones

Om populaties van dieren en planten een zeker bestaan te bieden, moeten planten en dieren zich kunnen verplaatsen van het ene natuurgebied naar het andere. Het creëren van (robuustere) natuurgebieden alleen is niet voldoende. Met verbindingzones worden natuurgebieden verbonden, zodat een ecologisch netwerk gerealiseerd wordt. Een ecologische verbindingzone (EVZ) is minimaal 25 meter breed.

We kiezen ervoor om EVZ's zoveel mogelijk te combineren met andere functies zoals waterberging, beekherstel of recreatie. In gebieden waar de schop in de grond gaat moet tegelijkertijd de ecologische verbindingzone gerealiseerd worden. Vervolgens moet de betreffende EVZ zo snel mogelijk voltooid worden, omdat de verbinding pas kan functioneren als deze over de gehele lengte is ingericht. Het is helaas niet mogelijk om een prioritering voor de realisatie van de EVZ's aan te geven. Op kaart 15a Natuur zijn daarom alle EVZ's weergegeven.

Verwerving zal niet in alle gevallen noodzakelijk zijn. Dit hangt in belangrijke mate van de functie af die de EVZ in zal gaan nemen.

De benodigde ruimte voor realisering van een EVZ valt vaak volledig samen met de benodigde ruimte voor beekherstel. Door deze koppeling worden de EVZ's langs de Astense Aa en Esperloop versneld gerealiseerd. De realisatie van de EVZ's langs de Eeuwelse Loop en tussen Groote Peel en Witte Bergen is mogelijk door de koppeling met de recreatieve ontwikkelingen in het gebied langs de Gezandebaan. De EVZ's ten noorden en zuiden van Neerkant worden deels aangelegd als uitvoering van het landinrichtingsplan Deurnsche Peel - Mariapeel (Landinrichtingscommissie De Peelvenen, 2004).

Wij versterken de aanleg van de ecologische verbindingzones door gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij de realisatie. Gedeputeerde Staten stellen daarvoor jaarlijks middelen ter beschikking. Tevens zetten wij in op de mogelijkheden van het Rijksbeleid met betrekking tot "groenblauwe dooradering" en het provinciale instrumentarium voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Met behulp van de hieraan verbonden stimuleringsregeling bevorderen wij dat de landschapselementen buiten de EHS hersteld worden en bereikbaar zijn voor planten en dieren. Kansen doen zich voor bij bermbeheer (bijvoorbeeld kruidenrijke bermen langs wegen, fiets- en wandelroutes en waterlopen), teeltvrije zones ter verbetering van de waterkwaliteit en de inzet van stimuleringsmaatregelen voor agrarisch landschapsbeheer.

In De Peel liggen veel natte ecologische verbindingen (gebonden aan waterlopen en beken) en enkele droge ecologische verbindingzones. Concreet kunnen hier de verbindingzones langs het Eindhovens Kanaal en ten noorden van Neerkant worden genoemd. Het Eindhovens Kanaal fungeert als natte EVZ, terwijl de directe omgeving wordt ingericht als een droge ecologische verbindingzone. De droge en natte EVZ worden gecombineerd met recreatie. We denken aan extensieve watersporten (zoals roeien, kanoën en vissen) en fiets- en ruiterroutes. De droge EVZ wordt gevormd door stapstenen, welke aansluiten bij de reeds aanwezige ecologische waarden. De EVZ bij Neerkant wordt door de gemeenten Deurne en Asten in samenwerking met de Landinrichtingscommissie Peelvenen versneld opgepakt.

Ontsnippering

De ruimtelijke samenhang van natuurgebieden kan versterkt worden door natuurgebieden onderling beter met elkaar te verbinden (zie verbindingzones) en isolatie van natuurgebieden op te heffen door het treffen van specifieke maatregelen. Verspreid in het gebied komen knelpunten door deze versnippering. Wij vinden het belangrijk om lopende ontsnipperingsprojecten

te ondersteunen en nieuwe initiatieven te stimuleren, omdat daarmee de migratie en uitwisseling van soorten in stand blijft en populaties zich weer kunnen herstellen. Dit is van belang voor de realisatie van de natuurdoelen in de EHS en voor het behoud van soorten.

Rijk en provincie pakken het beleid voor ontsnippering op via verschillende ontsnipperingsprogramma's. Deze programma's beschrijven knelpunten die met ontsnipperingsmaatregelen worden aangepakt. Ontsnipperingsmaatregelen kunnen qua aard en omvang sterk verschillen. Zowel relatief kleine ingrepen zoals het plaatsen van wildspiegels, als grote ingrepen zoals het aanleggen van ecoducten valt onder ontsnippering.

De provincie heeft sinds 1999 een subsidieregeling ten behoeve van ontsnippering van gemeentewegen. Deze regeling biedt gemeenten de mogelijkheid van medefinanciering voor bepaalde ontsnipperingsprojecten. Wij ondersteunen gemeentelijke ontsnipperingsprojecten en stimuleren nieuwe initiatieven.

Bij de realisatie van nieuwe infrastructurele projecten verzoeken wij nadrukkelijk om een verdere versnippering van natuurgebieden te voorkomen.

Op kaart 15a Natuur zijn de ontsnipperingspunten weergegeven. In De Peel liggen de aandachtsggebieden voor ontsnippering bij de rijksweg A67, die de Strabrechtse Heide en de Peelvenen doorsnijdt en in de stedelijke regio Eindhoven-Helmond. In de stedelijke regio zijn veel gebieden die voor ontsnippering in aanmerking komen. Dit heeft te maken met de relatief hoge dichtheid aan bebouwing en infrastructuur.

Uitgangspunt voor de ontsnippering is het tot stand brengen van verbindingzones tussen de bestaande en toekomstige bos- en natuurgebieden. De doelsoorten zijn kleine zoogdieren, amfibieën en reptielen. Ter hoogte van bosplan Vaarle (A270) is de Ree de doelsoort. In De Peel worden in het eerste deel van de planperiode vooral faunapassages voor dassen en kleinwild worden aangelegd rondom de Stippelberg, in het Middengebied (tussen Eindhoven en Helmond) en nabij de Strabrechtse Heide.

Robuuste ecologische verbindingen

Doel van de robuuste ecologische verbindingen (REV) is het realiseren van een robuust, duurzaam ecologisch netwerk, waarin de regionale natuur- en landschapseenheden en de natuurlijke eenheden met elkaar worden verbonden. In De Peel is één robuuste ecologische verbindingzone geprojecteerd, namelijk tussen de Stippelberg en Deurnse Peel/Mariapeel. In de hoogveenrestanten leven veelal weinig mobiele soorten als de Heikikker, Gladde slang, Heideblauwtje en slecht verspreidende planten als het Moeraskartelblad. Om de verbinding voor deze soorten geschikt te maken is een hoog ambitieniveau nodig dat uitgaat van de realisatie van grote knopen (tussenliggende leefgebieden van circa 300 hectare en maximaal 2 kilometer van elkaar gelegen) en een verbindende corridor van minimaal 500 meter breed.

De doelstelling van de robuuste ecologische verbindingzone overlapt met een aantal andere doelstellingen, zoals EHS en 250 meter-zone extensiveringsgebied rond natuur (A-gebied). Verder wordt het landschappelijke karakter van de zandgronden versterkt door het realiseren van de robuuste verbinding en ontstaat er door de verbinding een belangrijke toegevoegde waarde voor bepaalde recreatievormen in het landelijk gebied, zoals natuurgerichte en bewegingsrecreatie.

De provincie heeft een inventarisatie uitgevoerd naar de mogelijkheden van deze REV. Het Rijk (LNV) moet aangeven of zij hiervoor geld wil vrijmaken gedurende de reconstructieperiode. Wij nemen de REV niet op in het reconstructieplan omdat er onvoldoende zekerheid is voor voldoende middelen voor het aankopen van de grond en de gebouwen van de betrokkenen.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Aanleg faunapassages voor dassen en klein wild o.a. bij Stippelberg, tussen Eindhoven en Helmond en nabij Strabrechtse Heide
2005 – 2008	Aanleg EVZ's bij Neerkant en langs Eeuwelse Loop

6.4.3 Regionale natuur- en landschapseenheden

De regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE) vormen een nieuw beleidsconcept uit het Streekplan 2002. In De Peel liggen (delen van) 3 RNLE'n: Stippelberg, Peelvenen en Kempische Beken. Wij hebben als taak deze eenheden te begrenzen en een bijdrage te leveren aan de volgende hoofd- en nevendoelstellingen van de RNLE.

Hoofddoelstelling:

- vormen van grote, robuuste natuurrijke en landschappelijk waardevolle eenheden
- tegenwicht bieden tegen verstedelijking en uitbreiding van de infrastructuur
- versterking van natuur en landschap buiten de EHS in combinatie met een bij de schaal en waarden van het gebied passende landbouw en extensieve recreatie
- behoud en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie

Nevendoelstelling:

- creëren van gebieden met stilte, ruimte en duisternis (zie ook §6.3.4)
- bieden van extensieve recreatiemogelijkheden
- bevorderen van agrarisch natuur- en landschapsbeheer als nieuwe economische drager
- bijdragen aan strategisch waterbeheer

Enkele maatregelen die hieraan bijdragen zijn:

- de integrale zonering voor de intensieve veehouderij leidt ertoe dat de ammoniakemissie rond alle genoemde RNLE'n afneemt.
- de aanpak van de waterkwaliteit in het stroomgebied van de Peelrijt. Dit stroomgebied behoort tot de 4 stroomgebieden natuurbeken in De Peel waar de problematiek van waterkwaliteit wordt aangepakt in en is pilot voor de aanpak waterkwaliteit (zie §6.2.3).

Om de doelstellingen van de RNLE'n te realiseren, initiëren en stimuleren wij de uitvoering van projecten die hierop zijn gericht, zoals agrarisch natuurbeheer, realiseren van randvoorwaarden voor natuurparels en aanleg nieuwe landschapselementen.

Er is overeenstemming met het overlegorgaan voor het Nationale Park De Groote Peel over de delen van het reconstructieplan die relevant zijn voor dit park. Het reconstructieplan is bovendien afgestemd op het beheers- en inrichtingplan voor dit park (Overlegorgaan Nationaal Park De Groote Peel, 2002).

Wij hebben de RNLE-gebieden begrensd onder de volgende voorwaarden:

- De RNLE-begrenzing heeft géén enkele consequentie voor de aanwezige agrarische functies in het gebied, maar is uitsluitend een belemmering voor verdere verstedelijking (rode functies) in het gebied.
- De onderliggende Streekplancategorieën (GHS / AHS-landschap) bepalen wat de mogelijkheden zijn voor landbouw en recreatie & toerisme.
- Binnen de grenzen van de RNLE zijn er meer mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer.

- Binnen de RNLE is het mogelijk landschapscampings op te richten.
- Oppervlak op een vergelijkbaar niveau als in het Streekplan

Het is onduidelijk of (grootschalige) uitbreidingen met “rode” functies zoals verblijfsrecreatie, zwembaden en kantinegebouwen worden beïnvloed door de RNLE. Alle recreatieve objecten zijn daarom zoveel mogelijk buiten de RNLE gehouden om de gewenste uitbreidingen (en kwaliteitsverbetering) passend bij de toeristisch-recreatieve visie mogelijk te maken. Wanneer een recreatiebedrijf wel binnen de RNLE is gelegen, is aangegeven welke ontwikkelingen daar toch zijn toegestaan.

Wij hebben de RNLE'n uit het Streekplan op perceelsniveau begrensd. Hiermee vervalt de RNLE-begrenzing zoals opgenomen op de Streekplankaart. Indien delen van de AHS-landschap subzone RNLE-landschapsdeel door de begrenzing buiten de RNLE komen te liggen, krijgen zij de status van AHS-landbouw.

Bij de begrenzing is zoveel mogelijk uitgegaan van wegen en waterlopen. Het resultaat is weergegeven op plankaart 1 Omgevingskwaliteit. Wij zijn ons ervan bewust dat de RNLE-grenzen ter discussie komen bij aanleg of verbetering van hoofdwegen, bijvoorbeeld als gevolg van de realisatie van de “ruit” rond Eindhoven-Helmond. Heroverweging van de RNLE-grenzen of nieuwe doorsnijding van de RNLE kan dan noodzakelijk zijn.

Per RNLE wordt een vergelijking gemaakt tussen het oppervlak van de verschillende Streekplancategorieën binnen de RNLE-grens in het Streekplan en binnen de RNLE-grens volgens het reconstructieplan. Bij grote afwijkingen wordt hiervoor een verklaring gegeven.

1. RNLE Stippelberg

Recreatiebedrijven, zoals Kanthoeve, Camping Grotelse Heide, Naturistisch Park Elsendorp en Landgoed Nederheide, zijn buiten de RNLE gehouden om hier kwaliteitsverbetering mogelijk te maken.

Het recreatieve projectlocatiegebied Stippelberg-zuid (zie §6.7.3) overlapt met de RNLE. Dit vormt geen belemmering voor realisering van de gewenste ontwikkelingen van bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen in dit projectlocatiegebied, zoals deze zijn vastgelegd in de recreatieve visie en in de toeristisch-recreatieve ontwikkelingstabel (bijlage 5).

GHS-Natuur

Er is 142 ha GHS-Natuur extra binnen de RNLE begrensd (natuurparel).

GHS-Landbouw

Er is 308 ha GHS-landbouw minder binnen de RNLE begrensd (20% minder).

In totaal is 74 ha leefgebied kwetsbare soorten extra begrensd.

Leefgebied Struweelvogels is met circa 386 ha afgenomen binnen het RNLE-gebied.

Motivatie:

In Gemert-Bakel is de laatste 10 jaar een beleid gevoerd om struweelvogels in de gehele gemeente te stimuleren. Dit heeft geleid tot een grote toename en verspreiding van struweelvogels in de gehele gemeente. Hierdoor komen struweelvogels ook voor in tot dan toe zuivere agrarische gebieden zoals de Mortelse Peel. Het is een averechtse beloning om dergelijke gebieden te benoemen tot leefgebied struweelvogels, wat inhoudt dat de aanwezige landbouwbedrijven extra beperkingen krijgen opgelegd. Hierover zijn tussen GS en gemeente Gemert-Bakel afspraken gemaakt. Dit houdt in dat er soepeler wordt omgegaan met de categorie GHS-struweelvogels in Gemert-Bakel dan in het Streekplan 2002 verwoord staat. De Mortelse Peel is daarom buiten de RNLE gehouden. Als compensatie is het gebied Vinkenpeel geheel binnen de RNLE gelegd en is het gebied De Biezen eraan toegevoegd.

Tabel 6.1 Overzicht verandering Streekplancategorieën in oppervlak t.o.v. de globale begrenzing in Streekplan 2002 voor RNLE Stippelberg

	Streekplan 2002 (ha)	Rc-plan (ha)	Verandering (ha) (%)	
GHS Natuur	4627	4769	+ 142	+ 3
Natuurparel	2465	2623	+ 158	+6
Overig bos en –natuurgebied	2162	2146	- 16	- 1
GHS Landbouw	1531	1223	- 308	- 20
Leefgebied kwetsbare soorten	240	314	+ 74	+ 31
Leefgebied struweelvogels	1288	902	- 386	- 30
Natuurontwikkelingsgebied	3	7	+ 4	+ 133
AHS Landschap	2552	2190	- 362	- 14
Leefgebied dassen	684	502	- 182	- 27
Waterpotentiegebied	0	0	0	0
RNLE-landschapsdeel	1868	1145	- 723	- 39
Overig	0	543	+ 543	+ ∞
Totaal	8710	8182	- 528	- 6

AHS-Landschap

Er is 362 ha AHS-landschap minder binnen de RNLE begreind (14% minder). Het betreft hier ongeveer 180 ha leefgebied dassen en 720 ha RNLE-landschapsdeel, dat uit de RNLE is gehouden. Er is echter 543 ha AHS aan toegevoegd. Deze grond krijgt dus de status van AHS-landschap.

Motivatie: Het oppervlak AHS-landschap is afgenomen door het buiten de RNLE houden van de bestaande recreatieve functies als Kanthoeve en landgoed Nederheide en het afronden op wegen. Daarnaast is bij de Mortelse Peel de RNLE-grens op ongeveer 250 m van de Stippelberg gelegd (argumentatie zie GHS-landbouw).

Totaal

Het totale oppervlak van RNLE Stippelberg is met bijna 528 ha afgenomen. Dit is 6% van het oppervlak zoals dit globaal begreind is in het Streekplan 2002.

2. RNLE Peelvenen

Bij RNLE Peelvenen liggen de kern Neerkant en Helenaveen binnen de begrenzing van de RNLE. Dit heeft geen gevolgen voor mogelijke maatregelen om de leefbaarheid in deze kernen te kunnen stimuleren, bijvoorbeeld door nieuwe bedrijvigheid en woningen. De mogelijkheden van deze maatregelen worden bepaald door het RSP en de beleidsnota 'Buitengebied in ontwikkeling'. Bij het gebied De Snoerts is de grens van de RNLE iets dichterbij de Deurnse Peel gelegd om geen overlap met het landbouwontwikkelingsgebied te creëren en de grens van de RNLE gelijk te houden met de grens van de landinrichting Peelvenen. De begrenzing sluit verder op hoofdlijnen aan bij het voorstel van het Streekplan. De RNLE Peelvenen ligt voor de helft op Limburgs grondgebied. De RNLE wordt daar niet begreind.

De grens van de RNLE sluit aan op het intensief recreatief gebied Gezandebaan. De RNLE vormt geen (extra) belemmering voor de realisering van de gewenste ontwikkelingen van bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen in het intensief recreatief gebied, zoals deze zijn vastgelegd in de recreatieve visie en in de toeristisch-recreatieve ontwikkeltabel (bijlage 7). De recreatieve ontwikkelingen worden afgestemd op de te beschermen natuurwaarden en te realiseren natuurdoelen ten zuiden van dit gebied (vernatting Groote Peel, habitat ganzen, struweelvogels). Daarom zijn langs de zuidzijde van de Gezandebaan alleen op de bestaande bouwblokken recreatieve ontwikkelingen mogelijk, waarbij de bouwblokken max. 1,5 ha groot mogen worden. Alleen in de bestaande bebouwing is verblijfsrecreatie mogelijk. Voor de aanwezige golfbaan wordt bekeken of deze zich kan ontwikkelen tot een volwaardige 18-holes golfbaan. In bijlage 8.3 is een voorzet gegeven, die goede aanknopingspunten bevat om deze ontwikkeling mogelijk te maken. In tabel 6.2 staat de oppervlakteverdeling opgrond van de begrenzing van de RNLE Peelvenen.

Tabel 6.2 Overzicht verandering Streekplancategorieën in oppervlak t.o.v. de globale begrenzing in Streekplan 2002 voor RNLE Peelvenen

	Streekplan 2002 (ha)	Rc-plan (ha)	Verandering (ha) (%)	
GHS Natuur	3699	3605	- 94	- 2
Natuurparel	3393	33950	+ 2	0
Overig bos en –natuurgebied	306	210	- 96	- 31
GHS Landbouw	1534	1527	- 7	- 1
Leefgebied kwetsbare soorten	1262	1279	+ 17	+ 1
Leefgebied struweelvogels	270	246	- 24	- 9
Natuurontwikkelingsgebied	2	2	0	0
AHS Landschap	2155	1586	- 569	- 26
Leefgebied dassen	431	316	- 115	- 27
Waterpotentiegebied	17	39	+ 22	+ 129
RNLE-landschapsdeel	1707	1251	- 492	- 29
Overig	0	169	+ 16	+ ∞
Totaal	7388	6718	- 670	- 9

GHS-Natuur

Er is 94 ha GHS-Natuur extra binnen de RNLE begremsd, grotendeels bestaand uit overig bos en natuurgebied.

GHS-Landbouw

Er is 7 ha GHS-landbouw minder binnen de RNLE begremsd (1% minder).

Het aantal ha leefgebied kwetsbare soorten is toegenomen binnen de RNLE, terwijl het aantal ha leefgebied struweelvogels is afgenomen (-25 ha).

AHS-Landschap

Er is 569 ha AHS-landschap minder binnen de RNLE begremsd. Er is 115 ha dassenleefgebied en ongeveer 492 ha RNLE-landschapsdeel minder begremsd. Er is circa 20 ha waterpotentiege-

bied en 16 ha overige AHS toegevoegd.

Motivatie: Om overlap van de RNLE en het landbouwontwikkelingsgebied te voorkomen is de begrenzing op elkaar afgestemd.

Totaal

Het totale oppervlak van RNLE Peelvenen is met 670 ha afgenomen. Dit is 9% van het oppervlak zoals dit globaal begrensd is in het Streekplan 2002.

3. RNLE Kempische Beken

RNLE Kempische beken ligt voor het grootste deel in reconstructiegebied Boven-Dommel. De begrenzing in De Peel volgt in grote lijnen het voorstel van het Streekplan en voegt daar het natuurgebied Boksenberg en omgeving aan toe. In deze omgeving komen veel kwetsbare soorten (struweelvogels) voor. Het projectlocatiegebied tussen Someren en het Keelven, zoals aangegeven in het reconstructieplan, ligt deels binnen de RNLE. De recreatieve ontwikkelingen worden hierop afgestemd. Hiervoor wordt door de gemeente nog een aparte visie opgesteld. De ontwikkeling van een golfbaan in het stroomgebied van de Peelrijt kan een bijdrage leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit t.b.v. de Strabrechtse Heide (zie bijlage 8.2).

In het noorden is het gebied rond Hersel en Eindje toegevoegd vanwege de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Bij Mierlo is het gebied Luchen buiten de RNLE gehouden, omdat hier in de toekomst woningbouw zal plaatsvinden.

In het RSP is besloten dat de RNLE niet binnen de grens van de stedelijke regio mag komen te liggen. De grens van de RNLE sluit nu bij Lungendonk aan bij de grens van de stedelijke regio.

Door deze aanpassingen is een areaal AHS-Landschap (RNLE-landschapsdeel) aan de RNLE onttrokken.

GHS-Natuur

Er is 393 ha GHS-Natuur extra binnen de RNLE begrensd, waarvan bijna 160 ha natuurparel.

GHS-Landbouw

Er is 221 ha GHS-landbouw minder binnen de RNLE begrensd.

Hiervan is circa 110 ha kwetsbare soorten, circa 120 ha leefgebied struweelvogels.

Leefgebied Struweelvogels is meer dan 10% afgenomen binnen het RNLE-gebied. Dit heeft vooral plaatsgevonden in reconstructiegebied in Boven-Dommel. De motivatie hiervoor staat in het reconstructieplan Boven-Dommel.

Tabel 6.3 Overzicht verandering Streekplancategorieën in oppervlak t.o.v. de globale begrenzing in Streekplan 2002 voor RNLE Kempische Beken

	Streekplan 2002 (ha)	Rc-plan (ha)	Verandering (ha)	(%)
GHS Natuur	13005	13398	+ 393	+ 3
Natuurparel	9003	9162	+ 159	+ 2
Overig bos en –natuurgebied	4002	4236	+ 234	+ 6
GHS Landbouw	2411	2190	- 221	- 9
Leefgebied kwetsbare soorten	1436	1337	-99	- 7
Leefgebied struweelvogels	698	573	- 125	- 18
Natuurontwikkelingsgebied	277	280	+ 3	+ 1
AHS Landschap	4112	3035	- 1077	- 26
Leefgebied dassen	0	0	0	0
Waterpotentiegebied	0	0	0	0
RNLE-landschapsdeel	4112	2818	- 1294	- 31
Overig	0	217	+ 217	+ ∞
Totaal	19528	18623	- 905	- 52

AHS-Landschap

Er is 1077 ha AHS-landschap minder binnen de RNLE begreind. Binnen reconstructiegebied De Peel zijn er vooral gronden aan de RNLE toegevoegd, zoals in Lungendonk en bij de kern Someren. De afname heeft vooral plaatsgevonden in Reconstructiegebied Boven-Dommel. De motivatie hiervoor staat in het reconstructieplan Boven-Dommel.

Totaal

Het totale oppervlak van RNLE Kempische Beken is met 905 ha afgenomen. Dit is 5% van het oppervlak zoals dit globaal begreind is in het Streekplan 2002.

6.4.4 Soortenbescherming

In veel gevallen is (een extensieve vorm van) grondgebonden veehouderij goed te combineren met behoud van natuur- en landschapswaarden. Daarom stimuleren wij deze vorm van grondgebruik (o.a. door inzet van Koopmansgelden), in samenhang met een vergoedingsregeling voor natuur- en landschapsbeheer en het afsluiten van convenanten.

Bescherming en versterking van natuur- en landschapswaarden vinden op dit moment reeds plaats door ontwikkelingen te toetsen aan de beschermingsformules die in Streek- en bestemmingsplan zijn aangegeven en door het stimuleren van maatregelen gericht op behoud en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden. De maatregelen die gestimuleerd worden, passen binnen de subsidievoorwaarden van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) en de Subsidieregeling Natuurbeheer (Rijksmiddelen) en de provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer welke naar verwachting op korte termijn ingaat.

Aanvullend stimuleren wij maatregelen gericht op behoud en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden die passen binnen de visie voor de verschillende RNLE'n in De Peel. Dit doen wij door het opstellen van gebiedscontracten, in samenwerking met de partners in het landelijk gebied. Niet alle agrarische functies zijn te combineren met behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden. Zo kan een weidevogelgebied niet gecombineerd worden met intensieve teelten. Daarom weren wij op bepaalde plaatsen functies indien die strijdig zijn met de te realiseren doelstellingen voor natuurwaarden. Dit is aangegeven op kaart 20 Recreatie en de (ligging landbouwontwikkelingsgebieden) op kaart 19

Intensieve veehouderij: integrale zonering.

Wij beschermen kwetsbare soorten zoveel mogelijk. Kwetsbare plantensoorten zijn vrijwel geheel gebonden aan de natuurgebieden binnen de EHS. Kwetsbare diersoorten komen ook daar buiten voor. Het grootste deel van deze leefgebieden zijn beschermd via de Streekplancategorie GHS-landbouw leefgebied kwetsbare soorten. Buiten deze gebieden komen ook kwetsbare soorten voor, alleen in minder hoge dichtheid. Door alleen bescherming van het leefgebied dragen we onvoldoende bij aan het beschermen van de kwetsbare soorten. Daarom dragen wij bij aan instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid van dier- en plantensoorten door versterking van de voor de soort noodzakelijke leefomgeving.

Voor De Peel is een kanskaart gemaakt van de aanwezige kwetsbare soorten en hun potentieel leefgebied (zie kaart 15b Natuur 2). Daarnaast hebben we de maatregelen geïnventariseerd die bijdragen aan de bescherming van deze soorten. Hieruit kunnen direct projecten worden afgeleid. Een samenvatting hiervan is opgenomen in tabel 6.4. Het betreft hier kwetsbare soorten binnen en buiten de EHS waarbij de vrijwillige medewerking van grondeigenaren noodzakelijk is. De aanduiding van de leefgebieden van kwetsbare soorten op kaart 15b Natuur 2 geeft alleen aan waar kansen liggen om het leefgebied van de aangeduide soort te versterken. De kaart is **NIET** te beschouwen als (wettelijk) beleidskader voor de bescherming van soorten. Hiervoor wordt verwezen naar de Streekplancategorieën Leefgebied kwetsbare soorten, Leefgebied struweelvogels, Leefgebied dassen en de bepalingen voortvloeiende uit nationale- en internationale wetgeving.

De plankaart en toelichting zijn bedoeld als een pragmatisch middel om tot uitvoerbare projecten te komen. Het beoogt **NIET** een uitputtend soortbeschermingsplan voor De Peel te zijn.

Voor een belangrijk aantal soorten is op dit moment nog geen soortbeschermingsplan gereed. Daarmee belemmert deze kaart niet de gewenste ontwikkelingen, maar profiteren de kwetsbare soorten van de ontwikkelingen in het gebied. Op de CD-ROM staat de toelichting bij de kanskaart kwetsbare soorten.

Waar actief ingrijpen noodzakelijk is, wordt dat in een uitvoeringsplan aangegeven. Dit uitvoeringsplan zal in de eerste planperiode worden opgesteld.

Tabel 6.4 Overzicht belangrijkste kwetsbare soorten en gewenste maatregelen

Soortengroep	Belangrijkste habitateisen	Mogelijke maatregelen
Amfibieën en reptielen	Aanwezigheid van poelen of plasjes Zandige of venige ondergrond Verspreide bomen / planten	Aanleg / herstel van poelen Verbindingen via ondiepe greppels/ houtwallen Afsluiten zandwegen voor gemotoriseerd verkeer Aanpak waterkwaliteit Inrichten overhoeken
Struweelvogels	Afwisselend bosjes, houtwallen en hagen Kruidenrijke bermen / perceelsranden Extensief beheerd agrarisch gebied	Aanplant loofhout langs wegen Aanleg / herstel landschapselementen Randenbeheer
Dassen	Aaneengesloten netwerk van landschapselementen Vochtige, begraasde graslanden	Aanleg dassentunnels Vernatten perceelsranden Beperken verkeer
Weidevogels, ganzen en kraanvogels	Hoge waterstand Grasland Openheid Rust	Minimaliseren aantal bewerkingen van het land tijdens broedseizoen Lokaliseren nesten
Dagvlinders	Specifieke waardplanten Kleinschalig landschap Vochtige omstandigheden Kruidenrijke ruigten en perceelsranden	Grote grazers in bosranden / bosweiden Bosvorming (van naaldbos tot loofbos) Waterkwaliteit verbeteren Stimuleren van randenbeheer
Planten en plantgemeenschappen	Goede waterkwaliteit / kwel Niet verstoorde bodem	Tegengaan afvoer van kwel Handhaven oud reliëf in weilanden /akkers Aanpak waterkwaliteit
Vleermuizen	Donkere gebieden Waterrijke gebieden	Zones vrijwaren van verlichting Herstel / behoud laanbeplanting
Overige soorten (libel, zwaluw, uil, vis)	Vennen Open stallen Halfopen agrarisch landschap	Herstel vennen Verbeteren nestplaatsen Behoud/ herstel kleine landschapselementen

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Stimuleren projecten ter bescherming kwetsbare soorten
2005 – 2008	Opstellen uitvoeringsplan soortenbescherming

6.4.5 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Het landschap is gevormd en wordt onderhouden door de (agrarische) activiteiten van de mens. Het is voor het beheer van het landschap belangrijk dat er agrariërs in het gebied blijven, die het landschap mede onderhouden. Door de teruggang van het aantal agrariërs in het gebied wordt het onderhoud van het buitengebied in de toekomst een probleem. Agrarisch natuurbeheer kan hiervoor een oplossing bieden door de agrarische bedrijven een verbreding van het inkomen te bieden.

In De Peel liggen veel kansen voor agrarisch natuurbeheer. Alle categorieën gebieden waar agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan worden ingezet zijn in ruime mate aanwezig (zowel vanuit natuur, landschappelijk als cultuurhistorisch oogpunt). Voorbeelden van deze gebieden zijn: AHS-landschap, EHS, RNLE'n, EVZ's en landschapsecologische zones.

Voor een deel van genoemde gebieden geldt dat het risico van vervlakking, verstening en verrommeling van het landschap nog steeds bestaat. Door agrarisch natuurbeheer kan deze ontwikkeling worden omgebogen. Tevens zien we een rol weggelegd voor agrarisch natuurbeheer in combinatie met water- en milieubeheer (bijvoorbeeld met de bufferzones uit de EHS waar geen mest en bestrijdingsmiddelen worden toegepast).

Verskillende regelingen voorzien in vergoedingen voor agrarisch natuurbeheer:

- In beheersgebieden en in de zogenoemde ruime jas zoekgebieden bestaan mogelijkheden voor vergoedingen op basis van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN).
- Er is een provinciale regeling voor de aanleg van landschapselementen (die wordt uitgevoerd door het Brabants Landschap).
- Er is een provinciale regeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Deze regeling kent een gebiedsgerichte benadering. De ondernemers zullen gemeenschappelijk aanvragen moeten doen.

We stimuleren ondernemers om maximaal gebruik te maken van de mogelijkheden van deze regelingen. In de praktijk blijkt dat er maar zeer beperkt gebruik gemaakt wordt van de SAN. We pleiten ervoor dat de oorzaken hiervan worden onderzocht en dat de conclusies worden meegenomen bij het ontwerp van de nieuwe provinciale regeling.

Gemeenten zullen worden aangespoord te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor regelingen op het gebied van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Hierbij wordt ook gedacht aan het in gebruik geven van gemeentegronen aan agrariërs die meedoen met agrarisch natuurbeheer en/of producten verbouwen die leiden tot streekproducten.

We ondersteunen initiatieven die gericht zijn op (verbetering van) samenwerkingsverbanden tussen agrariërs met optimalisatie van agrarisch natuur- en landschapsbeheer als doel.

Wij zullen actief bijdragen aan de inzet van de rijksregeling voor Agrarisch Natuurbeheer (SAN) alsmede van de toekomstige provinciale Stimuleringsregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANL). Verder laten wij voor de volgende maatregelen onderzoeken welke (samenwerkings)mogelijkheden er zijn binnen de provinciale Stimuleringsregeling ANL Noord-Brabant:

- Het opstellen van een regionale landschapsvisie inclusief uitvoeringssprogramma (zie §6.5).
- Combinaties met water- en milieubeheer (o.a groen-blauwe diensten).
- Het opzetten van gemeentelijke en/of waterschapsregelingen m.b.t. ANL-beheer.
- Het instellen van een regionale overlegstructuur tussen gemeenten ten behoeve van het landschap.
- Het afsluiten van gebiedscontracten.
- Het instellen van coördinatoren.

Daarnaast ondersteunen wij initiatieven voor samenwerkingsverbanden voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De Stimuleringsregeling ANL zal met prioriteit ingezet worden in de GHS-landbouw, AHS-landschap en de RLNE'n, omdat vooral in deze gebieden natuur- en landschapswaarden dienen te worden beschermd en/of ontwikkeld. Dit betekent niet dat initiatieven in de AHS-landbouw, die een belangrijke bijdrage leveren aan het Brabantse landschap, op voorhand uitgesloten worden van subsidie in het kader van deze regeling.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Onderzoek starten naar mogelijkheden voor gemeentelijke en/of waterschapsregelingen op het gebied van agrarisch natuur- en landschapsbeheer
2005 – 2008	Opstellen van een regionale landschapsvisie inclusief uitvoeringssprogramma
2005 – 2008	Instellen van een regionale overlegstructuur tussen gemeenten ten behoeve van het landschap
2005 – 2008	Afsluiten van gebiedscontracten.

6.5 Landschap en cultuurhistorie

Voor een optimale ruimtelijke kwaliteit worden bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden behouden, hersteld en eventueel verder ontwikkeld. Daarnaast wordt het landschapsbeeld verbeterd door de aanleg en bescherming van een lokaal en regionaal landschappelijk raamwerk, groen rondom de dorpen en steden, aanleg van nieuwe landgoederen en inpassing van agrarische bebouwing. Hierbij worden de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden als inspiratiebron genomen.

Om al deze ontwikkelingen in samenhang te bezien, zal in de eerste planperiode een regionale landschapsvisie worden opgesteld (zie §6.4.5). Daarnaast zijn wij van mening dat de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het buitengebied nadrukkelijk in de gemeentelijke welstandsnota's aandacht verdienen. Een visie op de relatie tussen de kernen en het omliggende buitengebied wordt verder uitgewerkt in dorpsontwikkelingsplannen. Hierin wordt ook aandacht besteed aan leefbaarheid, het verminderen van het aantal stankgehinderten en de sociaal-economische ontwikkeling van de kernen (zie §6.8.2). Tenslotte zullen wij voor projecten die grote ruimtelijke gevolgen hebben beeldkwaliteitsplannen opstellen.

Als aftrap voor een regionale landschapsvisie wordt een inspiratiekaart landschap De Peel gemaakt. Het doel van deze kaart is om de kansen voor versterking van het landschap zoveel mogelijk te benutten (op de kaart wordt geen beleid aangegeven). Wij zijn van mening dat de inspiratiekaart een rol kan spelen bij de beantwoording van de volgende twee typen vragen:

- Hoe kunnen *nieuwe ontwikkelingen* (bijv. inplaatsing intensieve veehouderij, realisering regionale waterberging, natuurontwikkeling) een bijdrage leveren aan het versterken van de regionale verschillen in De Peel en daarmee aan de identiteit van de verschillende deelgebieden? Dit past ook bij onze keuze dat voor nieuwe (ingrijpende) ruimtelijke ontwikkelingen steeds een beeldkwaliteitsplan zal worden opgesteld.
- Waar is - uit regionaal oogpunt - een *versterking van het landschap wenselijk en kansrijk* (zonder dat er nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden)?

Uiteindelijk wordt in alle op de kaart aangeduide gebieden in de eerste planperiode een project gestart voor de verbetering van de landschappelijke kwaliteit.

Wij gaan ervan uit dat bij de ontwikkeling van plannen en de landschappelijke inpassing daarvan aansluiting wordt gezocht bij bestaande en/of in ontwikkeling zijnde landschapsplannen, compensatieplannen, etc..

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Opstellen inspiratiekaart landschap
2005 – 2008	Projecten voor verbetering landschap starten gekoppeld aan inspiratiekaart landschap

6.5.1 Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

In De Peel zijn verspreid over het gebied aardkundige waarden (waaronder de wijstgronden, zie §6.2.2) en archeologische, cultuurhistorische en architectonische waarden aanwezig. In het gebied liggen drie Belvédèregebieden: Peelvenen, Strabrechtse Heide en het Dommeldal. De meest waardevolle gebieden zijn: Peelvenen, Peelontginningsgebied Gemert-Bakel, Dommeldal, Strabrechtse Heide en de omgeving van Croy met bolle akkers.

Belangrijk uitgangspunt voor reconstructie is het behouden van de aanwezige waarden. Ze spelen een belangrijke rol bij de ruimtelijke kwaliteit, de (recreatieve) aantrekkelijkheid en de herkenbaarheid van het gebied. Ook vanuit historisch belang zijn ze waardevol. Dit is op verschillende manieren uitgewerkt. Zo zijn bij de integrale zonering de meest waardevolle gebieden begrensd als extensiveringsgebied. Deze zonering doet het meeste recht aan het behoud van de aanwezige waarden.

Op dit terrein willen we de doelstelling voor de reconstructie aanvullen. Daarbij horen ook het uitbreiden of creëren van mogelijkheden voor beleving van de cultuurhistorische elementen in het landschap, zowel architectonisch, archeologisch als historisch-landschappelijk. Dat kan door de geschiedenis zichtbaar te maken, het verschaffen van informatie en het bijdragen aan de educatie op dit terrein.

Herstel van delen of elementen van het historisch landschap is heel goed mogelijk in combinatie met allerlei ingrepen in het landschap. Natuur- en recreatieontwikkeling zijn daarbij het meest geschikt. Hierbij moet dan worden gedacht aan het herstellen van oude landschapselementen zoals:

- oude wegen, lanen en paden
- hakhoutwallen, hakhoutbosjes, begroeide steilranden
- oude akkers en akkerranden

- het specifieke patroon van slootjes, percelering en perceelsrandbegroeiing in de beekdalen
- oude bebouwing en bebouwingspatronen
- voormalige inrichtingselementen zoals brandkuilen, drenkkuilen, hoogstamboomgaarden, vlechthekken, wegkruizen

In de toeristisch-recreatieve visie wordt versterking van cultuurhistorie als expliciete mogelijkheid genoemd om het toeristisch-recreatieve aanbod te verbreden. Toeristische ontsluiting van cultuurhistorisch waardevolle gebieden, zoals de heidegebieden, landgoederen, bolle akkers, dorpskernen en buurtschappen levert hier een bijdrage aan.

Bij de overige keuzes in dit reconstructieplan is het behoud van aanwezige waarden steeds het uitgangspunt geweest. Het gaat hier met name om keuzes waar daadwerkelijk wordt ingegrepen in het gebied, zoals oprichten of verwijderen van bebouwing, aanleggen of verwijderen van beplanting, graven in de bodem en aanpassen van de waterhuishouding.

Daadwerkelijk ingrijpen in het gebied vindt veelal pas plaats bij de uitvoering van diverse, op dit plan gebaseerde werkzaamheden. Voor uitvoerings- en uitwerkingsplannen geldt dat de landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden nader in beeld worden gebracht en dienen als randvoorwaarde en inspiratiebron.

Veel gebieden met hoge waarden zijn in agrarisch gebruik. Wij vinden het belangrijk dat agrariërs ook in de toekomst een inkomen kunnen genereren met het bedrijven van landbouw. In de gebieden met belangrijke waarden, zoals de bolle akkers, wordt daarom agrarisch natuurbeheer gestimuleerd voor het behoud en de bescherming van landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zie §6.4.5). Een regionaal beleidsplan voor de planologische bescherming en het behoud van het bodemarchief wordt hiervoor opgesteld.

In opdracht van Stichting Archeologisch Samenwerkingsverband Helmond voor de reconstructiecommissie De Peel is een cultuurhistorische hoofdstructuur opgesteld, de zogenaamde “Biografie Peelland” (zie kaart 16 Cultuurhistorisch hoofdstructuur). Deze biografische studie van de regio beschrijft de verscheidenheid en eigenheid van de cultuurlandschappen in termen van historische dynamiek of ontwikkelingstendenzen. De Cultuurhistorische Hoofdstructuur bestaat uit veertien gebieden, de zogenaamde Waardevolle Cultuurlandschappen (WCL). Deze cultuurlandschappen zijn van regionale of bovenregionale -soms nationale- betekenis omdat ze een unieke of juist representatieve rol hebben gespeeld in de Peellandse geschiedenis, en omdat ze een bijzondere bijdrage leveren aan de ruimtelijke verscheidenheid van Peelland. De keuze van de gebieden is gebaseerd op het feit dat daar de meeste samenhangende restanten te vinden zijn. Dit betekent overigens niet dat de cultuurhistorische kwaliteiten buiten de geselecteerde gebieden, zoals de aardkundige waarden welke door Gonggrijp (1985) in beeld zijn gebracht, vogelvrij worden verklaard. Daarnaast zijn de gewenste ontwikkelingsrichtingen van de verschillende landschappen weergegeven, die passen bij de geschiedenis, maatvoering en inrichting van het bestaande landschap. Tabel 6.5 geeft hiervan een overzicht. De aangegeven ontwikkelingsrichtingen zijn zowel algemeen (geldend voor het gehele WCL) als specifiek (geldend voor specifieke zones, terreinen of objecten binnen het WCL). Telkens gaat het om ontwikkelingsmogelijkheden in een brede zin, dus om zowel mogelijkheden in de sfeer van grondgebruik, ruimtelijke vormgeving en inrichting als toeristisch-recreatieve bestemming.

Tabel 6.5 Cultuurhistorische hoofdstructuur De Peel

Gebied	Ruimtelijke karakteristiek	Ontwikkelingsrichting
1. Boerdonkse Kampen en Lieshoutse Heide	• Oud dekzandgebied met deels Bøllingveen met jong paleolithische vindplaatsen • Kleinschalige heideontginningspatronen • Historische groenstructuur • Aardkundig waardevol gebied • Stroomdalletje Heieindse Loop	• Behoud en ontwikkeling van oud wegepatroon bijv door slingerend gebruik ivm wandel- en trimpaden • Behoud en bescherming geomorfologie • Geen natuurontwikkelingsprojecten ivm bodemarchief
2. Lieshout	• Archeologische monumenten en vindplaatsen • (Laat)middeleeuwse nederzettingen (relicten en patronen) • Oud wegepatroon • Geomorfologisch mooi behouden • Kleinschalige heideontginningspatronen • Oude dichtgestoven vennen	• Aanvullend archeologisch en historisch geografisch onderzoek • Geen diepploegen/egalisaties i.v.m. bodemarchief • Behoud en herstel historische groenstructuren (hakhoutwallen ed) • Herstel van dichtgestoven vennen
3. Aarle-Rixtel en het dal van de Goorloop	• Rijkdom archeologische monumenten en vindplaatsen • Oude ontginningen/ bolle akkers • Veel Laat-Middeleeuwse nederzettingen • Gaaf oud wegepatroon • Oude verkavelingsstructuren in vooral beekdalen, maar ook hogere gebieden • Veel oude pleintjes • Landgoed Croy/kerkpaden • Oude gegraven lopen vanaf de 12e eeuw • Deels gave geomorfologische / aardkundige structuren langs de beekdalen • Aardkundige waarden steilranden etc. • Veel historische groenstructuren • Oude historische bebouwingen en boerderijen	• Behoud en bescherming bodemarchief • Herstel bolle akkers dmv hoogtemetingen • Ontsluiting toeristisch-recreatieve wandel- en fietsroutes tbv educatie • Herstel van oude wegen, lanen en paden • Verkavelingsstructuren zichtbaar maken middels houtwallen/heggen • Oude pleintjes als rustplaatsen voor toeristen: picknickbanken ed • Herstel van namen van oude hoeven op laat middeleeuwse plaatsen • Herstel oude gegraven lopen • Behoud en bescherming geomorfologie • Herstel steilranden en historische groenstructuren • Aanleg tuin van kasteel Croy • Luikenproject rondom Croy/Strijp • Diervriendelijk landschap dmv aanplant van 1-3 grote solitaire bomen en meer heggen in weidegebieden • Zichtbaar maken van beken in het landschap dmv aanplant van enkele of dubbele rij bomen

4. De Broekkant (Beek en Donk)	• Aardkundige waarden (grote overstroomingsvlakte) • Prehistorische deposities • Landgoed Eyckenlust • Klooster van het H. Bloed	• Herstel groenstructuren op de hogere zandkoppen • Reconstructie Walgraaf, de grenssloot (dubbele sloot) • Herstel deel van coulissenlandschap
5. Gemert	• Oude ontginningen/ bolle akkers • Middeleeuws hoevenlandschap • Bijzondere nederzettingvormen • Bijzondere ontginningen en verkavelingspatronen • Aardkundige waarden (Peelrandbreuk, overstoven akkers, pingoruïnes, sikkelduinen) • Overgang van middeleeuwse ontginningen, via jonge heide-ontginningen naar grootschalige peelontginning zowel voor agrarisch gebruik als bosbouw. • Heiderestanten • Oude en jonge stuifzandgebieden	• Behoud en herstel oude wegen en paden • Herstel hakhoutwallen • Educatie aardkundige waarden • Elementen vlakdekkend beschermen • Bescherming bolle akkers • Educatie middeleeuwse hoeven • Bescherming en herstel boerderijen
6. Bakel-Milheeze	• Dekzandruggen • Oud wegenpatroon, deels prehistorisch (wegenknooppunt) • Bolle akkers, zowel grootschalig als kleinschalig • Middeleeuws hoevenlandschap • Steilranden en holle wegen • Aardkundige waarden (Peelrandbreuk, maasterras, sikkelduinen) • grootschalige archeologische Steentijd vindplaatsen • Fraaie heide-ontginningstypen • Heiderestanten • Oude stuifzandheuveld	• Toeristische – recreatieve ontsluiting • Herstel oude wegen en paden • Herstel oude vennen • Bescherming bolle akkers • Bescherming en herstel steilranden • Educatie middeleeuwse hoeven • Herstel cultuurlandschap Geneneind • Herstel wijstgronden • Bescherming en herstel boerderijen
7. Kaweise Loop en Vlier	• Besloten beekdallandschap • Bouwhistorisch complex/kastelenbuurt • Archeologische Steentijd vindplaatsen • Middeleeuws hoevenlandschap en verkavelingspatroon met watermolens	• Herstel historische groenstructuren (heggen) • Beemden gebruiken als natuurlijke waterberging (overstromingsgebied) • Herstel wiel en watermolen Molenhof • Herstel oude brug en oude route nabij het Kerkeind • Laanbeplantingen en hakhoutwallen ter versterking van oude wegenstructuren

8. Vlierden en Astense Aa	• Middeleeuws hoevenlandschap • Historisch wegen • Molenbiotoop • Historische groenstructuren (hakhout) • Aardkundige waarden: intacte overgang van beekdal, naar esdek en vervolgens stuifzandgebied • Archeologische vindplaatsen en monumenten vanaf de Steentijd tot in de late Middeleeuwen	• Herstel oude wegen • Herstel oude hakhoutwallen • Reconstructie van vennen en heggen in de dalbodem • Reconstructie watermolen Ruth in de Berken • Recreatieve wandelroute door gebied met informatieborden bij o.a. de middeleeuwse hoeven Ruth, Vorst, Beersdonk en Baarschot en daarbij betrekken de verschillende landschappen (stuifzand, esdek en beekdal) • Wandel- en/of fietsbrug over de A67 als herstel van oude doorgaande route (tevens ecologische verbinding en aantrekkelijke fietsroute) • Herstel van oude pelgrimsroute van Liessel naar Ommel via Ruth (oude tracé vanuit de Berken) • Laanbeplantingen en hakhoutwallen ter versterking van oude wegenstructuren • Kapel Vlierden mbv beplanting en informatiebord tot leven brengen • (Eer)herstel voor de galgenberg op de Baarschotse Heide
9. De ontginningen bij Liessel-Neerkant	• Middeleeuwse ontginningen • Veenontginningen • Oude nederzettingen • Historisch groenstructuren (laanbeplanting) • Historisch stedenbouwkundige structuren • Veenrestanten • Archeologische Steentijd vindplaatsen • Oude nederzettingen en historisch wegenpatroon	• Bescherming hoogveenresten • Landschap recreatief benutten • Herstel laanbeplanting en geriefbos • Herstel van de schans bij Neerkant • Reconstructie van grachten en blokhuis Liessel • Keulse Kar-route • Archeologische route door De Peel met steentijdvindplaats Leegveld, Romeinse helm Helenaveen en gouden schild in Helden
10. Het groene cultuurlandschap ten zuiden van Asten	• Overgang van middeleeuwse naar jonge heide-ontginningen met waardevolle groenstructuren • Historische wegenstructuur • Dichtgestoven vennen in de beekdalen • Archeologische Steentijd en IJzertijd vindplaatsen • Oude peelpaden	• Reconstructie vennen rondom Eeuwselse Loop • Ontwikkelingen rondom kasteel van Asten (Belvédère) • Beemden gebruiken als natuurlijke waterberging (overstromingsgebied) • Herstel oude turfvaart vanuit het verdwenen gehucht "Moost" in De Peel naar de Zuid-Willemsvaart met replica van drijvende turfstrooiselfabriek

		• Herstel oude Peelpaden voor toeristische ontsluiting
11. De gehuchten tussen Someren, Asten en Lierop	• Buurtlandschappen met archeologische resten en bolle akkers • Oud wegenpatroon • Middeleeuws hoevenlandschap en verkavelingspatroon	• Historisch en archeologisch onderzoek naar de relatie tussen de gehuchten en de aangrenzende beekdalen • Infoborden bij onderstoven esdekken op de Herselse Heide • Fietsroute "7-kastelen van Someren" • Boerderijen Luikenproject • Reconstructie grachten kasteel de Donck mbv beplanting en kunstwerk • Herstel van namen van oude hoeven • Laanbeplantingen en hakhoutwallen ter versterking van oude wegenstructuren • Educatieve en recreatieve ontsluiting van de middeleeuwse klokkengieterij op de authentieke locatie in het gehucht Diesdonk
12. Somerense en Lieropse Heide	• Lappendeken landschapsvormen en patronen • Heideresten en vennen • Urnenvelden • Duidelijke ontginningslijnen • Archeologisch vondstcomplexen • Middeleeuwse ontginningscomplexen • Holle wegen	• Inventarisatie en herstel van oude wegen • Beter zichtbaar maken van pingoruïne bij Hoenderboom • Opnemen holle wegen in wandelpaden en plaatsen infoborden • Herstel en reconstructie van grafheuvels op Philipskampeerterrein • Uitzetten van archeologische en cultuurhistorische wandelroutes (landelijke TRAP-route)
13. Mierlo	• Oude akkercomplexen • Historische wegtracés met laanbeplanting • Elzen- en essenhakhout	• Behoud landelijke karakter • Bescherming bolle akkers • Laanbeplantingen en hakhoutwallen ter versterking van oude wegenstructuren • Uitvoering projectplannen Kasteelsloop en Molenheide
14. Dommeldal	• Historische bebouwing • Historische wegenpatroon • Perceelsrandbegroeiing • Historische laanbeplanting • Rijk nederzettingspatroon	• Ontsluiten en herstel van oude paden en wegen (fijnmazig netwerk) • Herstel van perceelsrandbegroeiing • Bescherming bolle akkers • Natuurontwikkeling (EHS) met in acht-neming van historische waarden • Publieksvriendelijke ontsluiting van wandelroutes naar Opwettense en Hooi-donkse watermolens en de oude toren bij Nederwetten

Het archeologisch erfgoed neemt door zijn relatieve ‘onzichtbaarheid’ en kwetsbaarheid een bijzondere positie in. Het wordt al snel aangetast, ook in zones die een extensieve bestemming krijgen. Archeologische sporen worden dus niet alleen bedreigd bij bouwprojecten, maar ook bij de aanleg van (nieuwe) natuur en -zij het sluipender- bij maatregelen in het kader van de landbouw. Het is daarom van belang om op zowel regionaal als lokaal (gemeentelijk) niveau erfgoedplannen te ontwikkelen die tijdig voorzien in archeologische afwegingen en uitvoeringstrajecten. De nieuwe, aanstaande Maltawetgeving (zie §2.2.4) vraagt van de verstoorders van het bodemarchief een financiële vergoeding voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek. De schade aan het archeologisch erfgoed en de daarmee samenhangende kosten kunnen worden gereduceerd met een goed regionaal en gemeentelijk archeologiebeleid. Met erfgoedplannen kan worden geanticipeerd op uitvoeringstrajecten, maar uiteraard ook op concrete ontwikkelingsmogelijkheden. Ze zouden daarom naast een ‘Maltaparagraaf’ ook een ‘Belvédèreparagraaf’ moeten bevatten.

6.5.2 Beeldkwaliteit landelijk gebied

In het kader van de reconstructie worden in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen opgericht. Tevens zullen in verschillende linten en kernranden rond de in de sociaal-economische paragraaf aangeduide dorpen met grote leefbaarheidproblemen nieuwe activiteiten plaats vinden. Die kunnen gepaard gaan met uitbreiding van de bestaande bebouwing of nieuwbouw. Om een goede landschappelijke en architectonische inpassing van deze gebouwen te waarborgen, wordt voor deze gebieden een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Dit beeldkwaliteitsplan vormt een toetsingskader voor de nieuwe agrarische bebouwing in de betreffende gebieden.

In de beeldkwaliteitsplannen wordt aandacht gegeven aan:

- Het landschappelijk raamwerk en de landschappelijke groenstructuur als basis
- Behoud en versterking van cultuurhistorische en landschappelijke waarden op verschillende schaalniveau's, zoals behoud, herstel of ontwikkeling van lanen
- Behoud en versterking van oude bebouwingspatronen
- Herstel van (door verbouwing aangetaste) boerderijen
- Architectonische inpassing
- Streekeigen bebouwing en beplanting
- Schaal, dichtheid en situering van bebouwing

De provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW), Biografie van De Peel (zie §6.5.1) en gemeentelijke landschapsbeleidsplannen vormen een belangrijke basis voor de beeldkwaliteitsplannen.

Doordat veel boeren hun bedrijf beëindigen, komen veel gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Beoordeeld moet worden of deze passen binnen het landschap en in de oude bebouwingspatronen (o.a. ‘groepen’ bebouwing) en bij de oude boerderijen. En tevens of het gewenst is een andere functie in deze gebouwen te vestigen zodat een nieuwe economische drager in het gebied wordt gerealiseerd (zie ook §6.8.2). Hierbij moet onder andere gekeken worden naar de cultuurhistorische en architectonische waarden van de gebouwen.

Het landschapbeeld wordt verbeterd door het afbreken van voormalige stallen in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderij (RBV) en Ruimte voor Ruimte.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2005 – 2008	Opstellen beeldkwaliteitsplannen voor linten en kernranden

6.5.3 Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's

Een groot deel van de stedelijke regio Eindhoven-Helmond ligt binnen het reconstructiegebied De Peel. Binnen de stedelijke regio ligt er een opgave om een groot aantal nieuwe woningen en bedrijventerreinen te realiseren (Provincie Noord-Brabant, 2004b). Deze opgave zal zijn beslag voor een deel krijgen in het huidige landelijke gebied dat valt onder de stedelijke regio. Steden en kernen dreigen aan elkaar te groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten dreigen te verdwijnen. Vanuit ecologisch, landschappelijk en recreatief oogpunt alsmede om de leefbaarheid van de stad te bevorderen, vinden wij het belangrijk dat de open, landelijke gebieden rondom Helmond en Eindhoven niet allemaal bebouwd worden. Om die reden zijn in dit reconstructieplan, de groene open ruimtes die niet mogen worden bebouwd voor stedelijke ontwikkeling in de stedelijke regio nader begrensd (zie kaart 15b Natuur 2). Dat is gebeurd in samenspraak met reconstructiecommissie Boven-Dommel. Het gaat om het Dommeldal en de bosgordel tussen Nuenen en Helmond. In het zuiden en noorden worden deze *landschapsecologische* zones begrensd door de grenzen van de stedelijke regio. Binnen deze *landschapsecologische* zones staan natuurontwikkeling en waterberging in het beekdal van de Dommel voorop. De huidige agrarische functie van het gebied blijft gehandhaafd. Wij stimuleren het verbreden van deze landbouw met landschapsbeheer en recreatief medegebruik zoals in voorgaande paragrafen is verwoord. Verbetering van landschapsbeheer en recreatief medegebruik kan gepaard gaan met het initiëren van nieuwe economische dragers in de landschapsecologische zones. Als voorbeeld kan genoemd worden het idee om het cultuurhistorisch waardevolle landschap in de omgeving van Croy (Aarle-Rixtel) te herstellen in combinatie met realisatie van een golfbaan ten zuiden van Lieshout. Nieuwe, intensieve ontwikkelingen zoals woningbouw, industrie en intensieve veehouderij zijn echter niet mogelijk in deze gebieden. Gezien de aanwezige waarden is het vanuit het oogpunt van reconstructie logisch om het beschermd dorpsgezicht Broekstraat en omgeving te beschermen tegen verstedelijking en om die reden binnen de landschapsecologische zone te plaatsen. In het RSP is echter besloten om dit niet te doen.

Nieuwe bossen in de stedelijke regio verbeteren het woon-, werk- en leefklimaat en zorgen voor ontlasting van de recreatieve druk op bestaande bos- en natuurgebieden. In de stadsregio Eindhoven-Helmond is in Nuenen het bosplan Vaarle als onderdeel van Landgoed Gulbergen opgesteld. Dit plan moet resulteren in de aanleg van een nieuw stadsregionaal bos ten noorden van de spoorlijn dat aansluit op de bestaande bossen tussen Nuenen en Helmond en op Landgoed Gulbergen. Dit bos past binnen de landschapsecologische zone zoals aangeduid in het Streekplan. Rondom Landgoed Gulbergen moet kleinschalige verblijfsaccommodaties mogelijk zijn. De aanwezige agrarische bedrijven krijgen hiermee een mogelijkheid om om te schakelen.

Wij willen ook *bestaande*, drogere, bossen rond Eindhoven en grotere kernen in het gebied benutten als stedelijk uitloopgebied. Het gaat om de bossen tussen Nuenen en Helmond (Gerwense Heide, Molenheide, Geeneindse Heide en Papenvoortse Heide). Dit is ook uitgewerkt in de paragraaf over toerisme en recreatie (§6.7). Om de recreatieve 'aandacht' af te leiden van de meer kwetsbare bos- en natuurgebieden die De Peel kent, kunnen deze zogenaamde stedelijke bossen intensiever recreatief worden gebruikt. Dit stimuleren wij door ondersteuning van de aanleg van picknickplaatsen, fiets- en wandelroutes en een goede bewegwijzering vanuit het stedelijk gebied. In het uitwerkingsplan voor de stedelijke- en landelijke regio's is hier rekening mee gehouden. De landschapsecologische zones en de (nieuwe) boslocaties hebben een belangrijke recreatieve functie (zie §6.7).

Nieuwe landgoederen versterken, evenals bossen, het landschap en een deel van de recreatieve

druk op de kwetsbare natuurgebieden opvangen. Wij ondersteunen dan ook initiatieven voor realisatie van nieuwe landgoederen. Dergelijke landgoederen kunnen in principe overal in het buitengebied met als voorwaarden: minimaal 10 ha, openbaar toegankelijk, bevat minstens 7,5 ha nieuw bos / natuur.

Vanuit het stedelijk gebied zijn diverse plannen recent verschenen of in ontwikkeling, die ook betrekking hebben op het aangrenzend buitengebied. Hieronder vallen onder andere het convenant “Groen In en Om de Stad” (GIOS) en bijbehorende projecten en uitwerkingsplannen voor de stedelijke regio's. Het reconstructieplan is afgestemd met deze plannen en versterken elkaar.

6.6 Landbouw

Aanvullend aan de MER-hoofdstukken Huidige situatie (H3) en Autonome ontwikkelingen (H4) is vanuit de landbouw zelf een visie opgesteld. Een dergelijke visie is ook opgesteld voor recreatie (§6.7) en wonen, werken en leefbaarheid (§6.8).

Huidige situatie van de landbouw

De Peel is een belangrijke agrarisch productiegebied. Naast een groot primair productievolume zijn de toeleverende en verwerkende industrie ook belangrijk voor Zuidoost-Brabant. Naast de intensieve veehouderij zijn de glastuinbouw en rundveehouderij de belangrijke sectoren in De Peel. Het aantal bedrijven neemt de laatste jaren gestaag af. Met name in de intensieve veehouderij krimpt ook het productievolume. In de andere sectoren wordt de terugloop van het aantal bedrijven gecompenseerd door schaalvergroting van de overblijvende bedrijven. Een nieuwe ontwikkeling is dat niet alleen het aantal melkveebedrijven verder afneemt, maar dat ook het melkquotum naar Noord-Nederland verschuift.

Veranderingen in de markt

Globalisering en regionalisering

De globalisering maakt de wereld kleiner. De belangrijke handelsblokken maken bindende afspraken over liberalisering van de wereldmarkt. Het kleiner worden van de wereld gaat gepaard met een sterke concentratie van bedrijven en kapitaal. De voedsel- en levensmiddelen-industrie vormt hierop geen uitzondering. Deze sterke machtsconcentratie leidt tot een sterk afhankelijke positie van agrarische ondernemers over de hele wereld en zorgt ervoor dat de concurrentie tussen agrarische ondernemers toeneemt. Tegelijkertijd groeit de behoefte aan een herkenbare regionale cultuur en identiteit en dat biedt ook kansen voor de land- en tuinbouw in De Peel.

Veranderingen in het consumentengedrag

De land- en tuinbouw in De Peel richt zich vooral op de consument in de ontwikkelde welvarende samenleving. Deze consument wil kiezen uit een breed assortiment van producten in verschillende kwaliteits- en prijsstellingen. De consument onderscheidt grofweg twee typen producten:

1. Producten voor dagelijks gebruik: functioneel en tegen een lage prijs en gemaksvorming, kant- en klaarmaaltijden en tussendoortjes.
2. Luxe en bijzondere artikelen, waarmee de consument zich wil onderscheiden van anderen. Hij is best bereid hiervoor meer te betalen.

Voor alledaagse en luxe producten laat de consument waarden als kwaliteit, gezondheid en veiligheid steeds zwaarder wegen. De moderne consument wil geïnformeerd zijn over de herkomst van het product en over de productiewijze.

Als de agrarische ondernemer een boterham wil blijven verdienen, dan zal hij in moeten spelen op het veranderende consumentengedrag en op de globalisering van de wereldmarkten.

Veranderingen in de omgeving

De veranderingen in de markt bepalen de afzetmogelijkheden van de bedrijven. De veranderingen in de omgeving bepalen de randvoorwaarden waarbinnen een agrariër kan produceren. In De Peel produceren agrarische ondernemers in een sterk verstedelijkte omgeving. Dat geeft extra eisen op het gebied van milieu, ruimte en dierwelzijn. Als tegenwicht tegen de verstedelijking ontstaat er een grotere behoefte aan groen, rust en recreatie. Tegelijkertijd biedt de sterk verstedelijkte omgeving ook kansen. Binnen een paar honderd kilometer bevindt zich een enorme concentratie van koopkrachtige consumenten.

Veranderingen in het Europese Landbouwbeleid

De Europese Unie is bezig het landbouwbeleid te hervormen. Belangrijkste verandering is dat er minder prijssteun komt en dat de daling van de productprijs voor de helft gecompenseerd wordt door inkomenssteun. Tegelijkertijd komt er meer geld beschikbaar voor het onderhoud en het beheer van het platteland. De hervormingen van het Europese landbouwbeleid hebben tot gevolg dat de inkomens in de extensieve sectoren verder onder druk komen te staan. Een andere belangrijke ontwikkeling is de uitbreiding van de Europese Unie met Oost-Europese landen. Deze landen zullen in toenemende mate concurreren met de Nederlandse agrarische sector. Aan de andere kant liggen er ook kansen voor een betere afzet.

Toekomstverwachtingen

Algemeen

Gezien de sterke veranderingen in de markt en de omgeving is de verwachting dat met name intensieve plantaardige teelten bedrijfseconomisch de meeste groeipotentie hebben in De Peel. Voor de economie van het landelijk gebied worden deze bedrijven ook steeds belangrijker. Omdat ze arbeidsintensief zijn, zorgen ze voor werkgelegenheid en bovendien creëren deze takken de meeste toegevoegde waarde. De afgelopen jaren is de intensieve veehouderij in De Peel sterk gekrompen. Het aantal bedrijven neemt nog steeds gestaag af. Het aantal dieren zal zich mede afhankelijk van de Europese nitraatdiscussie stabiliseren. Daarmee blijft intensieve veehouderij voor De Peel een belangrijke sector. De extensieve grondgebonden sectoren krijgen het moeilijk vanwege gewijzigd Europees prijsbeleid. Een afname ligt dan ook voor de hand. In de biologische landbouw zit op de lange termijn nog steeds groeipotentie. Smaak en gezondheid zijn nog steeds belangrijke consumententrends. Op dit moment echter stokt de afzet in de diverse segmenten en is er sprake van een overaanbod. De groeipotentie wordt overigens door de maatschappelijke partijen en de politiek schromelijk overschat. Doelstellingen van 10% biologische landbouw in De Peel zijn niet reëel. Ook in de verbrede landbouw zit groeipotentie, de marktvraag voor verblijfsrecreatie en dagrecreatie en voor zorg-boerderijen neemt nog steeds sterk toe. Voor individuele bedrijven biedt verbreding een goed perspectief. Macro-economisch gezien blijft het ten opzichte van de primaire productie een klein segment.

Melkveehouderij

Door de afbouw van de Europese steun staat de melkprijs sterk onder druk. De verwachting is dat de melkprijs de komende jaren 15 tot 20% gaat dalen. Dat betekent dat inkomens in de melkveehouderij sterk onder druk komen. De melkveehouderij zal daarom veel scherper op de kosten moeten gaan letten. De ondernemers zullen de kosten vooral via schaalvergroting proberen te drukken. Ook is er een tendens naar intensivering. Omdat de marges in de melkveehouderij kleiner worden en het bedrijfseconomisch niet aantrekkelijk is om grond te kopen, zal er vooral geïnvesteerd worden in melkquotum. Door de schaalvergroting in het gebied en de lichte tendens van verschuiving van quotum naar Noord-Nederland zal het aantal bedrijven

fors afnemen. In de streefbeelden hebben veel kwetsbare gebieden de status van grondgebonden extensieve veehouderij gekregen. Deze bedrijven zullen alleen voor deze gebieden behouden blijven als ze kunnen concurreren met bedrijven in gebieden die landbouwkundig optimaal zijn. Dit kan alleen als ze in voldoende mate gecompenseerd worden voor hun concurrentienadelen (leveren van blauwe en groene diensten) of de structuur van de bedrijven versterkt wordt (huiskavelvergroting) zodat de kosten lager worden. Gebeurt dit niet, dan verdwijnt de melkveehouderij op termijn uit deze gebieden.

Varkenshouderij

In het kader van de reconstructie is de varkenshouderij sterk gesaneerd. De verwachting is dat het aantal bedrijven (50%) de komende jaren sterk terug zal lopen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de slechte marktsituatie van het moment. Toch heeft de intensieve veehouderij in De Peel toekomstperspectief. In vergelijking met andere gebieden in Nederland is de slag naar schaalvergroting al gemaakt. Om in de toekomst een goed inkomen te kunnen verdienen, heeft de varkenshouder drie mogelijke bedrijfsstrategieën. Dat zijn kostleiderschap (schaalvergroting en automatisering), massa maatwerk (leveren op specificaties voor een groot segment) en de differentiatie (op zoek naar onderscheidend vermogen). Op Europees niveau is de bedrijfsstrategie van kostleiderschap niet weggelegd voor een ondernemer in De Peel. De meeste bedrijven richten hun strategie op massa maatwerk. Een klein deel van de ondernemers richt zich op de strategie van differentiator. Belangrijk sleutelwoord voor de toekomst is samenwerking in de keten. Een duurzame ketensamenwerking is noodzakelijk om goed te kunnen inspelen op de wensen van de consument en te voldoen aan de eisen op het gebied van continue levering, certificering en voedselveiligheid. Om een redelijk inkomen te kunnen verdienen, hebben ondernemers een zekere schaal nodig. Niet alleen leidt schaalvergroting tot een lagere kostprijs, maar grotere ondernemers slagen er ook in om een hogere prijs voor een product te krijgen. Dit komt omdat ze tot continue levering van grotere aantallen in staat zijn. Ondernemers die deze slag niet alleen kunnen maken, moeten sterker inzetten op onderlinge samenwerking. Doordat varkenshouders klantgericht worden, moeten ze ook sneller in kunnen spelen op wijzigende omstandigheden. Dit kan het beste op locaties waar ze qua ruimtelijke ordening en milieu voldoende ruimte hebben. Daarom is er ook behoefte aan landbouwwontwikkelingsgebieden en duurzame locaties in verwevingsgebieden. Een aantal varkenshouders richt zich op een strategie van differentiator (milieukeur, scharrelvarkens). Bij deze strategie is schaalgrootte minder van belang, maar ook hier is samenwerking tussen producenten onderling en met de rest van de keten bitter noodzakelijk om voldoende volume te creëren voor een structurele afzet.

Pluimveehouderij

De pluimveehouderijsector bestaat uit twee sectoren: de legkippen- en de vleeskuikensector. De sector kenmerkt zich door een vergaande differentiatie in de keten. De eerste ideeën van ondernemers zijn er om ook in vleeskuikensector een aantal schakels in de keten te integreren op één locatie om zo de veterinaire kwetsbaarheid te verminderen en de voedselveiligheid en dierwelzijn te verbeteren. De vleeskuikensector heeft het moeilijk door de versterkte concurrentie uit Thailand en Zuid-Amerika. Waarschijnlijk liggen er voor de Nederlandse pluimveehouderij meer kansen in het verssegment. Legkippenhouders schakelen over naar diervriendelijke systemen, die vragen om meer ruimte per bedrijf. De gevolgen voor de pluimveehouderij van de vogelpestcrisis zijn groot, maar de exacte consequenties zijn nog niet in beeld. De verwachting is dat het aantal bedrijven sterk zal dalen. Deze daling zal in de Peelregio wat lager zijn als in de Gelderse Vallei omdat de meeste bedrijven in De Peel een stuk groter zijn. Waarschijnlijk is de daling van het aantal bedrijven gelijk aan de varkenshouderij.

Glastuinbouw

De glastuinbouw is bedrijfseconomisch een sterke en concurrerende sector ook in De Peel. Door product- en procesinnovatie is de sector erin geslaagd haar concurrentiepositie te behouden o.a. door de energie- en arbeidsbesparende maatregelen. De vermarkting van de producten is sinds beginjaren 90 compleet veranderd. Tien jaar geleden was de veilingklok nog het instrument om producten af te zetten. Nu worden er via telersverenigingen direct contacten gelegd met de afzetkanalen zoals de grote retailers. Toch heeft de afzetstructuur zich nog niet helemaal uitgekristalliseerd; ze is sterk aan verandering onderhevig. De glasgroentebedrijven groeien de komende 10 à 15 jaar door naar eenheden van 8 à 10 hectare. Ook bij de bloemen is er de tendens tot schaalvergroting, maar die is van beperktere omvang. Aangezien zulke grote bedrijven alleen in een concentratiegebied of doorgroeigebied te realiseren zijn, is er in De Peel ook behoefte aan dergelijke gebieden. Op de solitaire locaties zal de glasgroenteteelt op den duur verdwijnen. Op deze locaties is het wel mogelijk om voor niche-markten te produceren (bijzondere bloemen en/of planten). Ook is de kans groot dat boomtelers of vollegrondsgroentetelers die te weinig ondersteunend glas op hun eigen locatie kunnen realiseren, gebruik gaan maken van deze solitaire vestigingen.

Boomteelt

De Peel kent geen sterke concentratie van boomteeltbedrijven. Toch is er ook in het Peelgebied steeds meer boomteelt en heeft deze sector nog groeipotentie. De boomteelt kent diverse verschijningsvormen, waarvan de laanbomenteelt, haag- en bosplantsoen en containerteelt de belangrijkste zijn. Er zijn grofweg twee markten die de boomteelt in De Peel bedient: de institutionele markt (gemeenten, parkbeheerders) en de consumentenmarkt (tuincentra). De afzet in de boomteelt is nu versnipperd; iedere ondernemer regelt zijn eigen afzet. De verwachting is dat meer samenwerking bij de afzet noodzakelijk is om de marktpositie te versterken (o.a. via retailers). Boomtelers krijgen daarbij steeds meer behoefte aan ondersteunende voorzieningen, vooral bij de containerteelt. Verwacht wordt dat boomteeltbedrijven in 2010 16.500 m² ondersteunend glas nodig hebben om perspectief te blijven houden. Het maximum uit het Streekplan voor ondersteunend glas in de AHS is nu 5000 m². Om perspectief te blijven houden heeft de boomteelt behoefte aan landbouwontwikkelingsgebieden voor de boomteelt waar wat extra mogelijkheden zijn voor ondersteunende voorzieningen.

Vollegrondstuinbouw.

De vollegrondstuinbouw is met name rond Laarbeek en Mierlo geconcentreerd. Bij de consumenten en bij de afzet zijn er dezelfde trends als in de glastuinbouw. De retailer, de supermarkt en de foodservices (grootverbruik) worden steeds belangrijker als afzetkanaal. Bovendien wordt 80% van de producten geëxporteerd. De inkoop is geconcentreerd tot enkele belangrijke spelers. Ook in deze sector moeten daarom ondernemers steeds hechter gaan samenwerken om deze sterke inkooppartijen op hun wenken te bedienen. Binnen de vollegrondstuinbouw leidt dit tot twee ontwikkelingen: de grootschalige akkerbouwmatige teelten die op basis van contracten geteeld worden en de wat kleinschaligere teelten met hogere toegevoegde waarden. Deze toegevoegde waarden worden vooral behaald door het vervroegen of verlaten van het seizoen. Daarvoor zijn ondersteunende voorzieningen nodig. Deze geven ook milieutechnische voordelen. Er wordt gewerkt in gesloten systemen. Bovendien is de arbeidsbehoefte wat meer gespreid en daardoor beter in te vullen. Met name de behoefte aan ondersteunende voorzieningen zal de komende jaren flink stijgen.

Biologische productie

De biologische productie is de afgelopen jaren landelijk sterk gestegen. In De Peel en in heel Noord-Brabant is de groei beduidend achtergebleven. De intensiviteit van het gebied is een

mogelijke oorzaak. In 2001 werd 0,8% van het areaal in Noord-Brabant biologisch geteeld. Voor Nederland was dat 2,2%. De jaarlijkse groei is afgevlakt van 35% in 2000 tot 3,5% in 2003. Met name het aantal biologische varkenshouders is onstuimig gegroeid, van 5 naar 30 bedrijven. Het probleem doet zich nu voor dat de afzet het aanbod niet bij kan houden. Daardoor staan de prijzen in de biologische sector onder druk en wordt bijvoorbeeld een deel van biologische melk als gangbaar gekocht. Deze cyclische golfbeweging heeft zich al eerder voorgedaan. Op de lange termijn is er nog steeds groei mogelijk omdat biologische producten aansluiten bij de wensen van de welvarende, hoog opgeleide westerse consument. Veel politici en maatschappelijke groeperingen hebben echter een niet-realistisch wensbeeld voor de biologische sector.

Het lijkt niet reëel dat tien procent van het areaal biologisch wordt. Een groot overschot aan biologische productie leidt alleen maar tot teleurstellingen. Belangrijk is dat de afzetmogelijkheden sturend zijn bij de groei van biologische productie en niet het wensbeeld van de beleidsmakers.

Verbrede landbouw

De markt voor verbrede landbouw is landelijk de laatste jaren sterk gegroeid. Het landelijke gebied neemt 23% van de overnachtingen voor haar rekening en 5% van de dagrecreatie. Het marktpotentieel voor het aantal agrarische overnachtingen is echter twee keer zo groot. Ook voor dagrecreatie en zorgboerderijen is de markt nog lang niet verzadigd en is er nog steeds groeipotentie. Bij ruim de helft van de bedrijven is de agrarische tak nog steeds de belangrijkste inkomstenbron. De bruto opbrengsten variëren van € 2.000 tot € 20.000 per jaar. De rentabiliteit van deze activiteiten is redelijk. Binnen vier tot zes jaar zijn de investeringen terugverdiend. De verwachting is dat de inkomsten uit de agrotouristische activiteiten licht zullen stijgen. Om dit waar te kunnen maken moet het agrotouristisch aanbod zich blijven onderscheiden van de andere toeristische mogelijkheden. Daarbij is een goede ligging van het bedrijf van enorm belang. Ook is het noodzakelijk dat marketing en promotie gezamenlijk opgepakt worden. Over de markt van de andere verbrede activiteiten is wat minder bekend. Met name de marktvraag voor zorgboerderijen groeit sterk. Voor huisverkoop ligt het heel gedifferentieerd en is het moeilijk om een uitspraak te doen over de toekomstige ontwikkelingen. Voor agrarisch natuurbeheer groeit de markt ook, maar tot nu (2004) nog beperkt. Belangrijk is daarbij de hervorming van het Europese landbouwbeleid en de vraag of de compensatie voor de verminderde inkomsten in de vorm van groenblauwe diensten terechtkomt bij ondernemers in kwetsbare gebieden. Conclusie is dat de markt groeit, maar dat de meeste bedrijven met neventakken een groot deel van hun inkomen ook in de toekomst moeten halen uit het primaire productieproces of hun neventak zodanig professionaliseren dat er een volledig inkomen uit te halen is. De neventak is nu een aanvullende bron van inkomsten. Voor individuele bedrijven zijn verbrede activiteiten een oplossing, maar macroeconomisch gezien dragen ze ten opzichte van de primaire productie relatief weinig bij aan toegevoegde waarde.

6.6.1 Veterinaire kwetsbaarheid Ketenbenadering

Het verbeteren van de veterinaire veiligheid door een betere ketenbenadering is in onze ogen in eerste instantie een verantwoordelijkheid van het landbouwbedrijfsleven. De verschillende bedrijven in de keten moeten streven naar een betere samenwerking. Samenwerkende bedrijven liggen bij voorkeur zo dicht mogelijk bij elkaar (clusters van duurzame locaties, duurzame projectlocaties en de landbouwon ontwikkelingsgebieden intensieve veehouderij) en vormen gezamenlijk een zoveel mogelijk gesloten keten, waarbij transport zoveel mogelijk wordt beperkt.

Wij ondersteunen eventuele initiatieven met betrekking tot de ontwikkeling van de ketenbenadering graag.

Daarnaast stimuleren wij de ketenbenadering actief door ruimte te bieden in landbouwontwikkelingsgebieden of directe omgeving voor samenwerkende bedrijven binnen een keten. Hierbij worden de verschillende onderdelen van de keten bij voorkeur op gescheiden, maar wel aan elkaar grenzende bouwblokken ontwikkeld. Voor de periode (4 jaar) wordt er voldoende ruimte voor ketenbeheer geboden. In de landbouwontwikkelingsgebieden geven bouwblokken van 3 ha bruto op bedrijfsniveau de nodige ruimte om ketenbeheer te realiseren. Daarnaast kan door het schakelen van bouwblokken ook op het niveau van een landbouwontwikkelingsgebied de nodige ruimte geboden worden aan ketenbeheer. Voorkomen moet worden dat ‘gebiedsvreemde’ industrie relatief goedkope agrarische bouwblokken gaat opkopen en gebruiken als industriegrond. Inpakkerijen, slachterijen en dergelijke dienen daarom altijd een koppeling te hebben met fokkerijen of mesterijen uit het landbouwontwikkelingsgebied zelf. We willen direct naast het landbouwontwikkelingsgebied Elsendorp een agrarisch bedrijventerrein (De Fuik) ontwikkelen (zie bijlage 8). Dit agrarisch bedrijventerrein draagt bij aan ketenbenadering.

De belangrijkste hindernissen voor het samenvoegen van locaties van één eigenaar om een gesloten bedrijfsvoering mogelijk te maken en daarmee de onderlinge transportbewegingen te beperken, zijn opheffen (afroaming dierrechten, stank- en ammoniakwetgeving). Bedrijven moeten dus op eigen kracht tot samenvoeging komen en zullen dit veelal doen op het moment dat nieuwe investeringen noodzakelijk zijn. Alleen bij verkeerd gelegen bedrijven (in het extensiveringsgebied) bevorderen we samenvoegen actief.

6.6.2 Ruimtelijke structuur landbouw

Voor alle sectoren geldt de afspraak: geen uitplaatsing zonder inplaatsing. Om dit te bepalen moet een duidelijke systematiek uitgewerkt worden. Hierbij wordt gekeken of het bedrijf inderdaad door reconstructie wordt belemmerd en of het bedrijf in staat is een eigen bijdrage aan de verplaatsing te leveren. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor de bedrijven die binnen de plangrenzen van de nieuwe woonwijk Brandevoort bij Helmond liggen. Deze bedrijven worden verplaatst naar een nieuwe locatie in De Peel. Hiervoor worden geen reconstructiegebieden gebruikt, maar er wordt wel ruimte geboden in landbouwontwikkelingsgebieden of op duurzame locaties in het verwevingsgebied. De ontwikkelingsmaatschappij voor de glastuinbouw (TOM) en het Ontwikkelbureau voor de intensieve veehouderij (OBIV) kunnen bij het verplaatsen een rol spelen. Voor de noodzakelijke middelen is een gezamenlijke pot voor heel De Peel gewenst, waarbij de bijdrage van de verschillende partijen nog uitgewerkt moet worden.

Grondgebonden veehouderij

De centrale doelstelling van de herstructurering/structuurverbetering van de melkveehouderij is de verbetering van de milieukwaliteit op gebiedsniveau. Ons reconstructiegebied heeft verschillende kwetsbare en waardevolle gebieden waar sprake is van meerdere, met elkaar samenhangende milieuproblemen, die om een integrale aanpak vragen en waarbij grondgebonden melkveehouderij kan bijdragen aan de oplossing. In deze gebieden is het bereiken en behouden van grondgebondenheid van de melkveehouderij op gebiedsniveau ons doel om de gebiedsspecifieke milieukwaliteit te realiseren en bij te dragen aan ‘groene diensten’. De belangrijkste gebieden zijn de RNLE’n, de prioritaire stroomgebieden en de landschapsecologische zones (zie kaart 17 Melkveehouderij extensivering). In de genoemde gebieden liggen vooral kansen om projecten te starten gericht op extensivering van het grondgebruik. Dat gebeurt door de inzet van Koopmansgelden onder de daarbij behorende voorwaarden. Naast de Koopmansgelden kunnen ook financiële middelen voor biologische landbouw en groenblauwe diensten (vergoedingen voor regionale waterberging en agrarisch natuurbeheer) worden

gebruikt om extensivering van de grondgebonden melkveehouderij te bereiken. Verder zullen ter stimulering van de grondgebonden veehouderij de instrumenten kavelruil en herverkaveling ingezet worden.

In de aangeduide gebieden wordt met extensivering van de melkveehouderij een bijdrage geleverd aan de volgende doelen: beïnvloeding hydrologie, natuur en verzuring; herstel landschap; vermindering nitraat en fosfaat in bodem en water; behoud/herstel cultuurhistorische waarden; realisatie EHS; waterberging; EVZ en vernatting (vrijwillige basis).

Het bereiken en behouden van grondgebondenheid van de melkveehouderij op gebiedsniveau dient onderdeel uit te maken van een integrale gebiedsgerichte aanpak. Een geïsoleerde aanpak van de melkveehouderij alleen leidt onvoldoende tot een verbetering van de omgevingskwaliteit. Ons uiteindelijke doel is ook in de genoemde kwetsbare en waardevolle gebieden een levensvatbare, maatschappelijk gewenste melkveehouderij te behouden die in staat is naast zuivelproducten ook andere diensten te produceren.

Grondgebonden plantaardige teelten

Ook voor de andere grondgebonden landbouwsectoren is de ruimtelijke structuur niet altijd optimaal. We ondersteunen initiatieven om de ruimtelijke structuur voor deze sectoren te optimaliseren.

Verbetering van de ruimtelijke structuur van de landbouw kan goed meeliftten met inrichtingsprojecten met een ander doel in het gebied, bijvoorbeeld beekherstel. Door een gebiedsgerichte integrale aanpak ontstaat er draagvlak onder de belanghebbenden. Als zij zien dat voor alle partijen voordeel te behalen is zal de animo om gronden te verkopen of te ruilen toenemen. Dit betekent ook dat in een gebied mogelijkheden moeten zijn om kavels bij elkaar te voegen en kavelaanvaardingswerken uit te voeren.

Boomteelt en intensieve teelten komen in De Peel op enkele plaatsen voor. Om aan de maatschappelijke eis van een lager bestrijdingsmiddelengebruik te kunnen voldoen, is vruchtwisseling een noodzaak. Dit betekent dat niet alleen het areaal in gebruik geschikt moet zijn voor een teelt, maar een veelvoud hiervan aangezien het areaal slechts eens in de zoveel jaar benut kan worden voor betreffende teelt.

Het grondgebruik wordt indirect gestuurd door aan te geven waar beperkingen liggen voor de landbouw op grond van water (grondwaterstanden, waterkwaliteit en waterberging), cultuurhistorie of landschappelijke kwaliteiten. Bij deze thema's wordt aangegeven op welke wijze deze beschermd of verbeterd moeten worden.

Teneinde een duurzame ontwikkeling mogelijk te maken van de boom- en vaste plantenteelt is een Accentgebied boom- en vaste plantenteelt aangewezen. Binnen dit gebied bestaat ruimte voor inplaatsing van enkele bedrijven die momenteel op -maatschappelijk gezien- ongewenste locaties zitten. Verder wordt in het Accentgebied boom- en vaste plantenteelt het maximum aan hoge teeltondersteunende voorzieningen onder voorwaarden vrijgelaten binnen het agrarisch bouwblok.

Accentgebied boom- en vaste plantenteelt

Binnen het Accentgebied boom- en vaste plantenteelt (kaart 18 Deel B en plankaart 2 Deel A) is allereerst het creëren van een nieuw bouwblok voor een boom- en vaste plantenteeltbedrijf, onder voorwaarden, mogelijk. Het betreft de volgende voorwaarden:

- er is aangetoond dat er binnen het accentgebied boom- en vaste plantenteelt geen geschikt vrijkomend (agrarisch of niet-agrarisch) bouwblok beschikbaar is;
- de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten worden gerespecteerd. Indien er toch aantasting plaatsvindt en er aangetoond is dat er geen andere geschikte

- locatie is, worden er compenserende en/of mitigerende maatregelen getroffen;
- de nieuwvestiging draagt bij aan de realisatie van de reconstructiedoelen in De Peel. Dit is aan de orde als een bestaand boomteelt- of vaste plantenteeltbedrijf een knelpunt vormt in relatie tot een ander belang, zoals een beekdal. Bovendien geldt bij nieuwvestiging dat er op het niveau van het reconstructiegebied De Peel geen inplaatsing zonder uitplaatsing mag plaatsvinden.

Bij het bepalen of nieuwvestiging aan de orde is, wordt het stappenplan zoals in bijlage 5c is opgenomen doorlopen.

In het Accentgebied boom- en vaste plantenteelt wordt ook het maximum aan hoge teeltondersteunende voorzieningen binnen het agrarisch bouwblok vrijgelaten, mits de teelttechnische noodzaak hiervoor is aangetoond. Of er sprake is van teelttechnische noodzaak wordt de Agrarische Adviescommissie Bouwaanvragen (AAB) om advies gevraagd. Voorkomen dient te worden dat er een glastuinbouwbedrijf ontstaat.

Bij het geven van een vrijstelling zal door de gemeenten getoetst blijven worden aan de (overige) voorwaarden zoals opgenomen in de notitie Teeltondersteunende Voorzieningen.

Het creëren van een nieuw bouwblok voor een boom- en vaste plantenteeltbedrijf, onder de hierboven beschreven voorwaarden, is te beschouwen als een herziening van het Streekplan 2002 (zie ook §11.5).

Intensieve veehouderij

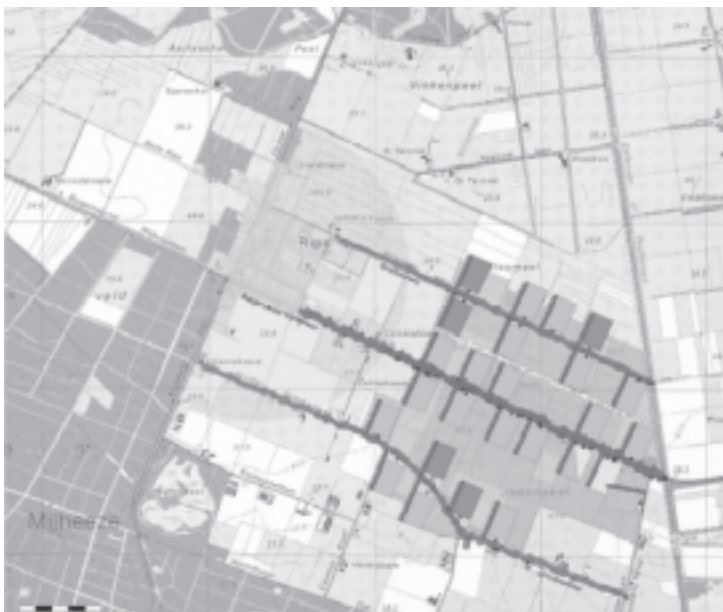
De commissie heeft de gebieden geïnventariseerd waar bestaande intensieve veehouderijbedrijven kunnen doorgroeien en waar eventueel omschakeling of zelfs nieuwvestiging mogelijk zou kunnen zijn. Het betreft de gebieden in de omgeving van Elsendorp, De Rips, Deurne-oost, Someren-Heide en Mariahout. Deze wijzen wij aan als landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij (LOG's). Naast de groei van de aanwezige intensieve veehouderijbedrijven (tot een bouwblok van 3 hectare met een bebouwingspercentage van 80%) is hier ook omschakeling gewenst. Tevens is het hier mogelijk om een locatie met alleen een burgerwoning om te zetten in een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij.

Beeldkwaliteitsplannen Landbouwontwikkelingsgebieden

We kiezen ervoor om de landbouwontwikkelingsgebieden niet in te richten als een soort industrieterrein voor de intensieve veehouderij, maar als een agrarisch gebied. Om hier invulling aan te geven is er een algemeen beeldkwaliteitsplan voor de LOG's Mariahout, Someren-Heide, De Rips en Deurne opgesteld. Voor het LOG Elsendorp was reeds in de pilot Gemert-Bakel een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Deze beeldkwaliteitsplannen staan inclusief de plattegronden op de CD-ROM. De beeldkwaliteitsplannen geven inzicht in hoeveel ruimte er daadwerkelijk in de landbouwontwikkelingsgebieden is. De gemeenten werken per LOG nog gebiedspecifieke zaken nader uit en stellen deze vervolgens vast. Het beeldkwaliteitsplan bestaat naast spelregels voor bouwblokken ook uit projecten, die de kwaliteit van het gebied op een hoger plan tillen.

Balans

We hebben onderzoek laten doen naar het aantal “sterke” bedrijven in de extensiveringsgebieden die als gevolg van reconstructie verplaatst zouden moeten worden. De inschatting voor De Peel varieert tussen de 79 en 97 te verplaatsen bedrijven (zie tabel 6.6).

Figuur 6.1 De beeldkwaliteitskaart uit het beeldkwaliteitsplan De Rips laat zien hoeveel ruimte er is voor (nieuwe) agrarische ontwikkelingen en waar deze zich zou kunnen bevinden.

Tabel 6.6 Resultaten inplaatsingsbehoefte

Aantal intensieve veehouderijbedrijven gelegen in De Peel	663
Aantal intensieve veehouderijbedrijven gelegen in extensiveringsgebieden	281
Indicatie van inplaatsingsbehoefte van intensieve veehouderijbedrijven gelegen in extensiveringsgebieden	79 – 97
Indicatie van inplaatsingsbehoefte van intensieve veehouderijbedrijven gelegen in extensiveringsgebieden als percentage van het totaal aantal intensieve veehouderijbedrijven gelegen in extensiveringsgebieden	28-34%

Wij hebben een balans voor De Peel opgesteld met een inschatting van het aantal te verplaatsen intensieve veehouderijbedrijven uit de extensiveringsgebieden en de beschikbare inplaatsingsruimte in De Peel in alle LOG's en verwevingsgebieden (duurzame locaties) uitgaande van het aantal nieuwe en vrijkomende bouwblokken (zie Bijlage 9). Hieruit blijkt dat het aantal beschikbare locaties redelijk in evenwicht is met het aantal benodigde locaties. Dit betekent dat er ondanks de omvang van de LOG's en de mogelijkheid van nieuwe bouwblokken soms zelfs sprake zal zijn van schaarste. Verwacht wordt dat circa 50% van de bedrijven uiteindelijk in een LOG in De Peel geplaatst kan worden. De overige 50% moet geplaatst worden op duurzame locaties in het verwevingsgebied.

Het ontwikkelen van lokale verplaatsingsregeling om bedrijven te verplaatsen wordt ondersteund (Zie ook §10.4.1. pakket 4).

Wij zijn van mening dat bij verplaatsing van een intensieve veehouderijbedrijf eerst gekeken moet worden naar bestaande (vrijkomende) duurzame locaties in landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden. Indien er onvoldoende bestaande duurzame locaties beschikbaar zijn, worden nieuwe duurzame locaties ingericht in de LOG's (zie kaart 19: IZ intensieve veehouderij). Voorwaarde voor het stichten van een nieuw bouwblok voor de intensieve veehouderij is een directe of indirecte (driehoeksruil) koppeling met verplaatsing uit het extensiveringsgebied (zowel rondom kernen als rondom natuur).

De volgende volgorde is van toepassing bij verplaatsing van een intensieve veehouderijbedrijf:

1. benutten van vrijkomende duurzame locaties in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied
2. omschakelen van burgerwoning tot agrarisch bouwblok in LOG
3. creëren van geheel nieuw bouwblok in LOG

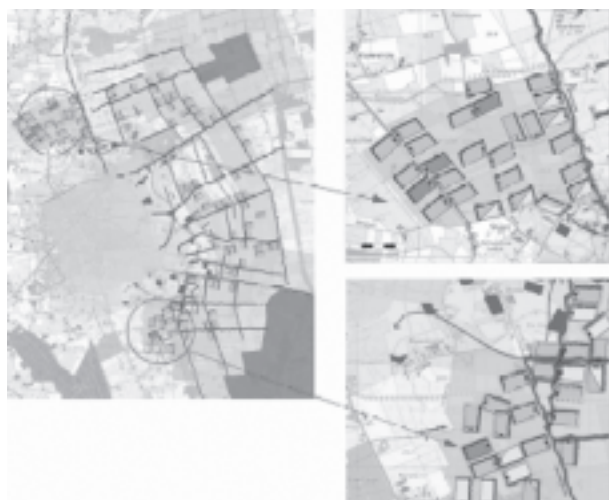
Het is wenselijk om gebruik te maken van de ervaring van de OBIV bij de beoordeling van aanvragen voor nieuwvestiging. Willekeur wordt op deze wijze voorkomen.

Binnen het LOG Deurne wordt binnen het zoekgebied glastuinbouw een projectvestiging glastuinbouw gerealiseerd.

Het LOG Deurne ligt in de nabijheid van diverse kwetsbare natuurgebieden. Afhankelijk van de aard van het intensieve veehouderijbedrijf zijn er meer of minder (technische) mogelijkheden om zich te vestigen / ontwikkelen op een bepaalde afstand van deze natuurgebieden en daarbij geldende milieuraandoeningen (pluimveehouderijbedrijven hebben een andere milieubelasting en technische mogelijkheden tot reductie dan mestvarkensbedrijven). Het LOG is daarom onderverdeeld in primair en secundair LOG (zie §6.9.4). Ook de LOG's Someren-Heide en Mariahout zijn onderverdeeld in primair en secundair LOG door de overlap met kwetsbare soorten. In een secundair LOG is voorlopig geen nieuwvestiging mogelijk (zie §11.6.1).

Het LOG is zo begrensd dat er geen overlap is met RNLE Peelvenen (zie §6.4.3) en de afstand tot het natuurgebied Deurnse Peel overal minimaal 1000 m bedraagt.

Nieuwvestiging van bedrijven is alleen mogelijk in het primair LOG, maar is tevens uitgesloten in de 250 m zone rond een B-gebied, in zoekgebied waterberging, in 25 m zone rondom beken en in de projectvestiging glastuinbouw en een zone van 250 m daaromheen vanwege mogelijke toekomstige uitbreiding van dit gebied.

Figuur 6.2 De beeldkwaliteitskaart uit het beeldkwaliteitsplan Deurne laat zien hoeveel ruimte er is voor (nieuwe) agrarische ontwikkelingen en waar deze zich zou kunnen bevinden.

Ontwikkelingsplan

In het plan wordt voorzien in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet elke nieuwvestiging voldoen aan de vereisten zoals geformuleerd in §11.6.1 ad c, algemeen sub a.

Om een optimale inrichting van de landbouwontwikkelingsgebieden te bereiken, streven wij naar de opstelling van ontwikkelingsplannen voor de landbouwontwikkelingsgebieden.

Doelstelling van de ontwikkelingsplannen is het optimaal benutten van landbouwontwikkelingsgebieden voor de accommodatie van de ruimtelijke herstructurering van de intensieve veehouderij in combinatie met het realiseren van een hogere mate van duurzaamheid in deze agrarische sector. De plannen werken dat op gebiedsniveau uit.

Om dat optimaal te kunnen doen zijn de plannen uitvoeringsgericht en kunnen ze desgewenst een (aanvullend) beleidskader bieden. Ze beschrijven een uitvoeringsstrategie (bij voorkeur in de vorm van een concreet plan van aanpak met begroting) om te komen tot de optimale benutting en inrichting van het desbetreffende LOG met een beschrijving van de benodigde (beschikbare) instrumenten, regelingen en budgetten.

Het ontwikkelingsplan voldoet (in ieder geval) aan de volgende vereisten:

1. Efficiënt ruimtegebruik:

Het plan leidt tot een optimale benutting en inrichting van het LOG voor de intensieve veehouderij. Het ontwikkelingsplan beschrijft de optimale rangschikking van bouwblokken voor de intensieve veehouderij in het gebied (bestaand en nieuw) en geeft aan hoe de benutting van die locaties vorm krijgt. Dit laatste bijvoorbeeld door een actieve benadering van eigenaren van bestaande (niet-agrarische) locaties om de locaties ter beschikking te krijgen voor inplaatsende veehouders, het actief veiligstellen van vrijkomende locaties voor inplaatsers, etc.

Bij de optimale rangschikking wordt gekeken naar ruimtelijke- (beeldkwaliteit), milieukundige- (zie ook vereiste 5 en 6) veterinaire aspecten (o.a. minimaal vereiste onderlinge afstand, clustervorming). De handleiding duurzame locaties is hierbij een belangrijk hulpmiddel.

2. Het aantal nieuwvestigingen staat in een redelijke verhouding tot het aantal (her)vestigingen van intensieve veehouderijen op een agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie binnen het landbouwontwikkelingsgebied.

Dit onderdeel beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. De 'redelijke verhouding' tussen nieuwe en bestaande vestigingslocaties ligt niet vooraf vast. De gemeente bepaalt de mogelijkheden op basis van de omstandigheden van het landbouwontwikkelingsgebied: hoeveel geschikte bestaande locaties zijn er en hoeveel daarvan komen er binnen afzienbare tijd werkelijk beschikbaar, hoeveel belangstelling is er voor (her)vestiging in dit landbouwontwikkelingsgebied (zowel vanuit extensiveringsgebieden, als vanuit elders, als vanwege ondernemers binnen het landbouwontwikkelingsgebied), en hoe pakt e.e.a. financieel uit. Onder de bestaande locaties kunnen ook RBV-locaties vallen.

In het plan wordt als eerste uitgewerkt wat de maximale benuttingsmogelijkheden van bestaande locaties zijn en hoe deze vorm kunnen krijgen (overlap met uitwerking vereiste 1). Vervolgens wordt uitgewerkt hoe de resterende ruimte van het LOG optimaal kan

worden benut voor nieuwvestiging. Het is daarbij niet nodig (en vaak ook niet wenselijk met het oog op de prijsstelling) al concrete exacte nieuwvestigingslocaties aan te geven

3. Het plan biedt inzicht in hoe de sloop en verwijdering van niet meer in gebruik zijnde gebouwen en bouwwerken wordt nagestreefd.
Het is de bedoeling dat bedrijfsgebouwen, die buiten gebruik worden gesteld, worden gesloopt, ook wanneer deze in een verwevingsgebied of in een landbouwontwikkelingsgebied liggen. Bebouwing kan vrijkomen als gevolg van herbenutting van bestaande locaties of het wegnemen van belemmering voor ontwikkeling op andere locaties binnen het LOG. Op basis van de uitwerking van de vereisten 1 en 2 wordt duidelijk of en waar dit aan de orde is/kan zijn. Daarnaast komt bebouwing vrij op uitplaatsingslocaties. Naast de sloop die verplicht is bij nieuwvestiging, moet ook bij hervestiging op bestaande locaties de sloop worden geregeld. Bij deelname aan de VIV is dit automatisch verzekerd. Het ontwikkelingsplan geeft aan hoe dit alles wordt gerealiseerd (uitvoeringstechnisch en financieel). Overigens hoeft dit niet te betekenen dat alle vrijkomende gebouwen moeten worden gesloopt. Sloop is immers niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere passende functie.
4. Het plan leidt tot een goede beeldkwaliteit van het landbouwontwikkelingsgebied.
Voor de meeste LOG'n is al een beeldkwaliteitsplan opgesteld. In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 vormt dit de basis voor de inrichting van het LOG. Is er nog geen beeldkwaliteitsplan, dan moet dit alsnog worden opgesteld.
5. Het plan voldoet aan het relevante milieu- en waterbeleid (watertoets/natuurtoets/Mer/Smb).
In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 brengt het plan in beeld welke randvoorwaarden er, gelet op de geldende wet- en regelgeving, gelden voor de benutting van locaties. Dit kan betrekking hebben op de plaats en omvang van emissies, op de fysieke inrichting (water, landschap), etc. De provincie beschikt over het beslissingsondersteunende systeem DIAS (DIstributie Ammoniak en Stank) waarmee effecten ten aanzien van ammoniak en stank kunnen worden bepaald. In overleg kan dit systeem worden ingezet. De provincie heeft momenteel een handreiking implementatie IPPC en Vogel- en Habitatrichtlijn in voorbereiding. De watertoets, natuurtoets, Milieueffectrapportage en Strategische milieubeoordeling worden opgesteld in het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan of de aanpassing daarvan. Het is aanbevelingswaardig het ontwikkelingsplan zo op te stellen dat het al zoveel mogelijk elementen van de verschillende toetsen bevat. Een Mer kan wellicht procedureel gekoppeld worden aan een vergunningen- Mer
6. Het plan draagt duidelijk bij aan het verdergaand dan wettelijk vereist duurzamer maken van de bedrijfsvoering van de intensieve veehouderij bedrijven in het landbouwontwikkelingsgebied.

De ontwikkeling, inrichting en gebruik van de landbouwontwikkelingsgebieden is dusdanig dat de intensieve veehouderij verdergaand verduurzaamt. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld realisatie van gesloten bedrijven, samenwerking in de productieketen, minimalisering van reststoffen etcetera. Het is gewenst om in het ontwikkelingsplan hiervoor (innovatieve) voorstellen op te nemen.

Het ontwikkelingsplan richt zich op zaken die het niveau van het individuele bedrijf te boven gaan, dus op gebiedsniveau. Overigens kunnen dit wel voorwaardenscheppende onderdelen zijn, die dus verdergaande maatregelen op bedrijfsniveau eenvoudiger en / of goedkoper

maken. Het gaat daarbij zowel om inrichting als om organisatie (samenwerking tussen bedrijven, tussen ketenschakels).

Verdergaande verduurzaming op het niveau van het individuele bedrijf behoeft dus niet persé onderdeel uit te maken van het ontwikkelingsplan. Dit is immers priotair de verantwoordelijkheid van de desbetreffende ondernemer, die daarvoor overigens wel gebruik kan maken van diverse stimulerende instrumenten en budgetten.

De invulling zal van gebied tot gebied verschillen en mede afhankelijk zijn van de initiatieven van de zittende en inplaatsende ondernemers. Het in samenspraak met hen invullen van dit onderdeel is dan ook cruciaal, het plan moet aansluiten bij hetgeen de bedrijven willen en kunnen. Indien er weinig of geen bereidheid bij ondernemers is tot verdergaande verduurzaming dient minimaal de inrichting op gebiedsniveau verdergaande duurzaamheidselementen te bevatten (bijvoorbeeld vergroten infiltratie water, of ruimte reserveren voor gemeenschappelijke infrastructuur).

Glastuinbouw

Het Streekplan bevat voor De Peel zes mogelijke doorgroeigebieden en drie vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, namelijk de gebieden bij Someren, Asten en Deurne.

Buiten deze mogelijke doorgroei- en vestigingsgebieden geldt conform het Streekplan dat bedrijven zich kunnen ontwikkelen tot een maximum van 3 hectare, mits dit in overeenstemming is met de natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische, water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische kwaliteiten van het gebied. Nieuwvestiging is hier dus niet mogelijk. Solitaire glastuinbouwbedrijven in de EHS/GHS krijgen geen uitbreidingsmogelijkheden.

In De Peel ligt één zoekgebied projectvestiging glastuinbouw bij Deurne. Dit betekent dat de inrichting van het nieuwe glastuinbouwgebied nog niet is toegesneden op de vestiging van (clusters van) glastuinbouwbedrijven en daarom ingrijpend moet worden aangepast om dat mogelijk te maken.

De gemeente Deurne heeft een onderzoek laten uitvoeren naar het meest geschikte gebied.

Het vestigingsgebied is in beginsel circa 150 hectare groot. Vanwege de benodigde ruimte voor inpassing, infrastructuur en bassins is er plaats voor circa 75 hectare netto glas. Voor gebied wordt een aparte locatie-MER opgesteld. Nadat het gebied begrensd is zal vervolgens nog een inrichtings-MER gestart worden.

Het zoekgebied is nog niet nader begrensd en overlapt daardoor nog met waterberging, zoekgebied herstel wijst en LOG intensieve veehouderij. We willen geen kapitaalsintensieve ontwikkelingen in het concrete waterbergingsgebieden en zoekgebieden waterberging. Ook is glastuinbouw niet gewenst in gebieden waar herstel wijst mogelijk is en in een zone van 25 m rondom beken. Het LOG intensieve veehouderij wordt verkleind met het gebied wat uiteindelijk bestemd wordt voor glastuinbouw.

Er is een Ontwikkelingskaart glastuinbouw gemaakt, waarop de mogelijke doorgroei- en vestigingsgebieden uit het Streekplan nader begrensd zijn (zie kaart 18 Plantaardige teelten). Enkele doorgroeigebieden zijn geschrapt, omdat de aanwezige bedrijven niet verder kunnen groeien (Helmond, Neerkant) of niet verder willen groeien (De Donck in Someren).

Indien er in de toekomst behoefte is aan een nieuw vestigingsgebied zou dit gerealiseerd kunnen worden als uitbreiding van het bestaande vestigingsgebied Someren-Asten. Voorwaarden hiervoor zijn dat eerst het projectvestigingsgebied Deurne en de vestigingsgebieden in Asten en Someren ingevuld moeten zijn en dat het aansluit bij het bestaande glastuinbouwgebied.

Incidentele nieuwvestiging van glastuinbouwbedrijven in mogelijke doorgroeigebieden is voorbehouden aan bestaande glastuinbouwbedrijven, die in het kader van het algemeen belang verplaatst dienen te worden, zoals noodzakelijke verplaatsing voor stedelijke uitbreiding, natuur-

doelstelling en grootschalige infrastructurele werken. De achterblijvende locatie dient volledig gesaneerd te worden.

Ondersteunende voorzieningen

In De Peel worden steeds meer gronden gebruikt voor de teelt van bomen, planten en groenten. Voor het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden wordt de provinciale nota Teeltondersteunende Voorzieningen als uitgangspunt genomen.

6.6.3 Verbrede landbouw

Om het afwisselende landschap met een gevarieerd aanbod van agrarische en natuurgebieden te behouden willen wij mogelijkheden bieden om de inkomensbasis van agrariërs te verbreden. Hierbij moet worden opgemerkt dat de potentie voor verbreding met name wordt bepaald door de markt voor de geleverde producten en diensten. Wij zijn van mening dat de kansen voor verbrede landbouw in eerste instantie door de sector zelf opgepakt dienen te worden. Wanneer deze kansen zich voordoen willen wij deze zoveel mogelijk faciliteren. Hierbij maken wij gebruik van de verruimde mogelijkheden zoals beschreven in de beleidsnotitie “Buitengebied in ontwikkeling”. In het kort houdt dit beleid in dat een ontwikkeling van verbrede landbouwactiviteiten in beginsel op alle agrarische bouwblokken toelaatbaar is. De activiteit moet wel ondergeschikt aan de agrarische hoofdfunctie blijven, met uitzondering van agrotourisme, dat wel mag uitgroeien tot hoofdfunctie mits dit past binnen de gebiedsvisie in dit reconstructieplan en het Streekplan. Wij zullen verbrede landbouw stimuleren door de mogelijkheden in het beleid optimaal te benutten. Verder wordt verbrede landbouw waar mogelijk gestimuleerd door middel van subsidies en door het stimuleren van samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen. Ontwikkeling van verbrede landbouw is alleen gewenst indien bestaande agrarische bedrijven niet belemmerd worden.

Wij zien vooral goede mogelijkheden voor de volgende verbredingsactiviteiten:

- **Landbouw en zorg**

De Peel ligt gunstig tussen grote bevolkingsconcentraties met een bijbehorende behoefte aan zorgvoorzieningen. Daarom lijken er goede mogelijkheden voor zorg als nevenactiviteit. Zorgboerderijen zijn in principe overal toelaatbaar (behalve in de EHS), omdat er slechts beperkte ruimtelijke consequenties zijn.

- **Agrotourisme (zie ook §6.7.2)**

Op de Ontwikkelingskaart recreatie en toerisme zijn gebieden aangeduid als kansrijk extensief recreatief landelijk gebied (zie kaart 20 Recreatie). Deze gebieden zijn vooral voor agrotourisme interessant. Het agrotouristische aanbod in De Peel is al groot, maar eenzijdig, namelijk vooral mini-campings. Er is geen behoefte aan nog meer van hetzelfde. Met name een verdere ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen is in dit verband interessant. Een probleem hierbij is dat dit voor de initiatiefnemers slechts beperkte mogelijkheden in economische zin oplevert. We willen bereiken dat initiatiefnemers ter aanvulling meer mogelijkheden krijgen voor detailhandelsactiviteiten van bedrijfseigen en aanverwante producten, horecavoorzieningen etc. Voor een verdere ontwikkeling van agrotourisme zijn aandacht voor kwaliteit en samenhang van groot belang. Hiervoor wordt de samenwerking zowel binnen de landbouw als met andere partijen in de recreatiesector verbeterd.

- **Streekproducten**

Er liggen kansen voor een verdere groei en ontwikkeling van het aanbod aan streekproducten, bijvoorbeeld in combinatie met agrotouristische activiteiten. Knelpunten hierbij zijn kleinschaligheid en ruimtelijke ordening. Op dit moment mogen alleen producten van het eigen bedrijf verkocht worden. Het zou mogelijk moeten zijn om alle producten van het eigen bedrijf die elders, bijvoorbeeld vanwege hygiëne-eisen, een bewerking hebben ondergaan te verkopen, maar ook aanvullende producten. Zo kan bijvoorbeeld een tuinbouwbedrijf naast groente ook zuivel verkopen. De reconstructiecommissie stelt voor om de regels hiervoor te versoepelen.

- **Agrarisch natuurbeheer**

Wij zoeken naar een optimale benutting van agrarisch natuurbeheer binnen daarvoor geschikte natuur- en landschappelijke gebieden, bijvoorbeeld in beekdalen waar maatregelen voor beekherstel worden genomen, de EHS, de RNLE'n, de GHS, de landschapsecologische zones in de stedelijke regio bij Nuenen en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zie §6.4.5).

- **Paardenhouderij**

Voor de paardenhouderij willen we duidelijkheid scheppen. De Peel heeft een aantal kenmerken waardoor de paardenbranche kansvol en succesvol kan worden:

1. Goede naamsbekendheid op het gebied van paardenfokkerij in binnen- en buitenland.
2. Een afwisselend buitengebied. Bos, heide, graslanden en een kleinschalig verkavelingspatroon maken het gebied aantrekkelijk voor paardrijden.
3. In Eindhoven en Helmond wonen veel mensen die gebruik willen maken van de omgeving voor dagrecreatie. Binnen de steden is er geen aanbod van ruitermogelijkheden. Het omliggende buitengebied is goed bereikbaar en kan deze specifieke recreatiebehoefte opvangen.
4. In de stedelijke regio is geen ruimte meer voor de intensieve veehouderij. Veel ondernemers geven aan verder te willen in de paardenbranche.
5. De aanwezigheid van een gespecialiseerd opleidingscentrum (Nederlands Hippische Beroepsopleiding in Deurne).
6. In De Peel zijn diverse topruiters woonachtig en actief.

Samengevat: De Peel heeft zowel de vraag als het aanbod voor een verdere ontwikkeling van de paardensector.

Agrariërs kunnen logies en stallingsruimte bieden, zodat de recreanten dagtochten kunnen maken en gebruik kunnen maken van het ruiterroutestelsel.

In het Streekplan 2002 is de paardenhouderij als sector niet eenduidig gepositioneerd. Reconstructiecommissie De Peel heeft het gewenste beleid voor de paardenhouderij uitgewerkt in de Leidraad Paardenhouderij. De hoofdpunten uit deze Leidraad Paardenhouderij zijn overgenomen in de Partiële Herziening van het Streekplan.

Een beeldkwaliteitsplan moet zorg dragen voor een goede landschappelijke inpassing, aansluiting bij bestaande bebouwing en goede ruimtelijke verschijningsvorm van rijhallen.

We zullen:

1. er zorg voor dragen dat voor de bovengenoemde verbredingsinitiatieven meer mogelijkheden komen in de (ruimtelijke) regelgeving (Streekplan, bestemmingsplannen).
2. bovengenoemde ontwikkelingen via de inzet van financiële middelen ondersteunen.
3. samenwerking bevorderen tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen.

4. ervoor zorgen dat de landschappelijk inpassing gewaarborgd wordt.

Voor verbrede landbouw wordt aangesloten bij de notitie “Buitengebied in ontwikkeling”. Daarnaast kunnen de gemeenten gebruik maken van de vrijstellings-, wijziging- of uitwerkingsmogelijkheden om toegestane functies op de bestemming agrarisch bedrijf te verruimen. De toelaatbaarheid van bepaalde nevenactiviteiten moet worden gerelateerd aan de primaire functie van het gebied waarin het agrarische bedrijf is gelegen. Waar bijvoorbeeld sprake is van een verweingsgebied met de nadruk op toeristisch-recreatieve ontwikkelingen zijn de volgende nevenactiviteiten denkbaar: verhuur van kamers of appartementen in de woonboerderij, een ijssalon/theehuis/uitspanning, verhuur van paarden/fietsen/rijtuigen. Nevenactiviteiten als be- of verwerking hoeven zich niet te beperken tot eigen agrarische producten.

Samenvatting

Wanneer	Wat
2004 – 2008	regels huisverkoop versoepelen

6.6.4 Duurzame productie

Biologische landbouw heeft door haar weinig milieubelastende karakter goede ontwikkelingskansen in kwetsbare gebieden zoals beekdalen, grondwaterbeschermingsgebieden, leefgebieden voor kwetsbare soorten, RNLE'n, landschapsecologische zones (in de stedelijke regio) en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De ontwikkelingen in de biologische landbouw worden thans sterk bepaald door de tegenvalende groei in consumentenvraag. Daar staat tegenover dat veel partijen in de keten, belangenorganisaties, kennisinstellingen en overheden op een gedreven wijze actief zijn om consumenten te bewegen een eerlijke prijs voor een duurzamer product te betalen.

We zetten ons in om de groei van de biologische landbouw verder te ondersteunen door het ondersteunen van projecten voor onder andere afzetbevordering, kennisuitwisseling en omschakeling. Daarnaast bieden we mogelijkheden binnen de ruimtelijke kaders voor het ontwikkelen van biologische landbouw en verbrede vormen van landbouw door er bij het aanwijzen van gebieden voor landbouw (o.a. ten behoeve van glastuinbouw) voor te zorgen dat minimaal een deel ook geschikt is voor biologische landbouw.

Naast biologische landbouw hechten wij aan verduurzaming van de gangbare landbouw. Dit kan enerzijds gebeuren in de vorm van grondgebonden productie en anderzijds door niet-grondgebonden productie gekoppeld aan zo veel mogelijk gesloten, schone productiesystemen.

6.7 Recreatie en toerisme

6.7.1 Inleiding

Wij hebben voor De Peel een toeristisch-recreatieve visie en een ontwikkelingskaart opgesteld. De volledige toeristisch-recreatieve visie is als achtergronddocument op CD-ROM gevoegd. In

het reconstructieplan zijn de hoofdpunten uit de visie en de ontwikkelingskaart overgenomen. De ontwikkelingskaart geeft de ruimtelijke randvoorwaarden die nodig zijn voor de uitvoering van de visie (zie kaart 20 Recreatie en bijlage 6).

De Peel is een gebied met een beperkte toeristisch-recreatieve ontwikkeling en uitstraling. Er liggen wel kansen om het gebied toeristisch-recreatief verder te 'ontginnen'. Door benutting van deze kansen levert de sector recreatie en toerisme een aanzienlijke bijdrage aan het behoud van de leefbaarheid en aan de economische ontwikkeling van het gebied.

We streven ernaar de toeristisch-recreatieve sector in De Peel te ontwikkelen tot een economische drager van betekenis. Daarvoor zijn kwaliteitsverbetering en vergroting van de diversiteit van het bestaande aanbod en de samenhang in de promotie en productontwikkeling in de regio essentieel. De Peelregio heeft het in zich om tot een verdubbeling van de directe werkgelegenheid in toerisme en recreatie te komen in 2012 (1.200 fte's directe werkgelegenheid t.o.v. van 605 in 2003). Een dergelijke ambitie is nodig wil recreatie en toerisme ook echt een bijdrage kunnen leveren aan behoud van de leefbaarheid op het platteland. In beperkte mate wordt op deze wijze ook vervangende werkgelegenheid gecreëerd voor de uitstroom uit de landbouw. Een goede toeristisch-recreatieve zonering, goede regelgeving en handhaving zijn sturingsinstrumenten die moeten zorgen voor een goede afstemming met de natuur en het voorkomen of beperken van overlast voor de lokale bevolking.

Ontwikkelingen dienen te passen binnen het Streekplan. De provincie heeft hiervoor een toetsingscommissie opgericht die uitbreidingen in de EHS/GHS beoordeeld conform de afspraken uit het beleidskader Recreatie en Toerisme. Indien gewenste ontwikkelingen strijdig zijn met het Streekplan, is een goede argumentatie nodig.

6.7.2 Strategie

Voor het realiseren van de recreatieve ambitie worden de volgende strategieën gevolgd:

1. Uitbreiding van verblijfsrecreatie en hotels

De Peel heeft perspectief voor de ontwikkeling van bestaande en nieuwe reguliere recreatiebedrijven. Uitbreiding is met name gewenst voor accommodaties met een hoge kwaliteit dan wel voor accommodaties die met de uitbreiding op een hoger kwaliteitsniveau willen komen. Nieuwe recreatieve bedrijvigheid, die bijdraagt aan versterking van de toeristisch-recreatieve diversiteit in de regio is welkom:

- Hotels
- Enkele kwalitatief goede groepsverblijven.
- Doorgroei van enkele kleinschalige (agrotouristische) bedrijven naar volwaardige recreatiebedrijven via kwaliteitsverbetering en product vernieuwing. Uitbouw van bestaande accommodaties met toeristische ontwikkeling (verhuurcaravans, toeristische standplaatsen, trek-kershutten, camperplaatsen maar ook verhuurbungalows).
- Ontwikkeling van verblijfsaccommodaties in projectlocaties (bijvoorbeeld nabij Berkendonk tussen Helmond en Deurne).

2. Behoud van de positie in de verblijfsrecreatieve markt

- In De Peel vormt de bedrijfskwaliteit meer de basis om mensen naar het gebied te lokken dan in andere gebieden omdat de omgevingskwaliteit vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder sterk is. De kwaliteit en het draagvlak vormen meer een kritische factor dan in andere toeristisch-recreatieve gebieden. Daadkrachtige individuele bedrijven vormen dan ook de basis voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling in De Peel. Er zijn maatregelen

nodig waardoor de bedrijven deze positie waar kunnen (blijven) maken.

- Er is een kwaliteitsimpuls nodig in alle deelsectoren (kwaliteit boven kwantiteit). Voor sommige sectoren (met name campings en bungalowparken) gaat deze kwaliteitsslag zeker gepaard met de behoefte aan meer ruimte. Deze ruimte is ook nodig voor productvernieuwing. Bedrijven zullen bij hun planvorming de versterking van de landschappelijke waarden op en rond de eigen bedrijven (natuurlijke bufferzones, bijdrage aan versterking landschapselementen) nadrukkelijk mee moeten nemen.
- Het gebied dient er alles aan te doen om haar vaste standplaatsproduct recreatief te blijven inzetten voor mensen uit de Brabantse steden en de Randstad. Daar waar nodig moet er ruimte komen voor grotere standplaatsen met voldoende aandacht voor landschappelijke aankleding. Die bieden meer kwaliteit en hebben betere marktkansen.
- Overheid en bedrijven moeten gezamenlijk permanente bewoning van stacaravans en recreatiewoningen tegengaan. De verkoop van vakantiewoningen als tweede woning betekent vaak een onttrekking van de woningen aan de recreatiemarkt.
- Kwaliteitsverbetering van het product groepsverblijven is nodig. Deze accommodatievorm is in de regio aanwezig, maar er zijn te weinig kwalitatief goede bedrijven.

3. Groei in de dagrecreatieve markt

De stedelijke bevolking uit de regio vormt een belangrijke doelgroep voor dagrecreatie en dagtoerisme in het gebied. Het gebied is hierop reeds ingericht. Deze inrichting kan verder geoptimaliseerd worden:

- Het gebied is recreatief goed ontsloten. De fietsroute-, wandelroute- en ruiterroutestructuren zijn in kwalitatief opzicht niet compleet en kan geoptimaliseerd worden. Mountainbikeroutes en de verbetering van de toeristisch-recreatieve bewegwijzering zijn in ontwikkeling. De versterking van de routestructuur dient zoveel mogelijk samen te gaan met landschapsversterking. We hebben aandacht voor het oplossen van knelpunten bij het oversteken van snelwegen en spoorlijnen van fietsers en wandelaars.
- Het is nodig meer voorzieningen te creëren als park & bike (parkeerplaats voor auto's om van daaruit te fietsen) en voldoende horeca/rustplaatsen in het buitengebied. In de regio zou een netwerk van dergelijke voorzieningen moeten komen. Tot dit netwerk behoren ook horecavoorzieningen in het buitengebied, die nu kampen met parkeerproblemen door te weinig ruimte.
- De regio heeft behoefte aan een dagrecreatieve attractie van formaat. De mogelijkheden voor de ontwikkeling hiervan worden onderzocht. Wij stellen ons positief op ten aanzien van een dergelijke attractie mits deze economisch en verkeerskundig haalbaar is en op een verantwoorde locatie ligt.
- Verdere ontwikkeling van kleinschalige dagrecreatieve elementen zoals Kasteelpark in Deurne, dierenpark in Asten, taalmuseum in Laarbeek, uitbouw museum de Wier in Deurne, ecologische kinderboerderij in Gemert is geboden.
- Het is nodig het begrip 'Peelbeleving' operationeel te maken.
- Opwaardering van diverse centra van kernen in de verschillende gemeenten met behulp van centrumplannen (recreatiemilieu 'dorpse gezelligheid').
- Uitbouw van een samenhangend cultuurhistorisch product is gewenst. De mogelijkheden en wensen hiervoor zijn in alle dorpen aanwezig. De geschiedenis wordt in het landschap zichtbaar gemaakt, ter verhoging van de beleving.
- De toeristisch-recreatieve functie van Helmond en Eindhoven voor de bevolking en gasten in de Peelregio kan versterkt worden. Eindhoven heeft een goed aanbod van sport- en leisure-activiteiten, dat nog steeds groeit. Het winkelaanbod in Eindhoven en Helmond is zonder meer uitstekend.

4. Golfbanen

Uitbreiding van bestaande en aanleg van nieuwe golfbanen. Naast het golven op volwaardige golfbanen is er sprake van de opkomst van een specifieke vorm binnen de golfsport namelijk 'pitch & putt'. Bij 'pitch & putt' gaat het om kortere banen (tussen de 30 en 75 meter i.p.v. normaal 150-500 meter). Deze vorm van golf is ook geschikt voor minder geoefenden. Het huidige aanbod van golfbanen in De Peel is niet toereikend voor de vraag. Markttechnisch is er ruimte voor zowel meer professionele volwaardige golfbanen, als voor kleinschalige, recreatieve golfbanen zoals 'pitch & putt' en oefenbanen. We streven ernaar om in de regio ruimte te bieden aan twee extra nieuwe golfbanen en de bestaande banen uit te bouwen. De mogelijkheid om nieuwe golfbanen te combineren met waterberging moet nader onderzocht worden.

Voor de randzones rondom de Bakelse Plassen (incl. toekomstige uitbreiding), zal bekeken worden of daar ruimte gevonden kan worden voor een 18-holes of 27-holes golfbaan. Wij hebben een positieve grondhouding ten aanzien van de beoordeling van de ruimtelijke effecten van een golfbaan in deze omgeving. Hiervoor kan een deel van het aangrenzende agrarische gebied gebruikt worden. Uitbreiding van de zandwinning gecombineerd met een golfbaan draagt in belangrijke mate bij aan verbetering van de exploitatiemogelijkheden voor een golfbaan (hogere aantrekkelijkheid en lagere grondverwerkingskosten).

5. Ontwikkeling van een watersportproduct

Versterking van de toervaart (watersport) in de regio over de aanwezige kanalen. Hiervoor is de aanleg van passantenplaatsen op een aantal locaties gewenst. Het watersportproduct in de Peelregio zal bescheiden van omvang blijven, maar draagt bij aan de diversiteit van het toeristisch product in de regio.

6. Versterking van de positie van paarden, paardenhouderij en paardensport in De Peel

Met de realisering van het doorgaande regionaal netwerk in 2002 is een goede impuls gegeven aan de routestructuur. Van belang is dat er ook voldoende mogelijkheden zijn voor aanspanningen. De routestructuren dienen een beter voorzieningenniveau te krijgen om het gebruik van de routes te versterken: pleisterplaatsen (horeca) inclusief overnachtingsmogelijkheden, maneges, stallingruimte (o.a. in vrijkomende agrarische bebouwing), benutting van in de regio aanwezige topsport. Er is een spilfunctie weggelegd voor het Hippisch Centrum in Deurne.

7. Versterking van natuurgerichte recreatie

Stimulering van 'natuurgerichte recreatie': de aanwezigheid van bossen en natuurgebieden maakt het gebied geschikt voor natuurbeleving voor verschillende groepen recreanten en toeristen. Het is daarom van belang dat het aanbod van voorzieningen in het gebied divers is. Wandelpaden, fietspaden, andere routes (voor ruiters, mountainbikers, kanoërs e.d.) moeten iedere recreant wat te bieden hebben: lange en korte routes, langs boerderijen en cafés, gemarkeerd of (liever nog) anderszins aangegeven (zoals het fietsknooppuntensysteem of de laarzenpaden die je ver van de 'bewoonde wereld' wegvoeren en waar je zelf de route moet zoeken). Voor recreanten die meerdere dagen willen verblijven, zijn er diverse vormen van overnachtingsmogelijkheden nodig: van kamperen tot verblijf in verhuureenheden.

Om de natuurgerichte recreatie in de Peelspiegel, de schil rond de Peelvenen, samenhangend te stimuleren dient een plan te worden opgesteld (samen met de Limburgse Peelregio). Gemeente Asten heeft dit voor haar grondgebied reeds verder uitgewerkt.

Maatregelen ter versterking van natuurgerichte recreatie zijn:

- Versterking van routestructuren (ook met horecamogelijkheden) rondom natuurgebieden als Peelvenen, Stippelberg, Keelven.
- Stimulering van kleinschalig verblijf en kleinschalige dagrecreatie in of aan de rand van natuurgebieden.
- In de onmiddellijke nabijheid van de natuurgebieden in De Peel (op ruik-, proef- en zichtafstand) een aantal bedrijven de mogelijkheid geven in te spelen op de vraag van de ‘afstandelijke toerist’. Het gevoel geven dat men in De Peel was, zonder in de kwetsbare delen van De Peel zelf te komen.
- Versterking van het landschap rond recreatiebedrijven met de ontwikkeling van bedrijfsnatuurplannen.
- Veldwegenplan. Doel is om oude cultuur en situaties te herstellen met inbegrip van kronkelweggetjes en zandpaden en inzaaien met veldbloemzaad.
- Natuurlijke doolhoven: afgelopen jaren zijn met succes natuurlijke doolhoven gerealiseerd, die een tijdelijk karakter hebben (vaak in maïsvelden) of permanent zijn aangelegd. Versterking van deze vorm van natuurlijk vertier past in de Peelregio.
- Arrangementenontwikkeling gericht op natuurgerichte recreatie.

8. Ontwikkeling van de Poortgedachte

Recreatieve poorten zijn locaties met informatievoorziening, horeca, fietsverhuur, knooppunten van routestructuren en voldoende parkeermogelijkheden. Bij zo’n poort past ook een ontwikkeling van een park- and bikevoorziening (parkeerplaats voor auto’s om van daaruit te fietsen). Van belang hierbij is dat niet elke poort dezelfde voorzieningen en mate van intensiteit behoeft, maar afgestemd wordt op de natuurwaarden in de omgeving.

9. Versterking plattelands- en agrotourisme

Als bestemming voor routegebonden activiteiten voor dag- en verblijfsrecreanten in het gebied biedt plattelandstoerisme kansen. Hierbij gaat het om zowel dag- als verblijfsrecreatieve kleinschalige ontwikkelingen. Voor het merendeel vallen deze binnen de vrijstelling in het kader van de Wet Openlucht Recreatie (WOR), maar ook vergunningplichtige voorzieningen behoren hiertoe (zoals natuurkampeerterreinen). Als plattelandstoerisme samengaat met de uitoefening van een agrarisch bedrijf is er sprake van agrotourisme.

Voorwaarden voor succes zijn: samenwerking, aansluiting op routestructuren, kwaliteit en adequate regelgeving (bijvoorbeeld het stankbeleid en het beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing). Er zijn mogelijkheden om te komen tot samenwerking in de stadsrandzone rond Eindhoven/Helmond en rond de natuurgebieden in een schil rondom de Peelvenen (Peelspiegel).

De provincie heeft in de notitie ‘Buitengebied in ontwikkeling’ criteria ontwikkeld inclusief toetsingsprocedures voor:

- (dagrecreatieve) voorzieningen in vrijkomende agrarische gebouwen;
- kansrijke locaties voor agrotourisme in de stadsrandzones, dichtbij grootschalige verblijfsrecreatie en langs routes;
- de relatie tussen logiesaccommodaties en behoud van gebouwen/historisch erfgoed.
- de relatie met de omgeving (landbouw, natuur);
- bedrijfseconomische aspecten, inclusief ondernemerschap en duurzame levensvatbaarheid van het initiatief (bijv. ook na bedrijfsovername).

Het ministerie van LNV is voornemens de Wet Openluchtrecreatie (WOR) in te trekken. Het verdient aanbeveling dat de gemeente en toeristisch-recreatieve sectoren gezamenlijk hiervoor nieuwe beleid vaststellen. Duurzame kleinschalige ontwikkelingen dragen ook bij aan de

gewenste sociale en economische vooruitgang in de regio en aan de na te streven verdubbeling van aantal arbeidsplaatsen in toerisme en recreatie.

10. Behoud en uitbouw van het cultuurhistorisch erfgoed

De cultuurhistorische waarden in het gebied zijn aanzienlijk, met name in het Peelgebied. Daar valt het hele verhaal van de industriële turfwinning en de verdere ontginning nog aan het landschap af te lezen. In de regio liggen de Belvédèregebieden Helenaveen-Griendtsveen en Dommeldal. In de cultuurhistorische hoofdstructuur zijn de belangrijkste cultuurhistorische gebieden in kaart gebracht.

De cultuurhistorische waarden zijn gekoppeld aan ruimtelijke functies als stedenbouw (industriële ontwikkeling langs het kanaal in Helmond, bijzondere architectuur), natuur en landschap (heide-ontginningen, landgoederen), landbouw (patronen van wegen en waterlopen, bolle akkercomplexen, verkavelingen, langgevelboerderijen, buurtschappen). Ook thema's als religie (oude kerklocaties, kerken en kerkhoven), kastelen en vestigingsverleden (Peel-Raamstelling) bieden veel aanknopingspunten.

De combinatie cultuurhistorie en recreatie biedt kansen. De cultuurhistorische identiteit wordt versterkt met cultuurhistorisch ingekleurde recreatieve en toeristische mogelijkheden en het cultuurhistorisch aanbod biedt ruimte en kansen voor de ontwikkeling van diverse vormen van recreatie en toerisme.

Deze wisselwerking geldt zeker ook voor De Peel. Het cultuurhistorisch aanbod is aanzienlijk. Behoud, herstel en ontwikkeling zijn van belang in combinatie met recreatieve ontwikkeling. Er is behoefte aan meer mogelijkheden voor kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie in bijvoorbeeld cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en aan uitbouw van een samenhangend cultuurhistorisch product. Deze samenhang is vooral gekoppeld aan routestructuren, met name voor de fietsers en wandelaars.

11. Ontwikkeling als samenhangend gebied

Versterking van De Peel als merknaam. De Peel als merknaam dient in 10 jaar zowel voor de kleinschalige als voor de grotere recreatiebedrijven te worden gerealiseerd. Voor de grote verblijfsaccommodaties in de regio geldt dat op dit moment de toeristen naar het gebied komen vanwege de kwaliteit en het voorzieningenniveau van de accommodaties zelf en niet zozeer omdat ze in De Peel liggen. Pas tijdens het verblijf informeert men wat De Peel te bieden heeft. Voor kleinschalige (agro)toeristische voorzieningen geldt daarentegen dat men nu al vaak naar de regio komt voor De Peel zelf.

Belangrijk is dat er menskracht (capaciteit én kwaliteit) nodig is om het huidige product en veel van bovengenoemde versterkingen samenhangend onder de aandacht van de lokale bevolking, stedelingen in Zuidoost-Brabant en toeristen uit heel Nederland te brengen. Hiervoor is een plan van aanpak vereist. Als aandachtspunten gelden:

- Een organisatiestructuur gedragen door bedrijfsleven, gemeenten, landbouw en natuurbeschermingsorganisaties. De gemeenten hebben nagenoeg allemaal een toeristisch plan of zijn ermee bezig, met een doorvertaling naar een gemeenschappelijke visie op De Peel. De gemeenten dienen als vervolg hierop ook daadwerkelijk hun (financiële) verantwoordelijkheid te nemen.
- Uitwerking van thema's als gezelligheid/gastvrijheid (volksaard) op de grens van Brabant en Limburg, een bepaalde mystieke sfeer (rondom turf, nostalgie, verlatenheid), rust en ruimte, natuur/landschap, duurzaamheid en kwaliteit en cultuurhistorie.
- Promotionele samenwerking door verschillende aanbieders voor verschillende markten. Zo zouden de grotere verblijfsaccommodaties (met name de zelfstandige bedrijven die niet tot een keten horen) best samen de landelijke markt kunnen bedienen (samen met de

Limburgse Peel).

- Versterking van de samenwerking tussen de VVV's in Zuidoost-Brabant (regionalisering van de VVV-structuur).
- Voldoende aandacht voor de mogelijkheden van de nieuwe media.

Mogelijkheden voor samenwerking binnen de ketens:

- Binnen de agrarische sector (agrotourisme, dagrecreatie, kleinschalige logies).
- Tussen natuurbeschermingsorganisaties/terreinbeheerders (medegebruik natuur en landschap, koppeling natuurgebieden door routes).
- Rondom het thema cultuur (musea e.d.). Meer verbindingen tussen kleinschalige cultuurelementen, die in veel dorpen reeds aanwezig zijn (initiatief Peelfascinatie).
- Ten behoeve van samenhang in het gehele dagrecreatieve product: (kleinschalige) attracties, cultuur en natuur gebundeld door een goede routestructuur. In de Brabantse en Limburgse Peelregio is hiertoe de afgelopen jaren een aanzet gegeven met de opzet van het project 'Doedagen'. Dit concept moet verder worden uitgebouwd en een permanente structuur krijgen via een soort bezoekersmanagement voor de regio.

Mogelijke toeristische thema's in de Peelregio:

- Van Gogh in Nuenen
- Klokken in Asten
- Artistiek in Deurne
- Muziek in Laarbeek
- Kruiden en landbouwhistorie in Gemert-Bakel
- Industrieel erfgoed in Helmond
- Peelbeleving in de Peelvenen.

12. Versterking van de relatie met de Peelregio in Limburg

De relatie met de Limburgse Peel is ver onder de maat. Beide gebieden staan meer met de rug dan met het gezicht naar elkaar, terwijl ze elkaar uitstekend aanvullen: natuurgebieden, Park de Peelbergen, grootschalige campings en bungalowparken, routestructuren, Peel als gezamenlijke merknaam. De beide regio-VVV's, maar ook gemeenten en bedrijfsleven dienen veel meer over de provinciegrenzen heen te 'slechten'. Een goed voorbeeld zijn de eerder genoemde 'Doedagen'.

6.7.3 Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart

De toeristisch-recreatieve visie is vertaald in een ontwikkelingskaart (zie kaart 20 Recreatie) en bijbehorende tabel (zie bijlage 7). Deze vormen samen één geheel. Als legenda-aanduidingen zijn opgenomen: projectlocatiegebied, intensieve recreatief gebied, stedelijke uitloopgebied, kansrijk extensief recreatief landelijk gebied, Recreatieve poorten en bestaande intensieve recreatiebedrijven. Een beschrijving van deze begrippen is opgenomen in bijlage 6.

Op de kaart en in de tabel zijn aan de hand van deze legenda de mogelijkheden van diverse gebieden in De Peel uitgewerkt. Per gebied is aangegeven wat de visie is voor dat gebied met de randvoorwaarden. De benoemde gebieden zijn op de kaart en in de tabel terug te vinden. Soms zijn voorbeelden opgenomen van ontwikkelingen die gewenst zijn ter ondersteuning van de visie. In de laatste kolom in de tabel zijn de op dit moment bestaande initiatieven vermeld. Ook de bestaande intensieve verblijfsaccommodaties (met bestemming recreatie en een capaciteit van 60 kampeerplaatsen en/of 10 bungalows/kamers) en de Recreatieve Poorten zijn in de tabel en op de kaart aangegeven (de stippen op de kaart komen overeen met het bedrijf / Recreatiepoort in de tabel in bijlage 7).

Op hoofdlijnen worden voor de diverse deelgebieden in De Peel de volgende toeristisch-recreatieve ontwikkelingen voorgestaan:

Projectlocaties

- A. Zuidrand Stippelberg: recreatief zoekgebied voor intensieve dag- en verblijfsrecreatie afgestemd op het Recreatief Zoneringsplan Stippelberg. De ontgronding Bakelse Plassen wordt uitgebreid. De plas die zal ontstaan wordt benut voor de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Door de combinatie van recreatie, EVZ en water zal het totale toeristische aanbod worden vergroot (golfbaan, zwemstrand etc.).
- B. Gebied tussen Helmond-Deurne: ligging en bereikbaarheid maken gebied geschikt voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen rond het Hippisch Centrum, voor grootschalige dagattractie en nieuwe verblijfsaccommodatie. De gemeenten Deurne en Helmond hebben in een verkenningennotitie reeds uitgewerkt hoe deze recreatieve ontwikkelingen in dit gebied samen kunnen gaan met herstel van de ruimtelijke kwaliteiten (zie ZKA-rapport op cd-rom).
- C. Landgoed Gulbergen: centrum voor intensieve dagrecreatie ten zuiden van de spoorlijn voor een stedelijke agglomeratie. Voor de invulling aan de noordzijde van de spoorlijn wordt een afzonderlijke procedure buiten het reconstructieplan gevolgd.
- D. Someren-Keelven: ontwikkeling van een aantrekkelijk gebied voor de stedelijke recreanten met intensieve recreatiemogelijkheden. Nastreven diversiteit en stimuleren van recreatieve bedrijvigheid. Nadere zonering van het gebied is gewenst (druk op Strabrechtse Heide, intensief gebied in het zuidelijk deel, ten noorden van de provinciale weg extensieve recreatieontwikkeling).

Intensief recreatieve gebieden

- E. Gebied rond Oostappense Heide: geschikt voor verdere intensivering van recreatie-ontwikkelingen. Goede toegankelijkheid van de Oostappense Heide.
- F. Diesdonk in Ommel is binnen het kader van de Groene Peelvallei in beginsel als projectlocatiegebied aangewezen. Omdat Diesdonk in het Streekplan binnen de stedelijke regio ligt, rust er op dit gebied tevens een claim vanuit Helmond voor de inrichting als bedrijventerrein. De provincie en de gemeenten Asten en Helmond overleggen over de definitieve inrichting. Zolang hierover nog geen finale duidelijkheid bestaat, blijft Diesdonk als projectlocatiegebied aangewezen.
- G. Witte Bergen / Gezandebaan Heusden: Ontwikkelingsgebied met nadruk op de intensieve dagrecreatie. Aandacht voor relatie met De Peel en uitbreiding golfbaan.

Stedelijk uitloopgebied

- H. Uitloopgebieden Helmond: Bakel - Aarle Rixtel, Stiphout - Aarle Rixtel, Helmond - Vlierden. Aandacht voor deze uitloopgebieden.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied

- I. Gebied tussen Nuenen - Laarbeek - Helmond: een natuurlijke groene long tussen Helmond en Eindhoven met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling. Aandacht voor recreatieve zonering
- J. Mierlo - Lierop: Een aantrekkelijk landelijk gebied met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling. Aandacht voor geleiding recreanten (Strabrechtse Heide).
- K. Mortel: Een aantrekkelijk landelijk gebied met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling. Aandacht voor zonering (Stippelberg en Grotels Bos).
- L. Peelspiegel: Discussiegebied (zie bijlage 7)

Waterrecreatie

- Zuid-Willemsvaart; een recreatieve verbingszone met verschillende knooppunten in zowel stedelijk als landelijk gebied.
- Zone bij het Eindhovens Kanaal, tussen Geldrop en Mierlo extensieve watersport.

Recreatieve Poort

Op de volgende plaatsen zijn in De Peel Recreatieve Poorten voorzien: Stippelberg, Aerlesche visvijver, Geeneindse Heide, Gulbergen, Keelven, Strabrechtse Heide en Griendtsveen.

Kwaliteitsversterking bestaande intensieve recreatiebedrijven

Dit zijn bestaande intensieve recreatiebedrijven (verblijfsaccommodaties en dagattracties) die in principe ruimte moeten krijgen voor kwaliteitsverbetering en -versterking en productvernieuwing van het aanbod. Mogelijkheden bieden voor kwaliteitsverbetering is belangrijk omdat het beter is bedrijfseconomisch gezonde, kwalitatief volwaardige bedrijven te hebben dan bedrijven die 'op slot' zitten. Voor sommige bedrijven gaat deze kwaliteitsslag zeker gepaard met de behoefte aan meer ruimte rondom het bedrijf.

Niet alle plannen zullen zonder meer kunnen worden gerealiseerd. De aanwezige landschappelijke waarden zijn immers omvangrijk en belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied. Binnen de planvorming door bedrijven vormt de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf een belangrijk onderdeel (natuurlijke bufferzones, bijdrage aan versterking landschapselementen). Bij plannen van bedrijven waar in belangrijke mate sprake is van permanente bewoning van stacaravans en recreatiewoningen, verdient oplossing van dit vraagstuk aandacht.

Voor bestaande intensieve recreatiebedrijven die op hun huidige locatie geheel klem zitten en voor bedrijven die in kwetsbare natuur en landschapsgebieden liggen waarvoor bedrijfsverplaatsing zeer gewenst is, zijn mogelijkheden voor nieuwvestiging in een Projectlocatiegebied aanwezig mits wordt voldaan aan de voorwaarden in het Streekplan.

Ook de kleinere verblijfsaccommodaties en dagrecreatieve voorzieningen hebben in principe mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering. Ook hierbij geldt dat bij de planvorming de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf een belangrijk onderdeel vormt (natuurlijke bufferzones, bijdrage aan versterking landschapselementen).

6.8 Wonen, werken en leefbaarheid

In De Peel fungeert het Streekplatform De Peel⁵ als overlegorgaan dat de lokale initiatieven ter verbetering van de sociale en economische structuur initieert, stimuleert en begeleidt. Het Streekplatform De Peel heeft tevens in opdracht van de provincie een sociaal-economische paragraaf opgesteld. Dat is gedaan omdat de sociale en economische structuur van het landelijk gebied (het platteland en de kernen) sterk verandert. Factoren hierbij zijn de autonome ontwikkelingen binnen de landbouw, de ontdekking van het landelijk gebied door de stedeling voor wonen en recreëren en de omvorming van een overwegend agrarisch platteland naar een multifunctioneel platteland.

In deze paragraaf wordt aandacht geschonken aan:

1. het opvangen van de sociale aspecten binnen de landbouwsector

⁵ Streekplatform De Peel bestaat uit de 8 Peelgemeenten (Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek, Mierlo, Nuenen c.a., Someren) en een groot aantal sociaal-economische partijen (Rabobanken, ZLTO, NV REDE, RPA, Kamer van Koophandel, Kennisinstituten, Syntens, BZW, MKB, Recron, Vereniging Kleine Kernen, KVO en SRE).

2. het vinden van alternatieve economische mogelijkheden voor het landelijk gebied
3. het behouden en waar nodig versterken van de leefbaarheid op het platteland en in de kernen

Deze aspecten vinden voor een deel hun beslag in het buitengebied, maar ook voor een deel in het stedelijke gebied. We zullen voor een goede afstemming zorgen met de uitwerking van het Streekplan voor het stedelijk gebied.

Dit hoofdstuk is een samenvatting van het geleverde product van het Streekplatform. De sociaal-economische paragraaf wordt gezien als een integraal onderdeel van het reconstructieplan en is in zijn geheel als achtergronddocument op CD-ROM bij het reconstructieplan gevoegd. De sociaal-economische paragraaf bevat onderdelen, die niet met de instrumenten van de reconstructie zijn uit te voeren. Reconstructiecommissie en provincie zullen zich inspannen om deze zaken onder te brengen in de uitwerking van het Regionaal structuurplan.

Ambitie STREEKPLATFORM DE PEEL 2016

In 2016 is de terugloop van de economie en werkgelegenheid in de primaire landbouw en in de hieraan gerelateerde bedrijvigheid in de industrie en dienstverlening opgevangen, doordat andere vormen van economische activiteiten van de grond zijn gekomen. Hierbij maken het stedelijk gebied en het landelijk gebied – elk gebruik makend van de eigen specifieke kwaliteiten en ter versterking van elkaar en van de hele regio – optimaal gebruik van elkaar. Het landelijk gebied levert ten opzichte van het stedelijk gebied een minstens gelijkwaardige bijdrage in het Bruto Regionaal Product als in 2000, de situatie vóór de reconstructie. De werkgelegenheid in het landelijk gebied ligt minimaal op het niveau van 2000. In 2016 is de leefbaarheid van de kleinere kernen in het landelijk gebied – extra onder druk gezet vanwege de terugloop in de landbouw en aanverwante bedrijvigheid – hersteld en op een aanvaardbaar niveau gebracht. De kernen zijn zowel economisch als sociaal vitaal.

6.8.1 Sociale aspecten in de landbouw

Agrarische ondernemers die geconfronteerd worden met maatregelen in het kader van de reconstructie kunnen om ondersteuning verzoeken indien daaraan behoefte bestaat.

Maatregelen die hiervoor genomen worden zijn:

- Meldloket bij gemeenten.
- Gespreksloket Streekplatform.
- Sociaal Economisch Platform (SEP) verlengen.
- Plan van aanpak netwerk verbreding en vernieuwing.

6.8.2 Nieuwe economische activiteiten

Landelijk gebied is economische factor van betekenis

Het landelijk gebied is niet alleen een mooi gebied, maar ook een economische factor. In het landelijk gebied moet ruimte geschapen worden voor nieuwe bedrijvigheid of uitbreiding van bestaande bedrijvigheid.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Verbrede landbouw
- Paardenhouderij
- Witvisproductie
- Hotelontwikkeling
- Zorg

Economisch vitaal landelijk gebied

Om het landelijke gebied economisch vitaal te houden moet het gebied zo veerkrachtig zijn dat een terugval in economie en werkgelegenheid in bepaalde sectoren wordt opgevangen door andere sectoren in het landelijk gebied.

De economie van het landelijke gebied moet bepaald worden door een wijde range van activiteiten die bij voorkeur gebruik maken van de kwaliteiten van het gebied (o.a. de grond) maar die daar niet strijdig aan zijn. Het accent moet hierbij liggen op activiteiten met een hoog rendement. Hiervoor moet het landelijk gebied een gedifferentieerde bedrijvenstructuur en productenaanbod bevatten, drijvend op modern en innovatief ondernemerschap, waarbij iedere kans tot innovatie wordt verzilverd.

Wanneer in het buitengebied minder economische activiteiten kunnen plaatsvinden, moet er meer ruimte voor economische activiteiten in en om de kernen geschapen moet worden om de economische motor van het gebied op peil te houden.

Economie landelijk gebied levert bijdrage aan economisch sterke regio

Het stedelijk gebied en het landelijk gebied moeten optimaal gebruik maken van elkaars kwaliteiten en elkaar versterken. We streven ernaar dat elke euro die in het landelijk gebied verdiend wordt, minstens verdubbelt in de regio.

Ontwikkeling van nieuwe sterke vraaggerichte ketens en clusters van bedrijvigheid is een speerpunt. Daarbij geldt het uitgangspunt dat de ketens een relatie hebben met zowel het stedelijk als het landelijk gebied en dat de ketens primair gericht zijn op kwalitatieve verbetering (en dus niet op afnamegarantie) van het product.

Het landelijk gebied is ook toeleverancier van producten en halffabrikaten voor industriële verwerking in het stedelijk gebied, waarbij met name foodketens een grote rol spelen. Zowel het stedelijk gebied (Helmond) als het platteland kunnen de noodzakelijke verbreding van de landbouw- en werkgelegenheidsstructuur stimuleren door nieuwe werkgelegenheid in een breed scala van sectoren (technologie, dienstverlening, recreatie, toerisme, etc.). Een goede functionele taakverdeling tussen stad en platteland vraagt nog verdere uitwerking.

Het landelijk gebied is een kraamkamer voor bedrijvigheid, niet alleen voor het eigen gebied maar ook voor het stedelijk gebied. Grootschalige doorgroeimogelijkheden voor bedrijven zijn in het landelijk gebied echter beperkt. Voor doorgroeiende bedrijven op nieuwe locaties is ruimte in de grotere kernen of het stedelijk gebied.

Voor het verder versterken van de economie van de regio wordt de ligging op de as tussen Randstad en Ruhrgebied optimaal benut. De regio Eindhoven is sterk op het gebied van hoogwaardige technologie. De regio Venlo is een kenniscentrum op het gebied van logistiek en agrokennis.

Tabel 6.7 Wederzijdse relatie platteland – stad

Functie platteland	Functie stad
- recreatief uitlooph gebied	- afnemer recreatieve voorzieningen
- afnemer van producten en diensten van grootschaliger voorzieningen	- aanbieder grootschaliger voorzieningen (o.a. bioscoop, recreatie bij slecht weer)
- toeleverancier grondstoffen voor ketenproductie (o.a. food)	- afzetmarkt voor producten van het plattelandwerkgelegenheid voor bedrijvigheid die qua aard en schaal niet past bij het platteland
- personeel voor stedelijke bedrijvigheid kraamkamer-functie bedrijvigheid	- doorgroeimogelijkheid bedrijven
- aanbieder kleinschalige en langdurende grootschalige zorgvoorzieningen	- afnemer kleinschalige en langdurende grootschalige zorgvoorzieningen
- afnemer kortdurende grootschalige zorgvoorzieningen	- aanbieder kortdurende grootschalige zorgvoorzieningen

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

De publieke en private partijen moeten gestructureerd samen gaan werken op de schaal van De Peel en van de SRE-regio. Hierin is een duidelijke plaats weggelegd voor het Streekplatform De Peel. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van bestaande financieringsmogelijkheden zoals de programma's Horizon, Progres en Kompas van het SRE.

Het dreigend overschot aan laaggeschoolden op de arbeidsmarkt moet worden toegeleid naar sectoren waarin een tekort aan (vaak laaggeschoolde) arbeidskrachten dreigt te blijven bestaan. Het gaat daarbij met name om de sectoren techniek en zorg. Door middel van omscholings- en imagocampagnes zouden vraag en aanbod op elkaar afgestemd moeten worden. In de Peelregio lijkt deze behoefte ook te bestaan in de foodketens, die in deze regio redelijk sterk vertegenwoordigd zijn en zouden kunnen uitgroeien tot sterke economische dragers.

De voorgestane ontwikkeling op het gebied van food, landbouw, toerisme en recreatie vraagt om herontwerp van de kennisinfrastructuur.

De bedrijven kunnen meer van elkaar profiteren door het delen van technische (productie)kennis. Ervaren grote bedrijven kunnen starters helpen.

Fysieke ontwikkelingsruimte voor nieuwe economie

Ook voor niet-agrarische activiteiten moeten ontwikkelingsmogelijkheden blijven bestaan buiten de kernen, mits de activiteiten passen in het gebied. Als extra voorwaarde kan gesteld worden dat activiteiten moeten bijdragen aan verfraaiing van het gebied. Per saldo kunnen niet-agrarische activiteiten een terugdringing van verstening inhouden.

Om kleinere kernen economisch vitaal te houden, is het van groot belang dat er voldoende ruimte is voor bedrijvigheid. Deze bedrijvigheid is onder te verdelen in de categorieën groot (>100 werknemers), middelgroot (tussen 5 en 100 medewerkers) en starters / éénmansbedrijven (<5 medewerkers). Uitgangspunt is dat de extra fysieke ruimte voor bedrijvigheid zoveel mogelijk moet worden gevonden in of bij al bestaande bebouwingsclusters. Hiervoor dient een beeldkwaliteitsplan opgesteld te worden. Verder is maatwerk een uitgangspunt: de specifieke lokale situatie is uiteindelijk bepalend voor de mogelijkheden van bedrijfsontwikkeling.

Gezien de sociale en economische binding van de vaak door een lokale ondernemer gestarte bedrijven moeten doorgroeiende bedrijven zich zoveel mogelijk in de nabije omgeving van de kern waar ze ontstaan zijn, kunnen vestigen. Aan lokale starters, éénmans- en kleinschalige bedrijven (tot circa 5 medewerkers) moet in eerste instantie ruimte worden geboden in en bij eigen kernen en in linten met een behoorlijke concentratie aan bebouwing.

Het kan gaan om hergebruik van agrarische bouwblokken en de daarop gelegen gebouwen (VAB's), maar ook om nieuwbouw. Hergebruik van agrarische bouwblokken kan naast de sociale en economische meerwaarde als voordeel opleveren dat dit in veel gevallen ook nog voor een flinke mate van ontstening kan zorgen.

Als voorwaarde wordt gesteld dat het bedrijf lokaal gebonden is en past in de omgeving.

Hiervoor moet een beeldkwaliteitsplan en een visie op de gewenste ontwikkeling rond de kern / bebouwingslint opgesteld worden, zodat het beoordeeld kan worden op de specifieke lokale problematiek en situatie. Ook cultuurhistorische criteria zullen bij deze beoordeling betrokken worden. Hierbij speelt de omvang van de kern of het lint en de afstand tot de hoofdkern een duidelijke rol. Vanwege het behoud van de economische vitaliteit en leefbaarheid van de kleine kernen is het belangrijk dat deze (ontwikkelings)mogelijkheden krijgen. Hier zouden, passend in de omgeving en bebouwingsstructuur, behalve (beperkte) groeimogelijkheden voor bestaande locaties, ook nieuwe locaties ontwikkeld kunnen worden. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de beleidsnota "Buitengebied in Ontwikkeling".

In het overige gebied kunnen onder strikte voorwaarden ook economische activiteiten toegelaten worden, zoals verwoord in de nota “Buitengebied in Ontwikkeling”. Hierbij kan worden gedacht aan hergebruik van VAB’s voor recreatieve doeleinden en agrarisch verwante en -technische hulpbedrijven alsmede het opstarten van nevenactiviteiten en vormen van verbrede landbouw. Voorwaarden die bij een dergelijke ontwikkeling gesteld worden zijn onder andere zuinig ruimtegebruik en landschappelijke en milieuhygiënische inpasbaarheid. In landbouwonwikkelingsgebieden dient terughoudend omgegaan te worden met dergelijke ontwikkelingen.

Ruimte voor nieuwe bedrijvigheid

Nieuwe economische activiteiten die niet aan het buitengebied gebonden zijn horen in principe op bedrijventerreinen in de kernen en het stedelijk gebied thuis. Wij zijn daarbij van mening dat er kritisch gekeken moet worden naar de bestaande lokale bedrijventerreinen; in een aantal gevallen lijken er goede mogelijkheden te zijn om kleine startende ondernemers op deze bedrijventerreinen een plaats te geven. Dit aspect is verder uitgewerkt in de uitwerkingsplannen wonen en werken voor het landelijk gebied en het uitwerkingsplan stedelijke regio Eindhoven-Helmond (RSP).

Detailhandel vinden wij in principe wel mogelijk in kernrandzones en andere bebouwingsconcentraties.

Als er redelijkerwijs geen ruimtelijke mogelijkheden zijn voor een startende ondernemer op een bedrijventerrein, bieden voormalige agrarische bedrijfslocaties (VAB’s) mogelijk uitkomst.

Daarbij realiseren we ons dat het aantal VAB’s dat in aanmerking komt voor hergebruik uiteindelijk om verschillende redenen, beperkt zal zijn. Het gaat in de praktijk naar schatting om een aantal van 80 - 160 VAB’s die voor een nieuwe niet-agrarische functie op de markt kan komen. Toch kunnen VAB’s een belangrijke bijdrage leveren aan de economische vitaliteit van het landelijk gebied. Het dilemma daarbij blijft het terugdringen van de verstening versus het behouden van de sociaal economische vitaliteit.

Beleid ten aanzien van Voormalige Agrarische Bedrijfslocaties (VAB’s)

Het VAB-beleid kan een rol spelen bij de ontwikkeling van Nieuwe Economische Dragere (NED’s) in het buitengebied. Hiervoor is functieverruiming wel wenselijk. Het VAB-beleid, beschreven in de beleidsnotitie “Buitengebied in ontwikkeling”, geeft hier dan ook de mogelijkheden voor.

In deze notitie worden er ruimere mogelijkheden geboden dan in het nu vigerende Streekplan 2002.

Kort samengevat worden in de beleidsnotitie op de volgende punten ruimere mogelijkheden geboden; hierbij is er onderscheid gemaakt tussen VAB’s in bebouwingsconcentraties en VAB’s in het buitengebied.

1. Bebouwingsconcentraties

In bebouwingsconcentraties (dit zijn kernrandzones, bebouwingslinten en -clusters) is hergebruik van VAB’s voor diverse functies mogelijk. Naast de mogelijkheden die hieronder bij het buitengebied genoemd worden zijn er onder voorwaarden ook mogelijkheden voor niet-agrarische bedrijven. Wij sluiten daarbij aan bij de beleidsnota ‘Buitengebied in ontwikkeling’.

Indien er sprake is van verbetering van de ruimtelijke kwaliteit is een (beperkte) toevoeging van nieuw bouwvolume mogelijk. Voor de toepassing van deze beleidslijn is het noodzakelijk dat de gemeente vooraf een integrale visie voor het gebied met zijn omgeving opstelt.

2. Buitengebied

- Recreatie en toerisme: Naast de ontwikkeling van aan het buitengebied gebonden toerisme en recreatie, is hergebruik van VAB’s toegestaan voor overige recreatieve

voorzieningen. Ten aanzien van de concrete inpasbaarheid van deze ontwikkelingen in de GHS, AHS-landschap en AHS-landbouw geldt het beleid zoals verwoord in het Streekplan.

- Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing: Het is toegestaan cultuurhistorisch waardevolle bedrijfsbebouwing voor wonen te benutten. Uitgangspunt hierbij is dat er slechts één woonfunctie binnen de bebouwing mogelijk is.
- Opslag: Hergebruik van VAB's in het buitengebied ten behoeve van statische opslag is toegestaan onder een aantal randvoorwaarden.
- Paardenhouderijen: Voor paardenhouderijen kan de vestiging op een VAB in het buitengebied worden overwogen maar niet op locaties waarvan de agrarische bestemming kan worden gehandhaafd voor de opvang van te verplaatsen agrarische bedrijven en niet op locaties waar sloop van bedrijfsbebouwing heeft plaatsgevonden met gebruikmaking van de regeling ruimte-voor-ruimte. Bij de vestiging gelden een aantal specifieke randvoorwaarden.
- Nevenactiviteiten: Vervolgactiviteiten die ingevolge het Streekplan 2002 worden toegelaten kunnen als nevenactiviteit ontplooid worden.
- Verbrede landbouw: De ontwikkeling van verbrede landbouwactiviteiten is als specifieke nevenactiviteit in beginsel op alle bestaande agrarische bouwblokken toegestaan. Aan de verbrede landbouwactiviteiten op het bouwblok moet wel een passende maximale maatvoering worden gesteld.

De visie die door de gemeenten ontwikkeld zal worden voor bebouwingsconcentratie is voor ons van belang om op deze manier duurzame ontwikkeling van de dorpen en bebouwingsclusters en -linten mogelijk te maken.

Maatwerk staat centraal

In de beleidsnotitie is ruimte voor het leveren van maatwerk in specifieke situaties.

Overwegingen die tot maatwerk kunnen leiden zijn:

- Het moet mogelijk zijn een integrale belangenafweging te maken tussen het belang om de locatie van de VAB te verbeteren en het 'overtreden' van een ander belang.
- Maatwerk betekent oog hebben voor alternatieven. Het kan hierbij gaan om:
 - het reserveren van de locatie ten behoeve van agrarisch hergebruik
 - een sloopregeling als ter plaatse niets anders wordt toegestaan (financiën)
 - het bieden van ruimte voor een andere economische activiteit (beleidsruimte)
 - het bieden van mogelijkheid voor de bouw van een of meerdere woningen, als dit ruimtelijk aanvaardbaar is op de locatie zelf en anders wellicht in of aansluitend aan de kernen (beleidsruimte)
- Het invullen van VAB's is niet hetzelfde als invulling geven aan het begrip Nieuwe Economische Dragere (NED's). Toch kan wel gedacht worden aan het bieden van een startpositie voor (kleine) bedrijven in deze opstallen. De gemeenten stellen na aanleiding van de nieuwe beleidsnotitie Buitengebied in ontwikkeling een integrale visie op voor bebouwingsconcentraties. De uitdaging is wel om een goede doorstroming te regelen op grond van een inzicht in de bedrijfsontwikkeling en de reële plannen voor de toekomst. Het moet namelijk duidelijk zijn dat de locatie tot een bepaald niveau ontwikkeld kan worden. Verdere groei ter plaatse is niet toegestaan, zodat doorstroom naar een middelgroot of groot bedrijventerrein goed afgestemd moet worden. Het vormgeven van een ketenbenadering hiervoor is derhalve wenselijk.
- In alle gevallen moet ervoor worden gewaakt om in een situatie te belanden waarin er problemen ontstaan ten aanzien van de handhaving. Desgewenst kunnen er afspraken worden gemaakt en vastgelegd in een concrete overeenkomst. De volgende aspecten kunnen daar onder andere bij aan de orde zijn:

- geen verdere doorgroei ter plaatse
- een actieve informatieplicht van de initiatiefnemer richting de gemeente als een grotere bedrijfsomvang op kortere termijn wenselijk gaat worden. Hierdoor kan tijdig worden gezocht naar doorgroeimogelijkheden elders.

Juridische regeling

Een goede juridische regeling die past bij maatwerk is noodzakelijk. Daartoe worden de volgende acties gestimuleerd:

- De gemeenten zullen een (ruimtelijke) visie voor de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen opstellen. Hierbij worden de kernrandzones en bebouwingslinten en -clusters onderscheiden. In deze gebieden kunnen, conform het algemene kader, meer mogelijkheden worden geboden voor het hergebruik van VAB's. Basis voor het aanwijzen van de kernrandzones en bebouwingslinten en -clusters is een duidelijke ruimtelijk sociale- en economische visie.
- De gemeenten kunnen -als uitvloeisel van de (publiekrechtelijke) mogelijkheid om maatwerk te leveren- afspraken maken met de initiatiefnemers en deze vastleggen in een (privaatrechtelijke) overeenkomst. Hierin worden onder andere zaken vastgelegd als sloopafspraken, toekomstperspectief, boetebeding en rood-voor-groen.

Fysieke bereikbaarheid bedrijven in landelijk en stedelijk gebied

Woon-werkverkeer en het op verschillende locaties bewerken van producten zorgen voor veel verkeersbewegingen. Dit moet worden teruggedrongen door een sterkere inzet op werken en produceren op de verblijfplaats van de arbeidskrachten en het bewerken van producten op de productielocatie.

Op het gebied van mobiliteit en fysieke bereikbaarheid is efficiencywinst te behalen door logistieke aanpassingen. Deze aanpassingen zullen op grotere schaal aangepakt moeten worden om daadwerkelijk rendement te behalen, bijvoorbeeld door het aantrekkelijker maken van alternatieve vervoersmethoden zoals vervoer over water.

Het oplossen van de verkeersproblematiek rond Eindhoven-Helmond (het afronden van de 'ruit') zal bijdragen aan het terugdringen van de congestie. Dit kan tevens een positieve invloed hebben op een evenwichtigere economische ontwikkeling aan de oostzijde van het gebied Eindhoven-Helmond. Het verbeteren van de bereikbaarheid in combinatie met het strategisch plaatsen van bedrijvigheid kan een sterke impuls van de economische vitaliteit betekenen. Daarvoor zou de innovatieve bedrijvigheid uit de regio meer aan de A67 gesitueerd moeten worden en moet vervoer over water (Zuid-Willemsvaart en Wilhelminakanaal) worden gestimuleerd. Hiervoor zijn dan ook aanlegshavens nodig. Vervoer per spoor zou mogelijk voor de regio een kansrijke optie kunnen zijn.

Nieuwe perspectiefvolle economie in overeenstemming met karakter buitengebied

In het buitengebied moet vooral ruimte geboden worden aan bedrijven die de grond gebruiken in hun bedrijfsproces. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan vernieuwende perspectiefrijke activiteiten gerelateerd aan de agrarische sector, maar ook aan versterking van de toeristische en recreatieve sector.

Het opbouwen van een sterke zorgsector kan nieuwe perspectiefvolle economische activiteiten genereren, die naar hun aard en omvang mogelijk in het buitengebied kunnen worden ingepast.

Partijen die van het buitengebied gebruikmaken zorgen ook voor natuur- en landschapsbeheer, hetzij door middel van eigen bedrijfsfuncties, hetzij door het inkopen van betaalde dienstverlening.

Nieuwe economische activiteiten kunnen, naar aard en omvang beperkt, toegelaten worden in en rond kernen en onder strenge voorwaarden beperkt in het buitengebied.

In het buitengebied is de beeldkwaliteit één van de bepalende factoren voor het toelaten van nieuwe economische activiteiten. Het slechts toestaan van nieuwe economische activiteiten die grond gebruiken in hun bedrijfsproces (bijv. gewasteelt, paardenhouderij, beeldentuin etc.) kan hierin een rol spelen. Ook een regeling waarbij in geval van omschakeling van agrarisch bedrijf naar ander bedrijfsmatig gebruik een soort van ‘bouwrijpmaaktoeslag’ betaald moet worden om landschapsbeheer van het omringende gebied te bekostigen en om oneigenlijk gebruik van goedkope landbouwgrond tegen te gaan, kan ervoor zorgen dat de inpassing van activiteiten beter gewaarborgd is. Daarnaast zou ook bewonen van het buitengebied een onderhoudsplicht van het omliggende landschap met zich mee moeten brengen.

Sterke positionering regio in de foodsector

In de tijd van de grote opschaling van kleinschalige agrarische sector naar de intensievere teelten kwam ook de groei van toeleveranciers en afnamebedrijven van deze sector op gang. Dit gebeurde deels in het omliggende agrarische gebied en tevens in de stad Helmond waar men blij was vervangers te krijgen voor de achteruitgaande textielsector. Deze ontwikkeling voltrok zich deels in kleinschalige ketenvorm naast het boerenbedrijf, deels als grootschalige industriële ontwikkeling. Vooral deze laatste ontwikkeling maakte de naam van Helmond-Peelregio als foodregio waar.

De bedrijven zijn gegroeid, weggefallen en samengegaan, maar in de loop der tijd zijn er niet veel meer bij gekomen. Daarnaast zien we een ontwikkeling waarbij agrarische bedrijven zoeken naar de meerwaarde van hun primaire productie door zelf (een deel van) de verwerking van de basisproducten ter hand te (willen) nemen. De sterk van minimale marges levende primaire sector is zeer gebaat bij deze ontwikkeling en dient daarvoor de ruimte te krijgen.

Vernieuwing en verbreding agrarische sector

Het accent zal verschuiven van bulkproductie naar productie van kennis en innovatie (ook voor de export). Een voorbeeld van vernieuwing is viskwekerij (Tilapia). Goed opgezet in een keten-kwaliteitsverband kan dit voor De Peel een nieuwe economische drager zijn die veel positieve bijverschijnselen heeft in het kader van milieu, arbeidsverschaffing, ketenproductie etc.

Waarschijnlijk zal zich een driedeling voordoen. Een aantal bedrijven zal zich richten op perspectiefrijke grootschalige ‘industriële’ agrarische bedrijvigheid, waar een duurzame vorm van (bulk)productie en ketenbeheersing centraal staan. De overige agrarische of aan de agrarische sector gerelateerde bedrijvigheid zal naar verwachting een tweetal richtingen te zien geven. Enerzijds zijn dit de levensvatbare nevenactiviteiten bij kleinschaliger ‘traditionele’ agrarische bedrijven en anderzijds levensvatbare biologische bedrijven. Voor alle drie de richtingen geldt dat ze zich sterk zullen moeten positioneren in het door hen bediende segment. Dit is verder uitgewerkt in §6.6 Landbouw.

Krachtige toeristische en recreatieve sector

Het landelijk gebied vormt niet alleen een kwalitatief hoogwaardig uitloopegebied voor het stedelijk gebied en de bewoners van het landelijk gebied zelf, maar ook een aantrekkelijk gebied voor toeristen (van elders), onder andere door voldoende en kwalitatief hoogwaardige verblijfsaccommodatie (hotels en campings), dagrecreatieve voorzieningen en enkele grootschaliger trekpleisters. Dit is verder uitgewerkt in §6.7 Recreatie en Toerisme.

Sterke zorgsector

De Peel heeft een naam opgebouwd in de verzorging van de maatschappelijk zwakkeren. Daarom wil de streek een sterke aanbieder worden van zorgvoorzieningen met een regionale en bovenregionale functie. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen de kortdurende grootschalige zorgvoorzieningen (ziekenhuizen), langdurende grootschalige zorgvoorzieningen (gevangenissen, psychiatrische inrichtingen) en kleinschalige zorgvoorzieningen (ouderenzorg, etc.). Voor de kleinschalige zorg geldt dat er, afhankelijk van locatie en omvang, ruimte gevonden kan worden bij dorpen en bebouwingsconcentraties. De grootschalige zorgvoorzieningen zijn primair gebonden aan het stedelijk gebied, maar in bijzondere gevallen kan daar met een goede ruimtelijke inpassing van afgeweken worden.

Het Streekplatform verwacht dat de huidige extensiveringstendens in de zorg richting mantelzorg weer zal afnemen, onder andere vanwege behoefte aan veiligheid, de eenzaamheidsproblematiek en het leveren van 24-uurszorg. Hierdoor zullen de steden opvang nodig hebben die in het relatief rustige buitengebied geboden kan worden. Deze verwachting moet met onderzoek onderbouwd worden. Indien de tendens daadwerkelijk keert, zouden zowel de ‘zorgboerderij’ als de grootschaligere voorziening hierbij een plaats moeten krijgen. De bestaande, goed verankerde organisaties moeten de ruimte krijgen en gestimuleerd worden om nieuwe initiatieven neer te zetten. In eerste plaats zal worden aangesloten bij bestaande bebouwing, bijvoorbeeld door hergebruik van vrijkomende (zorg)bebouwing.

Eigen beeldmerk voor De Peel

Het Peelgebied dient te beschikken over een herkenbaar eigen beeldmerk, dat bindend (intern) en wervend (extern) werkt. Het moet commerciële voordelen op gaan leveren. Het beeldmerk dient aansprekend te zijn voor de diverse doelgroepen binnen en buiten het gebied, verwerkbaar te zijn in beeldmateriaal en bruikbaar te zijn voor promotionele en commerciële herkenning. De uiteindelijke doelstelling hiervan is verbondenheid in het hele Peelgebied, versterking van de toeristische infrastructuur, nieuw elan in de streek en samenbundeling van de vele sterke producten uit De Peel op zowel natuur- als agrarisch gebied. In dit verband wordt nauw samengewerkt met de programmalijn Kompas van het SRE. Het Peelgebied wordt in deze visie nadrukkelijk gezien als een samenhangend gebied, waarbij ook de Limburgse Peel betrokken wordt.

Sterke positie van De Peel in haar omgeving

De directe omgeving van De Peel kent een aantal gebieden met specifieke eigenschappen, waarmee behoudens werkgelegenheid tot op heden weinig combinaties gemaakt worden. Een sterkere samenwerking met de omringende gebieden kan de positie van De Peel verstevigen.

6.8.3 Leefbaarheid

In de kleinere kernen waar de landbouw nog een grote rol speelt in de plaatselijke economie, staan werkgelegenheid en sociale structuren onder druk als gevolg van een afname van het aantal arbeidsplaatsen in de landbouw. De belangrijkste kleine kernen met deze problematiek zijn: Someren-Heide, Someren-Eind, Lierop, Heusden, Neerkant, Helenaveen, Liessel, De Rips, Elsendorp en Mariahout. In deze kleine kernen zal de problematiek met voorrang aangepakt worden.

Leefbaarheid wordt met name bepaald door economische vitaliteit. Daarnaast zijn er nog andere bepalende factoren. Economische en sociale vitaliteit zijn sterk van invloed op elkaar en moeten in het Peelgebied dan ook goed op elkaar afgestemd worden. Deze aspecten moeten vooral uitgewerkt worden in het stedelijke gebied. Het Streekplatform stelt daarom de volgende doelen:

- Economisch vitale kernen
- Sociaal vitale kernen (voldoende werkgelegenheid)
- Belangrijkste knelpunten in de kernen weggewerkt
- Woningaanbod voldoet aan vraag van sociaal en economisch aan kern gebonden mensen
- Voorzieningenniveau in overeenstemming gebracht met positie en karakter van de kern
- Eigen identiteit kernen en gehele regio ontwikkeld
- Leefbaarheid in beeld

De reconstructie kan wellicht een rol spelen bij de volgende punten:

- Om de inzet van buitenlandse werknemers in tijdelijk, seizoensgerelateerd werk te vervangen door eigen werknemers moet gestreefd worden naar langdurige arbeidsrelaties, eventueel in poolverband.
- De positie van de kernen ten opzichte van hun omgeving moet in beeld worden gebracht. Door middel van een dorpsontwikkelingsplan kan een breed gedragen aanpak worden opgesteld om de kernen leefbaar te houden.
- Om leefbaarheidseffecten te meten en om tijdig in te kunnen grijpen dient er een monitorsysteem ontwikkeld te worden. Daarbij kan gedacht worden aan een systeem, analoog aan het onderzoek van Ecorys-NEI voor het rapport ‘Het landelijk gebied van Noord-Brabant onder reconstructie’. Het systeem zal moeten uitgaan van een nulmeting met regelmatige nametingen en moet op een goedkope en eenvoudige manier te hanteren zijn voor zowel individuele kernen als gehele regio’s.

6.8.4 Kaart Wonen, werken en leefbaarheid

De Sociaal-economische ontwikkelingskaart van het Streekplatform (zie CD-ROM) geeft voor een aantal thema’s aan waar - in welke gebieden en op welke locaties - ontwikkelingsruimte moet worden gezocht. De aanduidingen kunnen al vrij exact zijn, maar zijn soms ook nog globaal of indicatief. In tabel 6.8 wordt de legenda van de kaart toegelicht. Een aantal aanduidingen is niet overgenomen op de kaart Wonen, Werken, Leefbaarheid (kaart 21) voor het reconstructieplan, omdat ze buiten het werkterrein van de reconstructie (zijnde het buitengebied) vallen. Dit is in de tabel aangegeven. Voor de ruimtelijke implicaties van de maatregelen met betrekking tot de agrarische en de toeristisch-recreatieve sector wordt verwezen naar de betreffende paragrafen van het reconstructieplan.

6.8.5 Verkeer en vervoer

In Someren speelt het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid bij:

- de aanleg van twee vaste oeververbindingen over de Zuid-Willemsvaart (nabij Sluis 10 en nabij Sluis 12) ter vervanging van de overgangen bij de sluisen
- de op- en afrit van de A67
- het doortrekken van de Burgemeester Roelslaan en de Loovebaan als afronding van de rondweg rond Someren-Dorp. Dit is gekoppeld aan de ontwikkelingen in het gebied Vlasakkers (glastuinbouw) en Someren-Heide (landbouwontwikkelingsgebied)

De verkeerssituatie van Someren kan voldoen, mits deze in zijn geheel wordt gerealiseerd en een aantal knelpunten opgelost wordt. Bestaande wegen in de genoemde gebieden moeten opgewaardeerd worden. Volttooiing betreft met name de afronding van de rondweg rond Someren-Dorp (doortrekking Burgemeester Roelslaan), waardoor doorgaand verkeer de dorpskom kan vermijden en de externe ontsluiting wordt bevorderd. Projecten als glastuinbouwconcentratiegebieden en een landbouwontwikkelingsgebied voor de intensieve veehouderij verhogen de noodzaak daartoe. Knelpunten doen zich met name voor m.b.t. de Kanaaldijk. De doorstroming op de Kanaaldijk moet geoptimaliseerd worden, teneinde sluipverkeer door Someren en haar kerkdorpen te kunnen weren. De aansluitingen van de Sluisstraat en de

Tabel 6.8 Toelichting bij sociaal-economische ontwikkelingskaart Streekplatform

Aanduiding legenda	Toelichting	Aard aanduiding
Zoekruimte Werken en Wonen		
Kernen	Bestaande woonkernen	Vrij exact
Ontwikkelingszone rond kernen	Zoekruimte voor kleinschalige bedrijvigheid (starters, eenmans- en kleinschalige bedrijven, tot ca. 5 werknemers) en kleinschalige woningbouw, afhankelijk van de specifieke lokale situatie, in de extensiveringszones rondom de bestaande woonkernen. In principe zijn deze zones 250 meter breed. Op de kaart wordt hier ook van uitgegaan. Dit dient door lokaal maatwerk op perceelsniveau per gemeente exact te worden aangegeven rekening houdend met beeldkwaliteit incl. cultuurhistorie. Vooral de (cultuurhistorische) waarden in kernrandzones en lintbebouwing zijn kwetsbaar met name voor wat betreft verduichting van bebouwing.	Globale situering, Excl. lokaal maatwerk
Ontwikkelingslinten	Zoekruimte voor kleinschalige bedrijvigheid (starters, eenmans- en kleinschalige bedrijven, tot ca. 5 werknemers) en kleinschalige woningbouw, afhankelijk van de specifieke lokale situatie, in linten die uitlopers zijn van bestaande woonkernen en die al een behoorlijke concentratie aan bebouwing hebben. De linten zijn qua lengte en breedte nog niet precies begreind. Dit moet op lokaal niveau worden uitgewerkt rekening houdend met beeldkwaliteit incl. cultuurhistorie.	Globale situering, Excl. lokaal maatwerk
Zoekruimte Werken		
Bedrijventerrein	Bestaande bedrijventerreinen met een lokale functie (op basis van de provinciale RLG-atlas).	Vrij exact / valt buiten reconstructie
Regionaal bedrijventerrein	Bestaande bedrijventerrein met een regionale functie: het BZOB in Helmond (op basis van de provinciale RLG-atlas).	Vrij exact / valt buiten reconstructie
Uit te breiden regionaal bedrijventerrein	Aanduiding behoefte aan uitbreiding van het BZOB. Uitbreidingsrichting en –omvang zijn niet aangegeven.	Globaal / valt buiten reconstructie
Uit te breiden bedrijventerrein	Aanduiding behoefte aan uitbreiding van de lokale bedrijventerreinen (bedrijven tot ca. 100 werknemers). Uitbreidingsrichting en –omvang zijn niet aangegeven.	Globaal / valt buiten reconstructie

Zoekruimte Werken

In te breiden / te revitaliseren bedrijventerrein	Aanduiding mogelijkheden voor inbreiding c.q. revitalisering van de lokale bedrijventerreinen (bedrijven tot ca. 100 werknemers).	Globaal / valt buiten reconstructie
Zichtlocatie snelweg	Potentiële, te onderzoeken locaties langs drukke verkeersaders in de regio, waar, afhankelijk van de betreffende locatie en haar omgeving, functies (waaronder bedrijvigheid) gerealiseerd worden die de regio zullen promoten. Uitdrukkelijk gaat het hierbij niet om de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen	Globaal Niet op kaart 21 opgenomen.
Paardenbedrijventerrein	Bestaande Hippisch centrum te Deurne, plus de ontwikkelingsplannen tot het Horse Business Park.	Locatie vrij exact, begrenzing globaal
Paardenlocatie	Locaties met een concentratie van activiteiten met paarden (recreatief, sport, handel). Locaties zijn nog niet bekend. Louter willekeurig en indicatief zijn vijf locaties op de kaart aangegeven.	Indicatief
Foodregio	Locaties met ontwikkelingsmogelijkheden voor de voedingsmiddelenbranche samenhangend met de agrarische sector (bijv. verwerking van agrarische basisproducten). Locaties zijn nog niet bekend. Louter willekeurig en indicatief zijn vijf locaties op de kaart aangegeven.	Indicatief
Zorglocatie	Locaties voor (langdurend) grootschalige zorgvoorzieningen. Locaties zijn nog niet bekend. Louter willekeurig en indicatief zijn drie locaties op kaart aangegeven, waarbij 'zorg' niet te eng moet worden opgevat. Hierbij kan ook worden gedacht aan een TBS-kliniek of een opleidingsinstituut.	Indicatief

Mobiliteit

Verbetering ontsluiting Oostkant	De gegeven aanduiding is met opzet irreëel aangegeven; het is alleen bedoeld om aan te geven dat in de betreffende richting de ontsluiting verbeterd moet worden. Besluitvorming over de verbetering van de ontsluiting aan de oostzijde van Eindhoven/Helmond vindt later plaats (op basis van de BOSE-studie).	Probleemsignalerend, Aangegeven lijn is irreëel. Niet op kaart 21 opgenomen.
Verbetering gebruik waterweg	Stimulering van het gebruik van de Zuid Willemsvaart (ten noorden van de A67) en het Wilhelminakanaal voor het goederentransport over water.	Vrij exact

Mobiliteit

Insteekhavens	Ontwikkelingsmogelijkheden voor insteechhavens op enkele lokale bedrijventerreinen voor de overslag van goederen.	Globaal
---------------	---	---------

Leefbaarheid

Aandachtskern	Negen in het buitengebied gelegen kleine kernen, relatief ver van hoofdkern verwijderd, waar behoud van de leefbaarheid voor de komende jaren aandacht behoeft.	Exact
---------------	---	-------

Brugstraat met de Kanaaldijk ter hoogte van Someren-Eind dienen vervangen te worden door een rotonde ter hoogte van ‘kwart voor twaalf’ om de verwachte toename van de verkeersintensiteit in afdoende mate op te kunnen vangen.

Landgoed Gulbergen krijgt een intensieve recreatieve functie. Dit zal betekenen dat er sprake is van een toename van het autoverkeer. Met name het dierenpark en het evenemententerrein zullen publiek met auto's aantrekken. Het bosplan vaarle richt zich meer op de wandelaar en de fietser. Om het Landgoed Gulbergen te ontsluiten en verkeershinder in de omgeving te voorkomen kan er een aansluiting worden gerealiseerd op de A270. Deze aansluiting kan permanent of tijdelijk worden opengesteld. Daarnaast zal er een ontsluiting via de westzijde (Collse Hoefdijk) moeten worden gerealiseerd. Voor dit traject loopt een aparte MER-studie in het kader van bestemmingsplan Gulbergen.

In Deurne moet, zodra de locatiekeuze voor het glastuinbouwgebied vastligt, de ontsluiting van dit gebied verbeterd worden.

Om de overlast als gevolg van recreatie in het gebied te voorkomen dan wel te beperken is het belangrijk om de recreanten te sturen. Het realiseren van goede parkeergelegenheden bij verschillende natuurgebieden en vertrekpunten van routes is hiervan een voorbeeld (zie §6.7 Recreatie en Toerisme).

Ook worden verkeersremmende maatregelen en andere toepassingen genomen langs wegen in en rond natuurgebieden ter vermindering van (ontsnipperings)knelpunten (zie §6.4.2) en ter bescherming van diersoorten (zie §6.4.4). Hierbij wordt gedacht aan drempels, wildspiegels, maai- en bermbeheer, snelheidsvermindering (50 i.p.v. 80 km/uur), ecoducten, wildtunnels, rasters en dassenpoortjes.

Nieuwe ontwikkelingen zoals de inrichting van een landbouwontwikkelingsgebied en de uitwerking en inrichting van recreatieve activiteiten, kunnen plaatselijk tot een beperkte toename van verkeersstromen gaan leiden. Daar waar bij de verdere uitwerking substantiële verkeerstoename te verwachten is, zal in bijvoorbeeld planuitwerkingen en vergunningaanvragen (eventueel via IPPC en MER) aandacht besteed worden aan de verkeerstoename en de eventueel daaruit volgende milieuhinder.

6.9 Integrale zonering intensieve veehouderij

De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is een verplicht onderdeel van het reconstructieplan (Reconstructiewet, artikel 11). De Reconstructiewet bepaalt dat het reconstructiegebied wordt ingedeeld in drie typen gebieden met ieder een eigen regime wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij: landbouwontwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. Deze gebiedsindeling wordt de integrale zonering genoemd.

De keuzes die wij hebben gemaakt bij de begrenzing van deze gebieden zijn beschreven in §6.9.1.

De bedoeling van de integrale zonering, zoals deze in dit reconstructieplan is opgenomen is het planologisch reguleren van de intensieve veehouderij. Dit betekent het terugdringen van deze bedrijfstak in kwetsbare gebieden maar ook het bieden van mogelijkheden voor de bedrijfstak in gebieden die ruimtelijk en milieutechnisch hiervoor geschikt zijn. Wij hebben de integrale zonering dan ook alleen uitgewerkt voor de intensieve veehouderij.

Met de in het reconstructieplan voorgestelde omvang van de bouwblokken in de landbouwontwikkelingsgebieden en op duurzame locaties worden op dit moment voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Een nader instrument voor sturing van omvang en ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij wordt nog ontwikkeld.

In §6.6 is toegelicht hoe wij met de overige vormen van landbouw om willen gaan. Ook biedt het vigerende Streekplan een kader voor de overige landbouw.

Het uiteindelijke doel van de integrale zonering is het bereiken van een afwaartse beweging van de intensieve veehouderij uit de extensiveringsgebieden en het bieden van ruimte aan verplaatsers in de daarvoor geschikte gebieden. Door een zorgvuldige gebiedszonering in combinatie met flankerend beleid worden zoveel mogelijk de nadelige gevolgen voor individuele belanghebbenden voorkomen. Het hierna beschreven beleid voor de intensieve veehouderij waarbij bestaande bouwrechten in bestaande bestemmingsplannen in beginsel worden gerespecteerd voorkomt dat er een basis is voor planschadeclaims. Op deze manier wordt voldaan aan het uitgangspunt dat het betalen van schade geen doel van de reconstructie is.

Uiteraard laat dit onverlet dat er in incidentele gevallen wel sprake is van planschade. Dit geldt overigens niet alleen voor het onderdeel integrale zonering maar ook voor de andere onderdelen uit het reconstructieplan (zie hoofdstuk 12).

De integrale zonering is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en is gestreefd naar grotere eenheden (geen kleine snippers). De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is weergegeven op plankaart 2. Het begrenzen op perceelsniveau betekent, dat aan de hand van de kaart, in het terrein kan worden nagegaan waar de begrenzing ligt.

Besloten is om voor de integrale zonering het instrument planologische doorwerking, artikel 27 Reconstructiewet, in te zetten. Dit betekent dat de integrale zonering geldt als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (art. 27 Reconstructiewet). De werking van het instrument planologische doorwerking wordt nader toegelicht in hoofdstuk 11.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zijn beschreven in §11.6.1. Zoals hierboven aangegeven blijft voor de ontwikkeling van de overige landbouw het Streekplan mede het kader.

6.9.1 Uitgangspunten begrenzing integrale zonering

Voor de integrale zonering voor de intensieve veehouderij zijn een methodiek en spelregels

opgesteld. Deze zijn gebaseerd op de Reconstructiewet, het Streekplan en het Koepelplan. De spelregels worden op CD-ROM opgenomen. Hieronder staan de belangrijkste uitgangspunten.

Lagenbenadering

Centraal in de systematiek van integrale zonering staat het idee dat de ligging van (nieuwe) intensieve veehouderij meer dan nu het geval is, wordt afgestemd op de natuurlijke randvoorwaarden en op andere functies. Hiervoor wordt de lagenbenadering gebruikt. Deze benadering gaat uit van drie lagen:

1. De onderste laag wordt gevormd door de geomorfologie en het bodem- en watersysteem, en door de natuurwaarden en de landschappelijke en cultuurhistorische waarden die hiermee samenhangen. Deze onderste laag is van groot belang omdat ze feitelijk onvervangbaar is.
2. Op de onderste laag ligt de laag van de infrastructuur met belangrijke weg-, spoor- en waterverbindingen.
3. De bovenste laag bestaat uit de occupatiepatronen, ofwel het ruimtegebruik van de functies wonen, werken, landbouw en recreatie.

Voor het bepalen van de grenzen van landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden hebben wij genoemde waarden en functies integraal afgewogen. Om deze reden wordt gesproken over een integrale zonering. Deze integrale afweging is in twee stappen uitgevoerd.

De afstemming op de natuurlijke randvoorwaarden en andere functies is de basis geweest voor een aantal algemene uitgangspunten die alle reconstructiecommissies in Noord-Brabant hebben gehanteerd voor de begrenzing.

Vervolgens hebben wij een nadere invulling gegeven aan deze begrenzing, onder meer op basis van onze visie voor De Peel. Deze nadere invulling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de verschillende partijen in de streek, waarbij vooral klankbordgroepen een belangrijke rol hebben gespeeld.

Hieronder is beschreven hoe we de verschillende gebieden hebben begrensd. Omdat bij de keuzes in het Streekplan (2002) ook sterk rekening is gehouden met de ‘onderliggende waarden’ konden de gegevens die voor de opstelling van het Streekplan zijn gebruikt, ook bij de zonering worden benut. Daarnaast is de zonering afgestemd op de andere keuzes die wij in dit plan hebben gemaakt (§6.2 t/m §6.8).

Begrenzing op de overgangen van de Reconstructiegebieden

De begrenzing van de verschillende gebieden is mede bepaald door de buiten De Peel gelegen kwetsbare bos- en natuurgebieden en stankgevoelige objecten. Als voorbeeld kunnen de in Limburg gelegen natuurgebieden Weerterbos en Heidse Peel genoemd worden. Beide natuurgebieden grenzen aan De Peel. Mede om die reden is daar het grensgebied als extensiveringsgebied gezoned.

Ook hebben wij rekening gehouden met besluiten van de reconstructiecommissies van de aangrenzende gebieden Boven-Dommel, Meierij en Peel & Maas. De landbouwontwikkelingsgebieden bij Mariahout en Elsendorp lopen door in Meierij en Peel & Maas.

6.9.2 Begrenzing extensiveringsgebied

Alle bestaande en nieuwe natuur (reeds begrensde EHS), waterwingebieden, kernrandgebieden, GHS landbouw subzone kwetsbare soorten (minus weidevogels) en, conform het Streekplan, 250 meter zones rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) zijn begrensd als exten-

siveringsgebied. Daarnaast zijn rondom steden en dorpen, niet-agrarische lintbebouwing, bebouwingsclusters en andere grote stankgevoelige objecten, (stank)zones gezoned als extensiveringsgebied. Hierbij hebben wij steeds maatwerk verricht. Bovendien is een aantal cultuurhistorisch waardevolle gebieden ook als extensiveringsgebied begrensd.

Binnen de extensiveringsgebieden hebben wij onderscheid gemaakt tussen de extensiveringsgebieden met het primaat natuur en de overige extensiveringsgebieden. Dit onderscheid is van belang vanwege de stankregelgeving zoals in §2.2.2 onder het kopje Wet stankemissie veehouderijen in landbouwonwikkelings- en verwevingsgebieden is beschreven. Volgens deze stankregelgeving geldt voor gebieden waar de stankgevoeligheid al groot is geen verruiming op dit gebied. Een versoepeling zou immers leiden tot extra stankhinder. Dit heeft ertoe geleid dat gebieden die als gevolg van de stankgevoeligheid zijn begrensd als extensiveringsgebied het primaat 'overig' hebben gekregen. Ook als in principe sprake is van een extensiveringsgebied 'natuur' is vanwege de stankproblematiek gekozen voor het primaat 'overig'. Overigens heeft het primaat op zichzelf geen gevolgen voor het agrarisch vestigingsbeleid wat beschreven staat in paragraaf 11.6.1 van deel B.

In de spelregels integrale zonering (25 juli 2003) is aangegeven dat de zone rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) teruggebracht mag worden tot 220 meter. Wij hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Dit betekent dat in deze gebieden op dit onderdeel het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan.

Op grond van het Streekplan is uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderijen in de kernrandzone uitgesloten. Bij het leveren van maatwerk hebben wij besloten om bij Neerkant binnen 250 meter van de kernen verwevingsgebied te leggen. Hiermee staan wij op deze plaatsen uitbreiding toe binnen 250 meter van de kernen. Dit betekent dat op deze plaatsen voor het onderwerp uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan.

De Raad van State (RvSt) heeft een begrenzing van 250 meter rond woonkernen, waarbinnen terughoudend moet worden omgegaan met uitbreidingsruimte voor intensieve veehouderijen, niet onredelijk geacht. De zone kwam overeen met het in het Streekplan gehanteerde begrip kernrandzone. Bovendien constateerde de RvSt dat het uitsluiten van uitbreiding van bouwvlakken terecht mocht worden gebaseerd op het provinciaal standpunt dat kernrandzones in het kader van de reconstructie als extensiveringsgebied worden aangewezen.

Gelet op voornoemde geaccordeerde toetsingspraktijk is het bieden van uitbreidingsmogelijkheden binnen de kernrandzone, zone van ca 250 meter, als een herziening van het Streekplan worden gezien. Daarvan is (zeker) sprake als de begrenzing van verwevingsgebieden samenvallen met de randen van de woonkernen. Op grond van de integrale zonering Intensieve veehouderij wordt voor deze bedrijven immers voorzien in (ruimere) uitbreidingsmogelijkheden. Deze afwijking(en) van het Streekplan moeten worden benoemd.

6.9.3 Begrenzing verwevingsgebied

Voor zover de gebieden nog niet begrensd zijn als extensiveringsgebied, zijn de volgende gebieden begrensd als verwevingsgebied: AHS-landschap subzone leefgebieden dassen, zoekgebieden waterberging, reserveringsgebieden rivier, gebieden met waardevolle openheid, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, GHS-landbouw subzone natuurontwikkelingsgebieden, GHS-landbouw subzone struweelvogelgebieden, aardkundig waardevolle gebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, RNLE'n, AHS-landschap subzone waterpotentiegebied en weidevogelgebieden (onderdeel van GHS-landbouw subzone kwetsbare soorten).

6.9.4 Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied

De gebieden die op bovenstaande wijze niet begrensd zijn als extensiveringsgebied of verweingsgebied, hebben wij nader beschouwd. We hebben daarbij afgewogen welke van deze (res-terende) gebieden geschikt zijn om te begrenzen als landbouwontwikkelingsgebied (LOG). We hebben daarbij in eerste instantie onze visie voor De Peel als uitgangspunt genomen.

Daarnaast hebben we met name gekeken naar de aanwezige intensieve veehouderijen in de gebieden, de afwezigheid van stankgevoelige objecten, de afstand ten opzichte van natuur en kernen, de Natuurbeschermingswetgebieden (natuurmonumenten) en Habitatrictlijngebieden. Een LOG binnen de 1000 meter van een Vogel- en Habitatrictlijngebied en Natuurbeschermingswetgebied is niet mogelijk. Daarnaast hebben wij de VIP-studie (ARCA-DIS, 2001 en Iwaco, 2001) en het Streekplan gebruikt.

Wij hebben de landbouwontwikkelingsgebieden ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. Binnen de primaire gebieden dient in eerste instantie de ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijen plaats te vinden. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden waar sprake is van een overlap met het leefgebied struweelvogels en/of dassen, is de aanduiding “aandachtsgebied struweelvogels/dassen” op de plankaart opgenomen. In dergelijke landbouwontwikkelingsgebieden is inplaatsing IVH mogelijk, mits dit geen afbreuk doet aan de in het gebied voorkomende soorten en waarden en waarbij versterking van de landschapsstructuur wordt nagestreefd.

Hiervoor dient door de regionale reconstructiecommissie een plan van aanpak aan GS te worden voorgelegd, waarin in ieder geval de onderstaande randvoorwaarden zijn opgenomen:

- het maximale aantal inplaatsende bedrijven, gelet op de aanwezige waarden en draagkracht van het gebied;
- in de leefgebieden struweelvogels wordt specifiek aandacht geschonken aan:
 - per bedrijf moet minimaal 0,5 ha nieuwe landschapselementen worden aangelegd;
 - herstellen en/of verbeteren van bestaande landschapselementen rond zandwegen en dergelijke t.b.v. struweelvogels;
- in de leefgebieden dassen wordt specifiek aandacht geschonken aan:
 - de vestigingen mogen de aanwezige burchten en specifieke foerageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) in het gebied niet nadelig beïnvloeden;
 - herstel en/of verbeteren van de migratieroutes, groenstructuren en landschapselementen;
- aanleg van erfbeplanting bij nieuwvestiging;
- er dient aandacht te zijn voor de verankering van de maatregelen in het planologische kader en beleid, de financiën, het instrumentarium de organisatie en communicatie.

Daarnaast zijn er gebieden aangeduid als secundair landbouwontwikkelingsgebied als er sprake is van een overlap met de volgende functies: 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrictlijngebieden, 1000-1500 rondom Natuurbeschermingswetgebieden, zoekgebied rivierverruiming, leefgebied weidevogels en waterpotentiegebieden. Binnen deze gebieden geldt een verbod op nieuwvestiging.

Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:

- GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
- uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-land-schap (waterpotentiegebied) wordt begrensd;
- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging (zie paragraaf 11.6.1 van deel B.)

7 Alternatieven

In een milieueffectrapport (MER) moet een aantal alternatieven verplicht worden beschreven en onderling worden vergeleken. Het betreft de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief of VKA) en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Daarnaast dienen in het MER ook de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven te worden. De huidige situatie is de referentie voor het beoordelen van de effecten van het VKA en het MMA. Ook kunnen deze twee verplichte alternatieven worden vergeleken met de autonome ontwikkeling.

Wanneer sprake is van een activiteit waarbij belangrijke ruimtelijke keuzes worden gemaakt, is het gebruikelijk om naast de verplichte alternatieven één of meerdere alternatieven uit te werken en door te rekenen. Dit wordt gedaan om de gemaakte keuzes goed te kunnen onderbouwen. Ook deze alternatieven moeten, net als het VKA en MMA, voldoen aan de basisvereisten: ze moeten realistisch, herkenbaar en onderling voldoende onderscheidend zijn. Elk alternatief moet in ieder geval voldoen aan de uitgangspunten van de Reconstructiewet.

Het reconstructieplan heeft betrekking op veel beleidsterreinen. Het varieert van verschillende milieu- en omgevingsaspecten tot diverse sociale en economische elementen. Dit maakte theoretisch het aantal variatiemogelijkheden erg groot. Om een helder proces te kunnen waarborgen was het wenselijk het aantal (studie)alternatieven overzichtelijk en beheersbaar te houden en de variatie te richten op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming ('kernvariabelen'). Een alternatief heeft daarom betrekking op meerdere thema's en betreft het hele reconstructiegebied. De alternatieven zijn per reconstructiegebied doorgerekend. In een aparte notitie wordt de balans opgemaakt voor heel Noord-Brabant.

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke vragen waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

In dit hoofdstuk wordt als eerste ingegaan op de wijze waarop de alternatieven tot stand zijn gekomen (§7.1). §7.2 en §7.3 beschrijven de alternatieven en varianten.

Het VKA dat in dit MER is beoordeeld is afkomstig uit het eerste conceptreconstructieplan De Peel, zoals dat door de reconstructiecommissie De Peel in januari 2004 is vastgesteld. Van het VKA en van elk in beschouwing genomen alternatief en varianten worden de effecten beschreven ten opzichte van de huidige situatie (zie hoofdstuk 8). Hierbij wordt ook de autonome ontwikkeling (zie hoofdstuk 4) in beschouwing genomen.

Het MMA is ontwikkeld door op basis van de effectbeschrijving van het VKA te zoeken naar manieren om het VKA milieuvriendelijker te maken. Hierbij is gebruik gemaakt van de resultaten van de effectbeschrijving en -vergelijking van de alternatieven. Het MMA is beschreven in hoofdstuk 9.

De (tussen)resultaten van de effectbepaling zijn in april 2004 gepresenteerd aan de leden van de reconstructiecommissie en de ambtelijke werkgroep.

Naar aanleiding van de consultatie in de streek, het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van het eerste conceptreconstructieplan en naar aanleiding van de effectbepaling van het VKA en de alternatieven, is het VKA bijgesteld tot het ontwerp-reconstructieplan (hoofdstuk 6). De belangrijkste verschillen tussen het eerste en het ontwerp-reconstructieplan zijn samengevat in §9.3.

7.1 Methodiek alternatiefontwikkeling

Voortraject

In de Startnotitie-MER (oktober 2002) is op hoofdlijnen voorgesteld hoe in het reconstructieplan omgegaan kan worden met de alternatiefontwikkeling.

Gedurende het opstellen van het MER is stapsgewijs toegewerkt naar een aantal helder afgebakende en realistische alternatieven met variatie op enkele cruciale hoofduitgangspunten. Nadere planvorming, beter zicht op doelstellingen, instrumenten en financiële middelen maakte dit mogelijk.

Quick scan

Nadat grotendeels duidelijk was hoe het VKA was opgebouwd, is een globale effectbepaling uitgevoerd, een zogenaamde ‘quick scan’.

Deze quick scan bestond uit een tussentijdse (eenvoudige) effectbepaling waarmee inzicht is ontstaan in het doelbereik van en de eventuele tegenstrijdigheden (robuustheid) binnen het concept-VKA. Bovendien ontstonden hierdoor ideeën over de inhoud van de MER-alternatieven.

In de quick scan zijn diverse analyses uitgevoerd en gepresenteerd (kaartbeelden en effecttabellen). In veel gevallen konden de in het concept-VKA gemaakte keuzes worden onderbouwd. Het concept-VKA bleek meestal robuust van karakter; het aantal vreemde of onlogische overlappings van planelementen bleek beperkt te zijn. Soms is op basis van de globale effectbepaling de keuze in het concept-VKA op onderdelen ter discussie gesteld en aangepast.

In de quick scan bijeenkomst zijn de betrokken partijen op basis van kaartanalyses, concrete voorzetten en stellingen uitgedaagd om mee te denken over mogelijke alternatieve oplossingsrichtingen, mede op basis van de uitkomsten van de globale effectmeting. Op basis van de discussies in De Peel en de andere reconstructiegebieden is een voorstel gemaakt voor de invulling van de alternatieven en varianten.

De overwegingen bij de keuzen voor de alternatieven zijn beschreven in §7.2. In §7.3 zijn de regiospecifieke discussiepunten weergegeven en is beschreven welke onderdelen daarvan uitgewerkt kunnen zijn in varianten.

7.2 Alternatieven

In deze paragraaf wordt eerst beschreven waarom gekozen is voor bepaalde alternatieven. Vervolgens worden de alternatieven voor een aantal planonderdelen afzonderlijk besproken. Dit resulteert in een overzicht van de alternatieven.

7.2.1 Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling

Het reconstructieplan is een strategisch plan. De alternatieven en de effectbepaling moeten aansluiten bij het beoogde abstractieniveau. Gedetailleerde invullingen en specifieke keuzes vinden plaats via uitwerkingen van het reconstructieplan of andere besluitvormingstrajecten. In een monitoringsprogramma wordt later gemeten welke effecten daadwerkelijk bereikt worden.

Alleen die onderwerpen waarover met het vaststellen van het reconstructieplan een concreet besluit wordt genomen, komen voor variatie in aanmerking. Onderwerpen waarover later (in een uitwerking) of via een ander traject besluiten worden genomen, lenen zich niet voor uitwerking in alternatieven of -varianten.

De volgende planonderdelen uit het VKA zijn relatief het meest concreet, vernieuwend en ingrijpend, zodat het goed mogelijk is hierop te variëren:

- het regulerend beleid voor de uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (integrale zonering) en het daaraan gekoppelde flankerend beleid.
- de bescherming en realisatie van natuurdoeltypen in de natte natuurgebieden (natuurparels) door het nemen van hydrologische maatregelen.
- waterconservering voor de landbouw.

Voor een groot aantal overige onderwerpen is het VKA vooral richtinggevend. De uit te voeren maatregelen zijn vaak wel begrensd of gelokaliseerd maar nog niet, of in beperkte mate, concreet uitgewerkt. Daarom is het minder nuttig op deze punten te variëren.

Dit geldt voor de doelen ten aanzien van:

- aanwijzing regionale waterbergingsgebieden (deels);
- verbetering van de kwaliteit van water en bodem;
- het bereiken van milieunormen (nitraat, fosfaat, stilt, duisternis);
- mate van realisatie en kwaliteit van de EHS, EVZ's en RNLE'n;
- beïnvloeding landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- perspectief voor de verschillende landbouwsectoren, anders dan de intensieve veehouderij;
- recreatie en toerisme;
- wonen, werken en leefbaarheid.

Voor deze onderwerpen geldt dat op basis van het huidige beleid van de provincie en het Rijk, in het VKA is aangegeven welke doelen worden aangepakt. Voor deze onderwerpen zijn het beleidsdoel en het voornemen aangegeven. Er is veelal globaal aangegeven op welke wijze aan deze doelen en voornemens vorm wordt gegeven, welke instrumenten en projecten worden ingezet en welke middelen worden vrijgemaakt. Daarom is het minder goed mogelijk op deze punten te variëren.

Samengevat zijn de alternatieven gericht op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming:

- de integrale zonering voor de intensieve veehouderij en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen om de gewenste natuurdoeltypen van de natte natuurgebieden te realiseren, in relatie tot de waterwensen van de landbouw.

In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

7.2.2 Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij

In de quick scan bijeenkomsten, in de inspraak op basis van de Startnotitie en in de richtlijnen is regelmatig de optie genoemd om meer via de integrale zonering de intensieve veehouderij meer of juist minder te sturen.

Samengevat zijn er vijf elementen waarop gevarieerd kan worden:

- de begrenzing en grootte van de verschillende gebieden uit de integrale zonering;
- de regels die gelden ten aanzien van bouwblockgrootte in de verschillende gebieden;
- de mate van uitplaatsing van bedrijven uit extensiveringsgebieden;
- de mate waarin gebruik wordt gemaakt van bestaande bedrijfslocaties;
- de mate waarin nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De variatie-elementen hebben betrekking op de mate van sturing en de mate van regulering. Beide hebben sterk met elkaar te maken. Op basis van deze uitgangspunten zijn naast het VKA de volgende alternatieven vastgesteld:

Alternatief 1: een alternatief met sterkere ruimtelijke sturing en strengere regels in combinatie met een verzwaaarde inzet op verplaatsingen van bedrijven.

Alternatief 2: een alternatief met beperktere ruimtelijke sturing en meer inzet op technische oplossingen.

Deze alternatieven zijn weergegeven op kaart 22 en 23.

De uitgangspunten voor beide alternatieven zijn als volgt:

Ad 1. Alternatief 1 '(Ruimtelijke) sturing'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en de kwetsbare waarden.

In dit alternatief met sterke sturing zijn de onderstaande uitgangspunten gehanteerd.

Omvang van de zones van de integrale zonering

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt ten opzichte van het VKA groter, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden.
 - De volgende gebieden zijn als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - alle extensiveringsgebieden uit het VKA;
 - een zone van 250 meter rondom voor alle voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, inclusief de gebieden die vanwege de oppervlakte of de datum van aanleg in de Wet Ammoniak en Veehouderij niet als kwetsbaar worden aangemerkt;
 - een zone van 1000 meter rondom voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status op basis van de Nb-wet of de Habitatrichtlijn;
 - een zone van 250 meter rondom woongebieden;
 - gebieden met de aanduiding 'topkwaliteit' uit de Cultuurhistorische Waardenkaart.
 - Delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met de aanduiding GHS-landbouw (zoals leefgebieden voor dassen, struweelvogels en weidevogels) en kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden (25-jaars zones) zijn aangeduid als verwevingsgebied. Dit voor zover die gebieden op basis van bovenstaande criteria niet reeds zijn begrensd als extensiveringsgebied.
 - Bij de uitwerking is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste loca-
-

ties voor inplaatsing. Dit op basis van criteria voor ammoniak (afstand tot kwetsbare gebieden), stank (afstand tot categorie 1, categorie 2 objecten en voorziene stedelijke uitbreidingen), landschappelijke waarden en andere ruimteclaims (zoekgebieden voor waterberging en vestiging van glastuinbouw).

- Bovenstaande criteria zijn ook gebruikt bij het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van duurzame locaties die in de verwevingsgebieden zijn gelegen.

Omdat er soms grote verschillen bestaan in geschiktheid van potentiële landbouwontwikkelingsgebieden. Zo ontstaan de volgende alternatieven:

- **alternatief 1a)** Beperkte concentratie in een groter aantal landbouwontwikkelingsgebieden; Uitgangspunt is dat in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte is voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook de verwevingsgebieden.
- **alternatief 1b)** Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Keuze van de gebieden die als meest geschikt naar voren komen op basis van de hiervoor genoemde criteria.
- Bovenstaande uitgangspunten leiden ertoe dat, ten opzichte van het VKA, de oppervlakte van de landbouwontwikkelingsgebieden daalt, maar intensiever worden benut. De ‘scheiding’ wordt als het ware gemaximaliseerd.

Mate van regulering

Qua regulering geldt in dit alternatief het volgende:

- In de extensiveringsgebieden geldt, net als in het VKA, een ‘bouwblokstandstill’ (zie §11.6.1).
- In het verwevingsgebied geldt dat uitbreiding van het bouwblok mogelijk is tot maximaal 1,5 hectare.
- Voor de landbouwontwikkelingsgebieden gelden geen maximum maten. Nieuwvestiging kan alleen in landbouwontwikkelingsgebieden plaatsvinden, maar er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van bestaande locaties (net als in het VKA).

Stimulerende maatregelen

In de extensiveringsgebieden zal 80% van het in te zetten budget (zoals opgenomen in het VKA, voor de onderdelen verplaatsing en stimuleren toepassing bovenwettelijke techniek) gericht zijn op daadwerkelijke verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden. De overige 20% is gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen.

Ad 2. Alternatief 2 ‘Stimuleren en technische mogelijkheden’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Bovendien gaat het uit van een beperkte regulering. Hierbij zijn de onderstaande uitgangspunten gehanteerd.

Omvang van de zones van de integrale zonering (ruimtelijke sturing)

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt kleiner dan in het VKA zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden.
- De oppervlakte van het verwevingsgebied en het aantal bedrijven hierin stijgt in dit alternatief in vergelijking met het VKA en ten opzichte van alternatief 1.
- De volgende gebieden zijn als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, de zogenaamde Wav-A gebieden;
 - een zone van 250 meter rondom alle andere voor verzuring gevoelige bos- en natuur-

gebieden, voor zover deze een status hebben op basis van de Nb-wet of de habitat-richtlijn;

- een zone van 100 meter rondom woongebieden.
- De landbouwontwikkelingsgebieden zijn de landbouwontwikkelingsgebieden zoals begrepen in het VKA.
- Alle andere gebieden, die dus niet voldoen aan de criteria voor extensiveringsgebied en ook niet zijn aangeduid als landbouwontwikkelingsgebied, zijn aangeduid als verwevingsgebied
- Net als bij alternatief 1 is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing wanneer rekening wordt gehouden met stank, ammoniak, natuur etc. De mate waarin rekening is gehouden met deze aspecten is echter minder dan bij alternatief 1. Dit geldt ook voor het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van locaties die in de verwevingsgebieden liggen.

Regulering

Qua regulering geldt hetzelfde regime als in het VKA en zoals vastgelegd in de overeenkomst van Cork.

In dit alternatief geldt voor het verwevingsgebied dat op duurzame locaties een uitbreiding tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare mogelijk is. Voor landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum voor de bouwblok grootte.

Stimulerende maatregelen

In dit alternatief wordt, afhankelijk van het in te zetten budget, 80% gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen. 20% van het budget wordt aangewend voor verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden.

7.2.3 Alternatieven voor de waterthema's

Binnen de waterthema's is vooral variatie mogelijk op het thema waterdoelen (anti-verdrogingsmaatregelen). De conclusies uit de quick scan toonden aan dat bij verdergaande maatregelen (ook maatregelen met effecten buiten de natte natuurgebieden op landbouwgrond) in het algemeen de meerwaarde meestal gering en relatief duur is. In verschillende gebieden is desalniettemin gevraagd te onderzoeken of met verdergaande maatregelen rondom de natte natuurgebieden plaatselijk toch meer milieu- en natuurwinst is te behalen (eventueel in combinatie met uitplaatsing en het realiseren van de ammoniakdoelstelling).

Daarom is, naast het VKA, de autonome ontwikkeling en de huidige situatie, een tweetal alternatieven opgesteld en doorgerekend:

- Alternatief 3: extra maatregelen gericht op de vernatting van de natte natuurgebieden, door het nemen van maatregelen buiten het gebied.
- Alternatief 4: het nemen van extra maatregelen gericht op waterconservering.

In tabel 7.1 zijn deze alternatieven kort getypeerd.

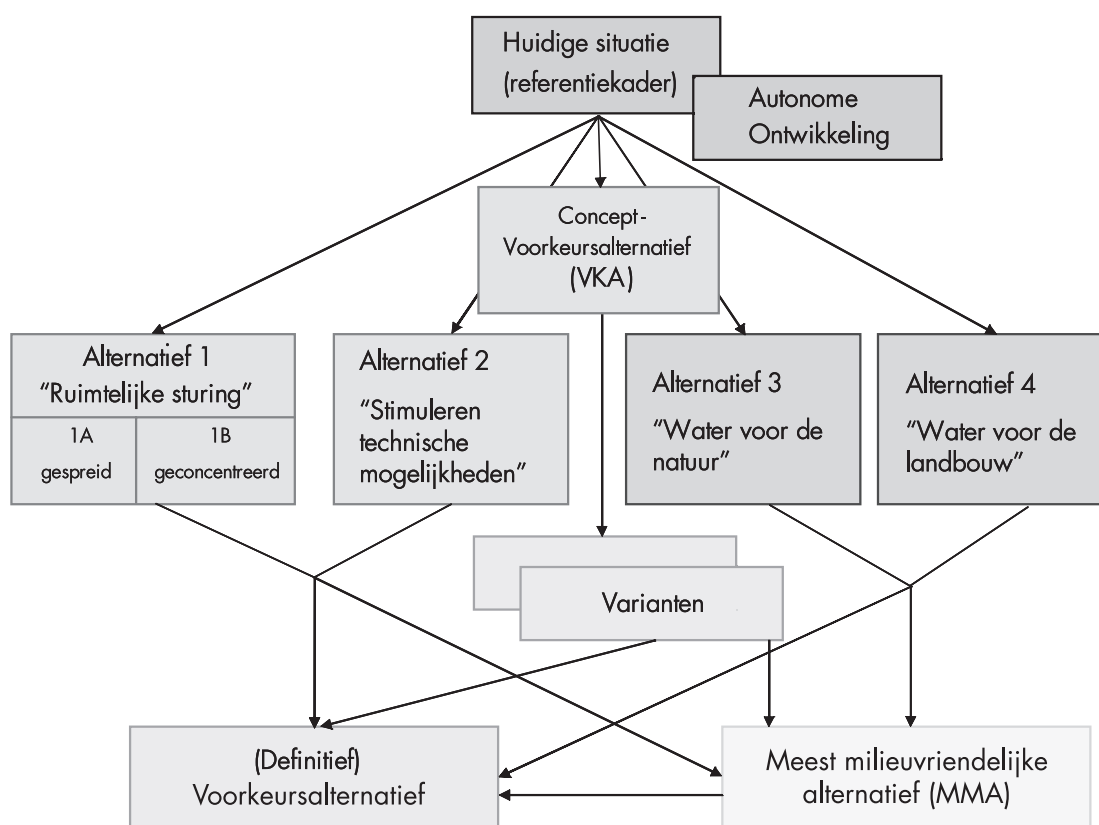
7.2.4 Overzicht van de alternatieven

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle alternatieven.

In figuur 7.1 zijn de alternatieven gevisualiseerd weergegeven in relatie tot de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het VKA. De gebiedsspecifieke varianten zijn beschreven in § 7.3.

Tabel 7.1 Typering van de alternatieven voor de waterthema's

Scenario	Omschrijving	Maatregelen
Alternatief 3	Water voor de natuur	In de gehele EHS maatregelen met uitstraling op de omgeving. Daarnaast worden in de natte natuurparels, waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze parels genomen
Alternatief 4	Water voor de landbouw	Maatregelen uit het VKA aangevuld met maatregelen op de landbouwgronden, die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Figuur 7.1 Alternatieven in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en voorkeursalternatief

Huidige situatie

De huidige situatie is de referentie voor het beschrijven en het beoordelen van de effecten van de verschillende alternatieven. Zodoende wordt duidelijk welke voor- en nadelen elk alternatief heeft ten opzichte van de huidige situatie.

Autonome ontwikkeling

Naast de huidige situatie wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Er kan dus vergeleken worden met zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling.

(Concept-)Voorkeursalternatief

Het eerste conceptreconstructieplan zoals vastgesteld in januari 2004.

Overige alternatieven

Naast het voorkeursalternatief zijn de volgende alternatieven in beschouwing genomen:

- Integrale zonering intensieve veehouderij
 - Alternatief 1: Ruimtelijke sturing (met twee variaties)
 - Alternatief 2: Stimuleren en technische mogelijkheden
- Waterdoelen
 - Alternatief 3: Water voor de natuur
 - Alternatief 4: Water voor de landbouw

Meest milieuvriendelijke alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een milieueffectrapport (MER) het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) genoemd. In het MER is onderzocht welke (realistische) alternatieven en varianten (of onderdelen daarvan) de minst schadelijke milieugevolgen hebben en/of de beste verbeteringen inhouden voor milieu, natuur en landschap.

In het MMA moet het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop staan, tenzij op voorhand kan worden aangetoond dat het realiseren van deze doelstellingen in het onderhavige plangebied in de planperiode niet realistisch is.

Bij het uitwerken van het MMA is gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen zijn daarbij in beschouwing genomen. Daarnaast is gekeken naar het uitvoeren van vergesvorderde technische maatregelen om emissies verder te beperken dan is voorgeschreven op grond van (inter)nationaal beleid, naar het beschrijven van mogelijkheden om milieuvriendelijke vormen van landbouw en recreatie te bevorderen, naar aanvullende mogelijkheden om nieuwe natuurgebieden te creëren en naar (extra) middelen om verontreiniging van bodem, grondwater en luchtverontreiniging tegen te gaan.

Dit maatregelenpakket (voor zover reëel en haalbaar) is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld na het opstellen van de effectbeschrijving van het VKA en de onderlinge vergelijking van de alternatieven. Het MMA is in hoofdstuk 9 beschreven.

Het definitieve VKA

Na de effectbepaling is het VKA aangepast en geoptimaliseerd. Het definitieve VKA is beschreven in hoofdstuk 6. In §9.3 is aangegeven op welke punten het definitieve VKA verschilt van het concept-VKA waarop het MER is toegepast.

7.3 Gebiedsspecifieke varianten

In deze paragraaf wordt eerst aangegeven hoe tot deze gebiedsspecifieke varianten is gekomen. Vervolgens worden de varianten voor De Peel beschreven.

7.3.1 Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten

Naast de algemene onderwerpen die in de alternatieven worden bekeken zijn er in de regio vaak nog gebiedsspecifieke dilemma's waarvoor de milieueffectrapportage behulpzaam kan zijn bij het maken van de juiste keuzen.

Soms ontstaat bij deze gebiedsspecifieke dilemma's de wens om bepaalde effecten gedetailleerder door te willen rekenen (lokale details en verfijnde modellen) om conclusies te kunnen trekken.

De effectbeschrijving kan voor deze onderdelen, met het abstractieniveau van het plan, echter niet gedetailleerder plaatsvinden dan volgens het beoordelingskader MER is vastgesteld. Bij de overwegingen of een aangedragen variant uiteindelijk in de effectbeschrijving meegenomen is, is nadrukkelijk bezien of in het kader van het reconstructieplan een relevante conclusie is te trekken en of de varianten op voldoende mate onderscheidend zijn van het voorkeursalternatief. De varianten zijn gebruikt als hulpmiddel bij de besluitvorming.

7.3.2 Gebiedsspecifieke varianten in De Peel

Naast de alternatieven die voor alle reconstructiegebieden gelden, zijn in het reconstructiegebied De Peel de volgende varianten in overweging genomen:

1. Gebied Someren-Keelven

In het voorkeursalternatief is het gebied Someren-Keelven aangegeven als verwevingsgebied én als projectlocatiegebied voor recreatie. In het gebied zitten nu diverse intensieve veehouderijbedrijven. Dit gaat, onder andere door stankproblematiek, niet samen met de voorgestane recreatieve ontwikkelingen. Het zoneren van dit gebied als extensiveringsgebied kan positieve effecten hebben op milieudoelen en recreatieve ontwikkelingen, maar kan ook grote gevolgen hebben voor de reeds aanwezige intensieve veehouderijen. Deze effecten zijn in deze variant inzichtelijk gemaakt.

2. Concentratie en nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebied Deurne-oost

Het landbouwontwikkelingsgebied Deurne-oost komt in het voorkeursalternatief alleen voor nieuwvestiging in aanmerking als er geen ruimte is in de andere landbouwontwikkelingsgebieden. De vraag is echter wat de mogelijkheden van (nieuwvestiging in) dit landbouwontwikkelingsgebied zijn, gezien de ligging van dit gebied op relatief korte afstand van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied). De motivering voor het landbouwontwikkelingsgebied ligt in het feit dat elders hierdoor aanzienlijke milieuwinst kan worden gehaald. De vraag is welke delen van dit landbouwontwikkelingsgebied in aanmerking komen voor nieuwvestiging.

3. Geconcentreerde inzet van maatregelen en instrumenten (water en ammoniak)

Variant waarbij instrumenten en middelen ten aanzien van ammoniak en water geconcentreerd worden ingezet. Onderzocht wordt wat de effecten zijn van de gecombineerde inzet van milieu- en watermaatregelen en welke gebieden hiervoor kansrijk zijn.

8 Effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de reconstructie van het platteland van De Peel. De analyse van de effecten, zowel van het VKA als voor de overige in beschouwing genomen alternatieven, vormt een kernonderdeel van de milieueffectrapportage (m.e.r.). Voor de effectbepaling is een beoordelingskader met een onderverdeling in aspecten en bijbehorende criteria opgesteld.

De provincie Noord-Brabant streeft naar een duurzame ontwikkeling van het platteland. Vanwege dit doel en de daarbij horende ambities, is in het beoordelingskader naast onderzoek naar de omgevingsaspecten (fysieke omgevingskwaliteiten en milieuaspecten) ook de sociaal-maatschappelijke en de economische dimensie van duurzaamheid en hun relatie met de ecologische duurzaamheid meegenomen. De nadruk is daarbij gelegd op de economische pijlers, die in het landelijke gebied het meest van belang zijn, zoals de economische vitaliteit in de landbouw, de recreatie, de werkgelegenheid in deze sectoren en de leerbaarheid op het platteland. De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Per aspect zijn verschillende beleidsdoelen geformuleerd. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden. Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve als ook op de negatieve effecten. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbeschrijving is gericht op het VKA en de alternatieven en varianten, zoals opgenomen in het eerste conceptreconstructieplan. Nadien is het ontwerpconstructieplan, mede op basis van de uitkomsten van de effectbepaling, op onderdelen aangepast.

Daar waar in dit hoofdstuk het VKA genoemd wordt, is dus feitelijk het concept-VKA bedoeld uit het eerste concept. In §9.3 is beschreven op welke onderdelen het definitieve VKA is aangepast ten opzichte van het eerste concept. Ook wordt hier de relatie met het meest milieuvriendelijke alternatief aangegeven.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over een zevental thema's; water en bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap en cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie en toerisme (3) en wonen, werken en leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te volgen. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon.

De criteria zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan de doelen in het reconstructieplan en gaan in op de mate van doelbereik voor de verschillende thema's. Het beoordelingskader is gedurende

het opstellen van het plan verder uitgewerkt. In de Startnotitie MER (Provincie Noord-Brabant, 2002g) was al een voorlopig beoordelingskader voor een effectbepaling gepresenteerd. Via de inspraak op deze Startnotitie en vanuit het advies van de Commissie-m.e.r. en de MER-Richtlijnen van het bevoegd gezag is gebleken dat het wenselijk is de effectbepaling zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij het abstractieniveau van het plan en de doelen die in het plan geconcretiseerd worden.

Tijdens het opstellen van de reconstructieplannen werd steeds duidelijker welk abstractieniveau in het plan invulling kreeg. Het beoordelingskader is in overleg met de betrokken partijen (provincie, waterschappen, ZLTO, BMF, etc.) steeds verder toegespitst op wat haalbare en nuttige effectbepalingen waren. Het streven om zoveel mogelijk effecten kwantitatief in beeld te brengen is hierbij overeind gebleven.

De methode van effectbepaling en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets', die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de effectbeschrijvingen in de factsheets. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijvingen zijn steeds gericht op de eindsituatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). Ook is vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling eveneens zichtbaar gemaakt. In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

---	=	sterk negatief effect
--	=	negatief effect
-	=	licht negatief effect
0	=	geen effect
+	=	licht positief effect
++	=	positief effect
+++	=	sterk positief effect

8.1 Overzicht effecten

In tabel 8.1 is een samenvattend overzicht van de effectbeoordelingen van het VKA ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de autonome ontwikkeling opgenomen.

In §8.2.1 tot en met §8.2.7 zijn de effecten per aspect nader beschreven. In tekstkaders worden steeds de relevante effecten van de alternatieven aangegeven.

In §8.2.8 is de meerwaarde van het plan ten opzichte van de autonome ontwikkeling nog eens samengevat. Hierbij wordt expliciet ingegaan op de beoogde doelrealisatie. In §8.3 wordt ingegaan op de effecten van de gebiedsspecifieke varianten.

Tabel 8.1

Overzicht effectbeoordelingen VKA

Code in factsheets ⁶	Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Water en bodem			
Wb-1	Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	nvt	nvt
Wb-2	Beïnvloeding gebruiksfuncties regionale waterbergingsgebieden	+	0
Wb-3	Beïnvloeding wateroverlast	+	0
Wb-4	Beïnvloeding grondwaterregime natuur.	++	+
Wb-5	Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden.	-	-
Wb-6	Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+	+
Wb-7	Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Wb-8	Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+	0
Wb-9	Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++	+
Wb-10	Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+	+/-0
Wb-11	Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++	+
Wb-12	Beïnvloeding beekherstel	+++	+
Wb-13	Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	+/-0
Milieu			
Mi-1	Verandering gemiddelde depositie van ammoniak in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Mi-1	Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	+
Mi-1	Samengestelde score depositie van ammoniak	++	+
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	+
Mi-2	Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Mi-3	Afname van aantal stankgehinderden uit stallen	+/-++	0/+
Mi-3	Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Mi-3	Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	++	+
Mi-4	Verandering kwaliteit stiltegebieden	--	-
Mi-4	Verandering kwaliteit donkere gebieden	--	-
Natuur			
Na-1	Tempo realisering EHS	n.v.t.	0
Na-2	Kwaliteit gerealiseerde EHS	++	0
Na-3	Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Na-4	Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++	+
Na-5	Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Na-6	Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++	0
Na-7	Verandering verstoring gevoelige natuur	+	0

⁶ Deze codes verwijzen naar de beoordelingscriteria zoals gehanteerd bij de effectbepaling en komen overeen met de codes zoals opgenomen in de hoofdstukken 3 en 4.

Landschap en cultuurhistorie			
Lc-1	Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Lc-2	Beïnvloeding archeologische waarden	+	0
Lc-3	Beïnvloeding aardkundige waarden	+	+
Lc-4	Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Lc-5	Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Lc-6	Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Lc-7	Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	+	0
Landbouw			
La-1	Verbetering van veterinaire veiligheid	+	0
La-2	Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
La-3	Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
La-4	Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	0	0
La-5	Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
La-6	Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+
Recreatie en toerisme			
Rt-1	Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Rt-2	Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Rt-3	Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+
Wonen, werken en leefbaarheid			
Slv-1	Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Slv-2	Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Slv-3	Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	0	0
Slv-4	Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	0

Uit het overzicht blijkt dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie) alsook voor de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen, werken en leefbaarheid). Deze kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De totaalbalans is veelal positief wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De mate van verbetering varieert sterk. Uit de hierna volgende beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA (hoofdstuk 9) wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden.

8.2 Effecten van het VKA en de alternatieven

8.2.1 Water en bodem

Waterberging

In het VKA zijn de zoekgebieden voor regionale waterberging overgenomen.

Het VKA geeft invulling aan de opgave voor regionale waterberging. Het gaat hierbij zowel om de ruimtelijke vrijwaring van zoekgebieden als het concreet inrichten hiervan om de kans op overlast te verminderen.

Een deel van het zoekgebied voor regionale waterberging wordt in het VKA niet expliciet gevrijwaard van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat met name om die gebieden die op langere termijn ingezet zouden moeten worden (2050). De zoekgebieden voor regionale waterberging rondom Deurne die overlappen met een landbouwontwikkelingsgebied en de projectlocatie Landgoed Gulbergen zijn hiervan het voornaamste voorbeeld. Het gaat overigens om een relatief kleine overlap.

De overige zoekgebieden voor regionale waterberging zijn begrensd als extensiverings- of verwevingsgebied. In combinatie met de restricties die het Streekplan stelt wordt aangenomen dat hier geen ongewenste kapitaalintensieve functies zullen ontwikkelen.

De inzet van instrumenten als herverkaveling zal er toe leiden dat de ruimte voor regionale waterberging sneller daadwerkelijk beschikbaar komt. De gebruiksfunctie van waterbergingsgebieden in de huidige situatie wordt hierdoor licht positief beïnvloed door het VKA (+). Omdat in de autonome ontwikkeling geen landbouwontwikkelingsgebied of projectlocatie in de zoekgebieden waterberging liggen, maar minder waterberging zal zijn gerealiseerd dan in het VKA, scoort het VKA per saldo neutraal (0) op ruimtelijke vrijwaring van kapitaalintensieve functies ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de periode tot 2016 wordt een deel van de zoekgebieden voor regionale waterberging, waaronder Diesdonk, Dierdonk, (Oude Aa/Bakelse Aa) en Deurne-Oost (het Riet), daadwerkelijk ingericht. Hierdoor is de wateroverlast in 2016 minder dan in de huidige situatie. Door de vernatting van natuurgebieden en de peilopzet in landbouwgebieden (waterconservering) neemt de sponswerking van de bodem deels af. De gebiedscapaciteit om bij zeer natte omstandigheden water vast te houden neemt hierdoor af. Het is van belang om dit aspect, bij de nadere planuitwerking, in overweging te nemen.

De score voor regionale waterberging is, gezien het bovenstaande, licht positief voor vermindering van de wateroverlast (+). Via het autonome spoor komen waterschappen op termijn ook tot de concrete begrenzing en inrichting van de waterbergingsgebieden, maar algemeen mag worden aangenomen dat het VKA wel tot een versnelling leidt. In combinatie met het effect van vernatting scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het VKA leidt tot een vermindering van de wateroverlast, maar niet precies is aan te geven in welke mate deze vermindering optreedt. Hiervoor wordt door de waterschappen de waterbergingsopgave nader gekwantificeerd en ruimtelijk uitgewerkt.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In De Peel ligt ruim 5.547 hectare natte natuur (bestaand en nog te realiseren). Hiervan is 3.900 hectare aanzienlijk verdroogd en wordt dus de gewenste hydrologische situatie niet gehaald. In de autonome ontwikkeling zal het areaal verdroogd natuurgebied afnemen tot 3.153 ha.

De meerwaarde van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling ligt met name in de mogelijkheid om externe werking (vernatting in omliggend landbouwgebied) toe te staan bij de zogenaamde natte natuurparels: de Strabrechtse Heide, de Peelvenen, Nuenens Broek, Breugelsche Beemden

(Dommelstroom), Sang en Goorkens en de Berken (beekdal Astense Aa). Daarnaast zal de uitvoering sneller verlopen door het VKA en zal de waterconserving in de landbouw en de inzet van Koopmangelden plaatselijk positieve resultaten laten zien. Door de uitvoering van het VKA zal het areaal verdroogd natuurgebied, ten opzichte van de huidige situatie, met circa 1.400 hectare afnemen (modelberekeningen door TNO). Er resteert dan nog 2.500 hectare natte natuur waarin de gewenste hydrologische condities niet worden gehaald.

Ten opzichte van de huidige situatie (30% hersteld) is sprake van een vermeerdering van het areaal herstelde natte natuur en natte natuurplek met 25% naar 55% in totaal. Het VKA scoort daarom positief (++). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling (43% hersteld) is de vermeerdering van het areaal herstelde natuur 12%. Het VKA heeft daarom een licht positief effect (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het herstel van de hydrologische condities in de natte natuurgebieden zorgt ervoor dat 38% van het areaal verdroogde natuur, ten opzichte van het referentiejaar 1994, is hersteld in 2016. Berekeningen, met aannames ten aanzien van de voortgang van de maatregelen voor vernatting, laten zien dat in 2008 27% hersteld is en in 2012 circa 36%. Met de voorgestelde ingrepen wordt dus niet voldaan aan de Rijksdoelstelling die uitgaat van 40% hersteld areaal in 2010.

De berekeningsresultaten zijn gebaseerd op de aanname dat de EHS in 2016 volledig is gerealiseerd en dat bij het herstel van natte natuurplek uitstralingseffecten worden toegestaan. Indien de realisatie van de EHS vertraagt, vertragen ook de vernattingsmaatregelen binnen de EHS en daarmee in sterke mate het realiseren van de anti-verdrogingsdoelstellingen.

De vernatting van natuurgebieden leidt op circa 1.650 ha landbouwgrond in de nabijheid van deze natuurgebieden, tot een verslechtering van de productieomstandigheden. Op deze gronden neemt de opbrengst gemiddeld 4% af. Dit effect op de waterhuishouding van deze landbouwgrond is licht negatief (-) ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling. Het VKA voorziet in compensatie van natschade omdat de vernatting plaats vindt op basis van vrijwilligheid.

Voor ruim 2.000 hectare landbouwgrond (ruim 5% van het totaal areaal landbouwgrond) leidt de vernatting van natuurgebieden tot een verbetering van de productieomstandigheden. In de huidige situatie is hier sprake van te droge landbouwgebieden. Door het VKA neemt de opbrengst op deze gronden gemiddeld 3% toe. In combinatie met de voorgenomen maatregelen ter verbetering van de vochtvoorziening van de landbouw, wordt ten opzichte van de huidige situatie een licht positief effect in de vochtvoorziening van landbouwgronden gerealiseerd (+). In de autonome ontwikkeling worden ook waterconserveringsprojecten opgestart. De meerwaarde van het VKA bestaat uit versnelde realisatie door de uitvoeringsgerichtheid van reconstructie en de positieve effecten van ingrepen in natte natuurplek. Daarom scoort het VKA ook licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Water- en bodemkwaliteit

Het VKA beschrijft een reeks bestaande beleidslijnen en maatregelen die een positieve impuls geven aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Het VKA is echter geen ‘actieprogramma waterkwaliteit’. Naast het ‘omarmen’ van de maatregelen van de autonome ontwikkeling voegt het VKA weinig concrete maatregelen toe.

De in de bodem aanwezige fosfaatvoorraden dragen aanzienlijk bij aan de uitspoeling van fosfaat. Het effect van brongerichte maatregelen, zoals minder mest of het uit de productie halen van landbouwgrond, op het halen van de minimale ecologische eisen, zoals genoemd in de Europese Kaderrichtlijn Water, is daarom beperkt.

Effectgerichte maatregelen, zoals de aanleg van bufferstroken, de herinrichting van waterlopen of de aanleg van zuiveringsmoerassen lijken perspectiefrijk, maar de kennis over de daadwerkelijk optredende effecten van deze maatregelen is op dit moment nog onvoldoende.

Ten aanzien van de water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen ligt er dus nog steeds een grote opgave om aan de gestelde normen te voldoen (met name de Europese Kaderrichtlijn Water). Zo maakt het huidige en voorgenomen beleid geen einde aan de fosfaatophoping in de bodem.

Door een mix van effecten in de autonome ontwikkeling en een aantal indirecte effecten van planing-grepen treedt een lichte verbetering op van de grondwaterkwaliteit voor nitraat (+) en de oppervlaktewaterkwaliteit voor fosfaat (+). De kwantitatieve onderbouwing van deze effectbepaling (uitgevoerd door Alterra) is vooral gebaseerd op veranderend landgebruik (realisatie EHS) en veranderingen in uitspoeling als gevolg van veranderende hydrologische omstandigheden (vernatting). Bij nitraat gaat het daarbij om uitspoeling naar het grondwater, bij fosfaat om uitspoeling naar oppervlaktewater. Hierbij treden wel ruimtelijke verschillen op. Het positieve effect door het wegvallen van de bemestingsdruk treedt op binnen de grenzen van de EHS. De vernatting van het omliggende landbouwgebied en de waterconservering in de overige landbouwgronden leidt daarentegen tot een (tijdelijke) vergroting van de uitspoeling van fosfaat buiten de EHS. Bij gelijkblijvende bemestingsdruk zal deze uitspoeling lang aanhouden.

Het VKA voegt weinig toe aan het autonome spoor. Op basis hiervan wordt het effect van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling voor beide beoordelingscriteria als beperkt positief tot neutraal (0) beoordeeld. Voor fosfaat treedt een (tijdelijk) negatief effect op als gevolg van grondwaterstandverhogingen. De extra uitspoeling van fosfaat zal op langere termijn (na de planperiode) afnemen, doordat zich op termijn een nieuw evenwicht zal instellen.

Binnen de natuurgebieden zal het VKA leiden tot een aanzienlijke verandering van de bodem- en waterkwaliteit; immers in grote delen van de te realiseren (natte) EHS vinden grondgebruikveranderingen plaats en worden de hydrologische condities geoptimaliseerd. Binnen natuurgebieden vindt zowel een vermindering plaats van de uitspoeling van nitraat naar het grondwater als van fosfaat naar het oppervlaktewater. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een iets grotere fosfaatuitspoeling maar dit wordt volledig gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Deze conclusie is alleen van toepassing indien de volledige EHS daadwerkelijk wordt gerealiseerd en pleit ervoor de EHS in deze gebieden zo snel mogelijk te realiseren.

Voor zowel nitraat als fosfaat treedt er in de natte natuurgebieden een verbetering op, in de orde grootte van respectievelijk 2.269 ha en 1.294 ha (dit is respectievelijk 42% en 24% van alle natte natuur in de De Peel). Dit is een positief effect (++) ten opzichte van de huidige situatie.

Aangezien via het autonome spoor de EHS ook gerealiseerd zou zijn, en maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding (zonder externe werking) doorgevoerd worden, is het effect van het VKA op de waterkwaliteit in natuurgebieden ten opzichte van de autonome ontwikkeling in mindere mate positief (+).

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het VKA tot een (geringe) vermindering van het risico van uitspoeling (zowel natuur als landbouw) op de uitspoelingsgevoelige gronden. Dit is een licht positief (+) effect. Een aantal onderdelen van het VKA wordt ook in het kader van de autonome ontwikkeling bereikt. Het VKA heeft daardoor een gering positief effect (0/+) op de autonome ontwikkeling.

Ten opzichte van de huidige situatie kan gesteld worden dat binnen het grondwaterbeschermingsgebied van waterwingebied Helmond, de situatie van de grondwaterkwaliteit positief zal veranderen (++), met name omdat de uitspoeling van nitraat afneemt door verhoging van de grondwaterstand. De autonome ontwikkeling draagt voor het merendeel hieraan bij, waardoor het netto effect van het VKA beperkt is (+).

Het veranderend grondgebruik zorgt in heel De Peel voor een positief effect op de bodembelasting met zware metalen en bestrijdingsmiddelen, maar daarentegen kan de grondwaterstandverhoging voor uitspoeling van zware metalen zorgen. Met de aanname dat het veranderend grondgebruik een groter effect heeft dan de verhoging van de grondwaterstand zal netto een verbetering van de bodemkwaliteit optreden. De situatie verandert daarmee op kleine schaal. Dit wordt aangemerkt als een beperkt positief effect (+). Ook via het autonome spoor wordt een groot deel van de verandering in grondgebruik en de grondwaterstandverhoging bereikt. Om deze reden scoort het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkelingen beperkt positief effect (0/+).

Resumerend levert het VKA een beperkte positieve bijdrage aan de verbetering van de waterkwaliteit, echter veel van de maatregelen worden via het autonome spoor geïnitieerd. De mate waarin wordt voldaan aan het gestelde normenpalet is niet aan te geven. Hiervoor ontbreekt het inzicht in de bijdrage vanuit verschillende belastingsbronnen en het inzicht in de daarbij horende oorzaak-gevolg relaties.

Resumerend kan gesteld worden dat het VKA dus een beperkt positieve bijdrage leveren aan de verbetering van de water- en bodemkwaliteit, maar dat veel van de maatregelen via het autonome spoor geïnitieerd worden. Het huidige beleid is hoogstwaarschijnlijk onvoldoende om de normen (nu MTR, later KRW) overal te bereiken. Dit geldt met name voor nutriënten (stikstof en fosfaat). De conclusie is gerechtvaardigd dat veel aanvullend beleid (waaronder ook maatregelen voor beheer en inrichting) nodig zal zijn om de doelen daadwerkelijk te realiseren (RIVM, 2004).

Beekherstel

In 2016 zijn, naar verwachting, alle te herstellen beeksystemen (118 km) ook daadwerkelijk hersteld. Het VKA heeft daarom een sterk positief effect (+++) ten opzichte van de huidige situatie. 65% van de te herstellen beeksystemen ligt binnen de grenzen van de EHS. Ook zonder het VKA zijn deze beeksystemen waarschijnlijk hersteld. Door de gecombineerde inzet van instrumenten en het combineren van meerdere doelen kan echter wel een versnelling en een grotere landschapsecologische kwaliteit worden bereikt. Het effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen is daardoor licht positief (+).

Tabel 8.2 Effectscores Water en bodem.

Criterion	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	nvt	nvt
Beïnvloeding nieuwe kapitaalintensieve ontwikkelingen	+	0
Beïnvloeding wateroverlast	+	0
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++	+
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+	+
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+	0
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++	+
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+	+ / 0
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++	+
Beïnvloeding Beekherstel	++	++
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	+ / 0

Effecten van de alternatieven “water voor de natuur” en “water voor de landbouw” op water en bodem

Alternatief 3, “water voor de natuur”

In het studiealternatief “water voor de natuur” is voor de natuurparels de Bult, Groote Peel en Nuenens Broek nagegaan of verdergaande maatregelen voor vernatting zinvol zijn. Hierbij is op basis van het Effectenonderzoek Water (2003) de selectie van kansrijke gebieden gemaakt. De toename van de zogenoemde doelrealisatie in relatie tot de toename van de natschade in de landbouw is nader bekeken.

Verdergaande vernatting leidt tot het behalen van de randvoorwaarden op een 58 ha extra ten opzichte van het VKA. Dit is 1% van het areaal natte natuur. Het effect is dus beperkt. Uit het alternatief blijkt voorts dat in de natte natuurparel de Bult het areaal hersteld procentueel aanzienlijk toeneemt, maar ook de natschade die wordt veroorzaakt.

Met het alternatief water voor de natuur worden in 56% van het areaal aan natte natuur en natte natuurparels de hydrologische randvoorwaarden bereikt. Dit is 26% meer dan in de huidige situatie. Het alternatief water voor de natuur heeft daarom een positief effect (++). De extra maatregelen voor vernatting van natuurgebieden leidt tot meer schade voor de landbouw, namelijk op 1.900 hectare meer dan op basis van het VKA. Bovendien neemt de gemiddelde opbrengstderving in de gebieden met natschade toe. Er is ook sprake van verminderde droogteschade, namelijk op 1.800 ha extra ten opzichte van het VKA.

Alternatief 4, “water voor de landbouw”

Indien extra waterconserveringsmaatregelen voor de landbouw worden genomen, laten generieke (dus geen lokale uitwerkingsplannen) berekeningsresultaten zien dat dit tot een vermindering van de droogteschade leidt op een extra 12.200 ha aan landbouwgrond ten opzichte van het VKA.

Het alternatief voor de landbouw heeft een te verwaarlozen effect op de doelrealisatie binnen de (natte) natuur.

Bijkomend effect van de vernatting is een veranderend uitspoelingspatroon voor fosfaat en nitraat. Door verdergaande vernatting van landbouwgronden veroorzaakt met name de uitspoeling van fosfaat een gering negatief effect ten opzichte van de huidige situatie.

Tabel 8.3 Resultaten wateralternatieven voor De Peel

	HS	AO	VKA	Alt. Natuur	Alt. Landbouw
Waterdoelen natuur*	30%	43%	55%	56%	56%
Toename natschade landbouw		Interne buffering dus geen toename natschade.	1.651 ha	3.531 ha	Natschade zal door gerichte inzet van waterconserve ringsmaatregelen zeer beperkt blijven
Afname droogteschade landbouw		Interne buffering dus geen afname droogteschade.	2.006 ha	3.782 ha	14.210 ha

* percentage van het totale areaal natte natuur waarin voldaan (90-100% doelrealisatie) wordt aan de hydrologische randvoorwaarden.

8.2.2 Milieu

Emissie van ammoniak

In 2016 is er t.o.v. 2004 voor heel Noord-Brabant sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie uit de landbouw neemt af van 31 kton in de huidige situatie tot circa 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 (naar provincies verdeeld) voor 2010 nog niet gehaald, maar deze omvang ligt naar rato wel onder de NEC-richtlijn (deze is niet naar provincies verdeeld). De afname van de ammoniakemissie uit de landbouw is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AMvB Huisvesting, evenwichtsbemesting). De emissie in het reconstructiegebied De Peel bedraagt in 2016 naar verwachting circa 3,6 kton.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in het VKA zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leidt lokaal tot een afname van stalemissies in de zones rondom de Wav-A gebieden. Zo zijn er in het reconstructiegebied De Peel 155 veehouderijen met een IV-tak in de 250 meter van de Wav-A gebieden gelegen. Het uitvoeringsprogramma geeft nog niet concreet aan hoeveel bedrijven uit deze zones verplaatst dienen te worden. In overleg met het projectburo is bij de effectbepaling uitgegaan van een aantal van 20. Indien dit aantal te verplaatsen bedrijven uit de extensiveringsgebieden rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden die bedrijven zouden zijn die nu de hoogste depositiepieken hebben op de zeer kwetsbare Wav-gebieden (A-gebieden), neemt de (vergunde) stalemissie in deze zones af met circa 89 ton NH_3 . Dit is circa 16% van de vergunde stalemissies in deze A-zones. Daarnaast zal ook de begrenzing van de extensiveringsgebieden rondom de Wav-A gebieden een afwaartse beweging, en daarmee een daling van de emissies in deze zones, bewerkstelligen.

Gezien de afname van de ammoniakemissie uit de landbouw, met name ook rondom kwetsbare natuur, scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de huidige situatie. Een groot deel van dit positieve effect wordt veroorzaakt door de afwaartse beweging die ook autonoom zal optreden vanwege de Europese en landelijke regelgeving. Door de begrenzing van de extensiveringsgebieden en het operationaliseren van landbouwwontwikkelingsgebieden wordt deze afwaartse beweging door het VKA versterkt, in combinatie met concrete maatregelen om de emissies rond de meest kwetsbare natuurgebieden te verplaatsen of te verkleinen. Het effect van het VKA op de afname van de totale emissie van ammoniak uit stallen of uit veldemissies, dus ook de emissies buiten de zones rondom de meest kwetsbare natuur, is zeer beperkt. De afname die hierin wordt voorzien is bijna volledig toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling. Daarom scoort het VKA voor dit criterium (afname ammoniakemissie totaal en afname ammoniakemissies in de zones rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden) licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Depositie van ammoniak en stikstof op natuurgebieden

In 2016 is de gemiddelde depositie van ammoniak en stikstof op de voor verzuring gevoelige natuurgebieden fors gedaald. De gemiddelde depositie op de meest kwetsbare natuurgebieden in De Peel (de Wav-A gebieden) daalt van circa 3500 mol/ha tot circa 2200 mol/ha. Deze daling is vooral toe te schrijven aan de effecten van het mestbeleid (evenwichtsbemesting), de implementatie van de AMvB Huisvesting en de daling van de achtergronddepositie.

De zonering en de maatregelen die in het VKA zijn opgenomen, richten zich vooral op de omvang en spreiding van stalemissies van intensieve veehouderijen. De extra afname van de gemiddelde stikstofdepositie door deze maatregelen is beperkt. Dit komt omdat stalemissies een

relatief groot invloedsgebied hebben en ook andere emissiebronnen deze gemiddelde depositie bepalen, zoals stalemissies van rundveebedrijven, oppervlakte-emissies en emissies uit andere bronnen dan de landbouw. Een andere ruimtelijke spreiding van stalemissies van veehouderijen wel een positief lokaal effect, te weten een afname of afvlakking van lokale depositiepieken.

Het VKA voorziet in de afname van een significant deel van de depositiepieken op de zeer kwetsbare natuurgebieden. Desalniettemin geldt dat binnen de plantermijn de depositieniveaus nog steeds ver boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur liggen. In de huidige situatie is de depositie van stikstof in alle gebieden hoger dan de kritische depositiewaarde op basis van de natuurdoeltypen. In 2016 voldoet circa 130 hectare Wav-A gebied, circa 1175 ha Wav-B gebied, 50 ha zeer kwetsbaar, niet-Wav gebied en 100 ha kwetsbaar, niet-Wav gebied aan de kritische depositiewaarde.

Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarde van minder dan 1400 mol per ha. Om een grotere doelrealisatie voor die gebieden te bereiken is een nog veel sterkere afname van de emissie (uit de landbouw en uit andere bronnen) nodig.

De betekenis van de integrale zonering intensieve veehouderij voor de depositie van ammoniak op natuurgebieden ligt vooral in de “beschermde” werking: het voorkomen van nieuwe depositiepieken. De “sanerende” werking (afname van de gemiddelde depositie) op de korte termijn is weliswaar beperkt, maar indien de totale emissie op de langere termijn (na 2016) verder afneemt, wordt de ruimtelijke verdeling van de (lokale) depositiepieken steeds belangrijker voor wat betreft het behalen van de gestelde natuurdoelen.

Omdat er in de verwevingsgebieden voor de zogenaamde duurzame locaties ruime uitbreidingsmogelijkheden zijn, veelal ruimer dan nu, is er een kans dat er door de uitbreiding van die locaties, nieuwe depositiepieken ontstaan. De voorgestane versoepeling van de Wav zal dit risico, vooral in de zone van 0-250 meter rondom de Wav-B gebieden, nog verder vergroten.

Met name landbouwontwikkelingsgebieden nabij richtlijngebieden kunnen bij een sterke mate van uitbreiding en inplaatsing een negatief effect hebben op de kwaliteit van voor verzuring gevoelige richtlijngebieden. Doordat het beschermingsregime voor richtlijngebieden nog niet is vertaald in de Nederlandse wetgeving, kan geen hard criterium gegeven worden. 1500 meter afstand lijkt een veilige marge. In het reconstructiegebied De Peel ligt circa 620 hectare landbouwontwikkelingsgebied binnen een zone van 1500 meter rondom een dergelijk gebied.

Het VKA scoort neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de gemiddelde stikstofdepositie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de lokale depositiepieken en het bereiken de kritische depositiewaarden. De score ten opzichte van de huidige situatie is positief (++) voor beide subcriteria.

Stank

Het aantal inwoners in De Peel met (een kans op) hinder door stank uit stallen bedraagt in de huidige situatie circa 12.000. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden (kans op hinder). Ingeschat wordt dat het VKA een afname van circa 3% van het aantal gehinderden uit stallen (t.o.v. de huidige situatie) bereikt. Deze afname is relatief beperkt omdat niet rondom alle stankgevoelige objecten extensiveringsgebieden zijn begrensd, er groei van bedrijven kan plaatsvinden op voor stank minder gunstige locaties, niet alle intensieve veehouderijen

uit de extensiveringsgebieden zullen stoppen of verplaatst worden en de AMvB Huisvesting zich vooral richt op eisen t.a.v. reductie van ammoniakemissie en veel minder op eisen t.a.v. reductie van geuremissie.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in het VKA zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankknelpunten in een groot deel van de zones rondom woongebieden. Het uitvoeringsprogramma geeft nog niet concreet aan hoeveel bedrijven uit deze zones verplaatst dienen te worden. In overleg met het projectburo is bij de effectbepaling uitgegaan van een aantal van 40. Door het verplaatsen en beëindigen van 40 intensieve veehouderijen kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 15 tot 20% afnemen. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot meer mogelijkheden voor woningbouw in een aantal kernen. Ook leidt dit tot een afname van de stankhinder door stalemissies in de zones waaruit de bedrijven worden verplaatst.

Het positieve effect van deze maatregelen op de totale afname van (de kans op) stankhinder uit stallen kan deels teniet worden gedaan door uitbreiding van bedrijven op relatief ongunstige locaties. Door de (door de Tweede Kamer gewenste) versoepeling van de landelijke regelgeving, in combinatie met de planologische ruimte voor bedrijven in verwevingsgebieden, kan dit effect vooral optreden door groei van bedrijven in de verwevingsgebieden binnen een afstand van circa 500 meter rondom kernen. Ook door de bouw van nieuwe woningen die deels mogelijk wordt gemaakt door een versoepeling van de stankregelgeving kan het aantal stankgehinderden uit stallen lokaal doen toenemen.

Door het wegvallen van de cumulatieve toets (zoals in de huidige regelgeving voorzien in de verwevings-, landbouwonwikkelingsgebieden en extensiveringsgebieden met het primaat natuur) kan het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied toenemen.

Een groot deel van de stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. In De Peel zijn er circa 32.600 inwoners met een kans op stankhinder door veldemissies. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbronnen (het zijn piekbelastingen) en het VKA neemt geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom af door de effecten van het systeem van evenwichtsbemesting en nieuwe technieken voor het toedienen van mest. De exacte omvang van deze afname is niet bekend, hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk. Indien de afname van geuremissie die hierdoor bereikt kan worden vergelijkbaar is met de afname van de ammoniakemissie, daalt het aantal gehinderden door veldemissies fors (30 tot 50% afname t.o.v. de huidige situatie).

Het VKA scoort licht positief (+) tot positief (++) ten opzichte van de huidige situatie op vermindering van het aantal stankgehinderden uit stallen. Gezien de afname van de stankoverlast die in de autonome ontwikkeling mag worden verwacht (AMvB Huisvesting, IPPC-richtlijn, Streekplan, landelijke regelgeving t.a.v. stankhinder) scoort het VKA voor dit subcriterium neutraal (0) tot licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In combinatie met de verwachte vermindering van stankhinder door veldemissies (met name door evenwichtsbemesting), scoort het VKA positief (++) op vermindering van stankhinder uit de landbouw ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Daarbij dient te worden aangetekend dat ten opzichte van de autonome ontwikkeling het VKA slechts zeer beperkt (kan) bijdragen aan de vermindering van het totaal aantal gehinderden door stankhinder uit de landbouw.

Licht en geluid

Autonoom neemt de geluidsbelasting toe, bijvoorbeeld door toename van verkeer en recreatie. De toeristisch-recreatieve sector is nog niet sterk ontwikkeld. De komende jaren wordt veel aandacht aan deze sector geboden. Omdat de uitbreiding deels plaatsvindt langs de stiltegebieden kan dit lokaal een negatief effect hebben op de geluidsbelasting in de stiltegebieden. De gedeeltelijke overlapping van het landbouwontwikkelingsgebied Someren-Heide met het stiltegebied heeft licht negatieve gevolgen voor de geluidsbelasting. Het landbouwontwikkelingsgebied Deurne-oost grenst aan een stiltegebied. Er zijn in het uitvoeringsprogramma geen maatregelen opgenomen om het areaal stiltegebied uit te breiden. Hiervoor zijn ook geen budgetten opgenomen. Het effect van de maatregelen in het VKA op de geluidsbelasting wordt als licht negatief beoordeeld ten opzichte van de autonome ontwikkeling (-).

Door autonome ontwikkelingen zal de lichtbelasting toenemen. De huidige lichtbelasting neemt door het VKA toe ten opzichte van de autonome ontwikkeling door projectvestiging voor glastuinbouw, ook van buiten het reconstructiegebied. De in het VKA opgenomen maatregelen om donkere gebieden te herstellen zijn onvoldoende om de genoemde negatieve effecten te compenseren. Daarom is het effect van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling licht negatief beoordeeld (-). Ten opzichte van de huidige situatie scoort het VKA negatief (--) voor de kwaliteit van donkere gebieden.

Tabel 8.4 Effectscores Milieu

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	+
Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	+
Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Afname aantal stankgehinderden uit stallen	+ / ++	0 / +
Afname van aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Samengestelde score afname van het aantal stankgehinderden	++	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	--	-
Verandering kwaliteit donkere gebieden	--	-

Effecten van de alternatieven integrale zonering op milieu

Alternatieven 1a en 1b, sterke en zeer sterke ruimtelijke sturing

Bij het alternatief 1a (sterke ruimtelijke sturing van de intensieve veehouderij) verandert de ammoniakemissie in totaliteit niet, maar de ruimtelijke spreiding van de emissie verandert wel. De gemiddelde stikstofdepositie op de Wav-A gebieden neemt hierdoor licht af ten opzichte van het VKA (circa 1% t.o.v. het VKA).

In het alternatief 1b (zeer sterke sturing) vindt nieuwvestiging plaats in de “beste” landbouwontwikkelingsgebieden binnen de zeven reconstructiegebieden. Omdat er binnen dit alternatief per saldo sprake van uitplaatsing naar andere reconstructiegebieden (zoals Peel en Maas en Maas en Meierij) neemt de ammoniakemissie uit stallen ook af. De gemiddelde ammoniakdepositie op de Wav-A gebieden binnen het reconstructiegebied De Peel neemt in dit alternatief af met circa 5% t.o.v. het VKA.

In de beide ruimtelijke alternatieven is er sprake van een zekere extra beschermende werking (tegengaan nieuwe depositiepieken) ten opzichte van het VKA, omdat er t.o.v. het VKA extra extensiveringsgebieden zijn begrensd. Wanneer in de toekomst (na 2016) de achtergronddepositie verder afneemt, wordt de betekenis van lokale depositiepieken voor het behalen van de natuurdoelen relatief groter en zal het effect van sterke ruimtelijke sturing op de gemiddelde stikstofdepositie groter worden.

Bij een sterke ruimtelijke sturing (1a) is er sprake van een toename van de kans op stankhinder in de omgeving van de geconcentreerde vestiging van de iv-locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden. Binnen het alternatief 1b is er sprake van een afname van het aantal gehinderden uit stallen t.o.v. het VKA (3%), vanwege de eerdere genoemde uitplaatsing van iv-bedrijven.

Alternatief 2, technische maatregelen

In alternatief 2 (inzetten op technische maatregelen en grotere verwevingsgebieden dan in het VKA, ten koste van de extensiveringsgebieden), is er sprake van een beperkte afname van ammoniakemissie t.o.v. het VKA en de autonome ontwikkeling, indien de inzet van deze maatregelen niet gepaard gaat met een toename van het aantal dieren.

De afname van de gemiddelde ammoniakdepositie is in dit alternatief het grootst (12% t.o.v. het VKA). Dit komt omdat technische maatregelen voor bedrijven rond natuurgebieden in verhouding goedkoper zijn dan het verplaatsen van bedrijven en er daarom bij een zelfde budget meer knelpunten kunnen worden opgelost. Indien de toepassing van bovenwettelijke technieken samengaat met een uitbreiding van het aantal dieren, wordt het positief effect weer teniet gedaan. Een voorwaarde zou kunnen zijn dat maximaal de helft van de emissiereductie door de (gesubsidieerde) inzet van bovenwettelijke techniek wordt benut voor de uitbreiding van de veestapel. De afname van de gemiddelde depositie is in dat geval nog steeds groter dan de extra afname die bereikt wordt het alternatief sterke sturing t.o.v. het VKA.

De beschermende werking van de zonering die hoort bij dit alternatief is minder groot dan die van het VKA. Dit kan leiden tot het ontstaan van nieuwe depositiepieken en een toename van het aantal stankgehinderden uit stallen (ten opzichte van het VKA).

Tabel 8.5 Resultaten alternatieven Integrale Zonering De Peel

	HS	AO	VKA	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1a	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1b	Alt. 2 Technische maatregelen
Stikstofdepositie op Wav-A gebieden, gemiddeld	3490 mol	2220 mol	2200 mol	2180 mol	2080 mol	1940 mol
Aantal stankge- hinderden door stank uit stallen	12.100	12.300	11.800	12.100	11.400	12.500

8.2.3 Natuur Ecologische hoofdstructuur

Het VKA bevat diverse maatregelen die de aankoop van de EHS kunnen versnellen. Dit zijn bijvoorbeeld aankoopstrategieplannen en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Voor De Peel moet er vóór 2010 ongeveer circa 1650 ha verworven worden en over 1220 ha beheersovereenkomsten afgesloten worden. Het VKA leidt tot een versnelling van het proces van verwerven en inrichten en het verbeteren van water- en milieuomstandigheden. Realisatie van de EHS in 2016 ligt binnen bereik. Het VKA scoort daarom positief (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De samenhang en omvang van de EHS krijgen een impuls met de versnelde realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. Het herstel van de waterdoelen voor de natuur wordt niet overal in de natte natuurgebieden gehaald. Daar waar de waterdoelen wel worden gehaald, levert dit een positieve bijdrage aan de kwaliteit van de EHS. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar deze worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald.

De ontwikkeling van recreatie vindt vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. Het VKA bevat echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS (die een sterke verstoring van natuurwaarden tot gevolg hebben) te verplaatsen. Bovengenoemde verbetering van de kwaliteit van de EHS leiden tot een positief (++) effect van het VKA ten opzichte van de huidige situatie. In de autonome ontwikkeling treden genoemde verbeteringen voor het grootste deel ook op. Alleen voor waterdoelen en rust in de EHS is de verbetering groter door het VKA. Daarom scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbindingszones

In De Peel neemt het areaal ecologische verbindingzone toe van 126 ha op dit moment naar 169 ha in 2016. Het doel is te komen tot realisatie in 2010. Vanwege de inzet van middelen voor ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een sterke toename van de ontsnippering worden verwacht, dus een groot positief (+++) effect. Realisatie in 2010 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het

kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones. Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling biedt de reconstructie meerwaarde (+). Dit is met name toe te schrijven aan de versnelling, de extra aanleg van faunapassages en de gecoördineerde inzet van middelen/ gecoördineerde uitvoering, bijvoorbeeld met beekherstelprojecten.

Soortenbescherming

De versnelde realisatie van de EHS en de verbindingzones, de verbetering van de milieumomstandigheden van de EHS, agrarisch natuurbeheer en soortenbescherming door de Flora- en Faunawet leiden naar verwachting tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde soorten. Vooral amfibieën profiteren hiervan. Hun habitatkwaliteit verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermessing, en realisatie van landschapselementen. Aan de andere kant kunnen maatregelen op het gebied van landbouw, recreatie en economische ontwikkeling mogelijk nadelige effecten hebben op de instandhouding van een aantal soorten van de Habitatrictlijn. Met name bij de ontwikkeling van de projectlocaties Someren en Helmond-Deurne is zorgvuldigheid vereist. De locatie heeft overlap met leefgebieden van Rugstreeppad, Heikikker, Poelkikker, Zandhagedis (enige populatie in Noord-Brabant) en vleermuizen. Afhankelijk van de invulling kunnen deze ontwikkelingen nadelige effecten hebben op de leefgebieden van deze soorten. Bij de ontwikkeling van de twee intensieve recreatiegebieden ten zuiden van Valkenswaard zal rekening gehouden moeten worden met de Heikikker. Verder overlapt 196 ha landbouwontwikkelingsgebied met leefgebied voor struweelvogels. Ditzelfde gebied is aangewezen als zoekgebied projectvestiging glastuinbouw. Per saldo wordt verwacht dat voor Habitatrictlijnsoorten het leefgebied als gevolg van het VKA zal verbeteren ten opzichte van de huidige situatie (+). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling heeft de reconstructie geen meerwaarde (0), omdat er in het VKA in vergelijking met de autonome ontwikkeling zowel meer positieve als negatieve maatregelen worden genomen.

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het VKA tot een toename van de natuurwaarden van de RNLE'n Kempische Beken, Peelvenen en in mindere mate Stippelberg (++). Dit komt met name door maatregelen zoals reeds beschreven bij realisatie en kwaliteit van de EHS, realisatie verbindingzones en beschermde soorten. Een kanttekening wordt geplaatst bij de projectlocatie Stippelberg en het landbouwontwikkelingsgebied bij de RNLE Peelvenen. Deze zullen een licht negatief effect hebben op de rust binnen de RNLE'n. Veel maatregelen zoals de realisatie van de EHS en beekherstel zouden ook in de autonome ontwikkeling zijn uitgevoerd. De meerwaarde van het VKA is vooral een versnelde realisatie van deze maatregelen door de integrale aanpak. Daarom scoort het VKA licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de "richtlijngebieden" krijgt realisatie van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Daarom scoort het VKA positief (++) op de kwaliteit van richtlijngebieden ten opzichte van de huidige situatie. De richtlijngebieden in De Peel zijn zeer gevoelig voor verzuring. Hoewel de stikstofdepositie afneemt, wordt de kritische depositiewaarde voor de zeer kwetsbare natuur niet gehaald. Veel maatregelen uit het VKA, waaronder het terugdringen van de stikstofdepositie, worden ook reeds in de autonome ontwikkeling genomen. Daarom scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Rond de meeste beschermde gebieden draagt het VKA bij aan afname van de verstoring door recreanten. Het VKA scoort licht positief (+) op verandering van verstoring gevoelige natuur in

vergelijking met de huidige situatie, wat betekent dat de verstoring licht afneemt. Zorgvuldigheid is vereist bij de ontwikkeling van de projectlocaties Stippelberg en Helmond-Deurne omdat deze een relatief grote overlap hebben met de EHS.

Ten opzichte van de autonome ontwikkeling heeft de reconstructie een veel beperktere meerwaarde omdat de voorgenomen maatregelen ook zonder reconstructie uitgevoerd zouden worden.

Tabel 8.6 Effectscores Natuur

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Tempo realisering EHS	n.v.t.	++
Kwaliteit gerealiseerde EHS	++	0
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++	+
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Verandering kwaliteit "richtlijngebieden"	++	0
Verandering verstoringsgevoelige natuur	+	0

Effecten van de alternatieven integrale zonering in De Peel op natuur

Alternatieven 1a en 1b (zeer) sterke ruimtelijke sturing

De alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing kennen ten opzichte van het VKA De Peel een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en het areaal landbouwontwikkelingsgebied is kleiner.

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die in het VKA overlappen met leefgebieden voor dassen, struweelvogels, weidevogels en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden begrensd als verwevingsgebied. Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van natuurwaarden minder groot ingeschat dan in het VKA.

Alternatief 2 technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het VKA, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is de extra inzet op techniek vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie. Er zal minder sprake zijn van bedrijfsverplaatsingen uit extensiveringsgebieden. Er is dus minder landbouwontwikkelingsgebied nodig. Bij het verkleinen van het landbouwontwikkelingsgebied kan in dit alternatief de overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met de hiervoor genoemde leefgebieden en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden vermeden worden.

8.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

Over het geheel genomen biedt het plan veel kansen voor versterking van cultuurhistorische waarden, met name door de opgestelde cultuurhistorische hoofdstructuur (Biografie Peelland). Het Uitvoeringsprogramma en de "Biografie Peelland" geven het beleid ten aanzien van cul-

tuurhistorie en landschap meer handen en voeten dan in de meeste andere reconstructiegebieden, een belangrijke positieve bijdrage dus.

De positieve impulsen voor landschap en cultuurhistorie zullen vooral tot uiting komen in de Belvederegebieden Dommeldal en Griendtsveen-Helenaveen, binnen de RNLE-gebieden (Stippelberg, Kempische Beken en Peelvenen) en in de beekdalen.

Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden, zoals het herstellen van de wijstgronden aan de oostzijde van De Peel, beekherstel (zoals bij de Dommel en Goorloop) en herstel of aanleg van landgoederen.

Daarnaast zijn er bedreigingen voor de landschappelijke en cultuur-historische waarden. De meeste risico's op aantasting van deze waarden liggen er bij mogelijke nieuwe ontwikkelingen in de sociaal-economische ontwikkelingszones rond kernen. Daarnaast kunnen zich negatieve effecten op cultuurhistorie voordoen bij ontwikkeling van glastuinbouw in cultuurhistorisch waardevol gebied, zoals bij Helenaveen in Belvederegebied Griendtsveen-Helenaveen.

Al deze ontwikkelingen zullen goed ingepast moeten worden in het landschap. Beeldkwaliteitsplannen bieden daarvoor de nodige kansen. Deze plannen zorgen tevens voor extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen.

Resumerend kan gesteld worden dat het VKA voor cultuurhistorische waarden per saldo licht positief (+) scoort in vergelijking met de huidige situatie, omdat het VKA veel kansen biedt voor versterking van cultuurhistorische waarden. Er zijn echter ook risico's op aantasting van deze waarden, met name bij sociaal-economische ontwikkelingszones rond kernen met hoge cultuurhistorische waarde en in geval van ontwikkeling van glastuinbouw in cultuurhistorisch waardevol gebied.

Het VKA biedt kansen voor versterking (van beleving) van archeologische waarden, met name door de ontwikkelingsrichtingen die onder andere voor archeologische waarden zijn aangewezen in de "Biografie Peelland". Er zijn diverse maatregelen aangegeven die, als ze worden doorgevoerd, een positief effect zullen hebben. Anderzijds zijn er ook risico's op aantasting van deze waarden, met name bij bouwwerkzaamheden en grondverzet in of rondom archeologische monumenten of in gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde bijvoorbeeld rond Someren. Per saldo scoort het VKA voor het criterium archeologie licht positief (+) ten opzichte van de huidige situatie.

De Peel kent relatief veel GEA-objecten en aardkundige waarden. De verwachting is, dat de beoogde maatregelen bij uitwerking in concrete projecten inpasbaar zullen zijn zonder afbreuk te doen aan deze waarden en objecten. Vooral omdat via de "Biografie Peelland" veel aardkundige waarden in kaart zijn gebracht moet dat niet voor problemen zorgen. De aanwijzing van die waarden en de verschillende maatregelen in de ontwikkelingsrichting en ook in het kader van de RNLE'n zal juist eerder voor waardering en herkenning zorgen. Bovendien liggen geen van de objecten bijvoorbeeld in landbouwontwikkelingsgebieden. Om die redenen scoort het voorkeursalternatief voor het criterium aardkundige waarden licht positief (+) ten opzichte van de huidige situatie. Ook in vergelijking met de autonome ontwikkeling wordt om dezelfde redenen een licht positief effect verwacht voor de aardkundige waarden (+).

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van het VKA zullen een licht positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. De bestaande kenmerken van het landschap worden in grote delen van het reconstructiegebied versterkt (onder andere door de maatregelen in het kader van "Biografie Peelland"), zoals in de beekdalen en in de RNLE-gebieden. In de landschappelijk open gebieden (de Peelontginningen) is echter inplaat-

sing van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven voorzien, evenals glastuinbouw. Beleidsmatig wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd: het perspectief van de dynamiek van deze gebieden (dan is verandering in openheid een logisch gevolg van continue dynamiek) of het perspectief van de al eeuwen bestaande (sinds de ontbossing als gevolg van overbegrazing) openheid (dan is verandering in openheid een negatief te waarderen proces).

Bij de effectscore in dit MER wordt een zwaarder gewicht gegeven aan de eerste invalshoek -mede vanwege het ontbreken van een beleidsmatige waardering van openheid- en wordt vermindering van openheid in deze situatie niet negatief beoordeeld. Er zijn echter ook plan-elementen die afbreuk doen aan de belevingswaarde, zoals de sociaal-economische ontwikkelingszones in gebieden met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelingen. De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen de RNLE-gebieden uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbetert in vergelijking met de huidige situatie; een positief effect (++).

Voor de landschapsecologische zones (het Dommeldal en de bosgordel tussen Nuenen en Helmond) zal de combinatie van ontwikkelingen en maatregelen er naar verwachting toe leiden, dat de ruimtelijke kwaliteit zal toenemen, met name als gevolg van beekherstel/waterberging en natuurontwikkeling. Aan de andere kant laat het VKA ook mogelijkheden open voor een verdere verstening van de groene open ruimte, en stimuleert het VKA deze ontwikkeling ook ten dele.

Inpassing agrarische bebouwing

De beeldkwaliteitsplannen die zijn opgesteld voor de landbouwontwikkelingsgebieden in De Peel bieden goede voorwaarden voor de landschappelijke en architectonische inpassing van agrarische bebouwing. Voorstellen voor nieuwe agrarische bebouwing moeten aan de beeldkwaliteitsplannen worden getoetst. De inpassing van agrarische bebouwing is daarom positief (++) beoordeeld ten opzichte van de huidige situatie. De voorwaarden voor inpassing zouden zonder VKA ook, maar in meer beperkte mate, geboden zijn.

Tabel 8.7 Effectscores Landschap en cultuurhistorie

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landschap en cultuurhistorie		
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Beïnvloeding archeologische waarden	+	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	+	+
Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	+	0
Verandering verstoringsgevoelige natuur	+	0

Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is immers een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelands-vernieuwing. Om die reden is ten opzichte van de autonome ontwikkeling sprake van een licht positief (+) effect op dit criterium.

Effecten van de alternatieven integrale zonering in De Peel op landschap en cultuurhistorie

Alternatieven 1a en 1b (zeer) sterke ruimtelijke sturing

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn ten opzichte van het VKA De Peel extra extensiveringsgebieden aangewezen in gebieden met een hoge landschappelijke waarde. Daarnaast kennen deze alternatieven een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en is het areaal landbouwontwikkelingsgebied kleiner.

De uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden zijn beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van landschappelijke waarden minder groot ingeschat dan in het VKA. Daarnaast wordt in deze alternatieven in belangrijke mate ingezet op verplaatsing van bedrijven. Dit biedt extra mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van nieuwe bedrijven en de sloop of hergebruik van de vrijgekomen locaties. De concentratie van grote intensieve veehouderijen in een beperkt aantal gebieden leidt tot achteruitgang van de landschappelijke belevingswaarde van die landbouwontwikkelingsgebieden. Bij keuze voor dit alternatief zouden de Beeldkwaliteitsplannen hierop in moeten spelen.

Alternatief 2 technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het VKA, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van landschappelijke en natuurwaarden door groei van bestaande bedrijven (t.o.v. het VKA) in de verwevingsgebieden. De extra inzet op techniek is vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie en leidt dus niet tot een betere landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen of ontsteking in landschappelijk waardevolle gebieden. De kans op aantasting van de landschappelijke belevingswaarde van de landbouwontwikkelingsgebieden is in dit alternatief iets minder groot dan in het VKA en de ruimtelijke alternatieven, omdat er minder sprake zal zijn van bedrijfsverplaatsingen uit extensiveringsgebieden. Er is dus minder landbouwontwikkelingsgebied nodig.

8.2.5 Landbouw Veterinaire kwetsbaarheid

De veterinaire veiligheid in de intensieve veehouderij is in 2016 verbeterd ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt vooral door de tendens van schaalvergroting en concentratie waardoor het aantal locaties met intensieve veehouderij sterk afneemt. Bovendien wordt door ruimtelijke en milieuhygiënische maatregelen bevorderd dat bedrijven zich op goede locaties kunnen doorontwikkelen. Hierdoor ontstaan meer gesloten bedrijven. Een belangrijk positief effect komt ook door effectieve maatregelen op de bedrijven en in de keten.

Het VKA biedt wel de mogelijkheid voor de ontwikkeling van projectlocaties, maar sturen daar niet concreet op. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling richting gesloten bedrijven. Er zijn wel middelen opgenomen om initiatieven voor meer samenwerking in de keten te ondersteunen. De toegevoegde waarde van de maatregelen in het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling is echter beperkt, omdat veel ook al autonoom gebeurt, bijvoorbeeld het samenvoegen van locaties.

In het VKA zijn de wettelijk vereiste varkensvrije zones nader begrensd en het VKA gaat uit van het in de planperiode volledig opheffen van de varkenshouderij in deze zones. De varkensvrije zones bieden de mogelijkheid om bij calamiteiten gebieden met buffers af te sluiten,

bedoeld om de verspreiding van dierziekten in de hand te houden (uitgaande van een non-vaccinatie beleid). Inmiddels hebben ministeries en provincies afgesproken dat er niet tot daadwerkelijke realisatie van de varkensvrije zones zal worden overgegaan, vanwege de mogelijkheid die er is ontstaan om te vaccineren.

Ruimtelijke structuur landbouw

Ruimtelijke structuur Intensieve veehouderij

Circa 27% van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor de grotere IV-bedrijven betreft het 24%. Voor een belangrijk deel (circa 70%) van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stankcirkelproblematiek, de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan. Voor circa 35 grotere iv-locaties en 80 kleinere iv-locaties in het reconstructiegebied neemt het ontwikkelingsperspectief af omdat vergroting van het bouwblok niet mogelijk is, terwijl op dit moment dit waarschijnlijk wel mogelijk zou zijn.

Circa 60% van de grotere iv-locaties zijn gelegen in de verwevingsgebieden gebieden en circa 15% van de grotere iv-locaties zijn gelegen in de landbouwontwikkelingsgebieden. Voor de goed gelegen locaties binnen deze gebieden zullen, door de rechtstreekse doorwerking, de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 400 iv-locaties in de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden. Door de versoepeling van de ammoniak- en stankregulering krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In het VKA is ruim 3200 hectare landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. Dit areaal is zeer ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Daarnaast zijn er ruime mogelijkheden voor omschakeling naar intensieve veehouderij in de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

Per saldo zijn er beduidend meer iv-locaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan de locaties waar er sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevatten het VKA ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu al of na de vaststelling van het VKA weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen. Daarom scoort het VKA zeer positief (+++) op verandering in het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij ten opzichte van de huidige situatie.

Ruimtelijke structuur overige landbouw

Het VKA ondersteunt initiatieven om de ruimtelijke structuur te optimaliseren. Ook zijn er maatregelen opgenomen die gericht zijn op het optimaliseren van de vochtvoorziening (waterconservering). Deze leiden voor circa 2000 hectare tot een gemiddeld lichte verbetering (2-4%) van de productieomstandigheden. Plaatselijk worden landbouwgronden op 1650 ha, door externe werking van vernatting van natuurgebieden, ook natter met opbrengstderving, maar dat wordt wel financieel gecompenseerd.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook beperkt vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Echter ook ongewenste intensivering van de melkveehouderij zal zich blijven voordoen (meer koeien per ha bedrijfsoppervlakte). Met ongewenst wordt bedoeld op een intensivering van de melkveehouderij die gepaard gaat met nadelen voor het milieu.

Veel van de in het VKA opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet. Bijvoorbeeld concentratie en regulering van sommige teelten, in combinatie met het bieden van ontwikkelingsruimte. Het VKA scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbrede landbouw

De kansen voor verbreding van de landbouw nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. Het VKA biedt meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast zullen ontwikkelingen gericht op verbreding financieel worden ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd. Daarom scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Tabel 8.8 Effectscores Landbouw

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Verwachte verbetering van veterinaire veiligheid door meer ketenbenadering	+	0
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	0	0
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+

Duurzame productie

Het VKA heeft een licht positief effect (+) op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds is vooral de vraag van consumenten leidend voor het perspectief. Anderzijds bevat het VKA ambities op dit punt maar geen of weinig concrete maatregelen. De in het VKA opgenomen maatregelen kunnen wel een verschil gaan maken met de autonome ontwikkeling, mits een concrete invulling aan met name ook de vraagzijde vorm krijgt in de planperiode. Door gebrek aan zicht op de te nemen maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Omdat de vraag van de consumenten toch vooral leidend is, scoort het VKA neutraal op verandering in perspectief van de biologische landbouw ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gerealiseerd.

8.2.6 Recreatie en toerisme

De toeristisch recreatieve sector is in het algemeen een groeisector. Het VKA faciliteert deze groei onder andere door verbetering van routestructuren en verbetering van natuur en landschap. Deze maatregelen in samenhang met de ruimtelijke sturing van functies (zonering, minder stankhinder) vergroten de kansen voor deze sector.

Probleempunt zijn de geplande intensief recreatieve ontwikkelingen in kwetsbare gebieden. Zo overlappen in De Peel het projectlocatiegebied tussen Helmond en Deurne met EHS en het projectlocatiegebied Someren-Keelven met een RNLE. Voor deze probleempunten worden in het VKA weinig of geen oplossingen aangedragen.

Over het geheel genomen zorgen de stimulansen voor kwaliteitsverbetering en innovaties in het VKA ervoor dat het VKA duidelijk positief (++) scoort op het onderdeel verandering toeristisch recreatief perspectief voor de sector ten opzichte van de huidige situatie. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling scoort het VKA wat minder positief (+). Met name omdat initiatieven en ontwikkelingen naar verbreding en verbetering van het aanbod (Ontspannend Brabant) ook zonder de reconstructie in gang waren gezet en een positief effect op de toeristisch-recreatieve structuur zouden hebben.

De voornemens ter verbetering van de planologische inbedding zullen gunstig uitwerken voor de ruimtelijke structuur van het toeristisch recreatief product (+). Omdat de concrete inzet in het VKA beperkt is en de nodige onderdelen aan bestaande initiatieven zijn opgehangen, scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Tot slot is er sprake van een duidelijke verbetering (++) van de recreatieve belevingswaarde ten opzichte van de huidige situatie door met name de impuls in de routestructuren en secundair de substantiële inzet op het gebied van natuur en landschap. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling, waarin ook zonder reconstructie toeristisch recreatieve projecten en initiatieven realiteit zullen worden is het positieve effect lager beoordeeld (+).

Tabel 8.9 Effectscores Recreatie en toerisme

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+

8.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid **Economische vitaliteit**

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector in De Peel. De totale productie-omvang van de intensieve veehouderij blijft waarschijnlijk wel in stand, maar zal zich concentreren op minder, maar grotere bedrijven. Het aantal bedrijven dat extra belemmeringen ondervindt door het VKA (vergeleken met de autonome ontwikkeling) is beperkt, de eventuele extra afname van het aantal bedrijven en daaraan gekoppeld de werkgelegenheid ten opzichte van de autonome ontwikkeling is derhalve ook beperkt. Daarnaast biedt het VKA op andere plaatsen perspectief voor bedrijven die dat nu niet of in beperkte mate hebben. Dit heeft een positief effect op de instandhouding (en groei van) de werkgelegenheid.

In het VKA zijn diverse (rechtstreekse) maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de werkgelegenheid. De belangrijkste hiervan zijn: de versterking van nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw en verruiming van de planologische voorwaarden.

In het VKA is wel aangegeven dat het niet mogelijk zal zijn om het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector in zijn geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van het VKA zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling beperkt zal zijn.

Dit betekent dat het VKA met name door autonome economische ontwikkelingen licht negatief (-) scoort ten opzichte van de huidige situatie. Het VKA zal een positieve bijdrage leveren ten opzichte van de ontwikkeling die reeds gaande is, waardoor het VKA licht positief (+) scoort ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Leefbaarheid

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook zonder reconstructie voor. Het proces van reconstructie zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In het VKA zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen als de ondersteuning van initiatieven. Zo is in het VKA aangegeven dat mogelijkheden worden nagegaan om een passende voorzieningenstructuur in de kleine kernen te behouden en/of te realiseren. Door middel van dorpsontwikkelingsplannen wordt een breed gedragen plan van aanpak voor de leefbaarheid van alle in het buitengebied gelegen kleine kernen opgesteld.

Op basis van indirecte ingrepen als de verplaatsing van bedrijven uit de kernrandzones, de bevordering en mogelijkheden voor nieuwe economische dragers in de kernrandzones alsmede het terugdringen van stankhinder bij bedrijven uit de kernrandzones zijn positieve effecten te verwachten op de leefbaarheid van de kleine kernen (zowel feitelijke leefbaarheid als mogelijkheden voor woningbouw).

Het effect ten opzichte van de huidige situatie is waarschijnlijk neutraal (0) in verband met de reeds autonome afname van de leefbaarheid. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan door de opgenomen directe en indirecte maatregelen een beperkt positief effect (+) worden verwacht.

Verkeer en vervoer

Het VKA bevat diverse ingrepen die een beperkte toename van de verkeersstromen zullen veroorzaken. Deze toename is geconcentreerd rond de landbouwontwikkelingsgebieden (vrachtverkeer), de recreatieve poorten en de projectlocaties en intensief recreatieve gebieden (personenverkeer). Daarnaast kan in algemene zin een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Per saldo kan voor heel De Peel verwacht worden dat deze verschuivingen in verkeersstromen met toe- en afname elkaar in evenwicht houden, dus een neutraal effect (0) ten opzichte van de huidige situatie.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom zal toenemen ten opzichte van nu. Omdat de toename in verkeersintensiteit als gevolg van de reconstructie-ingrepen over het geheel genomen verwaarloosbaar is en in het VKA geen concrete ingrepen zijn opgenomen ter verbetering van de verkeersveiligheid is de conclusie dat er geen toe- of afname van de verkeersveiligheid is in vergelijking met de autonome ontwikkeling.

Het VKA scoort dus licht positief (+) ten opzichte van de huidige situatie en neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Tabel 8.10 Effectscores Wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	0	0
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	0

8.2.8 Resumé belangrijkste effecten

Op basis van de effectbeschrijving zijn hieronder de belangrijkste effecten van het VKA, die afwijkend zijn van de effecten die ook zonder het VKA zullen optreden, beschreven. Ook zijn enkele opmerkingen over het bereiken van de gestelde doelen in dit overzicht opgenomen.

Positieve effecten

- Extra herstel van verdroogde natuur (650 hectare extra)
- Voor water- en bodemkwaliteit draagt het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling maar in geringe mate bij aan het halen van de gestelde doelen. Er is veel aanvullend beleid nodig om de doelen daadwerkelijk overal te realiseren.
- Ten aanzien van verzuring een extra bescherming voor de EHS bereikt het VKA positieve effecten, omdat:
 - een toename van depositie van ammoniak op de meest kwetsbare natuurgebieden wordt tegengegaan;
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd;
 - een aantal grote depositiepieken op voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden wordt weggenomen door verplaatsing van bedrijven of de subsidiëring van bovenwettelijke technieken.
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van de gemiddelde depositie op de kwetsbare bos- en natuurgebieden. De depositieniveaus liggen naar verwachting ook in 2016 nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur.
- Het VKA draagt bij aan een beperkte vermindering van het aantal gehinderden door stankoverlast uit stallen, omdat:
 - rondom de meeste kernen een toename van stankoverlast uit stallen wordt tegengegaan.
 - door de integrale zonering voor de intensieve veehouderij een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd.
 - een aantal knelpunten wordt weggenomen of verminderd door verplaatsing van bedrijven of de subsidiëring van bovenwettelijke technieken.

- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van het totaal aantal gehinderden ten opzichte van de verwachte autonome ontwikkeling. Hinder die ontstaat bij het uitrijden van mest is verreweg de grootste bron van geurhinder. Het VKA bevat geen maatregelen om deze vorm van overlast te verminderen.
- Meer mogelijkheden voor een landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven
- Het VKA versterkt per saldo het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij:
 - door het operationaliseren van landbouwontwikkelingsgebieden en het bieden van extra planologische ruimte in landbouwontwikkelingsgebieden
 - door de directe doorwerking van de extra planologische ruimte in de verwevingsgebieden
 - door het verplaatsen van bedrijven die op hun huidige locatie weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben
- Meer ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw door de verhoging van de grondmobiliteit, de inzet van herverkaveling en het bieden van extra planologische ruimte.
- Het VKA zorgt voor extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of hergebruik van vrijkomende stallen
- Meer ruimte voor woningbouw in een aantal kernen door een soepeler planologisch regime en het wegnemen van stankcirkels.
- Meer ontwikkelingsperspectief voor economische activiteiten in kleinere kernen (soepeler planologisch regime, maatregelen gericht op nieuwe arbeidsplaatsen)
- Door gestapelde aanpak wordt meer effect met hetzelfde geld bereikt:
 - bij het inrichten van waterbergingsgebieden
 - bij de uitvoering van beekherstelprojecten
 - bij de realisatie van de EHS en ecologische verbindingzones
 - bij de verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het agrarisch buitengebied
- Door de inzet van extra instrumenten als een groundbank, wettelijke herverkaveling en dorpsontwikkelingsprogramma's kan de uitvoering van bestaand beleid worden versneld, vooral in de beekdalen, in zones rondom de belangrijkste natuurgebieden en in kernrandzones.

Negatieve effecten

- Het verhogen van de grondwaterstand in natuurgebieden kan een onbedoeld neveneffect hebben: extra uitspoeling van fosfaat en een verminderde sponswerking van de bodem
- Kans op sterke groei intensieve veehouderij op relatief ongeschikte plekken (bestaande locaties) in het verwevingsgebied zoals
 - locaties op relatief korte afstand van kwetsbare natuurgebieden, waarvan een deel als zeer kwetsbaar is aangemerkt of een beschermde status heeft
 - Locaties rondom woonkernen of andere stankgevoelige objecten
 - Locaties in landschappelijke kwetsbare gebieden
 - Locaties in een agrarisch gebied met natuurwaarde
 - Locaties gelegen in zoekgebieden voor regionale waterberging
- Kans op verstoring natuurgebieden door intensivering van recreatie
- Het toestaan van intensieve functies (nieuwe iv-locaties, glastuinbouw) in gebieden die in het Streekplan zijn aangeduid als leefgebied voor dassen en leefgebied voor struweelvogels
- Kans op aantasting archeologische waarden door grondverzet
- Verstening en verglazing van de groene open ruimten
- Minder ontwikkelingsperspectief voor een deel van de intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden
- Minder optimale waterhuishouding voor landbouw in de directe omgeving van enkele hydrologisch gevoelige natuurgebieden

8.3 Effecten van de varianten

Effecten van variant 1: Gebied Someren-Keelven

Het gebied Someren-Keelven is door zijn ligging een gebied dat uitermate geschikt is voor de ontwikkeling van recreatie. Het gebied ligt tussen de kern Someren en het natuurgebied Keelven, waardoor recreanten zowel de rust van de natuur als het vertier in de kern binnen handbereik hebben. Het projectlocatiegebied is een zoekgebied. Niet alle delen van dit zoekgebied zijn geschikt voor de ontwikkeling van nieuwe of uitbreiding van bestaande recreatie. Om de rust binnen de EHS te behouden, is het beter de recreatie niet direct tegen de EHS tot ontwikkeling te laten komen. Daarnaast zijn in het gebied veel intensieve veehouderijbedrijven aanwezig, waarvan de meeste groter dan 70 nge zijn. Ontwikkeling van intensieve veehouderij en recreatie naast elkaar levert een probleem oplevert ten aanzien van stank.

Gezien de stankcirkels van de reeds aanwezige veehouderijen (berekend op basis van de huidige stalsystemen van die bedrijven), is er nu alleen veel ruimte voor ontwikkeling van (verblijfs)recreatie:

- in het westen van het projectlocatiegebied, ten zuiden van de recreatieve poort
- in het midden van het projectlocatiegebied, in het extensiveringsgebied ten westen van Someren
- in de noordelijke en zuidelijke punten van het projectlocatiegebied

Vanuit natuuroogpunt leidt ontwikkelingen van recreatie in het westen van het projectlocatiegebied tot ongewenste verstoring van de natuur. De noordelijke en zuidelijke delen van het projectlocatiegebied zijn minder gunstig gelegen ten opzichte van de kern Someren. Het midden van het projectlocatiegebied lijkt dus het meest in aanmerking tot komen voor ontwikkeling van de recreatie.

Indien hier recreatie wordt ontwikkeld, kan dit voor de omliggende bedrijven in de verwevingsgebieden er wel toe leiden dat zij op termijn niet verder kunnen uitbreiden omdat hun stankcirkel tegen de recreatieve bedrijven komt te liggen. Door de recreatie geclusterd te ontwikkelen, wordt het aantal intensieve veehouderijbedrijven dat een knelpunt gaat ervaren door de recreatieve ontwikkeling verkleind.

Toekomstige knelpunten tussen recreatie en intensieve veehouderij kunnen voorkomen worden door de echte toekomstgerichte bedrijven die in de knel dreigen te komen, te verplaatsen. Een andere mogelijkheid is om voor deze bedrijven extra in te zetten op emissiereducerende maatregelen. Aangezien dit ook in het belang is van de recreatieve sector, kan onderzocht worden in hoeverre de recreatieve sector bij kan dragen aan voorkomen van een stankknelpunt voor deze bedrijven.

Tenslotte kan bij de inrichting van de projectlocatie het stankproblemen beperkt worden, door de verblijfsrecreatie in het centrum van de projectlocatie te situeren. Verblijfsrecreatie is immers volgens de stankregelgeving het meest gevoel. De dagrecreatie kan hier dan rondom heen geplaatst worden.

Ontwikkeling van recreatie op diverse plaatsen in het projectlocatiegebied lijkt niet aan de orde. Hiervoor komen er te veel grote veehouderijbedrijven in het gebied voor, waardoor te veel knelpunten met stank (kunnen) ontstaan. Dit in combinatie met de omvang van de meeste veehouderijbedrijven maakt dat de kosten van verplaatsing bij verspreide ontwikkeling van de recreatie veel groter zijn dan de voordelen van ontwikkeling van de toeristisch recreatieve sector. Alleen bij geconcentreerde ontwikkeling van de recreatie kunnen de voordelen groter zijn dan de kosten.

Effecten van variant 2: Concentratie en nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebied Deurne-Oost

Het landbouwontwikkelingsgebied Deurne-Oost is een behoorlijk groot gebied. Nieuwvestiging in dit gebied kan diverse negatieve milieueffecten hebben. Deze zijn sterk afhankelijk van de plaats van nieuwvestiging.

Het zuidoostelijke deel van het landbouwontwikkelingsgebied is dassenleefgebied.

Nieuwvestiging in de zuidoostelijke rand van het landbouwontwikkelingsgebied zorgt voor extra verstoring en afname van het leefgebied van de Das. Het zuidoostelijke deel ligt bovendien binnen een afstand van 1500 meter en voor een deel ook binnen een afstand van 1000 meter van het zeer verzuringsgevoelige Habitat- en Vogelrichtlijngebied Deurnse Peel. Volgens de Habitatrichtlijn mag een ingreep buiten dit gebied niet tot significante effecten op dit gebied leiden. In het geval van nieuwvestiging van intensieve veehouderij binnen een afstand van 1500 meter is de kans op significante effecten echter groot, zeker omdat het om relatief grote bedrijven gaat. Middels emissiereducerende maatregelen kunnen significante effecten voorkomen worden. Gezien de combinatie met dassenleefgebied ligt het echter niet voor de hand om in dit deel van het landbouwontwikkelingsgebied nieuwvestiging plaats te laten vinden.

Het noordoostelijke deel van het landbouwontwikkelingsgebied Deurne-Oost ligt binnen een afstand van 1500 meter en voor een behoorlijk groot deel ook binnen een afstand van 1000 meter van het zeer verzuringsgevoelige Habitat- en Vogelrichtlijngebied De Bult. Hoewel significante effecten van nieuwvestiging in deze zone middels emissiereducerende maatregelen mogelijk te voorkomen zijn, is het de vraag of niet beter elders naar nieuwvestiging gezocht kan worden. De investeringskosten zijn immers erg hoog en bij iedere verdere uitbreiding zal weer extra in emissiereducerende maatregelen geïnvesteerd moeten worden om significante effecten van de uitbreiding te voorkomen.

Tenslotte liggen er nog enkele kwetsbare Wav-gebieden (B-gebieden) in het landbouwontwikkelingsgebied. Volgens de huidige regelgeving mag in een zone van 250 meter hieromheen geen nieuwvestiging plaatsvinden. Indien de Wav wordt aangepast en deze gebieden niet langer onder de Wav vallen, zal nieuwvestiging volgens de wet mogelijk worden. Nieuwvestiging zonder extra inzet op emissiereducerende techniek zal echter wel leiden tot een toename van het aantal depositiepieken op deze natuurgebieden, waardoor het behalen van de natuurdoelen in deze gebieden nog moeilijker wordt. Vanuit natuuroogpunt zijn de zones rondom de B-gebieden dus ook geen goede nieuwvestigingsgebieden.

De overige delen van het landbouwontwikkelingsgebied Deurne-Oost zijn in het algemeen redelijk tot zeer geschikt voor nieuwvestiging. Alleen aan de randen kunnen plaatselijk knelpunten ten aanzien van stank ontstaan (met name rondom Deurne) en kunnen een knelpunt ten aanzien van struweelvogels optreden (noordwestelijk hoekje en oostelijk enkele percelen). Deze effecten lijken echter goed te mitigeren of te compenseren. Daarnaast zijn op diverse plaatsen de landschappelijke kwaliteit en indicatieve archeologische waarden een aandachtspunt. Middels archeologisch vooronderzoek en beeldkwaliteitsplannen kunnen negatieve effecten op het archeologische en landschappelijke waarden voorkomen worden. Met name het noordwestelijke en zuidwestelijke deel van het landbouwontwikkelingsgebied kan nieuwvestiging plaatsvinden zonder negatieve milieueffecten.

De vraag of nieuwvestiging in de minder geschikte delen per saldo toch milieuwinst op kan leveren, doordat bedrijven die grote knelpunten opleveren hierdoor uitgeplaatst kunnen worden is niet direct te beantwoorden. Dit is afhankelijk van de knelpunten die opgelost worden door de bedrijven uit te plaatsen. Indien er geen goede inplaatsingslocaties meer beschikbaar zijn, zal per geval bezien moeten worden of inplaatsing op minder geschikte locaties milieuwinst oplevert en of deze milieuwinst opweegt tegen de kosten van de verplaatsing.

Effecten van Variant 3: Geconcentreerde inzet van maatregelen en instrumenten (water en ammoniak)

Binnen De Peel ligt 5547 ha natte natuur. Middels de maatregelen van het voorkeursalternatief worden in 3046 ha de gewenste hydrologische condities gerealiseerd. Uit de uitgevoerde berekening blijkt dat aanvullende maatregelen slechts beperkt effect sorteren. Door extra vernatting in het landbouwgebied rondom de natuurplek De Bult, Nuenens Broek en de Groote Peel / Deurnse Peel toe te staan, neemt het areaal hersteld gebied toe met “slechts” 60 ha. In De Bult is de relatieve winst ten opzichte van het voorkeursalternatief het grootst. Het natuuralternatief zorgt voor een verdubbeling van het aantal hectare waarop de natuurdoelen worden gehaald. De extra maatregelen leiden in alle drie de natte natuurpleken wel tot een aanzienlijke toename van het areaal landbouwgrond met natschade.

Vanuit de doelstelling rondom natte natuur is het voordeel om extra maatregelen op te nemen dus zeer beperkt. Rondom De Bult kan een studie naar de exacte effecten van verdergaande vernatting voor natuur en landbouw zinvol zijn.

In overleg met de eigenaren en gebruikers van de omliggende agrarische gronden kunnen maatregelen worden genomen die leiden tot een beperking van de bemesting zodat er op vrijwillige basis een “waterkwaliteitsbuffer” rondom de gebieden kan worden gecreëerd. Dit leidt tot een afname van lokale depositiepieken door veldemissies. Ook kan op deze wijze een eventueel optredend negatief bij-effect van de vernatting (extra uitspoeling van fosfaat) worden gecompenseerd. Rondom de grote natuurpleken - Groote Peel / Deurnse Peel, Strabrechtse Heide en Stippelberg - is hiermee relatief de meeste milieuwinst te behalen.

De relatie tussen watermaatregelen (vernatting en verbeteren waterkwaliteit) en het uitplaatsen van intensieve veehouderijen uit extensiveringsgebieden is in de regel minder evident aangezien de intensieve veehouderij slechts deels grondgebonden is en dus niet gekoppeld is aan het landgebruik in de directe omgeving. Het uitplaatsen van intensieve veehouderijen leidt wel tot een afname van lokale depositiepieken uit stallen, maar de te behalen milieuwinst door extensivering van het grondgebruik en minder bemesting (in relatie tot waterdoelstellingen en de kosten van de maatregelen) is groter.

De kansen om milieuwinst te behalen door middel van verplaatsing van bedrijven, in combinatie met het stimuleren van bovenwettelijke technieken om stalemissies te verkleinen en stimulerende maatregelen om veldemissies te beperken zijn in het grootst in de volgende extensiveringsgebieden rondom natuurpleken: Deurnse Peel, Strabrechtse Heide, Stippelberg (ten zuiden van De Mortel en ten zuiden van De Rips), natuurpleken ten noorden van De Rips en Brouwhuissche Heide.

8.4 Leemten in kennis en informatie

In de factsheets is per thema aangegeven welke leemten in kennis en informatie geconstateerd zijn (zie CD-ROM).

Voor de leemten in kennis en informatie is een aantal algemene redenen te noemen:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed.
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Daarna zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden.
- Een aantal effectbepalingen vergt ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen, die nu niet mogelijk waren.

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg.

Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw te beschouwen (monitoring).

In algemene zin kan worden gesteld dat de, in dit rapport, gepresenteerde kwantitatieve waarden voor de effecten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Getracht is om een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de werkelijkheid te geven. De omvang van een effect is in veel gevallen echter niet exact te voorspellen. De gepresenteerde waarden moeten dan ook vooral gezien worden tegen de achtergrond van het doel van deze studie: het zichtbaar maken van de belangrijkste ontwikkelingen en de onderlinge verschillen tussen de in beschouwing genomen alternatieven.

Hierbij is ook het belang van de ontbrekende kennis aangegeven.

9 Vergelijking van de alternatieven

In hoofdstuk 8 zijn per aspect de effecten beschreven en in een overzichtstabel weergegeven. Daarbij is, daar waar dat relevant was, ook het verschil tussen het conceptvoorkeursalternatief en de alternatieven aangegeven. Een logische volgende stap is de integrale vergelijking van de effecten van het plan en een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Bij een integrale vergelijking geldt altijd dat niet elk gemeten effect even belangrijk is. Aan sommige aspecten/criteria wordt een groter belang toegekend dan aan andere. Enkele belangrijke milieu-items zijn bijvoorbeeld; anti-verdrogingsmaatregelen, verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit, reductie van de ammoniakemissie en realisatie van de EHS. Belangrijke sociale en economische items zijn het perspectief voor de landbouw en het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector. Juist op de belangrijkste milieu-items zijn ook de alternatieven gericht. Dit neemt echter niet weg dat ook andere items lokaal of integraal van groot belang zijn.

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd, waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn. Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden; waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu)rendement en -voordeel kan daarmee gehaald worden?

De reconstructieplannen zijn sterk interactief tot stand gekomen. De uitkomsten uit het eerste effectenonderzoek (quick scan) zijn gebruikt om het concept-VKA te optimaliseren. Na de definitieve effectbepaling, gericht op het concept-VKA en de overige alternatieven, zijn de uitkomsten uit het MER verder benut om het VKA te optimaliseren.

Geleidelijk is ook het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) tot stand gekomen. Hierbij is steeds nagegaan welke maatregelen en ingrepen expliciet (kunnen) leiden tot een hoger milieurendement. In §9.1 wordt het MMA beschreven. In §9.2 wordt vervolgens een vergelijking gemaakt tussen het concept-VKA, de alternatieven en het MMA en wordt aangegeven in hoeverre het MMA bepalend is geweest voor het plan. In §9.3 wordt in breder verband, maar wel op hoofdlijnen, beschreven welke wijzigingen in het VKA verder zijn doorgevoerd, op basis van de MER-uitkomsten, danwel om andere redenen. Hierin zijn overigens geen maatregelen opgenomen die wezenlijk leiden tot een negatievere effectscore op één of meerdere criteria.

9.1 Meest milieuvriendelijke alternatief

9.1.1 Beschrijving meest milieuvriendelijke alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een milieueffectrapport het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) genoemd. Het MMA is het alternatief met de minste nadelen en vooral de meeste voordelen voor het milieu. Het alternatief dient reëel, realistisch en technisch haalbaar en uitvoerbaar te zijn. Het gaat uit van de meest optimale combinatie van maatregelen en ingrepen voor milieu, natuur en landschap.

Het MMA is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het voorkeursalternatief (VKA) en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie. Sommige van deze bouwstenen zijn direct meegenomen in de aanpassing van het VKA tot het ontwerp, of worden meegenomen in de verdere uitwerking en plannen voor de uitvoering die volgen op het VKA.

Theoretisch is het niet altijd mogelijk om alle mogelijke milieumaatregelen mee te nemen, omdat de voorgestelde aanpassingen in het ene aspect altijd negatieve (bij)effecten kunnen hebben in een of meerdere andere milieu-componenten. Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen.

Het MMA voor het reconstructieplan De Peel komt grotendeels overeen met het MMA voor alle reconstructiegebieden in Noord-Brabant. Waar nodig zijn gebiedspecifieke accenten aangegeven. Het MMA voor De Peel bevat de volgende hoofdrichtingen:

1. Terugdringen overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden:

Het lijkt goed mogelijk om het totaal areaal landbouwontwikkelingsgebied te verkleinen gelet op de inplaatsingsbehoefte. Om conflicten met beleid voor de bescherming van natuurgebieden te voorkomen, kan het areaal landbouwontwikkelingsgebied worden teruggebracht met struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dassenleefgebieden en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het negatieve effect op het milieu en de aanwezige natuurwaarden (door nieuwvestiging en uitbreiding in gebieden met een beschermde status) kan in sommige gevallen ook via de inzet van compenserende en mitigerende maatregelen worden voorkomen, zo blijkt uit het MER. Het is dan afhankelijk van de mate en wijze van compensatie of het negatieve effect ook daadwerkelijk teruggedrongen kan worden.

Een deel van de landbouwontwikkelingsgebieden zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied. Bij De Peel gaat het bijvoorbeeld om delen van het landbouwontwikkelingsgebied bij Deurne die deels een dassengebied overlapt, archeologische en cultuurhistorische waarden aansnijdt, landschappelijk in de directe omgeving van de Mariapeel ligt en binnen de 1500 meterzone van dit wettelijk bescherm gebied ligt.

Ook de delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die op relatief korte afstand van kernen liggen of overlappen met hoge landschappelijke waarden, zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied.

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden

Veel ontwikkelingen in de intensieve veehouderij zullen in de verwevingsgebieden plaatsvinden. Voor het bereiken van de in het reconstructieplan genoemde doelstellingen is het van belang dat schaalvergroting op relatief ongunstige locaties wordt voorkomen. De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst, die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing, nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij in delen van verwevingsgebieden, die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om in eerste instantie een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen voor de (zeer) goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten die optreden door het verplaatsen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden voor een deel teniet worden gedaan door schaalvergroting op ongunstig gelegen locaties in verwevingsgebieden. Dit principe geldt het sterkst binnen een zone van 500 meter rond kernen. Bij natuurgebieden is dit effect vooral relevant voor depositiepieken op natuurgebieden.

Het MMA en de Integrale Zonering Intensieve Veehouderij

Op kaart 24 is de integrale zonering behorende bij het MMA weergegeven.

De extensiveringsgebieden die op deze kaart zijn weergegeven, zijn samengesteld uit de extensiveringsgebieden uit het VKA, aangevuld met een zone van 250 meter rondom kernen (woongebieden) en een zone van 500 meter rondom de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status als richtlijn- (VHR) of natuurbeschermingsgebied (voor zover niet al begrensd als extensiveringsgebied in het VKA). In deze gebieden geldt, net als in het VKA, dat vergroting van het agrarisch bouwblok van intensieve veehouderijen niet is toegestaan.

De landbouwontwikkelingsgebieden uit het MMA zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van alternatief 1a en 1b: (zeer)sterke ruimtelijke sturing. Daarbinnen zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van het alternatief 1b (zeer sterke ruimtelijke sturing) als prioritair aangemerkt. In de landbouwontwikkelingsgebieden geldt een maximum bouwblok maat van 3 hectare. Ook is in deze gebieden omschakeling naar intensieve veehouderij toegestaan (voor zover het duurzame locaties betreft). In de prioritaire landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum bouwblok maat.

De overige gebieden (voor zover niet aangeduid als “geen-reconstructie”) zijn begrensd als verwevingsgebied. Om te voorkomen dat grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden op slecht gelegen locaties in de verwevingsgebieden, wordt naast een absoluut plafond ook een relatief plafond gehanteerd. Een bouwblok in een verwevingsgebied kan maximaal 20% worden vergroot, met, in eerste instantie, een absoluut maximum van 1,5 hectare. Dit betekent niet dat verdere bedrijfsontwikkeling is uitgesloten. Voor (zeer) goed gelegen locaties is ontwikkeling boven 1,5 hectare mogelijk, tot maximaal 2,5 hectare.

Bij uitbreiding buiten het vigerende bouwblok in verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden kunnen diverse tegenprestaties worden verlangd om ongewenste effecten op milieu, natuur en landschap te voorkomen. Dit kan variëren van een aantal basiseisen bij een uitbreiding binnen de maximummaat, via extra tegenprestaties bij een uitbreiding boven de maximummaat (van 1,5 hectare in verwevingsgebieden) en verdergaande tegenprestaties bij nieuwvestiging.

3. Waterdoelen rondom natte natuurparels: In het VKA is opgenomen dat overal rond natte natuurparels een bufferzone komt van 500 meter, maar dat geen maatregelen genomen worden in die 500 meterzone die leiden tot een verdere vernatting. Voor de natte natuurparels loont het om rondom enkele natte natuurparels in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

4. Versnelde realisatie EHS: Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels. In natte natuurparels kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw: In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst als gevolg van verbetering van groeiomstandigheden in droge gebieden en slechts beperkt nadelig als gevolg van extra vernatting in al natte gebieden. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

- Alleen iv-bedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek;
- Inzet van een extra sloopregeling, vergelijkbaar met de Rbv/Ruimte voor Ruimte regeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
- Nieuwvestiging alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinaire rendement en concentratie;
- Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken (indien bedrijf of tak intensieve veehouderij niet meer in werking is, bij voorrang in de extensiveringsgebieden en bij locaties in verweingsgebieden die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt);
- Meer inzet op toepassing van technische maatregelen voor ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden conform alternatief 2 (regulerend, zoals regionale aanscherping AMvB Huisvesting, of stimulerend, bijvoorbeeld financieel subsidiëren of koppelen aan extra uitbreidingsruimte). De behaalde "winst" op het gebied van ammoniak en stank komt voor de helft ten goede aan de ondernemer (extra uitbreidingsruimte) en voor de helft ten goede aan het milieu (verlaging emissie);
- Zonering en bijbehorende regels ook toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven (> 3 gve/ha, >110 koeien en bijbehorend jongvee);
- Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
- Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik);
- Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrandzones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (VHR en NB-wet) gericht op:

- minder stankoverlast door veldemissies;
- minder uitspoeling van nitraat;
- minder ammoniakemissie door bemesting;
- productie van duurzame energie.
- Vrijwaren zoekgebieden voor waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen;
- Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen;
- Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc. ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
- Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
- Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten met als gevolg eerder functioneel zijnde verbindingszones;
- Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren;
- Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
- Extra aandacht voor ‘uitgekiende’ lokaliseringslocaties intensieve recreatie en sociaal-economische zones vermindert knelpunten voor beschermde soorten, verstoring natuurgebieden, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, archeologische monumenten en aardkundig waardevolle gebieden;
- Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook op andere sectoren (zoals glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven) van toepassing laten zijn;
- Differentiatie aanbrenge in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in/buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
- Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.

9.1.2 Kosten van het meest milieuvriendelijke alternatief

Integrale zonering en flankerend beleid

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld beschikbaar is, hoe positiever een alternatief zal scoren op het gebied van de milieueffecten. Anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit ontwerpconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA dus ontwikkeld met de geachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is. Het MMA varieert dus in eerste instantie niet op het gebied van de totale hoeveelheid beschikbare gelden. Wel verschilt het MMA van het VKA voor wat betreft het regulerend beleid en de verdeling van gelden tussen de begrotingsposten “verplaatsingen” en “inzet bovenwettelijke techniek”. Het aantal te verplaatsen bedrijven is in het VKA nog niet bepaald. In overleg met het projectbureau is uitgegaan van de verplaatsing van 60 iv-bedrijven.

In het MMA worden er 10 bedrijven verplaatst. Dit is gebaseerd op het aantal grotere iv-bedrijven, gelegen in extensiveringsgebieden, waarbij er sprake is van een zogenaamd “gecombineerde problematiek”. Dus bijvoorbeeld zowel een knelpunt t.a.v. landschap als t.a.v. ammoniak. Het aantal (grotere) iv-bedrijven waarbij er sprake is van zo’n gecombineerde problematiek bedraagt circa 30. De inschatting is dat maximaal circa 10 van deze bedrijven daadwerkelijk verplaatst willen/kunnen worden.

De besparing op de indicatieve begrotingspost ten opzichte van het VKA, die zo wordt bereikt, is circa 45 miljoen euro. Dit geld wordt in het MMA onder andere ingezet om het toepassen van bovenwettelijke technieken te stimuleren (stallen en veldemissies), ten einde het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

Bodem en water

De extra maatregelen, die in het MMA worden voorgesteld voor het thema bodem en water, brengen extra kosten met zich mee. Het gaat dan vooral om extra kosten voor:

- compensatie extra natschade door grootschaliger vernatting natte natuur (en omgeving);
- waterconservering in landbouwgebied;
- extra inrichtingskosten natte natuur (vergraving toplaag, uitmijning, scheiding waterstromen).

Compensatie extra natschade.

Het alternatief met verdergaande vernattingsmaatregelen voor de natte natuur leidt op 1.900 ha extra landbouwgrond tot natschade. Via de economische waarde van de grondgebruikfunctie (hier gesteld op gemiddeld € 1.000 per ha), de mate van opbrengstderving (circa 10%) en een kapitalisatiefactor (10 jaar) kan een inschatting gemaakt worden van de aanvullende kosten. Deze uitgebreide analyse is in het kader van de effectbepaling voor het MER overigens niet uitgevoerd. Er wordt hiervoor verwezen naar het Effectenonderzoek Water (2003).

Uitgaande van de genoemde waarden worden de aanvullende kosten globaal ingeschat op 1,9 miljoen euro. Aanvullend hierop moeten nog inrichtingskosten meegenomen worden om de gewenste vernatting daadwerkelijk te realiseren. Het is niet te zeggen of deze sterk afwijken van het VKA.

In de genoemde kosten is het positieve effect op de landbouwproductie buiten beschouwing gelaten omdat beide invloeden niet zondermeer opgeteld kunnen worden.

Waterconservering landbouwgebied

De verbetering van de vochtvoorziening in de landbouw heeft vooral betrekking op het aanpassen (optimaliseren) van de lokale ont- en afwatering. Hiervoor zijn al kosten opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Het verder optimaliseren van de maatregelen brengt niet per definitie aanvullende kosten met zich mee.

Extra inrichtingskosten voor verbetering waterkwaliteit

Binnen het MMA worden aanvullende maatregelen voorgesteld om de uitspoeling van met name fosfaat (maar ook bijvoorbeeld zware metalen) tegen te gaan (uitmijning) of het effect ervan te minimaliseren (scheiden waterstromen). De maatregel is niet tot in detail uitgewerkt. Uitgaande van het Effectenonderzoek Water wordt voor de aanvullende kosten uitgegaan van

een eenheidsprijs van 10.000 euro per hectare ten behoeve van inrichtingsmaatregelen. Het areaal, waarop deze maatregelen plaats moeten vinden, is niet aan te geven.

Natuur

De in het MMA opgenomen versnelde realisatie van de EHS betekent vooral dat het hiervoor benodigde budget eerder in de tijd ingezet zal moeten worden. Er moeten eerder grondaankopen worden gedaan. Ook voor het eerder aanpakken van versnipperingsknelpunten moet het budget eerder ingezet worden. De extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren kosten extra geld. Dat geldt ook voor de inzet van zwaardere maatregelen om knelpunten, die natuurontwikkeling vertragen, op te lossen.

9.2 Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA

In het MMA is, op basis van de effectbeschrijving van het concept-VKA en de overige alternatieven, nagegaan of een verdere milieuverbetering mogelijk is. Uit de vorige paragraaf blijkt dat op een aantal milieu-aspecten het MMA positiever scoort dan het concept-VKA. Soms zijn maatregelen gericht op een verbetering van de omgevingskwaliteit (bijvoorbeeld het ontzien van kwetsbare gebieden als natte natuurgebieden) goed in te passen in een duurzame economische landbouw. Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Daar waar dit niet het geval is, zijn elementen uit het MMA en de alternatieven overgenomen in het plan. Dit geldt voor de volgende onderdelen:

1. Inperking van het areaal landbouwonwikkelingsgebied binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en het reduceren van directe ontwikkelingsmogelijkheden in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dassenleefgebieden, waterpotentiegebied en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden door het introduceren van secundaire landbouwonwikkelingsgebieden;
2. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurgebieden) tegen verdroging;
3. Waterconservering voor de landbouw, waarbij de natuurwaarden in deze gebieden licht meeprofiten van de vernatting;
4. Het actief intrekken van onbenutte milieuvergunningen indien het bedrijf of de tak intensieve veehouderij niet meer in werking is.

Dit leidt kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen en een substantieel betere score op de 7-puntsschaal:

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten in het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurgebieden (conform alternatief 3).

9.3 Gemaakte keuzes voor het VKA

Bij het vaststellen van het ontwerpconstructieplan is een aantal veranderingen aangebracht ten opzichte van het eerste conceptreconstructieplan. Hieronder staat aangegeven, wat de belangrijkste veranderingen zijn. Deze veranderingen zijn mede gebaseerd op de informatie uit de effectbeschrijving van het eerste conceptreconstructieplan en op de reacties op het eerste concept.

1. Met het oog op de planologische doorwerking van concrete waterbergingsgebieden is in het ontwerp-reconstructieplan een onderscheid gemaakt tussen de bestaande inundatiegebieden en de in te richten waterbergingsgebieden. Beide categorieën zullen doorwerken in de bestemmingsplannen. Daarnaast zijn net als in het 1e concept-reconstructieplan de voorlopig te reserveren waterbergingsgebieden 2050 opgenomen.
2. Er zijn beschermingszones van 500 meter rond alle natte natuurplekjes aangewezen, waarin maatregelen worden genomen om de natte natuurplekjes hydrologisch te beschermen. Deze zones krijgen een planologische doorwerking.
3. De aangeduide gebieden waar prioriteit wordt gegeven aan de verbetering van de waterkwaliteit zijn aangepast. De bebouwde kom van Vlierden is afgekoppeld van het stroomgebied Astense Aa. Daarnaast is het stroomgebied van de Esperloop afgescheiden van het prioritair stroomgebied Snelle Loop.
4. De grens van het Intensief Recreatief gebied Gezandebaan is naar het noorden verschoven en tevens de RNLE-begrenzing van de Peelvenen aangepast, in die zin dat de grens van de RNLE nu tot de Gezandebaan reikt. Het gehele gebied tussen de Grootte Peel en de Gezandebaan is benoemd als kansrijk extensief landelijk gebied.
5. Er is een extra ecologische verbindingzone opgenomen langs de Eeuwse Loop. De realisatie van deze EVZ wordt gekoppeld aan de recreatieve ontwikkelingen in het gebied ten noorden van de Gezandebaan.
6. De begrenzing van de recreatieve projectlocaties Someren-Heide, Gulbergen, Stippelberg-zuid en Helmond-Deurne zijn allemaal aangescherpt.
7. Het onderdeel niet-reconstructie op de IZ-kaart van het 1e concept is vervangen door de grens van het stedelijke gebied uit het Voorontwerp Regionaal Structuurplan Regio Eindhoven (RSP). Hierdoor is het gebied wat niet tot reconstructie wordt gerekend verkleind.
8. De uitwerking van de varkensvrije zones (VVZ) is veranderd in die zin dat er in die zones geen varkensbedrijven hoeven te beëindigen of te verplaatsen. Dit komt omdat ministeries en provincies hebben afgesproken, dat niet tot daadwerkelijke realisatie van de varkensvrije zones zal worden overgegaan, vanwege de mogelijkheid die er is ontstaan om te vacineren. De VVZ is dus niet meer op kaart weergegeven.
9. Ten aanzien van de mogelijkheden van het benutten van vrijkomende agrarische bebouwing is een provinciale notitie verschenen, die in het reconstructieplan is overgenomen. De notitie kan gezien worden als een wijziging van het Streekplan 2002.
10. De landschapsecologische zone in de stedelijke regio is op perceelsniveau begrensd.
11. De begrenzing van RNLE Peelvenen is aangepast zodat deze meer aansluit bij de indicatieve lijn uit het Streekplan. De kern Neerkant ligt daardoor nu geheel binnen de RNLE-begrenzing.
12. De begrenzing van RNLE Kempische Beken is aangepast, waardoor de RNLE niet meer strak tegen de kernen Someren en Lierop ligt en er geen overlap meer is met de stedelijke regio.
13. Er zijn diverse wijzigingen in de zonering van extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden. De belangrijkste zijn:
 - er is binnen de extensiveringsgebieden onderscheid gemaakt tussen gebieden waar de Stankwet van toepassing is (extensiveringsgebieden natuur) en waar niet.
 - het landbouwontwikkelingsgebied Deurne-oost is iets verkleind, waardoor er meer afstand wordt gehouden ten opzichte van het Habitatgebied Deurnse Peel.
 - er is een onderverdeling gemaakt in LOG Deurne-oost in een deel waar wel en een deel waar geen nieuwvestiging kan plaatsvinden. In de zone van 1000 m rond de Habitatgebieden Deurnse Peel en De Bult is daardoor geen nieuwvestiging mogelijk.
 - Het Niet-reconstructiegebied is omgezet naar stedelijk gebied en afgestemd met RSP.

Het gevolg hiervan is dat het Niet-reconstructiegebied flink verkleind is. Het gebied wat vrij gekomen is, is als extensiveringsgebied op de kaart gekomen. Het extensiveringsgebied rondom kernen is daardoor toegenomen.

Op de volgende hoofdpunten heeft de commissie het plan niet veranderd, vanwege de hieronder beschreven argumenten, ondanks dat de effectbeschrijving daartoe wel aanleiding zou kunnen geven:

- De LOG's Someren-Heide en Mariahout overlappen voor een deel met struweelvoegelgebied. De begrenzing hebben we gehandhaafd, omdat dit juist uitstekend gebieden zijn voor landbouwontwikkeling én de bescherming van struweelvogels wordt gegarandeerd door het opgestelde beeldkwaliteitsplan.

Bij vaststelling van het plan is, mede op basis van de inspraak, een aantal wijzigingen aangebracht. Het gaat meestal om verbeteringen, verduidelijkingen, actualisaties en een betere juridische verankering.

10 Uitvoering

In de reconstructie staat de uitvoering centraal. In dit hoofdstuk gaan wij in op onze uitvoeringsstrategie (§10.1) en de organisatie van de uitvoering (§10.2). In §10.3 geven wij een indicatie van de kosten van dit plan. De inzet van regelingen en instrumenten komt aan bod in §10.4. Paragraaf 10.5 gaat in op de bestuursovereenkomsten. Vervolgens komt in §10.6 de rol van communicatie in de uitvoering aan bod. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de wijze waarop wij de uitvoering gaan monitoren (§10.7).

10.1 Uitvoeringsstrategie

10.1.1 Programmering op doelen

Het reconstructieplan is een ‘doelenplan’: het geeft aan wat we in 2016 gerealiseerd willen hebben. De programmering van de uitvoering vindt plaats aan de hand van deze doelen. Een plan met helder geformuleerde einddoelen heeft veel voordelen ten opzichte van de meer traditionele blauwdrukplannen met een ruimtelijk eindbeeld:

1. *Het vergroot de doelgerichtheid en kosteneffectiviteit in de programmering en uitvoering.* Heldere, meetbare doelen dwingen tot nadenken over de beoogde effecten van projecten en de bijdrage die de projecten kunnen leveren aan het realiseren van de doelen. Zo kan de (kosten) effectiviteit van verschillende projecten of activiteiten tegen elkaar afgewogen worden en kunnen de juiste keuzes gemaakt worden - welke projecten worden waar en wanneer uitgevoerd?
2. *Monitoring, evaluatie en bijstelling worden eenvoudiger.* Een belangrijk onderdeel van de uitvoering van de reconstructie is - ook voor het rijk - de monitoring en evaluatie van de behaalde resultaten, op basis waarvan het uitvoeringsprogramma kan worden bijgesteld. Daarbij gaat het steeds minder om de vraag of een activiteit of project inderdaad is uitgevoerd, maar veel meer om de vraag in welke mate de activiteit of het project heeft bijgedragen aan het realiseren van de doelen. Het formuleren van heldere, meetbare doelen maakt deze werkwijze mogelijk.
3. *Het vergroten van de flexibiliteit.* Sturen op doelen biedt flexibiliteit bij de uitvoering in de streek. Als de omstandigheden veranderen, kunnen de betrokken partijen activiteiten eerder, later of op andere wijze uitvoeren. Hiervoor hoeven niet steeds opnieuw bestuurlijke afspraken gemaakt hoeven te worden, op voorwaarde dat de doelen gehaald worden.
4. *Ambities blijven overeind,* terwijl de uitvoeringstermijn kan veranderen. Door doelen centraal te stellen kunnen we ook bij tegenvallende financiële ruimte de ambities overeind blijven, zonder het plan meteen te moeten bijstellen. Sturen op doelen maakt het mogelijk om de doelen gedurende de uitvoering te faseren, dus sneller of juist langzamer te realiseren, afhankelijk van de mogelijkheden die zich voordoen.
5. *Het vormt de basis voor bestuurlijke afspraken.* Helder geformuleerde, meetbare doelen vormen een goede basis voor bestuurlijke afspraken tussen relevante betrokken partijen. De opbouw van het plan en de geformuleerde doelen bieden hiervoor de mogelijkheid. Ze vormen het beleidsmatige toetsingskader voor de programmering van de activiteiten in de streek.

Uitvoeringsprogramma

Het reconstructieplan geeft inzicht in de doelen voor de lange termijn, hetgeen we in 2016 aan het eind van het reconstructieproces bereikt willen hebben. In het uitvoeringsprogramma wordt de vertaalslag gemaakt van deze lange termijndoelen naar de doelen voor de korte termijn, de komende vier jaar. Deze vormen als het ware een tussenstop op weg naar de realisatie van dit eindbeeld op de lange termijn. Deze tussendoelen zijn zo goed als mogelijk gekwantificeerd en meetbaar gemaakt.

10.1.2 Gefaseerde aanpak in de uitvoering

Reconstructie is en blijft een dynamisch proces. Het is niet mogelijk alles tegelijk op te pakken. Een gefaseerde aanpak van plan en uitvoeringsprogramma maakt het mogelijk tijdig bij te sturen op basis van de ervaringen in de uitvoering. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen, inzichten of andere prioriteiten in het beleid worden verwerkt.

De volgende overwegingen hebben een rol gespeeld bij de fasering:

1. Onze prioriteiten bij het realiseren van bepaalde doelen (in willekeurige volgorde):
 - de ontwikkeling van natuurlijke watersystemen (waterberging, beekherstel, vernatting);
 - de realisering van de ecologische hoofdstructuur en herstel en bescherming van het landschap;
 - de uitplaatsing van de intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden gekoppeld aan inplaatsing en ontwikkeling van de intensieve veehouderij op duurzame locaties;
 - economische ontwikkeling en behoud van leefbaarheid in het landelijk gebied.
2. Het belang van een combinatie van thematische ambities en maatregelen en van de aanpak van meer complexe, gestapelde (geïntegreerde) problematiek en maatregelen. Op sommige plaatsen zullen thematische maatregelen volstaan. Maar vaak zal dat niet het geval zijn. Een integrale aanpak is immers eigen aan het reconstructieproces. Ook willen we meer weerbarstige kwesties die een langere voorbereidingstijd vragen niet in de tijd naar achter schuiven. Dan is het van belang de voorbereiding daarvan in de periode 2005 - 2008 te starten.
3. Overwegingen van praktische aard: de quick wins: maatregelen die snel kunnen worden uitgevoerd en projecten die snel kunnen worden gerealiseerd.
4. Maatregelen en activiteiten die de bevolking in het gebied het meest wenselijk acht.

10.1.3 Van doelen naar projecten

Op gang brengen van het proces

Om het uitvoeringsproces op gang te brengen is een stevig geloof in de doelen van reconstructie nodig plus het hierbij behorende enthousiasme, initiatief en verantwoordelijkheid van partijen in de streek, gesteund door provincie en Rijk. De provincie wil het uitvoeringsproces op gang brengen door heldere afspraken te maken in een uitvoeringsconvenant. Hierin komen afspraken over wie wat doet, wie wat betaalt en hoe we de uitvoering van de grond krijgen. We willen initiatiefnemers stimuleren en ondersteunen. We vragen de reconstructiecommissie om drijvende krachten in de streek mobiliseren. Door partijen met elkaar in contact te brengen kunnen projecten gezamenlijk worden opgepakt. Hierdoor wordt de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële haalbaarheid aanzienlijk vergroot. De samenwerking die in de afgelopen jaren al is ontstaan, is van essentieel belang om tot een effectieve uitvoering te komen. Deze zal worden gecontinueerd en waar mogelijk uitgebouwd. Waar nodig willen wij nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand brengen.

Oog voor verschillen in uitgangssituatie

Afhankelijk van de uitgangssituatie kan de strategie om doelen te realiseren verschillen. Een goede analyse van de ruimtelijke, economische en milieuproblematiek is dan ook essentieel om tot goede projecten te komen.

Daarbij moeten tal van vragen beantwoord worden. Speelt er één probleem en is er dus één doel, of is er een combinatie van problemen en moeten er dus meerdere doelen die met elkaar samenhangen gerealiseerd worden? Is er een verkavelingsprobleem in het gebied? Hoe groot is dan de omvang daarvan? Ook vragen als 'is er een landinrichtingscommissie of andere uitvoeringscommissie in het gebied actief die de realisering kan oppakken' moeten worden beantwoord? Per gebied moet steeds worden gekeken naar de meest effectieve en efficiënte uitvoeringsvorm.

Wanneer zich in een gebied kansen voordoen om in een (integraal) project meerdere doelen tegelijk te realiseren moeten deze worden benut. Een goed voorbeeld hiervan zijn de beekdalen. Vaak willen we hier meerdere doelen tegelijk realiseren zoals beekherstel, natuurontwikkeling, waterberging, landschapsversterking, multifunctionele landbouw en recreatieve routestructuren. Het bedenken van slimme combinaties in één project dient dan vele doelen.

Oog voor het totale programma

De reconstructie is geen vrijblijvend proces. De partijen in de streek moeten voldoende oog hebben voor het totale programma waarin de doelen zijn vastgelegd en waarop de financiering is gebaseerd. Dat heeft consequenties voor de manier waarop zij verantwoordelijkheid nemen voor individuele projecten.

Het is daarom van belang individuele projecten te beoordelen op hun positie binnen het totale programma. Criteria die een rol spelen bij de beoordeling van projecten zijn bijdrage aan de reconstructiedoelen ook in relatie tot de kosten van het project, haalbaarheid en tempo van uitvoering.

Samenwerking en creativiteit

De uitvoering van de reconstructie vergt een grote inzet van alle partijen. Maar ook vooral een grote creativiteit en bereidheid om samen te werken in de manier waarop het proces wordt opgepakt. Dat planning met blauwdrukken niet werkt, is al eerder vast komen te staan. Maar we kunnen gebruik maken van nieuwe verworvenheden op het gebied van planning. Kern daarvan is om betrokkenen in een vroeg stadium bij elkaar te brengen om gezamenlijk te bepalen hoe de gestelde doelen in de praktijk het best kunnen worden gerealiseerd en welke projecten daarvoor nodig zijn. Door kennis van bedrijven, belangengroepen, ontwerpers, burgers, overheden en kennisinstituten aan elkaar te koppelen, worden nieuwe kansen gecreëerd. Op die manier wordt vernieuwing en innovatie in de hand gewerkt en kunnen het imago en de ontwikkelkracht van de regio worden versterkt.

Het is van groot belang de juiste mensen te selecteren om het proces op gang te brengen en te houden. De ideevorming vraagt om innovatieve wetenschappers, specialisten en creatieve geesten. De draagvlakvorming vraagt om spelers uit de wereld van opinievorming en beleid. De uitvoering vraagt om financiers, bestuurders en projectontwikkelaars. In Brabant spelen diverse ontwikkelingsmaatschappijen hierin nu al een onmisbare rol.

Bij de planvorming heeft de zogenoemde Telos-Driehoek centraal gestaan. Dit is een model dat ontwikkeld is door het Brabants Centrum voor Duurzaamheidsvraagstukken. Het kan gebruikt worden om het ecologische, economisch en sociaal-cultureel kapitaal met elkaar in evenwicht te brengen. Het is van belang dat deze manier van denken ook in de uitvoering terugkomt.

Een krachtige ondersteuning van de uitvoering door de betrokken overheden is onontbeerlijk. Dit vergt een meer bedrijfsmatige en sterker op uitvoering gerichte manier van handelen van de betrokken overheden, Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen.

Het reconstructieproces is een integraal proces. Dat vergt een grote mate van synergie in het denken en handelen van bestuurders en ambtenaren van de verschillende beleidssectoren die bij de plattelandsontwikkeling zijn betrokken. Beoordelaars van ruimtelijke of sociale en economische plannen, vergunningverleners en subsidieverstrekkers moeten in een vroegtijdig stadium bij de ontwikkeling van uitvoeringsplannen worden betrokken om kansen en haalbaarheid van projecten mee in te schatten. Dit maakt vroegtijdige bijsturing mogelijk en voorkomt teleurstelling achteraf. Daarnaast is het van belang dat financiële programma's binnen diverse overheden ontkokerd worden.

10.2 Uitvoeringsorganisatie

10.2 ↔ 6.2

In het reconstructieproces is een goede wisselwerking en samenwerking tussen de verschillende overheden, maatschappelijke partners en particulier initiatief tot stand gekomen. Gezamenlijk hebben bestuurslagen en maatschappelijke instellingen de ambities voor De Peel bepaald. Deze gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid, die in de voorbereidingsfase van het reconstructieplan is opgebouwd, zal in de fase van uitvoering worden voortgezet en uitgebreid.

Hoofddlijn daarbij is dat de uitvoering in de streek wordt vorm gegeven. De streek weet wat er in het gebied speelt en waar de kansen liggen. De streek is ook het best in staat om snel en effectief de beoogde doelen te realiseren. De reconstructiecommissie en het samenwerkingsverband van uitvoerende partijen hebben dan ook een belangrijke rol in de uitvoering.

De provincie zal de uitvoering in De Peel actief ondersteunen. Binnen de provinciale organisatie wordt een “front-office” ingericht bestaande uit provinciale medewerkers die voor de regio het eerste aanspreekpunt vormen. Voor De Peel zijn in ieder geval een gebiedscoördinator en een gebiedsmakelaar beschikbaar.

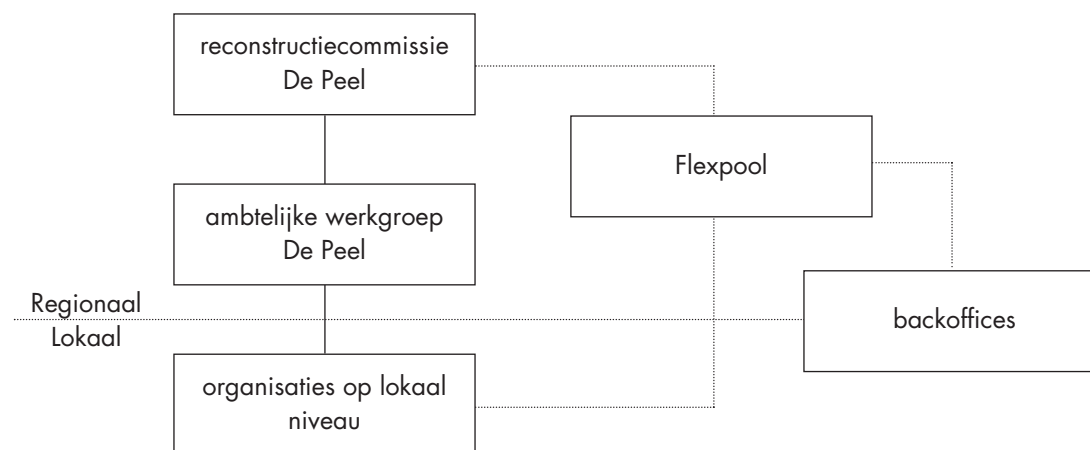
Naast het “front-office” wordt binnen de provincie ook een “back-office” ingericht die in de praktijk zal werken als vraagbaak voor vragen uit de regio en als loket c.q. eerste aanspreekpunt voor vragen op inhoudelijk, financieel en juridisch gebied die te specifiek zijn voor de “front-office”. De “back-office” is voorts het coördinatiepunt voor afstemming met de lijnorganisatie, de toetsing van projectvoorstellen en de provinciale programmering en monitoring.

De uitvoering van de reconstructie komt uiteindelijk zichtbaar tot stand in allerlei regionale en lokale projecten die verbetering van de ruimtelijke en milieukwaliteit ten doel hebben en/of verbetering van de leefbaarheid en sociaal-economische structuur. Uitvoering is daarmee eerst en vooral een lokaal en regionaal georiënteerd proces. Reconstructiecommissie De Peel gelooft stevig in de doelen van het regionale reconstructieplan en wil op het gebied van de uitvoering samen met partijen in de streek, gesteund door provincie en Rijk, initiatief en verantwoordelijkheid tonen.

Uitvoeringsorganisatie in De Peel

De ervaringen uit de reconstructiepilots leren dat de organisatie van de uitvoering bij voorkeur zo “laag” mogelijk gelegd moet worden. Het lokale, gemeentelijke, niveau is hiervoor, gelet op haar integrale taakstelling en “natuurlijke” functie als loket en aanspreekpunt voor haar bewoners en ondernemers, het meest aangewezen. Het zijn in eerste instantie de gemeenten die een taak hebben in een adequate organisatie van de uitvoering. Gemeenten zullen echter niet altijd

beschikken over de expertise en capaciteit om hun taken te kunnen uitvoeren. Hiervoor worden zij ondersteund door een bovenlokale organisatie (flexpool). Bovendien is een bovenlokale organisatie nodig voor de ondersteuning van bovenlokale projecten, het bijeenbrengen van soortgelijke initiatieven en het “overall” bewaken van het reconstructieproces en de realisering van het reconstructieplan. Deze lijn volgend wordt in reconstructiegebied De Peel een uitvoeringsorganisatie gevormd die bestaat uit twee schaalniveaus: het lokale en het bovenlokale (= regionale). Deze niveaus moeten complementair aan elkaar werken en elkaar snel weten te vinden, en zo gezamenlijk invulling geven aan de taken van de uitvoeringsorganisatie.

Figuur 10.1 Overzicht uitvoeringsorganisatie op twee schaalniveaus

Organisatie op lokaalniveau

Basis voor een succesvolle uitvoering van de reconstructie is een optimale en voor alle betrokkenen duidelijk herkenbare organisatie op lokaal niveau. Het is aan de gemeenten zelf om dit vorm te geven.

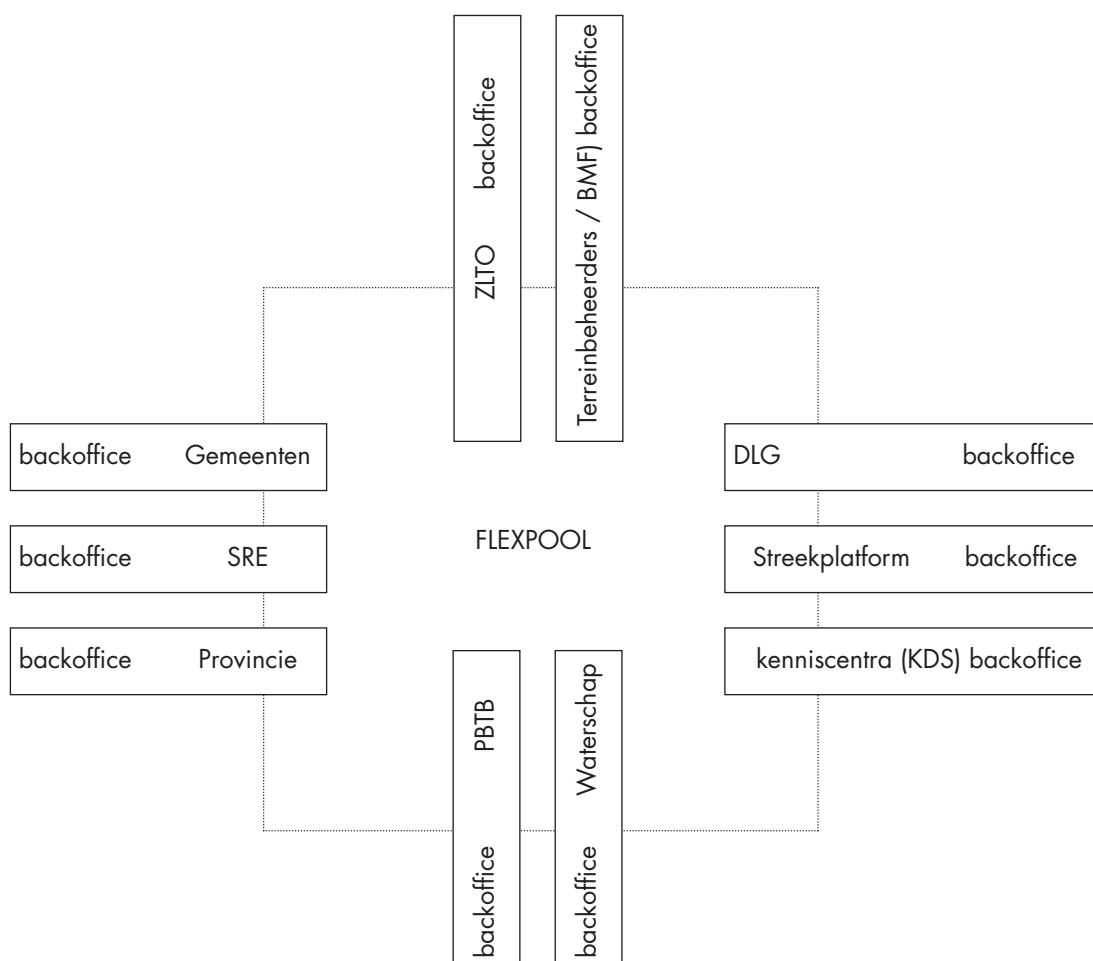
Gelet op de ervaringen in de reconstructiepilots wordt gedacht aan:

- Het opzetten van een (intern) integraal lokaal projectteam voor de reconstructie. Het projectteam draagt zorg voor de integrale aanpak op lokaal niveau.
- Het instellen van één loket voor de reconstructie voor de lokale bevolking, in het bijzonder voor initiatiefnemers.
- Het mobiliseren en organiseren van lokale krachten in de gemeente, en het bouwen aan een sterk lokaal netwerk.

Organisatie op regionaal niveau

Wil reconstructiecommissie De Peel haar taken op het gebied van de uitvoering adequaat kunnen uitvoeren dan moeten zij in staat worden gesteld gebruik te maken van (ambtelijke) capaciteit van deelnemende partijen in de uitvoering. Deelnemende partijen in de uitvoering vormen daarom een flexpool, welke gezien kan worden als een soort van frontoffice van de streek zelf. Duidelijk moet zijn dat de flexpool geen verantwoordelijkheden overneemt van deelnemende partijen. De eindverantwoordelijkheid voor de individuele projecten blijft bij de initiatiefnemers zitten. Dit laat onverlet dat een initiatiefnemer aan de flexpool wel ondersteuning kan vragen.

Voor de flexpool en de initiatiefnemers van projecten moeten adequate backoffices worden georganiseerd op zowel provinciaal als lokaal niveau. Gedeputeerde Staten gaan een apart programmasecretariaat voor de reconstructie als backoffice instellen. Ook de andere partijen moeten binnen hun organisaties de backofficefunctie adequaat organiseren.

Figuur 10.2 **Overzicht flexpool**

Flexpool

Uitgangspunt voor de organisatie op bovenlokaal niveau is dat alle partijen die op dat niveau de uitvoering kunnen en willen faciliteren hun krachten bundelen en met elkaar samenwerken. Het betreft dan vooral de inzet van personele capaciteit en de werving en inzet van financiële middelen voor de projectuitvoering. De specifieke verantwoordelijkheden, rollen en expertises van deze partijen moeten in de samenwerking worden gerespecteerd en tot uitdrukking worden gebracht, zodat (ook hier) de integrale aanpak gewaarborgd wordt. De flexpool kan door de inbreng van verschillende expertises beschouwd worden als een kenniscentrum waar deelnemende partijen naar hun achterban gebruik van kunnen maken. De belangrijkste taken van de flexpool zijn de volgende:

- het bieden van ondersteuning aan de lokale, gemeentelijke organisaties,
- het begeleiden, ondersteunen en eventueel (tijdelijk) trekken van bovenlokale initiatieven en projecten,
- mobiliseren en verbinden van mensen, partijen en belangen in de regio,
- en het verrichten van taken ter ondersteuning van de reconstructiecommissies.

10.3 Indicatieve kosten

De bekostiging van het uitvoeringsproces is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Op basis van normkosten zijn de totale kosten tot 2016 berekend. Voor de realisatie van het voorkeursalternatief (doelen 2016) worden de kosten geraamd op ruim € 380 miljoen. Tabel 10.1 geeft een indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel.

Tabel 10.1 Indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel

	Reconstructiedoelen	Kosten t/m 2016
Proces	0. Procesgelden	€ 3.000.000
Water en bodem	1. Mogelijkheden voor regionale waterberging zijn toegenomen 2. De gewenste hydrologische situatie is gerealiseerd (GGOR) 3. Waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater) en bodemkwaliteit zijn verbeterd (fosfaat, stikstof, bestrijdingsmiddelen) 4. Ecologische en landschappelijke kwaliteit van beken én kreken is verbeterd 5. Schonere bodems Subtotaal Water en Bodem	€ 42.700.000
Milieu	6. Ammoniakdepositie op de Wav-gebieden en emissie in het totale reconstructiegebied is verminderd 7. Stankhinder is verminderd 8. Duurzame productie van energie en duurzame mestverwerking is toegenomen 9. De kwaliteit van stille en donkere gebieden is verbeterd Subtotaal Milieu	€ 93.900.000
Natuur	10. De EHS is gerealiseerd 11. Ecologische Verbindingszones zijn gerealiseerd 12. Kwetsbare soorten zijn beschermd 13. Agrarisch natuur- & landschapsbeheer is geoptimaliseerd Subtotaal Natuur	€ 122.000.000
Landschap en cultuur-historie	14. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn versterkt en hersteld 15. Beeldkwaliteit van het landelijk gebied is verbeterd 16. Optimale ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's Subtotaal Landschap en Cultuurhistorie	€ 25.100.000
Landbouw	17. Veterinaire kwetsbaarheid is verminderd 18. De ruimtelijke structuur voor de landbouw is verbeterd 19. Economische basis voor de landbouw is verbreed 20. Duurzame productie is toegenomen Subtotaal Landbouw	€ 86.000.000

Recreatie en toerisme	21. Mogelijkheden voor toerisme en recreatie in het landelijk gebied zijn verbeterd		
	Subtotaal Recreatie en toerisme	€	4.400.000
Wonen, werken en leefbaarheid	22. Sociale gevolgen van veranderingen binnen de landbouw worden opgevangen		
	23. Economische ontwikkelingen op het platteland worden gestimuleerd		
	24. De leefbaarheid in het landelijk gebied is behouden en versterkt		
	Subtotaal Wonen, werken en leefbaarheid	€	5.500.000
	Totaal	€	382.600.000

Uitgangspunt bij de gevolgde programmeringsystematiek is dat wij met het rijk meerjarige afspraken kunnen maken. Wij willen met het Rijk elke vier jaar afspraken maken over de doelen die wij willen realiseren en het geld dat hiervoor beschikbaar wordt gesteld in het kader van het Investeringsfonds Landelijk Gebied. Dat betekent dat het geld over een periode van vier jaren beschikbaar zal zijn. Na vier jaar wordt verantwoording gegeven aan het rijk over de uitvoering van het programma in die vier jaar.

10.4 Samenhang in regelingen en instrumenten

10.4 ↔ 6.5

Om de doelen te kunnen realiseren hebben we de beschikking over een aantal instrumenten. Bij de reconstructie van het landelijk gebied spelen zowel regulerend als stimulerend instrumentarium een rol. Het regulerende instrumentarium staat beschreven in hoofdstukken 6 en 11. In dit hoofdstuk gaan we vooral in op het stimulerende instrumentarium. Dat wil zeggen (financiële) steun voor projecten die bijdragen aan de reconstructie van het landelijk gebied. Naast de verschillende subsidieregelingen hebben we nog andere instrumenten die we in kunnen zetten om onze doelen te realiseren. Ook worden indien nodig nieuwe instrumenten ontwikkeld. De stimulerende instrumenten zijn ondergebracht in vijf instrumentenpakketten, die hierna worden beschreven.

10.4.1 Instrumentenpakketten

Pakket 1: Inrichting

Realisatie van de doelstellingen van de reconstructie (natuur, landbouw, water, milieu, recreatie, nieuwe economische activiteiten) betekent in delen van het reconstructiegebied een wijziging van het gebruik van gronden en gebouwen. Een wijziging van het gebruik betekent vrijwel altijd dat ook de inrichting daarop wordt aangepast.

Er bestaan vele subsidieregelingen waarvan gebruik kan worden gemaakt bij de (fysieke) herinrichting van het landelijk gebied. Voortdurend verdwijnen er regelingen en komen er nieuwe voor in de plaats. Daarom geven wij hier geen overzicht van deze regelingen.

Wij constateren dat dit woud van regelingen de uitvoerders van projecten verlamt. Als we een flinke slag willen slaan in de uitvoering, moeten we de diverse subsidieregelingen bundelen. Om bestaande instrumenten meer aan te laten sluiten op de projecten en de verkokering van

regelingen te verminderen, onderzoeken wij de mogelijkheid van een reconstructiefonds. Daarnaast wordt in de uitvoeringsorganisatie kennis over regelingen en instrumenten gebundeld, om vanuit één loket ondersteuning te kunnen bieden. Het rijk zal de diverse rijksgeldstromen voor het landelijk gebied zoveel mogelijk gaan bundelen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De verschillende regelingen die er nu zijn, worden gesaneerd en het detailniveau van de te realiseren doelen zal worden verminderd. Bij het ILG gaat het ook om nieuwe bestuurlijke verhoudingen, waarbij verantwoordelijkheden op de juiste plek worden gelegd. Provincie en regio's krijgen daarbij de ruimte om eigen (politieke) keuzes te maken.

Pakket 2: Grondmobiliteit

Voor de realisatie van veel doelen uit het reconstructieplan is functieverandering van landbouwgronden nodig. Dat geldt onder andere voor het realiseren van doelen op het gebied van natuur, landschap en waterberging. Maar ook voor de ruimtelijke structuur van de landbouw zelf, en met name de grondgebonden melkveehouderij (grote aaneengesloten huiskavels), is verwerving van gronden, een ruimtelijke herstructurering, het flexibel toedelen van gronden, en het optimaal benutten van de grondmobiliteit gewenst. Dit pakket bestaat uit de volgende instrumenten:

- **Kavelruil.** Voor het verhogen van de grondmobiliteit wordt het instrument kavelruil breed ingezet in samenhang met inbreng van gemeentegronden (grondpot) c.q. aanhaking / uitbreiding van het provinciale grondverwervingsbeleid. We stellen hiervoor voldoende en professionele uitvoeringscapaciteit beschikbaar.
- **Wettelijke herverkaveling.** In veel gebieden met gestapelde problematiek is herverkaveling bij uitstek het instrument om de doelen te realiseren. Herverkaveling is daarmee één van de belangrijkste instrumenten van de reconstructie. Hier wordt in hoofdstuk 11 nader op ingegaan.
- **Grondbank.** Voor de uitvoering van veel reconstructieprojecten moet vooraf grond worden aangekocht. In het uitvoeringsprogramma is de totale verwervingsbehoefte geraamd, evenals de benodigde hoeveelheid strategische aankopen. Voor deze strategische aankopen worden huidige BBL-gronden ingezet. Daarnaast maken rijk en provincie gelden vrij voor strategische aankopen. De waterschappen en veel gemeenten hebben al budgetten hiervoor. De gezamenlijke partijen stemmen hun aankoopactiviteiten onderling goed af (via een aankoopoverleg).
- **Onteigening.** De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om het instrument onteigening in te zetten voor de realisatie van het reconstructieplan. Op dit moment willen we via verwerving op vrijwillige basis onze doelen realiseren. Bij komende planherzieningen gaan wij na of het nodig is onteigening in te zetten.

Pakket 3: Groene en blauwe diensten

Er is een veelheid aan regelingen voor de stimulering van allerlei vormen van (agrarisch) beheer van landschap, natuur en bos, en voor de ontwikkeling van bos, mensgerichte natuur en soortenbescherming. Daarnaast zijn er ook de (voorziene) regelingen ten aanzien van verdrogingsbestrijding (natschaderegeling), voor waterberging, Koopmansgebieden en groenblauwe dooradering. Wij willen deze regelingen gecoördineerd en aanvullend op elkaar inzetten. De uitvoeringsorganisatie zal een belangrijke rol spelen in deze coördinatie. In Brabant zijn nog nauwelijks regelingen beschikbaar voor blauwe diensten. Regelingen voor blauwe diensten kunnen een belangrijke rol vervullen bij de realisatie van verdrogingsherstel van natuurgebieden en realisatie van waterberging. Wij ontwikkelen een regeling voor blauwe diensten die invulling geeft aan de behoefte en aansluit op de bestaande regelingen voor groene diensten. Indien mogelijk vervangen we bestaande regelingen voor groene diensten door een integrale regeling voor groenblauwe diensten.

Pakket 4: Verplaatsen, slopen en beëindigen

Door middel van de integrale zonering willen wij de intensieve veehouderij ruimtelijk sturen. Intensieve veehouderijbedrijven krijgen in de integrale zonering geen uitbreidingsmogelijkheden op plaatsen waar ze nadelige milieugevolgen hebben (de extensiveringsgebieden en delen van verwevingsgebieden). Op plaatsen waar de nadelige milieugevolgen het kleinst zijn (op duurzame locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden en duurzame locaties in verwevingsgebieden) bieden we veel ruimte. Een afwaartse beweging vanuit de extensiveringsgebieden wordt gestimuleerd door in deze zone gelegen bedrijven (financieel) te ondersteunen bij beëindiging of verplaatsing. Onder deze gebieden vallen extensiveringsgebieden met primaat natuur én overige extensiveringsgebieden, voor zover gelegen binnen de 250 m van voor verzuring gevoelige gebieden. Dit laatste in financiële samenwerking met gemeenten. De gemeenten nemen deze verantwoordelijkheid op zich voor verplaatsing van bedrijven vanuit de extensiveringszones rondom bebouwingsconcentraties. Daarnaast willen we ook andere typen bedrijven (zoals glastuinbouw) die in kwetsbare gebieden liggen (financieel) ondersteunen bij het beëindigen of verplaatsen. Ook toeristisch-recreatieve bedrijven geven in sommige gevallen aan te willen verplaatsen, omdat zij op hun huidige locatie, veelal in de EHS, geen uitbreidingsmogelijkheden hebben. We bevorderen dat de gebouwen die na beëindiging of verplaatsing vrij komen, gesloopt worden om het landschapsbeeld te verbeteren en de verstening van het buitengebied tegen te gaan. In de extensiveringsgebieden rondom bebouwingsconcentraties bieden we ruimte voor hergebruik van de voormalige agrarische bedrijfslocaties.

Voor dit pakket zijn de volgende instrumenten beschikbaar of in ontwikkeling:

- **Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV)**
 Voor de ondersteuning van verplaatsingen is de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV) in het leven geroepen. Er kan een financiële ondersteuning gegeven worden wanneer een bedrijf bij openstelling van het project zoals bedoeld in artikel 3 van de beleidsregeling Verplaatsing Intensieve Veehouderijen, in het vigerende (ontwerp) reconstructieplan gelegen is in een extensiveringsgebied met het primaat natuur. Indien het bedrijf anderszins in een extensiveringsgebied ligt op een afstand kleiner dan 250 meter tot een voor verzuring gevoelig gebied ingevolge de Wet Ammoniak en Veehouderij, is deelname aan het project mogelijk mits bij aanmelding uit een schriftelijke verklaring van een derde partij (zoals een gemeente of eigenaar van een stankgevoelig object) blijkt dat deze partij een substantiële bijdrage wil leveren aan de door de provincie Noord-Brabant te betalen koopsom en deze bereidheid effectief maakt en gestand doet gedurende de looptijd van het project.
 Voorts wordt de VIV in die zin aangepast dat bedrijven zoals bedoeld in §11.6.1 ad b. onder 'Toekenning van bouwblokken', sub 8, zich ook kunnen aanmelden voor de VIV. De achterblijvende stallen in de extensiveringsgebieden moeten worden gesloopt om de verstening van het landschap tegen te gaan. De kosten van het slopen worden vergoed in het kader van het verplaatsingsproject. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 50 verplaatsingen (circa € 40 mln). De provincie vraagt het Rijk ook gelden voor verplaatsing beschikbaar te stellen.
- **Beëindigingsregeling**
 Naast geld voor verplaatsing komt er geld beschikbaar voor beëindiging van intensieve veehouderijbedrijven. Voor intensieve veehouderijen, die zijn gelegen in de gebieden en waarvoor de voorwaarden gelden zoals omschreven onder punt 1, die niet willen verplaatsen maar beëindigen, kunnen zich aanmelden voor een beëindigingsregeling. Hierbij wordt zowel een vergoeding voor het doorhalen van de dierrechten als een vergoeding voor de sloop van de leegkomende stallen (ter voorkoming van verstening van het landschap) verstrekt. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 75 beëindigingen (circa € 12,5 mln).

- **Ruimte voor Ruimte**
Intensieve veehouderijbedrijven die niet in aanmerking kunnen komen of willen komen voor de beëindigingsregeling kunnen bij beëindiging gebruik maken van de bestaande 'ruimte voor ruimte'-regeling. In deze regeling worden de kosten van sloop van stallen gedragen door het bouwen van woningen. Bedrijven krijgen dan géén vergoeding voor het moeten doorhalen van de dierrechten. Deelname aan de Ruimte voor ruimteregeling staat ook open voor intensieve veebedrijven buiten extensiveringsgebieden en is vooral aan de orde wanneer bedrijven hun locatie of andere percelen hebben op een plaats waar, conform het Streekplan 2002, woningbouw in het kader van Ruimte voor Ruimte mogelijk is (in de regel aansluitend aan bestaande bebouwing).
- **Sloopregeling**
De sloop van agrarische bebouwing die vrij komt door verplaatsing en beëindiging is in de verplaatsings- en beëindigingsregelingen opgenomen. Onafhankelijk daarvan staat ook agrarische bebouwing leeg. Wij zijn voornemens een subsidieverordening in te stellen waarin de kosten voor de sloop van overbodige agrarische bebouwing in het buitengebied (deels) vergoed wordt, onafhankelijk van de verplaatsings- en beëindigingsregelingen.
- **OntwikkelingsBureau Intensieve Veehouderij (OBIV)**
Om de intensieve veehouderijbedrijven die willen verplaatsen uit een extensiveringsgebied te begeleiden, is de OBIV (voorheen OMIV) opgericht. De OBIV ondersteunt gemeenten bij de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden. Ook worden agrarische ondernemers, die overwegen om tot bedrijfsverplaatsing te komen, hierbij ondersteunt.
- **Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij (TOM)**
Voor de glastuinbouw geldt dat bedrijven soms nu niet op de beste plekken zijn gelegen (EHS, GHS en AHS-landschap). De Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij ondersteunt de verplaatsing van glastuinbouwbedrijven door het ontwikkelen van duurzame projectlocaties.
- **Herstructurering toeristisch-recreatieve bedrijven**
We onderzoeken de mogelijkheden voor een herstructurering van toeristisch-recreatieve bedrijven in kwetsbare gebieden.

Pakket 5: nieuwe economische dragers en leefbaarheid

Een van onze prioriteiten is het oplossen van de problematiek van de kernrandzone.

Knelpunten zijn er ten aanzien van het voorzieningenniveau in de kleine kernen, uitlooptmogelijkheden vanuit de kernen, ontwikkeling van agrarische activiteiten c.q. andere economische dragers gericht op de kernen (zorgactiviteiten, boerderijwinkels), toeristisch-recreatieve ontwikkelingen, stankoverlast, mogelijkheden voor woningbouw in relatie met stankproblematiek en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit van de kernrand.

Hiertoe zijn de volgende instrumenten beschikbaar:

- **Sociaal-Economisch Platform (SEP)**
Er is een Streekplatform De Peel in het leven geroepen, die ons helpt bij het initiëren van lokale projecten ter verbetering van de sociale en economische structuur. In het SEP wordt de regionale kennis van dit thema gebundeld. Het SEP zet in op innovatie en kennisontwikkeling.
- **Dorpsontwikkelingsplannen**
In een dorpsontwikkelingsplan wordt vanuit de reconstructiedoelen, de lokale ruimtelijke problematiek (wat voor problemen zijn er in het betreffende dorp en de omgeving?) en de lokale sociale agenda (waaraan hechten de bewoners het meeste belang?) een lokaal toegespitst programma opgesteld met (integrale) projecten, die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en nieuwe inkomensmogelijkheden voor agrariërs (beleid ten aanzien van Voormalige Agrarische Bedrijfsgebouwen). Het dorpsontwikkelingsplan wordt gezamenlijk

opgesteld en uitgevoerd door bewoners, gebruikers en overheden. Iedere partij draagt vanuit zijn eigen rol bij aan de uitvoering. Door de gezamenlijke en integrale aanpak kunnen problemen opgelost worden die door een individuele of sectorale aanpak niet of veel minder snel opgelost zouden kunnen worden. Vooral het proces waarlangs het dorpsontwikkelingsplan tot stand komt (via 'dialoog') is bepalend voor het succes van het instrument. Tot op heden is er weinig ervaring met een dergelijk proces. Dit instrument heeft daarom nog verdere ontwikkeling. Er worden niet alleen voor dorpen ontwikkelingsplannen gemaakt. Ook ontwikkelingsplannen voor bebouwingsclusters en stad-landplannen vallen hieronder, omdat hier dezelfde doelstellingen spelen.

- **AGRO & Co**
Dit is een ontwikkelingsmaatschappij die vooral proces- en productinnovatie wil faciliteren. Daarnaast is financiële ondersteuning mogelijk, bijvoorbeeld voor omschakelende agrariërs.
- **Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven**
Wij hebben het initiatief genomen voor een Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven. Vanuit het platform wordt één Brabantse Duurzaamheidsagenda opgesteld. Diverse bestaande provinciale programma's gaan daarin samenwerken zoals 'Actie Brabant Duurzaam' en 'Leren Voor een Duurzame Samenleving' (deels een Rijksprogramma). In het kader van de duurzaamheidsagenda worden concrete projecten die passen in de Telosdriehoek en uitgevoerd worden door allianties van partijen (bedrijfsleven, overheden, maatschappelijke organisaties), geïnitieerd en medegefinancierd.

10.4.2 Nieuwe instrumenten

In de praktijk komt het te vaak voor dat het geld dat beschikbaar is binnen bestaande regelingen niet volledig wordt benut. Tegelijk zijn er goede projecten en projectideeën die niet van de grond komen door gebrek aan geld. Hiervoor zijn twee oorzaken te benoemen. De huidige financiële regelingen zijn vaak star. Ze hebben een veelheid aan criteria, waardoor het soms bijna onmogelijk is om de projectaanvraag zo in te dienen, dat deze binnen de regeling past. Om alle goede projecten en projectideeën van de grond te krijgen, willen wij meer samenhang brengen in de inzet van bestaande instrumenten. Daarnaast willen we waar nodig nieuwe instrumenten ontwikkelen.

Wij onderzoeken concreet de mogelijkheden voor nieuw instrumentarium met betrekking tot blauwe diensten, verplaatsing van recreatiebedrijven en sloop van leegstaande (agrarische) bedrijfsgebouwen. Daarnaast willen we samenwerkingsverbanden aangaan met marktpartijen, via publiek-private samenwerkingsconstructies. De ervaringen die hiermee in het verleden zijn opgedaan (OBIV, TOM, ORR (Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte)), willen we hierbij optimaal benutten.

10.5 Bestuursovereenkomsten

De problemen in de reconstructiegebieden zijn zo complex dat samenwerking van alle betrokken overheden noodzakelijk is. Daarom bepaalt de Reconstructiewet (artikel 14, lid twee) dat bij het reconstructieplan een bestuursovereenkomst gesloten wordt tussen Gedeputeerde Staten en de besturen van de betrokken gemeenten en waterschappen.

Om de betrokkenheid van de verschillende partijen tijdens de uitvoering te waarborgen is op 10 november 2004 een vervolgovereenkomst gesloten. In deze overeenkomsten worden de afspraken ten aanzien van de taken en verantwoordelijkheden bij het realiseren van de uitvoeringsprojecten, de kostenverdeling, het flankerend beleid e.d. meer in detail vastgelegd. De

overeenkomsten hebben het karakter van een inspanningsverplichting voor de realisatie van het plaatselijke uitvoeringsprogramma.

10.6 Communicatie

Het realiseren van de ambities en succesvol uitvoeren van de voorgenomen projecten en maatregelen staat of valt met een goede communicatiestrategie en -aanpak. Deze communicatieaanpak is in voorbereiding, samen met onze uitvoeringspartners in de streek. Daarbij maken wij tevens afspraken over de organisatie van de communicatie en de inzet van instrumenten, middelen en mensen.

Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- Heldere boodschappen, zowel wat betreft het doel en de meerwaarde van het reconstructieproces in De Peel als wat betreft de maatregelen en projecten die de streek onderneemt om de ambities te realiseren.
- Het uitdragen van successen, geslaagde projecten en ambities die zijn gerealiseerd.
- Transparantie in het totale proces van voorbereiding, besluitvoering, uitvoering en evaluatie van projecten en maatregelen. En:
- Investerings in instrumenten, zoals:
 - goed toegankelijke, professionele loketfuncties;
 - functioneel gebruik van websites (internet);
 - nieuwsbrieven;
 - informatiebijeenkomsten;
 - ondersteunend materiaal in de vorm van brochures e.d. over financiële regelingen, succesvolle voorbeelden, instanties en organisaties waarop voor ondersteuning een beroep kan worden gedaan;
 - communicatiemateriaal waarvan de verschillende partners gebruik kunnen maken;
 - persartikelen in regionale bladen en in huis-aan-huis bladen.

10.7 Monitoring

Het is gebruikelijk om bij een milieueffectrapport een aanzet te geven voor een evaluatie- en monitoringsprogramma. Dit gebeurt om na te gaan of de daadwerkelijk optredende effecten overeenstemmen met de voorspelde (milieu-)effecten. In de factsheets (zie CD-ROM) is per beoordelingscriterium een aanzet gegeven tot een evaluatie- en monitoringsmethode in relatie tot het nagestreefde doelbereik.

Binnen de provincie wordt een monitoringssysteem opgezet gericht op het uitvoeringsproces, de prestaties en de (beleids-)effecten die te verwachten zijn. De in het MER gehanteerde beoordelingscriteria worden geïntegreerd in het monitoringssysteem.

Dit monitoringssysteem wordt aangeduid als Management Informatie Systeem (MIR). Dit is feitelijk een systeem van proces- en prestatie monitoring. Met behulp hiervan is het mogelijk om:

- de hoofdfasen van een project te volgen en de planning te bewaken (*procesmonitoring*). Bovendien worden knelpunten geregistreerd;
- de in het uitvoeringsprogramma geprogrammeerde prestaties/kosten/financiering te vergelijken met de daadwerkelijk beschikte én gerealiseerde prestaties/kosten/financiering vanuit die projecten. Op die manier wordt bewaakt of hetgeen geprogrammeerd wordt ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd (*prestatie monitoring*);
- de ontwikkeling ten opzichte van de nulsituatie te monitoren. Hiermee wordt de invloed

van de autonome ontwikkeling op de prestaties zichtbaar gemaakt (inclusief die van projecten die niet in de database zijn opgenomen);

- de uitputting van subsidieregelingen te volgen.

De *effectmonitoring* (huidige situatie, geplande effecten en reële effecten) zal in 2005 verder worden uitgewerkt. Via MIR kunnen de effecten gekoppeld worden aan de onderliggende prestaties.

Rapportages

De gegevens uit het MIR staan in principe ter beschikking van alle bij het reconstructieproces betrokken partners. Ze kunnen gebruikt worden ten behoeve van de verantwoordingsrapportages die conform de Reconstructiewet minimaal eenmaal in de twee jaar moeten worden opgesteld. Daarnaast bevat de MIR bijvoorbeeld gegevens ten behoeve van de jaarverslagen van de reconstructiecommissie, projectoverzichten en stand van zaken van de uitvoering.

De provincie presenteert de monitorresultaten in de vorm van rapporten en waar mogelijk ook in de vorm van kaartbeelden. Analyse van de gegevens, conclusies en aanbevelingen dienen de doelgroepen zelf te maken. Wij zullen met de reconstructiecommissie afspraken maken over het verstrekken van gegevens uit MIR.

Relatie met evaluatie

De reconstructieplannen worden na 4 jaar geëvalueerd. Dat gebeurt op basis van te zijner tijd vast te stellen “evaluatietermen”. Op basis van de evaluatieresultaten worden de plannen bijgesteld.

Het verschil tussen evaluatie en monitoring is dat de resultaten van de monitoring kunnen en moeten leiden tot verbetering van de **uitvoering** van het plan. Het plan zelf wijzigt niet. Evaluatieresultaten leiden in het algemeen wél tot bijstelling van het plan. Uiteraard zal de evaluatie gebruik maken van de informatie uit de MIR, daarnaast kan ook andere informatie verzameld worden.

11 Juridische aspecten

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden (Rcw) in werking getreden (staatsblad 2002, 115), met uitzondering van de artikelen 49 tot en met 97 (herverkaveling) waarvoor een latere inwerkingtreding is voorzien. Deze concentratiegebieden zijn aangewezen in de Wet herstructurering varkenshouderij (staatsblad 1998,236). Het betreft het concentratiegebied Zuid (delen van de provincies Noord-Brabant en Limburg) en het concentratiegebied Oost (delen van de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht). In Brabant is de gehele provincie aangewezen met uitzondering van West-Brabant, waar geen grote concentraties van intensieve veehouderijbedrijven zijn.

De Reconstructiewet bepaalt dat Provinciale Staten per reconstructiegebied een reconstructieplan vaststellen, waarin zij aangeven welke doelen worden nagestreefd, welke maatregelen daarvoor worden genomen en op welke manier de reconstructie vervolgens uitgevoerd zal worden. De uitvoering van het plan vindt plaats binnen een termijn van 12 jaar.

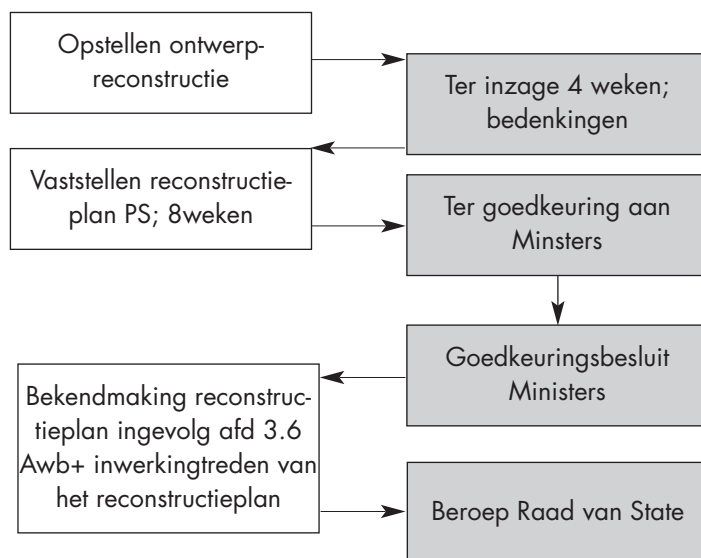
In dit hoofdstuk worden de verschillende juridische aspecten van het reconstructieplan belicht, te beginnen met de wettelijke status, de verschillende planvormen en de procedure van het plan. Vervolgens komen enkele bijzondere onderwerpen aan de orde.

11.1 Procedure van het reconstructieplan en MER

Zoals eerder aangegeven kan het reconstructieplan ingrijpende consequenties hebben. Om die reden moet vóór de vaststelling van het reconstructieplan de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Paragraaf 3.5.6 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing, met dien verstande dat de termijn voor het indienen van bedenkingen vier weken bedraagt. De vaststellingsprocedure is hieronder schematisch weergegeven.

Voorafgaand aan deze procedure heeft de reconstructiecommissie van het betreffende gebied een conceptreconstructieplan/milieueffectrapport opgesteld. Dit concept is besproken in en met de streek door middel van de streekcentraalbijeenkomsten.

Het ontwerp-reconstructieplan is gebaseerd op het advies van de reconstructiecommissie in de vorm van het zogenaamde tweede conceptreconstructieplan/milieueffectrapport. Het ontwerp-reconstructieplan wordt vier weken ter inzage gelegd en een ieder kan gedurende deze termijn bedenkingen indienen bij Gedeputeerde Staten. Het college doet vervolgens een afgewogen voorstel aan Provinciale Staten met betrekking tot de ingediende bedenkingen en de vaststelling van het reconstructieplan. Het vastgestelde reconstructieplan dient vervolgens door de ministers van VROM en LNV goedgekeurd te worden. Na goedkeuring van de Ministers wordt het reconstructieplan onverwijld bekendgemaakt. Het reconstructieplan treedt door deze bekendmaking in werking. Hierna staat voor een belanghebbende beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

De vaststelling van het reconstructieplan door provinciale Staten is een besluit waarvoor een milieueffectrapportage moet worden uitgevoerd. Deze plicht is verankerd in het Besluit milieueffectrapportage 1994. Het milieueffectrapport vormt dan ook een onderdeel van het onderhavige reconstructieplan.

11.2 Wijziging van het reconstructieplan

11.2 ↔ 1.3

Gezien de duur van het reconstructieproces is het mogelijk dat toekomstige ontwikkelingen aanleiding geven tot het wijzigen van het reconstructieplan. Gedeputeerde Staten bezien elke vier jaar of het reconstructieplan gewijzigd zou moeten worden (artikel 12 lid 2). Ook het rijk kan tussentijds om wijziging van het plan verzoeken, als daar zwaarwegende redenen voor zijn. Voor een wijziging van het plan geldt de procedure zoals in de vorige paragraaf beschreven is.

11.3 Uitwerking van het reconstructieplan

11.3 ↔ 1.3
6.3

In de praktijk zal het niet mogelijk zijn om voor alle wensen en doelstellingen direct maatregelen te formuleren. De wet biedt daarom de mogelijkheid om het reconstructieplan nader uit te werken. In het reconstructieplan moet daartoe echter wel een basis gelegd worden. Artikel 18 van de Reconstructiewet spreekt in dit verband van “met inachtneming van in het plan vervatte regelen”.

Een uitwerking van het reconstructieplan (URP) geeft voor een deel van het reconstructiegebied of voor een bepaald thema een invulling van die “regelen” (hoofddlijnen) in concrete maatregelen en voorzieningen. Het opstellen van een uitwerking is verplicht, als er sprake is van herverkaveling van gronden.

Een uitwerking van het reconstructieplan doorloopt dezelfde procedure als het reconstructieplan (zie §11.2). Dit betekent dat het plan dient te worden vastgesteld door PS en daarna goedgekeurd door de ministers van LNV en VROM.

11.3.1 Lopende landinrichtingsprojecten

In de Reconstructiewet (artikel 97) is een overgangsregeling voor lopende landinrichtingsprojecten opgenomen. Landinrichtingsprojecten in uitvoering waarvoor de richtlijnen ten behoeve van het Plan van toedeling zijn vastgesteld, worden voortgezet binnen het wettelijk kader van

de huidige Landinrichtingswet. Landinrichtingsprojecten waarvoor nog geen richtlijnen voor het plan van toedeling zijn vastgesteld worden uitgevoerd volgens de bepalingen van de Reconstructiewet.

Het landinrichtingsproject Peelvenen is een project dat het gebied beslaat gelegen in Noord-Brabant en Limburg. Het gedeelte in Limburg valt ook binnen een reconstructiegebied. Dit betekent dat, na overleg met Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg en de landinrichtings-commissie, er door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant gekozen is het landinrichtingsproject Peelvenen voor het Brabantse deel onder de vlag van de reconstructie verder worden voorbereid en uitgevoerd. Dit betekent dat de uitvoering van het landinrichtingsplan wordt opgenomen in het reconstructieplan.

Landinrichtingsprojecten Dommelstroom en Peelvenen verliezen na de volledige inwerkingtreding van de Reconstructiewet de status van landinrichting. Als blijkt hoe de nieuwe uitvoerings-organisaties Reconstructie er uit komen te zien gaan de Landinrichtingscommissies onder de noemer van Reconstructie als uitvoeringsorganisatie verder. Voor De Peelvenen wordt dit in overleg met de provincie Limburg georganiseerd.

11.3.2 Planuitwerking en herverkaveling

Uitwerkingen van het reconstructieplan worden gemaakt voor deelgebieden van De Peel waar inzet van het instrument herverkaveling is voorzien. Overwegingen die ten grondslag liggen aan inzet van dit instrument in een deelgebied zijn: stapeling van doelen, veel belanghebbenden en veel functie- dan wel eigendomsverandering van gronden nodig om de doelen te realiseren.

Voor deze projecten is een afweging gemaakt of inzet van het instrument herverkaveling noodzakelijk is om de reconstructiedoelen te realiseren. Op dit moment zijn er geen gebieden waar we deze noodzaak zien.

Hoe wordt omgegaan met de andere landinrichtingsprojecten is beschreven in §10.2.3.

11.4 Juridische aspecten van de uitvoering

Artikel 31 van de wet bepaalt dat Gedeputeerde Staten per reconstructiegebied een uitvoeringsprogramma vaststellen. Dit is het zogenaamde regionaal uitvoeringsprogramma (RUP). Een uitvoeringsprogramma bevat een opsomming van activiteiten die zullen worden uitgevoerd om de doelstellingen van het reconstructieplan te kunnen realiseren. Op basis van dit uitvoeringsprogramma worden er afspraken gemaakt tussen rijk en provincie over de financiering van de uitvoering. Ten minste eenmaal in de twee jaar bekijken Gedeputeerde Staten of het regionaal uitvoeringsprogramma gewijzigd moet worden.

De wet kent ook een aantal juridische instrumenten om de doelstellingen van het plan te realiseren. Deze worden in deze paragraaf beschreven. Daarnaast wordt wanneer individuele belangen in het geding zijn flankerend beleid ingezet. Flankerend beleid wordt beschreven in hoofdstuk 12.

11.4.1 Planologische doorwerking

Een uitgangspunt van de Reconstructiewet is, dat bij de totstandkoming van een reconstructieplan alle ruimtelijk relevante aspecten van de reconstructie integraal zijn afgewogen. Daarom biedt de Reconstructiewet de mogelijkheid om in het reconstructieplan te bepalen dat de keuzes, die in het plan zijn gemaakt voor bepaalde, als zodanig aangewezen gebieden, bepalend zijn voor de ruimtelijke plannen van provincie (Streekplan) en gemeenten (bestemmingsplan).

Dit wordt aangeduid met de term doorwerking. In §11.5 komt de doorwerking naar het Streekplan aan bod. In §11.6 wordt de doorwerking naar het bestemmingsplan behandeld. Daarnaast is ook de verhouding tussen het reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium van belang. Dit komt in §11.4.4 aan de orde.

11.4.2 Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie

Het ter inzage leggen van een ontwerp-reconstructieplan brengt bepaalde rechtsgevolgen met zich mee. Ingevolge art 36 lid 1 Rcw is het vanaf dat moment verboden handelingen te verrichten met betrekking tot onroerende zaken, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren. Dit verbod duurt voort totdat het reconstructieplan voor die onroerende zaken verwezenlijkt is. Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek voor dergelijke handelingen ontheffing verlenen. Als er inderdaad sprake is van een ernstige belemmering ligt het niet voor de hand dat Gedeputeerde Staten die ontheffing zullen verlenen.

Het gaat hier om feitelijke handelingen waarvoor geen vergunning nodig is. Bijvoorbeeld: het planten van meerjarige gewassen op percelen waarvoor in het ontwerp-reconstructieplan een geheel andere functie is voorzien, bijvoorbeeld in de recreatieve sfeer. Een ander voorbeeld is het verrichten van handelingen die een beoogd waterbergingsgebied minder geschikt maken voor waterberging.

Eventuele schade, die ontstaat doordat men bepaalde handelingen niet meer mag uitvoeren, moet gezien worden als schade als gevolg van de reconstructie en valt derhalve onder artikel 30 Rcw, zodat een dergelijke claim ingediend moet worden bij Gedeputeerde Staten.

11.4.3 Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.

Een aantal activiteiten in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan is vergunningplichtig op grond van sectorale wetgeving. Het meest in het oog springende voorbeeld hiervan is wel de milieuvergunning voor een te verplaatsen veehouderij. Maar ook zijn vaak bouw- en aanlegvergunningen van de gemeenten en peilbesluiten van de waterschappen nodig om de uitvoering gestalte te kunnen geven. De Reconstructiewet bevat hiervoor een procedurele coördinatieregeling. GS kunnen op basis van de wet een voortvarende uitvoering van de reconstructie bevorderen door de voorbereidings- en besluitvormingsprocedures in de tijd op elkaar af te stemmen. Let wel, het gaat hier enkel om een procedurele afstemming, niet om een inhoudelijke. De initiatieven om te komen tot een gecoördineerde behandeling kunnen komen van betrokken bestuursorganen of een of meerdere aanvragers van besluiten. Ook in het geval er alleen nog maar sprake is van een voornemen voor een aanvraag kunnen GS een gecoördineerde voorbereiding bevorderen.

11.4.4 Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium

In aansluiting op en ter uitvoering van het reconstructieplan zal de waterhuishouding in een aantal gevallen worden gewijzigd. Op die wijzigingen is het waterschapsinstrumentarium van toepassing. De Reconstructiewet heeft geen doorwerking naar het waterschapsinstrumentarium zodat bedoeld instrumentarium volledig van kracht blijft naast de regelgeving opgenomen in de Reconstructiewet. Dit heeft tot gevolg dat in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan het waterschap:

- aan derden ontheffingen verleent/ weigert voor ingrepen in de waterhuishouding,
- zelf besluiten tot wijziging van de waterbeheersing neemt voor die projecten waar het waterschap zelf tot aanpassing van de waterhuishouding overgaat,
- waar nodig de waterschapskeur afstemt op de beoogde wijzigingen.

Het kan natuurlijk wel zo zijn dat in het reconstructieplan al wordt aangegeven welke doelstelling bereikt moet worden. Als dit het geval is, is het reconstructieplan bepalend en dat heeft weer zijn weerslag op een aspect als planschade.

11.4.5 Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen

Het reconstructieplan is vastgesteld op basis van het bepaalde in de Reconstructiewet. Ingevolge deze wet wordt in een reconstructieplan beleid ontwikkeld (artikel 11) ter bevordering van een goede ruimtelijke structuur, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, alsmede ter verbetering van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur. Het reconstructieplan is daarmee een nieuwe rechtsfiguur waarin op regionaal niveau beleidskeuzen en uitgangspunten van beleid worden neergelegd over de meest wenselijke ruimtelijke structuur in een gebied naast het instrumentarium dat al een basis heeft in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, zoals het Streekplan. Hierdoor fungeert het reconstructieplan naast het Streekplan als toetsingskader voor de beoordeling van ruimtelijke plannen en zullen ook gemeenten initiatieven moeten beoordelen aan de hand van de uitgangspunten van zowel Streekplan als reconstructieplan. Voorgaande is slechts anders voor die delen die zijn aangewezen als rechtstreeks doorwerkend naar Streekplan of bestemmingsplan, zoals verwoord in paragrafen 11.5 en 11.6 van deel B. Naast ruimtelijk beleidskader zijn in het reconstructieplan concrete uitvoeringsmaatregelen opgenomen op diverse terreinen; deze concrete maatregelen en voorzieningen hebben geen rechtstreeks planologisch gevolg en hoeven daartoe ook niet te leiden. Daarnaast zijn inmiddels uitwerkingsplannen van het Streekplan vastgesteld waarin de gewenste verstedelijkingsrichting met betrekking tot wonen en werken voor de komende periode is aangegeven. Hiertoe zijn in de uitwerkingsplannen gebieden aangeduid waarbinnen transformatie naar stedelijk gebied afweegbaar is. Juist ten aanzien van deze gebieden waar transformatie afweegbaar is, bestaat er een overlap met het reconstructieplan. De integrale zonering uit het reconstructieplan is afgestemd op de voor transformatie afweegbare ruimten in de uitwerkingsplannen voor zover daarin concreet is voorzien in een verstedelijkingsopgave tot 2015 (in tekst en/of plankaarten). Dit heeft er in ieder geval toe geleid dat binnen deze gebieden geen landbouwontwikkelingsgebied is aangewezen.

11.5 Doorwerking naar het Streekplan

In februari 2002 hebben Provinciale Staten het Streekplan 'Brabant in balans' vastgesteld. In dit Streekplan is al een duidelijke relatie gelegd met de reconstructie. Dit is bijvoorbeeld gebeurd in Bijlage 2: 'Streekplan en revitalisering landelijk gebied'. Hierin wordt verwezen naar de 'Hoofddlijnen Provinciale Uitgangspunten Reconstructie Zandgronden' van 1999 en de nota 'Reconstructie aan zet; Koepelplan Reconstructie Zandgronden' van juni 2001. Bij het opstellen van het onderhavige reconstructieplan is het Streekplan als uitgangspunt genomen. Desondanks hebben zich bij het opstellen van de gewenste ruimtelijke indeling van het reconstructiegebied enkele ontwikkelingen aangediend, die noodzaken tot afwijken van het geldend Streekplan.

De Reconstructiewet maakt het mogelijk om in een reconstructieplan af te wijken van het Streekplan. In dat geval, geldt de vaststelling van het reconstructieplan op grond van artikel 11 lid 5 en artikel 16 Rcw voor deze onderdelen van rechtswege als een herziening van het Streekplan. Er is geen afzonderlijk besluit van Provinciale Staten meer nodig op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

Hoewel de Reconstructiewet hierin niet voorziet, is de Provinciale Planologische Commissie vanwege de ruimtelijke impact van het reconstructieplan in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de belangrijkste ruimtelijke elementen van het plan.

Op de volgende onderdelen geldt dit reconstructieplan als een herziening van het Streekplan Brabant in balans:

- Ten aanzien van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij betreft het de volgende onderdelen:
 - Het aanwijzen van (secundair) landbouwontwikkelingsgebied in GHS-landbouw en AHS-landschap
 - Het plaatselijk begrenzen van een deel van de kernrandzone als verwevingsgebied.
 - Het plaatselijk begrenzen van de zone tussen 220 en 250 meter rondom A-gebieden als verwevingsgebied.
 - Het rekenen van nertsenhoudertijen tot de intensieve veehouderij.
 - In alle overige gevallen waarbij in het reconstructieplan ten aanzien van het agrarisch vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij afwijkende mogelijkheden worden geboden ten opzichte van het Streekplan 2002.
- Het aanwijzen van concreet begrensde waterbergingsgebieden alsmede de op plankaart 14, in afwijking van het streekplan aangewezen 'voorlopig reserveringsgebied' regionale waterberging.
- De begrenzing van de RNLE'n voorzover daarbij is afgeweken van de kaders die het Streekplan 2002 daarvoor geeft.
- In het accentgebied boom- en vaste plantenteelt is nieuwvestiging van verplaatsende boom- en vaste plantenteeltbedrijven onder voorwaarden mogelijk.

11.6 Doorwerking naar bestemmingsplannen

De Reconstructiewet (Rcw) gaat ervan uit dat het instrumentarium van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ook in relatie tot reconstructieplannen het uitgangspunt blijft vormen en dat de in artikel 27 van de Rcw opgenomen regeling van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid als sluitstuk dient. Een sluitstuk om te bereiken dat ontwikkelingen, die gewenst zijn ten behoeve van de uitvoering van het plan, op een procedureel betrekkelijk eenvoudige manier kunnen worden gerealiseerd maar dat daarnaast ook ontwikkelingen, die niet passen in het reconstructieplan, kunnen worden tegengegaan. Dit alles in afwachting van de noodzakelijke aanpassing van bestemmingsplannen.

Deze vorm van doorwerking betekent dat in het kader van een reconstructieplan voor deze onderdelen een volledige planologische afweging wordt gemaakt, die bepalend is voor het gemeentelijk beleid. Het instrument is vooral bedoeld om activiteiten, die gericht zijn op het verwezenlijken van het plan en die expliciet in het plan zijn voorzien - 'ter uitvoering van'- op een procedureel eenvoudige wijze te kunnen realiseren. Bijvoorbeeld inrichtingsmaatregelen als opgenomen in artikel 11 lid 4 Rcw. Verder biedt het instrument de mogelijkheid om ontwikkelingen tegen te gaan, die in strijd zijn met het reconstructieplan.

De doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid op grond van artikel 27 Rcw omvat de volgende elementen:

1. Doorwerking vindt alleen plaats voor de in het reconstructieplan (of een latere wijziging of uitwerking) als zodanig aangeduide gebieden. Er is geen nader besluit nodig om de doorwerking te realiseren.
2. Het reconstructieplan geldt als voorbereidingsbesluit in de zin van artikel 21 WRO waardoor ongewenste ontwikkelingen kunnen worden voorkomen. Er ontstaat een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het geldend bestemmingsplan. Ook ontstaat er een aanhoudingsplicht voor aanvragen voor een aanlegvergunning.

3. Een reeds bestaande aanhoudingsplicht op grond van een gemeentelijk voorbereidingsbesluit of een in procedure gebracht bestemmingsplan geldt niet voor aanvragen voor projecten ter uitvoering van een reconstructieplan.
4. Bij strijd tussen een reconstructieplan en een geldend bestemmingsplan geldt het reconstructieplan als vrijstellingsbesluit ex artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor (bouw)werken, die voortvloeien uit het reconstructieplan.
5. Een op grond van een gemeentelijk besluit bestaande aanlegvergunningplicht geldt niet voor werken en werkzaamheden ter uitvoering van een reconstructieplan.
6. Bij strijd tussen een reconstructieplan en een leefmilieuverordening (Wet stads- en dorpsvernieuwing), blijven de voorschriften van de leefmilieuverordening buiten toepassing.

Dit is een ingrijpende regeling, die sterk afwijkt van de gewone regeling in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Dit ingrijpende karakter wordt nog geaccentueerd doordat artikel 29 lid 3 van de Reconstructiewet bepaalt, dat er geen bedenkingen kunnen worden ingediend en dat er ook geen beroep mogelijk is tegen die onderdelen van een bestemmingsplan, die voortvloeien uit een bekendgemaakt reconstructieplan. Wanneer in een reconstructieplan artikel 27 van toepassing is verklaard, is er voor dat onderdeel sprake van een duidelijke keuze waartegen in het kader van het reconstructieplan volledige rechtsbescherming openstaat. Het zou een doubleure zijn indien vervolgens in het kader van het bestemmingsplan de keuze uit het reconstructieplan weer ten principale en zelfs tot en met de Afdeling bestuursrechtspraak ter discussie gesteld zou kunnen worden.

Omdat de geldende bestemmingsplannen in de meeste gevallen nog niet in overeenstemming zijn met dit reconstructieplan en de aanpassing veelal nog enige tijd op zich zal laten wachten, verklaren wij artikel 27 van de wet van toepassing op de volgende onderdelen van dit plan:

- de begrenzing en werking van de landbouwonwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden (ofwel: de integrale zonerings voor de intensieve veehouderij);
- de begrenzing en werking van de bestaande inundatiegebieden en in te richten waterberginggebieden;
- de begrenzing en werking van de natte natuurparels en de 500 meter zones daaromheen.

Op plankaarten 1 en 2 is dienaangaande duidelijk aangegeven welke onderdelen rechtstreeks doorwerken. Voorts werkt het geformuleerde beleid (paragraaf 11.6.1, 11.6.2 en 11.6.3) rechtstreeks door, behoudens voor zover expliciet is aangegeven dat een onderdeel van rechtstreekse werking is uitgesloten. Indien de rechtstreekse werking is uitgesloten, is medewerking aan initiatieven die passen binnen het geformuleerde beleid slechts mogelijk nadat daarvoor een separate procedure is gevolgd.

Gelet op de doelstelling en de tekst van de Reconstructiewet is de voorbereidingsbescherming die volgt uit artikel 27 alleen van toepassing op aanvragen die betrekking hebben op de rechtstreeks (door)werkende delen van het plan. Hieruit volgt dat de voorbereidingsbescherming, respectievelijk aanhoudingsplicht, uitsluitend betrekking heeft op een bouwaanvraag die betrekking heeft op de intensieve veehouderij. Voor andere bouwvoorvragen geldt dat dus niet. Voorgaande geldt ook voor die gebieden waarin nadere aanlegvergunningplichten zijn opgenomen. Alleen voor de specifiek genoemde werkzaamheden geldt een voorbereidingsbescherming. Planologische doorwerking kan verder alleen maar gelden voor de gebieden die in dit plan als zodanig zijn begrensd. Voor zover aanduidingen voor planologische doorwerking zouden zijn gelegen buiten deze begrenzing en binnen het stedelijk gebied hebben deze derhalve in dit kader geen status.

De hiervoor omschreven doorwerking geldt totdat de bestemmingsplannen in overeenstemming zijn gebracht met het reconstructieplan en ook daadwerkelijk van kracht zijn geworden. Zolang de aanpassing van de bestemmingsplannen nog niet heeft plaatsgehad, dient bij de beoordeling van initiatieven overeenkomstig het verwoorde beleid in dit plan te worden gehandeld. Dit betekent dat medewerking aan initiatieven slechts mogelijk is indien duidelijk is dat de beoogde uitbreiding van de bebouwing past binnen de maximaal toelaatbare omvang van het bouwblok, die op grond van de rechtstreekse werking van dit plan is toegelaten.

Met de gemeenten zijn overigens in het kader van de bestuursovereenkomst afspraken gemaakt over de noodzakelijke aanpassing van hun bestemmingsplannen.

Bij de beoordeling van de aanpassing van die bestemmingsplannen aan het reconstructieplan, kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat wijzigingsplannen (artikel 11 WRO) geen goedkeuring behoeven mits er niet van zienswijzen tegen het wijzigingsplan is gebleken. GS hebben aangegeven van deze bevoegdheid gebruik te zullen maken indien het bouwblok niet groter wordt dan 1,5 hectare (verwevingsgebied) respectievelijk 2,5 hectare (Landbouwontwikkelingsgebied).

11.6.1 Integrale zonering intensieve veehouderij

In §6.9.1 is ingegaan op de uitgangspunten die wij gehanteerd hebben bij de integrale zonering. In deze paragraaf zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden beschreven. Om de reikwijdte van deze ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In onderstaand kader zijn een aantal begrippen die direct in relatie staan tot de integrale zonering intensieve veehouderij nader gedefinieerd.

Voor zover er sprake is van een gemengd bedrijf geldt het hierna geformuleerde beleid enkel voor de intensieve veehouderijtak van dat bedrijf.

In een beperkt aantal gevallen vindt onbedoeld een doorsnijding plaats van een vigerend bouwblok door de integrale zonering. Een dergelijke doorsnijding is vanuit oogpunt van rechtszekerheid niet gewenst. Bij doorsnijdingen wordt het lichter rechtsregiem van toepassing verklaard op het hele bouwblok, tenzij bij de betreffende doorsnijding een 'harde' grens van de integrale zonering in het geding is (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden), in dat geval is het zwaarste rechtsregiem van toepassing. Hierbij geldt dat extensiveringsgebied het zwaarste en landbouwontwikkelingsgebied het lichtste regiem omvat.

Indien de doorsnijding van een bouwblok een 'harde'grens betreft en het gedeelte van het doorsneden bouwblok dat binnen het zwaarste regiem ligt (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden) ondergeschikt en niet benut is, kan worden uitgegaan van het lichter regiem met als gevolg dat de bouw- en gebruiksrechten voor dat gedeelte komen te vervallen.

Begripsbepaling in verband met de integrale zonering intensieve veehouderij

Brabantbrede balans Intensieve veehouderij

De totale balans tussen de te verplaatsen intensieve veehouderijen en de locaties voor inplaatsing van deze bedrijven in de 7 reconstructiegebieden tezamen.

Bestemmingsplan gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002

Een bestemmings- of wijzigingsplan waarin directe bouwrechten zijn vastgelegd en waarover GS een besluit omtrent goedkeuring van dat plan hebben genomen na 17 juli 1992 en vóór 22 april 2005.

Uitbreiding

Onder uitbreiding van een agrarisch bedrijf wordt verstaan een vergroting van het bestaande bouwblok.

Hervestiging van een agrarisch bedrijf

Het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf van het ene agrarisch bouwblok naar een ander agrarisch bouwblok, waar de agrarische activiteiten zijn gestaakt.

Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf

De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.

Omschakeling van een agrarisch bedrijf

Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm danwel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm.

Bouwblok

Een in een bestemmingsplan vastgelegde ruimtelijke eenheid, waarbinnen de bebouwing en voorzieningen ten behoeve van een bestemming dient te worden geconcentreerd.

Bouwblok op maat

Het bouwblok op maat principe gaat uit van de normaal te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden binnen een planperiode met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggend gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Hierbij worden de bestaande bebouwing en voorzieningen vervat in een bouwvlak, wordt rekening gehouden met een uitbreiding van ca 15% (zie bijlage 5 voor een toelichting).

Bouwrecht

Een rechtstreeks - zonder vrijstellings- of wijzigingsprocedure - aan een bestemmingsplan c.q. een daarbinnen opgenomen bouwblok te ontfangen recht om bebouwing te mogen oprichten, uitgezonderd omschakeling.

Concrete initiatieven voor uitbreiding

Van concrete initiatieven voor uitbreiding is sprake indien op de datum van de ter visie legging van het ontwerp-reconstructieplan bij de gemeente daarvoor een ontvankelijke bouwaanvraag is ingediend. Onder ontvankelijke bouwaanvraag wordt verstaan de aanvraag die met toepassing van artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht juncto artikel 47 Woningwet door burgemeester en wethouders in behandeling is genomen.

Bestaande intensieve veehouderij

Een intensieve veehouderij die als zodanig functioneert en waarvoor het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming is gerechtvaardigd gelet op de concrete bedrijfseconomische omstandigheden.

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare.

Ontwikkelingsplan

Een door of namens de gemeente opgesteld, uitvoeringsgericht plan voor een concreet landbouwonwikkelingsgebied in aanvulling op het ruimtelijke plan. Het plan richt zich vooral op functionele kwaliteiten en beschrijft hoe het landbouwonwikkelingsgebied optimaal en duurzaam wordt benut en ingericht. Het plan bevat een concrete uitvoeringssparagraaf, waaruit blijkt hoe de doelstellingen worden gerealiseerd.

Extensiverings-, verwevings- en landbouwonwikkelingsgebieden

a. Extensiveringsgebieden

Een *extensiveringsgebied* is volgens de Reconstructiewet een ‘ruimtelijk begrensde gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk wordt gemaakt.’

Dit betekent dat voor extensiveringsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging is op grond van de wet in extensiveringsgebieden niet toegestaan.
2. Gezien de doelstellingen van de Reconstructiewet in extensiveringsgebieden is omschakeling naar een vorm van intensieve veehouderij evenmin toegestaan aangezien omschakeling een toename betekent van de intensieve veehouderij.

Voor een bestaand bedrijf gelden mede gelet op hetgeen in de overeenkomst van Cork, d.d. 11 juli 2003 is overeengekomen de volgende beleidsuitgangspunten:

Toekenning van bouwblokken

Aan bestaande intensieve veehouderijen wordt een ‘bouwblok op maat’ toegekend. Het vertrekpunt hierbij is het respecteren van in (actuele) bestemmingsplannen toegekende bouwrechten. De volgende randvoorwaarden worden hierbij in acht genomen:

3. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok. Bouwblokken in bestemmingsplannen, die gebaseerd zijn op het streekplan van 1992 en 2002 maar waaraan goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5.
4. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat *niet* is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben dat past binnen de vigerende bestemmingsplanregeling, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5;
5. Bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de intensieve veehouderij getrokken;

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 3 tot en met 5 bepaalde uitgangspunt mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid.

In bijzondere gebieden, zoals de EHS, dicht op de EHS of in Belvédèregebieden, worden bedrijven actief benaderd om ongewenste uitbreiding, die op grond van de voorgaande regels gerealiseerd zou kunnen worden, te voorkomen. Getracht wordt de invulling van niet gebruikte rechten hiermee te voorkomen. Argumenten hiervoor zijn onder andere het terugdringen van emissie en depositie van stank en ammoniak in de nabijheid van of op daarvoor gevoelige gebieden of objecten en van verstening.

b. Verwevingsgebieden

Een *verwevingsgebied* is volgens de Reconstructiewet een ‘ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, mits de ruimtelijke kwaliteit of functies zich daar niet tegen verzetten.’

Dit betekent dat voor verwevingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan.
2. Hervestiging en omschakeling naar een intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwblok is mogelijk mits de locatie kan worden aangemerkt als duurzaam.
3. Een locatie voor een intensieve veehouderij is duurzaam, tenzij de omgevingskwaliteiten anders uitwijzen. De handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (zoals opgenomen in bijlage 5, hierna te noemen ‘de handleiding’) dient hierbij als toetsingskader.
4. Op duurzame locaties zijn bouwblokken tot 1,5 hectare, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
5. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 1,5 hectare tot het maximum van 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

6. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok. Bouwblokken in bestemmingsplannen, die gebaseerd zijn op het streekplan van 1992 en 2002 maar waaraan goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een ‘bouwblok op maat’. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5). Indien er al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.
7. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5);

8. Bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de bestaande intensieve veehouderij getrokken, tenzij sprake is van een duurzame locatie in welk geval er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 ha kan worden toegekend. De niet-duurzame locaties worden voor wat betreft het in te zetten flankerend beleid gelijkgesteld aan locaties in extensiveringsgebieden mits het een volwaardig bedrijf betreft én het bedrijf op het moment van vaststellen van dit plan nog ontwikkelingsmogelijkheden heeft.

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 6 tot en met 8 bepaalde uitgangspunt, mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid. Indien er sprake is van een duurzame locatie is uitbreiding tot maximaal 2,5 ha toegestaan, voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en opzet (Bouwblok op Maat).

c. Landbouwontwikkelingsgebieden

Een *landbouwontwikkelingsgebied* (LOG) is volgens de Reconstructiewet ‘een ruimtelijk begrensde gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat landbouw, dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij’.

Dit betekent dat voor landbouwontwikkelingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Nieuwe bouwblokken zijn mogelijk op basis van de hieronder beschreven voorwaarden en alleen voorzover dit gepaard gaat met het planologisch, juridisch en feitelijk opheffen van een bouwblok bestemd voor de intensieve veehouderij buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8).
2. De (gezamenlijke) omvang van de op te heffen locatie(s) zoals bedoeld onder a) bedraagt tenminste de omvang van één volwaardig bedrijf per nieuw bouwblok.
3. Een nieuw bouwblok is enkel mogelijk voor de vestiging van een volwaardig bedrijf.
4. In de op plankaart 2 als zodanig aangegeven secundaire landbouwontwikkelingsgebieden zijn nieuwe bouwblokken niet mogelijk.
5. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden; aandachtsgebieden struweelvogels/dassen is nieuwvestiging alleen mogelijk op basis van een door de regionale reconstructiecommissie aan Gedeputeerde Staten aangeboden en door hen geaccordeerd plan van aanpak, waarin de invulling van de in hoofdstuk 6.9.4 genoemde randvoorwaarden in ieder geval zijn opgenomen. Een en ander onder de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor het toekennen van bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden.
6. Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:
 - GS hebben besloten dat de Brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
 - uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (waterpotentiegebied) wordt begrensde;

- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging;

7. Hervestiging op en omschakeling binnen een bouwblok is mogelijk.
8. Omschakeling van een agrarisch bouwblok naar een bouwblok voor niet-agrarische bedrijvigheid of burgerbewoning is niet toegestaan.
9. In een landbouwontwikkelingsgebied is ruimte voor mestverwerkingsinstallaties onder de voorwaarden als bepaald in het Streekplan Noord-Brabant 2002 (blz 127).
10. Bouwblokken tot 2,5 hectare zijn, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
11. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

12. Bestaande bedrijven krijgen een beoordeling volgens het 'bouwblok op maat' principe (bijlage 5), waarbij de maximale bouwblokomvang 2,5 hectare bedraagt. Indien er reeds sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.
13. Toekenning van nieuwe bouwblokken geschiedt voorts op één van de volgende wijzen (dit onderdeel werkt niet rechtstreeks door)
 - I. Toekenning van een nieuw bouwblok geschiedt onder de voorwaarde dat door middel van onderzoek is aangetoond dat binnen een straal van 10 km van de beoogde nieuwvestigingslocatie geen reële mogelijkheid bestaat om het bedrijf te (her)vestigen op een bestaande of voormalige agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie.
 - II. Toekenning van nieuwe bouwblokken is mogelijk indien toepassing wordt gegeven aan een door GS geaccordeerd Ontwikkelingsplan dat voldoet aan de randvoorwaarden zoals geformuleerd in paragraaf 6.6.2.

Uitbreiding van bouwblokken

Uitbreiding van bouwblokken is met inachtneming van relevante wet- en regelgeving mogelijk tot maximaal 2,5 hectare. Dit voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en -opzet (Bouwblok op maat).

Toelichting vestigingsbeleid in landbouwontwikkelingsgebieden

Algemeen

De beleidstekst voorziet in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet tegenover elke nieuwvestiging een volledige beëindiging staan buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8). Daarbij wordt de bestemming aangepast en worden vergunningen ingetrokken. De gebouwen voor intensieve veehouderij worden voor zover doelmatig gesloopt. Dat betreft zowel de stallen als andere gebouwen, bouwwerken, waaronder sleufsi-lo's, en verhardingen. Sloop is niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere, passende functie.

Het slopen zal deels financieel worden ondersteund vanuit verplaatsingsregelingen. Toch is het nodig deze bepaling op te nemen omdat niet alle verplaatsingen met financiële ondersteuning hoeven plaats te vinden, bijvoorbeeld via gefaseerde verplaatsing.

Alleen uitplaatsing van een volwaardig bedrijf buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8) geeft recht op een nieuw bouwblok. Dit hoeft niet per sé om één bedrijf te gaan; ook is het mogelijk dat meerdere kleinere locaties die tesamen de omvang hebben van een volwaardig bedrijf worden uitgeplaatst. Om te voorkomen dat nieuwe bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden ondoelmatig worden gebruikt, geldt het vereiste van een volwaardig bedrijf.

Onderdeel I

Hier gaat het om nieuwvestigingen buiten het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied, met andere woorden 'losse initiatieven'. Zulke nieuwvestigingen moeten mogelijk zijn, omdat anders de nieuwvestigingsmogelijkheden geheel afhankelijk zouden zijn van het bestaan van ontwikkelingsplannen voor landbouwontwikkelingsgebieden. In dat geval zou de prikkel voor een afwaartse beweging te gering kunnen zijn, vanwege het ontbreken van voldoende ontwikkelingsplannen. Naarmate meer landbouwontwikkelingsgebieden worden ontwikkeld - al dan niet met een ontwikkelingsplan - wordt het moeilijker nog losse nieuwvestiging te realiseren.

De voorwaarde die er aangekoppeld is beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. In de praktijk is gebleken dat binnen een straal van 10 km van de beoogde vestigingslocatie meestal wel mogelijkheden zijn om een bestaande locatie te benutten.

Daarvoor moet wel een degelijk onderzoek worden verricht. Dat onderzoek bestaat uit:

- een inventarisatie van alle 'binnen een afstand van 10 km van de beoogde vestigingslocatie, te koop staande' bouwblokken (agrarisch en niet-agrarisch) met een beoordeling van de geschiktheid voor vestiging van het bedrijf;
- een inventarisatie van bestaande bouwblokken (zowel agrarisch als niet-agrarisch) geschikt voor (her)gebruik in de landbouwontwikkelingsgebieden binnen 10 km van de beoogde vestigingslocatie, die zijn beoordeeld op het beschikbaar komen binnen een termijn van 6 maanden

Onderdeel II, algemeen

Hier gaat het om de nieuwvestigingen ter uitvoering van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied. De beoordeling van het ontwikkelingsplan is aan Gedeputeerde Staten. Vorm en inhoud van het plan zijn in principe vrij, zolang het plan maar voldoet aan de gestelde eisen zoals verwoord in paragraaf 6.6.2 van dit plan. Hierdoor is maatwerk op gebiedsniveau mogelijk.

11.6.2 Waterberging in concreet begrensde gebieden

In §6.2.1 is opgenomen dat het realiseren van waterbergingsgebieden een van de drie sporen is om regionale waterlast te voorkomen. In dit plan zijn daarom voorlopige reserveringsgebieden 2050 aangewezen waar kapitaalintensieve functies in principe geweerd worden. Daarnaast zijn op plankaart 1 tot op perceelsniveau begrensde waterbergingsgebieden aangewezen, onderverdeeld in 'bestaand inundatiegebied' en 'in te richten waterbergingsgebied'. Deze laatste categorie betreft de gebieden waarvan de inrichting, of in elk geval de start daarvan, is voorzien in de eerste planperiode.

Besloten is om voor 'bestaand inundatiegebied' en 'in te richten waterbergingsgebied' het instrument planologische doorwerking uit artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten. Dit betekent dat de gebieden zoals begrensd op plankaart 1 met de vaststelling van dit plan zijn aangewezen als gebieden waar een voorbereidingsbesluit geldt als bedoeld in artikel 21, eerste lid van de wet op de Ruimtelijke Ordening.

Aan dit voorbereidingsbesluit is een aanlegvergunningstelsel gekoppeld als hieronder beschreven.

In deze gebieden mogen enkel ontwikkelingen plaatsvinden die neutraal of dienstbaar zijn aan het doel van waterberging en worden ontwikkelingen die daarmee in strijd zijn geweerd. Om de reikwijdte van de ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In §11.6.1 zijn reeds de begrippen *uitbreiding*, *hervestiging*, *nieuwvestiging*, *omschakeling*, *bouwblok* en *bouwrecht* gedefinieerd. In onderstaand kader zijn de begrippen agrarisch bedrijf, bouwwerk en bebouwing gedefinieerd.

Begripsbepaling in verband met regionale waterberging

Begrippen verbonden met de landbouw

Agrarisch bedrijf

Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen of het houden van dieren.

Overige begrippen

Bouwwerk

Elke constructie van enige omvang, van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Bebouwing

Eén of meerdere bouwwerken.

Beleidsuitgangspunten voor bebouwing

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor agrarische bedrijven het volgende beleid:

- Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan;
- Hervestiging en omschakeling is mogelijk mits dit niet gepaard gaat met een uitbreiding;
- Uitbreiding is enkel mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast;
- Uitbreiding van de bebouwing binnen een bestaand bouwblok is mogelijk.

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor overige bebouwing het volgende beleid:

- Bebouwing die ten dienste staat van waterberging is mogelijk tot een hoogte van maximaal 2 meter;
- Bebouwing die niet ten dienste staat van waterberging is mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een concreet begrensd waterbergingsgebied, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Ophogen van gronden;
 - b. Het aanbrengen van kaden of het wijzigen daarvan.
 2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1
-

horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.

3. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud;
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
4. Indien voor concreet begrensde waterbergingsgebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de functie van waterberging niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

11.6.3 500 meter zones rondom natte natuurparels

In dit reconstructieplan worden maatregelen voorgesteld om met prioriteit de sectorale waterdoelen in natte natuurparels te behalen. Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van de natte natuurparels verder verslechtert, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid heeft betrekking op de natte natuurparels, inclusief de zogenaamde 'beschermingszone natte natuurparel' (een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen). De concrete begrenzing van deze gebieden zal door GS vastgesteld worden op 1 januari 2005 in het kader van de wijziging van de Verordening waterhuishouding en is opgenomen op plankaart 1 (Omgevingskwaliteit).

Het beleid in deze gebieden is gericht op het verbeteren van de condities voor de natuur en externe bescherming voor ingrepen die een ongewenste beïnvloeding van natuurwaarden kunnen hebben. Er is een hydrologisch standstill van toepassing. Er mogen in het gebied of in de omgeving geen activiteiten plaatsvinden die een verslechtering van de situatie in de natte natuurparel tot gevolg hebben. Tevens is uitgangspunt dat ingrepen kunnen worden geweerd die individueel slechts een beperkt effect hebben, maar die door cumulatie van effecten toch kunnen leiden tot een ongewenste beïnvloeding van natuurgebieden. Dit wordt geregeld via de provinciale Verordening waterhuishouding en de waterschapskeuren.

Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, zijn op plankaart 1 de natte natuurparels en de beschermingszone natte natuurparel aangegeven. Hiervoor geldt planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet met daaraan gekoppeld het hieronder opgenomen aanlegvergunningstelsel. Hiermee geldt voor deze gebieden een voorbereidingsbescherming tot het moment dat de gemeenten - indien noodzakelijk - hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Aanvragen voor werken en werkzaamheden moeten getoetst worden aan doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een natte natuurparel en de 500 meter zone daaromheen, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Het verzetten van grond van meer dan 100 m³ of op een diepte van meer dan 60 centimeter onder maaiveld een en ander voorzover geen vergunning vereist is in het kader van de Ontgrondingenwet.
 - b. De aanleg van drainage ongeacht de diepte tenzij het gaat om vervanging van een reeds bestaande drainage.
 - c. Het verlagen van de waterstand anders dan door middel van het graven van sloten of

- het toepassen van drainagemiddelen met uitzondering van grondwateronttrekkingen.
 - d. Het aanbrengen van niet-omkeerbare verhardingen en/of verharde oppervlakten van meer dan 100 m² anders dan een bouwwerk.
- 2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
- 3. Het in lid 1 opgenomen aanlegvergunningvereiste geldt niet voor zover de daar genoemde werken en werkzaamheden worden uitgevoerd binnen een bouwblok.
- 4. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud;
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
- 5. Indien voor de als natte natuurparel en de 500 meter zone daaromheen aangewezen gebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toegestaan indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de waterhuishoudkundige situatie niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

Toelichting

Lid 1

Grondverzet van meer dan 100 m² of dieper dan 60 centimeter onder maaiveld

Hieronder vallen onder andere het diepploegen en diepwoelen. Reden hiervoor is het voorkomen dat lokale leem- en kleilaagjes worden doorbroken. Het doorbreken van deze lagen heeft veranderende stroming van water tot gevolg. Hierbij gaat het zowel om de verandering in kwantiteit, minder toestroming, als de kwaliteit door veranderde buffering van het water. Aantasting van natuurlijke en aan de waterhuishouding gerelateerde geomorfologische kenmerken wordt hiermee voorkomen (bijvoorbeeld het afgraven van stroomruggen, het ophogen van natuurlijke laagten, het normaliseren van natuurlijke profielen en oevers van waterlopen).

De aanleg van drainage, ongeacht de diepte

Het gaat hier om de aanleg van nieuwe drainage. De vervanging van bestaande drainage (op dezelfde diepte, of minder diep, en met dezelfde diameter) valt niet onder het aanlegvergunningstelsel.

Het verlagen van de waterstand anders dan met sloten en drainagemiddelen (onderbemaling)

Het aanbrengen van verhardingen/verharde oppervlakten van meer dan 100 m², anders dan een bouwwerk

Het gaat hierbij onder andere om de aanleg van parkeerterreinen en vloeistofdicke bodem voor containerteelt. Bij een bouwwerk is al een vergunningprocedure waarbij de effecten meegewogen kunnen worden.

Lid 2

Het doel van dit artikellid is tweeledig. Enerzijds wordt hiermee bereikt dat de vergunningver-

lening getoetst wordt aan de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid, anderzijds geeft dit de gemeenten de mogelijkheid deze inhoudelijke toets ook daadwerkelijk door de waterschappen te laten verrichten. Dit laatste voorkomt dat de gemeenten op dit gebied zelf expertise zouden moeten opbouwen of aantrekken.

Lid 3

Aan activiteiten binnen een bouwblok worden geen verdere beperkingen opgelegd.

Lid 4

Werken en werkzaamheden die onder het normale onderhoud en beheer vallen zijn niet vergunningplichtig. Hieronder vallen ook werkzaamheden voor normaal agrarisch gebruik. Verder is hier bepaald dat werkzaamheden waarmee al was begonnen voor het moment van inwerkingtreding van de plannen niet alsnog vergunningplichtig worden.

Lid 5

De meeste gemeentelijke bestemmingsplannen kennen een eigen aanlegvergunningstelsel. Hierin wordt voor allerlei activiteiten een aanlegvergunning vereist ook voor activiteiten die in eerste instantie geen relatie lijken te hebben met het hydrologische beschermingsbeleid. Teneinde te voorkomen dat gemeenten bij het verlenen van vergunningen voor die andere activiteiten geheel voorbij gaan aan de hydrologische situatie is bepaald dat bij elke vergunningverlening de waterhuishoudkundige situatie in acht moet worden genomen.

11.7 Uitvoering en handhaving

Gedeputeerde Staten zijn op grond van artikel 37 Rcw in beginsel verantwoordelijk voor de uitvoering van de reconstructieplannen. Zij stellen het regionaal uitvoeringsprogramma vast en zien toe op de uitvoering zelf. Verder heeft het college een coördinerende rol bij de behandeling van met elkaar samenhangende aanvragen voor activiteiten ter uitvoering van het reconstructieplan.

De Reconstructiewet bevat geen afzonderlijke bepalingen voor ‘handhaving’.

Dit hangt samen met het feit, dat het reconstructieplan in belangrijke mate gericht is op uitvoering. Het is het veel minder normstellend van aard dan bijvoorbeeld een bestemmingsplan. Er zal dus minder sprake zijn van handhavingsvraagstukken, die rechtstreeks uit het reconstructieplan voortvloeien.

Een handhavingsvraagstuk, dat direct samenhangt met het reconstructieplan, vloeit voort uit het verbod om handelingen te verrichten, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren (artikel 36). Hier ligt een duidelijke taak voor Gedeputeerde Staten, die ook belast zijn met de besluitvorming op aanvragen om ontheffing van dit verbod.

Voor het overige blijft er op grond van artikel 125 Gemeentewet op handhavingsgebied een belangrijke taak weggelegd voor burgemeester en wethouders. Immers zij blijven belast met het reguliere toezicht op de naleving van bestemmingsplannen en van de milieuwetgeving. De Reconstructiewet brengt hier geen verandering in, ook niet wanneer er sprake is van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid. Immers dit instrument is niet van invloed op de bevoegdheden als zodanig van burgemeester en wethouders, maar is wel van invloed op de wijze waarop burgemeester en wethouders met hun bevoegdheden moeten en kunnen omgaan. Een reconstructieplan, dat voor een bepaald gebied als voorbereidingsbesluit geldt, leidt tot een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het vigerend bestemmingsplan. Burgemeester en wethouders dienen dergelijke aanvragen op de

gebruikelijke wijze te toetsen en te bezien of de aanhoudingsplicht kan worden doorbroken.

Voor zo ver een reconstructieplan voor een bepaald daarbij aangewezen project geldt als vrijstelling in de zin van artikel 19 WRO, kunnen (en moeten) burgemeester en wethouders een aanvraag om bouwvergunning voor dat project verlenen.

12 Flankerend beleid

Bij het opstellen en uitvoeren van een reconstructieplan spelen veel belangen een rol. In het Koepelplan zijn de uitgangspunten voor het flankerend beleid omschreven. Het Koepelplan legt een belangrijke taak bij de reconstructiecommissie bij de uitvoering van dit beleid. Al tijdens de totstandkoming van dit plan heeft de reconstructiecommissie gezocht naar oplossingen, die zo min mogelijk schade toebrengen aan individuele belangen.

Ondanks het feit dat er tijdens planvorming en uitvoering van het reconstructieplan grote zorgvuldigheid in acht wordt genomen, kunnen zich situaties voordoen waarbij inwoners van en bedrijven in het reconstructiegebied zich niet kunnen vinden in de inhoud van het reconstructieplan. Bijvoorbeeld omdat ze vrezen hiervan schade en/of beperkingen te ondervinden. Om hieraan tegemoet te komen is flankerend beleid ontwikkeld. Het begrip flankerend beleid wordt gebruikt voor verschillende vormen van compensatie. Flankerend beleid is gericht op het voorkomen van schade en op het aanbieden van alternatieven. Dit is een heel algemene omschrijving die veel kan omvatten. Het leveren van maatwerk tijdens de totstandkoming van het reconstructieplan, is hierbij één van de uitgangspunten. Maar ook in een later stadium, bij de uitvoering van het reconstructieplan, kan er sprake zijn van flankerend beleid.

In §12.1 wordt uitgelegd wat onder flankerend beleid wordt verstaan. Vervolgens komt in §12.2 en §12.3 aan bod wanneer flankerend beleid ingezet kan worden en hoe dit in zijn werk gaat. §12.4 besteedt specifiek aandacht aan flankerend beleid op het gebied van waterthema's. In §12.5 is aangegeven wat een belanghebbende moet doen om voor flankerende maatregelen in aanmerking te komen. Als laatste wordt in §12.6 stilgestaan bij het aspect schade.

12.1 Wat is flankerend beleid?

In de inleiding is al aangegeven dat zich tijdens de planvorming en bij de uitvoering van het reconstructieplan situaties kunnen voordoen waarbij het plan leidt tot schade of beperking van rechten. Mede om te voorkomen dat mensen schade leiden als gevolg van het reconstructieplan, is flankerend beleid ontwikkeld (Koepelplan). Daarnaast kan flankerend beleid een oplossing bieden in situaties waarin het niet zozeer om schadeaspecten gaat.

Flankerend beleid is een naam voor maatregelen die heel divers kunnen zijn. Het betreft alle maatregelen, die de nadelige gevolgen voor belanghebbenden bij de realisering van de reconstructiedoelen zoveel mogelijk kunnen voorkomen. De maatregelen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- treffen van compenserende maatregelen (bijvoorbeeld oppervlakkige drainage aanbrengen om het door peilverhoging toegenomen risico op natschade te verkleinen);
- bieden van alternatieven (bijvoorbeeld het financieel en beleidsmatig ondersteunen van bedrijven bij het voortzetten van de activiteiten op een passender locatie of het ondersteunen van een ondernemer bij het aanpassen van zijn bedrijfsvoering aan de nieuwe situatie, maar ook het aanbieden van een beëindigingsvergoeding);
- financieel compenseren (bijvoorbeeld het vergoeden van het verschil in waarde van een onroerend goed voor en na de planuitvoering).

12.2 Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?

Het reconstructieplan doorloopt een bepaalde wettelijk voorgeschreven procedure. Deze staat in hoofdstuk 11 beschreven. In de verschillende fasen van deze procedure kunnen flankerende maatregelen een oplossing bieden. Bij de voorbereiding van het reconstructieplan zijn er mogelijk al signalen opgevangen dat er problemen kunnen ontstaan voor burgers als gevolg van het reconstructieplan.

Ook in de uitvoering van het reconstructieplan kan flankerend beleid een rol spelen. Het reconstructieplan vormt de basis voor het bestemmingsplan. Gemeenten zullen bij het aanpassen van het bestemmingsplan het reconstructieplan in acht moeten nemen. Indien een belanghebbende zich niet kan vinden in de inhoud van het reconstructieplan, moet deze ageren tegen het reconstructieplan. Dit is namelijk bij vaststelling van het bestemmingsplan niet meer mogelijk.

12.3 Flankerend beleid: een instrument van de overheid

Provincie

Flankerend beleid is een instrument waarvan de verantwoordelijke overheid gebruik maakt om de reconstructie te doen slagen. Provinciale Staten stellen het reconstructieplan vast en daarmee is de provincie in eerste instantie verantwoordelijk voor het reconstructieproces en daarmee ook voor de inzet van het flankerend beleid. In beginsel moeten alle verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten.

De reconstructiecommissie

Gezien de kennis van het gebied en de ervaring van de afgelopen ‘reconstructiejaren’ speelt de reconstructiecommissie bij het beoordelen van verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen wel een prominente rol.

Waterschappen en gemeenten

Bij het reconstructieproces zijn ook andere overheden betrokken. De waterschappen en gemeenten nemen bij de uitvoering een aparte positie in.

Gemeenten spelen een belangrijke rol omdat het reconstructieplan uiteindelijk ruimtelijk vertaald moet worden in het bestemmingsplan. Zodoende zullen de gemeenten ook een rol spelen bij het flankerend beleid. Een flankerende maatregel zou kunnen betekenen dat een ‘vrijstelling ex artikel 19’ van de Wet op de ruimtelijke ordening nodig is om de maatregel te kunnen verwezenlijken.

Voor de waterschappen is de situatie anders. Gelet op het feit dat er in de Reconstructiewet geen wettelijke relatie is gelegd met het waterschapinstrumentarium, wordt in de volgende paragraaf uiteengezet hoe de rol van het waterschap is binnen het flankerend beleid.

12.4 Flankerend beleid en Water

Zoals in hoofdstuk 6 aangegeven, wordt binnen de reconstructie een aantal waterthema's aangepakt.

Er zijn vijf waterthema's: gewenste grondwatersituatie (realiseren van natuurdoelen), beek- en kreekherstel, regionale waterberging, waterkwaliteit en ruimte voor de rivieren. Het laatste thema is de verantwoordelijkheid van het rijk zodat het hier buiten beschouwing blijft. De thema's gewenste grondwatersituatie, beek- en kreekherstel en regionale waterberging worden in de vorm van projecten gerealiseerd. Bij elk project worden de gevolgen voor belanghebbende

grondeigenaren en gebruikers in beeld gebracht. Ook wordt aangegeven op welke wijze met die belangen wordt omgegaan. Er gelden dezelfde waarborgen voor een objectieve beoordeling van de gevolgen van het project voor die belangen. Hiernaast zullen de waterschappen in het kader van de watertoets beoordelen of de effecten op de waterhuishouding van plannen met een ruimtelijk beslag voldoende inzichtelijk zijn gemaakt.

Tussen de provincie en waterschappen is een bestuursovereenkomst gesloten met betrekking tot de verhouding tussen de provincie en de waterschappen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de maatregelen ten behoeve van de realisering van de waterthema's, de instrumenten c.q. regelingen die in het kader van het flankerend beleid ingezet kunnen worden en wie er financieel verantwoordelijk is.

12.5 Praktische invulling

Indien het reconstructieplan nadelige gevolgen heeft voor een belanghebbende, ligt het initiatief in eerste instantie bij de belanghebbende om aan te geven dat hij voor bepaalde flankerende maatregelen in aanmerking wil komen. Er is een protocol opgesteld waardoor het voor een ieder duidelijk is waar deze terecht kan met zijn verzoek om flankerend beleid. Het protocol is eigenlijk een soort wegwijzer. Zoals eerder gemeld, is de provincie in beginsel verantwoordelijk voor de inzet van flankerende maatregelen. Kort gezegd komt het erop neer dat een verzoek om flankerend beleid wordt gericht aan Gedeputeerde Staten. Het verzoek wordt in behandeling genomen door het projectbureau van het betreffende reconstructiegebied. De gebiedscoördinator, tevens secretaris van de reconstructiecommissie, zal in overleg met de belanghebbende de eventuele mogelijkheden voor flankerend beleid bekijken. Het kan uiteraard ook andersom. Het uiteindelijke voorstel wordt in de reconstructiecommissie besproken, waarna zij advies uitbrengt aan Gedeputeerde Staten. Het voorstel en het advies van de reconstructiecommissie worden ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

De provincie is in beginsel verantwoordelijk. Maar het kan ook zijn dat de belanghebbende, gezien de aard van het project, bij het waterschap moet zijn voor flankerende maatregelen. Als een verzoek niet bij het juiste orgaan wordt ingediend, wordt het doorgezonden naar het bevoegde orgaan.

12.6 Verzoek om schadevergoeding

Hoe zorgvuldig dit flankerend beleid ook is en bij de uitvoering wordt toegepast; er moet rekening worden gehouden met situaties waarin de vaststelling van dit reconstructieplan tot schade leidt die redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de belanghebbende behoort te blijven. Dergelijke planschadeclaims kunnen pas worden ingediend nadat dit reconstructieplan rechtskracht heeft gekregen. Zij kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten die de verzoeken afwikkelen volgens de provinciale procedureverordening. De verordening voorziet onder meer in het inschakelen van een onafhankelijke adviescommissie en/of een onafhankelijk opererend deskundig bureau als het SAOZ (Stichting Adviesburo Onroerende Zaken). Met deze werkwijze wordt een zo groot mogelijke objectiviteit bereikt.

Degene die een schadeclaim heeft ingediend krijgt altijd gelegenheid om mondeling of schriftelijk te reageren op een door een onafhankelijke commissie of deskundige uitgebracht advies. Pas daarna neemt het college van Gedeputeerde Staten een besluit.

Als de indiener het niet eens is met het besluit, kan hij hiertegen een bezwaarschrift indienen en ten slotte is er nog beroep op de rechtbank en hoger beroep op de Afdeling bestuursrecht-spraak mogelijk.

Literatuurlijst

- ARCADIS, 2001. Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
Besluit milieueffectrapportage 1994, staatsblad 540, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 mei 1999, staatsblad 224
- Commissie Koopmans, 2000. Advies van de Commissie Herstructurering Melkveehouderij: Grondgebonden melkveehouderij: Regionaal maatwerk
- Commissie Wijfels, 2001. Advies Toekomst voor de Veehouderij
- Commissie Waterbeheer 21e eeuw, 2000. Waterbeleid voor de 21e eeuw
- Dienst Landelijk Gebied, 2001a. Verkenningnotitie De Peel landschap en cultuurhistorie
- Dienst Landelijk Gebied, 2001b. Verkenningnotitie natuur De Peel
- Dienst Landelijk Gebied, 2001c. Verkenningnotitie toerisme en recreatie De Peel
- Dienst Landelijk Gebied, 2002. Ecologische aspecten van overstroming en inundatie
- Europese Commissie 2003. 2003/859/EG: Beschikking van de Commissie van 5 december 2003 tot wijziging van Beschikking 2002/106/EG betreffende de vaststelling van een discriminatoire test op klassieke varkenspest (Voor de EER relevante tekst) (kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 4522).
- Europese Gemeenschap, 1979. Vogelrichtlijn, Richtlijn van de raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, 1979-1997
- Europese Unie, 1991. Richtlijn nr. 91/676/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (Nitraatrichtlijn)
- Europese Unie, 1992. Habitatrichtlijn
- Europese Unie, 1996. Europese Kaderrichtlijn Water
- Flora- en faunawet, 2002. Staatsblad 1998, 403
- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Staatscourant 1993, nr. 7; zoals laatst gewijzigd bij besluit van 18 december 2002, Staatscourant 247
- Gonggrijp, G.P., 1985. Gea-objecten van Noord-Brabant
- Iwaco, 2001. Voorrangsinventarisatie Perspectiefgebieden Intensieve Veehouderij
- Landinrichtingscommissie De Peelvenen, 2004. Concept ontwerpplan Herinrichting Peelvenen onderdeel Deurnsche Peel - Mariapeel. Het onverenigbare verenigd.
- Landinrichtingswet. Staatsblad 1985, 299
- Marktplan Adviesgroep BV i.o.v. Kamer van Koophandel Midden Brabant, Provincie Noord-Brabant, ZLTO, 2003. Agrotourisme, z'n investering waard?
- Meststoffenwet, Staatsblad 1998, 100, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 december 2000, Staatsblad 538
- Ministerie van LNV, 1990. Natuurbeleidsplan.
- Ministerie van LNV, 1995. Structuurschema Groene Ruimte
- Ministerie van LNV, 2000a. Natuur voor Mensen, Mensen voor de Natuur. Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw
- Ministerie van LNV, 2000b. Nota Voedsel en Groen, Het Nederlandse Agro-food Complex in perspectief
- Ministerie van LNV, 2001a. Structuurschema Groene Ruimte 2. Samenwerken aan Groen Nederland, PKB deel 1

- Ministerie van LNV, 2001b. Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
- Ministerie van LNV, in ontwikkeling. Integrale aanpak mestbeleid
- Ministerie van LNV, 2002a. Rijks Uitgangspunten Notitie
- Ministerie van LNV, 2002b. Rijkskader Reconstructieplannen
- Ministerie van LNV, persbericht van 16 september 2003
- Ministeries van LNV, VROM, V&W, VWS en SZW, 2001. Zicht op gezonde teelt
- Ministeries van OCenW, LNV, VROM en V&W, 1999. Nota Belvédère, Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting
- Ministeries van OCenW, VROM, V&W en LNV, 2000. Ontwerpen aan Nederland: architectuurbeleid 2001-2004
- Monumentenwet, Staatsblad 1988, 638, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 6 december 2001, Staatsblad 584
- Ministerie van VROM, 1992. Nationaal Milieubeleids Plan 3
- Ministerie van VROM, 1992, 1993. Vierde nota ruimtelijke ordening (VINEX en VINAC)
- Ministerie van VROM, 2001a. Op grond van nieuw beleid. Nota grondbeleid
- Ministerie van VROM, 2001b. Nationaal Milieubeleids Plan 4
- Ministeries van VROM, VWS, 1997. Beleidslijn Ruimte voor de Rivier
- Ministerie van VWS, 1999. Werken aan sociale kwaliteit
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1990. Structuurschema Verkeer en Vervoer II/Nationaal Verkeers- en Vervoersplan
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1999. Vierde Nota Waterhuishouding
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000. Waterbeleid in de 21e eeuw, anders omgaan met water
- Natuurbeschermingswet. Staatsblad 1998, 403
- Voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, 2001
- Natuurschoonwet 1928, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 14 december 2000, staatsblad 551.
- Overlegorgaan Nationaal Park De Groote Peel, 2002. Water en vuur. Beheers- en inrichtingsplan
- Provincie Noord-Brabant, 1998. Waterhuishoudingsplan 2 “Samen werken aan water” 1998-2002
- Provincie Noord-Brabant, 1999a. Beleidsnota Glastuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 1999b. Brabant Contrastrijk. Ruimtelijke visie op de toekomst van Brabant
- Provincie Noord-Brabant, 2000a. Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2000b. Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant.
- Provincie Noord-Brabant, 2000c. Nota landschapsbeeld
- Provincie Noord-Brabant, 2000d. Plan van aanpak Biologische landbouw Noord-Brabant 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000e. Provinciaal Milieubeleidsplan 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000f. Reconstructieplan Pilot De Hilver
- Provincie Noord-Brabant, 2000g. Reconstructieplan Pilot Gemert-Bakel
- Provincie Noord-Brabant, 2001a. Beleidsnota landbouwkundige verbeteringen “De bodem in zicht”
- Provincie Noord-Brabant, 2001b. Leidraad Mest, beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven
- Provincie Noord-Brabant, 2001c. Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie
- Provincie Noord-Brabant, 2001d. Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN).

- Provincie Noord-Brabant, 2001e. Reconstructie aan zet. Koepelplan reconstructie concentratiegebieden
- Provincie Noord-Brabant, 2001f. De Peel Verkenningennotitie Landbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2001g. De Peel Verkenningennotitie Stille en Duisternis
- Provincie Noord-Brabant, 2001h. Verkenning water en bodem De Peel
- Provincie Noord-Brabant, 2001i. Verkenningennotitie agrarisch stankbeleid reconstructiegebied De Peel
- Provincie Noord-Brabant, 2001j. Verkenningennotitie ammoniak De Peel
- Provincie Noord-Brabant, 2002a. Brabant in Balans. Streekplan Noord-Brabant 2002
- Provincie Noord-Brabant, 2002b. Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012
- Provincie Noord-Brabant, 2002c. Natuurgebiedsplan; streefbeelden en subsidies voor natuur en landschap
- Provincie Noord-Brabant, 2002d. Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006
- Provincie Noord-Brabant, 2002e. Kookboek Cultuurhistorie
- Provincie Noord-Brabant, 2002f. Provinciale milieuverordening.
- Provincie Noord-Brabant, 2002g. Startnotitie milieueffectrapportage reconstructie De Peel
- Provincie Noord-Brabant, 2003a. Integraal Hydrologisch Streefbeeld De Peel
- Provincie Noord-Brabant, 2003b. Richtlijnen voor Milieueffectrapport reconstructiegebied De Peel
- Provincie Noord-Brabant, 2004a. Concept beleidsnota "Buitengebied in ontwikkeling"
- Provincie Noord-Brabant, 2004b. Voorontwerp Regionaal Structuurplan Regio Eindhoven.
- Raad voor het Landelijk Gebied, 2001, Bergen met beleid
- Reconstructiewet concentratiegebieden, Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van de concentratiegebieden
- Regionale reconstructiecommissie De Peel, 2001. Streefbeeld De Peel
- Regionale reconstructiecommissie De Peel, 2004. Eerste concept reconstructieplan/MER De Peel
- Regionale reconstructiecommissie De Peel, 2004. Onderbouwing integrale zonering
- Streekplatform De Peel, 2003. Sociaal economische paragraaf reconstructiegebied De Peel
- Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening/Nota Ruimte
- Wet geluidhinder, 16 februari 1979
- Wet Milieubeheer (Wm), 1990. Staatsblad 1979, 442, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 20 juni 2002, 347
- Besluit luchtkwaliteit, Staatsblad 2001, 269
- Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO), 1995
- Wet herstructurering varkenshouderij. Staatsblad 1998, 236, zoals laatst gewijzigd bij ministeriële regeling van 28 juli 2000, Staatscourant 146

Bijlage 1 Verklaring afkortingen

AHS	Agrarische hoofdstructuur
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
AO	Autonome ontwikkeling
ASP	Aankoopstrategieplan
AWG	Ambtelijke werkgroep
Awzi	Afvalwaterzuiveringsinstallatie (bij bedrijven)
BBL	Bureau beheer landbouwgronden
BEVAR	Beëindigingsregeling varkenshouderijen
BL	Brabants Landschap
BLOW	Bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BMF	Brabantse Milieu Federatie
BOM	Brabantse ontwikkelingsmaatschappij
BPG	Brabants Particulier Grondbezit
BVB	Bestand Veehouderijbedrijven (Provincie Noord-Brabant)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	Cultuurhistorische waarden
Cie m.e.r.	Commissie voor de milieueffectrapportage
DIAS	DIstributie Ammoniak en Stank
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EU	Europese Unie
EVZ	Ecologische verbindingszone
GEA	Geologische en aardkundige waarden
GECO	Gebiedscoördinator
GGOR	Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime
GHS	Groene hoofdstructuur
GIOS	Groen in en om de stad
GIS	Geografisch informatie systeem
GS	Gedeputeerde Staten
GVE	Grootvee eenheid
HEGS	Hergebruik en eindbestemming gesloten stortplaatsen
HRL	Habitatrichtlijn
HS	Huidige situatie
IBA	Individueel behandelingsstelsel afvalwater
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHS	Integraal hydrologisch streefbeeld
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied
IPO	Interprovinciaal overleg
IPPC	Integrated pollution prevention and control
IV	Intensieve veehouderij
IWB	Integraal waterbeheer

IZ	Integrale zonering
KBG	Klankbordgroep
KRW	Kaderrichtlijn water
kton	Kiloton
Leader+	Europese subsidieregeling voor plattelandsgebieden
LEI	Landbouw Economisch Instituut
LI	Landinrichting
LNv	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOP	Landbouwontwikkelingsplannen
MER	Milieu effect rapport (het product)
m.e.r.	Milieu effect rapportage (het proces)
MINAS	Mineralen aangiftesysteem
MIR	Management informatie systeem
MJP	Meerjarenprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKZ	Mond- en klauwzeer
MMA	Meest milieuvriendelijk alternatief
MTR	Maximaal toelaatbaar risico
N	Stikstof
NEC	National emissions ceiling
NED	Nieuwe economische drager
Nevedi	Nederlandse vereniging diervoederindustrie
Nb-wet	Natuurbeschermingswet
NGE	Nederlands grootte eenheid
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
NW4	Vierde Nota Waterhuishouding
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OBIV	Ontwikkelingsbureau Intensieve veehouderij
P	Fosfaat
PBTB	Platform Brabants toeristisch bedrijfsleven
PCLG	Provinciale commissie voor het landelijk gebied
PMC	Product-markt-combinatie
PMV	Provinciale milieuverordening
PKB	Planologische kernbeslissing
POP	Plattelandsontwikkelingsplan
PPC	Provinciaal planologische commissie
PPS	Publiek-private samenwerking
PS	Provinciale Staten
PUN	Provinciale uitgangspunten nota
Rav	Regeling ammoniak en veehouderij
RBON	Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling
RBV	Regeling beëindiging veehouderijtakken
Rcw	Reconstructiewet concentratiegebieden
REV	Robuuste ecologische verbinding
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu
RK	Rijkskader
RLG	Revitalisering van het landelijk gebied
RNLE	Regionale natuur- en landschapseenheid
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
RRC	Regionale reconstructie commissie

RvR-regeling	Ruimte voor ruimte regeling
RvSt	Raad van State
RUN	Rijks uitgangspunten nota
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAN	Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer
SAOZ	Stichting adviesbureau onroerende zaken
SBB	Staatsbosbeheer
SEOB	Sociaal economisch overlegorgaan Brabant
SEP	Sociaal-economisch platform
SES	Sociaal Economisch Samenwerkingsverband
SGB	Subsidieregeling gebiedsgericht beleid
SGP	Strategisch groenproject
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
SN	Subsidieregeling natuurbeheer
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
Stb	Staatsblad
TELOS	Brabants centrum voor duurzaamheidsvraagstukken
T&R	Toerisme en recreatie
TOM	Tuinbouw ontwikkelingsmaatschappij
URP	Uitwerking van het reconstructieplan
VAB	Voormalige agrarische bedrijfslocatie, ook wel: vrijkomende agrarische bebouwing
VHR	Vogel- en Habitatrichtlijn
VIP	Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
VIV	Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij
VKA	Voorkeursalternatief
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRL	Vogelrichtlijn
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VVZ	Varkensvrije zone
V&W	Verkeer en Waterstaat
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
WB21	Waterbeheer in de 21e eeuw
Wm	Wet milieubeheer
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
Wsv	Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie

Bijlage 2 Waterparagraaf

Algemeen

Onder regie van waterschap Aa en Maas is het onderdeel ‘advies’ van de watertoets door de waterbeheerders uitgevoerd. Uit een analyse van dit advies blijkt dat niet alle opmerkingen binnen de criteria van de watertoets vallen. Dit zijn opmerkingen over de MER, tekstuele opmerkingen of aspecten die naar mening van de waterbeheerders verder uitgewerkt hadden kunnen worden.

In deze bijlage is alleen ingegaan op die onderdelen van het advies van de waterbeheerder die binnen de criteria van de watertoets vallen.

Het advies van de waterbeheerders is ingedeeld in categorieën. Elk advies is voorzien van het kopje ‘opmerking’, waarna vervolgens onder het kopje ‘reactie’ is weergegeven op welke wijze de betreffende opmerking, indien van toepassing, is verwerkt in het ontwerpreconstructieplan.

Adviezen waterbeheerders

Planologische doorwerking

Opmerking

De visie van de Brabantse waterschappen over planologie en flankerend beleid m.b.t. de waterthema's waterberging, waterdoelen en beekherstel is nog onvoldoende terug te zien in het MER en concept reconstructieplannen. Wij vragen u extra aandacht te besteden aan de afspraken die hierover zijn gemaakt.

Reactie

De plannen zijn hier op aangepast. Voor concrete waterbergingslocaties en 500 meter beschermingszones rondom natte natuurparels wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde art. 27 procedure in de Reconstructiewet. Voor wat betreft flankerend beleid zijn in de bestuursovereenkomst tussen de waterschappen en de provincie Noord-Brabant sluitende afspraken gemaakt, die niet in dit plan zijn opgenomen, maar wel leidend zijn bij de uitvoering van de reconstructie.

Opmerking

Volgens het WHP2+ moet ook planologische bescherming (2x5m) voor waterlopen met de functie waternatuur worden opgenomen.

Reactie

In het waterhuishoudingsplan is een planologische bescherming voor een dergelijke zone niet opgenomen. In het WHP wordt een dergelijke zone genoemd om aan te geven dat de doelstelling waternatuur zich ook uitstrekt tot op de oevers. Voor het overige wordt verwezen naar de reactie op het onderdeel planologische doorwerking 25 meter zones beek- en kreekherstel.

Waterberging

Opmerking

De combinatie van waterberging en glastuinbouw bij Deurne-oost is niet wenselijk.

Reactie

In het plan is de omvang van het glastuinbouwgebied zodanig verkleind dat van overlap geen sprake meer is.

Opmerking

Vrijwaring van kapitaalintensieve ontwikkelingen is in zoekgebieden waterberging niet te garanderen omdat planologische bescherming voorbij een planhorizon van 10 jaar juridisch niet mogelijk is.

Reactie

Deze opmerking wordt onderschreven. Daarom wordt voor de voorlopige reserveringsgebieden aangesloten bij het beschermingsregime zoals geformuleerd in het Streekplan.

Opmerking

Kapitaalintensieve ontwikkelingen in waterbergingsgebieden zijn gebonden aan voorwaarden en condities zoals deze in het kader van de watertoets worden gesteld. Kapitaalintensieve ontwikkelingen mogen niet de totaal benodigde oppervlakte waterberging verminderen of kostenverhogend werken.

Reactie

Het reconstructieplan voldoet aan deze eis, door voor de voorlopige reserveringsgebieden 2050 aan te sluiten bij het in het Streekplan geformuleerde beleid en voor de concrete bergingslocaties gebruik te maken van de zogenaamde art. 27 procedure uit de Reconstructiewet.

Opmerking

Om kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan is besloten concrete waterbergingsgebieden planologisch te beschermen. D.w.z. nieuw vestiging is niet mogelijk en uitbreiding bebouwing binnen bouwblok alleen mogelijk na continuïteitstoets. Aangenomen mag worden dat dit in het 2^e conceptplan wordt opgenomen.

Reactie

Dit is opgenomen in het ontwerp-reconstructieplan.

GGOR

Opmerking

De realisatie van de gewenste waterhuishoudkundige doelen binnen natuurparels en overige delen van de EHS binnen het reconstructieplan is sterk afhankelijk van de verwerving van de EHS. Aangezien uit het MER blijkt dat de verwerving en realisatie van de EHS niet volledig in reconstructieperiode gerealiseerd kan worden, is het de vraag of de doelen voor de verdroogde natuur conform de Cork-afspraken wel bereikt worden.

Reactie

Het belang van grondverwerving in relatie tot het realiseren van doelen wordt onderschreven. Daarom wordt bij de uitvoering ook sterk ingezet op grondverwerving in de EHS, waarbij gronden in natte natuurparels een hoge prioriteit hebben.

Opmerking

Er is geen GGOR voor landbouwgronden afgesproken. In het reconstructieplan een procesafpraak opnemen dat dit voor de 2e generatie reconstructieplannen wordt uitgewerkt.

Reactie

De afspraken zoals in het Nationaal bestuursakkoord Water zijn opgenomen ten aanzien van de GGOR houden in dat de provincie het 'kader voor de GGOR' uiterlijk in 2005 vaststelt. De waterschappen werken dit uit en stellen, uiterlijk in 2010 de GGOR vast. Met het reconstructieplan worden de bestuurlijke keuzes en afwegingen voor het kader van de GGOR

bepaald, ook ten aanzien van landbouw. De provincie vult dit kader verder aan met technische bouwstenen en procesafspraken.

Voor wat betreft de aanpak van droogteschade is het belang van waterconservering op landbouwgronden expliciet in de plannen opgenomen.

Waterkwaliteit

Opmerking

Essentieel is de uitgesproken verwachting dat de fosfaat- en nitraatnormen in 2022 niet zullen worden gehaald. Wij verzoeken u dan ook om, binnen uw mogelijkheden en bevoegdheden, dit naar zowel het Rijk als naar de Europese Unie kenbaar te maken, zodat hiermee bij de verdere invulling van de Europese Kaderrichtlijn Water rekening kan worden gehouden.

Reactie

GS kennen en onderkennen de problematiek. Voorliggend plan kan vanzelfsprekend geen oplossing bieden aan de door de waterbeheerder voorgestelde aanpak. Het IPO zal een brief over deze problematiek naar het Rijk verzenden.

Opmerking

De verandering van de grondwaterstand en grondgebruik zal leiden tot een tijdelijke verhoging van de uitspoeling van eutrofiërende stoffen naar het diepe grondwater of het oppervlaktewater. In de concrete uitwerking van maatregelen (op een later tijdstip) dient echter toetsing van de effecten plaats te vinden aan de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn, waarbij middels compenserende maatregelen nadelige effecten op de waterkwaliteit zoveel mogelijk voorkomen worden.

Reactie

Dit wordt onderschreven. Het hierboven beschreven uitgangspunt is inmiddels opgenomen in de plannen.

Opmerking

Bij de 'Wijze van effectbepaling' wordt gesteld dat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de waterkwaliteit. En: Bij de 'Wijze van effectbepaling' wordt gesteld dat het reconstructieplan zich niet uitspreekt over grootschalige teeltwijzigingen, zodat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de (grond)waterkwaliteit.

Reactie

Conform de Reconstructiewet is de integrale zonering gericht op de intensieve veehouderij. Voor een sturing op grondgebruik kan de Reconstructiewet niet gebruikt worden tenzij men overgaat tot schadevergoedingen. Deze mogelijkheid wordt niet benut en de komende jaren zal gekeken worden of er andere instrumenten bedacht kunnen worden om deze problematiek aan te pakken.

Beekherstel / EVZ's

Opmerking

Realisatie van alle ecologische verbindingzones is voor 2012 niet haalbaar volgens de MER. Een reden is dat de grondmobiliteit tegen zijn grenzen aanloopt. Daarnaast is het inrichtings-traject dat na verwerving dient te worden doorlopen traag door de hieraan gekoppelde procedures. Wij zijn van mening dat de provincie Noord-Brabant hierin een belangrijke rol kan ver-

vullen door grondmobiliteit en procedures te optimaliseren. Bovendien wordt momenteel de indruk gewekt dat in landinrichtingsgebieden waar het plan van toedeling is gepasseerd de resterende taakstelling m.b.t. ecologische verbindingzones moeilijk is te realiseren.

Reactie

Met dit reconstructieplan wordt een belangrijke stap gezet voor het realiseren van de ecologische verbindingzones. Wij onderschrijven het belang van grondverwerving. Daarom zijn in de bestuursovereenkomst die tussen de provincie Noord-Brabant en de waterschappen ook afspraken gemaakt die betrekking hebben op grondverwerving. Deze afspraken zijn vanzelfsprekend niet opgenomen in dit plan, maar in de bestuursovereenkomst. Daar waar het plan van toedeling gepasseerd is zijn de instrumenten om een resterende taakstelling m.b.t. ecologische verbindingzones te realiseren inderdaad beperkt.

Opmerkingen

Gezien het aantal beektrajecten waarvoor in de eerste uitvoeringsperiode herstel voorzien wordt is het twijfelachtig of de doelstelling voor de gehele reconstructieperiode gehaald wordt.

Reactie

Het ambitieniveau voor beekherstel zoals geformuleerd in dit plan en het uitvoeringsprogramma is een afspiegeling van het ambitieniveau van de waterschappen.

Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Noord-Brabant

Reconstructiedoelen in fase 1

Water en bodem

Regionale waterberging

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen door:
 - het instandhouden of repareren van natuurlijke overstromingsvlakten in de beekdalen, stroomvertraging en peilverhoging
 - water vast te houden bij de bron
 - scheppen van ruimte om bij hoge afvoer tijdelijk water te bergen (retentiegebieden) en deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.
- Randvoorwaarde: Combineren van rivierverruiming en waterrecreatie.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd.
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd.
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd.

Water- en bodemkwaliteit

- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald.
- In uitspoelingsgevoelige gebieden, wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald.
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid.

Beekherstel

- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden wordt hersteld.

Milieu

Ammoniak

- Vermindering van de belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare natuurgebieden.

Stank

- Vermindering van het percentage stankgehinderden tot 12% van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2010.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2010.

Regionale natuur- en landschapseenheden

- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begreepd.

Landschap en cultuurhistorie

Agrarische bebouwing

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Ruimtelijke structuur landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (Commissie Koopmans).

Wonen, werken, leefbaarheid

Sociale en economische structuur

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen.
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd.
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland.
- Stimuleren van het sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Reconstructiedoelen in fase 2

Water en bodem

Ruimte voor de rivier

- Ter voorkoming van wateroverlast van de grote rivieren draagt reconstructie bij aan de realisatie van een riviersysteem dat voldoet aan de wettelijke veiligheidsnormen zoals uitgewerkt in 'waterbeheer 21e eeuw'. Hiervoor wordt een begrenzing van potentiële zoekgebieden voor rivierverruiming opgenomen in het reconstructieplan. De gebieden binnen deze begrenzing worden gevrijwaard van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Water- en bodemkwaliteit

- Ter verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit worden maatregelen genomen die leiden tot de kwaliteitsnormen conform de EU-nitraatrichtlijn in 2017. Verder worden maatregelen genomen die leiden tot vermindering van de fosfaat- en bestrijdingsmiddelenbelasting van bodem en grondwater.
- Er worden maatregelen genomen om de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit conform de MTR-norm en de Europese Kaderrichtlijn Water in 2022 voor fosfaat, nitraat en voor bestrijdingsmiddelen te behalen.

- In grondwaterbeschermingsgebieden met een 25 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.
- In zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden met een 100 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.

Milieu

Geluid

- Behouden of verminderen van de huidige geluidsbelasting in stiltegebieden.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2010.
- Bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijv. verdroging en vermessing) en het scheppen van randvoorwaarden voor de realisatie van natuurdoelen.

Verbindingszones

- Ten behoeve van het realiseren van een duurzaam ecologische netwerk en het versterken van de milieu- en ruimtelijke kwaliteit van de EHS, worden ecologische verbindingzones (EVZ) gerealiseerd in 2010.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de EVZ's streven naar meervoudig grondgebruik, mits dit het ecologisch functioneren niet verstoort.
- Voor het beschermen van bijzondere soorten worden REV's begrensd en gerealiseerd.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de REV's wordt gestreefd naar meervoudig grondgebruik, mits dit het ecologisch functioneren niet verstoort.

Soortenbescherming

- De reconstructie draagt bij aan instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid van wilde diersoorten, door een bijdrage te leveren aan uitvoering van soortenbeschermingsplannen.
- Beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap zoals weergegeven in het Streekplan 2002 van de provincie Noord-Brabant.

Beheer van natuur en landschap

- Randvoorwaarde:
Bereiken bestuurlijke overeenstemming over afstemming Nationale Parkenbeleid en reconstructie.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Behoud en herstel van cultuurhistorische (inclusief archeologische), architectonische en aardkundige waarden zoals aangegeven in de Belvédèregebieden en gebieden aangegeven op de Cultuurhistorische Waarden kaart (Noord-Brabant).

Landbouw

Ruimtelijke structuur landbouw

- De ruimtelijke structuur voor grondgebonden bedrijven (zoals grondgebonden veehouderij, akker- en tuinbouw) wordt geoptimaliseerd.
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw krijgen

sterke IV- bedrijven die als gevolg van reconstructie in hun ontwikkelingen worden belemmerd de mogelijkheid tot voortzetting op een andere, wel geschikte locatie.

- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt aan glastuinbouwbedrijven de mogelijkheid gegeven en worden zij gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties (zoals aangegeven in het Streekplan 2002).
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt in De Peel wordt één projectvestiging glastuinbouw gerealiseerd.
- Randvoorwaarde: Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden.
- Randvoorwaarde: Teeltondersteunende voorzieningen worden toegestaan of geweerd conform de Beleidsnotitie Teeltondersteunende Voorzieningen.

Recreatie en toerisme

- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector wordt een regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie (ofwel toeristisch-recreatieve visie) uitgewerkt.
- Ter realisering van het regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie worden ruimtelijke randvoorwaarden geschapen, onder andere voor verplaatsing van kansrijke recreatiebedrijven naar geschikte locaties.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Mobiliteitseffecten veroorzaakt door maatregelen in het kader van de reconstructie hebben geen negatieve gevolgen voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reconstructiedoelen in fase 3

Water en bodem

Bodembeheer

- Verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem.
- Het reconstructieplan draagt bij aan inpassing van voormalige stortplaatsen.
- Het reconstructieplan draagt bij aan het oplossen van de problematiek van bodemverontreiniging in de Kempen.

Milieu

Ammoniak

- Het reconstructieplan draagt bij aan het in balans brengen van de totale ammoniakemissie met het emissieplafond van het reconstructiegebied.

Mestver- en bewerking en duurzame energie

- Optimaal benutten van kansen voor energiebesparing en het produceren van groene energie.
- Bijdragen aan verantwoorde mestbewerking en -verwerking conform de Leidraad Mest.

Licht

- Behoud en herstel van donkere gebieden.

Natuur

Verbindingszones

- De werking van de EVZ's wordt versterkt door het benutten van de groenblauwe doordering.

- Ter verbetering van de ruimtelijke en intrinsieke kwaliteit van natuurgebieden wordt de versnippering van natuurgebieden teruggebracht of voorkomen.

Regionale natuur- en landschapseenheden

- Doelstellingen voor de RNLE zoals aangegeven in het Streekplan 2002 worden gerealiseerd.

Beheer van natuur en landschap

- Optimale inzet van agrarisch natuurbeheer in de GHS, EHS, RNLE'n, EVZ's, REV's en Landschapsecologische zones, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden tussen agrariërs voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
- Maximale afsluiting van beheersovereenkomsten binnen beheersgebieden in de EHS.
- Randvoorwaarde: Agrarisch natuurbeheer draagt optimaal bij aan soortenbescherming.
- Randvoorwaarde: Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) draagt agrarisch natuurbeheer optimaal bij aan het behoud en de versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- Randvoorwaarde: Reconstructie en Nationale Parkenbeleid versterken elkaar wederzijds.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) levert reconstructie een bijdrage aan de realisatie van nieuwe landgoederen.

Stedelijke regio's

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) worden boslocaties bij de stadsregio's gerealiseerd.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) blijven groene en open gebieden tussen de steden in de stedelijke regio's (de zogenaamde landschapsecologische zones) behouden en/of versterkt.
- Randvoorwaarde: Afstemmen van de planvorming voor het landelijk en het stedelijk gebied.
- Randvoorwaarde: Verankeren van het convenant GIOS en hieruit voortvloeiende Provinciale stadsconvenanten in de planvorming.

Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid

- De veterinaire veiligheid wordt verbeterd door ontwikkeling van de ketenbenadering in de landbouwsector.

Verbrede landbouw

- Ten behoeve van de economische basis voor agrariërs en voor de versterking van recreatie en landschap wordt verbrede landbouw gestimuleerd. Vormen van verbrede landbouw waar aan gedacht wordt zijn landbouw en zorg, agrotouristische diensten, streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.

Duurzame productie

- Groei van de biologische landbouw met gemiddeld 40% per jaar.
- Minimaal evenredige groei van de biologische landbouw in de intensieve sectoren.
- Het stimuleren van clustering van biologische landbouw.

- Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productie, waaronder energiebesparing en gesloten, schone productiesystemen op bedrijfs-, keten- en gebiedsniveau.

Recreatie en toerisme

- Stimuleren van een kwaliteitsverbetering, verhoging van verscheidenheid en professionalisering van het toeristisch recreatief product.
- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector wordt de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroot.
- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector worden routes en routenetwerken ontwikkeld.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Ter verbetering van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijk en stedelijk gebied wordt het recreatieve netwerk van fietspaden verbeterd, waar mogelijk gecombineerd met het utilitair fietsverkeer.
- De principes van het convenant Duurzaam Veilig worden op het gemeentelijk wegennet geïmplementeerd.

Bijlage 4 Samenvatting milieu-effectrapporten

4.1 Aanleiding en doel

In de Reconstructiewet Concentratiegebieden is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten (GS) een reconstructieplan opstellen dat, na ter visie legging en inspraak, wordt vastgesteld door Provinciale Staten (PS). Gekoppeld aan het reconstructieplan wordt een milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure) doorlopen. Hiermee wordt vooruitgelopen op de actualisatie van het Besluit milieueffectrapportage waarin wordt vastgelegd dat reconstructieplannen m.e.r.-plichtig zijn.

Milieueffectrapportage is in het leven geroepen om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. In dit Milieueffectrapport (MER) worden overigens niet alleen milieu- en omgevingsaspecten, maar ook de sociale en economische aspecten meegenomen. Doel van de effectrapportage is het ondersteunen van PS, GS en de reconstructiecommissies bij het maken van keuzes.

4.2 Procedure

Gezien de grote transparantie in het reconstructieproces en de intensieve betrokkenheid van diverse partijen is er voor gekozen de m.e.r.-procedure integraal onderdeel uit te laten maken van het planvormingsproces in het kader van de Reconstructiewet.

Zodra de eerste contouren van het plan zich aftekende is een eerste effectbepaling ingezet en gepresenteerd in de reconstructiecommissies. Toen eind 2003 het eerste volledige conceptplan beschikbaar was is op een gestructureerde manier via een tevoren bepaald beoordelingskader voor alle zeven de reconstructiegebieden de effectbepaling uitgevoerd. De uitkomsten van de effectbepaling hebben geleid tot enkele aanpassingen van het voornemen. Om de hoeveelheid papier in te perken en de nauwe relatie tussen plan en MER te benadrukken is er voor gekozen het MER integraal onderdeel te laten zijn van het plan.

De m.e.r.- procedure is begonnen met een Startnotitie (Provincie Noord-Brabant, oktober 2002). Deze gaf in hoofdlijnen informatie over aanleiding en doel van het reconstructieplan en het verloop van de procedure. Vervolgens is via inspraak op de Startnotitie aan de betrokkenen en de wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het MER onderzocht moeten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant vinden. De onafhankelijke Commissie milieueffectrapportage en het bevoegd gezag (BG; PS gedelegeerd aan GS) hebben mede op basis van deze inspraak aanbevelingen gedaan voor de inhoud van het MER. Deze zijn opgenomen in de Richtlijnen voor het MER (provincie Noord-Brabant, april 2003). Deze richtlijnen zijn bepalend geweest voor de inhoud van de MER-onderdelen in het reconstructieplan. Het resultaat van de wettelijk verplichte watertoets en de natuurtoets (Habitattoets op basis van de Europese Habitatrichtlijn) is eveneens opgenomen in het plan.

Op dit moment ligt het reconstructieplan/milieueffectrapport voor. Het plan is in samenspraak

met de reconstructiecommissies tot stand gekomen. De werkgroep BG van de provincie, GS en het Rijk hebben positief geadviseerd over de inhoud en gevolgde aanpak.

Het reconstructieplan/milieueffectrapport wordt in de inspraak gebracht en gedurende vier weken ter visie gelegd.

In deze periode kunnen bedenkingen worden ingebracht en er wordt een hoorzitting georganiseerd. Op grond van de inspraakreacties en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, besluiten GS om het plan- waar nodig- te wijzigen. PS stellen het reconstructieplan vast. Het plan moet vervolgens nog worden goedgekeurd door de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid (LNV) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

4.3 Plaats van het MER in het plan

Het reconstructieplan/milieueffectrapport voldoet uiteraard aan de eisen die de wetgever stelt aan een MER. De belangrijkste zaken zijn opgenomen in deel A van het reconstructieplan/milieueffectrapport. In deel B zijn alle wettelijk benodigde onderdelen van een MER opgenomen. In deel A is een schema opgenomen waar in de rapporten de MER-onderdelen te vinden zijn.

Het ontwerp-reconstructieplan/milieueffectrapport geeft een beschrijving van de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en een aantal (realistische) alternatieven. De alternatieven sluiten aan bij het abstractieniveau van het plan en zijn gericht op kernonderdelen die wezenlijke verschillen in (milieu-)effect geven.

Ook bevat het MER een beschrijving van de huidige situatie, de te verwachten autonome ontwikkeling en een overzicht van de optredende (milieu-)effecten gerelateerd aan de gestelde doelen. Verder wordt ingegaan op de genomen en te nemen besluiten (het beleidskader), de leemten in kennis en informatie en een aanzet voor de evaluatie en monitoring van de optredende effecten gerelateerd aan de geldende doelen.

4.4 Wat beschrijft deze samenvatting verder

In deze samenvatting zijn de belangrijkste conclusies uit het MER samengevat. Hierbij wordt ingegaan op de voorgenomen activiteiten, de alternatieven, de belangrijkste (milieu-)effecten, de leemten in kennis en informatie, het MMA en de vergelijking van alternatieven.

4.5 De voorgenomen activiteit

Het reconstructieplan is gericht op een ingrijpende verandering van het landelijke gebied in Noord-Brabant. Per gebied variëren de doelen. De volgende activiteiten zijn in de meeste plannen opgenomen:

- Herstel van het **water- en bodemsysteem**. Het streven is erop gericht om het water bovenstrooms zo lang mogelijk vast te houden en -waar mogelijk- het grondgebruik af te stemmen op het natuurlijke watersysteem. Om wateroverlast te voorkomen worden bepaalde gebieden aangewezen voor waterberging (rivierverruiming en noodoverloopgebieden). Ook zullen waterbergingsgebieden voor het regionale watersysteem worden aangewezen. Om de verdroging in een aantal natuur- en landbouwgebieden op te lossen, zijn aanpassingen nodig. In deze gebieden worden maatregelen getroffen om het water langer vast te houden en de grondwaterstanden te verhogen. Ook is het noodzakelijk om de waterkwaliteit te verbeteren, bijvoorbeeld door de ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005

te saneren, maar ook door het uitvoeren van specifieke pilots om de waterkwaliteit te verbeteren. Voor een groot aantal beken wordt de ecologische en landschappelijke kwaliteit hersteld. Ook voor de nabij breuken gelegen wijstgronden zal de waterhuishouding hersteld worden.

- De **milieukwaliteit** verbeteren we door de ammoniakbelasting op de zeer kwetsbare natuurgebieden terug te dringen en door een balans te vinden tussen de totale ammoniakemissie en het regionale emissieplafond. Via de introductie van een integrale zonering met drie typen gebieden: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden wordt de groei van ammoniakuitstoot nabij natuurgebieden ingeperkt. Deze gebieden kennen ieder een eigen regime voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij. Bedrijven worden gestimuleerd om te verplaatsen naar duurzame locaties in verwevingsgebieden of landbouwontwikkelingsgebieden. De integrale zonering is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en gestreefd is naar grotere eenheden. Ook rondom kernen is extensiveringsgebied gelegd waardoor het aantal mensen dat door stank gehinderd wordt, af kan nemen. Ook worden projecten gestart gericht op mestverwerking en -bewerking en duurzame energie. Ook worden maatregelen genomen die zorgen voor minder lawaai in stiltegebieden en zijn er initiatieven die donkere gebieden weer donker maken.
- De **natuurwaarden** worden versterkt door een versnelde realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in 2010 (aankoop en beheersovereenkomsten) en door bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijvoorbeeld verdroging en vermessing). Daarnaast wordt gezorgd voor betere randvoorwaarden voor de realisatie van de gewenste natuurdoelen. Ook de ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd in 2010. Zij versterken de ruimtelijke kwaliteit van de EHS als duurzaam ecologisch netwerk. Verder zijn er een aantal robuuste (grootschaligere) ecologische verbindingzones begrensd. Via dit plan worden ook de zogenoemde regionale natuur- en landschapseenheden begrensd. Om de doelstellingen voor de robuuste verbindingen en de regionale natuur- en landschapseenheden te realiseren, wordt gestreefd naar een optimale inzet van agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden van agrariërs. Agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten en maatregelen dienen tenslotte ook een bijdrage te leveren aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan planten- en diersoorten.
- De kenmerkende kwaliteiten van **landschap en cultuurhistorie** worden via dit plan behouden, versterkt en verder ontwikkeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de cultuurhistorische, archeologische, architectonische en aardkundige waarden. Dit is onder andere aan de orde bij het aanwijzen van gebieden waar nieuwe functies kunnen komen en bij de uitwerking van reconstructieprojecten. Hierbij worden bestaande waarden gerespecteerd en wordt de diversiteit van het landschap (bijvoorbeeld open en besloten, droge en natte gebieden) behouden en waar mogelijk versterkt. Nieuwe intensieve agrarische bedrijven moeten goed ingepast worden in het landschap. Daarnaast verbetert het landschapsbeeld door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Ten slotte kunnen ook nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten.
- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame **landbouw** is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Allereerst behouden bedrijven op goede locaties hun ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast zijn locaties en gebieden aangewezen waar intensieve vee-

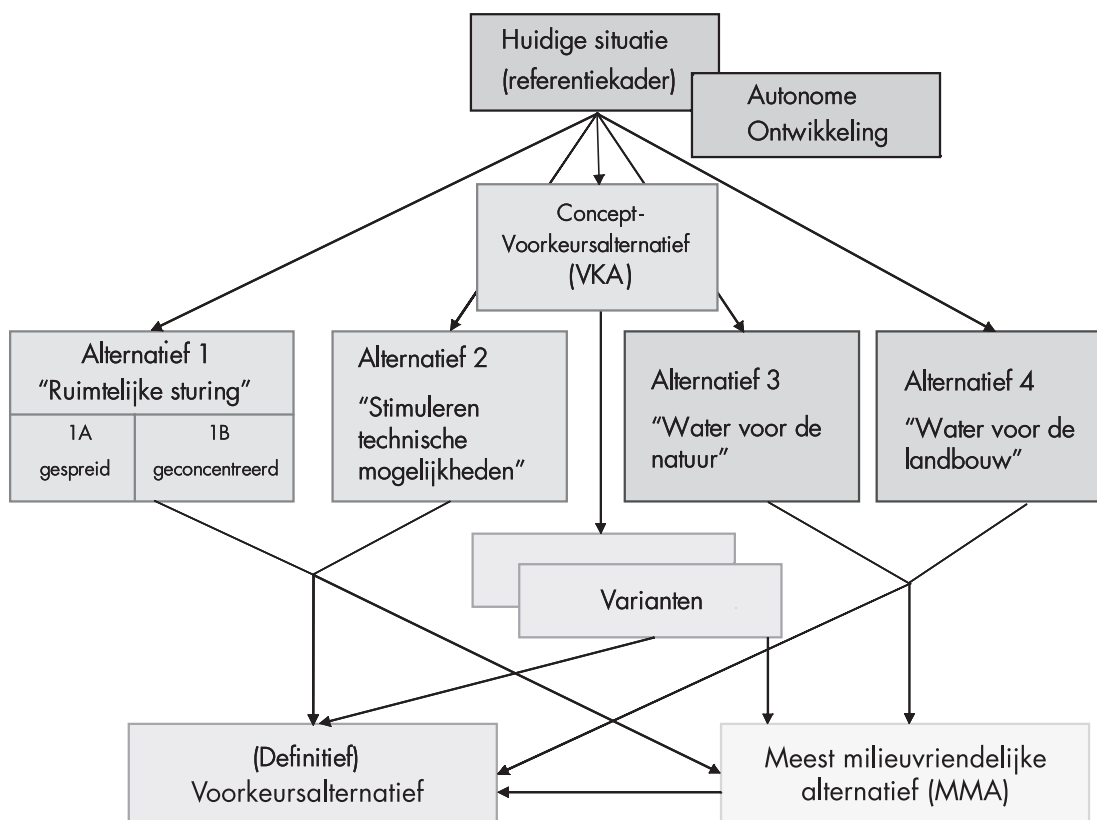
houderijbedrijven die in hun ontwikkelingen worden belemmerd, de mogelijkheid krijgen verder te gaan. Het kan hierbij gaan om een bestaande duurzame locatie in een verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied. Ook kan het een nieuwe locatie betreffen in een landbouwontwikkelingsgebied (in het reconstructiegebied Maas en Meierij zijn geen nieuwvestigingsmogelijkheden opgenomen).

- Voor de varkenshouderij is het van belang dat er maatregelen worden getroffen om de verspreiding van epidemieën onder varkens te voorkomen. Het ontwikkelen van de ketenbenadering levert hieraan een bijdrage. De melkveehouderij moet op een aantal plaatsen extensiveren, om de bodem- en waterkwaliteitsdoelen te realiseren. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ruimtelijke structuur. Voor de melkveehouderij, maar ook voor andere grondgebonden bedrijven dient de ruimtelijke structuur te worden geoptimaliseerd. Hiervoor zullen wij een aantal projecten starten.
- Voor de boom- en vaste plantenteelt wordt door middel van maatwerk een oplossing geboden aan bedrijven die op maatschappelijk gezien ongunstige locaties liggen. Ook voor de glastuinbouw wordt een optimale ruimtelijke structuur ontwikkeld. Naast de gangbare landbouw wordt de biologische en verbrede landbouw gestimuleerd. Hierbij wordt gestreefd naar een groei van de biologische landbouw met gemiddeld 10% per jaar. Vormen van verbrede landbouw die gestimuleerd zullen worden zijn: de combinatie van landbouw en zorgfuncties, agrotouristische diensten, verkoop van streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.
- Ter versterking van **recreatie en toerisme** worden ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Het kan daarbij gaan om nieuwe locaties voor recreatiebedrijven die zich op hun huidige locatie niet verder kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij kwetsbare natuur liggen. Ook het toeristisch-recreatieve product wordt opgewaardeerd en geprofessionaliseerd, onder andere door het stimuleren van kwaliteitsverbetering en vergroting van de verscheidenheid. Op verschillende plekken worden nieuwe routes en routenetwerken ontwikkeld, die de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroten.
- Om de **sociale en economische structuur** te versterken worden vier speerpunten onderscheiden. Allereerst worden de sociale en economische aspecten van veranderingen binnen de landbouw opgevangen. Dit is in met name bij de intensieve veehouderij van belang. Daarnaast willen we nieuwe economische dragers voor het platteland ontwikkelen. Ook wordt er aandacht besteed aan maatregelen die de leefbaarheid op het platteland kunnen vergroten. Hiervoor zal er voor een aantal kernen een ruimtelijke, sociale en economische visie worden ontwikkeld. Tenslotte zal extra aandacht besteed worden aan de uitvoering van het sociale en economische beleid.
- Bij **verkeers- en vervoersprojecten** die in het kader van de reconstructie worden opgepakt, wordt aangesloten bij de principes van Duurzaam Veilig. Zo kunnen de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid worden vergroot door ontbrekende schakels in het (recreatieve) fietspadennetwerk aan te leggen. Algemeen geldt dat reconstructie-maatregelen positieve gevolgen moeten hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

4.6 Alternatieven

In een milieueffectrapport moeten de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en het Meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) worden beschreven. Het MMA is het alternatief dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Het is gebruikelijk om ook andere alternatieven uit te werken. In dit Reconstructieplan/milieueffectrapport zijn vier alternatieven uitgewerkt. Ze variëren op twee kernkwesties in het reconstructieplan: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij (alternatief 1 en 2) en de waterdoelen (alternatief 3 en 4).

Naast de alternatieven is ook naar varianten gekeken. Een variant heeft betrekking op een gebiedsspecifiek aandachtspunt in een sector of deelgebied. De alternatieven en varianten zijn in figuur B4.1 schematisch weergegeven. In de tekstkaders worden ze verder toegelicht.

Figuur B4.1 Alternatieven en varianten in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief

Alternatief 1 'Ruimtelijke sturing'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en kwetsbare waarden. De extensiveringsgebieden worden groter dan in het voorkeursalternatief. De landbouwonwikkelingsgebieden worden kleiner ten opzichte van het voorkeursalternatief: alleen de beste locaties voor inplaatsing zijn aangeduid als landbouwonwikkelingsgebied. Binnen dit alternatief zijn twee subalternatieven onderscheiden:

Alternatief 1a: beperkte concentratie met in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook uit de verwevingsgebieden.

Alternatief 1b: Sterke concentratie in enkele landbouwonwikkelingsgebieden. Het gaat om de gebieden die binnen de zeven reconstructiegebieden als meest geschikt naar voren komen op basis van een aantal verschillende criteria.

Alternatief 2 'Stimuleren en technische mogelijkheden'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Het alternatief gaat verder uit van een beperkte regulering. De extensiveringsgebieden zijn in dit alternatief kleiner dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 3 'Water voor de natuur'

In de gehele EHS (en niet alleen in de natte natuurparels zoals is opgenomen in het voorkeursalternatief) worden maatregelen met uitstraling op de omgeving genomen. Daarnaast worden in die natte natuurparels waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze parels genomen.

Alternatief 4 'Water voor de landbouw'

De maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn voorgesteld worden aangevuld met waterconserveringsmaatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Varianten

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke aandachtspunten waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

Meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)

In het MMA staat het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop.

Bij het uitwerken van het MMA wordt vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen worden daarvoor bekeken. Verder valt te denken aan stimulerende en/of technische maatregelen om emissies verder te beperken dan wettelijk verplicht is, aan extra maatregelen ten behoeve van bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, aan extra en/of strenger regulerend beleid en aan het verbeteren van de landschappelijke en natuurkwaliteit.

Dit pakket aan maatregelen, voor zover reëel en haalbaar is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld op basis van de effectbeschrijving en de vergelijking van de alternatieven. Figuur 1 geeft schematisch de positie van het MMA ten opzichte van de andere alternatieven weer.

4.7 Beoordelingskader (milieu)effecten

De effectbepaling is gericht op een viertal milieu- en omgevingsaspecten; water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, geluid en licht), natuur en landschap & cultuurhistorie.

Daarnaast zijn de effecten bepaald voor de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn; de economische vitaliteit in de landbouw, recreatie & toerisme, de aan deze sectoren gerelateerde werkgelegenheid en de leefbaarheid op het platteland. De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over de aspecten; water & bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap & cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie & toerisme (3) en wonen, werken & leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te hantieren. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon. Het beoordelingskader is gedurende het opstellen van het plan verder uitgewerkt en mede tot stand gekomen op basis van inspraak op de Startnotitie m.e.r. en na uitgebreide interactie met diverse betrokken partijen. De effectbeschrijving sluit aan bij het abstractieniveau van de plannen en is deels getalsmatig bepaald (bijvoorbeeld voor ammoniak, stank, grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit) en deels beschrijvenderwijs (kwalitatief) vastgelegd.

De criteria zijn steeds gekoppeld aan de doelen van het reconstructieplan. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve als de negatieve effecten. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden (volledige doelrealisatie leidt tot een maximale score). Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbepalingmethode en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijving is primair gericht op het concept-VKA. Omdat de alternatieven betrekking hebben op slechts enkele van de aspecten en planelementen (de zonering in alternatief 1 en 2 en de mate van vernatting bij natte natuurgebieden in alternatief 3 en vernatting in landbouwgebieden in alternatief 4) is apart aangegeven welke milieuvoordelen en nadelen de alternatieven hebben. De alternatieven zijn bedoeld om te bezien of met een andere zonering en een verdergaande vernatting, een hoger doelbereik gerealiseerd kan worden.

De beschrijvingen zijn steeds gericht op de situatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). In het plan is ook vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling ook zichtbaar gemaakt. In deze samenvatting is dit buiten beschouwing gebleven. Deze notitie gaat in op de

belangrijkste (Brabantbrede) effecten en de daaraan te verbinden conclusies en overwegingen.

In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

---	= sterk negatief effect
--	= negatief effect
-	= licht negatief effect
0	= geen effect
+	= licht positief effect
++	= positief effect
+++	= sterk positief effect

Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste effecten per aspect.

Uit de effectbepaling zal blijken dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water & bodem, milieu, natuur, landschap & cultuurhistorie) alsook voor de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen- werken & leefbaarheid). De totaalbalans is veelal positief, wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De mate van verbetering varieert sterk. Wel blijkt dat een deel van de verbetering ook zonder het reconstructieplan zou plaatsvinden en dat de doelen uit het Europees-, Rijks- en provinciaal beleid niet altijd worden gehaald. Uit de hierna volgende Brabantbrede beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden. In deze samenvatting wordt niet ingegaan op de verschillen tussen de reconstructiegebieden. Ook wordt niet ingegaan op de varianten.

4.8 Effecten per aspect

Water en Bodem

Tabel B4.1 Overzicht effecten water en bodem

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Water en bodem	
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	-
Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+
Beïnvloeding wateroverlast	++
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	++
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+
Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++
Beïnvloeding beekherstel	+++
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+

De reconstructieplannen vrijwaren niet alle zoekgebieden van kapitaalsintensieve ontwikkelingen. Het reconstructieplan zorgt wel voor minder wateroverlast door het realiseren van waterberging. Dit geldt voor de zoekgebieden voor rivierverruiming en de mogelijke overloopgebieden bij de Maas en voor de regionale waterbergingsgebieden verspreid over de provincie. In 2016 zal een deel van de regionale waterbergingsgebieden zijn ingericht. De waterschappen zullen de gebieden nog verder begrenzen.

De verdroging van natuurgebieden neemt autonoom al sterk af. Rondom de natte natuurplek zal ook vernatting in omliggende landbouwgebieden worden toegestaan hetgeen leidt tot een verdere afname van het areaal verdroogd natuurgebied (46% ten opzichte van het referentiejaar 1994). Er zal voldaan worden aan de Rijksdoelstelling om 40% van het areaal hersteld te hebben in 2010.

Op 7% van de Brabantse landbouwgronden (19.500 ha) treedt een verslechtering op van de productieomstandigheden terwijl op 19.800 hectare een verbetering optreedt. De natschade zal gecompenseerd worden.

Ten aanzien van de waterkwaliteit treedt een lichte verbetering op van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit voor nitraat en fosfaat. Hiermee blijft de waterkwaliteit nog ver van de normen uit de Europese Kaderrichtlijn Water. Binnen de natuurgebieden neemt uitspoeling van nitraat naar het grondwater af. De uitspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewater neemt eveneens af. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een grotere fosfaatspoeling die echter (op termijn) wordt gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Voor zware metalen geldt dat de afname door een veranderend grondgebruik groter zal zijn dan de toename van uitspoeling door grondwaterstandsverhoging.

Qua beekherstel geldt dat een aanzienlijke verbetering wordt gerealiseerd.

Verdergaande vernatting rondom de natte natuurplek (conform alternatief 3) loont op een

aantal locaties. Op andere plekken zou de natschade voor de landbouw te groot worden. Extra vernatting in landbouwgebieden (alternatief 4) leidt tot een vermindering van droogteschade voor de landbouw. De natuur profiteert hiervan maar voor de fosfaatuitspoeling ontstaat voor lange tijd en negatief effect.

Milieu

Tabel B4.2 Overzicht effecten milieu

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Milieu	
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	+
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++
Samengestelde score emissie van ammoniak en stikstof	++
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	+
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++
Samengestelde score depositie van ammoniak	++
Afname van aantal stankgehinderden door stank uit stallen	++
Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	+
Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	-
Verandering kwaliteit donkere gebieden	0

Het reconstructieplan zorgt voor een verbetering van de milieukwaliteit. In 2016 is er sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie neemt Brabantbreed af van 31 kton in de huidige situatie tot 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald. De afname is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AmvB Huisvesting, mestafzetcontracten e.d.).

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in de plannen zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. Verplaatsing en beëindiging leiden lokaal tot een significante afname van stalemissies. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn ruim en kunnen daarom tot extra stalemissies in de nabijheid van de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Daarnaast liggen plaatselijk landbouwontwikkelingsgebieden zeer dicht bij zeer kwetsbare en kwetsbare natuur, waardoor ook hier een toename van de ammoniakemissie in zones rondom kwetsbare natuur plaats kan vinden.

De gemiddelde stikstofdepositie op natuurgebieden in de reconstructiegebieden daalt van 3200 mol per hectare naar 2100 mol per hectare, op basis van verwachtingen ten aanzien van de mesttoediening en de implementatie van de AMvB Huisvesting. Door de reconstructieplannen neemt de depositie in reconstructiegebieden verder af tot 2080 mol per hectare. Door verplaatsing of beëindiging van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan een extra daling van gemiddeld 6% bereikt worden ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Deze daling varieert tussen de reconstructiegebieden van 3% in De Baronie tot ruim 8% in Peel en

Maas en Maas en Meierij. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, is de extra daling beperkter.

Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarden van minder dan 1400 mol per ha. Ondanks de verwachte daling van de gemiddelde depositie, die dus vooral toe te schrijven is aan de autonome ontwikkeling, worden dus ook in 2016 de kritische depositiewaarden van de meeste kwetsbare natuurgebieden nog steeds overschreden.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van depositie op de meest kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leiden tot een significante afname van lokale depositiepieken op de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn echter ruim en kunnen daarom tot nieuwe depositiepieken op de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Ook groei en nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebieden nabij kwetsbare natuur kunnen een dergelijk effect veroorzaken.

Voor wat betreft stank geldt dat circa 82.800 inwoners in Brabant (een kans op) hinder door stank uit stallen ondervinden. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. De extra daling van het aantal gehinderden door stalemissies die door verplaatsing of beëindiging van intensieve veehouderijen uit extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 16% (t.o.v. de huidige situatie). De norm (geen stankgehinderden) wordt hiermee niet gehaald. Door het verplaatsen van bedrijven en het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen, zoals dat is opgenomen in de reconstructieplannen, kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 20-25% afnemen.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden en de hiermee gepaard gaande beperking van de uitbreidingsmogelijkheden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankhinder in een groot deel van de zones rondom woongebieden. De verplaatsing van locaties en het (financieel stimuleren van) het toepassen van bovenwettelijke technische maatregelen om de geuroverlast te beperken leidt tot een significante afname van de stankhinder door stalemissies in deze zones. De planologische en milieuruimte die wordt geboden in de verwevingsgebieden rondom kernen kan dit positief effect weer teniet doen. Dit komt doordat veel locaties in verwevingsgebieden dichtbij kernen meer uitbreidingsmogelijkheden krijgen dan ze hadden op basis van het Streekplan.

Door het wegvallen van de cumulatieve toets in de verwevingsgebieden (dit gebeurt met de vaststelling van de reconstructieplannen) kan het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied toenemen (de stank neemt niet toe maar wel de wijze van effectbepaling). De cumulatieve toets houdt in dat bij berekening van de stankcirkel ook de stankproductie van nabijgelgen locaties in beschouwing genomen moet worden. Ook bij het wegvallen van de cumulatieve toets door veranderingen in de landelijke regelgeving is het mogelijk dat het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen toeneemt.

Belangrijk om te vermelden is dat de meeste stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbron (het zijn piekbelastingen). De reconstructieplannen nemen geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast. Ze richten zich op de omvang en ruimtelijke spreiding van stalemissies. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom licht af (bijvoorbeeld door het sluiten van mestafzetcontracten).

De doelstelling om de toename van geluidbelasting in stiltegebieden te realiseren wordt niet gehaald. De locaties van (met name) de recreatieve gebieden zijn, vanuit het perspectief van de stiltegebieden bekeken, niet in alle gevallen gunstig. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in de Peel waar een recreatieve poort in het stiltegebied Strabrechtse heide ligt, en in Beerze Reusel waar

bijvoorbeeld intensief recreatieve gebieden tegen een drietal stiltegebieden ligt. De plannen bevatten geen concrete voorstellen voor verplaatsingen van recreatieve objecten om het geluidsniveau in de stiltegebieden terug te dringen. Ook autonoom neemt de geluidsbelasting toe, bijvoorbeeld door toename van verkeer en lawaaisporten. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de geluidsbelasting van stiltegebieden niet toe te laten nemen. In Beerze Reusel, De Baronie en Maas en Meierij wordt bovendien voorgesteld om het areaal stiltegebied uit te breiden. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan geluidsbelasting volledig tegen te gaan.

De huidige lichtbelasting verandert met name door projectvestigingen glastuinbouw (bijvoorbeeld in De Peel), die bovendien niet autonoom zouden worden ontwikkeld, en door door-groeigebieden glastuinbouw. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de hoeveelheid licht niet toe te laten nemen (mitigerende maatregelen). In Peel en Maas wordt voor de Maashorst voorgesteld de lichthinder vanuit straatverlichting e.d. terug te dringen. In de Baronie wordt voorgesteld om met België te overleggen over de lichthinder die vanuit België komt. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan licht volledig tegen te gaan.

Natuur

Tabel B4.3 Overzicht effecten natuur

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Natuur	
Kwaliteit gerealiseerde EHS	++
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	++
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+
Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++
Verandering verstoringgevoelige natuur	+

De EHS wordt bijna geheel gerealiseerd, maar dit zal naar verwachting pas in of na 2016 het geval zijn. De plannen bevatten diverse maatregelen die de aankoop van de EHS kunnen versnellen zoals aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Gegeven de beperkte grondmobiliteit en de benodigde organisatorische en beheersmatige inspanningen voor versnelde realisatie, lijkt het desondanks niet waarschijnlijk dat de totale EHS in Brabant in 2010 is gerealiseerd. De kwaliteit van de EHS neemt tijdens de planperiode duidelijk toe. De samenhang en omvang krijgt een impuls met de versnelde realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar de waarden worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald. De ontwikkeling van recreatie vindt in de reconstructiegebieden vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. De plannen bevatten echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS te verplaatsen.

De ecologische verbindingzones worden bijna geheel gerealiseerd en de versnippering door infrastructuur vermindert. Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een toename van de ontsnippering worden verwacht. Aanleg van faunapassages is veelal pas voorzien in de periode 2012-2016. Verbindingszones functioneren pas optimaal zodra de versnipperingsknelpunten zijn opgeheven. Realisatie in 2012 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones.

De verwachting is dat de plannen voor de meeste RNLE'n zullen leiden tot een toename van de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt met name door maatregelen zoals reeds beschreven bij realisatie en kwaliteit van de EHS. De plannen bevatten geen maatregelen die specifiek bedoeld zijn om de natuurwaarden van de RNLE'n te versterken, maar gaan ervan uit dat maatregelen zoals hierboven genoemd, voldoende bijdragen aan de natuurkwaliteit van de RNLE'n.

Ook met de beschermde planten- en diersoorten zal het in de toekomst beter gaan door de realisatie van de EHS en verbindingzones, de verbetering van de milieumstandigheden, agrarisch natuurbeheer, landschapsherstel en soortenbescherming. Vooral amfibieën profiteren. De kwaliteit van hun habitat verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermesting en door de realisatie van landschapselementen. De kwaliteit van de leefgebieden van de (meest) kwetsbare soorten is in 2016 nog niet optimaal, door te hoge stikstofdepositie, kwaliteit van water en bodem en plaatselijk ook door het niet halen van de waterdoelen. De ontwikkelingen op het gebied van landbouw (met name de landbouwontwikkelingsgebieden) en recreatie (de projectlocatiegebieden en intensief recreatieve gebieden) vormen een risico voor diverse Habitatrictlijnsoorten. De effecten zijn afhankelijk van de exacte plaats en vorm van de ingreep in relatie tot de exacte verspreiding van de beschermde soorten. Dit zal bij de uitwerking nader moeten worden gezien.

De leefgebieden voor struweelvogels, dassen en weidevogels kennen nog een overlap met landbouwontwikkelingsgebieden. Deels kunnen de waarden worden gecompenseerd. Hier geldt dat effecten op de hier aanwezige soorten afhankelijk zijn van de exacte plaats en mate van inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijen.

Voor Habitatrictlijnsoorten, weidevogels, struweelvogels en dassen zal het leefgebied als gevolg van de reconstructieplannen per saldo verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. Maatregelen op het gebied van natuur en water, zoals de realisatie van ecologische verbindingzones, beekherstel en agrarisch natuurbeheer, dragen bij aan deze verbetering. In de "richtlijn gebieden" krijgt realisatie van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Rond de meeste beschermde gebieden dragen de plannen bij aan afname van de verstoring door recreanten. De plannen bevatten echter ook maatregelen die een negatieve invloed (kunnen) hebben op de kwaliteit van richtlijngebieden. Met name landbouwontwikkelingsgebieden nabij richtlijngebieden kunnen bij een sterke mate van uitbreiding en inplaatsing een negatief effect hebben op de kwaliteit van voor verzuring gevoelige richtlijngebieden.

Landschap en cultuurhistorie

Tabel B4.4 Overzicht effecten landschap en cultuurhistorie

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Landschap en cultuurhistorie	
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+
Beïnvloeding archeologische waarden	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	0
Inpassing agrarische bedrijven	++
Ruimtelijke kwaliteit	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0

De planvoornemens uit de reconstructieplannen bieden kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in Brabant. Deze positieve impulsen zullen vooral tot uiting komen in de Belvédère-gebieden, binnen de RNLE-gebieden en in de beekdalen.

Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden. Een voorbeeld hiervan is het herstellen van de wijstgronden in de reconstructiegebieden Peel en Maas, Maas en Meierij en de Peel.

Daarnaast zijn er ook bedreigingen voor de landschappelijke en cultuur-historische waarden, zoals de inrichting van landbouwontwikkelingsgebieden, gebieden voor intensieve recreatie, boomteelt- en glastuinbouwgebieden en sociale en economische ontwikkelings-zones. De mate waarin ontwikkelingen in Belvédèregebieden leiden tot negatieve effecten, is sterk afhankelijk van de vormgeving en inpassing van deze ontwikkelingen. Het credo van Belvédère is immers: 'behoud door ontwikkeling'.

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van de reconstructie-ingrepen zullen een licht positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. In verschillende landschappelijk open gebieden is inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven voorzien, zoals in Peel en Maas in de Peelontginningen. Veelal wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. Een uitzondering vormen de komgronden in de polders bij Lith. In het reconstructieplan Maas en Meierij is hier echter geen nieuwvestiging voorzien. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd. Met behulp van beeldkwaliteitsplannen wordt aandacht besteed aan een adequate landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen. De plannen zorgen voor extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen. De sociale en economische ontwikkelingszones rond verschillende kernen verdienen aandacht met het oog op de invloed die ze kunnen hebben op historisch geografische en/of archeologische waarden.

De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelingen. De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen de RNLE uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbetert in vergelijking met de huidige situatie.

In de groene open ruimtes (landschapsecologische zones) zal de kwaliteit waarschijnlijk niet of nauwelijks veranderen ten opzichte van de huidige situatie, met name vanwege de sociale en economische ontwikkelingen. Er worden enerzijds maatregelen genomen om de openheid verder te benadrukken, maar de plannen laten ook mogelijkheden open voor een verdere versterking en verglazing van de groene open ruimte en stimuleren deze ontwikkeling ook ten dele.

De reconstructieplannen geven niet of nauwelijks aan hoe landschappelijk om wordt gegaan met de dynamiek van de intensieve veehouderij in de verwevingsgebieden en de dynamiek in andere agrarische sectoren, zoals rundveehouderij, glastuinbouw of boomteelt. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelandsvernieuwing. Bij de verdere uitwerking zal dit aandacht moeten krijgen.

Landbouw

Tabel B4.5 Overzicht effecten landbouw

Criterion	VKA t.o.v. huidige situatie
Landbouw	
Verbetering van veterinaire veiligheid	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++

De veterinaire veiligheid neemt toe door minder, maar grotere bedrijven en door maatregelen in de keten. Dit gebeurt deels ook al autonoom.

De intensieve veehouderij krijgt veel meer perspectief door de begrenzing van verwevings- en landbouwonwikkelingsgebieden en het stimuleren van bedrijfsverplaatsing. In de extensiveringsgebieden neemt het perspectief (plaatselijk) af. Circa 31 % van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor circa 70% van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stank-cirkelproblematiek (individuele cirkels), de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden (de zogenaamde Wav-A gebieden) of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de gebieden die zijn aangeduid als GHS-natuur.

Er liggen ruim 600 locaties met een vergunning volwaardige tak intensieve veehouderij (70 nge of meer, circa 1 arbeidskracht) in de extensiveringsgebieden. Circa 80% van deze locaties heeft te maken met de hiervoor geschetste beperkingen in hun ontwikkelingsmogelijkheden. In de reconstructieplannen is voorzien in de verplaatsing van bijna de helft van het huidig (vergund) aantal grotere intensieve veehouderij-locaties in de extensiveringsgebieden.

Circa 50% van de grotere intensieve veehouderij-locaties is gelegen in de verwevingsgebieden en circa 13% in de landbouwonwikkelingsgebieden. De rest (circa 6%) is gelegen in de niet-

reconstructiegebieden (stedelijke bebouwing en toekomstige uitbreidingen).

Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 50% van alle intensieve veehouderij-locaties in de verwevingsgebieden en 83% in de landbouwontwikkelingsgebieden. Dankzij de planologische doorwerking voor de integrale zonering voor de uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven, neemt voor ruim 1000 locaties de planologische mogelijkheden voor uitbreiding toe. Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregeling (beperking van het areaal kwetsbare gebieden in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij en het vervallen van de toets op cumulatie van stankcirkels) krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In de reconstructieplannen is bijna 18000 hectare landbouwontwikkelingsgebieden opgenomen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Daarnaast zijn er ruime mogelijkheden voor omschakeling naar intensieve veehouderij in (delen van) de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

Per saldo zijn er beduidend meer intensieve veehouderij-locaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan locaties waar sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevatten de plannen ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu of op basis van de reconstructieplannen weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen.

Het perspectief voor grondgebonden landbouwsectoren verbetert voor circa een kwart van het landbouwareaal door onder andere herverkaveling en een betere waterhuishouding. Voor de boom- en vaste plantenteelt en glastuinbouw zijn er mogelijkheden voor het oplossen van knelpuntsituaties en het bieden van ontwikkelingslocaties.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook enigszins vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Daarentegen zal intensivering van de melkveehouderij met milieunadelen zich blijven voordoen.

Veel van de in de reconstructieplannen opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw, zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet.

Glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties.

Daarnaast is in een aantal plannen nieuw regulerend beleid aangekondigd voor boomteelt en intensieve teelten.

De kansen voor verbreding en duurzame productie nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. De plannen bieden meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast worden ontwikkelingen gericht op verbreding, financieel ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd.

De reconstructieplannen hebben een licht positief effect op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. De vraag van consumenten is vooral leidend voor het perspectief. De plannen bevatten wel ambities op dit punt maar geen of weinig concrete maatregelen. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gehaald.

Recreatie en toerisme

Tabel B4.6 Overzicht effecten recreatie en toerisme

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Recreatie en toerisme	
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++
Verbetering ruimtelijke structuur	+
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++

Het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector verbetert door het reconstructieplan. Deze verbeteringen betreffen allereerst het ontwikkelen van projectlocaties en recreatieve poorten. De ruimtelijke structuur en het aanbod verbeteren en het aanbod wordt breder. Voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven die in de groene hoofdstructuur liggen en zich niet duurzaam (verder) kunnen ontwikkelen, is een oplossing gezocht. De belevingswaarde van het landschap neemt toe door routestructuren, verbetering van het landschap en uitbreiding van de natuur.

Wonen, werken en leefbaarheid

Tabel B4.7 Overzicht effecten wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Wonen, werken en leefbaarheid	
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector. Op het gebied van wonen, werken en leefbaarheid roept het reconstructieplan een halt toe aan de afname van de werkgelegenheid en vermindering van de leefbaarheid in kleine kernen. In de plannen zijn diverse (rechtstreekse) maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de werkgelegenheid. De belangrijkste hiervan zijn: de versterking van nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw en verruiming van de planologische voorwaarden.

In de reconstructieplannen is wel aangegeven dat het niet mogelijk zal zijn om het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector in zijn geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van de plannen zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling in Brabant beperkt zal zijn.

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of

positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook zonder reconstructie voor. Het proces van reconstructie zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In de plannen zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen (zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen) als de ondersteuning van initiatieven. De leefbaarheid in de kernrandzones zal toenemen door verplaatsing van bedrijven, het terugdringen van stankhinder en het bevorderen van goed ingepaste nieuwe economische dragers. Daarnaast ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor woningbouw.

Op het gebied van verkeer en vervoer treedt een verschuiving op. Door de afname van het aantal landbouwbedrijven en een betere ruimtelijke zonering neemt de verkeershinder licht af. Een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Hier staat tegenover dat er een toename van het verkeer optreedt rond de landbouwontwikkelingsgebieden, de projectlocaties recreatie en de recreatieve poorten. Enkele landbouwontwikkelingsgebieden liggen ongunstig ten opzichte van de provinciale ontsluitingswegen, waardoor het landbouwverkeer via omliggende kernen zal moeten rijden. Dit kan overlast geven. Ook rond de recreatieve gebieden kan op verschillende dagen een piek in de verkeersbelasting optreden.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom (zonder reconstructie) zal toenemen ten opzichte van nu. De afname van het landbouwverkeer draagt bij aan een grotere verkeersveiligheid.

4.9 Leemten in kennis en informatie

De effectbepaling zoals hierboven beschreven kent een aantal beperkingen die als volgt samen te vatten zijn:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed;
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Vervolgens zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden;
- Om gedetailleerde conclusies te kunnen trekken zijn ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen vereist die op dit moment technisch niet uitvoerbaar zijn door het ontbreken van voldoende gegevens (bijvoorbeeld de verspreiding van zware metalen en bestrijdingsmiddelen);

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg. Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw in beschouwing te nemen via monitoring en een evaluatieprogramma. Hierin is voorzien.

4.10 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het VKA en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie.

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA ontwikkeld met de gedachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is.

Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen. Het MMA bevat de volgende hoofdrichtingen:

1. Overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden

In het MMA is er voor gekozen een aantal of delen van landbouwontwikkelingsgebieden uit het VKA te begrenzen als verwevingsgebied: gebieden die overlap vertonen met de leefgebieden voor dassen en struweelvogels, gebieden die gereserveerd zijn voor waterberging en gebieden die minder optimaal gelegen zijn voor wat betreft ammoniak en stank. Ook wordt ruime afstand gehouden tot Habitatrictlijn-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden. Ook de delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die op relatief korte afstand van kernen liggen of overlappen met hoge landschappelijke waarden, zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied.

2. Terugdringen groei mogelijkheden in verwevingsgebieden

Veel ontwikkelingen in de intensieve veehouderij zullen in de verwevingsgebieden plaatsvinden. Voor het bereiken van de in het reconstructieplan genoemde doelstellingen is het van belang dat schaalvergroting op relatief ongunstige locaties wordt voorkomen. De groei mogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst, die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing, nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij op locaties die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om in eerste instantie een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen voor de (zeer) goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten die optreden door door verplaatsingen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden, deels teniet worden gedaan door schaalvergroting op ongunstig gelegen locaties in verwevingsgebieden. Dit principe geldt het sterkst binnen een zone van 500 meter rond kernen. Bij natuurgebieden is dit effect met name relevant voor depositiepieken op natuurgebieden (binnen 500 meter van kwetsbare gebieden).

3. Waterdoelen rondom natte natuurparels

In het VKA is opgenomen dat er overal rond natte natuurparels een bufferzone komt van 500 meter, maar dat er geen maatregelen genomen worden in die 500 meterzone die leiden tot een verdere vernatting. Voor de natte natuurparels loont het om rondom enkele natte natuurparels in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

4. Versnelde realisatie EHS

Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels.

In natte natuurgebieden kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw

In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst als gevolg van verbetering van groeiomstandigheden in droge gebieden en slechts beperkt nadelig als gevolg van extra vernatting in reeds natte gebieden. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

- Alleen intensieve veehouderijbedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek;
 - Inzet van een extra sloopregeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
 - Nieuwvestiging alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinaire rendement en concentratie;
 - Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken;
 - Meer inzet op toepassing van technische maatregelen ten aanzien van ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden conform alternatief 2;
 - Ook zonering en bijbehorende regels toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
 - Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik);
 - Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrandzones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden);
 - Vrijwaren zoekgebieden voor regionale waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen;
 - Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen;
 - Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc., ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
 - Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
 - Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten waardoor verbindingzones eerder functioneren;
 - Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren;
 - Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
 - Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokalisering intensieve recreatie en sociale en economische zones
 - Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook in glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Differentiatie aanbrengen in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in en buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
 - Minder planologische ruimte in de groene open zone (zand- en broekontginningen);
 - Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.
-

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld er beschikbaar is, hoe positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Of anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit ontwerpconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het Reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Het MMA zet de middelen meer in op het stimuleren van bovenwettelijke technieken (stallen en veldemissies) om het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

4.11 Vergelijking

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn.

Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden: waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en -voordeel kan daarmee gehaald worden.

De alternatieven en het MMA zijn mede bepalend geweest voor het uiteindelijke plan (Voorkeursalternatief). De volgende wijzigingen zijn mede op basis van de MER-uitkomsten doorgevoerd:

1. De gebieden binnen 1000 meter van Vogel-, Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden zijn standaard aangewezen als verwevingsgebied.
2. De Landbouwontwikkelingsgebieden zijn ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. De gebieden binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden en in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, das-senleefgebieden, zoekgebieden rivierverruiming, zoekgebied overloopgebieden en waterpotentiegebied zijn aangewezen als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Daar kan alleen nieuwvestiging plaats in een later stadium via een wijzigingsbevoegdheid van het bestemmingsplan mits de noodzaak daartoe aanwezig is. Er resteert 12.250 hectare primair en 2.850 hectare secundair landbouwontwikkelingsgebied;
3. Alle gebieden binnen 220 meter van kwetsbare natuurgebieden zijn aangewezen als extensiveringsgebied;
4. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurparels) tegen verdroging door inzet van verdergaande maatregelen.

Geen van deze maatregelen leiden naar verwachting tot een negatievere effectscore op één of meerdere milieucriteria.

De aanpassingen leiden kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen (substantieel betere scores op de 7-puntsschaal):

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten op het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurparels (conform alternatief 3).

De belangrijkste resterende verschillen in effecten tussen het MMA en VKA zijn:

- Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden tegen verzuring en verdroging;
- Extra vermindering van het aantal stankgehinderden;
- Extra realisatie doelstellingen van EHS, waterberging en beekherstel;
- In het MMA neemt het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij minder toe dan in het VKA.

Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Bijlage 5 Vestigingsbeleid Integrale zonering

Bijlage 5.1 Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlo- caties voor de intensieve veehouderij (2003)

Hierna volgt integraal de tekst uit de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij” zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten d.d. 2 december 2003.

INHOUD

1	Inleiding
2	Opbouw
3	Achtergrond
4	Beleidskader
4.1	Duurzaamheid
4.2	Planologisch kader streekplan
4.3	Revitalisering Landelijk Gebied
5	Beoordelingskader
5.1	Omvang bedrijf
5.2	Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie
5.3	Procedure
6	Beoordelingstabel duurzame locaties
6.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)
6.2	Overige randvoorwaarden
7	Beoordelingstabel duurzame projectlocaties
7.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)
7.2	Overige randvoorwaarden
Bijlage	Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

1 Inleiding

Voorliggende handleiding vormt het toetsingskader voor Gedeputeerde Staten voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het in het Streekplan Noord-Brabant 2002, het Koepelplan “Reconstructie aan zet” (2001) en de uitgangspuntennota “Hand aan de ploeg voor West-Brabant” (2001) geformuleerde provinciaal beleid met betrekking tot duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. Dit provinciaal beleid is de afgelopen jaren op enkele punten nader ingevuld en aangevuld met nieuwe inzichten (o.a. naar aanleiding van het “akkoord van Cork” in juli 2003). De handleiding is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG), welke plannen worden vastgelegd in Reconstructieplannen en (voor West-Brabant) Gebiedsplannen, voor het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen door de provincie van initiatieven en plannen in het kader van de ruimtelijke ordening. Over een concept van deze handleiding hebben Gedeputeerde Staten advies gevraagd aan de Provinciale Planologische Commissie (PPC) en de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG).

2 Opbouw

De handleiding is als volgt opgebouwd:

- **Achtergrond:** Hier wordt kort de positie van duurzame (project)locaties aangegeven.
- **Beleidskader:** In het Streekplan is aangegeven in welke gebieden onder voorwaarden duurzame (project)locaties mogelijk zijn en welke ontwikkelingen mogelijk zijn op een duurzame (project)locatie. Daarnaast bieden ook de in het kader van RLG op te stellen Reconstructieplannen en Gebiedsplannen een ruimtelijk kader.
- **Beoordelingskader:** In algemene zin wordt aangegeven op welke wijze tot een beoordeling van duurzame (project)locaties moet worden gekomen en welke procedure hiervoor geldt.
- **Beoordelingstabel duurzame locaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame locaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.
- **Beoordelingstabel duurzame projectlocaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame projectlocaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.

3 Achtergrond

In het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG) zijn de begrippen duurzame locatie en duurzame projectlocatie voor de intensieve veehouderij ontwikkeld. In het Streekplan hebben deze begrippen een verankering in het ruimtelijk ordeningsbeleid van de provincie gekregen en zijn deze als volgt gedefinieerd:

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Daarnaast zijn er bestaande situaties waarbij het vigerende bouwblok groter is dan 2,5 ha.; ook in deze gevallen kan er sprake zijn van duurzame locaties.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij

Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu- oogpunt als vanuit ruimtelijk oogpunt verantwoord is om daar enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie intensieve veehouderij is dus nieuwvestiging mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 hectaren.

Duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden, omdat alleen in deze gebieden nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De beoordeling of locaties of projectlocaties duurzaam zijn, dient door gemeenten in het kader van het bestemmingsplan of een zelfstandige projectprocedure (artikel 19 WRO) te worden gemaakt. Het streekplan geeft aan binnen welke gebiedscategorieën van het streekplan duurzame (project)locaties aan de orde kunnen zijn. De Reconstructie- en Gebiedsplannen hebben de mogelijkheid om dit streekplankader nader in te vullen. Deze in het kader van RLG op te stellen plannen moeten aangeven in welke gebieden de intensieve veehouderij zal moeten afbouwen (de extensiveringsgebieden) en in welke gebieden cq op welke locaties onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij aanwezig zijn (de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden).

Zowel voor gemeenten als voor reconstructie- en gebiedscommissies is het dus van belang om duidelijkheid te hebben over in welke gebieden en onder welke voorwaarden duurzame locaties en duurzame projectlocaties kunnen voorkomen. Ook voor de provincie, in haar rol als planbegeleider/-toetsers is het van belang om op eenduidige wijze te kunnen adviseren en oordelen over initiatieven ten aanzien van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij.

Indien men wil afwijken van de gehanteerde definities van duurzame (project)locaties zal een streekplanafwijkingprocedure moeten worden gevolgd. Dit vereist uiteraard een zorgvuldige onderbouwing en een goed vooroverleg. Reconstructieplannen bieden een wettelijk kader hier rechtstreeks in te voorzien.

4 Beleidskader

4.1 Duurzaamheid

Een duurzame ontwikkeling is gericht op het bereiken van een meerwaarde ten aanzien van economie, ecologie en maatschappij. In het streekplan zijn deze belangen integraal afgewogen. Ten aanzien van een duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij spelen een drietal duurzaamheidsaspecten:

1. Duurzaamheidscriteria locatie
2. Duurzaamheidscriteria productiewijze
3. Duurzaamheidscriteria op gebiedsniveau

Duurzaamheidscriteria locatie

Het RO-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid geven kaders voor waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van intensieve veehouderij mogelijk is. Dit op basis van de afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden (zoals de grootte van het bouwblok) voor de intensieve veehouderij.

Binnen RLG worden deze kaders middels de integrale zonering nader uitgewerkt. In de paragrafen 6 en 7 worden vanuit verschillende beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd voor de duurzame ontwikkeling van locaties.

Duurzaamheidscriteria productiewijze

Via wet- en regelgeving (mestbeleid, welzijnseisen, e.d.) en maatschappelijke wensen (biologische productiewijze, voedselveiligheid) worden eisen gesteld aan de productiewijze. De markt en het (EU-)beleid bepalen in belangrijke mate het economisch perspectief. Op deze aspecten wordt in deze handleiding niet verder ingegaan¹.

Duurzaamheidscriteria op (regionaal) gebiedsniveau

Er zal een balans moeten zijn tussen gebieden waar gestreefd wordt naar uitplaatsing van intensieve veehouderij en gebieden waar ruimte is voor ontwikkeling van bedrijven die elders geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben. Ten aanzien van deze balans is in het kader van RLG vastgesteld dat groei in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden gekoppeld is aan een meer dan evenredige krimp in de extensiveringsgebieden en dat er geen uitplaatsing zonder inplaatsing zal plaatsvinden. In de toelichtende tekst van het streekplan is aangegeven dat nieuwvestiging van intensieve veehouderij aan de orde kan zijn als er onvoldoende geschikte (bestaande) bouwblokken vrijkomen voor de opvang van intensieve veehouderijen die moeten worden verplaatst uit kwetsbare gebieden of vanwege stedelijke uitbreidingen.

¹ Aan deze duurzaamheidscriteria wordt verder inhoud gegeven in het project "Op weg naar een duurzame intensieve veehouderij in Brabant", dat als doel heeft om met behulp van een "Menukaart duurzame intensieve veehouderij" het provinciaal bestuur concrete en praktisch uitvoerbare voorstellen voor te leggen, op basis waarvan de transitie naar een duurzame veehouderij, tesamen met de maatschappelijke partners, ter hand kan worden genomen.

4.2 Planologisch kader streekplan

In het streekplan wordt voor het landelijk gebied een indeling gemaakt in de Groene en de Agrarische Hoofdstructuur (GHS en AHS). De GHS en AHS zijn beide onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur, GHS-landbouw, AHS-landschap en AHS-landbouw. Deze indeling is nader onderverdeeld in subzones. De mogelijkheden voor duurzame (project)locaties verschillen per subzone.

In de onderstaande tabel is aangegeven in welke subzones onder voorwaarden mogelijkheden voor duurzame (project)locaties aanwezig zijn.

Hoofdzone	Subzone	Onder voorwaarden mogelijkheden voor:	
		Duurzame locaties	Duurzame projectlocaties
GHS-Natuur	Natuurparels	Nee	Nee
	Overig bos- en natuurgebied	Nee	Nee
	Ecologische verbindingzones	Nee	Nee
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: weidevogels	Ja	Nee
	Leefgebied kwetsbare soorten: overig	Nee	Nee
	Leefgebied struweelvogels	Ja	Nee
	Natuurontwikkelingsgebied	Nee	Nee
AHS -Landschap	Leefgebied dassen: gelegen in RNLE	Ja	Nee
	Leefgebied dassen: niet gelegen in RNLE	Ja	Ja
	Waterpotentiegebied	Ja	Nee
	RNLE-Landschapsdeel	Ja	Nee
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdichtingsgebieden	Ja	Ja
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Glasboomteeltgebied	Ja	Ja
	AHS-overig	Ja	Ja

Het streekplanbeleid is gericht op zuinig ruimtegebruik. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende (agrarische) bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

In Noord-Brabant hebben veel intensieve veehouderijbedrijven meerdere locaties. Het samenvoegen van locaties op een duurzame locatie is een optie die past binnen zuinig ruimtegebruik. Nieuwe bouwblokken op duurzame projectlocaties zijn dus alleen mogelijk als er geen reële mogelijkheden aanwezig zijn om gebruik te maken van vrijkomende bouwblokken of locaties waar het bedrijf kan samenvoegen.

Het streekplan maakt ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw onderscheid in: nieuwvestiging, omschakeling en uitbreiding van het bouwblok. Daarnaast zijn er nog de begrippen: hervestiging en samenvoegen locaties.

Hieronder zijn deze begrippen omschreven.

- *Nieuwvestiging*
De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.²
- *Omschakeling*
Het omzetten van een bouwblok van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm of het omzetten van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok.³ Omschakeling wordt dus niet beschouwd als nieuwvestiging. Omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok naar een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij is conform het streekplan overigens alleen mogelijk in de AHS-Landbouw; in de GHS en in de AHS-Landschap moet een duurzame locatie altijd een bestaand agrarisch bouwblok betreffen
- *Uitbreiding bouwblok*
Het vergroten van een bestaand (vigerend) agrarisch bouwblok ten behoeve van de continuering van de huidige agrarische bedrijfsvorm.
- *Hervestiging*
Het overnemen van een (vigerend) agrarisch bouwblok door een agrariër die elders een (vigerend) agrarisch bouwblok verlaat. Hervestiging komt dus neer op het verplaatsen van een activiteit van het ene agrarische bouwblok naar het andere agrarische bouwblok. Planologisch verandert op de locatie waar de activiteit naartoe wordt verplaatst niets, tenzij sprake is van een andere agrarische bedrijfsvorm. In dat geval is er sprake van hervestiging in combinatie met omschakeling. Ook vanuit milieu-oogpunt behoeft er niets te veranderen (de milieuvergunning is gekoppeld aan de locatie), tenzij sprake is van een verandering in aard of aantal van de te houden dieren.
- *Samenvoegen locaties*
Het samenvoegen van één of meerdere locaties op een reeds bestaande locatie. Dit zal vrijwel altijd leiden tot uitbreiding van het bouwblok.
Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij is:
 - geen nieuwvestiging; een duurzame locatie betreft per definitie een bestaande locatie;
 - hervestiging kan;
 - omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-Landbouw);
 - uitbreiding bouwblok kan tot maximaal 2,5 hectare.

² Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van nieuwvestiging als de nieuwvestigingslocatie niet is voorzien van een agrarisch bouwblok en is er dus ook sprake van nieuwvestiging als er op de nieuwvestigingslocatie al wel een niet-agrarisch bouwblok aanwezig is. Conform de streekplantekst valt echter de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok onder "omschakeling" en niet onder "nieuwvestiging". Voor deze laatste interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

³ Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van omschakeling bij het overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm. Conform de streekplantekst wordt echter ook de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok als "omschakeling" beschouwd. Voor deze laatste, bredere, interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij is:

- nieuwvestiging kan;
- hervestiging kan;
- omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-landbouw);
- uitbreiding bouwblok kan : er is geen maximale maatvoering opgenomen; de totale omvang van een projectlocatie bedraagt ca. 10 ha.

Mestbewerking

Conform het streekplan is in bijzondere gevallen vestiging van een mestbewerkingsinstallatie mogelijk op een duurzame (project)locatie voor de intensieve veehouderij. Het “bijzondere” betekent dat deze locaties pas als stap 3 aan de orde kunnen komen als het zogenoemde “stapenplan mestlocaties” conform het streekplan (pag 127) is doorlopen. Dat wil zeggen dat eerst locaties moeten worden gezocht die voldoen aan stap 1: bedrijventerrein, veeverdichtingsgebied, vestigingsgebied glastuinbouw, terreinen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties of stortplaatsen. Als dit aantoonbaar niet tot resultaten leidt, komen locaties aan bod die voldoen aan stap 2: bouwblokken gelegen in een landbouwontwikkelingsgebied. Als ook dit niet tot resultaten leidt komen locaties aan bod die voldoen aan stap 3. In de praktijk betekent dit dat in stap 3 alleen nog duurzame locaties aan de orde zijn, omdat duurzame projectlocaties altijd gelegen zijn in een landbouwontwikkelingsgebied (stap 2).

De capaciteit van een mestbewerkingsinstallatie op een duurzame locatie of op een duurzame projectlocatie mag niet meer bedragen dan 25.000 ton per jaar.

4.3 Revitalisering Landelijk Gebied

Het reconstructieplan cq het gebiedsplan zal een ruimtelijk kader bieden. In het reconstructieplan cq gebiedsplan zal, middels de integrale zonering, worden aangegeven in welke gebieden duurzame locaties en duurzame projectlocaties mogelijk zijn. Dit zal veelal een nadere afweging en inkadering zijn van de uitgangspunten uit het RO-, milieu-, natuur-, landschaps- en waterbeleid.

In de terminologie van de Revitalisering Landelijk Gebied zullen duurzame locaties voor de intensieve veehouderij uitsluitend te vinden zijn binnen de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en niet in de extensiveringsgebieden. In verwevingsgebieden kunnen de bestaande agrarische locaties duurzame locaties zijn, mits de omgevingskwaliteiten in brede zin (natuur, landschap, water, milieu, e.d.) dat toelaten. De insteek in verwevingsgebieden met betrekking tot duurzame locaties betreft al met al een “ja mits”- en tegelijkertijd een maatwerk-benadering. In paragraaf 6 van deze handleiding wordt deze benadering nader gepreciseerd door de randvoorwaarden te benoemen die vanuit de verschillende omgevingsaspecten aan duurzame locaties worden gesteld.

Duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij zullen uitsluitend in landbouwontwikkelingsgebieden te vinden zijn. Gezien de omvang van een duurzame projectlocatie (circa 10 hectaren) en de mogelijkheid hier nieuwe intensieve veehouderijen te vestigen, dient een dergelijke locatie of het gebied waarbinnen een dergelijke locatie ligt als een landbouwontwikkelingsgebied conform de Reconstructiewet te worden betiteld.

5 Beoordelingskader

5.1 Omvang bedrijf

Een bedrijf zal een bepaalde omvang moeten hebben om economisch duurzaam te zijn.

Ontwikkeling naar een bedrijf van de toekomst (bedrijf met een omvang van wat over 10-15 jaar als perspectiefrijke omvang noodzakelijk wordt geacht) dient mogelijk te zijn om te kunnen spreken van een duurzame (project)locatie.

Voor het bepalen of de locatie voldoende duurzaam is voor een dergelijke ontwikkeling is het van belang om te weten wat een dergelijke ontwikkeling betekent ten aanzien van de impact op het milieu (met name stank en ammoniak) en op de ruimte (omgevingskwaliteiten in brede zin).

Ontwikkeling naar bedrijf van de toekomst kan als minimumvariant worden gezien waaraan een duurzame (project)locatie zal moeten voldoen. Welke omvang en bijbehorende impact op milieu en ruimte hieraan is verbonden, is sterk afhankelijk van ontwikkelingen in markt en maatschappij, de bedrijfsspecifieke situatie en strategie van de ondernemer. Zo is bijvoorbeeld de noodzakelijke omvang en bijbehorende impact voor een zeugenbedrijf van een andere orde dan die voor een vleesvarkensbedrijf. Het is dan ook niet doenlijk om algemene normen vast te stellen voor de omvang en impact van bedrijven.

Om een beeld te krijgen van de omvang van het bouwblok in relatie tot het aantal gehouden dieren is als voorbeeld een toekomstgericht gesloten varkensbedrijf van 350 zeugen met 2100 vleesvarkens (en bijbehorende biggen) genomen. De omvang van het totale bouwblok (inclusief erfbeplanting, aan- en afvoerwegen, mestopslag, voersilo's, woonhuis e.d.) bedraagt op basis van de huidige praktijk dan ongeveer 1,75 ha. Door efficiënt te bouwen kan dit echter omlaag worden gebracht tot ongeveer 1,25 ha. Op een bouwblok van 2,5 ha kunnen bij een efficiënte indeling zelfs 3 tot 4 keer zoveel dieren (dus 1050 - 1400 zeugen met 6300 - 8400 vleesvarkens) worden gehouden.

Vigerende bouwblokken voor intensieve veehouderijen die nu al groter zijn dan 2,5 hectaren (en ingevuld met bedrijfsbebouwing) kunnen niet verkleind worden, onder andere in verband met planschade-aspecten. In zo'n geval wordt de huidige situatie erkend en vastgelegd/bevoren en kan er dus sprake zijn van een duurzame locatie, bijvoorbeeld in een verwevingsgebied, met een bouwblok groter dan 2,5 ha.

5.2 Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie

Hergebruik boven nieuwvestiging

Centraal uitgangspunt van het streekplan is zuinig ruimtegebruik, waarbij is aangegeven dat het agrarisch hergebruik van bestaande bouwblokken centraal staat boven het toestaan van nieuwe bouwblokken. Dat betekent dat duurzame projectlocaties (met mogelijkheden voor nieuwvestiging!) alleen aan de orde zijn als, uit onafhankelijk onderzoek, blijkt dat er binnen het desbetreffende reconstructiegebied geen alternatieve bestaande locaties beschikbaar zijn. Bij het bepalen van deze mogelijkheden speelt het tijds- of kostenaspect in eerste instantie geen doorslaggevende rol. Uit het (onafhankelijk) onderzoek moet voldoende moeten blijken welke inspanningen zijn verricht bij het zoeken naar vrijgekomen of vrijkomende locaties en moet per onderzochte locatie kunnen worden gemotiveerd waarom een bepaalde locatie wel of niet geschikt is voor de vestiging van het bedrijf.

Wijze van beoordeling

Binnen de aanduiding duurzame (project)locaties is een gradatie in ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk. Ook is de benodigde ontwikkelingsruimte sterk afhankelijk van het type bedrijf en de strategie van de ondernemer. Zo zullen niet alle duurzame locaties geschikt zijn voor bouwblokken van 2,5 ha, maar kunnen desondanks nog voldoende ontwikkelingsruimte hebben (zeker als efficiënt wordt gebouwd binnen het bouwblok en allerlei emissiereducerende maatregelen worden getroffen) voor een duurzame economische ontwikkeling voor de komende 10 tot 15 jaar. Kortom, een locatie voor intensieve veehouderij kan in bepaalde gevallen ook bij een kleinere oppervlakte dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Ook binnen duurzame projectlocaties is een verscheidenheid aan ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk en is maatwerk, afgestemd op de specifieke lokale omstandigheden en de strategie van de betrokken ondernemer(s), noodzakelijk.

Deze constatering maakt dat het vooraf concreet bestempelen van bestaande locaties als duurzame locaties, evenals het op voorhand concreet begrenzen en bestempelen van duurzame projectlocaties niet goed mogelijk is. Vanuit het oogpunt van speculatie en eventuele prijsopdriving lijkt het op voorhand aanduiden van locaties ook niet wenselijk.

Het begrip duurzame (project)locatie moet daarom veeleer als een bepaalde manier van toetsen van concrete initiatieven worden gezien. In paragraaf 4.2. is al aangegeven in welke (sub)zones van het streekplan geen respectievelijk (onder voorwaarden) wel mogelijkheden bestaan voor duurzame locaties en/of duurzame projectlocaties. Voor zover de streekplanzonering duurzame (project)locaties mogelijk maakt is in hoofdstuk 6 respectievelijk 7 middels een beoordelingstabel voor duurzame locaties respectievelijk duurzame projectlocaties aangegeven met welke randvoorwaarden rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling van dergelijke locaties. Deze randvoorwaarden zijn afkomstig uit het rijks- en provinciaal beleid en zijn nader uitgewerkt ten behoeve van het kunnen maken van een beoordeling van duurzame (project)locaties. De beoordeling is alleen gericht op de effecten van(uit) het agrarisch bouwblok.

Voor een beoordeling of sprake is van een duurzame (project)locatie dient in eerste instantie door de initiatiefnemer zelf te worden aangegeven op welke wijze met de thema's in de beoordelingstabel rekening is gehouden. Dit kan worden gezien als een integrale omgevingstoets. Zeker bij duurzame projectlocaties zal gezien de te verwachten omvang van de hier nieuw te vestigen bedrijven waarschijnlijk ook een MER(beoordelings)plicht gelden. De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor een benodigde herziening van het bestemmingsplan, wijzigingsplan of zelfstandige projectprocedure (Artikel 19-1, WRO).

Voor een aantal thema's geldt dat als een locatie hier negatief op scoort er geen sprake kan zijn van een duurzame (project)locatie. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van ligging binnen 250 meter van een voor verzuring zeer kwetsbaar bos- en natuurgebied volgens de definitie in het Streekplan en de PUN (verplicht extensiveringsgebied!). Voor de meeste thema's geldt echter dat ontwikkeling er mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden (gericht op instandhouden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden) of dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een gebied in de GHS-landbouw met zeer hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame (project)locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt is maatwerk per gebied en zal moeten blijken uit een degelijke ruimtelijke onderbouwing, waarin aandacht moet worden besteed aan minimaal alle genoemde aspecten uit de beoordelingstabel. Hierbij is het van belang om RO- en milieu-aspecten in onderlinge samenhang en in het licht van de

komende RLG-zonering te bezien. Wanneer op grond van milieu-aspecten, dan wel de komende RLG-zonering, twijfels over de duurzaamheid van een locatie bestaan, kan dit reeds een argument zijn om ook in het kader van de RO de locatie niet als duurzaam te bestemmen.

Het is aan de commissie AAB (Advies Agrarische Bouwaanvragen) om concrete initiatieven te beoordelen ten aanzien van een duurzame economische omvang. Volwaardigheid en voldoende continuïteit zijn hierbij belangrijke toetsingsaspecten. Deze taak heeft de commissie AAB reeds nu.

5.3 Procedure

Deze handleiding is een nadere verduidelijking van het Streekplan. Bij de toepassing hiervan zijn dan ook de gebruikelijke RO-procedures van kracht. Dat betekent dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het toepassen van de handleiding. De provincie zal bij het beoordelen van gemeentelijke bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of artikel 19-aanvragen beoordelen of gemeenten voldoende rekening met deze handleiding hebben gehouden. Gedeputeerde Staten zien geen noodzaak om duurzame locaties in bestemmingsplannen buitengebied concreet aan te wijzen. Zij raden dit zelfs af. Iedere voorgenomen ontwikkeling op een bepaalde locatie zal immers telkens opnieuw moeten worden beoordeeld of zij voldoet aan de in deze handleiding geformuleerde uitgangspunten. Duurzame projectlocaties kunnen eventueel wel concreet worden aangewezen. Hiervoor geldt immers een ander planologisch beleid. Ook hier geldt echter dat iedere nieuwe ontwikkeling telkens opnieuw zal moeten worden beoordeeld.

6 Beoordelingstabel duurzame locaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame locaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

6.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: subcategorie weidevogels	De handhaving van rust, openheid, hoge waterpeilen en stabiliteit in de inrichting en het beheer van het gebied dienen gewaarborgd te zijn (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op weidevogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De ligging van het bouwblok. De effecten van uitbreiding of omschakeling zijn bij ligging midden in het leefgebied weidevogels veelal groter dan bij de ligging aan de rand van het leefgebied. - De richting van uitbreiding. Uitbreiding dient zo veel mogelijk niet plaats te vinden in de richting van de kern van het leefgebied weidevogels.
GHS- Landbouw	Leefgebied Struweelvogels	De handhaving van een besloten of halfopen landschapsstructuur met een kleinschalige percelering, houtwallen, ruige perceelsranden en slootkanten, overhoekjes, solitaire bomen, dijken en onverharde wegen en paden dient gewaarborgd te zijn (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op struweelvogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren of andere waardevolle elementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en andere waardevolle elementen te gaan. - Bij uitbreiding dient een ruime verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op dassen beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • De locatie mag geen burcht en geen specifieke fouragegebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime, verplichte, functionele groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
	Waterpotentie-gebied	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de kwelotentie. In de praktijk zal de invloed van de uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven op de kwelotentie gering zijn. Indien sprake is van een structurele ingreep in de waterhuishouding, welke tot gevolg heeft dat de kwelotentie onomkeerbaar verminderd, is een duurzame locatie niet toegestaan.
	RNLE-landschapsdeel	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen de desbetreffende RNLE dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en waardevolle landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en waardevolle landschapselementen te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime verplichte functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-landbouw	Zoekgebied veevoerdichtings-gebieden	Geen specifieke randvoorwaarden voor duurzame locaties	
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame locaties zijn.
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glasboomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoorwaarden voor duurzame locaties	

6.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per subzone uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische water- en bodemhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een locatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stankgevoelige objecten	In kernrandzones zijn duurzame locaties niet mogelijk (streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voornamelijk een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kommen vanuit stank-oogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame locaties mogelijk zijn.
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderverwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie moet op basis van de wet- en regelgeving (zowel huidig als toekomstig) worden gedacht aan de volgende te hanteren afstanden tot de verschillende categorieën (indeling in categorieën conform de nieuwe stankwetgeving): • Afstand tot cat. 1 > 400 respectievelijk 600 meter • Afstand tot cat. 2 > 300 respectievelijk 450 meter • Afstand tot cat. 3 > 200 respectievelijk 300 meter • Afstand tot cat. 4 > 150 respectievelijk 200 meter • Afstand tot cat. 5 > 50 meter Bovengenoemde afstanden zijn indicaties (afgerond op 50 meter) op basis van een bedrijf van 2500 respectievelijk 5000 mestvarkenen-eenheden (mve). De te hanteren afstand is afhankelijk van de omvang van het bedrijf en het type stalsysteem. De afstanden zijn dan ook puur indicatief.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. (Streekplan).	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter, nader aan te wijzen als extensiveringsgebied, rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. <i>Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare bos- en natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemis-sieplafond, welke voortkomt uit de Wav. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden aan deze nieuwe wet en zal ook de beoordeling van duurzame locaties voor de intensieve veehoude-rij vanuit het beoordelingsaspect “verzuring” nog kunnen veranderen. <i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door omschakeling of uitbreiding van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te bescher-men Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzake-lijk kan zijn. Indien omschakeling of uitbreiding significante gevolgen voor het gebied heeft, en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet- en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van deze richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenomen initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor Vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelsoorten. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te wor-den beoordeeld of mogelijke andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		MER / IPPC Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingstoets vanuit de MER of IPPC. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingstoets blijkt dat omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Deze omgevingstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuuring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingstoets vanuit de MER of IPPC van toepassing is.
Ecologische verbindingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van het bouwvlak de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstig te realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbinding dient voorop te staan. De uitbreiding van het bouwvlak dient in principe gepaard te gaan met de inrichting van een aangrenzende ecologische verbindingszone.
Cultuur-historisch waardevolle gebieden	In de historisch land-schappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (land-schaps)waarden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat uitbreidingen van bestaande bedrijven de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantasten. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. De mogelijkheid om aan de genoemde randvoorwaarde te voldoen verschilt per type gebied. Zo zal bijvoorbeeld in jonge heide-ontginningen eerder aan deze randvoorwaarde kunnen worden voldaan dan in bijvoorbeeld oude cultuurlandschappen.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkleigebieden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: • uitbreiding van het bouwvlak leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties; • de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar; • er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing (concentraties).

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde, zoals deze is weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij uitbreiding van het bouwvlak geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardeval terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overboud.
	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen die- nen behouden te blijven (Streekplan, Aard- kundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydro- logisch Streefbeeld)	In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de GHS of in de AHS-landschap zijn duurzame locaties in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat dit geen fysieke aantasting (van reliëf en bodemopbouw) en visuele aantasting (zichtbaarheid en herkenbaarheid van deze gebieden in het landschap) met zich meebrengt, alsmede geen verstoring van landschappelijke samenhangen (bijv. overgangen van hoog naar laag of overgangen tussen en binnen landschapstypen) veroorzaakt. Hierbij zal altijd een goede hoogwaardige inpassing vereist zijn. In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de AHS-landbouw zijn duurzame locaties mogelijk, mits wordt gezorgd voor een goede hoogwaardige inpassing en de zichtbaarheid van het aanwezige reliëf niet vermindert. Dit is met name het geval in het grate en gevarieerde gebied van de Maasterrassen in Noordoost-Brabant. Onder een hoogwaardige inpassing verstaan we een inpassing waarbij geen schade wordt veroorzaakt aan de fysieke en visuele aspecten van deze gebieden en hun samenhang met het omliggende landschap, maar deze juist worden geaccentueerd. Ook in de gebieden aangrenzend aan de aardkundig waardevolle gebieden dient rekening te worden gehouden met de effecten van duurzame locaties op de zichtbaarheid van en de landschappelijke samenhang met de aanwezige aardkundige waarden.
Grondwater- beschermings- gebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame locaties zijn mogelijk in de 25-jaars(beschermings)zone van kwetsbare en in het gebied tussen de 25- en 100-jaars-zonegrens van de zeer kwetsbare grondwaterwinningen, mits bij de uitbreiding van agrarische bedrijfsgebouwen en voorzieningen er aanvullende beschermende maatregelen (conform de provinciale milieuverordening) worden getroffen om te voorkomen dat de risico's voor de kwaliteit van het grondwater toenemen. Een en ander moet blijken uit een watertoets, waarbij het waterwinbedrijf wordt betrokken. Duurzame locaties zijn alleen mogelijk in de 25-jaarszone rond zeer kwetsbare grondwaterwinningen voor zover er geen sprake is van "oprichten" van vormen van intensieve veehouderij als omschreven in de PMV. Omschakeling van bijvoorbeeld een akkerbouwbedrijf naar een intensieve veehouderij wordt als oprichten in de zin van de PMV beschouwd! Het verdient verder aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Regionale waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch streefbeeld)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt. De zoekgebieden regionale waterberging houden geen beperking in voor de in het buitengebied gebruikelijke bebouwing. De definitieve aanwijzing van de regionale waterbergingsgebieden vindt plaats in één of meer uitwerkingsplannen "regionale waterberging". De aangewezen waterbergingsgebieden worden voorzien van een op de waterberging afgestemd planologisch regime. Toidat deze uitwerkingsplannen zijn vastgesteld zijn duurzame locaties mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt.
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. De zoekgebieden rivierverruiming houden geen beperking in voor de in het buitengebied aanwezige bebouwing. Bestaande rechten worden gerespecteerd. Aan uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen zal over het algemeen medewerking kunnen worden verleend. Omschakeling naar een intensieve veehouderij is niet wenselijk vanuit de gedachte om in deze zoekgebieden (grootschalige) kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan; nieuwe intensieve veehouderijen zijn dan ook in beginsel niet toegestaan. De overstromingsfrequentie van de uiteindelijk aan te wijzen gebieden is naar verwachting relatief gering, maar de impact hiervan kan behoorlijk groot zijn. Bij definitieve aanwijzing/begrenzing van deze gebieden zal hierover meer duidelijkheid bestaan. Dan zullen ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden nader worden vastgelegd. Wanneer een gebied feitelijk geschikt gemaakt wordt voor inzet ten behoeve van rivierverruiming zullen passende maatregelen voor de hierbinnen gelegen bedrijven genomen moeten worden.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. Alleen ten aanzien van nieuwe grootschalige kapitaalintensieve functies gelden restricties. Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied", binnen welke gebieden maatregelen gericht op het behoud en de versterking van de hydrologische "bufferwerking", zoals het dicht en verondiepen van waterlopen, waterconservering en het verhogen van het grondwaterpeil, gewenst zijn. Bij de inrichting van een duurzame locatie dient rekening te worden gehouden met deze specifieke waterdoelen en daarvoor benodigde maatregelen.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet)	Duurzame locaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame locaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn wel mogelijk.
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervuult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame locaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden gezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezone-
ring en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructie-zone- ring	Duurzame locatie moet passen binnen doelstel- lingen reconstructiezone- ring	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden getoetst of de locatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat duurzame locaties gelegen zijn binnen de zones “ver- wevingsgebied” en “landbouwontwikkelingsgebied” (zie verder par. 4.3. van deze handleiding). Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het streekplanbeleid vereisen dan ook een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruim- telijke ontwikkelin- gen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame locaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige geplande en vastgestelde ontwikkeling van andere func- ties. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame locatie.

7 Beoordelingstabel duurzame projectlocaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame projectlocaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

7.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen, niet zijnde RNLE	De handhaving van bestaansvoorwaarden van de das dient gewaarborgd te zijn. Dit betekent dat burchten met rust worden gelaten, de dassen kunnen fourageren en er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeide slootkanalen, vochtige graslanden en dergelijke aanwezig zijn (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe mogelijk, mits wordt aangetoond dat geen afbreuk wordt gedaan aan de genoemde randvoorwaarden en mits de locatie noodzakelijk is voor de opvang van te verplaatsen intensieve veehouderijen in het kader van het project "Revitalisering Landelijk Gebied". Realisatie van een projectvestiging in een dassenleefgebied kan gezien de omvang en uitstraling een behoorlijk effect hebben op de leefomstandigheden voor de das. Bij eventuele realisatie dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. - Bij nieuwvestiging en uitbreiding dient een ruime, verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdihtings-gebieden	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame projectlocaties zijn.

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouwbedrijven niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende (glas)boomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	

7.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per gebiedscategorie uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuur-historische water- en bodemhuishoudkunde of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een projectlocatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stank	In kernrandzones zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (Streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale planologische voorschriften een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplanen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kom men vanuit stankoogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame projectlocaties mogelijk zijn (duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden).
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van stank van de op de projectlocatie aanwezige bedrijven (3-5) kan worden uitgegaan van de indicatie-afstanden zoals vermeld onder duurzame locaties (paragraaf 6.2).
Voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. (streekplan). De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor ammoniak (Wet ammoniak en veehouderij, MER, IPPC, Natuur-beschermingswet-gebieden, Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden)	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. Wet ammoniak en veehouderij (Wav) Binnen 250 meter van de kwetsbare natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemissieplan, welke voortkomt uit de Wav. Nieuwvestiging en daarmee duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplanen aangepast worden en zal ook de beoordeling van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect "verzuring" nog kunnen veranderen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		<i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) significante gevolgen voor het gebied heeft en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en is een duurzame projectlocatie dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van de richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenoemd initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelwaarden. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijk andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden. <i>MER / IPPC</i> Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van nieuwvestiging of omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Bij duurzame projectlocaties zal altijd sprake zijn van zo'n omgevingsstoets. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat nieuwvestiging, omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame projectlocaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit MER of IPPC van toepassing is.
Ecologische verbindingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de nieuwvestiging cq uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstige te realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbindingszone dient voorop te staan. Als een duurzame projectlocatie in de onmiddellijke nabijheid ligt van een ecologische verbindingszone dient de inrichting van de locatie gepaard te gaan met de inrichting van deze (aangrenzende) ecologische verbindingszone.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Landschap	Bij de inrichting van een duurzame projectlocatie dient een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie te worden toegepast.	Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwikkelen van een duurzame projectlocatie is dat daarbij gestreefd wordt naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, in combinatie met een goed functionerende sociaal-economische structuur. De ruimtelijke kwaliteit is af te lezen aan een herkenbare identiteit en een hoge informatie- en belevingswaarde van het landschap. Over het algemeen dient een goede architectonische en landschappelijke inpassing van bedrijven gegarandeerd te zijn; een beeldkwaliteitsplan vormt hierbij een uitstekend hulpmiddel. In paragraaf 8.7.2 van het Koepelplan wordt nader aandacht besteed aan het beleid voor de ontwikkeling en het behoud van de kwaliteit en diversiteit van het landschap. In de onderstaande thema's wordt aangegeven hoe met de specifieke aspecten cultuurhistorie, openheid en archeologische en aardkundige waarden moet worden omgegaan.
Cultuurhistorie	In de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart, zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij realisatie van een projectlocatie de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantast. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. Cultuurhistorische waarden behoeven niet altijd een belemmering te zijn, maar kunnen ook als inspiratiebron dienen bij het localiseren en inrichten van duurzame projectlocaties. In een aantal typen gebieden zal gezien de aard van deze gebieden nieuwvestiging uitgesloten zijn. Nieuwvestiging in gebieden met een historisch-landschappelijk hoge of zeer hoge waarde, die getypeerd zijn als oude ontginningen is uitgesloten. Nieuwvestiging in gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde, die geclassificeerd zijn als jonge heide-ontginningen is in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangeleend dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan. In gebieden die een andere classificatie hebben, zal per gebied moeten worden beoordeeld of nieuwvestiging op voorhand is uitgesloten of dat dit in principe niet mogelijk is, tenzij wordt aangeleend dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkeigebieden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: - Realisatie van de projectlocatie leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties - de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar - Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties)

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde (zie Cultuurhistorische Waardenkaart) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen en nieuwvestiging alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij nieuwvestiging of uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardevol terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologievriendelijk overboud.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen dienen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk in aardkundig waardevolle gebieden, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en nadat onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn, of andere oplossingen waardoor aantasting van de hier aanwezige waarden wordt voorkomen. In het geval van een dergelijke onontkoombaarheid moet verzekerd zijn dat de aantasting van de aardkundige waarden en de daarmee samenhangende natuur- en landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd. Duurzame projectlocaties vallen namelijk onder het nee-tenzij principe uit het Streekplan. In het Streekplan is aangegeven wat moet worden verstaan onder zwaarwegende maatschappelijke belangen, alternatieve locaties of andere oplossingen en compensatie.
Grondwaterbeschermingsgebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk binnen de beschermingszones van grondwaterwinningen. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is conform het streekplan namelijk uitgesloten in alle beschermingszones van kwetsbare (25-jaars zones) en zeer kwetsbare (100- en 25-jaars zones) grondwaterwinningen. Het verdient aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.
Regionale Waterberging	Geschiedheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor regionale waterberging niet verloren gaat. De impact van een projectlocatie op bergings- en afvoercapaciteit kan behoorlijk zijn. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor rivierverruiming niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan). Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied" en "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied".	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk. Dit conform het streekplanbeleid ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige, kapitaalintensieve functies in potentieel natte gebieden, gelegen in de landelijke regio's, zoals aangeduid in het Streekplan. Een uitzondering is mogelijk als alternatieven voor de ontwikkeling van dit soort functies elders in de betreffende landelijke regio ontbreken of de ontwikkeling hiervan duidelijke ruimtelijke voordelen oplevert. Ruimtelijke voordelen zijn bijvoorbeeld het sparen van belangrijke natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische (landschaps)waarden. Wel moet in dat geval op basis van een watertoets worden aangetoond, dat afdoende rekening wordt gehouden met de redelijkerwijs te verwachten opgaven vanuit het waterbeheer. De schaderisico's en het gebruik van ophoogzand moeten hierbij binnen aanvaardbare grenzen blijven.
Watertoets	Voor duurzame projectlocaties is de watertoets verplicht (Streekplan).	Bij de locatiekeuze, de (her)inrichting en het beheer van nieuwe ruimtelijke functies, waaronder duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij, dienen relevante waterhuishoudkundige aspecten (rekening houden met natte gebieden, waterberging, kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, tegen gaan van verdroging) te worden meegenomen. Het is van belang om de desbetreffende waterbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming te betrekken, om in gezamenlijk overleg met de initiatiefnemer te bepalen welke waterhuishoudkundig relevante aspecten aan de orde zijn en hoe daarmee moet worden omgegaan. Het advies van de waterbeheerder weegt zwaar mee in de beoordeling van het plan.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet).	Duurzame projectlocaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame projectlocaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn in principe wel mogelijk.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Meest geschikte gronden voor de grondgebonden landbouw	Agrarisch belang van deze gronden moet worden meegewogen bij aanduiding als duurzame projectlocatie (Streekplan)	GS geven hiervoor geen nadere uitwerking
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame projectlocaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.
Verkeer en vervoer	Eventuele toename van verkeersbewegingen moet passen binnen algemene randvoorwaarden gebied	Mobiliteitseffecten veroorzaakt door een duurzame projectlocatie (toename van relatief zwaar transport) mogen geen negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bij de locatiekeuze dient hiermee rekening te worden gehouden en zonodig dient de infrastructuur daarop te worden afgestemd.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezonering en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezonering	Duurzame projectlocatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden geboeid of de projectlocatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat projectlocaties deel uitmaken van de zone "landbouwontwikkelingsgebied". Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het Streekplan vereisen een streekplandwijkingsprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame projectlocaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige (geplande en vastgestelde) ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame projectlocatie.

Bijlage behorende bij de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij”

Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

Milieu Effect Rapportage (MER)

Voor een aantal diersoorten geldt vanaf een bepaalde omvang van de veestapel een MER-plicht of een MER-beoordelingsplicht bij de aanvraag om een milieuvergunning. Bij een beoordelingsplicht moet de gemeente beoordelen of deze bedrijven een MER moeten laten opstellen. Of dit het geval is hangt af van de omgeving van het bedrijf. Indien hier kwetsbare waarden op het gebied van natuur, landschap, milieu, e.d. voorkomen kan een gemeente besluiten om een MER verplicht te stellen. Tabel 1 geeft de ondergrens voor de beoordelings- en MER-plicht voor verschillende diersoorten (Besluit milieu-effectrapportage 1994).

Tabel 1 ondergrens voor MER-plicht en MER-beoordelingsplicht

Diersoort	MER verplicht vanaf oprichting of uitbreiding met meer dieren dan	MER-beoordelingsplicht bij oprichting of uitbreiding met meer dieren dan
Mesthoenders	85.000	60.000
Hennen	60.000	45.000
Mestvarkens	3.000	2.200
Zeugen	900	350

International Pollution Prevention Control (IPPC)

De IPPC-richtlijn is een Europese richtlijn die verplicht dat bedrijven die uitbreiden boven een bepaalde omvang, de beste beschikbare emissie-beperkende technieken moeten toepassen.

Daarnaast geldt voor deze bedrijven een verplichte omgevingstoets. De richtlijn is van toepassing op pluimveebedrijven vanaf 40.000 dierplaatsen, vleesvarkensbedrijven vanaf 2000 dieren en fokzeugenbedrijven vanaf 750 zeugen.

Bijlage 5.2

Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken van bestaande intensieve veehouderijen

De hieronder geschetste werkwijze sluit nauw aan op de gangbare praktijk die gemeenten hanteren bij het vormgeven van bouwblokken bij (integrale herziening van) bestemmingsplannen buitengebied en de daarbij in de bestemmingsplanvoorschriften op te nemen flexibiliteitsbepalingen (“wijziging”). De stappen zijn schematisch weergegeven in figuur B5.2. Het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming (bouwblok) is pas aan de orde als sprake is van een bestaande, als zodanig functionerende, intensieve veehouderij.

Stap 1

Op basis van de al bestaande bebouwing (bedrijfswoning, bijgebouwen, stallen, machineberging, mestopslag, voedersilo's e.d.) en voorzieningen (tuin, erfverhardingen, kuilvoerplaten, erfbeplanting) wordt een “nauw begreemd bouwblok” vorm gegeven.

Dit betreft in de meeste gevallen een fictief bouwblok. Afgesproken is om dit nauw begrensde bouwblok alleen daadwerkelijk te hanteren:

- in extensiveringsgebieden wanneer het bestemmingsplan betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven voor uitbreiding (zie hiervoor de begripsbepalingen onder § 11.6.1);
- in verwevingsgebieden wanneer het bestemmingsplan betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven (zie hiervoor de begripsbepalingen onder § 11.6.1), en waarbij ook geen sprake is van een duurzame locatie.

Stap 2

In alle andere gevallen wordt een “bouwblok op maat” vorm gegeven. Het bouwblok op maat-principe gaat uit van de normaal binnen een bestemmingsplanperiode te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden, met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggende gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Bij de begrenzing van het bouwblok op maat wordt ook bij het ontbreken van aantoonbaar concrete initiatieven rekening gehouden met een uitbreiding van ca. 15% van het (fictieve) nauw begrensde bouwblok. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan, afhankelijk van de integrale zonering, ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

In de *extensiveringsgebieden* is in de bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 al een bouwblok op maat aan intensieve veehouderijen toegekend; deze bouwblokken blijven in stand, maar kunnen niet meer uitgebreid worden (tenzij een eenmalige uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *extensiveringsgebieden* kan aan intensieve veehouderijen met aantoonbaar concrete initiatieven gelegen in bestemmingsplannen die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 ook een bouwblok op maat worden toegekend. Bij het vormgeven van deze bouwblokken wordt rekening gehouden met een uitbreiding van de bebouwing het bouwblok met circa 15%.

Vergroting van het aldus toegekende bouwblok is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *verwevingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen, mits en voorzover de locatie als duurzaam kan worden aangemerkt, een bouwblok vorm gegeven conform het bouwblok op maat-principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Dit bouwblok op maat kan ten hoogste 2,5 ha. groot zijn. De maximummaat van een duurzame locatie kan ook kleiner zijn, bijvoorbeeld 1,5 of 2 ha. Daardoor kunnen ook bouwblokken kleiner dan 2,5 ha als duurzaam aangemerkt worden. Indien er in de huidige situatie al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha. wordt maatwerk geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik (bouwblok op maat) uitgangspunt is.

Voor de vaststelling van bouwblokken in *verwevingsgebieden* worden voor locaties die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt de bouwrechten gerespecteerd in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 of 2002. Vergroting van het aldus toegekende bouwblok op een niet duurzame locatie is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen een bouwblok toegekend conform het bouwblok op maat principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Stap 3

Een eenmaal toegekend bouwblok op maat kan door middel van een in bestemmingsplannen opgenomen wijzigingsbevoegdheid (wijziging, artikel 11 WRO) vergroot worden. Via de in de voorschriften van het bestemmingsplan op te nemen wijzigingscriteria wordt aangegeven aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om vergroting van het bouwblok mogelijk te maken. Dit betreft ten minste het aanwezig zijn van concrete uitbreidingsplannen en het voldoen aan de relevante wet-en regelgeving (watertoets, milieuregelgeving e.d.). Verder is voor elke toepassing van de wijzigingsbevoegdheid de goedkeuring van GS vereist (tenzij GS bij de goedkeuring van het desbetreffende bestemmingsplan heeft aangegeven dat dit in bepaalde gevallen niet nodig is).

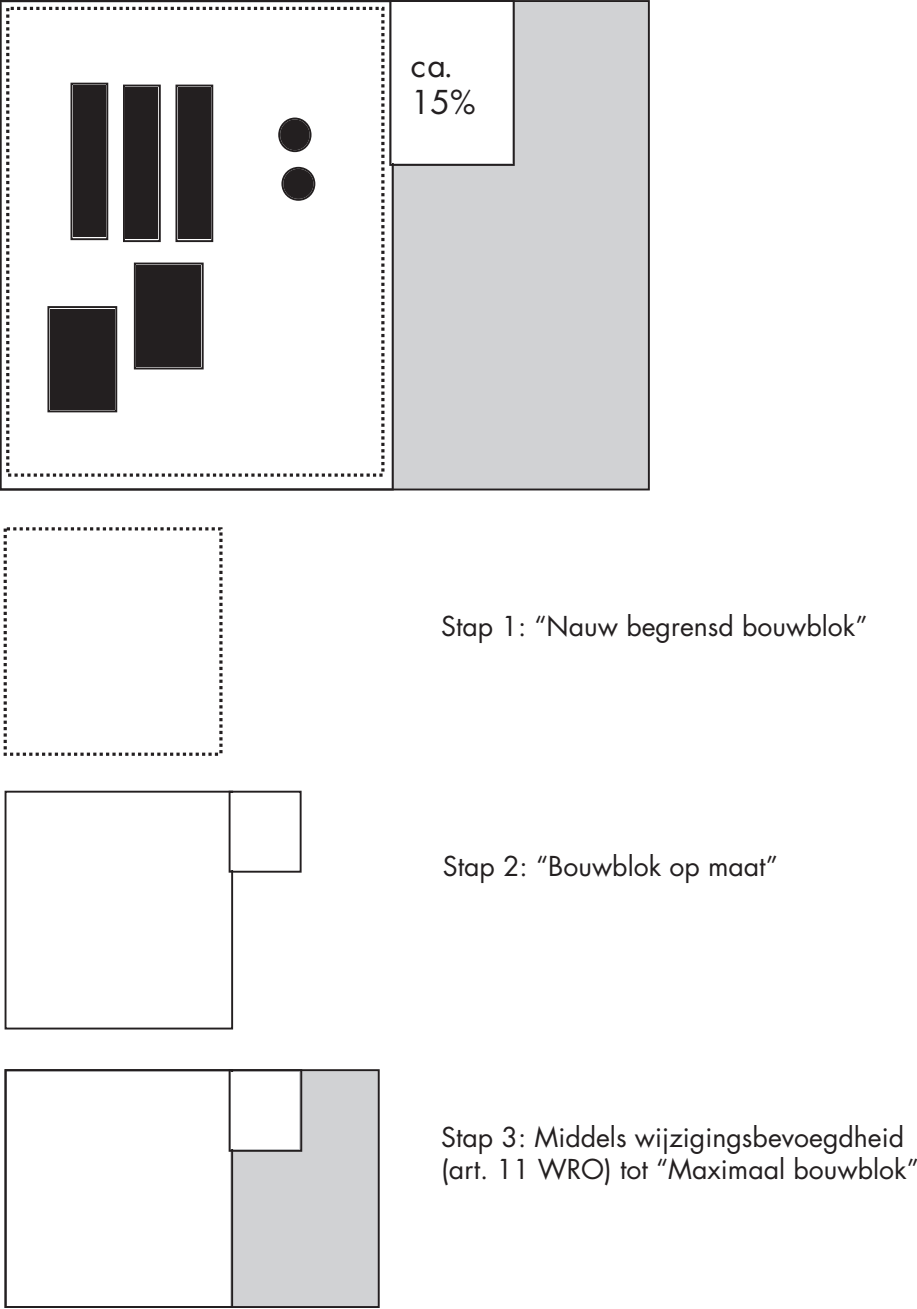
In *verwevingsgebieden* wordt een uitbreiding van het bouwblok via de wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 2,5 ha toegestaan mits voor de desbetreffende intensieve veehouderij voldaan wordt aan het begrip “duurzame locatie” (zie handleiding).

In *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt uitbreiding van het bouwblok toegelaten via de wijzigingsbevoegdheid. In sommige reconstructieplannen wordt ook in landbouwontwikkelingsgebieden een maximum voor de bouwblokomvang bepaald, (“maximaal bouwblok” te bereiken door middel van wijzigingsbevoegdheid).

In *verwevingsgebieden* behoeft een vergroting van het bouwblok tot 1,5 ha middels een wijziging geen goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

In *landbouwontwikkelingsgebieden* kan goedkeuring achterwege blijven bij een vergroting van het bouwblok tot 2,5 ha.

In beide gevallen is dit alleen maar mogelijk als Gedeputeerde Staten dit bij de goedkeuring van die bestemmingsplannen hebben bepaald en mits niet gebleken is van zienswijzen tegen het wijzigingsplan. Gedeputeerde Staten zullen dit in het dictum van het goedkeuringsbesluit omtrent het bestemmingsplan opnemen.

Figuur B5.2 Stappen toekenning en vergroting bouwblokken

Bijlage 6 Toelichting toeristisch recreatieve ontwikkelingskaart

A. Projectlocatiegebied

In dit gebied is een clustering mogelijk van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties, intensieve watersportlocaties, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en openluchtrecreatiegebieden. Dit gebied biedt ruimte voor kwaliteitsverbetering, product vernieuwing en kwaliteitsuitbreiding van de bestaande bedrijven (grootschalig en kleinschalig). In dit gebied is ruimte voor (incidentele) nieuwvestiging van grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en dagrecreatieve voorzieningen en voor nieuwvestiging van kleinschalige bedrijven en voorzieningen (w.o. agrotourisme). Daarnaast is nieuwvestiging en uitbreiding van golfbanen in deze gebieden in principe mogelijk.

De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en - versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit.

Projectlocatiegebieden in De Peel zijn de zuidrand van de Stippelberg, het gebied tussen Helmond en Deurne, Landgoed Gulbergen en het gebied tussen Someren en Keelven.

B. Intensief recreatief gebied

Dit gebied bestaat uit een clustering van intensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen of kan uitgroeien tot een clustering hiervan. Ook watersportlocaties en openluchtrecreatiegebieden kunnen hier deel van uitmaken.

In dit gebied wordt ruimte geboden voor kwaliteitsverbetering, product vernieuwing en kwaliteitsuitbreiding van de bestaande bedrijven (grootschalig en kleinschalig). Tevens is in dit gebied ruimte voor nieuwvestiging van kleinschalige intensieve en extensieve bedrijven zoals een (overdekte) speeltuin, kinderboerderij/dierenpark, museum, ijsbanen en zwemparadijzen. Ook nieuwe agrotouristische ontwikkelingen passen in dit gebied.

De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en - versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit.

Vestiging van nieuwe grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en toeristisch-recreatieve voorzieningen is in dit gebied niet gewenst.

Intensief recreatieve gebieden in De Peel zijn het gebied rond Oostappense Heide en het gebied Witte Bergen / Gezandebaan Heusden.

C. Stedelijk uitloopgebied

Stedelijke uitloopgebieden zijn multifunctionele gebruiksgebieden in de stadsrandzones van de grotere kernen. In deze gebieden is sprake van een gevarieerde ruimtelijke structuur en een eveneens gevarieerd (extensief en intensief) recreatief gebruik van de ruimte. Stedelijke uitloopgebieden kunnen bestaan uit parken, bos- en natuurgebieden, landbouwgebieden, gebieden

met struinnatuur en openluchtrecreatiegebieden.

In deze gebieden kunnen uiteenlopende voorzieningen komen, afgestemd op het karakter en de stedelijke druk van het gebied. Voorbeelden zijn grotere en kleinere concentratiepunten voor dagrecreatie (kinderboerderij, midgetgolf, speeltuin, barbecueplaatsen), horecagelegenheden en slechtweervoorzieningen. Nieuwvestiging van kleinschalige voorzieningen is op bepaalde plaatsen mogelijk ter ondersteuning van het gebied (agrotourisme, theehuis e.d.). In de stedelijke uitloopgebieden kunnen veel verschillende activiteiten een plaats krijgen: wandelen, fietsen, skeeleren, hardlopen, hond uitlaten, tuinieren in volkstuinen, varen, zonnen, picknicken, barbecuen enzovoort. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit. Een stedelijk uitloopgebied is daarmee te beschouwen als een grote tuin voor de stadsbewoner die kan worden gebruikt voor verschillende activiteiten.

Een stedelijk uitloopgebied is geen vestigingsplaats voor nieuwe dagattracties en voorzieningen met hoge bezoekersaantallen. Ook nieuwe grotere verblijfsaccommodaties passen niet in deze gebieden. Nieuwe golfbanen zijn in deze gebieden alleen mogelijk als over deze terreinen openbare fiets- en wandelpaden worden aangelegd (recreatief medegebruik).

Stedelijk uitloopgebied is in De Peel gelegen rond Helmond: omgeving Bakel /Aarle-Rixtel, omgeving Stiphout / Aarle-Rixtel en omgeving Helmond / Vlierden.

D. Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied

Dit is een aantrekkelijk en interessant landelijk gebied vanuit landschap en cultuurhistorie of vanuit de nabijheid van aantrekkelijke natuurgebieden. Belangrijk is dat de samenhang in dit gebied versterkt kan worden. Er is aandacht voor versterking van de omgevingskwaliteiten (landschap).

In recreatief opzicht zijn dit kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve bedrijven, voor het recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en voor verschillende routestructuren. Het gaat daarbij om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknickbanken, informatiepanelen, overstapjes, klaphekjes, knuppelpaden, aanlegplaatsen, vissteigers en kano-uitstapplaatsen. Naast het realiseren van nieuwe voorzieningen is de kwaliteitsverbetering en -versterking van de bestaande voorzieningen mogelijk.

De vestiging van een landschapscamping⁴ past uitstekend in deze gebieden.

De volgende gebieden zijn in De Peel aangeduid als extensief recreatief landelijk gebied: gebied tussen Nuenen - Laarbeek - Helmond, gebied Mierlo - Lierop, omgeving van Mortel en de Peelspiegel. De mogelijkheden in de Peelspiegel zijn reeds beschreven in het Landinrichtingsplan Peelvenen.

E. Overige landelijke gebieden

Dit zijn gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn. Dat wil overigens niet zeggen dat ontwikkelingen in deze gebieden niet mogelijk zijn. Het gaat dan echter in veel gevallen om geïsoleerde kleinschalige maar soms ook grootschalige voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een kampeerter-

⁴ Landschapscampings hebben maximaal zestig kampeerplaatsen met een beperkte dichtheid, op aan de landbouw te onttrekken grond en aansluitend bij bestaande of voormalige (agrarische) bouwblokken. De gemiddelde grootte van een standplaats dient minimaal 300 m² (bruto) te zijn. Bij de inrichting van dergelijke campings moeten de natuur- en landschapswaarden worden verhoogd door een passende, robuuste en duurzame beplanting op en rond het kampeerterrein. De oppervlakte voor de nieuwe natuur dient ten minste drie maal zo groot te zijn als de oppervlakte voor de standplaatsen.

rein of agrotoeristische voorziening. Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en nieuwe kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier evenwel zeker een plaats krijgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de huisverkoop van agrarische producten dichtbij een stad of dorp. Ook de recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn in deze gebieden belangrijke aandachtspunten.

F. Recreatieve poort

Een recreatieve poort vormt de ingang van een natuur- en bosgebied waar de bezoeker de auto kan parkeren en vervolgens te voet, per fiets of per paard het gebied kan gaan verkennen. Bij een poort zijn dan ook startplaatsen van diverse typen routes en bevindt zich een knooppunt van het fietsknooppuntensysteem. Een recreatieve poort is gevestigd op een plaats waar de natuur en/of het landschap een grotere recreatiedruk aan kunnen, terwijl tegelijkertijd de meer kwetsbare delen van het gebied of aangrenzende gebieden worden ontlast van de recreatieve druk. Bij een Poort zijn altijd een horecavoorziening en ruime parkeermogelijkheden en is informatie over het gebied te zien en te verkrijgen (zoals routefolders). De informatievoorziening kan een informatiecentrum van een terreinbeheerder zijn maar kan ook worden gekoppeld aan de horecavoorziening. De horecavoorziening bij een recreatieve poort wordt vanuit particulier initiatief opgezet en moet als een rendabel bedrijf geëxploiteerd kunnen worden.

Hierbij kan gedacht worden aan een restaurant of kleinschalige verblijfsrecreatie.

Andere voorzieningen die er een plaats kunnen krijgen zijn fietsverhuur, een speelbos, een stuk struinnatuur, een dagrecreatieve en verblijfsrecreatieve voorziening. Deze invulling is afhankelijk van het type gebied, de bestaande situatie en de mogelijkheden die het gebied biedt.

Een recreatieve poort onderscheidt zich hiermee duidelijk van de uiteenlopende en talrijk aanwezige startpunten voor wandelen en fietsen in de verschillende natuur- en bosgebieden. Deze startpunten variëren van een punt met ruimte voor slechts een enkele auto en een toegang tot het gebied tot een plek met ruimte voor redelijk wat auto's, bankjes en een informatiepaneel. Deze startpunten krijgen geen aparte aanduiding op de ontwikkelingskaart, maar kunnen bij de gebiedsuitwerking wel specifieke aandacht krijgen.

Bij de gebiedsuitwerking zal blijken dat soms aandacht nodig is voor zonering van natuur- en bosgebieden waar de recreatieve poorten en de startpunten onderdeel van uitmaken. Dit zal gebiedsspecifiek worden uitgewerkt.

Op de volgende plaatsen zijn in De Peel recreatieve poorten voorzien: Stippelberg, Aerlesche visvijver, Geeneindse Heide, Gulbergen, Keelven, Strabrechtse Heide en Griendtsveen.

G. Kwaliteitsversterking bestaande intensieve recreatiebedrijven

Dit zijn bestaande intensieve recreatiebedrijven (verblijfsaccommodaties en dagattracties) die in principe ruimte moeten krijgen voor kwaliteitsverbetering en -versterking en product vernieuwing van het aanbod. Het mogelijk maken van een kwaliteitsverbetering is belangrijk omdat het beter is bedrijfseconomisch gezonde, kwalitatief volwaardige bedrijven te hebben dan bedrijven die "op slot" zitten. Voor sommige bedrijven gaat deze kwaliteitsslag zeker gepaard met de behoefte aan meer ruimte rondom het bedrijf.

Niet alle plannen zullen zonder meer kunnen worden gerealiseerd. Daarvoor zijn de aanwezige landschappelijke waarden omvangrijk en belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied. Bij de planvorming door bedrijven vormt de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf een belangrijk onderdeel (natuurlijke bufferzones, bijdrage aan versterking landschapselementen). Bij plannen van bedrijven waarin belangrijke mate sprake is van permanente bewoning van stacaravans en recreatiewoningen, verdient oplossing van dit vraagstuk aandacht.

Bestaande intensieve recreatiebedrijven die op hun huidige locatie geheel klem zitten en bedrijven die in kwetsbare natuur en landschapsgebieden liggen waarvoor bedrijfsverplaatsing zeer gewenst is, moeten mogelijkheden krijgen voor nieuwvestiging in een projectlocatiegebied of in een intensief recreatiegebied.

Ook de kleinere verblijfsaccommodaties en dagrecreatieve voorzieningen hebben in principe mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering. Ook hierbij geldt dat bij de planvorming de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf een belangrijk onderdeel vormt (natuurlijke bufferzones, bijdrage aan versterking landschapselementen).

Bijlage 7 Toeristisch-recreatieve ontwikkelingstabel

Projectlocatie gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
A. Zuidrand Stippelberg	Recreatief zoekgebied voor intensieve dag- en verblijfsrecreatie.	De ontwikkelingen moeten worden afgestemd op het Recreatief Zoneringsplan Stippelberg.	* Intensieve recreatiemogelijkheden Bakelse Plassen.	* Hotelontwikkeling.
	Opvang recreanten met bestemming Stippelberg.	De Esperloop is zeer kwetsbaar en moet ontzien worden.	* Slechtweer dagrecreatieve voorziening.	* Ontwikkeling van een 27-holes golfbaan.
B. Helmond-Deurne	De kwaliteiten van het gebied, de ligging tussen de steden Helmond en Deurne en de goede bereikbaarheid maakt het gebied heel geschikt voor een toeristisch-recreatieve ontwikkeling:	Ontzien van het Zandbos en de Vlierdense Bossen voor de grootschalige ontwikkelingen.	* Dit gebied biedt perspectief voor de realisering van een golfbaan door de nabije stedelijke omgeving.	* Hippiisch Centrum Deurne: doorgroei Nederlands Hippiische Beroepsopleiding, ontwikkeling hippiisch bedrijventerrein / the-mapark; doorgroei museale ontwikkeling hippiisch erfgoed.
	* Gebiedsthema rondom het paard: combinatie ruitersport en het Hippiisch Centrum Deurne.	Zonering van Zandbos en Vlierdense Bossen is gewenst.	* Ontwikkeling van een goed ruiterterruutestelsel in het Zandbos en de Vlierdense Bossen.	* Berkendonk: vestiging van een verblijfsaccommodatie, watersport- en strandrecreatie, indooractiviteiten.
	* Zoekgebied voor grootschalige dagattractie en nieuwe verblijfsaccommodatie.		* Projecten met een (boven)regionale uitstraling.	* "Kinderlandgoet" (thematisch amusementseducatief kinderpark met een ideële boodschap; 300.000 bezoekers).
			* Versterking van de toeristische recreatieve infrastructuur in het gebied.	* Kwalitatieve uitbreiding Bikkels.
			* Versterking van de natuur- en landschapswaarden.	* Initiatieven voor een golfbaan.
			* Verbeteren bereikbaarheid van het gebied vanuit de steden.	

Projectlocatie gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
C. Landgoed Gulbergen	Landgoed Gulbergen als centrum voor intensieve dagrecreatie voor een stedelijke agglomeratie.	Aandacht voor veilige bereikbaarheid van de nieuwe voorzieningen voor fietsers vanuit omliggende steden/dorpen	* Ontwikkeling van een recreatieve routestructuur met verbindingen naar Refelingse Heide en Molenheide	* Aanleg van een evenemententerrein. * Realisering van een Dierenpark / Wildpark. * Uitbreiding bestaande golfbaan tot 27 holes. * Bosplan Vaarle: aanleg bosgebied als wandel- en fietsgebied.
D. Someren	Bieden van een aantrekkelijk gebied voor de stedelijke recreanten met intensieve recreatiemogelijkheden. Nastreven diversiteit en stimuleren van recreatieve bedrijvigheid.	Ontlasten van de recreatieve druk op de Strabrechtse Heide door een goede inrichting en aanbod van het intensief recreatiegebied. Kwetsbare natuur binnen het intensieve gebied ontzien. Nieuwe voorzieningen met name stimuleren in het zuidelijk deel van het gebied.	* Ontwikkelen Zoneringsplan Strabrechtse Heide gewenst. * Plaats geven waar commercie en recreatie bij elkaar komen: verblijfs- en dagrecreatie, inclusief horeca. * Commercieel informatiecentrum (tentoonstelling en informatie). * Versterking van de routestructuren voor wandelen, fietsen, mountainbike en skaten in combinatie met een landschapsversterking. * Het relatief beperkte aanbod aan verblijfsaccommodaties in de omgeving biedt perspectief voor een nieuwe verblijfsaccommodatie. * Ontwikkelen van een Recreatieve Poort bij Keelven. * Ontwikkelen van een recreatievoorziening met horeca bij het Keelven.	* Uitbreidingsplannen bestaande horeca met hotelaccommodatie. * Ontwikkeling van een hotel bij horecagelegenheid 't Weekend (stankcirkelproblematiek). * Plan voor ontwikkeling van minicamping naar kleinschalige camping. * Ontwikkeling van een golfbaan.

Intensief recreatief gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
E. Gebied rond Oostappense Heide	Gebied geschikt voor intensieve recreatieontwikkelingen. Oostappen is een belangrijke regionale dagrecreatieve voorziening	Goede toegankelijkheid van de Oostappense Heide.	* Recreatieve zonering Oostappen. * Een intensieve dagrecreatieve slechtweervoorziening.	* Uitbreiding verblijfsrecreatie en dagrecreatie Recreatiepark Oostappen. * Uitbreiding motel Nobis. * Uitbouwen restaurant naar hotel. * Oprichten indooraccommodatie (motordome) * Uitbreiden kleinschalig kampen naar kleinschalig recreatiebedrijf (groepsaccommodatie)
F. Witte Bergen / Gezandebaan Heusden	Ontwikkelingsgebied met nadruk op de intensieve dagrecreatie	Relatie met de Peel. Bescherming van het ganzengebied.	Gebied biedt mede perspectief voor een nieuwe groepsaccommodatie.	* Uitbreiding recreatieve 9 holes 'oefenbaan' naar 18 holes 'oefenbaan'. * Uitbreiden kleinschalig kampen naar landschapscamping

Stedelijk uitloopegebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
G. Uirloopegebied Helmond:				
Bakel – Aarle Rixtel	Ontwikkeling van een recreatief uitloopegebied rondom Helmond voor de stedelijke recreant. Dit vermindert de recreatieve druk op de bestaande bos- en natuurgebieden.	Ontwikkelingen afstemmen op het Recreatief Zoneringsplan Stippelberg / Grotelse Bos. Zonering van de uitloopegebieden.	* Het gebied rond de Aerlesche visvijver heeft potentie zich te ontwikkelen voor intensief recreatief gebruik. Ontwikkeling van een Recreatieve Poort sluit hierbij aan. * Recreatief medegebruik van de beekdalen mogelijk maken. * Kleinschalige (agrotouristische) dagrecreatie in de stadsrandzone, gericht op de stadsbewoner. * Een stuk struingebied direct aan de stadsrand. * Aanleg van een speelbos tegen de stadsrand. * Een aantrekkelijk en dicht routenetwerk voor verschillende typen routes in de uitloopegebieden. * Optimaliseren van en oplossen knelpunten in de recreatieve verbindingen vanuit Helmond naar het buitengebied.	
Stiphout – Aarle Rixtel				
Helmond – Vlierden				

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
H. Groene Long	Gebied tussen Nuenen – Laarbeek – Helmond is een natuurlijke groene long tussen Helmond en Eindhoven met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling.	Opvang van stedelijke recreanten in dit gebied, mede ter ontlasting van het gebied langs de Dommel. Voor dit gebied komen tot een recreatieve zonering: ontwikkelen en ontzien.	* Het ontbreekt in dit gebied aan afstappunten. Een horecavoorziening is derhalve gewenst. * Versterking van de routestructuren voor wandelen, fietsen, mountainbiken en skaten in combinatie met een landschapsversterking. * Ontwikkelen van een Recreatieve Poort. * Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie met een accent op kleinschalige extensieve ontwikkelingen, met name in de kernrandzones.	
I. Mierlo	Een aantrekkelijk landelijk gebied met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling.	Aanbieden van aantrekkelijke rotestructuur voor geleiding recreanten, mede ter ontlasting van de Strabrechtse Heide.	* Verbeteren bestaande producten. * Toevoegen hoogwaardige nevenactiviteiten. * Stimuleren nevenactiviteiten. * Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie met een accent op kleinschalige extensieve ontwikkelingen, met name in de kernrandzones.	* Stoeterij De Aardborsthoeve. Uitbreiden huidige horeca en aanbieden van overnachtingsmogelijkheden.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
J. Lierop	Een aantrekkelijk landelijk gebied met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling.	Aanbieden van aantrekkelijke ruststructuur voor geleiding van de ten, mede ter ontlasting van de Strabrechtse Heide. Buiten de gehuchten beperkte mogelijkheden voor kleinschalige voorzieningen.	* Stimulering kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen in de gehuchten, bijvoorbeeld in combinatie met of ter behoud of versterking van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing. * Verbeteren bestaande producten. * Toevoegen hoogwaardige nevenactiviteiten. * Stimuleren nevenactiviteiten	* Kleinschalige ontwikkelingen in het gehucht Boomen (restaurant en overnachtingen). * Kwaliteitsverbetering bestaande groepsaccommodatie.
K. Mortel	Een aantrekkelijk landelijk gebied met recreatief medegebruik en kleinschalige recreatieve ontwikkeling.	Aanbieden van aantrekkelijke ruststructuur voor geleiding van de ten, mede ter ontlasting van de Groteelse Heide.	* Kwaliteitsverbetering bestaande bedrijven. * Stimuleren nevenactiviteiten. * Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie met een accent op kleinschalige extensieve ontwikkelingen, met name in de kernrandzones.	
L. Zone rond Groote Peel (Peelspiegel) en Deurnse Peel	Peelbeleving vanuit kleinschalige recreatie: * in de onmiddellijke nabijheid van de Peel ontwikkelingen een kans geven die een relatie hebben met de Peel	De Peelbeleving zal in een samenhangend product moeten worden ontwikkeld. De ontwikkelingen vinden plaats op "ruik, proef en zichtafstand" van de Peel zonder in de Peel zelf te komen.	* Stimuleren van diverse kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve (agrotouristische) ontwikkelingen passend in de nabijheid en aansluitend op de aanwezigheid van de natuurgebieden. * Vestiging van een landschaps-camping.	Plan voor ontwikkeling van een Peel-Experience. Staatsbosbeheer ontwikkelt een wandelroute vanuit Griendtsveen langs de Peel (Peelbeleving). Afstemming met reconstructie Limburg. Het bezoekerscentrum Mijl op Zeven (Ospel) functioneert als Recreatieve Poort voor de Groote Peel.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
			* Realiseren van een recreatieve verbinding tussen de Grootse Peel en de Deurnse Peel / Mariapeel: onderdeel in de keten "Groene Draad" van Staatsbosbeheer. Investeren in infrastructuur zijn hier noodzakelijk om tot een aantrekkelijke en voor recreanten overbrugbare verbinding te komen. * Kleinschalige recreatieve ontwikkeling van de woningen aan de Soemeersingel. * Soemeersingel als recreatieve verbindingssas. * Versterking routestructuren. * Ontwikkeling van een Veldwegenplan. * Ontwikkelen van bijvoorbeeld een (virtuele) uitkijktoren nabij Griendtsveen. * Parkeervoorziening inrichten buiten het dorp Griendtsveen tussen de weg en het spoor (natuurkwaliteit ontzien). - Afstemmen met reconstructie Limburg. * Aanpassen verkeerssituatie Leegwater en Soemeersingel. * Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie met een accent op kleinschalige extensieve ontwikkelingen, met name in de kernrandzones. * Verkennen van de mogelijkheden en wenselijke ontwikkelingen van bedrijven in de zone en specifiek de Snoertsebaan.	Recreatieve Poort voor de Grootse Peel.

Waterrecreatie	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
Zuid-Willensvaart	Een recreatieve verbindingzone met verschillende knooppunten in zowel stedelijk als landelijk gebied. Versterken van de toervaart en de relatie tussen de aanlegplaatsen en het achterland.	* Openingsstijden- en mogelijkheden van bruggen en sluizen zijn hierbij belangrijk als het centrum van Helmond onderdeel wil uitmaken van de verbindingzone. * Het aanleggen van nieuwe vaste oeververbindingen tussen het traject Beek en Donk en Someren-Eind is niet wenselijk.	* Ontwikkelen van aanlegplaatsen bij Aarle-Rixtel, Helmond, Lierop, Asten en nabij Sluis 13 (Someren). * Koppeling van de aanlegplaatsen met: ∞ fietsroutes en soms ook wandelroutes. ∞ stad en dorp (stedelijke en dorpse gezelligheid). ∞ (eventueel nieuwe) verblijfsaccommodaties. * Recreatieve vormen van kleine waterrecreatie: kanoën, roeien, waterfietsen e.d. Daarnaast ruimte voor het verenigingsroeien.	
Zone bij Eindhovens Kanaal	Tussen Geldrop en Mierlo: extensieve watersportontwikkeling voor de kleine, stille, recreatieve watersport.			
Overig landelijk gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	
De op de kaart niet benoemde plekken in het landelijk gebied.	Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en nieuwe kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier een plaats krijgen. Ook de recreatieve routestructuren en het –netwerk en paden zijn belangrijk.	Versterken van de landschappelijke waarden op en rond de bedrijven moet een belangrijk aandachtspunt zijn.		

Recreatie poort	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
1. Stippelberg	Opvang en geleiding van recreanten voor Stippelberg.	* Ontwikkelingen afstemmen op het Recreatief Zoneringsplan Stippelberg.	* Een koppeling van deze Poort met de bestaande camping lijkt logisch. * Vestiging van een (eenvoudige) horecavoorziening (bijvoorbeeld een pannenkoekenrestaurant).	
2. Aerlesche visvijver	Omgeving biedt potentie voor opvang van intensieve stedelijke recreatiedruk vanuit Helmond.	* Ontwikkelingen afstemmen op het Recreatief Zoneringsplan Stippelberg.		
3. Geeneindse Heide (Gerwenseweg).	Ontlasten kwetsbaar deel rond Kamerven/Wasven. Opvang en geleiding stedelijke recreanten mede ter ontlasting van het gebied langs de Dommel.	* Ontwikkeling afstemmen met de Groene Long. * Nieuwe horeca moet hier kunnen worden ontwikkeld. * Eén Recreatieve Poort Gerwenseweg: aan de kant van Nuenen of Helmond. * Als de poort wordt gesitueerd aan de Gerwenseweg moet rekening worden gehouden met de verkeersveiligheid.		
4. Keelven	Opvang en geleiding van recreanten voor de Strabrechtse Heide vanuit het zuidelijk deel. Ontlasten van het meer kwetsbare noordelijke deel van de Strabrechtse Heide.	* Ontwikkelen van een Recreatief Zoneringsplan voor de Strabrechtse Heide. * Nieuwe horeca moet hier kunnen worden ontwikkeld. * Ontwikkelingen afstemmen met het Projectlocatiegebied.		
5. Griendisveen	Opvang en geleiding van recreanten voor de Peelvenen.		* Ontwikkeling afstemmen met natuurontwikkeling en uitloopgebied vanuit dorp	
6. Bezoekerscentrum Mijl op Zeven (buiten het reconstructiegebied)	Opvang en geleiding van recreanten voor de Groote Peel		Het bezoekerscentrum Mijl op Zeven (Ospel) functioneert als Recreatieve Poort voor de Groote Peel	

Kwaliteitsversterking bestaan- de intensieve recreatiebedrijven	Visie gebied	Randvoorwaarden	Bestaande initiatieven
Alle bedrijven	In principe mogelijkheden voor kwaliteitsontwikkeling, verbetering en uitbreiding mits de plannen vol- doen aan de voorwaarden uit het Streekplan.	* In de lijst en op de kaart zijn alleen bedrijven opgenomen met een recreatie bestemming (kampeerterreinen en bungalowparken). Dat wil niet zeggen dat de overige (kleinschalige) bedrijven geen ontwik- kelingsmogelijkheden hebben. Ook voor deze bedrijven zullen ruim- telijke afwegingen gemaakt moeten worden. Deze (kleinschalige) bedrijven staan echter niet op kaart. * Kwaliteitsversterking bedrijven is maatwerk per bedrijf. * Opstellen plan voor aanpak permanente bewoning. * Versterken van de landschappelijke waarden op en rond de bedrij- ven moet een belangrijk aandachtspunt zijn (bedrijfsnatuurplannen). * Als er direct aantoonbare substantiële natuur- en landschapsdoelen kunnen worden bereikt, moet uitplaatsing van een recreatiebedrijf bespreekbaar zijn. * De provinciale toetsingscommissie toetst een verzoek tot uitbreiding van een recreatiebedrijf in de GHS aan de voorwaarden uit het Streekplan.	Veel bedrijven uit de lijst hebben plannen voor kwaliteitsversterking, variërend van een eerste initiatief tot concrete plannen
Bestaande intensieve recreatiebedrijven			
1. Recreatiepark de Rooye Asch		Handel	
2. Natuuristisch park Elsendorp		Elsendorp	
3. Camping Grotelse Heide		Bakel	
4. Recreatiepark de Kanthoeve		Bakel	
5. Landgoed Nederheide (voorheen camping de Peel)		Milheeze	
6. Bospark de Bikkels		Vlierden	
7. Camping Oostappen		Ommel	
8. Recreatie Kraneven		Ommel	
9. Bospark 't Wolfsvan		Mierlo	
10. Recreatiecentrum Someren		Someren	

Bijlage 8 Gebiedsuitwerkingen

Voor het reconstructieplan De Peel zijn een aantal gebiedsuitwerkingen opgesteld, die aangedragen zijn voor planologische doorwerking. De uitwerkingen waren hiervoor echter nog onvoldoende concreet. Met de Provincie Noord-Brabant is afgesproken dat genoemde gewenste ontwikkelingen in het vervolgtraject kunnen rekenen op een positieve houding van de provincie bij de verdere procedures. In deze bijlage worden de betreffende uitwerkingen weergegeven.

8.1 Agrarisch bedrijventerrein De Fuik

De bedrijventerrein De Fuik is direct gelegen tegen het landbouwontwikkelingsgebied in Elsendorp, ten noorden van de weg tussen Gemert en Elsendorp bij de kruising met de Domptweg. Op het terrein waren in het verleden een pluimveebedrijf, een varkensbedrijf en een champignonkwekerij gevestigd.

Het pluimveebedrijf was een mammoetbedrijf (400.000 kippen), met eigen voederfabriek, eierverwerking en opslagloodsen. Dit bedrijf is diverse keren van eigenaar gewisseld en uiteindelijk opgesplitst in aparte bedrijven: eierproductie, eierverwerking en voederproductie. Na de opsplitting was er geen sprake meer van onderlinge samenwerking.

De champignonkwekerij is failliet gegaan en is gesplitst in een opslagbedrijf en een bedrijf dat voedersilo's en opslagtanks produceert. Het pluimveebedrijf heeft zich aangemeld voor deelname aan de Regeling Beeindiging Veehouderijen II. De ondernemer gaf richting de gemeente aan het bedrijf te willen beeindigen, maar dat de opkoopregeling te weinig middelen genereerde om op een gezonde wijze te kunnen stoppen. De gemeente Gemert-Bakel heeft vervolgens besloten dat de gronden van de ondernemer gekocht worden om vervolgens als industriegrond uit te geven.

Door bovengenoemde omstandigheden hebben zich aan De Fuik bedrijven gevestigd die normaliter in het buitengebied geen plek krijgen, maar die door verschillende omstandigheden op deze locatie zijn neergestreken. Het terrein kampte met een aantal problemen op het gebied van verrommeling en milieutechnische zaken.

Om in het kader van het reconstructieplan De Fuik te revitaliseren is de gedachte ontstaan om De Fuik als agrarische poort tot het landbouwontwikkelingsgebied te laten fungeren.

Dat betekent dat De Fuik verder wordt ontwikkeld tot een bedrijventerrein met relaties naar de bedrijvigheid van de agrarische sector. Daarvoor dient de huidige agrarische bestemming te worden veranderd in een bedrijvenbestemming.

De beleidsdoelstellingen in het begrensde gebied zijn gericht op:

- Het stimuleren van de ketenbenadering in de landbouw;
- Verbeteren van de kwaliteit;
- Versterking van de werkgelegenheid;
- Realisatie van een goede landschappelijke inpassing.

Bij de ontwikkeling van de onderhavige plannen wordt gewerkt vanuit de gedachte de beleidsdoelstellingen (zoals geformuleerd in het reconstructieplan De Peel) te realiseren. Er wordt derhalve gewerkt binnen de kaders van het beleid.

Motivering

Hierna volgt een motivatie voor de gewenste bestemming “bedrijventerrein”:

- Het bedrijfsterrein ligt tegen een landbouwontwikkelingsgebied aan dat doelmatig ingericht gaat worden voor de intensieve veehouderij. Het situeren van een bedrijfsterrein leidt in dit gebied niet tot aantasting van landschappelijke waarden of natuurwaarden.
- Door de geschiedenis van het gebied (mammoetbedrijf IV) en door de aanwezigheid van enkele niet-agrarische bedrijven wordt het gebied ervaren en heeft het de uitstraling van een bedrijventerrein.
- De reconstructiecommissie wil de ketenbenadering in de landbouw stimuleren. Door dit gebied als bedrijventerrein te bestemmen wordt de mogelijkheid aan bedrijven geboden om daar invulling aan te geven.
- Het terrein is verkeerstechnisch goed gelegen aan de Elsendorpsweg, die direct aansluiting geeft op de Middenpeelweg.
- Door de ontwikkeling van dit gebied wordt een kwaliteitsimpuls gegeven waarmee een einde kan worden gemaakt aan de huidige verrommeling van het gebied.

In figuur 1 is de ligging en begrenzing van het gebied De Fuik aangegeven.

Figuur 1 Ligging agrarisch bedrijventerrein De Fuik

8.2 Projectlocatie recreatie Someren-Keelven

Het gebied tussen de kern Someren en het natuurgebied Keelven ten zuiden van de Provincialeweg is bestempeld als projectlocatiegebied recreatie. Gekozen is voor dit gebied omdat het een aantrekkelijke ligging heeft en er reeds een concentratie van toeristisch-recreatieve bedrijven aanwezig is.

Gelegen in de RNLE en in de directe nabijheid van natuurgebied de Strabrechtse Heide dient inpassing van toeristisch-recreatieve activiteiten in dit gebied zorgvuldig te gebeuren.

Uitgangspunten daarbij zijn dat alle nieuwe activiteiten naar aard en omvang passen in dit gebied en dat iedere nieuwe activiteit in dit gebied een bijdrage levert aan een verdere versterking van de aanwezige omgevingskwaliteiten.

Daarbij kan worden voortgebouwd op het aangrenzende natuurontwikkelingsproject “Keelven en omgeving”. Vanaf 1998 is gewerkt aan dit project. Bij de ontwikkeling is uitgegaan van het omvormen van het Keelven tot een natuurlijker geheel en het recreatief aantrekkelijker maken van het gebied ter ontlasting van het naastgelegen natuurmonument “het Beuven”. Na jaren van ontwikkeling heeft de Somerense natuur een metamorfose ondergaan van een monotoon bosgebied naar een aantrekkelijk gevarieerd natuurgebied, waarbij de recreant volledig aan zijn trekken komt.

Belangrijke elementen in het projectlocatiegebied zijn:

- Recreatieve poort
Voor de locatie Provincialeweg 37 wordt momenteel gezocht naar een passende herbestemming. Uitgangspunt daarbij is dat het nieuwe gebruik een poortfunctie moet vervullen voor het projectlocatiegebied recreatie enerzijds en het natuurgebied Keelven anderzijds. De aanwezige gebiedskwaliteiten zullen tot uitdrukking moeten komen in de uiteindelijke invulling. Met de ligging aan de Provincialeweg wordt aan een belangrijke randvoorwaarde voldaan (poortfunctie + goede ontsluiting).
- Restaurant 't Weekend
Deze horecavoorziening heeft de wens geuit haar activiteiten te verbreden via toevoeging van een hotelaccommodatie.
- Natuurtheater De Donck
- Ontwikkeling van een golfbaan
In combinatie met natuurontwikkeling liggen hier duidelijke kansen voor een verdere versterking van de omgevingskwaliteiten van dit gebied.
- Minicamping De Kuilen
Eigenaar heeft het verzoek ingediend om door te groeien tot een volwaardige camping.
- Groepsaccommodatie De Hoof

Op het gebied van natuurontwikkeling liggen de volgende initiatieven voor:

- Ontwikkeling van het beekdal van de Kleine Aa (behoud aardkundige waarden, stimuleren kavelgrensbeplantingen, herstellen poelen, moerasjes en broekbosjes, het open houden van het beekdal door het tegengaan van bebouwing).
- Ontwikkeling van het beekdal van de Peelrijt (waterconservering, verbeteren van de waterkwaliteit, aanleggen landschappelijke beplantingen).

De gemeente Someren zal de verdere invulling van dit gebied in een separate gebiedsvisie nader uitwerken en onderbouwen.

Ontwikkeling golfbaan

Golf is binnen Nederland de snelst groeiende sport. De Nederlandse Golf Federatie (NGF) heeft momenteel 258.000 leden. De verwachtingscijfers richten zich op een groei naar 400.000 leden in het jaar 2010. Momenteel zijn er in Nederland 170 accommodaties. Om de groei naar 400.000 leden in 2010 op te kunnen vangen is een toename van het aantal accommodaties met 100 noodzakelijk.

Voor de opzet van een grootschalig “recreatie” object is een geschikte locatie noodzakelijk die ook binnen de ontwikkelingsvisie van zowel de Gemeente als Provincie Noord-Brabant past. De voorlopige uitwerking van het reconstructieplan voorziet in een dergelijke locatie ten zuiden van de Provincialeweg. Het gebied voorziet in de mogelijkheid om een perfecte routing van een golfbaan te creëren. In het licht van het voorlopige reconstructieplan zullen de toekomstmogelijkheden voor de aanwezige bedrijven bijzonder beperkt zijn. In overleg met betrokken partijen zal onderzoek gedaan moeten worden naar de mogelijkheden van bedrijfsverhuizing / -beëindiging.

De aandachtsgebieden binnen het projectplan

Verbetering waterkwaliteit & -retentie:

In 2001 heeft het Waterschap De Dommel een onderzoeksrapport gelanceerd onder de titel “Duurzaam herstel Strabrechtse Heide en Omgeving, deelproject Peelrijt/Witte Loop Beuven”. Doelstelling van het hieraan ten grondslag liggende onderzoek was om inzicht te krijgen in de meest optimale combinatie van maatregelen waarbij voldaan wordt aan een vermindering van de verdroging van de Strabrechtse Heide, een verbetering van de waterkwaliteit en het zoveel mogelijk vasthouden van water binnen het eigen stroomgebied. Op deze wijze zouden de natuurwaarden van de Strabrechtse Heide worden vergroot en de droogteschade in de Somerense Heide worden verminderd. Een van de belangrijke uitgangspunten is het creëren van bufferzones voor het vasthouden van het water in het eigen stroomgebied (retentie). Daarnaast is van belang dat het water dat overgaat naar de Strabrechtse Heide van een hoog kwaliteitsniveau is.

Voor beide aspecten biedt het Golfproject opties. Enerzijds het creëren van retentiemogelijkheden door een meandering en creëren van uitloopzones van de Peelrijt in de stroomzone (Fase 1) en anderzijds het terugbrengen van één of meerdere van de oorspronkelijke vennen (Fase 1 + 2) waarbij vóór de overgang naar de Strabrechtse Heide op meerdere plaatsen hydrofietfilters kunnen worden gecreëerd.

Habitatseisen:

Bij de ontwikkeling van de golfbaan zal rekening worden gehouden met de bestaande maar ook toekomstige flora en fauna. De voorschriften zoals deze voor het gebied van toepassing zijn, zullen sterk in acht worden genomen. Algemene verwachting is dat de aanleg een bijzonder positieve bijdrage zal leveren aan het aantal soorten wat momenteel in het gebied verblijft. Ook de struweelvogel zal gedijen in het projectgebied.

Hoge natuur- en landschapswaarde & ecologische aanleg:

De projectgroep hecht veel waarde aan een “natuurlijke” golfbaan en ziet deze dan ook als een natuurterrein. Er moet sprake zijn van schitterend onderhouden en ecologisch aangelegde greens in combinatie met een mooi stuk natuurontwikkeling. Golfers en wandelaars moeten zich ook op de baan midden in de natuur wanen. De natuurontwikkeling is dan ook een onderdeel wat een speciale plaats krijgt in het project. In de voorbereidende fase is in overweging genomen om gedeelten van het beoogde gebied terug te brengen in de oorspronkelijke staat van voor de ontginningen. Terug naar het heidegebied. Een landschap waarin de stuifduinen en vennen, met hun natuurlijke bewoners, weer hun plaats vinden. In nauw overleg met de hiervoor aangewezen instanties is het de bedoeling om de beste invulling te vinden voor het projectgebied.

Door de inkapseling van het golfproject middels Fase 2 wordt volgens de projectgroep een optimale landschappelijke inpassing gerealiseerd. Daarnaast wordt in Fase 1 direct één melkveebedrijf (mogelijk zelfs twee bedrijven) gesaneerd en met name in Fase 2 twee ingezet op de

verplaatsing van twee varkensbedrijven. Het is duidelijk dat dit gunstige effecten zal hebben op milieu en natuurontwikkeling.

Meer dan golf alleen

Recreatie & educatie:

Naast de gelegenheid voor golf wordt in het plan ook aandacht besteed aan het totale recreatieve gebeuren. Zo zullen wandelaars, fietsers en natuurgenieters niet vergeten worden. De golfbaan staat primair open voor alle bezoekers. De ligging maakt dat een snelle verbinding mogelijk is met het Keelvengebied en verdere achterland.

Ook zal de 18 holes baan worden omringd en mogelijke zelfs doorkruist worden door een wandelroute (nog niet ingetekend). Dit draagt bij aan het openbare karakter dat het project moet krijgen.

Werkgelegenheid:

Het project zal een impuls geven aan de werkgelegenheid in de regio. Naast medewerkers voor het onderhoud van de baan en omgeving zullen ook mensen nodig zijn voor het horeca- en ontvangstgedeelte. Ook andere horeca-exploitanten zullen de positieve effecten van een dussdanig grootschalig project ondervinden.

Samenwerking:

Het Golfproject wordt in basis zo opgezet dat het als zelfstandig project moet kunnen slagen. Samenwerking met andere partijen c.q. belanghebbenden is iets wat de projectgroep nadrukkelijk niet uit de weg gaat. Met name de doorontwikkeling van Fase 2 maakt dat andere ondernemers in staat worden gesteld de door hun beoogde plannen daadwerkelijk te ontwikkelen. Een voorbeeld hiervan is het alom bekende plan om in Someren meer hotelcapaciteit te realiseren. Ook het uitbreiden van campingcapaciteiten sluit perfect aan bij het Golfbaanproject. Voorop dient te staan dat hierbij ook gezamenlijk de kar wordt getrokken.

Vigerende plannen

Vooruitlopend op de wijzigingen vanuit het reconstructieplan geldt binnen het betreffende gebied momenteel bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Someren 1998. Onderdeel van dit bestemmingsplan is de ontwikkelingsvisie, die voorziet in de mogelijkheden tot recreatieve ontwikkelingen. In het Reconstructieplan De Peel is het gebied weergegeven als projectlocatie recreatie. De bestemming binnen het huidige Streekplan is GHS landbouw. Binnen de GHS is in principe geen aanleg van golfbanen mogelijk.

Eigendomsgegevens

Verreweg het grootste deel van de gronden van Fase 1 is in particulier eigendom (75%). De betreffende eigenaren zijn lid van de projectgroep. Het overige gedeelte van de gronden is in eigendom van de gemeente. Er is aangeboden om de betreffende gronden bij daadwerkelijke planrealisatie te kopen c.q. te ruilen met gronden gelegen in het stroomgebied van de Kleine Aa. De betreffende ruilgronden vallen onder de ecologische hoofdstructuur. De gronden in Fase 2 zijn eigendom van drie particulieren waarbij sprake is van twee varkensbedrijven en één melkveebedrijf.

8.3 Golfbaan Gezandebaan

In de omgeving van de Gezandebaan in Asten doen zich ontwikkelingen / initiatieven / kansen voor die elkaar versterken en bijdragen aan het realiseren van reconstructiedoelen. Deze

ontwikkelingen hebben diverse raakvlakken of overlappen zelfs elkaar. Om deze reden wordt een gebiedsaanpak uitgewerkt, waarbinnen de ontwikkelingen verder uitgewerkt worden. In een deelgebied (Gezandebaan) ligt de nadruk op recreatie. Het gebied is aangeduid als intensief recreatief gebied. Door de recreatieve ontwikkelingen zoveel mogelijk ten noorden en direct langs de Gezandebaan te ontwikkelen is er meer bescherming voor de aanwezige natuurwaarden en ruimte voor de verdere ontwikkeling van natuur ten zuiden van de Gezandebaan.

Aan de ontwikkeling van het recreatief gebied ten noorden van de Gezandebaan kunnen doelstellingen als waterberging, landschapsontwikkeling en EVZ worden gekoppeld. Er wordt een plan uitgewerkt voor een golfbaan ten noorden van de Gezandebaan langs de Eeuwelse Loop. De aanleg van de golfbaan wordt gecombineerd met ruimte voor waterberging en een ecologische verbindingszone langs de Eeuwelse Loop. Tevens vindt in het gebied landschapsontwikkeling plaats, waarbij ruimte is voor natuurcompensatie wat nog gerealiseerd moet worden vanwege ontwikkelingen elders in het gebied.

Uitwerking Deelgebied Gezandebaan

Aan de zuidkant van de Gezandebaan ligt een “pitch & putt”-golfbaan. Deze golfbaan wil doorgroeien naar een 18-holes baan. Een ontwikkeling richting het zuiden is ongewenst vanwege de te beschermen aanwezige natuurwaarden en de nog te realiseren natuurdoelen. Een ontwikkeling vanuit de huidige accommodatie naar de noordzijde van de Gezandebaan is alleen mogelijk indien een stuk bosgebied wordt benut als golfbaan waardoor het daarachter gelegen beekdal met agrarische gronden (zonder natuurwaarden) bereikt kunnen worden. Volgens het Streekplan zijn golfbanen niet mogelijk in de GHS.

Uitwerking

De gewenste ontwikkeling van de golfbaan kan gecombineerd worden met nog te realiseren doelen uit het reconstructieplan. In totaliteit levert het plan voldoende pluspunten op die opwegen tegen het verlies van enkele ha EHS, welke elders (lieft op het terrein van de golfbaan) gecompenseerd zullen worden.

Water

Het beoogde gebied voor de uitbreiding van het golfterrein valt binnen het zoekgebied waterberging langs de Eeuwelse Loop (zie kaart 14 Water). Als gevolg van de aanleg van de golfbaan heeft het Waterschap de mogelijkheid om ongeveer 100.000 m³ waterberging aan te leggen. Daarvoor dient circa 30 ha langs de Eeuwelse Loop deels afgegraven te worden.

Natuur

Er is voor natuur en landschap een duidelijke meerwaarde te halen in een integrale gebiedsopzet, indien de randvoorwaarde gesteld wordt dat een EVZ langs de hele Eeuwelse Loop (zie kaart 15a Natuur) wordt gerealiseerd (op de golfbaan doorlopend, “stepping-stones” tussen Gezandebaan en Groote Peel en tussen golfbaan en Aa-Starkriet eveneens doorlopend). Het stuk buiten de golfbaan wordt aangepakt door de gemeente.

De meerwaarde bestaat uit het versterken van leefgebied struweelvogels, inrichting van een EVZ langs de Eeuwelse Loop met name voor amfibieën en reptielen. In het landschapsbeleidsplan van Asten staat de Eeuwelse Loop als een verbinding voor natte natuur en draagt de hier aangegeven aanpak bij aan het uitvoeren van het landschapsbeleidsplan.

Door de gekozen ontwikkelingsrichting voor de recreatie kan de grens van de RNLE Peelvenen opgeschoven worden naar het noorden tot aan de Gezandebaan.

Recreatie

Andere aspecten die bijdragen aan de win-win-situatie zijn:

- Het inhoud geven aan de recreatieve poort aan de Gezandebaan.
- Het afleiden van een stuk recreatieve druk op de hoogveengebieden.

Inschatting effecten op natuur

Een voorlopige inschatting van de effecten van de realisatie van de golfbaan met de inrichting van de EVZ tussen Starkriet en Groote Peel en de landschappelijke inpassing van het golfterrein op de natuur- en landschapswaarden in de omgeving is weergegeven in tabel B8.1.

Tabel B8.1 Effecten op natuur

	Landbouwgrond	Bos	EVZ	golfterrein
Bosvogels	0	-	0	0
Struweelvogels	0	+	++	++
Amfibieën en reptielen	0	0	++	+
Planten	0	0	+	+
Bosoppervlak	0	-	0	0\+
Waterberging	0	0	++	++
Landschap	0	+	++	++
Rust ganzegebieden	0	0	0	++

Voor de EVZ buiten het golfterrein geldt een dikke plus voor amfibieën en reptielen.

8.4 Recreatieve ontwikkelingen projectlocatie Helmond-Deurne

In het projectlocatiegebied Helmond-Deurne liggen drie toeristisch-recreatieve locaties. Het betreft hier het Hippisch Centrum, Berkendonk/themapark en De Bikkels.

Ontwikkelgebied Berkendonk/themapark

In het gebied tussen Helmond Deurne, naast recreatieplas Berkendonk, is een themapark gepland. Op dit moment wordt gedacht aan een thematisch amusementspark met een ideële boodschap. Het richt zich in eerste instantie op gezinnen met kinderen, maar daarnaast ook op scholen, speciale doelgroepen, vakantiegangers en streekbewoners. Het is van groot belang dat het park op een goede wijze in het landschap wordt ingepast. Het beoogde attractiepark is er één met een vernieuwende stijl en maakt nauwelijks gebruik van grote mechanische attracties en bouwwerken. Het park probeert zich zo goed mogelijk in de cultuur en de natuurlijke omgeving van Deurne in te passen en wil zorgzaam inspelen op de bestaande situatie. Het gebied rond recreatieplas Berkendonk (gemeente Helmond) is uitermate geschikt voor recreatie en toerisme. In de nabijheid van de plas is tevens bebouwing ten behoeve van verblijfsrecreatie en horeca voorzien. Recreatieplas Berkendonk en het attractiepark worden in nauwe samenhang ontwikkeld tot een toeristisch-recreatief complex dat uniek is qua invulling en uitstraling in de regio. Het totale plangebied wordt begrensd door De N279, N607 en de N270 tot het Zandbos. In het plangebied is tevens een uitbreiding van het zandwinningsgebied voorzien. Het hiermee gecreëerde wateroppervlak wordt gebruikt als waterbergingsgebied en voor recreatieve doeleinden. Tevens zal sprake zijn van (natte) natuurontwikkeling. Binnen de projectlocatie wordt een nieuw bos gerealiseerd in verband met compensatiedoeleinden.

Vanuit technisch en economische oogpunt, is ontzanding tot een diepte van 6-7 meter noodzakelijk.

Deurne Paarden Wereld

Deurne Paarden Wereld wil komen tot een integrale ontwikkeling van verschillende activiteiten rond het thema paard. De bedoeling is de ontwikkeling te realiseren in aansluiting op het terrein van de NHB Deurne. De beoogde activiteiten binnen Deurne Paarden Wereld zijn sportief, educatief, cultureel en sociaal-economisch van aard. De plannen beogen vier elementen te realiseren. Naast de bestaande onderwijsinstelling zijn dat een museum, aan de paardenwereld gelieerde bedrijvigheid en een evenemententerrein. Kennis en expertise rondom 'het paard' kan zo beter benut worden voor zowel toeristisch-recreatieve als sociaal-economische ontwikkeling van het projectlocatiegebied.

Bungalowpark De Bikkels

Een verdere ontwikkeling en uitbreiding van bospark De Bikkels past binnen de toeristisch-recreatieve ambities voor dit projectlocatiegebied. Ontwikkeling betekent allereerst een kwaliteitsverbetering en uitbreiding/inbreiding van de bestaande verblijfsaccommodatie. Op langere termijn wordt bezien of ook uitbreiding van de accommodaties buiten het park mogelijk moet zijn. De mogelijke uitbreiding zal plaatsvinden in het aangrenzende agrarische gebied (direct ten oosten van De Bikkels).

8.5 Recreatieve projectlocatie Stippelberg-zuid

Er is een Integraal gebiedsprogramma Bakel-Milheeze uitgewerkt, als uitwerking van het regionaal reconstructieplan De Peel.

Integraal gebiedsplan Stippelberg-zuid.

In het kader van de concept-wettekst van “de reconstructiewet concentratiegebieden” heeft de provincie Noord-Brabant niet alleen een interimbeleid voorbereid, maar tevens een tweetal gebieden als pilot aangewezen. Een van die twee gebieden is de pilot in de gemeente Gemert-Bakel. De pilot heeft een groot aantal initiatieven en ontwikkelingen losgemaakt die thans worden gebundeld in een gebiedsontwikkeling. Bij de gebiedsontwikkeling wordt gekeken naar de kansen, belemmeringen, wensen en mogelijkheden en daaraan integraal invulling gegeven. Voor het betreffende gebied gaat het om initiatieven als: het verplaatsen of beëindigen van agrarische bedrijven, het uitwerken van recreatieve doelstellingen, het richting geven aan de optimalisering van het natuurgebied door creëren van een natuurlijke, maar helder afscheiding van het agrarisch gebied, het bieden van (economische) alternatieven voor agrariërs, waarbij de ingebrachte grond wordt gebruikt en de economische motor wordt gezocht in een uitbreiding van de bestaande ontgronding en door ondermeer gebruik te maken van de ruimte voor ruimte regeling, almede het creëren van een goede natuurontwikkeling langs bestaande beken en het (terug)geven van de natuurlijke ruimte aan die beken.

De beleidsdoelstellingen in het begrensde gebied zijn gericht op het verbeteren van de condities voor o.a. landschap, recreatie, natuur, het verplaatsen van intensieve veehouderijen en vervangende werkgelegenheid. Bij de ontwikkeling van de onderhavige plannen wordt gewerkt vanuit de gedachte de beleidsdoelstellingen (zoals geformuleerd in het reconstructieplan de Peel) te realiseren. Er wordt derhalve gewerkt binnen de kaders van het beleid.

Concreet worden de volgende initiatieven in het gebied meegenomen:

- aanleg van een EVZ langs de Esperloop en de Snelle Loop;
- uitbreiding van de bestaande ontgronding Bakelse Plassen, die de mogelijkheid biedt om een 18 holes golfbaan als toeristische recreatieve trekker te creëren en ruimte geeft aan natuurontwikkeling in de randen. Voorwaarde voor de aanleg van de golfbaan is een goede landschappelijke en ecologische invulling. De inrichting van de golfbaan moet in potentie kunnen leiden tot uitbreiding van het struweelvogelgebied;
- de verplaatsing of beëindiging van agrarische bedrijven in de extensiveringsgebieden (o.a. oplossen milieuhinder en vermindering ammoniakdepositie op de Stippelberg);
- de ontwikkeling van de recreatieve poort de Stippelberg. Dit is onderdeel van het recreatief zoneringsplan waarmee de recreatieve druk op de Stippelberg moet worden gereguleerd. Onderdelen hiervan zijn een aanpassing van de ontsluiting, alsmede aanleg parkeerplaatsen en bezoekerscentrum. Om recreatieve spreiding in het gebied te voorkomen wordt de recreatieve poort bij de camping Landgoed Nederheide geprojecteerd;
- uitbreiding van de Camping Landgoed Nederheide met vaste staanplaatsen binnen de huidige begrenzing en de aanleg van toeristische standplaatsen op een perceel landbouwgrond. Alsmede het recreatief medegebruik van de zandwinplas (en daarmee het teruggeven van het natuurkarakter van de Heibloem);
- uitvoering van het Landschapsplan Geneneind, waarin herstel van de cultuurhistorie en landschapselementen in combinatie met aandacht voor de wijstverschijnselen (zie §6.2.2) een grote rol speelt.

De integrale wijze waarop vorm wordt gegeven aan het combineren, uitwerken en mogelijk realiseren van deze ontwikkelingen past bij uitstek in de doelstellingen van de reconstructie. Het uitvoeren van deze plannen houdt uiteraard een wijziging van de ruimtelijke structuur in.

Motivering

Hierna volgt een motivatie voor de gewenste functies (golfbaan, verplaatsing strand ten behoeve van camping en uitbreiding van camping), de realisatie van de EVZ Esperloop en Snelle Loop en de hiermee verband houdende uitbreiding van de ontgronding van de Bakelse Plassen:

- de zoekruimte van de golfbaan en de ontgronding ligt ten dele binnen de regionale natuur- en landschapseenheid (RNLE) Stippelberg. Doelstellingen die gelden binnen deze gebieden zijn o.a. het creëren van stilte en ruimte en het bieden van extensieve recreatiemogelijkheden. Een golfbaan en een ontgrondingplas tasten deze waarden niet aan. Bij de inrichting van de randen van de waterplas en de golfbaan wordt rekening gehouden met de uitgangspunten en doelstellingen van de RNLE;
- de zoekruimte voor de uitbreiding van de aanwezige camping en plaatsing van een bezoekerscentrum met parkeerterrein valt buiten de RNLE maar ligt in de GHS overige bos en natuurgebied. De ontsluiting van de parkeerplaats vindt plaats op de bestaande ontsluitingsweg van de zandwinning. Deze ontwikkelingen tezamen met de zonering van het gebruik van de Stippelberg en de verplaatsing van de visvijver en de duiksportvoorzieningen maken het echter mogelijk om beheersing van dagrecreatie samen te laten gaan met de optimalisering van de natuurontwikkeling en behoud van de waarden van het gebied;
- de plannen, o.a. de zoekruimte van de ontgronding, liggen over een deel van de ecologische verbindingszone. De doelstelling van deze zones is het verbinden van natuurgebieden. Hierbij is aangegeven dat bij de inrichting wordt gestreefd naar meervoudig grondgebruik. Dit laatste biedt een mogelijkheid om de ontgronding in samenhang met de ecologische verbindingszone te ontwikkelen, waarbij de ontgronding als motor fungeert voor de realisering van aanvullende landschaps- en natuurelementen gekoppeld aan de EVZ langs

de Esperloop en de Snelle Loop. Daarnaast kunnen niet alleen de randen van het gebied (gedeeltelijk golf) zodanig worden ingericht dat dit geschikt wordt gemaakt voor struweelvogels, maar kunnen ook in het kader van uitvoering van het provinciale soortenbeleid maatregelen worden getroffen om de flora en fauna in het gebied te verbeteren en te verbreden;

- doordat ten behoeve van het ontgrondingsplan niet de totale ruimte wordt gebruikt voor zandontgraving, ontstaan er langs de randen zogenaamde 'randzones'. De randzones kunnen voor diverse doeleinden worden benut, waaronder natuurontwikkeling en/of een golfbaan (zie hierna). Tevens ligt een deel van de ecologische verbindingzone Snelle Loop door de randgebieden, waardoor er een ecologische uitwisselingszone ontstaat tussen de beek en de oeverzones van de plas. Bijkomend voordeel is dat de Snelle Loop over grotere afstand door een teeltvrije zone stroomt waar geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt hetgeen ten goede komt aan de waterkwaliteit. Het Koepelplan geeft aan dat beekherstel een zogenaamd resultaatsverplichting is, en krijgt daardoor een hoge prioriteit;
- in het voorkeursalternatief is de zuidrand van natuurgebied de Stippelberg aangewezen als 'projectlocatiegebied voor recreatieve ontwikkelingen'. Dit gebied wordt omschreven als een recreatief zoekgebied voor intensieve dag- en verblijfsrecreatie afgestemd op het Recreatief Zoneringsplan Stippelberg. Hierbij worden mogelijkheden genoemd als slecht weer dagrecreatieve voorzieningen en de ontwikkeling van een golfbaan, in combinatie met uitbreiding van de zandwinning. Deze uitwerking is in lijn met het Koepelplan, die zelfs meldt dat binnen de zogenaamde regionale natuur en landschapseenheden (RNLE) recreatieve mogelijkheden liggen. Het zoekgebied van de ontgroning ligt aan de zuidrand van de Stippelberg. De plas die zal ontstaan naar aanleiding van de ontgroning kan worden benut voor de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Door de combinatie van recreatie en water zal het totale toeristische aanbod worden vergroot;
- in het voorkeursalternatief wordt genoemd dat bij realisatie van een golfbaan de combinatie met waterberging moet worden onderzocht. Hierdoor is het interessant te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de uitbreiding van de Bakelse Plassen te combineren met een golfbaan. Immers, de plas biedt uitstekende mogelijkheden voor waterberging. Het Koepelplan meldt dat, waar mogelijk, functies zoveel mogelijk in samenhang moeten worden ontwikkeld. Samenhang kan worden gecreëerd wanneer de ontgroning, de golfbaan en overige recreatieve ontwikkelingen in één plan worden opgenomen. Daarmee worden gronden die vrijkomen in het kader van de reconstructie niet alleen hergebruikt, maar tevens ingezet voor een nieuwe economische stimulans in het gebied.

Uitgangspunt bij de verdere uitwerking is dat de reconstructiedoelen in het gebied op een integrale wijze worden gerealiseerd. Dat betekent dat de landschaps- en de natuurwaarden van groot belang zijn om te behouden en te versterken. Een succesvolle recreatieve ontwikkeling van dit gebied is alleen mogelijk indien landschap en natuur alle aandacht hebben.

De nadere uitwerking geschiedt door een projectteam met daarin de provincie, de Dienst Landelijk Gebied, het Waterschap Aa en Maas en de gemeente Gemert-Bakel. Daarnaast is er een klankbordgroep met daarin de vereniging Natuurmonumenten, ZLTO, gemeente, waterschap en de BMF.

Deze partijen willen via een integrale aanpak een gebiedsprogramma opstellen, waardoor:

- Lopende initiatieven integraal tot uitvoering kunnen komen en er onderlinge afstemming van de initiatieven plaatsvindt.
- Bijgedragen kan worden (via nieuwe projecten; maatregelen; onderzoek) aan de realisatie

van reconstructiedoelen op het gebied van landbouw, leefbaarheid, water, recreatie en natuur, zoals:

- het versterken natuur en landschap, m.n. herkenbaarheid van de Peelrandbreuk herstellen;
 - het verbeteren van de verkavelingsituatie van de bestaande bedrijven;
 - het versterken van de toeristisch-recreatieve sector;
 - het verplaatsen van intensieve veehouderijbedrijven naar duurzame locaties;
 - vermindering van stank- en ammoniakproblematiek;
 - verbeteren van de leefbaarheid in de kleine dorpen.
- Geld gegenereerd kan worden om de bovengenoemde doelen te bereiken.

8.6 Vaarle en Gulbergen

1. Aanleg bosplan Vaarle

Binnen de regio Eindhoven - Helmond bestaat al jaren het idee om te komen tot een nieuw aan te leggen bosgebied ten behoeve van de bewoners van de stad. Dit in het kader van de beleidslijnen GIOS (Groen in en om de stad) en RIOS (Recreatie in en om de stad).

Daarnaast is er een grote behoefte aan gronden buiten de EHS en GHS als mogelijkheden tot het aanleggen van bos en natuur als gevolg van de compensatieverplichting ten gevolge van andere projecten. Concreet kan hierbij gedacht worden aan de realisatie van de wijk Meerhoven te Eindhoven.

Actualisering bestemmingsplan

In het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Gulbergen is door middel van een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid opgenomen om de beoogde percelen na het beëindigen van de agrarische functie om te zetten in bos.

Op 8 januari 2002 hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant een categorie-aanwijzing ingevolge artikel 19 lid 2 WRO afgegeven voor het aanplanten van bos op agrarische gronden, overeenkomstig de bovengenoemde binnenplanse wijzigingsbevoegdheid.

Integraal gebiedsprofiel

De beoogde percelen liggen in het plangebied van Landgoed Gulbergen. De voormalige stortlocatie in de gemeenten Mierlo en Nuenen wordt omgevormd tot een recreatief gebied met een landschappelijke uitstraling. Binnen dit Landgoed Gulbergen wordt een golfterrein, een wildpark, een evenemententerrein, een agrarische cultuurstraat en een wandelbos gerealiseerd. Hierdoor verdwijnt het agrarische karakter van het gebied. Inmiddels zijn nagenoeg alle agrarische bedrijven verdwenen uit het gebied. Zodra alle plannen zijn uitgevoerd zal geen enkele agrarische activiteit meer in het gebied aanwezig zijn. Aan recreatie gekoppelde bedrijven zoals een schapenhouderij en of paardenhouderij blijven aanwezig.

Bestaande agrarische percelen worden omgevormd tot bosgebieden zodra ze zijn verworven.

In het gebied is al een oppervlakte van 15 ha beplant als bos.

Bij de omvorming is het Bosplan Vaarle richtinggevend.

Gebiedsbeschrijving

De beoogde percelen bestaan uit grasland gelegen ten zuiden van de A270. De omvorming tot bos is in overeenstemming met het Bosplan Vaarle.

Op deze percelen worden rechtstreeks bomen geplant zonder verdere bodemkundige aanpassingen.

Waterparagraaf

De waterhuishouding wordt niet gewijzigd omdat de bestaande sloten intact blijven en de bomen op de graspercelen worden geplant.

Archeologie en cultuurhistorie

De beoogde percelen hebben geen waarde binnen de cultuurhistorie. Wel heeft het gebied een middelhoge attentiewaarde in het kader van de archeologie. Dit komt door het feit dat aan de overzijde van de A270 vondsten zijn gedaan uit het neolithicum. Bij het graven van plantgaten zal hiermee rekening moeten worden gehouden. Het aanplanten van bos verstoort de eventuele aanwezige artifacten niet.

Flora en fauna

Voor het totale gebied van het Landgoed Gulbergen is een scan natuur- en soortenbeleid uitgevoerd. Uit deze scan blijkt dat er ten aanzien van de beoogde graslandpercelen geen beschermende soorten voorkomen. Aangezien de aanwezige sloot- en bermkanten niet beplant gaan worden is er geen ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet noodzakelijk. Door de aanplant van bos zal het gebied ecologisch rijker worden dan het huidige grasland.

Toetsing toekomstig beleid

De beide percelen hebben in het Streekplan de aanduiding Agrarische Hoofdstructuur Landbouw. Dit komt overeen met het huidige gebruik.

Echter zoals hierboven reeds aangegeven sluit het realiseren van een aaneengesloten bosgordel binnen toekomstige beleid. Zowel in het Streekplan 2002 als het Koepelplan “Reconstructie aan zet” staat de bosgordel als gewenste ontwikkeling. In het streefbeeld en het voorkeursalternatief van het reconstructieplan van De Peel is tevens de ontwikkeling van de bosgordel opgenomen.

Daarnaast sluit het plan aan bij het landelijke beleid om meer groen en recreatiemogelijkheden te scheppen in de directe nabijheid van de stad.

Het bosplan Vaarle is inmiddels uitgegroeid tot een project dat haar verankerd is in zowel provinciaal, regionaal als lokaal beleid. Het bosplan maakt een onderdeel uit van het landgoed Gulbergen. In het voorontwerp van het bestemmingsplan Landgoed Gulbergen is een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid opgenomen om agrarische percelen om te zetten naar bos met natuurwaarden.

De gemeente Nuenen heeft op 14 juli 2003 een convenant ondertekend om de aanplant planologisch mogelijk te maken.

Voorontwerp Bestemmingsplan Landgoed Gulbergen

Het Bosplan Vaarle is gelegen in het gebied waarvoor het voorontwerpbestemmingsplan “Landgoed Gulbergen” is opgesteld. Hoewel de daarbij behorende voorschriften in hoge mate zijn uitgekristalliseerd en zijn voorzien van advies van de Provinciale Planologische Commissie, laat een vaststelling door de gemeenteraad nog op zich wachten. Binnen dit voorontwerpbestemmingsplan is een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid opgenomen om agrarische gronden om te zetten naar bos met natuurwaarde.

Streekplan Noord-Brabant 2002

Een van de beleidslijnen uit het Streekplan 2002 is het verhogen van de belevingswaarde van natuur, hetgeen moet worden bereikt door het ontwikkelen van natuur in en om de grotere steden en vergroting van de recreatiemogelijkheden in de natuur.

Voor de stedelijke regio Eindhoven-Helmond geeft de provincie aan dat het open gebied tus-

sen Helmond en Nuenen als een landschapsecologische zone op een duurzame, groene wijze moet worden ingericht. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de zuid-noord gerichte groenstructuur. Bosplan Vaarle past binnen deze beleidslijn.

Reconstructie

In het ontwerpconstructieplan voor De Peel is het bosplan Vaarle integraal opgenomen en als zodanig binnen het uitvoeringsprogramma opgenomen.

2. Recreatieve ontwikkeling bestaande bouwwerken aan Vaarle binnen Landgoed Gulbergen

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan Landgoed Gulbergen staat een groot aantal voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. Binnen het ontwerpbestemmingsplan hebben deze gebouwen de vrijstelling aangaande nevenactiviteiten:

Burgemeester en wethouders kunnen vrijstelling verlenen ten einde kleinschalige verblijfs- en dagsrecreatie op agrarische bouwblokken.

Hieronder wordt verstaan:

- Verblijfsrecreatie binnen de bedrijfswoning in de vorm van Bed and Breakfast, met een maximum van drie kamers met een maximum van 80 m²;
- Fiets- en huifkarverhuur en andere naar aard overeenkomstige kleinschalige dagrecreatieve activiteiten;
- Detailhandel als ondergeschikte activiteit.

Inmiddels is de agrarische functie nagenoeg verdwenen uit het gebied. Hierdoor is er geen sprake meer van recreatieve nevenactiviteiten.

Het zou wenselijk zijn dat de hierboven genoemde activiteiten als hoofdactiviteit zou kunnen plaatsvinden binnen de bestaande bebouwing.

Bijlage 9 Balans intensieve veehouderij

Inleiding

ZLTO Advies heeft in opdracht van de provincie, d.d. september 2002, onderzoek gedaan naar de inplaatsingsbehoefte van de intensieve veehouderij (IV) in De Peel (ZLTO, 2002). De resultaten van het onderzoek, kunnen als volgt worden weergegeven:

- 280 IV-bedrijven zijn gelegen in het (toentertijd potentieel) extensiveringsgebied.
- Naar schatting zullen tussen de 79 en 97 IV-bedrijven in deze zone een inplaatsingsbehoefte hebben. Dit is ruim 1/3 van de bedrijven gelegen in het extensiveringsgebied. Dit, omdat daadwerkelijke verplaatsing wordt bepaald door:
 - o vermogenspositie ondernemer,
 - o waarde van de te verlaten locatie en de kosten van een nieuwe locatie,
 - o beschikbaarheid van inplaatsingslocaties,
 - o aanwezige middelen en instrumenten om inplaatsing te kunnen realiseren,
 - o de individuele behoefte om te verplaatsen.

Invloed van het akkoord van Cork

In het onderzoek van de ZLTO is gekeken naar de bedrijven die de wil en de potentie hebben te verplaatsen en op een andere locatie door te groeien, vanuit het interne bedrijfsperspectief. Ondanks dat bijvoorbeeld de toegekende bouwrechten worden gerespecteerd verandert door het akkoord van Cork de potentie om te verplaatsen niet.

Benutten duurzame locaties

Met behulp van het onderzoek 'Balans van uit- en inplaatsing van IV' (Arcadis/provincie Noord-Brabant, 2003) is ingeschat hoeveel duurzame projectlocaties er in de landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden in De Peel vrijkomen. Uit het onderzoek blijkt het volgende:

- Er zijn *minimaal* 159 duurzame locaties voorhanden.
- Naar schatting zal 18% van de bestaande IV-bedrijven op een duurzame locatie voor 2015 hun bedrijf te koop aanbieden (3% per jaar). Er zullen voor 2015 daardoor zo'n 29 duurzame locaties op de markt voor inplaatsing vrijkomen.

Voorlopige conclusie

Voor reconstructiegebied De Peel is de inplaatsingsbehoefte (79-97 IV) met de beschikbare inplaatsingslocaties (29) niet in balans. Dit betekent dat in het gebied De Peel de noodzaak aanwezig is om via nieuwvestiging en omschakeling (van niet-agrarisch naar agrarisch bouw-blok) in landbouwontwikkelingsgebieden de in- en uitplaatsingsbehoefte op gebiedsniveau in evenwicht te brengen.

Landbouwontwikkelingsgebieden

Met behulp van de beeldkwaliteitsplannen (DLV - BTL, 2003; Veenenbos en Bosch, 2001) is bekeken in hoeverre, met in achtneming van de landschappelijke kwaliteiten, de charme en identiteit van de aangewezen landbouwontwikkelingsgebieden (LOG), nieuwvestiging van IV mogelijk is. De groei van nieuwe agrarische ontwikkelingen in landbouwontwikkelingsgebieden

kan op twee manieren gestalte krijgen:

- ontwikkeling van nieuwe agrarische bouwblokken
- benutten van niet-agrarische bouwblokken

Uit de beeldkwaliteitplannen blijkt het volgende:

LOG	nieuwvestiging	benutten niet-agr. bouwblokken
De Rips	5	1
Someren-Heide	3	4
Mariahout	2	1
Deurne-oost	4	10
Elsendorp	4	4
Totaal	18	20

ZLTO streeft er naar, ook in de landbouwonwikkelingsgebieden, in eerste instantie zoveel mogelijk bestaande bouwblokken voor inplaatsing te (her)benutten.

Conclusie

Inplaatsingsbalans			
Inplaatsingsbehoefte:	79 – 97	herbenutten duurzame locaties:	29
		nieuwvestiging in LOG	18
		Benutten niet agr. Bouwblokken in LOG	20
	79 - 97		67

In de praktijk zal blijken dat de behoefte aan het aantal inplaatsingslocaties kleiner zal zijn dan het aantal verplaatsers. Hiervoor kunnen de volgende redenen worden aangevoerd:

1. Een aantal bedrijven heeft meerdere locaties en zal verplaatsen naar een bestaande eigen locatie;
2. Een aantal bedrijven zal buiten de reconstructiegebieden van De Peel en Noord-Brabant verplaatsen.

Gelet op het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat om de in- en uitplaatsingsbehoefte op gebiedsniveau grosso modo in balans te brengen, ontwikkeling van de aangewezen landbouwonwikkelingsgebieden in De Peel een noodzaak is.

